

श्री हंसविजयजी फ्रीलायब्रेरी अमदावाद ग्रं० नं० २२.

॥ अर्हम् ॥

सर्वतन्त्रस्वतन्त्र श्रीउदयसिंहसूरिविनिर्मितविवृतविभूषितं
चातुर्विद्यविशारद श्रीश्रीप्रभसूरिप्रणीतं

॥ श्रीधर्मविधिप्रकरणम् ॥

प्रकाशक.

मुनिराज श्री हंसविजयजी शिष्य पं० सम्पतविजयजीगण्युपदेशेन
सेक्रेटरी. जेशंगभाइ छोटालाल सुतरीया, लुणसावाडे-मोटीपोल-अमदावाद.

प्रत. ५००
वीर सं० २४५०

प्रथमावृत्तिः
सन १९२४

भेट.
आ० सं० २८

॥ सहायकना नाम ॥

- रु.
१५०) साध्वीजी जमनाश्रीजीना उपदेशथी भट्टाणावाळा मालाजी पेथाजी. ह. सांकलचन्द.
५१) रूपालना संघवी लल्लुभाइ नानचन्द,
१००) नगीनदास कपुरचन्द सुरत.
३९) लालाभाइनीपोळना उपाश्रयना ह. लल्लु धनजी,
४१०) पांजरापोलना उपाश्रय तरफथी
खुटती रकम सुतरीया. जेशंगभाइ छोटालाल तरफथी.

आ पुस्तकनो पहेलानो केटलोक भाग. शान्तिविजय प्रेसमां, तथा विद्याविजय प्रेस अमदावादमां. छाप्युं तथा बाकीनो भाग

“ श्री जैन एडवोकेट ” प्रिन्टिंग प्रेसमां शा. चीमनलाल गोकलदासे छाप्युं. ठे; धीकांटा वाडी-अमदावाद.

॥ धर्मविधिग्रन्थान्तर्गत कथानो अकारादि अनुक्रम ॥

अनुक्रम नं.	कथा.	गा-सं०	विषय	पृष्ठ.	अनुक्रम नं.	कथा.	गा-सं	विषय	पृष्ठ.
१	इलापुत्र	(१०३)	शुद्धभाव	८६-८९	८	वंकचूल	(२८७)	धर्मदेवाने योग्य	५१-६०
२	उदायनराजा	(४७०)	धर्मलाभ	१२२-१३	९	विष्णुकुमार	(२५८)	शुद्धतप	७८-८६
३	कामदेव श्रावक	(१७७)	धर्मगुण	२४-२९	१०	संप्रति राजा	(३९०)	सद्धर्मदायक	३८-५०
४	बुस्वामी	(१४५०)	ज्ञानरत्न	१०७	११	सुभद्रा	(१३३)	शुद्धशील	७४-७८
५	नंदमणिकार शेट	(१९७)	धर्मदोष	३०-३६	१२	सुरदत्त शेट	(१७२)	श्रावकधर्म	१०१-१०६
६	प्रदेशीराजा	(२५१)	धर्मपरीक्षा	३-१०	१३	स्थूलभद्रमुनि	(२७५)	प्रजाधर्म	९१-१००
७	मूलदेव	(३०२)	शुद्धदान	६४-७३	१३				४३७५)

५ धर्मविधिप्रकरण अनुक्रमणिका, ५

गाथा.	विषय.	पृष्ठ.
१-२	मंगल. धर्मविधिनी उत्पत्ति.	
३	धर्मविधिना आठद्वार	
४-६	(१) धर्मपरीक्षा (१) प्रदेशीराजा (२५१) ९	
७-१४	(२) धर्मलाभ कर्मना क्षयोश्मथो थाय छे. ९-२३	
	(२) उदायन कथा- (४००)	
१५-१७	(३) धर्मना गुण. कामदेव श्रावक (१७७) २३-२९	
१८-२१	(४) धर्मना दोष (४) नन्दमणिकार	
	शेठ कथा. (१९७) २९-३५	
२२-३०	(५) सद्धर्मदायक (५) संप्रति	
	राजा कथा (३९०) ३६-५०	
३१-३३	(६) धर्मदेवानेयोग्य (६) वंकचूल (२८७) ५०-६०	
३४-४७	(७) धर्मभेद.	
३४-३६	शुद्धदान (७) मूलदेवकथा (३०२) ६०-७३	

गाथा	विषय	पृष्ठ.
३७	शुद्धशील (८) सुभद्रकथा (१३४)	७३-७८
३८-४०	शुद्ध तप (९) विष्णुकुमार कथा (२३८)	७८-८६
३९-४०	शुद्धभाव (१०) इलापुत्र (१०३)	८६-८९
४०	साधुगार्हस्थ्य द्विविधधर्म.	९०
४१	धर्मनु मूल-सम्यक्त्व	९०
४२	सम्यक्त्वना दशभेद	९०-९१
४३	सम्यक्त्वना लाभे यतिधर्म अंगीकार करवो ९१-१००	
	(११) स्थूलिभद्रमुनि कथा (२७५) १००	
४४	गृहस्थधर्म.	१००
४५-४६	बारव्रत	१००
४७	गृहस्थधर्मनुं फल (स्वर्गसुख)	१०१-१०६
	(१२) सुरदत्तश्राद्धकथा (१७२)	
४८-५०	(८) सद्धर्मफल (१३) जंबुस्वामी कथा (१४५०) १०६	

॥ संस्कृतानुवादविभूषितं ॥

॥ श्रीधर्मविधिप्रकरणम् ॥

नमिज्जण वड्डमाणं, तियसिंदनरिंदविहियवहुमाणं । वुच्छं सपरहियत्थं, धम्मविहिमहं समासेण ॥१॥
कप्पियसमत्थवत्थु प्पयाण दुल्ललियकप्पतरुकप्पो । सत्ताण सया धम्मो, तस्स विही भन्नए एसो ॥२॥
इह धम्मस्स परिकखा?, लाभो? गुण? दोस? दायणा? जुगा? । कइ भेया? फलसिद्धी?, इयअट्ठभणामि दाराइं
जह कणगंमि परिकखा, कस-छेयण-ताव-ताडणेहिं सया । सुयसीलतवदयाहिं, तहेव धम्मंमि कायवा ४
पुब्बावराविरुद्धं, सुत्तं सीलं च गुत्तिसंजुत्तं । जत्थ निरीहं च तवो, दया विसुद्धा य सो धम्मो ॥५॥
जह केसिगुरुसमीवे, पएसिरत्ता परिकिखओ धम्मो । जाओ कल्लाणकरो, धम्मत्थीणं तहन्नेसि ॥६॥

नत्वा वर्धमानं त्रिदशेन्द्रनरेन्द्रविहितबहुमानम् । वक्ष्ये स्वपरहितार्थं धर्मविधिमहं समासेन ॥ १ ॥

कल्पितसमस्तवस्तु-प्रदानदुर्ललितकल्पतरुकल्पः । सत्त्वानां सदा धर्मः, तस्य विधिर्भण्यते एषः ॥ २ ॥

इह धर्मस्य परीक्षा, लाभो गुण-दोष-दायका योग्याः । कति भेदाः फलसिद्धिः, इत्यष्टौ भणामि द्वाराणि ॥ ३ ॥

यथा कनके परीक्षा, कषछेदनतापताडनैः सदा । श्रुतशीलतपोदयाभिः, तथैव धर्मं कर्तव्या ॥ ४ ॥

पूर्वापराविरुद्धं, सूत्रं शीलं च गुत्तिसंयुक्तम् । यत्र निरीहं च तपः, दया विशुद्धा च स धर्मः ॥ ५ ॥

यथा केशीगुरुसमीपे प्रदेशिराजेन परीक्षितो धर्मः । जातः कल्याणकरः, धर्मार्थिनां तथाऽन्येषाम् ॥ ६ ॥

धम्मस्स होइ लाभो, अणाइणो मोहणीयकम्मस्स । खयउवममभावेणं, सो बिय संजायए एवं ॥७॥
मिच्छत्तमोह एगूण- हत्तरिं कोडिकोडिमयराणं । नियमा खवेइ जीवो, अहापवत्तेण करणेण ॥ ८ ॥
एवं गिरिसरिदुवल-वकमेण काऊण गंठिभेयं तु । कोडाकोडीअंतो, जा पत्तो गंठिदेसंमि ॥ ९ ॥
तत्तो अपुव्वविरियस्सुल्लासवसादपुव्वकरणेणं । गंठिं भिदइ जीवो, जो भव्वो जेण भणियमिमं ॥१०॥
जा गंठी ता पढमं, गंठिं समइच्छओ भवे वीयं । अनियट्टीकरणं पुण, सम्मत्तपुरक्खडे जीवे ॥ ११ ॥
गंठि त्ति सुदुब्भेओ, कक्खडघणरूढगूढगंठि व्व । जीवस्स कम्मजणिओ, घणरागदोसपरिणामो ॥१२॥
काऊण गंठिभेयं, सम्मत्तं पावएऽनियट्टीए । पलियपट्टत्ते कम्माण-सुवगए देसविरयाई ॥ १३ ॥

धर्मस्य भवति लाभः, अनादेर्मोहनीयकर्मणः । क्षयोपशमभावेन, सोऽपि च सञ्जायते एवम् ॥ ७ ॥
मिथ्यात्मोहे एकोन-सप्ततिं कोटाकोटोमतराणाम् । नियमात् क्षपयति जीवः, यथाप्रवृत्तेन करणेन ॥ ८ ॥
एवं गिरिसरिदुपल-क्रमेण कृत्वा ग्रन्थिभेदं तु । कोटाकोट्यन्तः यावत् प्राप्ते ग्रन्थिदेशे ॥ ९ ॥
ततोऽपूर्ववीर्यस्यो-ल्लासवशादपूर्वकरणेन । ग्रन्थिं भिनत्ति जीवः, यो भव्यो येन भणितमिदम् ॥ १० ॥
यावद् ग्रन्थिस्तावत्प्रथमं, ग्रन्थिं समतिक्रामतो भवेद् द्वितीयम् । अनिवृत्तिकरणं पुनः, सम्यक्त्वपुरस्कृते जीवे ॥ ११ ॥
ग्रन्थिरिति सुदुर्भेदः, कर्मशयनरूढगूढग्रन्थिरिव । जीवस्य कर्मजनितः, घनरागद्वेषपरिणामः ॥ १२ ॥
कृत्वा ग्रन्थिभेदं, सम्यक्त्वं प्राप्नोत्यनिवृत्त्या । पल्यपृथक्त्वे कर्मणा-मुपगते देशविरतादीन् ॥ १३ ॥

धम्मं अलद्धपुब्बं, दंसणजुत्तं सुदुल्लहं लहिउं । राया उदायणो इव, विसुद्धबुद्धीए धारिज्जा ॥ १४ ॥
 सम्मत्तमहारयणे, भवदुहदालिद्विविद्वे पत्ते । नायरतिरियगईणं, दुग्नि निरुद्धाईं दाराईं ॥ १५ ॥
 सुरनरसिद्धिसुहाईं, साहीणाईं जियस्स निच्चं पि । सम्मदिद्धिस्स अबंधियाउणो नरयतिरिएसु ॥ १६ ॥
 जह कामदेवसद्धो, सिरिवीरजिणाउ लद्धवरधम्मं । भुत्तण सुरसुहाईं, महाविदेहंमि सिज्झिहइ ॥ १७ ॥
 पढमकसाया चउरो, जावज्जीवाणुगामिणो हेऊ । नरयस्स तेसिमुदए सम्मं मुंचंति भव्वा वि ॥ १८ ॥
 बियतइयकसायाणं वच्छरचउमासगामिणामुदये । तिरिनरगइहेऊणं, विरइं च वमंति दुविहंपि ॥ १९ ॥
 संजलणाणं पच्चक्खाणुगामिणं देवगइनिमित्ताणं । उदए वयाइयारो, ते सम्माईं न हि हणंति ॥ २० ॥

धर्ममलब्धपूर्वं, दर्शनयुक्तं सुदुर्लभं लब्ध्वा । राजा उदायन इव, विशुद्धबुद्ध्या धारयेत् ॥ १४ ॥
 सम्यक्त्वमहारत्ने, भवदुःखदारिद्र्यविद्वे प्राप्ते । नारकतिर्यग्गत्योर्द्वे निरुद्धे द्वारे ॥ १५ ॥
 सुरनरसिद्धिसुखानि, स्वाधीनानि जीवस्य नित्यमपि । सम्यग्दृष्टेरबद्धायुषः नरकतिर्यक्षु ॥ १६ ॥
 यथा कामदेवश्राद्धः, श्रोवीरजिनात् लब्धवरधर्मा । भुत्त्वा सुरसुखानि महाविदेहे सेत्स्यति ॥ १७ ॥
 प्रथमकषायाश्चत्वारः यावज्जीवानुगामिनो हेतुः । नरकस्य तेषामुदये सम्यक्त्वं मुञ्चन्ति भव्या अपि ॥ १८ ॥
 द्वितीयतृतीयकषायाणां, वत्सरचतुर्मासगामिनामुदये । तिर्यग्नरगतिहेतूनां, विरतिं च वमन्ति द्विविधमपि ॥ १९ ॥
 सज्ज्वलनानां पक्षानुगामिनां देवगतिनिमित्तानाम् । उदये व्रतातिचारः, ते सम्यक्त्वादीन् न हि घ्नन्ति ॥ २० ॥

जह पढमकसाएहिं, चुयसम्मत्ताइधम्मपरिणामो । नंदमणियारसिद्धी, अइरा तिरियत्तणं पत्तो ॥ २१ ॥
पञ्चविहायाररया, छज्जीवनिकायरक्खणुज्जुत्ता । पंचसमिया तिगुत्ता, गुणवंत गुरु सुणेयव्वा ॥ २२ ॥
तेसिं पासंमि विसुद्ध--धम्मपरिणामसुद्धबुद्धीए । धम्मो सम्मत्ताई, विहिणा गिहिणा गहेयव्वो ॥ २३ ॥
जम्हा उ जे अलोहा, गुरूणो भवसायरे पवहणं व । अप्पाणंमि परंमि य, हवंति ते तारगा नन्ने ॥ २४ ॥
जह अज्जसुहत्थीणं, गुरूणं गुरुयप्पसायमाहप्पा । पत्ता संपइरन्ना, निरुवमसुक्खाण रिंछोली ॥ २५ ॥
अक्खुदाइगुणेहिं, जुत्तो जुग्गो हवेइ धम्मस्स । तस्स इम्मो दायव्वो, सुगुरुहिं जहोचियं धम्मो ॥ २६ ॥

यथा प्रथमकषायैश्च्युतः सम्यक्त्वादिधर्मपरिणामः । नन्दमणिकारश्रेष्ठी, अधिरात् तिर्यक्त्वं प्राप्तः ॥ २१ ॥
पञ्चविधाचाररताः, षड्जीवनिकायरक्षणोद्युक्ताः । पञ्चसमिताः त्रिगुप्ताः, गुणवन्तो गुरवो ज्ञातव्याः ॥ २२ ॥
तेषां पार्श्वे विशुद्ध-धर्मपरिणामशुद्धबुद्ध्या । धर्मः सम्यक्त्वादि-विधिना गृहिणा गृहीतव्यः ॥ २३ ॥
यस्मात् तु येऽलोभाः, गुरवो भवसागरे प्रवहणमिव । आत्मनि परस्मिन्, भवन्ति ते तारकाः नान्ये ॥ २४ ॥
यथाऽर्ग्यसुहस्तीनां, गुरूणां गुरुप्रसादमाहात्म्यात् । प्राप्ता संप्रतिराजेन निरुपमसौख्यानां 'रिंछोलिः' ॥ २५ ॥
अक्षुद्रादिगुणैर्युक्तो, योग्यो भवति धर्मस्य । तस्यायं दातव्यः, सुगुरुभिः यथोचितं धर्मः ॥ २६ ॥

जुगस्स होइ धम्मो, गोदिन्नतिणं व परमपयहेउ । स पुण अजुगस्स विसं, सप्पोयरखित्तखीरं व ॥२७॥
 सुगुरुवएसलेसं पि, पाविउं के वि हंति द्दधम्ममा । जुगत्ताओ निवपुत्त वंक्कचूलुव्व आजम्मं ॥ ८ ॥
 एसो धम्मो भणिओ, चउव्विहो जिणवरेहिं दुविहो वा । दाणाइभेयभिन्नो, पढमो इत्थं विणिहिट्ठो २९
 पत्ते सुद्धं दाणं, विमलं सीलं तवो निरासंसं । सुद्धाउ भावणाओ, इय होइ चउव्विहो धम्मो ॥ ३० ॥
 सुद्धं दाणं जे दिति, भत्तिजुत्तं सुसाहुपत्तेसु । ते इह जम्मे वि सिरीण, भायणं मूलदेवुव्व ॥ ३१ ॥ ॥
 जे अकलंकं सीलं, धरंति तियलोयजणियजयघोसं । ते हंति निवाईण वि, नमंसणिज्जा सुभद्वव्व ॥ ३२ ॥
 छट्ठमाइतवजणियलद्धिमाहप्पओ महासत्ता । जिणसासणुन्नइकरा, विण्हुकुमारु व्व सिज्झंति ॥ ३३ ॥

योग्यस्य भवति धर्मः, गोदत्ततृणमिव परमपदहेतुः । स पुनरयोग्यस्य विषं सर्पोदरक्षित्तक्षीरमिव ॥ २७ ॥
 सुगुरूपदेशलेशमपि, प्राप्य केऽपि भवन्ति द्दधर्माणः । योग्यत्वात् नृपपुत्रवंकचूल इव आजन्म ॥ २८ ॥
 एष धर्मो भणितः चतुर्विधो जिनवरैर्द्विविधो वा । दानादिभेदभिन्नः प्रथम इत्थं विनिर्दिष्टः ॥ २९ ॥
 पात्रे शुद्धं दानं विमलं शीलं तस्य निराशंसं । शुद्धा भावना इति भवति चतुर्विधो धर्मः ॥ ३० ॥
 शुद्धं दानं ये ददति, भक्तियुक्तं सुसाधुपात्रेषु । ते इह जन्मन्यपि, श्रीणां भाजनं मूलदेव इव ॥ ३१ ॥
 येऽकलंकं शीलं, धरन्ति त्रिलोकजनितजयघोषम् । ते भवन्ति नृपादीना--मपि नमस्यनीया सुभद्रेव ॥ ३२ ॥
 षष्ठाष्टमादितप्तोऽलब्धजनितमाहात्म्यतः मद्भासुच्चाः । जिनशासनोन्नतिकराः विष्णुकुमार इव सिद्ध्यन्ति ॥ ३३ ॥

भाषणभावियमहणो, गिहिणोऽवि लहित्तु केवलं नाणं । परमपयं संपत्ता, केऽवि इलापुत्तनाएण ॥ ३४ ॥
साहुगिहिधम्मभेया, दुविहो धम्मो य तत्थ जइयव्वं । पढमं जईण धम्मो, गिहिधम्मो तदसमत्थेहिं ॥ ३५ ॥
मूलं तेसिं तरुस्स व, सम्मत्तं जमिह होइ भव्वाणं । सहहणं देवयधम्म--मग्गसुस्समणतत्तेसु ॥ ३६ ॥
तं पुण निसग्गउवएस--पमुहभेएहि दसविहं सम्मं । धारिज्ज वज्जिऊणं तिविहं तिविहेण मिच्छत्तं ॥ ३७ ॥
अइदुल्लहे सम्मत्ते, संपत्ते भोगसंगमवहाय । गिणिहज्ज साहुधम्मं, दसभेयं थूलभहुव्व ॥ ३८ ॥
जइ कह वि हु असमत्थो, विसयपिवासाइसयणनेहेण । भीरुत्तेण परीसह--भग्गो गिहिधम्ममवि कुज्जा ॥
सो बारसहा नेओ, थूलगपाणिवहअलियदिन्नाण । विरई परजुवईहाणं, विवज्जणं इच्छपरिमाणं ॥ ४० ॥

भावनाभावितमतयो, गृहिणोऽपि लब्ध्वा केवलं ज्ञानम् । परमपदं सम्प्राप्ताः, केऽपि इलापुत्रज्ञातेन ॥ ३४ ॥
साधुगृहिधर्मभेदात्, द्विविधो धर्मश्च तत्र यतितव्यम् । प्रथमं यतीनां धर्मं, गृहिधर्मे तदसमर्थः ॥ ३५ ॥
मूलं तयोस्तरोरिव, सम्यक्तत्वं यदिह भवति भव्यानाम् । श्रद्धानं देवताधर्म--मार्गसुश्रमणतत्त्वेषु ॥ ३६ ॥
तत्पुनः निसर्गोपदेश--प्रमुखभेदैः दशविधं सम्यक्तवम् । धारयेत् वर्जयित्वा, त्रिविधं त्रिविधेन मिथ्यात्वम् ॥ ३७ ॥
अतिदुर्लभे सम्यक्तत्वे, संप्राप्ते भोगसंगमपहाय । गृह्णीयात् साधुधर्मं, दशभेदं स्थूलभद्र इव ॥ ३८ ॥
यदि कथमपि चासमर्थः विषयपिपासया स्वजनस्नेहेन । भीरुत्वेन परीषह-भग्नः गृहिधर्ममपि कुर्यात् ॥ ३९ ॥
स द्वादशधा ज्ञेयः स्थूलप्राणिवधालीकादत्तानाम् । विरतिः परयुवतीनां, विवर्जनमिच्छापरिमाणम् ॥ ४० ॥

दिसिमाणं भोगवयं, अणत्थदंडस्स विरइ सामइयं । देसावगासियवयं, पोसहमतिहीण य विभागो ॥ ४१ ॥
 इय बारसहा सम्मं, सुबिसुद्धं जो करेइ मिहिधम्मं । सो निरुवमसुररिद्धिं, लहेइ सुरदत्तसङ्खुव्व ॥ ४२ ॥
 धम्मस्स फलं विरई, निरोहओ आसवाण सा य धुवं । रुद्धेसु तेसु जम्हा, अहिनवबंधो न कम्मस्स ॥ ४३ ॥
 जह सरवरं समंता, निरुद्धदारं न संगिलइ सलिलं । तह जीवो वि ह्नु कम्मं, निरुद्धपावासवप्पसरो ॥ ४४ ॥
 ततो विसुद्धपरिणाम-मेरुमंथानमहियभवजलही । उवलद्धनाणरयणो, जंबुव्व सया सुही हवइ ॥ ४५ ॥
 इय अट्ठदुवारेहिं, समयसमुद्दाउ अमयकलसु व्व । भवदुहसंतावहरो, उद्धरिओ एस धम्मविही ॥ ४६ ॥
 मज्झत्थाणं आगम-रुईण संवेगभावियमईण । उवयारकए एसो न उणो सकसायचित्ताणं ॥ ४७ ॥

दिग्मानं भोगव्रतं, अनर्थदण्डस्य विरतिस्सामायिकम् । देशावकाशिकव्रतं पौषधमतिथीनां च विभागः ॥ ४१ ॥
 इति द्वादशधा सम्यक्, सुविशुद्धं यो करोति गृहिधर्मम् । स निरुपमसुररिद्धिं लभते सुरदत्तश्राद्धं स्व ॥ ४२ ॥
 धर्मस्य फलं विरतिः, निरोधत आस्रवाणां सा च ध्रुवम् । रुद्धेषु तेषु यस्मात् अभिनवबन्धो न कर्मणः ॥ ४३ ॥
 यथा सरोवरं समन्तात् निरुद्धद्वारं न संगिलति सलिलम् । तथा जीवोऽपि च कर्म निरुद्धपापास्रवप्रसरः ॥ ४४ ॥
 ततो विशुद्धपरिणाम-मेरुमन्थानमथितभवजलधिः । उपलब्धज्ञानरत्नः जम्बूरिव सदा सुखी भवति ॥ ४५ ॥
 इत्यष्टद्वारैः समयसमुद्रादमृतकलश इव । भवदुःखसन्तापहर-उद्धृत एष धर्मविधिः ॥ ४६ ॥
 मध्यस्थानाभागरुचीनां संवेगभावितमतीनां । उपकारकृते एषः, न पुनः सकषायचित्तानाम् ॥ ४७ ॥

11 6 11

॥ ॐ नमः श्रीपार्श्वनाथाय ॥

न्यायाम्भोनिधिश्चिद्विजयानन्दसूरीश्वरशिष्यमहोपाध्यायश्रीविरविजयपादपद्मेभ्यो नमः

॥ श्रीमदुदयसिंहसूरिविहितवृत्तिसंवालितम् ॥

॥ श्रीमत्-श्रीप्रभसूरिकृतधर्मविधिप्रकरणम् ॥

जयति जगदभयहेतुः, स श्रीवीरः पराक्रमाभ्यधिकः । यस्याद्भुतसरलतया, विततगुणः स्फुरति धर्मविधिः ॥ १ ॥
हतजाड्यतमा रविव-द्विपुलमहा विश्वबोधकात्मानः । ददतामनुदिनमुदयं, नाभेयोऽन्येऽपि तीर्थेशाः ॥ २ ॥
सा जीयाद् जैनी गौः, सद्गर्णालङ्कृतिर्नवरसाढ्या । त्रिपदान्वितयापि यया, भुवनत्रयगोचरोऽन्यापि ॥ ३ ॥
श्रीगौतमादिगुरवो, हंसा इव चरणरागसुगतिभृतः । कृतसन्मानसवासा, विशुद्धपक्षा मुदं दद्युः ॥ ४ ॥
शून्येन मादृशापि हि, येषामेकस्वरूपिणां पुरतः । अधिकमलभ्यत गणना, नमोऽस्तु तेभ्यो निजगुरुभ्यः ॥ ५ ॥
स्तुत्वाऽभीष्टानेवं, “श्रीश्रीप्रभसूरि”भिर्विरचितस्य । श्रीधर्मविधेर्वृत्तिः, गुरुरूपदेशात् करिष्येऽहम् ॥ ६ ॥
कृत्यविधावनभिज्ञः, शिशुरिव गुरुकार्यवृत्तिकृतचित्तः । क्वचित्पदे स्वलितोऽपि, स्थाप्यः सद्भिर्न हास्योऽहम् ॥ ७ ॥
यच्चायुक्तार्थमहं, मुग्धमतिर्वचमि किञ्चिदप्यत्र । पुत्रापराधवत्त-द्विबुधैर्मम सहातां सर्वं ॥ ८ ॥

सज्जनमुदेऽत्र सूक्तं, यच्चान्यदुष्टतुष्टये तदपि । द्वेधापि परोपकृते—र्मम श्रमः सफल एवासौ ॥ ९ ॥
यद्याह परो वायस—दशनपरीक्षेव निरभिधेयमिदम् । अपि चाप्रयोजनं खलु, कण्टकशाखोपमर्दनवत् ॥ १० ॥
दश दाडिमानि पूपाः, षडिति वचोवत्तथा न सम्बद्धम् । इत्यादिहेतुनिवह—स्यासिद्धत्वप्रकटनाय ॥ ११ ॥
प्रेक्षावतां प्रवृत्त्यै, शास्त्रादावादिमङ्गलार्थं च । प्रकरणकारः प्रथमं, गाथामेकामिमामाह ॥ १२ ॥

नमिऊण वद्धमाणं, तियसिंदनरिंदविहियबहुमाणं ।

बुच्छं सपरहियत्थं, धम्मविहिमहं समासेण ॥ १ ॥

व्याख्या—धर्मविधिनाम प्रकरणं, तत्र दुर्गतौ पतन्तं प्राणिगणं धारयतीति धर्मः, तस्य 'विधिः'—कर्त्तव्यलक्षणोऽर्थ-
स्तमहं 'समासेन'—सङ्क्षेपेण 'वक्ष्ये' भणिष्यामि, 'स्वपरहितार्थम्' इति क्रियाविशेषणं, तत्र स्वहितं पुण्यजनकत्वात् । परहितं
चोपदेशात्मकत्वात् । किं कृत्वा वक्ष्यामीत्याह—'नत्वा'—प्रणम्य, कं? 'वद्धमानं'—वर्त्तमानतीर्थाधिपति, किं विशिष्टं? 'त्रिदशेन्द्रनरेन्द्र-
विहितबहुमानं' तत्र त्रिदशाश्चतुर्विधदेवास्तेषामिन्द्राः—परमैश्वर्यभाजो 'नरा' मनुजास्तेषामिन्द्राश्चक्रवर्त्यादयस्तैर्विहितः प्रकटितो
'बहुमानः' पूजातिरेकोऽन्तरङ्गभक्तिप्रकर्षो वा यत्र स तथेति गाथार्थः ॥१॥ अत्र च 'धर्मविधिमहं वक्ष्यामी' त्येतदुक्तमभिधेयम्,
स्वपरहितार्थमितिपदात् प्रयोजनं चापि सूत्रकृता । तच्च प्रयोजनं स्यात्, इह कर्तृश्रोतृभेदतो द्वेधा । पुनरेकैकं भवति, द्विभेदमपरं
परं चेति ॥१॥ कर्तुरपरं प्रयोजनं—मिह सत्त्वानुग्रहः परं मोक्षः । श्रोतुरपि शास्त्रतत्त्वा—वगमो मुक्तिश्च तत्करणात् ॥२॥ सम्बन्धश्च
प्रकरण—मध्यगतो वाच्यवाचकाभिख्यः । इत्यभिधेयादियुते, बुद्धिगतां स्यात् प्रवृत्तिरिह ॥ ३ ॥ इष्टोऽत्र वद्धमानः, साक्षाद्ध-
र्मोपदेशकत्वेन । तत्तस्य नमस्करणा—च्छास्त्रादौ मङ्गलं कथितम् ॥४॥ यदुक्तं धर्मविधिनाम प्रकरणमेतत्तदेवार्थतो व्युत्पादयन्नाह—

कापियसमत्थवत्थु—प्पयाण दुल्ललियकप्पतरुकप्पो ।

सत्ताण सया धम्मो, तस्स विही भन्नए एसो ॥ २ ॥

व्याख्या—यो धर्मः ‘सत्त्वानां’ देहिनां, ‘सदा’ सर्वकालं ‘कल्पितसमस्तवस्तुप्रदाने’ मनोवाञ्छितार्थवितरणे ‘दुर्ललित-
कल्पतरुकल्पः’ सदैव दानगुणकल्पवृक्षोपमः । एतेन धर्मस्यातिशयोक्तिरुक्ता । तस्य धर्मस्य ‘विधिः’ कर्तव्यलक्षण एष वक्ष्य-
माणो ‘भण्यते’ कथ्यत इति गाथार्थः ॥ २ ॥

अधुना तस्यैव धर्मविधेरुपदेशद्वाराण्याह—

इह धम्मस्स परिक्खा १, लाभो २ गुण ३ दोस ४ दायगा ५ जुग्गा ६ ।

कइ भेया ७ फलसिद्धी ८, इय अट्ट भणामि दाराइं ॥ ३ ॥

व्याख्या—‘इहा’ऽस्मिन् धर्मविधिनाम्नि प्रकरणे, धर्मस्योक्तस्वरूपस्य ‘परीक्षा’ विवेचनं १ धर्मस्येति प्रत्येकमभिसम्ब-
न्धाद्धर्मस्य ‘लाभः’ सम्प्राप्तिः २ तथा—‘गुणदोषदायका’ इति, तत्र धर्मस्य गुणा अतिशयाः ३ धर्मस्य दोषा नाशहेतवः ४
धर्मस्य दायका गुरवः ५ गुणाश्च दोषाश्च दायकाश्चेति द्वन्द्वः । धर्मस्य ‘योग्या’ अर्हाः ६ धर्मस्य कतिभेदाः—कियन्तः प्रकाराः
७ धर्मस्य ‘फलसिद्धिः’ फलावाप्तिः ८ इत्यमुना प्रकारेणाष्टौ द्वाराणि ‘भणामि’ वच्मि इति गाथार्थः ॥ ३ ॥

तत्र प्रथमं तावद्धर्मपरीक्षाद्वारमधिकृत्याह—

जह कणगंमि परिक्खा, कस—छेयण—ताव--ताडणेहिं सया ।

सुयसीलतवदयाहिं, तहेव धम्मंमि कायव्वा ॥ ४ ॥

व्याख्या—‘कषछेदनतापताडनै’रिति तत्र ‘कषः’—सुवर्णपरीक्षापाषाणः ‘छेदनं’—द्विधाकरणम् ‘तापो’ वन्हौ शोधनम् ‘ताडनं’ पत्रकुटनादि । पश्चाद् द्वन्द्वस्तैर्यथा ‘कनके’ सुवर्णे ‘परीक्षा’ विचारः क्रियते—तथा ‘श्रुतशीलतपोदयाभिः’ श्रुतमाचाराङ्गादि ‘शीलं’ ब्रह्मचर्यं तपोऽनशनादि ‘दया’ प्राणिरक्षा पश्चाद् द्वन्द्वस्ताभिः ‘द्धम्मं’ श्रुतचारित्रलक्षणे परीक्षा कर्त्तव्येति गाथार्थः ॥ ४ ॥
तथा श्रुतादिपरीक्षाशुद्ध एव धम्मो ज्ञेय इत्याह—

पुव्वावराविरुद्धं, सुत्तं सीलं च गुत्तिसंजुत्तं ।

जत्थ निरीहं च तवो, दया विसुद्धा य सो धम्मो ॥ ५ ॥

व्याख्या—‘पूर्वापराविरुद्धं’ पूर्वश्चापरश्च पूर्वापरौ, तौ च तावर्थौ च पूर्वापरार्थौ ताभ्याम् ‘अविरुद्धं’ विरोधरहितं, शाकपार्थि-
वादिदर्शनादर्थशब्दलोपः । ‘सूत्रं’ श्रुतं, शीलं च गुत्तिसंयुक्तं, गुप्तयो नवैताः—“वसहि १ कह २ निसिज्जि ३ दिय ४—कुडुंतर ५ पुव्वकीलिय ६ पणीए ७ । अइमायाहार ८ विभूसणाइ ९ नव बंभचेरगुत्तीओ ॥ १ ॥ ” तथा तपश्च ‘नीरीह’मिह परलोकादि-
सुखाकाङ्क्षादिरहितं । दया च ‘विसुद्धा’ निष्कपटा, यत्र धम्मं स परीक्षाशुद्धो धम्म इति गाथार्थः ॥ ५ ॥

एवं परीक्षितो धर्मः सफलो भवतीति भव्यावबोधाय दृष्टान्तमाह—

जह केसिगुरुसमीवे, पएसिरन्ना परिक्रिखओ धम्मो ।

जाओ कल्लाणकरो, धम्मत्थीणं तहन्नेसिं ॥ ६ ॥

व्याख्या—‘यथेति’दृष्टान्ते केशिगुरुसमीपे प्रदेशिनाम्ना राज्ञा परीक्षितो धर्मस्तस्य ‘कल्याणकरः’ स्वर्गापवर्गादि-
सौख्यजनको जातः, तथाऽन्येषां धर्मार्थिनां भवतीति गार्थार्थः ॥ ६ ॥

भावार्थस्तु कथानकगम्यः । स चायम्—

इह अत्थि जंबुदीवो, भूधरसयसेविओ विजयकलिओ । गुरुवाहिणीसमिद्धो, पमाणपत्तो नरिंदुव्व ॥ १ ॥ तत्थत्थि
भरहस्वित्तं, नाणाविहरयणमालियाकलियं । वड्ढंतकलामाणं, अट्टमिचंदद्धसंठाणं ॥ २ ॥ सयलविसयाभिरामा, वररयणसु-
वन्नरूवसोहिल्ला । रमणिव्व जणमणहरा, नयरी तत्थत्थि सेयविया ॥ ३ ॥ तत्थ पएसी राया, राउव्व जणाण हरियसंतावो ।
नक्खत्ततेयहरणो, कलाकलावेण वुड्ढिगओ ॥ ४ ॥ नवरं सो नरनाहो, सोमसहावो वि बहुविहगुणेहि । कुमयपयासणदोसा-
संगमयं धरइ अणवरयं ॥ ५ ॥ सूरियकंता कंता, सूरियकंतिव्व तस्स गयदोसा । उल्लासियकमला वि हु, जणेइ जा कुवलयाणंदं
॥ ६ ॥ सूरियकंतो पुत्तो, सूरियकंतुव्व तेसि सच्छाओ । जो सूरकरवलेणं, परं तवंतो वि सोमगुणो ॥ ७ ॥ सव्वत्थ पत्त-
रेहो, वन्नाधारो सुरूवगुणकलिओ । तस्सासि महामंती, चित्तो चित्तव्व चित्तहरो ॥ ८ ॥ अह अन्नया स रन्ना, सावत्थिपुरीइ रज्ज-
कज्जेण । जियसत्तुनिवसमीवे, पट्टविओ पडिसरीरं व ॥ ९ ॥ तत्थागओ स मंती, निवदिन्नावासउवरिभूमिद्विओ । पिच्छइ
निगच्छंतं, नयरजणं बाहिरुज्जाणे ॥ १० ॥ तो पभणइ नियपुरिसं, कत्थ जणो जाइ एस इय मुणसु । अह सो वि तं सरूवं,
नाऊणं मंतिणो कहइ ॥ ११ ॥ देव ! इह अत्थि पत्तो, उज्जाणे पासनाहसंताणी । केसी नाम गणहरो, संपुन्नदुवालसंगधरो
॥ १२ ॥ जो चउनाणपहाए, हरइ तमो दिणयरूव्व लोयाणं । तस्सेस वंदणत्थं, जाइ जणो भत्तिभरियंगो ॥ १३ ॥ तत्तो चित्तो
पत्तो, सपरियणो तत्थ केशिगुरुपासे । सेलुव्व थद्धदेहो, जा चिट्ठइ तं पलोयंतो ॥ १४ ॥ अह तस्स गुरु बोहं, णाणेण वियाणिऊण

तं चित्ते । चित्तं तो भणइ इमं, भो चित्तअपच्च ! आगच्छ ॥१५॥ सुणसु तुमं नियपहुणा, पट्टविओ इत्थ अमुगकज्जेणं । तस्सेवं अज्ज कओ, रयणीए निन्नओ रन्ना ॥१६॥ तं सोउं सो सचिवो, चित्तइ हिययंमि विम्हिओ एवं । निसुअं पिमज्झ नामं, मुणइ इमो इत्थ नहु चुज्जं ॥१७॥ जं पुण मंतरहस्सं, नायं एएण तं महाचित्तं । ता एस न पासंडी, किं पुण मुत्तुव्व परमत्थो ॥१८॥ इय चित्तिऊण मंती, मुणिपाए पणमिऊण उवद्धिओ । अह केसिगुरु धम्मं, तं उद्दिसिउं कहइ एवं ॥१९॥ जीवा भवारहट्ठे, दिढनिम्मिय-कम्मरासिपडिबद्धा । कहवि न लहंति मुक्खं, तत्थ भमंता बइल्लुव्व ॥ २० ॥ तत्थ वि य जे पमत्ता, भमंति ते भंजिऊण गुण-मालं । निवडंति नरयकूवे, सहंति अइतिव्वदुक्खाइं ॥२१॥ जे पुण अपमत्ता ते, गुरुदेसणवुट्ठिमोइया संता । पावंति बंधरहिया, सुगइं सव्वंगमुक्खकरं ॥२२॥ ता मुत्तुग पमायं, बुद्धीए पेहिऊण परमत्थं । चइऊण य कुग्गाहं, करेसु भो उज्जमं धम्मे ॥२३॥ इय सुगुरुसुद्धदेसण-ससिकिरणुलसियधम्मकल्लोलो । जलहिव्व चित्तमंती, केसिगुरुं नमिय पुच्छेइ ॥२४॥ पहु ! महकहेसु सव्वं, किं सुहमसुहं चिणेइ इह जीवो । कम्मं तज्जणिओ वा, हवेइ धम्मो अहम्मो वा ॥२५॥ किं वा नरयाइदुहं, दंसियभे सिज्जए जणो मूढो । सग्गापवग्गसंगम-सुहेण मोहिज्जए अहवा ॥ २६ ॥ अह केसिगणहरिंदो, जंपइ को इत्थ सचिव ! संदेहो । जीवो बंधइ कम्मं, धम्माधम्मा य तज्जणिया ॥ २७ ॥ कीरइ जओ जिणं, मिच्छत्ताइहिं चउगइगएणं । तेणिह भन्नइ कम्मं, अणाइयं तं पवाहेण ॥ २८ ॥ ईसरदरिदियाणं, पंडियमुक्खाण रायरंकाणं । इच्चाइअंतरेहिं, तं जाण सुहासुहं कम्मं ॥ २९ ॥ सुहकम्मेण धम्मो, तव्विवरीओ य असुहकम्मेण । तब्भावेणं जीवा, पावंति सुहासुहं ठाणं ॥ ३० ॥ तो तत्थ चित्तमंती, सम्मं अंगीकरेइ जिगधम्मं । किं रंको रयणनिहिं, पावेऊणं न गिण्हइ ? ॥ ३१ ॥ पडिवज्जइ य दुवालय-भेयं सम्पत्तमूलगिहियम्मं । निव्वं पि गुरुसगासे, गयागइं सो पकुव्वंतो ॥ ३२ ॥ अह लद्धधम्मरयग-पईवपडिहणियमिच्छतमपसरो । सुकयत्थं अप्पाणं,

मन्नंतो सो वि चित्तेइ ॥ ३३ ॥ कुग्गाहवाहिबिहुरिय-देहेण मए इमो सुविज्जुव्व । धम्मोवएसओसहि-निही गुरु अज्ज
 संपत्तो ॥ ३४ ॥ तो नियपहुं पि कुग्गाह-रोगाओ मोयएमि जइ कहवि । तो मज्झ अमच्चतं, पित्तत्तं वा हवइ सहलं ॥ ३५ ॥
 सो चेव परममित्तं, भवंधक्खाओ जो समुद्धरइ । भिच्चेण वि किं तेणं, जो पहुदुक्खं उविकखेइ ॥ ३६ ॥ इय चित्तिय केसिगुरुं,
 पमणइ भयवं ! भवन्नवाओ अहं । तुब्भेहिं समुद्धरिओ, जिणसासणपोयखिवणेण ॥ ३७ ॥ इन्हि कुणह पसायं, सेयवियाए
 विहारकरणेणं । जं अन्नाण विबोहे, तुम्हाणं पि हु हवइ लाभो ॥ ३८ ॥ तत्थ य पएसिराया, नत्थियवाई वि संगमे तुम्ह ।
 पडिबुज्जिस्सइ सम्मं, रविउदए कमलकोसुव्व ॥ ३९ ॥ तत्थ य तुम्हागमणे, जिणधम्मनिवस्स होइसइ आणा । संभावयामि
 एवं, जं लद्धी एरिसा तुम्ह ॥ ४० ॥ अह केसिगुरु जंपइ, भो भदय वट्ठमाणजोगेण । विहरिस्सामो तत्थ वि, जं मुणिणो ठंति
 नेगत्थ ॥ ४१ ॥ इय गुरुमब्भत्थेउं, स सिद्धकज्जो गओ सठाणंमि । आहवणत्थं मुत्तुं, चित्तो चित्तं च गुरुपासे ॥ ४२ ॥ अह
 नाणेण वियाणिय, पडिबोहं तत्थ बहुयलोयाणं । संजमदिसिजत्ताए, मुणीण राया सयं चलिओ ॥ ४३ ॥ जो परिवारपरिगओ,
 पडिठाणं संथुणिज्जइ जणेणं । लुडइ सव्वस्सहरे, धम्मपमायाइए चरडे ॥ ४४ ॥ उट्ठवइ मोहमच्छर-पमुहे वावारिणो महादुट्ठे । सं-
 ट्ठावइ तट्ठाणे, विवेयपसमाइए सुहए ॥ ४५ ॥ सव्वत्थवि लोआणं, अप्पइ धम्मज्जमाइपुररक्खे । पयडेइ धम्ममग्गे, बहुविहसंदे-
 हदुग्गम्मे ॥ ४६ ॥ अह सो सिरिकेसिगुरु, सेयवियाए कमेण संपत्तो । धम्मव्व मुत्तिमंतो, ठिओ य आसन्नउज्जाणे ॥ ४७ ॥
 भणिया य संति तत्थ य, सचिवेणुज्जाणपालया पुव्वं । जे केवि इंति मुणिणो, सेयंवरधारिणो इत्थ ॥ ४८ ॥ लुंचियसिरमुह-
 कमला, मलमइला दण्डकंबलधरा य । ते उज्जाणे एयंमि, आगया मह कहेयव्वा ॥ ४९ ॥ तत्तो आगयमित्ते, कहियसरूवे मुणीसरे
 दट्ठं । उज्जाणपालया ते, गंतुं सार्हिति सचिवस्स ॥ ५० ॥ गुरुआगमणेण तओ, हरिसुक्करिसेण पुरिओ अहियं । चित्तो मंती

हियए, घणागमेणं कलाविब्व ॥ ५१ ॥ ठाणट्टिओ वि पणमइ, गुरुपाए अंतरंगभत्तीए । गच्छइ य न वंदेउं, भएण पहुणो
 पएसिस्स ॥ ५२ ॥ चितइ य मज्झ सामी, जइ जाणिस्सइ समागए गुरुणो । ता एस मिच्छदिट्ठी, करिस्सई किं पि हु अवन्नं
 ॥ ५३ ॥ ती पढममेव एयं, गुरुपासे नेमि केण वि मिसेण । पडिबुद्धे एयंमि य, चिट्ठंतु असंकिया गुरुणो ॥ ५४ ॥ अह तत्थ
 उवायं चिं-तिऊण सो आसवाहियामिसओ । गुरुउज्जाणतडिट्ठिय-वहियालिं नेइ तं निवइं ॥ ५५ ॥ अह वाहवाहियाए, तत्थ
 पएसी निवो परिस्संतो । नीओ तं उज्जाणं, विस्सामकए अमच्चेण ॥ ५६ ॥ सेयजलाविलगत्तो, तरुवरछायाइ वीसमंतो सो ।
 अप्पाणममयसित्तं, व मन्नमाणो ठिओ जाव ॥ ५७ ॥ ता निसुणइ सवणेहिं, निवो झुणिं तत्थ महुरगंभीरं । भणइ य मंति किं
 इत्थ, अत्थि य हत्थी समयकलिओ ? ॥ ५८ ॥ मंती पभणइ सामिय, नाहं जाणेमि किंतु आरामे । पिक्खामो तो राया, गच्छइ
 से मज्झभागंमि ॥ ५९ ॥ अह तत्थ य के एए, दंसणिणो किं कहंति एरिसया ? । इय कोउगेण पत्तो, मंताकिट्ठुव्व नयरि-
 जणो ॥ ६० ॥ तप्पुरओ केसिगुरु, गंभीरसरेण गुलगुलायंतो । उवएसदाणरसिओ, चिट्ठइ मयमत्तहत्थिब्व ॥ ६१ ॥ पुरओ
 य संचलंतो, स भूवई पिक्खिऊण तं केसिं । पभणेइ चित्तमंति, किं मुंडो आरडइ एसो ? ॥ ६२ ॥ कइया एसो इह आ-गओ य
 पासंडियाहमो चोरो । मा सचिव अम्ह देसं, मुसिस्सई अन्नदेसं व ॥ ६३ ॥ लद्धूण अंगुलिमिमो, बाहुं पि गिलिस्सई खण-
 ढेण । ता निस्सारसु दुट्ठं, नियठाणाओ विसहरं व ॥ ६४ ॥ इय नरवइआणाए, मंती गंतूण कइवयपयाइं । चलिऊण भणइ सा-
 मिय, इत्थत्थे अत्थि विन्नत्ती ॥ ६५ ॥ निस्सारिओ वि एवं, एसो गंतूण अन्नदेसेसु । इय जणसभासु पयडं, अक्खिस्सई वि-
 मुहभट्ठुव्व ॥ ६६ ॥ सेयवियानयरीसो, पएसिराया न याणई किं पि । जं नीसारइ सगुणे वि, जलहिबेलुव्व रयणाइं ॥ ६७ ॥ ता देव !
 एस वायंमि, जंमिओ तुज्झ वयणसरविद्धो । सयमेव पलाइस्सइ, संगामे भग्गदप्पुव्व ॥ ६८ ॥ देव ! तए सह वुत्तुं, न खमो वाईसरो

वि को एसो ? । उदियंमि सिसिरकिरणे, तारयनियराण का जुन्हा ? ॥ ६९ ॥ इय मंतिवयणमंतेहि उंजिओ मुक्ककोव-
 विसलहरो । विसहरदट्ठुव्व निवो, सचेयणो झत्ति संजाओ ॥ ७० ॥ तो पत्तो गुरुपासे, पभणइ मुणिवर ! कया तुमं पत्तो ? ।
 गुरुणा भणियं नरवर !, अज्ज अहं आगओ इत्थ ॥ ७१ ॥ अह सचिवो भणइ निवं, सामिय ! आसणमलंकरेऊण । एएण
 समं गुट्ठि, करेह निउणाहिं जुत्तीहिं ॥ ७२ ॥ अह आसणे निसन्नो, राया कमलंमि रायहंसुव्व । दिट्ठाइ केसिमुत्तीइ रंजिओ भणइ
 हसिऊण ॥ ७३ ॥ मुणिवर ! किं विज्जाए, मंतेणं धुत्तविलसिएणं वा । वाणारसीठगेण व, विमोहिओ इत्तिओ लोओ ॥ ७४ ॥ तो
 भणइ मुणी नरवर, एस जणो एइ धम्मसवणकए । किमणेण मोहिएणं, भिक्खाजीवीण अम्हाण ॥ ७५ ॥ अह आह निवो
 मुणिवर !, मुत्तीए रायपुत्ततुल्लाए । भिक्खावित्तीइ कहं, पारद्धा जीविया अहमा ? ॥ ७६ ॥ कीवा काउरिसनरा, अहवा
 ववसायअक्खमा के वि । गिण्हंति जीवियाए, पासंडं न उण तुह सरिसा ॥ ७७ ॥ ता एयं पासंडं, मुंच तुमं होसु मज्झ मंड-
 लिओ । काऊण करे कुंतं, आरुहसु तुरंगमं जच्चं ॥ ७८ ॥ देमि अहं तुह देसं, तत्थ य भुंजसु मणोरमे भोगे । गिण्हसु नियजम्म-
 फलं, निसुणियमेयं पि किं न तए ॥ ७९ ॥ तपांसि यातनाः सर्वाः, संयमो भोगवञ्चना । क्रियाकल्पश्च सर्वोऽपि, बालक्रीडेव
 लक्ष्यते ॥ ८० ॥ ता किं करेसि कट्ठं, निष्फलमेयं वियारसु मणेण । इह नत्थि ताव जीवो, जो परलोए फलं लहइ ॥ ८१ ॥
 जीवस्स असंतस्स य, अजायपुत्तस्स नामकरणं व । के वि इह मूढमइणो, सुकयं दुकयं च कप्पंति ॥ ८२ ॥ अविद्या-
 रिऊण एयं, मुणिवर न कहेमि तुज्झ सुणसु जओ । माया सुसाविया मह, नत्थियवाई पिया य पुणो ॥ ८३ ॥ मायाइ अहं
 भणिओ, कायव्वा वच्छ ! जिवदया तुमए । जीवाण रक्खणे जं, सग्गो नरओ य हणणेण ॥ ८४ ॥ एयं जणणीवयणं, पमाणियं
 माउवच्छलत्तेण । तो हं जाओ जणणीइ वल्लहो जीवियाओ वि ॥ ८५ ॥ पिउणा वि अहं भणिओ, सजणणिवयणेसु मा

किवं कूणसु । नत्थि जिओ कस्स दया, ता वट्सु तं जहिच्छाए ॥ ८६ ॥ अहं तं पिउणो वयणं पि, मन्नियं ताय वच्छलत्तेण ।
तो हं जाओ पिउणो, वि वल्लहो जीवियाओ वि ॥ ८७ ॥ अहं पज्जंते जणणी, भणिया जइ तुज्झ अंब धम्माओ । सग्गो हवेइ
ता मह—कहिज्ज जं तं चिय करेमि ॥ ८८ ॥ ता जणणीई मुयाए, आगंतुं साहियं न मे किं पि । तो निच्छियं मए इह, धम्माओ
नत्थि सग्गु त्ति ॥ ८९ ॥ एवं पिया वि भणिओ, पज्जंते ताय जइ तुमं नरए । पावेण दुही हुज्जा, कहिज्ज ता तं चएमि जओ
॥ ९० ॥ अहं जणएण मुएणं, इट्ठस्स वि साहियं न मे किं पि । तं निच्छियं मए इह, पावाओ नत्थि नरगु त्ति ॥ ९१ ॥ जीवं
च के वि मूढा, कत्थ वि अक्खंति देहमज्झंमि । तो तस्सावि परिक्खा, मुणिवर एवं मए विहिया ॥ ९२ ॥ एगो चोरो गहिउण,
कारिओ तिलपमाणखंडाई । तहवि न दिट्ठो मुणिवर !, जीवो आगासकुसुमं व ॥ ९३ ॥ एगो पुण जीवंतो, तोलाविय दाविउं
गलंगुट्टं । माराविउण सहसा, तहेव तोलाविओ निउणं ॥ ९४ ॥ जं माणो जीवंतो, जाओ सो मारिओ वि तं माणो । तत्थ
मए जीवकयं, दिट्ठं हीणाहियत्तं नो ॥ ९५ ॥ अन्नो यं कुंभियाए, खिविओ ढक्काविउण तदारं । साराविउण लक्खं, नीरं-
धत्तं च तत्थ कयं ॥ ९६ ॥ अहं सो तत्थ विवन्नो, पडिया बहुया किमीय तदेहे । न उणो पवेसनिग्गम—दारं जीवाण संजायं
॥ ९७ ॥ उग्घाडियंमि दारे, तदेहं किमिकुलाउलं दट्ठुं । तो भूयाणज्जरित्तो, जीवो नत्थि त्ति निन्नीयं ॥ ९८ ॥ एवं विविहपरि-
क्खा—करणेण परिक्खिउण सव्वं पि । जाओ नत्थियवाई, न पुणो अवियारिउणाहं ॥ ९९ ॥ ता भो तुमं पि मुणिवर !, एयं सव्वं
करेसु मह भणियं । दुग्गइसग्गाभावे, सयलं तुह निप्फलं कट्ठं ॥ १०० ॥ अहं जंपइ केसिगुरु, नरिंद ! तुह निसुणियं मए वयणं ।
संपइ एगग्गमणो, मह वयणं चित्तसु तुमं पि ॥ १ ॥ नरनाह ! जीवियाए, न वयं अंगीकयं मए एयं । किं तु वियारियरयणं, व
गिण्हियं मुखलाभकए ॥ २ ॥ तच्चिय पुरिसा धन्ना, सहला तेसिं च जप्पववसाया । जे जिणवम्मतरंडं, लहंति पडिया भव-

समुद्दे ॥ ३ ॥ इहलोइयसुक्खेण य, कीवा वा मुज्झंति न उण सप्पुरिसा । जं कोलियलालाए, बज्जइ वसगो न उ ग हत्थी ॥ ४ ॥
 जं च निरिक्खिय तुमए, जीवो नत्थि त्ति निच्छियं हियए । पियराण अकहणाओ य, सग्गनरयावि तं सुणसु ॥ ५ ॥ सोऊण
 अरणिकट्ठे, अग्गिं तं को वि खंडसो कुणइ । न वि पिकखइ तम्मज्झे, जलणं निउणं पि पिकखंतो ॥ ६ ॥ दीसंति न जं अत्था,
 नरवर संतो वि मुत्तिमंतो वि । ता कह जिओ अमुत्तो, पच्चक्खो नाणरहियाणं ॥ ७ ॥ नवरं विसिट्ठनाणो—वओगओ सो वि
 दीसए जीवो । महणाओ जलणो इव, अरणीकट्ठंमि नरनाह ॥ ८ ॥ को वि मणुस्सो नरवर !, भरिउं पवणस्स तोलए वत्थि । रित्ती
 काउं तं चिय, पुणो वि सो तोलइ तहेव ॥ ९ ॥ तो एगमेव माणं, हवेइ नरनाह तोलणदुगे वि । हीणाहियत्ततुलणा, पवणकया
 का वि नो तत्थ ॥ १० ॥ जं तोलणे विसेसो, पवणस्स वि फरिसणेण गम्मस्स । न वि दीसइ ता कह सो, हवेइ जीवे अमुत्तंमि
 ॥ ११ ॥ नरवर ! कुंभीमज्झे पविसेउं संखवायगो को वि । नीरंधं तदारं, बंधाविय वायए संखं ॥ १२ ॥ बहिया सुम्मइ
 सद्दो, सो अच्छिद्दे वि निग्गओ कहणु । इत्तो वि जिओ सुहमो, कह तत्थ गमागमं न कुणे ॥ १३ ॥ तम्हा नियसंवेयण—अणुभव-
 पच्चक्खगोयरो जीवो । सव्वेसिं पि हु देहीण, चिट्ठए भूयअइरित्तो ॥ १४ ॥ सो चेयणपुव्वगई चिट्ठालिगेहिं, इत्थ नायव्वो ।
 नरवर ! समीरणो इव, पडागचलणाइचिंधेहिं ॥ १५ ॥ जीवे य विज्जमाणे, परभवगामिमि य नरवर ! पयडा । धम्माधम्मप्पभवा,
 विन्नेया सग्गनरया वि ॥ १६ ॥ जं तुह मायासग्गा—उ नागया तत्थ कारणं एयं । सग्गे निसग्गरम्मे, देवा सुक्खेण विलसंति ॥ १७ ॥
 अणहीणमणुयकज्जा, अक्खित्ता दिव्वपिक्खणाईहिं । असमत्तकज्जनिरता—वसंवया पेमपासस्स ॥ १८ ॥ न कया वि इंति देवा,
 जिणंदकल्लाणयाइ मुत्तूण । जं तिरियलोगदुग्गंय—संगमो हवइ जं भणियं ॥ १९ ॥ चत्तारि पंच जोयण—सयाइं गंधो य मणुय-
 लोगस्स । उड्ढं वच्चइ जेणं, नहु देवा तेण आवंति ॥ २० ॥ जिणयणकल्लाणेसुं, तहेव महरिसित्तवाणुभावाओ । जम्मंतरनेहेण

य, आगच्छंती सुरा इहई ॥ २१ ॥ जह उब्भडसिंगारो, कयदिव्वविलेवणो नरो कोइ । नो जाइ असुइठाणे, तह इत्थ न इति देवा वि ॥ २२ ॥ पत्तो न तुह पिया पुण, वेयंतो नरयवेयणं दुसहं । परमाहम्मियधरिओ, न लहइ जं इत्थ आगंतु ॥ २३ ॥ नरवर ! नरए घोरे, नेरइया निच्चकालदुक्खत्ता । न लहंति सुक्खलेसं पि, पुव्वक्कम्माणुभावेण ॥ २४ ॥ छेयणभेयणकत्तण-कुंभीपागाइवेयणक्कंता । हडिखित्तमणुस्सा इव, गंतुं न लहंति अन्नत्थ ॥ २५ ॥ जह कोइ सावराहो, धरिओ आरक्खि-एहिं निग्गहिउं । न लहइ सयणे दट्ठुं, तह नेरइओ इहागंतुं ॥ २६ ॥ ता एयं नाऊणं, नरवर ! जीवाण सग्गनरयठिइं । धम्माधम्मखएणं, मुक्खं पि मुणेसु मा मुज्झ ॥ २७ ॥ इय आयन्निय राया, फुरंतरोमंचकंचुइज्जंतो । मउलीकयकर-कमलो, भत्तीए विन्नवेइ गुरुं ॥ २८ ॥ भयवं ! मोहपिसाओ, अज्जेव महाबलो वि मह नट्टो । मंतेण मंतियस्स व, वाणीए ताडिओ तुज्झ ॥ २९ ॥ पहु अब्भंतरनयणाइं, मज्झ अन्नाणतिमिरभरियाइं । उग्घाडियाइं देसण-पीऊसंजणसलागाए ॥ ३० ॥ नायं च संपयं पहु, जिणधम्माओ परो न धम्मु त्ति । तेयनिही जह नन्नो, आइच्चाओ जए पयडो ॥ ३१ ॥ नवरं नत्थियवाइ-त्तणमम्हाणं कमेण संपत्तं । ता कह मुंचामि अह, सामिय लज्जिज्जइ जणे वि ॥ ३२ ॥ जंपेइ गणहरिंदो, नरनाह ! परंपरेण पत्तं पि । दारिदकुट्टमुक्ख-त्ताई नरो किं न मुंचेइ ॥ ३३ ॥ एसो पिऊणा कूवो, खणाविओ इय मईइ तस्सेव । खारं पि जलं केई, पिबंति मूढा न सविवेया ॥ ३४ ॥ एयंमि य पत्थावे, जइ जिणधम्मं पवज्जसे न तुमं । ता लोहभारवाहग-नरुव्व परितप्पसे पच्छा ॥ ३५ ॥ आह निवो को भयवं, स लोहभारव्वहो नरो कहसु । अह अक्खइ केसिगुरु, नरवर ! निसुणेसु उवउत्तो ॥ ३६ ॥ नयरीइ कोसलाए, पुरिसा चत्तारि निद्धणा धणियं । समदुक्खदुक्खिया इव, कुणंति मित्तत्तमन्नुन्नं ॥ ३७ ॥

ततो दव्वोवज्जणकज्जे, देसंतरंमि ते चलिया । वच्चंतेहिं कत्थ वि, दिट्ठो लोहागरो गरुओ ॥१३८॥ तो चित्तियमेएहिं, लोहं
 धित्तूण अन्नदेसेसु । गच्छामो जं अग्यं, लहिस्सई वरिसयालंमि ॥१३९॥ तो नियनियसीसेहिं, वहिउं सकंति जित्तियं लोहं । लोहेण
 तित्तियं ते, गंतुं चलिया भरुक्कंता ॥१४०॥ रूपागरंमि पत्ता, रूपं गिन्हंति विक्किणियलोहं । इक्को पुण तंलोहं, न छड्डुए धरियमइ-
 मोहो ॥ १४१ ॥ इयरेहिं गाहिओ सो, भणेइ अणवट्टिया अहो तुब्भे । न चइस्सामि अहं पुण, चिरपरिवृढं इमं लोहं ॥१४२॥
 पुरओ गएहिं पत्तो, कत्थवि कणयागरो तओ रूपं । विकीय लित्ति कणयं, तिन्नि चउत्थो य उवहसइ ॥ १४३ ॥ भो भोऽण-
 वट्टियमणां, तुब्भे अन्नुन्नगाहिणो चवला । कीस मुहा परितप्पह ? बालयकीलं कुणंत व्व ॥ १४४ ॥ कुगुरुवएसमिव तं,
 अवमन्निय अगगओ गया जाव । ता आसन्नो निसुओ, कत्थ वि रयणागरो तेहिं ॥ १४५ ॥ तत्थ य निवआइट्ठो, होइ दसंसो
 नराण खणगाणं । सेसे पुण नवभागे, रायनिउत्ता नरा लित्ति ॥ १४६ ॥ इय नाउं तं कणयं, विक्किणिउं संबलं च काऊणं ।
 तत्थागरंमि गंतुं, रयणाइं खणिउमारद्धा ॥ १४७ ॥ भणिओ य लोहवाही, मित्तत्ताओ अणेगजुत्तीहिं । रयणाइं गिन्ह अज्जवि,
 बयरान न पडियं किं पि ॥ १४८ ॥ इहरा घरमणुपत्तो, झूरसि दारिइदूमिओ बहुयं । इय भणिओ वि न मन्नइ, अउन्नयाणं
^१ कओ बुद्धी ॥ १४९ ॥ भणइ न अपइट्ठो हं, तुब्भे इव नवनवेसु चलचित्तो । किं पि न मुंचामि न वा, गिन्हामि विणा इमं लोहं
 ॥ १५० ॥ तुब्भे धूलीमिलिया, पलोभिणो इत्थ अच्छह मरंता । उस्सीसयकयलोहो, सुहसुत्तो हं तु पिक्खिस्सं ॥१५१॥ अह
 गहिले इव तंमि य, तडिट्ठिण लहिय लक्खमुल्लाइं । रयणाइं पंच पंच य, तिन्नि वि मंतयंति इमं ॥१५२॥ किं ताइ सिरीइ सुधी-
 वराइ, जा होइ अन्नदेसंमि । जा न वि मित्तेहिं समं, जं च अमित्ता न पिक्खंति ॥१५३॥ ता जामो नियदेसं, इय मंतिय आ-

गया नि ए ठाणे । इयरो वि तेहिँ सद्धि, खरुव्व अइभारिओ पत्तो ॥१५४॥ अह ते तिन्निवि रयणाणि, बहुयद्वेण विक्कणेऊण ।
कारंति वरघराइं, भुंजंति मणुन्नमाहारं ॥ १५५ ॥ पहिरंति दिव्वदूसे, परिणंति सुरुवइब्भकन्नाओ । विलसंति जहिच्छाए,
भमंति तह सयणपरियरिया ॥ १५६ ॥ सो लोहभारवाही, लोहं विकिणिय तेण मुल्लेण । मग्गव्वयाउ लुट्ठो, भोयणचितादहे
पडिओ ॥१५७॥ रंकु व्व भोयणत्थी, मुणि व्व घरघरिणिबंधणविमुक्को । जीवो इव एगागी, भमेइ सव्वत्थ सो मूढो ॥१५८॥
तेसि च रिद्धिनिवहं, पिक्खंतो सुरवराण संकासं । पच्छत्तावेण बह्नुं, परितप्पइ जरियदेहु व्व ॥१५९॥ एवं सो तप्पंतो, लंथंतो
उयरपूरणाभावे । मग्गेइ दीणवयणो, तप्पासे धन्नकवलंपि ॥१६०॥ ता लोहभारतुल्लं, अन्नानत्तं चइत्तु नरनाह ! । सयलसुह-
कारणाइं, गिन्हसु नाणाइरयणाइं ॥१६१॥ इय संलत्तो गुरुणा, नत्थियवाइत्तकुग्गहं मुत्तुं । संवेगसुद्धहियओ, राया विन्नत्तियं
कुणइ ॥ १६२ ॥ भयवं ! इत्तियकालं, विवेगविगलेण तत्तरहिण्ण । पसुणा इव किंपि मए, किच्चाकिच्चं न विन्नायं ॥१६३॥ ता
काऊण पसायं, पहियंपि व सुकयसंबलविमुक्कं । भीमभवरन्नपडियं, मं दावसु निव्वुइपहंमि ॥१६४॥ तो भणइ गुरू नरवर !
जीवो सव्वो वि अहिलसइ सुखं । तं कह विणा सुथम्मं, पडु व्व सुत्तं विणा न भवे ॥१६५॥ जुत्ताजुत्तपरिक्खा-विरहे मिच्छत्त-
मोहिओ जीवो । धत्तूरिउ व्व कणयं, सव्वत्थवि मन्नए धम्मं ॥१६६॥ तम्हा निव ! मुखकए, धम्मपरिक्खा सया वि कायव्वा ।
सा पुण जिणिदधम्मं, मुत्तूण हवेइ नन्नत्थ ॥१६७॥ जिणधम्मे पुण मूलं, अरिहं देवो सुसाहुणो गुरुणो । धम्मो जिणपन्नत्तो,
इय सम्मत्तं तुमं मुणसु ॥ १६८ ॥ अह पाणिवहप्पमुहाइं, तस्स अक्खेइ बारस वयाइं । सिरिकेसिगुरुं तत्तो, भणइ निवो सुद्धहि-
यण्ण ॥ १६९ ॥ अरिहं देवो गुरुणो, साहु तत्तं जिणेहिँ पन्नत्तं । पडिवन्नं तह चत्तं, मिच्छत्तं सव्वहा वि मए ॥१७०॥
अह अइयारवियारं, सम्मं नाऊण तत्थ नरनाहो । पाणिवहप्पमुहाइं, गिन्हेइ बारस वयाइं ॥१७१॥ तो भणइ निवो चित्तं, अमच्च!

सम्मं परिक्खिज्जण मए । गहिओ एसो धम्मो, ता तुमवि गिन्हसु इयाणि ॥१७२॥ सचिवो जंपइ सामिय !, सावत्थीए गएण
तुह कज्जे । एएसिं चिय पासे, गहिओ धम्मो वियारेउं ॥१७३॥ तुह पडिबोहणकज्जे, इह आहूया मए गुरु एए । हयवाह-
णियामिसओ, आणीओ इत्थ य तुमंपि ॥ १७४ ॥ तं सोउं भणइ निवो, अमच्च ! तं धम्मबंधवो मज्झ । जइ वा तुममेव गुरु, गुरु-
दंसणकारगत्तेण ॥१७५॥ अन्नं च नरयकूवे, निवडंतो नाणनयणहीणो हं । उद्धरिओ तुमए गुरु-हत्थालंबणपओगेण ॥१७६॥
एवं निवो अमच्चं, पसंसिउं वंदिउं च गुरुपाए । अधणो धणलाभेण व, हरिसियहियओ गओ ठाणं ॥१७७॥ अह तस्स गुरु-
समीवे, निच्चं संदेहपुच्छणपरस्स । तह परिणमिओ धम्मो, जह तं खोभंति न सुरावि ॥ १७८ ॥ तप्पडिबोहवसेणं, लोए जिण-
धम्मभाविए जाए । फलिए मंतिमणोरह-तरुमि विहरेइ केसिगुरु ॥ १७९ ॥ अह सो पएसिराया, करेइ जिणचेइयाइं देसेसु ।
गरुयपभावणपुव्वं, रहजत्ताओ य पडिनयरं ॥ १८० ॥ सेवेइ साहुवग्गं, मन्नइ साहम्मिएसु बंधु व्व । पडिबोहिउं च लोयं, सयं
पइट्ठावए धम्मे ॥ १८१ ॥ धरइ य पव्वदिणेसुं, सुद्धमणो पोसहव्वयमखंडं । धम्माणुट्ठाणपरो, जहसत्तीए तवं तवइ ॥१८२॥
मन्नइ विसं व विसए, दुज्जणसंगं व वज्जइ अवंभं । चारित्तिणो पसंसई, चारित्तं गहिउकामु व्व ॥ १८३ ॥ इय वच्चंते काले,
अन्नदिणे तस्स निवईणो देवी । सूरियकंता चितइ, मयणग्गहचाइयविवेया ॥ १८४ ॥ जप्पभिइं जिणधम्मो, पडिवन्नो नरवरेण
तप्पभिइं । आलवणं पि मए सह, बंधासत्तेण परिचत्तं ॥ १८५ ॥ ता एयं मारेउं, सूरियकंताभिहं च नियपुत्तं । रज्जे ठविज्जण
अहं, अन्ननरेणं सह रमामि ॥१८६॥ एयाउ मरणभीओ, विसं व मं कोइ भुंजइ न अन्नो । ता जीवंतो एसो, सल्लइ सल्लं व मह
हियए ॥ १८७ ॥ इय चित्तिज्जण तीए, सह आहारेण तस्स नरवईणो । अइतिव्वविसं दिन्नं, पोसहउववासपारणए ॥ १८८ ॥
तो तक्खणेण रन्नो, उच्छलिया वेयणा विसप्पभवा । नायं च कहवि सूरिय-कंताए विलसियं एयं ॥१८९॥ अह चितइ नरना-

हो, नराण गिह्वासपायवस्सेह । महिलाजणपरिवंधो, मूलं परमत्थओ होइ ॥ १९० ॥ ताण पुण इत्थियाणं, परिणामो एस जं अकज्जे वि । सञ्भावपरंमि वि माणुसंमि, एवं पयट्ठंति ॥ १९१ ॥ अहवा जं दहइ सिही, मारेइ विसं भुयंगमो डसइ । तं ताण सरूवं चिय, अकज्जविक्कीण नारीण ॥ १९२ ॥ इत्तुच्चिय धीरेहिं, इमाउ चत्ताउ चरणरेणु व्व । परिवज्जिया य सम्मं, सकज्जसिद्धि व्व जिणदिक्खा ॥ १९३ ॥ ता संपइ नियकज्जं, अहंपि साहेमि अज्जवि जियंतो । इय निच्छिऊण रत्ना, सचिवो सदाविओ तुरियं ॥ १९४ ॥ अह सचिवो संपत्तो, नाउं विसवइयरं जहावत्थं । मंतोसहे कुणंतो, पएसिरन्ना इमं भणिओ ॥ १९५ ॥ मुत्तूण सचिव ! अन्नोसहाइँ, धम्मोसहं कुणसु मज्झ । आहवसु सिग्घमित्थ य, सुहगुरुणो परमविज्जु व्व ॥ १९६ ॥ सचिवो भणइ सविणयं, सामिय ! संपइ न संति इह गुरुणो । आह निवो गुरुकिरियं, तुमं पि मं कारसु गुरु व्व ॥ १९७ ॥ अह गीयत्थो मंती, जिणविंबं पूइऊण दंसेइ । वंदाविऊण देवे, गरिहावइ दुक्कडाइं च ॥ १९८ ॥ आलोआवइ सम्मं, दुच्चरियं सिद्धसक्खियं सव्वं । कारेइ य जीवाणं, दिट्ठादिट्ठाणं खामणयं ॥ १९९ ॥ विसवेयणसंजयणं, सूरियकंतापियं पइ अमच्चो । मिच्छादुक्कडदाणं, कारइ भूवाउ सविसेसं ॥ २०० ॥ जमवस्स वेयणीयं, नरगाइसु परवसेण नरनाह ! । तं कम्मनिट्ठवंती, एसा उवयारिणी तुज्झ ॥ २०१ ॥ कयसुकओ वि तुमं जइ, एइए उवरि धरसि संतावं । ता हारेसि सुवन्नं, धमियं इक्काइ फुक्काए ॥ २०२ ॥ नरवर ! भवे अणंते, अणंतसो तिरियनारयाइसु । जीवेण भमंतेणं, दुक्खाइं जाइँ सहियाइं ॥ २०३ ॥ तेसिमविक्खाइ इमो, न दुक्खलेसोवि इय मणे धरिउं । निदकम्मजणियमेयं, धीरो होऊण सह सव्वं ॥ २०४ ॥ इय वुत्तूण अणसणं, दाऊण वयाइं उच्चरावेउं । आराहणं कराविय, सुसमाहिं पाविओ राया ॥ २०५ ॥ ता पंच नमुक्कारं, समुच्चरंतो विसुद्धपरिणामो । सिरिकेसिपायपउमं, भत्तीए सरणमल्लीणो ॥ २०६ ॥ देहं चइऊण तओ, स निवो सयमुवचिएहिं पुन्नेहिं । दिव्वेहिं तुरंगेहिं व, पत्तो सोहम्मकप्पंमि ॥ २०७ ॥ सूरीयाभविमाणे, उववाए सयणसंपुडे

दिव्वे । सो उप्पन्नो जलहर-गम्भम्मि य विज्जुपुंजु व्व ॥२०८॥ अंगुलअसंखभागो, सो पढमं अह पडेसु सत्तसुवि । देवीहिँ अव-
 गणिएसु, संजाओ सत्तहत्थतणू ॥२०९॥ वज्जरिसहसंघयणो, कणयाभो सत्तथाउमुकतणू । अणिमाइगुणोवेओ, दित्तो चउरंस-
 संठाणो ॥ २१० ॥ वेउव्वियलद्धिजुओ, ओहिन्नाणी सुलक्खणोवेओ । संवीयदिव्ववसणो, सव्वंगं जुव्वणो चविओ ॥२११॥
 वरहारकडयकंकण-कुंडलमउडाइमंडियसरीरो । सो तत्थ इंदतुल्लो, विक्खाओ सूरियाभु त्ति ॥ २१२ ॥ अह दुंदुहीनिनाओ,
 उच्छलिओ दिसिमुहाइ पूरंतो । जयजयनंदि त्ति रवो, तह मंगलपाढयाणं च ॥ २१३ ॥ वाइत्तगीयनिग्घोसबंदिकोलाहलेण
 तं पुन्नं । नाहागमहरिसेणं, तइया गज्जियमिव विमाणं ॥ २१४ ॥ अह सुत्तपबुद्धो इव, सो तं पिकखेइ चितइ मणंमि । किं सुमि-
 णो किं माया, किमिंदजालं व एयं ति ॥ २१५ ॥ किं गीयनच्चमेयं, मं उद्दिसिउं पयट्टए इत्थ । एस जणो सुविणीओ, किं म-
 न्नइ सामियं मं च ॥ २१६ ॥ किं एयं सुरभुवणं, रम्मं इच्चाइ तं वियकंतं । महुरसरं पडिहारो, कयंजली विन्नवेइ इमं ॥२१७॥
 सामिय ! सुहम्मकण्णो, एसो संकप्पियत्थकप्पतरू । इत्थेव सूरियाभं, विमाणमेयं अलंकरसु ॥२१८॥ सामिय ! सभाविभूषण-मेणं
 सामाणिया सुरा तुज्झ । तायत्तिसा य इमे, पुरोहिंसतीण सारिच्छा ॥२१९॥ एए य पारिसज्जा, लीलागुट्ठीसु केलितल्लिच्छा । छत्तीस-
 विहसत्थाण, धारिणो अंगरक्खा य ॥२२०॥ चउरो य लोगपाला, तुह पुर रक्खाहिगारिणो एए । सत्त य अणीयइणो, धुरंधरा तुह
 अणीयस्स ॥२२१॥ एए पयन्नयसुरा, तुह आणाकारिणो पुरजण व्व । सेवंति आभिओगिय-देवा दासा इव इमे य ॥२२२॥
 सामिय ! किव्विसियसुरा, एएवि य मिच्छकम्मनिम्मवणा । तुज्झ इमे वहुरमणी-रमणीया पवरपासाया ॥२२३॥ रयणमया वा-
 विओ, कीलामणिपव्वया इमे तुंगा । उज्जाणाइँ नईओ, इमाउ कीलाकए तुज्झ ॥ २२४ ॥ एयं च फुरियतेयं, रविणो बिंबं
 व तुह सभागेहं । वारविलासिणिनिवहो, इमो य चमराइरुद्धकरो ॥ २२५ ॥ चउविहआउज्झकला, चउरा संगीयसज्जगंधव्वा ।

सेवंति य इच्छाई, निसुए परिहारवयणंमि ॥ २२६ ॥ अह सो दिन्नुवओगो, अवहिन्नाणेण पुव्वभवचरियं । एवं सुमरइ सो
हं, सेयवियाए पएसिनिवो ॥ २२७ ॥ जं केसिपसाएणं, धम्मो सुपरिक्खिओ मए विहिओ । पत्तं तण्फलमेयं, जयइ अहो
धम्ममाहणं ॥ २२८ ॥ इयं सुमरिऊण उट्ठइ, अह पडिहारेण दिन्नवाहू सो । सिंहासणे निसन्नो, जयजयकारंमि उच्छल्लिए ॥
॥ २२९ ॥ तत्तो अभिसिचिज्जइ, सुरेहिं वीइज्जए य चमरेहिं । गंधव्वेहिं कलगीयाहिं, गाइज्जए तत्थ ॥ २३० ॥ तत्तो य समुट्ठेउं,
स सूरियाभो अनन्नभत्तीए । गंतूण जिणाययणं, सासयपडिमाउ पूएई ॥ २३१ ॥ वरनाणदीवसरिसाई, सो तओ पुत्थयाई बाएइ ।
पूयइ माणवथंभ-ट्टियाणि अरहंतअट्ठीणि ॥ २३२ ॥ इच्छाई देवकिच्छाई, तत्थ काऊण सूरियाभसुरो । निययसहाए पत्तो, जंबु-
दीवं पलोएइ ॥ २३३ ॥ इत्तो य तत्थ दिट्ठो, अवहिन्नाणेण वद्धमाणजिणो । विहरंतो संपत्तो, आमलकप्पाइ नयरीए ॥ २३४ ॥
तो तव्वंदणहेउं, कारावइ आभिओगियसुरेहिं । तत्थ जिणसमवसरणं, काऊणं ते वि साहंति ॥ २३५ ॥ अह सो सव्विड्ढीए,
दिव्वविमाणंमि आरुहेऊण । सामाणियाइपरियर-संजुत्तो एइ तं नयरिं ॥ २३६ ॥ तत्थ य सो ईसाणे, दिसिभाए अंबसालव-
णमज्झे । उत्तरिय विमाणाओ, संपत्तो समवसरणंमि ॥ २३७ ॥ तिपयाहिणी करेउं, विहिपुव्वं वंदए जिणं वीरं । काऊण संसयाणं,
वुच्छेयं विन्नवइ एवं ॥ २३८ ॥ सिरिगोयमपमुहाणं, अहं मुणिंदाण दंसइस्सामि । नट्टविचित्तयमिन्हि, तो तुन्हिक्को ठिओ सामि
॥ २३९ ॥ अह सो ईसाणदिसिं, गंतुं सिंहासणंमि उवविसिउं । अडअहियसयं खेलाण, कड्ढए दाहिणभुयाओ ॥ २४० ॥
वामभुयाओ पुण तिक्तियाओ, कड्ढेइ खेलियाओवि । तो दिव्वगीयवाइत्त-मणहरं विरयए नट्टं ॥ २४१ ॥ एवं अदिट्ठपुव्वं,
अभिरामं दंसिऊण नट्टविहिं । सो सूरियाभदेवो, संपत्तो नियविमाणम्मि ॥ २४२ ॥ तो गोयमगणनाहो, पणभियं पुच्छेइ
सामियं वीरं । भयवं ! को एस सुरो ?, कह वा रिद्धि इमं पत्तो ? ॥ २४३ ॥ अह अक्खइ सिरिवीरो, सवित्थरं तस्स पुव्वभव-

चरियं । जा सूरियाभदेवो, सोहम्मे एस उप्पन्नो ॥ २४४ ॥ सा पुण सूरियकंता, नाया विसदायिणि त्ति चित्तेउं । एगागिणी पणट्ठा, पत्ता भीमे अरन्नम्मि ॥ २४५ ॥ तत्थ भमंती अहिणा, दट्ठा जमकिंकरेण मुत्तेण । रुद्धज्झाणोवगया, मया गया छट्ठनरयम्मि ॥ २४६ ॥ एसो य इत्थ पलिओ—वमाइं चत्तारि पालिउं आउं । चविउं महाविदेहे, इब्भकुले होइसइ पुत्तो ॥ २४७ ॥ तत्थ य दट्ठप्पइन्नाभिहो, इमो सुगुरुपायमूलंमि । गहियवओ उप्पाडिय—केवलनाणो य सिज्झिहइ ॥ २४८ ॥ इय वीरजिणाइट्ठं, पएसिचरियं जणो सुणेऊण । जाओ सुथिरो धम्मे, पावियसिवसुक्खउदयंमि ॥ २४९ ॥ सिद्धान्तार्थ-महानिधेर्भगवतः श्रीकेशिनः सन्निधौ, धर्मरत्नमिव प्रधानवचनैर्यद्वत्परीक्षाद्भुतम् । कल्याणैकविवृद्धिकारणमुरीकृत्य प्रदेशीनृपो, जज्ञे निर्वृतिभाजनं सुकृतिनस्तद्वद्भवेयुस्तराम् ॥ २५० ॥ सत्सूत्रकृत्श्रीप्रभसूरि शस्ये, प्रबोधशौर्योदयसिंहवृत्तौ । समर्थितं धर्म-विधावितीदं, द्वारं परीक्षाभिधमादिभूतम् ॥ २५१ ॥

उक्तं प्रथमद्वारं, धर्म परीक्षा च तत्र निर्दिष्टा । सा बोधवीति सम्यग्, जिनधर्मस्यैव लाभेन ॥ १ ॥

स च लाभो जन्तूनां कथमत्र स्यादिति क्रमायातं द्वारं द्वितीयमधुनाह—तस्य च प्रथमगाथेयम्—

धम्मस्स होइ लाभो, अणाइणो मोहणीयकम्मस्स ।

खयउवसमभावेणं, सो विय संजायए एवं ॥ ७ ॥

व्याख्या—धर्मस्य—सम्यग्दर्शनरूपस्य लाभः—सम्प्राप्तिर्भवति, अनादेरदृष्टमूलस्य मोहनीयाभिधकर्मणः क्षयोपशमेन—विनाशोपशान्तिस्वरूपेण सोऽपि क्षयोपशमः पुनरेवं वक्ष्यमाणप्रकारेण सञ्जायते चेत्याह— ॥ ७ ॥

मिच्छत्तमोह एगूण-हत्तरिं कोडिकोडिमयराणं ।

नियमा खवेइ जीवो, अहापवत्तेण करणेण ॥ ८ ॥

व्याख्या-मिथ्यात्वमोहे-मिथ्यात्वविपाककारिणि मोहनीये कर्मणि एकोनसप्ततिं कोटाकोटिमतराणां-सागरोपमानां 'नियमा' निश्चितं क्षपयति 'जीवः' प्राणी, केन यथाप्रवृत्तिकरणेन-अध्यवसायविशेषेण, इदमत्र हृदयम्-इह तीर्थङ्करगणधरचक्रवर्त्या-दीनामपि सर्वे जीवाः प्रथमं तावदव्यवहारराशिषु निगोदादिष्वनादिकालादारभ्य मिथ्यात्वमेव केवलं वेदयन्तोऽनन्तान् पुद्गलपरावर्तान् यावत् प्रतिवसन्ति । ततः कथञ्चिद् भव्यत्ववशात्तेभ्य उद्धृत्य पृथ्व्यादिषु पौनःपुण्येन पर्यटन्ति । तदित्थमनन्तानि पुद्गलपरावर्तलक्षणानि संसारकान्तारे केवलमिथ्यात्वमोहितमतयो जीवाः परिभ्रम्य ततः कथञ्चिन्मनुष्यत्वादिष्वागताः सन्तो यथाप्रवृत्ततः कर्माणि ग्रन्थिप्रदेशागमनप्रतिपन्थीनि क्षपयित्वाऽभिन्नपूर्वग्रन्थि केचित्कथमपि प्राप्नुवन्ति । शब्दार्थश्चायम्-करणं तावदध्यवसायविशेषः । स च विशिष्टज्ञानादिगुणमन्तरेण स्वयमेव प्रवृत्तो यथाप्रवृत्त उच्यते । यथाप्रवृत्तं च तत्करणं च तत्तथा तेनेति गाथार्थः ॥ ८ ॥ एतदेव स्पष्टयन्नाह—

एवं गिरिसरिदुवल-क्रमेण काऊण गंठिभेयं तु ।

कोडाकोडीअंतो, जा पत्तो गंठिदेसंमि ॥ ९ ॥

व्याख्या—'गिरिसरिदुपलक्रमेणेति' यथा गिरिनद्यामुपलः कश्चिद् घञ्चनाघोलनावशतः स्वयमेव घर्षयित्वा त्रिकोणादि-भावं भजते । एवं यथाप्रवृत्तिकरणेन जीवोऽपि स्वयमेव कोटाकोटिपर्यन्तं मोहकर्म कृत्वा तुः पुनरर्थे यावद् ग्रन्थिदेशं प्राप्तः ॥ ९ ॥

तावज्जीवः किं करोतीत्याह—

ततो अपुवविरियस्सुह्लासवसादपुवकरणेण ।

गंठिं भिंदइ जीवो, जो भवो जेण भणियामिमं ॥ १० ॥

व्याख्या—‘ततो’ ग्रन्थिदेशप्राप्तेरनन्तरं, ‘अपूर्ववीर्योह्लासवशादपूर्वकरणेन पूर्वं कदाचिदप्राप्तेन, अत्र हि वर्तमानो जीव-
स्तादृशान् स्थितिघातरसघातादीन् क्रियाविशेषान् करोति, यादृशाः संसारे न कदाचित्पूर्वं कृता इत्यतोऽपूर्वकरणमिदमुच्यते,
तेन ‘ग्रन्थि भिनत्ति’ निविडकर्मभावरूपं विदारयति यो ‘भव्यो’ मुक्तिपदयोग्यो नान्य इति भावः । किं स्वमनीषिकयेदमुच्यते?
नैव येन सिद्धान्ते भणितं ॥ १० ॥ कथमित्याह—

जा गंठी ता पढमं, गंठिं समइच्छउ भवे बीयं ।

अनियट्ठीकरणं पुण, सम्मत्तपुरक्खडे जीवे ॥ ११ ॥

व्याख्या—यावद् ग्रन्थि तावत्प्रथमं यथाप्रवृत्तिसंज्ञं करणम्, न विद्यते समानसमयवर्तिनां परस्परमध्यवसायस्य निवृत्तिः—
वैलक्षण्यं यत्र तदनिवृत्तिकरणम् । अत्र हि प्रविष्टानां प्राणिनां प्रथमादिकेऽसङ्ख्येयतमावसानसमये वृत्तमानानां स्वभावादेव
निवृत्तिः—वैलक्षण्यं नास्त्येवेतिभावः । एतच्च मिथ्यात्वं यदुदीर्णं तस्मिन् क्षीणेऽनुदीर्णं तु सत्तामात्रवर्तिन्युपशान्ते, उदयोद्वर्त्त-
नाद्ययोग्यत्वेन व्यवस्थापिते सति स्यादित्याह—सम्यक्त्वपुरस्कृते जीवे सम्यग्दर्शनार्हे प्राणिनि भवतीति शेषः ॥ ११ ॥

स च कर्मग्रन्थिः किं स्वरूप इत्याह—

गंठि त्ति सुदुब्भेओ, कक्खडघणरूढगूढगंठि व ।

जीवस्स कम्मजणिओ, घणरागदोसपरिणामो ॥ १२ ॥

व्याख्या—ग्रन्थिरिति सुदुर्भेदो—दुःखभेदः कर्कशघनरूढगूढग्रन्थिरेव' तत्र कर्कशो—रूक्षो, घनो—निबिडो, रूढो—निष्पन्नो, गूढो—गुपिलः, स चासौ कर्मग्रन्थिश्चेति, तद्वज्जीवस्य 'कर्मजनितः' कर्मोत्पन्नो 'घनरागद्वेषपरिणामः' कोऽर्थः ? यथा वल्कादि-निष्पन्नः कश्चित्तथाविधो निबिडग्रन्थिर्दुर्भेदो भवत्येवं रागद्वेषपरिणामोऽपि यः सम्यक्त्वप्राप्तिनिबन्धकोऽनन्तेनापि कालेन जीवैर्न भिन्नः स इह ग्रन्थिर्ज्ञेयः ॥ १२ ॥

तज्जेदानन्तरं यल्लभते तदेवाह—

काऊण गंठिभेयं, सम्मत्तं पावएऽनियट्ठीए ।

पलियपहुत्ते, कम्माण—मुवगए देसविरयाई ॥ १३ ॥

व्याख्या—'ग्रन्थिभेदं कृत्वा सम्यक्त्वं'सम्यक्तत्त्वश्रद्धानरूपं अनिवृत्तिनाम्ना तृतीयकरणेन जीवः प्राप्नोति ततश्च 'कर्मणां' 'पल्योपमपृथक्त्वे' द्विप्रभृतिरानवभ्य इति रूढ्या प्रसिद्धेऽपगते—ऽतिक्रान्ते सति देशविरत्यादीन् प्राप्नोति ॥ १३ ॥

तत्प्राप्तौ यद्विधेयं तत् सदृष्टान्तमाह—

धम्मं अलङ्घपुव्वं, दंसणजुत्तं सुदुल्लहं लहिउं ।

राया उदायणो इव, विसुद्धबुद्धीए धारिज्जा ॥ १४ ॥

व्याख्या-‘ धर्म’ देशविरत्यादिरूपमलब्धपूर्व, ‘दर्शनयुक्तं’ सम्यक्त्वसहितं, ‘सुदुर्लभं’ दुःप्रापं ‘लब्ध्वा’ प्राप्य किं कुर्या-
दित्याह-उदायनराजवत् ‘सदा’ सर्वकालं ‘विशुद्धबुद्ध्या’ निर्मलपरिणामेन ‘धारयेत्’ विभृयादिति गाथार्थः ॥ १४ ॥

भावार्थः कथानकगम्यः, स चायम्-

अत्थिह जंबुदीवे भारहखित्तस्स दाहिणे खंडे कमलु व्व सिरिनिवासो, देसो सिरिसिन्धुसोवीरो ॥१॥ तत्थत्थि विविहधणकण-
मणिकणयसमिद्धसयललोयाण । सव्वत्थ वि वीयभयं, वीयभयं नाम वरनयरं ॥२॥ तम्मि सुविसालवंसो, ललियगई पयडदाणदुल्लिओ ।
सत्तंगसलहणिज्जो, हत्थि व्व उदायणो राया ॥३॥ अंगीकयवित्तगुणा, सिणेहपरिपूरिया दसासुहया । देवी पभावई से, पभावई
दीवियासरिसा ॥४॥ सिरिचेडयनिवधूया, विसुद्धपक्खेहि रायहंसि व्व । जा आहारइ निच्चं, पयकमलं वद्धमाणस्स ॥५॥ तेसिं आसि
कुमारो, अभीइ नामेण गुणगणाधारो । पत्तजुवरज्जभारो, सरणागयवज्जपायारो ॥६॥ रन्नो य भायणिज्जो, केसी नामेण विगयव-
यणिज्जो. अणुवमतणुरमणिज्जो, निवस्स सुयठाणगणणिज्जो ॥ ७॥ राया वि सिंधुसोवीर-पमुहदेसाण सोलसंखाणं । तिसयाण
तिसट्ठीणं, तह वीयभयाइनयरानं ॥ ८ ॥ महसेणप्पमुहाणं, दसरायाणं च मउडवद्धाणं । सामित्तणं कुणंतो, रज्जं पालेइ नी-
ईए ॥ ९ ॥ इत्तो य अत्थि चंपा-नामेण पुरी अचंपिया रिउणा । तत्थासि सुन्नयारो, कुमारनंदि त्ति सुपसिद्धो ॥ १० ॥
धणउ व्व बहुधणड्ढो, मेरु व्व सुवन्नरासिसोहिल्लो । मयणु व्व रूवंतो, जो विक्खाओ नयरिमज्झे ॥११॥ सो पुण इत्थीलोलो,
जं जं पिकखइ सुरुवियं कन्नं । तं तं परिणइ दाउं, पंचसयाइं सुवन्नस्स ॥ १२ ॥ एवं परिणंतेणं, पंचसई मीलिया कलत्ताणं,
निरुवमसोहग्गाणं, तार्हि समं भुंजए भोगे ॥ १३ ॥ तस्सासि परममित्तो, सयावि जिणधम्मकम्मअणुरत्तो । अइनिच्चलसम्मत्तो,
नायलनामा समणभत्तो ॥ १४ ॥ अह अन्नया कयाई, कुमारनंदी असोगवणियाए । नारीकुंजरसरिसो, कीलेइ पियाहिं सह

धर्मविधि
॥ १२ ॥

जाव ॥ १५ ॥ ता पवणपडलपहयं, गयणंमि सुवन्नदीवरेणुं व । विज्जुं व मेहरहियं, जोइं सो पिवखए किंपि ॥ १६ ॥ मज्झंमि
तस्स लायन्न-सुंदरं लोयणाण आणंदं । अच्छरजुयलं पिच्छइ, गंगागोरीसरिसखं ॥ १७ ॥ किं सग्गमच्चपरमाणु-सारमायडिऊण
बंभेण । घडियमिमं नारिजुयं, अत्थाणं मयणनरवइणो ॥ १८ ॥ जइ एयं पाविज्जइ, कहिं पि रइसुखभायणं अहुणा ।
दुकरतवलब्भेहिं, ता किं सग्गापवगेहिं ॥ १९ ॥ इच्चाइ चित्तिऊणं, फुरंतरोमंचकंचुइज्जंतो । मउलीकयकरकमलो, कत्तो तुम्हि
त्ति पुच्छेइ ॥ २० ॥ भणियं च तार्हिं अम्हे, देवीओ पंचसेलसामिस्स । सिरिविज्जुमालिनामस्स, दोविं हासप्पहासाओ ॥ २१ ॥
नवरं भो अम्हपई, आउखए वंतरत्तओ चविओ । तव्विरहे अन्नपियं, पिवखामो अप्पसमखं ॥ २२ ॥ अह भणइ सुन्नया-
रो, एसो हं तुम्ह अंकदासु व्व । एए दारा सव्वे, तुम्हाणं किंकरीउ व्व ॥ २३ ॥ एसा विप्फुरउ सिरि, तुम्हाणं पायपउममुलंमि ।
किं बहुणा भणिएणं, पाणाणवि सामिणी तुम्हे ॥ २४ ॥ तार्हिं भणियं महायस !, अम्हेहिं तुज्झ कहवि जइ कज्जं । ता पंच-
सेलनामं, दीवं इज्जासु अचिरेण ॥ २५ ॥ इय ताउ तं भणित्ता, उप्पइया तक्खणेण गयणंमि । तव्विरहे सुन्नमणो, सो जाओ
मुसियदविणु व्व ॥ २६ ॥ हारो से अंगारो, चंदो कंदु व्व विरहवल्लीए । पउमदलसत्थरो पत्थरु व्व, जाओ सरीरंमि ॥ २७ ॥
चित्ति किं लच्छीए? मणिच्छियं जीइ पुज्जए नेव । किं तेण पहरणेणं, हणिज्जए जेण नो सत्तू ॥ २८ ॥ तस्संगमं विणा से,
नहु सम्मं तावमुवसममुवेइ । तो विन्नविऊण निवं, नयरंमि दवावए पडहं ॥ २९ ॥ जो किर कुमारनंदि, नेइ फुडं पंचसेल-
दीवंमि । तस्सेस कणयकोडि, पयच्छए नरवइसमखं ॥ ३० ॥ तत्तो एगो थेरो, चित्तेई पंचसेल पढ कुसलो । किं जीविएण
संपइ ?, कोडिधया हुंतु मह तणया ॥ ३१ ॥ इय चित्तिऊण हियए, सो पडहो तेण वारिओ सहसा । गहिउं च कणयकोडी,
समप्पिया निययपुत्ताणं ॥ ३२ ॥ अह अणुकूले पवणे, आरूढा दोवि ते पवहणंमि । पत्ता समुद्धमज्झं सज्जणचित्तं व गंभीरं

प्रकरणम्

॥ १२ ॥

॥ ३३ ॥ जा दूरं संपत्ता, ता थेरो भणइ भो तुमं किंपि । पिवस्वसि पुरओ स भणइ, अइकसिण किंपि पिवस्वामि ॥ ३४ ॥
 निज्जामएण भणियं, इह चिट्ठइ भइ ! पव्वओ गरुओ । अंजणगिरिव्व पवस्व-च्छेयभएणं जलहिलीणो ॥ ३५ ॥ अत्थि नियंवे
 एयस्स, एस वडपायवो बहलपत्तो । आलिंइ जो गयणं, भुयदंडेहिं व साहाहिं ॥ ३६ ॥ तस्स य वडस्स हिट्ठा, चिट्ठइ
 वलयामुहो महावत्तो । पवहणवाहिजणाणं, कयंतवयणं व भयजणगो ॥ ३७ ॥ तत्थ पडियं महायस !, जलनिहिकल्लोलमा-
 लियाभमिरं । फुट्ठिस्सइ बोहित्थं, महिलाजणकहियमंतं व ॥ ३८ ॥ कह जाणसि निज्जामय !, सव्वन्नुनिवेइयं व अत्थमिमं ? ।
 सो जंपइ देव ! अहं, धीवरसत्थाण पारीणो ॥ ३९ ॥ गिरिदंतचित्तआवत्त-मच्छअंजणपहाइठाणाइं । जलनिहिगयाइं जाणेमि,
 सव्वओ निययनामं व ॥ ४० ॥ अह भणइ सुन्नयारो, मरणब्भयभमिरलोयणो सहसा । कूवे खिविऊण धुवं, मूढ ! वरत्ता तए
 छिन्ना ॥ ४१ ॥ गहिऊण तत्थ कणयं, उवयारो एस मह कओ तुमए । जेण अहं एगागी, खिविओ मज्झंमि जलनिहिणो ॥
 ४२ ॥ निज्जामएण भणियं, कायरपुरिसुव्व मा भयं कुणसु । जीवियलयाइ मूलं, इत्थ उवायं तुह कहेमि ॥ ४३ ॥ जा वच्चइ
 बहणमिमं, वडहिट्ठा ता तुमं समुप्पइओ । साहामिउव्व एयस्स, गरुयसाहाइ विगलिज्जा ॥ ४४ ॥ तत्थ दुजीहा दुमुहा,
 विभिन्नफलभोइणो महाकाया । एगोयरा तिचरणा, भारुंडा भइ ! एहिंति ॥ ४५ ॥ तत्तो संज्झासमए, पुव्वाए पंचसेलदी-
 वाओ । जे इंति तहिं ते खलु, खलुव्व दूरेण चइयव्वा ॥ ४६ ॥ जे पुण पच्छिमदीवाउ, इंति निच्चंमि तत्थ भारुंडा । ते पंच-
 सेलदीवं, गच्छंति पभायसमयंमि ॥ ४७ ॥ भेयव्वं न हु तेसिं, अदिट्ठपुव्वाण दंसणेणावि । जम्हा बहुबलकलिया, अजीव-
 घाईय ते हुंति ॥ ४८ ॥ तेसिं मज्झिज्जए, गाढं बंधियपडंमि अप्पाणं । विलगिज्जसु तो अइरा, जासि तुमं पंचसेलंमि ॥ ४९ ॥
 ता देव ! पंचसेलं, उवायकहणाउ पाविओ तं सि । बुढूत्ताउ अहं पुण, आगंतुं नेव सक्केमि ॥ ५० ॥ इत्थेव सस्सरहिओ,

कयंतदंतंतरंमि पडिओ हं । एणं चिय पुच्चं, पुत्तकए गिन्हियं कणयं ॥ ५१ ॥ इत्थंतरंमि तद्देस-पत्तफुटंतजाणवत्ताओ । वड-
साहगे लग्गो, कुमारनंदी पयत्तेण ॥ ५२ ॥ भारुंडपायबद्धो, निज्जामयकहियक्कप्पजोगेणं । पत्तो स पंचसेलं, रायाSS-
देसेण देसं व ॥ ५३ ॥ उज्जाणपालियाहिं, कविउत्तीहिं व बहुरसट्ठाहिं । परिअरियं सो पिकखइ, वंतरवइविज्जुमालिपुरं
॥ ५४ ॥ फलिहमणिकुट्टिमेसुं, संकंता जत्थ अमररमणीओ । ससहीओ इव नज्जंति, विविहकीलं करेमाणा ॥ ५५ ॥ अह
तत्थ सो भमंतो, पुच्छइ हासप्पहासभवणे जा । ताव गवक्खठियाहिं, कहंपि दिट्ठो सयं ताहिं ॥ ५६ ॥ तत्तो सो नियभवणे,
पडिवत्तिपुरस्सरं समाणीओ । भणिओ य तुज्झ एसा, रिद्धी सव्वा तहम्हेवि ॥ ५७ ॥ अम्हाणं चिय कज्जे, कट्ठं काऊण इह
तुमं पत्तो । नवरं माणुस्साणं, देवीउ न हुंति दइयाओ ॥ ५८ ॥ तो तत्थ पुणो गंतुं, अम्ह कए कुणसु किंपि महकट्ठं । अग्गिप-
वेसाईयं, जेण पई होसि अम्हाण ॥ ५९ ॥ सो जंपइ जलहिमहं, लंघेमि कहं पुणो वि निरुवाओ । जम्हा दुस्संचारो, एसो
दीवो खिलपहुव्व ॥ ६० ॥ ताहिं तओ करकमले, ठविउं हंसुव्व तग्गिहे मुक्को । अह तं पुच्छेइ जणो, किं दिट्ठं तत्थ सो आह
॥ ६१ ॥ दिट्ठं सुयमणुभूयं, जं वित्तं पंचसेलए दीवे । पसयच्छि चंदवयणे, हा हासे हा पहासे य ॥ ६२ ॥ अह दाणं दाऊणं,
मणंमि सुकयं च ते पिण काउं । जलणस्स साहणत्थं, उवक्कमो तेण आरद्धो ॥ ६३ ॥ तो तस्स पियवयस्सो, नायलसड्डो
वियाणिउं भणइ । किं मित्त! मूढ ! महिला-जणुव्व एयं समायरसि ॥ ६४ ॥ किं ताण कुदेवीणं, सुरदासीणं च कारणे सहसा ।
हारंसि मणुयजम्मं, कोडिं व वराडियत्थंमि ॥ ६५ ॥ एयंमि चेव जम्मे, जइ जिणदिक्खं पवज्जसे कहवि । तो ज्ञाणसलिलखालिय-
सव्वंगं निम्मलो होसि ॥ ६६ ॥ तह लहसि मुत्तिरमणी-संगं च समत्थसुक्खनिहिभूयं । जेण परिसंगयाणं, न हुंति जरमरणदु-
क्खाइं ॥ ६७ ॥ विसयाण सयासाउं, को सुक्खं मन्नए विणा सुक्खं । निवहुमाउ किं होइ, सरससहयारफललाभो ॥ ६८ ॥

पच्चक्खं कुडिलत्तं, केसेसु सहावओ धरंतीसु । नारीसु रज्जइ जणो, धिद्धी विसयाणमाहप्पं ॥ ६९ ॥ किं च जिणधम्मलवओ
 वि, जाउ लब्भंति अमररमणीओ । हासपहासा, तासिं पुरओ दासिच्च नज्जंति ॥ ७० ॥ ता मित्त ! चइसु एयं, रणं व अन्नाण-
 मरणकुग्गाहं । मा गच्छसु जमनयरं, पडिओ जलणे पयंगुच्च ॥ ७१ ॥ पडिबोहिओ वि एवं, हिएसिणा नागिलेण सो कामी ।
 काउं नियाणबंधं, पडिओ पज्जलियजलणम्मि ॥ ७२ ॥ उच्छलिरचियानलबहल-धूमनिवहेण अंतरिक्खं व । सुयणजणो से
 जाओ, सोएणं सामलच्छाओ ॥ ७३ ॥ इमिणा भत्ता चत्ता, पंचसई कुमइणा कलत्ताणं । ता एस नउण गम्पो, इय पाणेहिं
 पि परिचत्तो ॥ ७४ ॥ मरिउं वंतरदेवो, हासपहासाण पिययमो जाओ । अन्नाणीण वि कट्टेण, वंतरत्तं हवइ जग्गा ॥ ७५ ॥
 रज्जुग्गाहणे विसभक्खणे य, जलणे य जलपवेसे य । मरिऊण वंतराओ, हविज्ज जइ सोहणं चित्तं ॥ ७६ ॥ नागिलसड्डो वि
 इमं, दट्ठुं अन्नाणविलसियं तस्स । चेयणगहिउच्च नरो, संपत्तो परमनिव्वेयं ॥ ७७ ॥ चित्तइ ही जडमइणो, अन्नाणा
 विसयसुक्खलवलुद्धा । जलहिं तरंति जलणं, विसंति विमुहा सिवसिरीए ॥ ७८ ॥ राइमइं दट्ठुणं, जं रहनेमी वि नेमिणो बंधू ।
 पत्थेइ विसयसुक्खं, कित्तियमित्तो नरो अन्नो ॥ ७९ ॥ अहवा विसयासत्तं, एयं सोएमि कह न अप्पाणं । पिक्खइ जणो जलंत,
 सेले न हु पायमूलंमि ॥ ८० ॥ आजम्माओ जिणमय-कुसलो वि हु सगिहकज्जउज्जुत्तो । जं पव्वइओ नाहं, तं संपइ सो-
 इयव्वं मे ८१ ॥ इय चित्तिऊण बहुयं, नाइलसड्डेण गुरुसयासंमि । गहिओ संजमभारो, सच्चंकारुच्च सिद्धीए ॥ ८२ ॥
 अह सो तिगरणसुद्धो, गुरुवएसेण तह वयं चरइ । जह केवलिणो वि तथा, धुणंति सीसं किमन्नेसिं ॥ ८३ ॥
 तो कमसो कालगओ, विहिणा आराहणं विहिय एसो । इंदसमाणो देवो, अच्चुयकप्पंमि संजाओ ॥ ८४ ॥

धर्मविधि
॥ १४ ॥

अह अन्नदिणे अट्टम-दीवे नंदीसरंमि रम्मंमि । जिणचेइयजत्ताए, देवा सव्वे वि संचलिया ॥८५॥ तो सुन्नयारदेवो, स विज्जु-
मालि त्ति नामधेएण । नाऊणं जिणजत्तं, हासपहासाहिँ इय भणिओ ॥ ८६ ॥ नंदीसरंमि सामिय ! चलिएसु सुरेसु अम्ह
गीयंमि । अहिगारो अत्थि सया, तुह पडहगताडणंमि पुणो ॥ ८७ ॥ तो भणइ विज्जुमाली, पडहं न खिवामि कहवि कंठंमि ।
देवीइ पुणो भणियं, न चलइ एसा ठिई तुज्झ ॥ ८८ ॥ तो तस्स गले पडहो, बलावि ओलंबिओऽभिओगि त्ति । तं वायंतो
वच्चइ, उगघोसंतोव्व नियस्वेयं ॥८९॥ दिट्ठो नायलदेवेण, जंपिओ पुव्वमित्तनेहेण । सो तस्स दित्ततेयं, न सहेई चक्खुरोगिव्व
॥ ९० ॥ अह तेण नियं तेयं, संहरिऊणं पयंपिओ एसो । किं भो ! ममं वियाणसि, न व त्ति सो अह पयंपेइ ॥९१॥ सक्का-
ईए देवे, तुब्भे जाणामि किंपि न य अन्नं । अह सो नागिलख्वं, दंझेउं कहइ वुत्तं तं ॥९२॥ तं नाऊणं एसो, कुमारनंदी सुरो
पयंपेइ । पच्छुत्तावपलित्तो, तप्पयपउमेसु पडिऊण ॥ ९३ ॥ जं सामि मए तइया, मित्तस्सवि तुज्झ लंघियं वयणं । तस्स फलं
मह हियए, झल्लइ पडहगमिसेण इमं ॥ ९४ ॥ अन्नाणपरवसेहिँ, कीरइ अवियारिऊण जं कज्जं । तं पच्छा परिणामे, सहइ
सल्लं व हिययंमि ॥ ९५ ॥ अवियारयंमि कज्जे, सहस च्चिय जे नरा पयट्ठंति । डज्जंति ते वराया, दीवसिहाए पयंगुव्व ॥९६॥
ता नाह तुज्झ रिद्धी, दिट्ठा नायं च धम्मफलमेयं । संपइ जं करणिज्जं, गुरुव्व तं कहसु पसिऊण ॥९७॥ नायलसुरेण भणियं,
न हु विरई होइ भद ! देवाणं । ता संपइ सम्मत्तं, (१) गिन्हसु जिणधम्मसव्वरसं ॥ ९८ ॥ अरिहं देवो गुरुणो, सुसाहुणो तेहिँ
भासिओ धम्मो । इय सम्मत्तं चित्ते, धरसु तुमं सिद्धमंतं व ॥ ९९ ॥ अन्नं च तुमं कारसु, संपइ विहरंतवीरजिणपडिमं ।
जेण थिरं सम्मतं^२), तुह होइ भवंतरेवि जओ ॥ १०० ॥ जो कारवेइ पडिमं, जिणाण जियरागदोसमोहाणं । सो पावइ अन्न-

१ (गिन्हसु, इत्यादितः जेण थिरं सम्मतं २) इति पर्यन्तं पाठः प्रत्यन्तरे न दृश्यते ।

भवे, सुहजणं धम्मवररयणं ॥ १०१ ॥ दालिहं दोहगं, कुजाइकुसररीरकुमइकुगईओ । अवमाणरोगसोगा, न हुंति जिणवि-
 कारीणं ॥ १०२ ॥ पूइज्जइ जिणपडिमा, निच्चं भव्वेहिं जेहिं कारविया । वड्डेइ तरस पुन्नं, कलंतरेणेव धननिवहो ॥ १०३ ॥
 इय कहिउं कयजत्तो, पत्तो नाइलसुरो सट्ठाणंमि । एसोवि हु जिणधम्मं, चितारयणं व गिन्हेइ ॥ १०४ ॥ तत्तो महहिमवंते,
 गंतुं गोसीसचंदणं छित्तुं । निम्मवइ तेण पडिमं, अप्पडिमं वीरनाहस्स ॥ १०५ ॥ अह तं त्खणं पइट्ठिय, विभूसिउं पूइउं च तं
 पडिमं । गोसीसचंदणमए, खिवइ निहाणं व संपुडए ॥ १०६ ॥ अह तं गिन्हिय चलिओ, पिकखइ जलहिंमि पवहणं एगं ।
 आवत्तेण भमंतं, कुलालचक्कं व गयणत्थो ॥ १०७ ॥ पिकखेइ तंमि वहणे, सुमरंतं इट्ठदेवयं लोयं । भयकंपिरसच्चंगं, जमसुह-
 कुहरंमि पडियं च ॥ १०८ ॥ मासच्छगं संजायं, एयस्सावत्तमज्झपडियस्स । इय ओहिणा वियाणिय, वणियजणं जंपए देवो
 ॥ १०९ ॥ जाइस्सह कत्थ तुमे, ते वि हु जंपंति तं सुरं दहुं । दीणत्तं पयडंता, मउलीकयपाणिणो एवं ॥ ११० ॥ सामि !
 समुद्धरसु तुमं, इमाउ आवत्तअंधकूवाओ । कुलदेवयच्च संपइ, पुन्नेहिं देव ! दिट्ठो सि ॥ १११ ॥ ता काऊण पसायं, कुणसु दयं
 देसु जीवियं अम्ह । पावेसु सिंधुसोवीर-मंडणं वीअभयनयरं ॥ ११२ ॥ ता मा भायह मा भायह त्ति, भणिरो स वंतरो भणई ।
 एसो हं तुज्झ लहुं, पावेमि समीहियं ठाणं ॥ ११३ ॥ अह सो उप्पायकरं, सुरिं निवारे वि वहणनाहस्स । अप्पइ समुग्गयं तं,
 ओसहमिव रक्खणट्ठाए ॥ ११४ ॥ भणइ इमं अप्पिज्जसु, तत्थ तुमं उदयणस्स वीयभए । कहिऊण इत्थ चिट्ठइ, पडिमा देवाहि-
 देवस्स ॥ ११५ ॥ इय वुत्तूण अदंसण, पत्ते देवंमि तप्पभावाओ । उप्पइउं त्खणेणं, वीयभए पवहणं पत्तं ॥ ११६ ॥ उत्तरिउं
 पोयाओ, पोयवई जाइ निवइअत्थाणे । तं सच्चं वुत्तंतं, सकोउगं कहइ य निवस्स ॥ ११७ ॥ विन्नवइ य नरकुंजर !, सुरदिन्न-
 समुग्गयस्स रम्मस्स । वेलाकूलम्मि सयं, आगच्छह दंसणट्ठाए ॥ ११८ ॥ तत्तो तावसभत्तो, सो निवई तावसे पुरो काउं ।

देवाहिदेवपडिमा-विलोयणत्थं लहुं पत्तो ॥ ११९ ॥ संजत्तिएण तत्तो, वेलाकूलंमि उदयणनिवस्स । सो सच्चस्सं व नियं, समुग्गओ ढोइओ पुरओ ॥ १२० ॥ अह रन्ना आइहो, तावसवग्गो सरेवि नियदेवं । चंदणसमुग्गयं तं, परसुहिं विहाडिउं लग्गो ॥ १२१ ॥ भग्गा परसु सच्चे, न हु जायं देवदंसणं तेसिं । किं वा अउन्नयाणं, चितारयणं करे चडइ ॥ १२२ ॥ अह दंसणिणो अन्ने वि, जंपिया राइणा उदयणेण । देवाहिदेवपडिमं, पयडह तुब्भे विभो ! इन्दिह ॥ १२३ ॥ तो नियदेवे देवाहि-देवनामेण ते पयासंता । अहमिहमियाइ दुक्का, समुग्गयं तं विहाडेउं ॥ १२४ ॥ अह तत्थ पत्थरंमि व, कुट्ठत्तं आणएसु परसुसु । तेसि मणोरहु च्चिय, जाओ खंडो न हु समुग्गो ॥ १२५ ॥ तं अच्छरियं सोउं, पभावई कोउगेण नियचेडिं । पेसइ रन्नो पासे, सा वि हु गंतूण विन्नवई ॥ १२६ ॥ सामिय ! पभणइ देवी, अहं पि पिच्छामि अच्छरियमेयं । जह कहवि हुज्ज अम्हाण, एस देवाहि-देवु त्ति ॥ १२७ ॥ तो रन्ना सा चेढी, देवीए आणणत्थमाइट्ठा । देवी मणजलहिंदू, हविज्ज अरिहावि कइयावि ॥ १२८ ॥ अह चेडियाइ कहिए, निवआएसे पभावई देवी । तक्खणमेव सिणाणं, देहपविच्चीकए कुणइ ॥ १२९ ॥ तत्तो सा पहिरेउं, सियाई अब्बंगपट्टवत्थाइं । मुत्तालंकारधरा, मुत्ता इव कोमुई चलिया ॥ १३० ॥ परियरिया चेढीहिं, जिणंदपूओवगरणहत्थाहिं । उल्ला-संती लोयं, वेलाकूलंमि संपत्ता ॥ १३१ ॥ तो रन्नाणुन्नाए, पभावई सयललोयपच्चक्खं । चंदणसमुग्गयं तं, चच्चेई चंदणरसेण ॥ १३२ ॥ पुन्नफलुप्पत्तिनिबंधणेहि, पुण्णेहिं पूयए तं च । नियहुट्ठकम्मकंदं, दहइ धूवंपि से पुरओ ॥ १३३ ॥ सुमरेवि वंचपरमेट्ठि-मंतमाकिट्ठिमंतमिव तत्थ । नामंती पासंडिय-माणं पिव पणमिउं भणइ ॥ १३४ ॥ गयरागहोसमोहो, सच्चन्नू अट्ठ-पाडिहेरजुओ । देवाहिदेवनामा, अरिहा मे दंसणं देउ ॥ १३५ ॥ इय देवीइ पभणिए, न हु जुज्जइ अरिहगोवणं मज्झ । जि-णभत्ताइ इमाए, इय चितेउं च स समुग्गो ॥ १३६ ॥ पिक्खगजणनिवहाणं, दंसणआवरणकम्मणा सद्धिं । लहुमेव समुग्गडिओ,

अपडंत चैव परसुंमि ॥ १३७ ॥ अह तम्मज्जे जीवंत-सामिणी विज्जुमालिसुरविहिया । गोसीसचंदणमई, दिट्ठा सिरिवीरजिण-
 पडिमा ॥ १३८ ॥ अमिलाणपुण्फदामं, सव्वालंकारभूसियसरीरं । अइअच्चब्भुयरूवं, तं पडिमं तत्थ दट्ठुणं ॥ १३९ ॥ आणं-
 दिओ उदयणो, विम्हईओ तवसिवंभणाइजणो । जाओ जयजयकारो, वित्थरिओ जिणगुणवियारो ॥ १४० ॥ मिलिओ
 धम्मियवग्गो, जाया जिणमयपभावणा तत्थ । जंपेइ सयलओओ, अहो अहो जयइ जिणधम्मो ॥ १४१ ॥ अह फुरियकित्ति-
 पसरा, पभावई उल्लसंतहरिसभरा । अइअच्चब्भुयभूयं, करेइ सा तत्थ जिणपूयं ॥ १४२ ॥ कुसुम १ कखय २ धूवेहिं ३,
 सुहफल ४ घय ५ वास ६ जल ७ पइवेहिं ८ । पडिमाए भत्तीए, पूयं काऊण अट्ठविहं ॥ १४३ ॥ तत्तो कयजणरंगा,
 पभावई भत्तिभारनमिरंगा । थुणइ सिरिवद्धमाणं, पुरो ठिया इय सबहुमाणं ॥ १४४ ॥ साहियसुहोवणसो, असेस-
 लोइयसुरेसु सविसेसो । ससहरसीयललेसो, वीरो असुहं हरउ एसो ॥ १४५ ॥ असरिसविवेयसस्सो, वयओसहि-
 विहियसिववहूवस्सो । उवइसियसुयरहस्सो, विलसिरअइसयसयसहस्सो ॥ १४६ ॥ विहियाहियसंहारो, लीला-
 सोसियअसारसंसारो । हयविसयविसवियारो, सेवयसयसूयसहयारो ॥ १४७ ॥ अवहीरियावरोहो, असरिसवर-
 रूवउल्लसियसोहो । वियलियसव्वविरोहो, विलासविहवाइसु अलोहो ॥ १४८ ॥ असिवरुहसिंहसावो, लोयालोया
 वलोइयसहावो । अलवियअलियालावो, हारियरोसाइउवयावो ॥ १४९ ॥ अवहयरइवइवीरो, ससुरासुरवारसेवियसरीरो ।
 संसयवसुहासीरो, सुहहेऊ होउ सिरिवीरो ॥ १५० ॥ इय वन्नेहिं परिचत्त-पंचवग्गावि थुणियसिरिवीरं । देवी चउत्थवग्गं, मग्गंती
 नमइ पंचंगं ॥ १५१ ॥ देवीए थवणाणं-तरं च धम्मियजणो समग्गो वि । भत्तीइ पडिमपूया-न्हवणाईयं कुणइ तत्थ ॥ १५२ ॥
 ते वि हु वणिग्या पभणंति, पणमिउं देवि ! तुज्झ अम्हेहिं । एसा पडिमा दिन्ना, पूण्यव्वा तए निच्चं ॥ १५३ ॥ होउ इमं ति

धर्मविधि
॥ १६ ॥

पभणिउं, पभावई आयरेण ते वणिए । सम्मानावइ तंबोल-पुप्फवत्थाइदाणेण ॥ १५४ ॥ इय अच्छरियं दहुं, तं सिरिदेवा-
हिदेव पडिमं च । को नाम न पडिवज्जइ, जिणिदधम्मं जणो तत्थ ॥ १५५ ॥ अन्तुन्नं च पयंपइ, जण्णडिमाएवि एरिस पभावो ।
तं वीरजिणं मुत्तुं, नन्नो देवाहिदेवु त्ति ॥ १५६ ॥ नवरं मिच्छत्तपिसाय-परवसो उदयणो महाराया । तं आयरइ न धम्मं, अइ-
दुल्लहवोहिओ जम्हा ॥ १५७ ॥ अह देवी नेहेणं, जणलज्जाए य उदयणो तत्थ । देवाहिदेवपुरओ, पिकखणयं कारण रम्मं
॥ १५८ ॥ आइसइ पुरारक्खं, भद ! पुरं कारवेसु वेगेणं । सव्वत्थ हइसोहाइ, सुंदरं उज्झियपढायं ॥ १५९ ॥ तो आरक्खो
तक्खण-मेवागंतूण नयरमज्झंमि । कारइ निवआएसं, समीहियं निययकज्जं व ॥ १६० ॥ अह रहवरंमि आरो-विऊण तं
वीरनाहजिणपडिमं । पविसावेउं नयरे, आरंभइ उदयणो राया ॥ १६१ ॥ आगच्छंतं दट्ठूण, रहवरं कोउगेण नयरजणो ॥
अब्भुट्टिए पुरेणं, अब्भुट्ठाणं व तस्स कयं ॥ १६२ ॥ चलधयवडेहिं तइया, तं वच्चंतं व रेहए नयरं । गायंतं व सुरमणी,
महुरक्खरमंगलसरेहिं ॥ १६३ ॥ पसरंतनंदितूरा-रवपडिसहेण संति घोसपरा । पडिमपवेसं दहुं, पत्ताओ दिसिवहूउव्व
॥ १६४ ॥ उच्छलिरंबंदिकलयल-पडिरवपुरच्छलेण गयणयलं । आसन्नं सग्गजणं, आहवइ व तं च पिकखेउं ॥ १६५ ॥ हरि-
सभरनच्चिराणं, तरुणाणं चारुचरणपडिघाया । तदंसणाय पुहविं, पसुत्तमुट्ठावयंति व्व ॥ १६६ ॥ अह जणसंमहेणं, सो सिग्गं
गंतुमक्खमु व्व रहो । मंदं मंदं पत्तो, वीयब्भयनयरमज्झंमि ॥ १६७ ॥ तप्पुरओ रमणीहिं, थूलक्खयथालमालिया मुक्का । पुन्नलयाण
परोहे, रेहइ आवालपंति व्व ॥ १६८ ॥ अह तत्थ केवि रमणीउ, इति सुन्नेवि नियघरे मुत्तुं । रहदंसणपुन्नेणं, अप्पाणमसुन्नमायरिउं
॥ १६९ ॥ के वि य पुण पत्ताओ, थाले परिवेसियंपि मुतूण । तिसियव्व रहालोयण-आणंदमयं रसं पाउं ॥ १७० ॥ तं रहमहिमं
पिकखं-तयाण लोयाण लुहपिवासाओ । वीसरणेणं अवमा-णियव्व पासं न पत्ताओ ॥ १७१ ॥ सो एवं दीसंतो, पूइज्जंतो य

प्रकरणम्

॥ १६ ॥

नयरलोएणं । आबद्धतोरणे नर-वरस्स भवणे रहो पत्तो ॥१७२॥ अह अंतेउरमज्झे, जिणभवणं कारिऊण नरवइणा । देवाहिदेव-
पडिमा, सा ठविया तत्थ सुगुहुत्ते ॥१७३॥ न्हाया पवित्तगत्ता, परिहियअव्वंगधोयसियवसणा । देवी पभावई तं, जिणपडिमं पूयइ
तिसंज्झं ॥ १७४ ॥ अक्खंडंतदुलेहिं, तह पुरओ अट्टमंगले लिहइ । कम्मट्टदुट्टभूय-ज्जरनासणसिद्धमंतं व ॥ १७५ ॥ तत्तो सा
संपुन्नं, विहिणा चिइवंदणं करेऊण । नच्चेइ सयं देवी, रंगेणं अंतरंगेणं ॥ १७६ ॥ राया उदायणो पुण, देवीरंजणकए अणुदिणं
पि । वायइ कयावि पडहं, कयावि वीणं अइसुलीणं ॥१७७॥ अह तत्थ महात्तित्थं, जायं जिणपडिमवंदणट्टाए । लोओ चउद्दिसाणं,
आगंतूणं कुणइ महिमं ॥ १७८ ॥ एयं पिकखंतो वि हु, पडिबुज्झइ नेव कहवि नरनाहो । किं इक्खुवाडमज्झ-ट्टिओ नलो हवइ
महुरत्तं ? ॥१७९॥ एवं गयंमि काले, अन्नदिणे तंमि चेइयहरंमि । जाव ण्णच्चइ देवी, वीणं वाएइ रायावि ॥१८०॥ ता देवीए
सीसं, निवो न पिकखेइ तो मणे खुहिओ । चितइ अरिट्टमेयं, हविस्सई किंपि देवीए ॥१८१॥ इय खोहेणं पडिया, वीणा हत्थाउ
सह पमोएण । तो देवी भणइ मए, किं सामीय ! नच्चियं दुट्ठं ॥१८२॥ जेण तुमं हत्थाउ, वीणं मोत्तुं ठिओ सि कालमुहो । जाव
न जंपइ राया, ता निव्वंभेण पुच्छेइ ॥१८३॥ तत्तो खलंतवयणो, उदायणो तं अरिट्टमक्खेइ । देवि ! इमं दुनिमित्तं, अप्पाउत्तं
कहइ तुज्झ ॥१८४॥ भणियं पभावईए, सामिय ! मह सुचिर चिन्नधम्माए । तव नियमसुट्टियाए, अणिट्टसोगो न होइ जओ
॥ १८५ ॥ सुच्चा ते जियलोए, जिणवयणं जे नरा न याणंति । सुच्चाणवि ते सुच्चा, जे नाऊणं न वि करंति ॥ १८६ ॥ किंच
इमं दुनिमित्तं, मह परमाणंदकारणं जायं । जं नायनियडमरणा, बाढं धम्मे जइस्सामि ॥ १८७ ॥ इय भणिऊणं देवी, निय
भीरुत्तं च अप्पिअं रन्नो । अभया गया सभवणं, राया वि पियामरणभीओ ॥ १८८ ॥ अह अन्नदिणे देवी, विहियसिणाणा
समाइसइ दासिं । अप्पेसु धोयपुत्तिं, अह तीए अप्पिया जाव ॥१८९॥ तो दिट्ठा सा रत्ता, सियावि देवीइ तो भणइ पावे ! ।

जिणभुवणे चलियाए, कहमप्पसि रत्तवत्थाइं ॥ १९० ॥ इय कोवपरवसाए, देवीइ करत्थदप्पणेण इमा । संखाणियाइ पहया, चक्केण व तो मया ज्झत्ति ॥ १९१ ॥ दासिं दट्ठुण सुयं, जह वत्थाइं च ताईं वत्थाइं । देवी गया विसायं, संसारविरत्तचित्तव्व ॥ १९२ ॥ चित्तइ य निरवराहा, हा हा दासी इमा मए पहया । चिरपालियंपि भगं, पढमवयं पक्कभडं व ॥ १९३ ॥ नरयगई निदिट्ठा, सुयंमि पंचिदियस्स वहणाओ । लोए वि इत्थिहच्चा-पावं निसुणिज्जइ महंतं ॥ १९४ ॥ ता वत्थंस्सेव जलं, कणयस्स व हुयवहंमि पक्खेवो । वयमेव मज्झ अहुणा, सव्वत्तो निम्मलीकरणं ॥ १९५ ॥ इच्चाइ विमरिसेउं, निवस्स तमरिट्ठदंसणं कहइ । पढमव्वयस्स भंगं च, चेडियापाणघायाओ ॥ १९६ ॥ पभणइ पुणोवि देवी, दिट्ठमरिट्ठं तया तए एगं । बीयं पुण अज्ज मए, ता नार्यं नत्थि मे जीयं ॥ १९७ ॥ जइ तुज्झ वल्लहा हं, ता अणुमन्नेसु नाह पसिऊण । जं वयगहणं काउं, निरवज्जा होमि अचिरेण ॥ १९८ ॥ भणइ निवो देवि ! तुमं, कुणसु जहिच्छंपि गिहठिया धम्मं । जं च तुह संजममणं, तं संजमणं च मह दुसहं ॥ १९९ ॥ इय भणिया वि पिण्णं, देवी ! सुयणुव्व निययपडिवन्नं । तं निव्वंधं न सुयइ, तो आह निवो पिण ! सुणसु ॥ २०० ॥ जइ तुज्झ वल्लहो हं, ता वयगहणोवल्लद्वेवभवा । मह सम्मं धम्मपहं, दंसिय ठाविज्ज मुखवपुरे ॥ २०१ ॥ इय पडिवज्जिय देवी, भणइ निवं देवदत्तनामं च । खुज्जंगं नियदासिं, जइयव्वं पडिमपूयाए ॥ २०२ ॥ देवी पभावई अह, विसुद्धभावा पभावणापुव्वं । पडिवज्जइ पव्वज्जं, गिन्हेई अणसणं पि तहा ॥ २०३ ॥ तत्तो संवेयसुहा-रसं पिबंती इमा मरेऊण । देवत्तं संपत्ता, सोहम्मे इंदसामन्नं ॥ २०४ ॥ अह सा खुज्जा दासी, जिणपडिमं पूयए तिसंज्झं च । रायावि विगय-सोगो, लग्गो नियरज्जकज्जम्मि ॥ २०५ ॥ इत्तो देवीजीवो, देवत्ते तं सरेवि पडिवन्नं । नरवइपबोहहेउं, आगंतु विरयइ उवायं ॥ २०६ ॥ काउं तावसरूवं, रन्नो अत्थाणमंडवे पत्तो । अमयसरिच्छफलाई, ढोएइ उदायणनिवस्स ॥ २०७ ॥ अह

दिव्वगंधरसपेसलाई, ताई फलाई नरनाहो । आसायइ त्कालं, सुरकप्पहुसंभवाणी व ॥ २०८ ॥ तो भणइ कत्थ भयवं, तुमए
 लद्धाई एरिसफलाई । मन्ने सुरदिन्नाई, जं भूमितरुण नेसरसो ॥ २०९ ॥ सो भणइ भूव ! बहूयाई, संति एआई आसमे
 अम्ह । सभां पि अइकमई, जं तवतेओ तवस्सीण ॥ २१० ॥ भणइ निवो तं पुणरवि, तप्फलआसायलालसो भयवं । एरिस
 फलरमणीयं, दंससु तं आसमं मज्झ ॥ २११ ॥ दंसेमि चलसु सिग्घं ति, जंपिउं थंभिउं च रायसहं । सो एगार्णि नेई, निवइं
 मंतिव्व मंतकए ॥ २१२ ॥ तो नयरबहिं नेऊण, भूवइं निययदेवसत्तीए । दंसेइ तावसासम—मपुव्वआरामरमणीयं ॥ २१३ ॥ तट्ठो
 मणंमिराया, अह तं दट्ठूण परममित्तं व । चितइ आसममेयं, गुरुणा हं आणिओ अज्ज ॥ २१४ ॥ भोयणदाणाईहिं, निच्चं सम्मा-
 णिया मए एए । ता चिरसित्ता तरुणो, इव पूरिस्संति फलवंछं ॥ २१५ ॥ इय चितंतो हियए, उदायणो आगओ तमारामं ।
 पहिउव्व परिस्संतो, तरुछायाए ठिओ जाव ॥ २१६ ॥ ता सव्वे समकालं, तवस्सिणो तस्स तक्करस्सेव । उप्पाडिऊण लउडे,
 पहाविया कुट्टणकएण ॥ २१७ ॥ तो राया कट्ठेणं, हा किं एयंति तेसि भयभीओ । जमदूयाण व नट्ठो, कंपंतो सीयभिन्नुव्व
 ॥ २१८ ॥ नासंतेण य पुरओ, दिट्ठा मुणिणो पसंतमुत्तिधरा । रक्खह ममं ति भणिरो, अह तेसि समागओ सरणं ॥ २१९ ॥ मा
 भायसु त्ति तेहिं, पढमं आसासिओ निवो तत्थ । जाओ सत्थसरीरो, मयाय ते तावसा बलिउं ॥ २२० ॥ अह चितइ नरनाहो,
 इत्तियकालं इमेण दंभेण । एएहिं तावसेहिं, हंहो मुसिओ अयाणुव्व ॥ २२१ ॥ तो तावसेसु राया, विरत्तचित्तो भणेइ ते
 मुणिणो । भयवं अज्ज इमाणं, लूट्ठो हं तुम्ह सरणेण ॥ २२२ ॥ भणियं मुणीहिं नरवर !, तुह अम्हाणं पि इत्थ जियलोए ।
 इहपरभव भीयाणं, सरणं जिणधम्म एव जओ ॥ २२३ ॥ नियनियकम्मवसेणं, जीवाणं दुक्खमणुहवंताणं । मुत्तुं जिणिद-
 धम्मं, नन्नो सरणं तिहुयणे वि ॥ २२४ ॥ तस्स य जिणिदधम्मस्स, सयलदोगच्चदुक्खदलणस्स । पुन्नरहियाण दुलहो,

ल्लाभो चिंतामणिस्सेव ॥ २२५ ॥ ता भो ! नरवर ! एयं, सम्मं संपेहिऊण हिययंमि । सिरिसव्वन्नुपणीए, कुणसु सया उज्जमं धम्मे ॥ २२६ ॥ इयसाहुदेसणाए, रन्नेो अकसाइए वि हिययंमि । वत्थे इव उवविट्ठो, खणेण जिणधम्मरंगो सो ॥ २२७ ॥ इय नाउं पच्चक्खो, होऊण पभावई सुरो तुरियं । जिणधम्मे कुणइ थिरं, दंसेई निययरिद्धि च ॥ २२८ ॥ नरवर ! मं सुपरिज्जसु, दुक्खावडिउ त्ति जंपिऊण सुरो । उवसंहरिउं नीसेस-देवमायं गओ जाव ॥ २२९ ॥ ताव उदायणनिवई, पिक्वइ पुव्वं व निययअत्थाणे । सिंहासणोवविट्ठं, अप्पाणं विम्हिओ हियए ॥ २३० ॥ तप्पभिइं सो राया, सयावि गुरु-चरणसेवणानिरओ । संजाओ जिणधम्मे, कुसलमई रज्जकज्जिव्व ॥ २३१ ॥ इत्तो य आसि गंधार-जणवए परमसावगो एगो । तेण जिणजम्मणाई, नमियाइं सयलतित्थाइं ॥ २३२ ॥ अह अन्नदिणे निसुणइ, वेयडूणगे जिणिंदभवणाइं । तो तव्वंणहेउं, गिन्हेइ अभिगगहमिमं च ॥ २३३ ॥ पभणइ कओववासो, वेयडू चेइएहिं नमिएहिं । मह भोयणमिह जम्मे, अन्नइ सरणंपि मम ताइं ॥ २३४ ॥ तत्तो सासणदेवी, पत्ता सत्तेण रंजिया तस्स । पभणइ तव तुट्ठा हं, अभिरुइयं मगसु वरं ति ॥ २३५ ॥ अह सो पभणइ सडू, वेयडूणगंमि मज्झ अभिरुइयं । जिणभवनवंदणं चिय, तत्थ न सक्केमि पुण गंतुं ॥ २३६ ॥ तो तं नेऊण तहिं, वंदावइ सा जिणिंदभवणाइं । तुट्ठा य तस्स अप्पइ, कामियगुडियाण सयमेगं ॥ २३७ ॥ अह देवीइ अदंसण-ट्टियाइ चित्तेइ वीरजिणपडिमं । वीयभए वंदिज्जा, इय भक्खइ गुडियमेगं सो ॥ २३८ ॥ तो तप्पभाववसओ, सो संपत्तो खणेण वीयभए । देवाहिदेवपडिमं, वंदइ परमाइ भत्तीए ॥ २३९ ॥ अह तत्थ देवदत्ता, दासीं पुच्छेइ कत्थ ठाणाओ । सावय ! पत्तो सो वि हु, अक्खइ वेयडूवुत्तं तं ॥ २४० ॥ तत्तो सा सक्कारइ, विसेसओ तं गुणडूपत्तं ति । सो वि य तुट्ठो तीसे, अप्पेई ताउ

गुडियाओ ॥ २४१ ॥ वंदियसमत्थतित्थो य, सो तओ सुगुरुपायमूलंमि । पडिवज्जियपव्वज्जं, कयतवचरणो गओ सुगइं
 ॥ २४२ ॥ अह सा खुज्जा रूवं, कामेउं भक्खई गुडियमेगं । तो जाया दिव्वतणू, खणेण वेउव्विरूवव्व ॥ २४३ ॥ तं तह
 सुवन्नवन्नं, सुवन्नपंचालियं व तं दट्ठुं । जंपेइ जणो सव्वो, सुवन्नगुडिय त्ति नामेण ॥ २४४ ॥ सा चितइ मम रूवं, विहलं
 जइ पिययमो न अणुरूवो । ता मह को हुज्ज पई, रईइ मयणुव्व समरूवो ॥ २४५ ॥ एसो ताव उदायण-राया मह होइ ताय-
 पडिरूवो । अवरे य करिसगा इव, इमस्स करदाइणो सव्वे ॥ २४६ ॥ ता मालवदेसपई, मज्झ पई होउ चंडपज्जोओ । इय
 कामिऊण गुडियं, बीयं भक्खेइ सा दासी ॥ २४७ ॥ अह गुडियाहिट्ठाइणि-देवी गंतूण तत्थ तइयावि । वन्नइ सुवन्न-
 गुडिया-रूवं पज्जोयनिवपुरओ ॥ २४८ ॥ सो पुण इत्थीलोलो, पेसइ तक्कालमेव नियदूयं । सो गंतूण तीसे, कहेइ पज्जोय-
 अणुरायं ॥ २४९ ॥ सा आह तुज्झ पहुणो, चिट्ठइ जइ मज्झ उवरि अणुराओ । ता किं न सयं पत्तो, केयं पिम्मंमि निट्ठुरया
 ॥ २५० ॥ अह दूएणागंतुं, तव्वयणे अक्खियंमि पज्जोओ । अनलगिरिहत्थिरयणा-रूढो रयणीइ तत्थ गओ ॥ २५१ ॥
 सा मयणोवमरूवं, तं पिक्खिय रंजिया भणइ देव ! । देवाहिदेवपडिमं, इह मुत्तूणं न इस्सामि ॥ २५२ ॥ अह जंपइ पज्जोओ,
 जइ एवं ता इमंमि ठाणंमि । ठविऊण अवरपडिमं, एयं गिन्हित्तु गच्छामो ॥ २५३ ॥ होउ इमं ति पवन्ने, सो चलितं आगओ
 निए नयरे । कारेइ तप्पमाणं, अवरं पडिमाइ पडिरूवं ॥ २५४ ॥ तं गिन्हिऊण पुणरवि, तहेव रयणीइ आगओ तत्थ ।
 तीसे अप्पइ पडिमं, सा पूइय ठवइ तट्ठाणे ॥ २५५ ॥ अह पज्जोओ सिग्यं, दासिं देवाहिदेवपडिमं च । हत्थिम्मि समारोविय,
 पत्तो उज्जेणिनयरीए ॥ २५६ ॥ अह तत्थ अनलगिरिकय-मुत्तपुरीसुकुडेण गंधेण । विगयमया संजाया, मुणिणुव्व गया
 उदयणरस ॥ २५७ ॥ तं दट्ठुं विम्हइया, जाव विलोयंति हत्थिआरोहा । ता अनलगिरिपयाइं, मुत्तपुरीसे य पिक्खंति ॥ २५८ ॥

नृणं निसाइ पत्तो, केणवि कज्जेण चंडपज्जोओ । इय निच्छिय ते रन्नो, कहंति तं वइयरं जाव ॥ २५९ ॥ ता केणवि विन्नत्तं, देव ! न दीसइ सुवन्नगुलिय त्ति । तो नायं पज्जोओ, निसाइ धित्तुं गओ दासिं ॥ २६० ॥ अह भणइ निवो पिक्खह, किं पडिमा अत्थि जिणगिहे तत्तो । अत्थि त्ति विलोएउं, कहियंमि निवो ठिओ तुट्ठो ॥ २६१ ॥ तो अच्चणवेलाए, मिलाण-पुप्फं उदायणो पडिमं । पिक्खइ अदिट्ठपुव्वं, नलिणिं हिमदद्धकमलं व ॥ २६२ ॥ अह निम्मल्लं उत्ता-रिऊण पडिमं निरिक्खए जाव । ता न हवइ सा. एस त्ति, निच्छिउं चितए राया ॥ २६३ ॥ सो पावो पज्जोओ, मह पडिमं तक्खुव्व हरिऊण । कत्थ गमिस्सइ इन्हि, रविणो नट्ठा सियालिव्व ॥ २६४ ॥ अह अत्थाणे पत्तो, पज्जोयनिवस्स अप्पए दूयं । गंतूण तत्थ सो वि हु, नियपहुसिक्खाइ इय भणइ ॥ २६५ ॥ नरवर ! दासीहरणं, नो जुज्जइ दुट्ठचिट्ठियं एयं । चंदस्सेव कलंकं, होही तुह निम्मलस्सावि ॥ २६६ ॥ लब्भइ नरिंदकन्ना वि, पत्थिया किन्न किंकरी एसा । ता कह निरत्थयमिमं, नियमत्थयद्वक्कणं कुणसि ॥ २६७ ॥ नियसत्तीए इट्ठं, पिक्खंताणं परेसि गहियव्वं । तयभावे तस्स कए, भत्तीए परं पसाइज्जा ॥ २६८ ॥ एवं तु चोरियाए, नरिंद ! मच्चू खलीकओ तुमए । खित्तो करो अहिमुहे, सुत्तो उट्ठाविओ सिंहो ॥ २६९ ॥ अहवा भग्गखएणं, जाणंतो वि हु विमुज्जई लोओ । ता एगं तुह खलियं, खमियं दिन्ना मए दासी ॥ २७० ॥ एयं पुण जिणपडिमं, अप्पसु जइ जीविएण तुह कज्जं । अहवा भणसि न कहियं, रणसज्जो होसु अचिरेण ॥ २७१ ॥ अह जंपइ पज्जोओ, रे दूय ! मुणेइ किं न तव सामी । पिउदिन्नं पि हु रज्जं, मत्थयसुन्नाण जं जाइ ॥ २७२ ॥ तो भणियं दूएणं, वक्खित्ते गिहजणंमि जइ सुणओ । किंचिवि गिन्हिय गच्छइ, ता किं निव ! पोरिसं तस्स ॥ २७३ ॥ बलिएहिं वि चोरेहिं, गहियं वालंति जे परक्कमिणो । किं रावणेण हरिया, सीया रामेण नाणीया ॥ २७४ ॥ इय आयन्निय कुट्ठो, पज्जोओ नियनरे निरोखेइ । भो ! भो ! दुम्मम्मुह-

मेयं, निस्सारह धरिय गलयंमि ॥ २७५ ॥ इय तेहिं पराहूओ, दूओ वलिऊण साहइ सरूवं । तो तक्खणेण कुविओ, उदयण-
निवई पयंपेइ ॥ २७६ ॥ रे ! रे ! निउत्तपुरिसा !, जयढक्कं सिग्घमेव वाएह । जेण मुणंति नरिंदा, चलयं मं विजयजत्ताए ॥ २७७ ॥
भो ! भो ! गयआरोहा !, पउणी कारेह कुंजरघडाओ । मस्साणियाह (अस्साणिया ! हि) तुब्भे, सज्जेह तुरंगघट्टाई ॥ २७८ ॥
सन्नहह सुहडसत्था !, रहिया ! पउणीकरेह रहनिवहे । कडयारक्ख ! तुमं पि हु, आवासे दावसु बहिं च ॥ २७९ ॥ इय निय-
सामिसरूवं, लद्धूणं ते पसायमिव मुत्तुं । सव्वे तहत्ति कुव्वंति, सिद्धपुरिसोवएसं व ॥ २८० ॥ अह सो उदायणनिवो,
कयजिणवरसाहुवग्गपयपूओ । नीसेसदोसरहिए, दिवसंमि पयाणयं कुणइ ॥ २८१ ॥ पच्चक्खा दिसिपाला, इव अवरे
मउडबद्धरायाणो । दसदिसिपसरियजससो, दससंखा तेण सह चलिया ॥ २८२ ॥ तंमि चलंते करिमय-सित्ताइ महीइ
तुरगरवुरसेणी । लिहिया रिऊण विजए, मंती ठक्कारपंतिव्व ॥ २८३ ॥ आसासित्तो पुहविं, ररूखंतो सरणमागए लोए ।
नासंतो देसेसुं, उवदवं चोरचरडाण ॥ २८४ ॥ निवईण पाहुडाई, ठाणे ठाणंमि सो पडिच्छंतो । वच्चइ निवनीईए, खत्तिय-
धम्मूव्व पच्चरूखो ॥ २८५ ॥ इत्थंतंरंमि पत्तो, गिम्हरिऊ जत्थ कुनिवइव सूरु । चंडकरेहिं संताव-कारओ सयललोयाणं
॥ २८६ ॥ दट्ठूण सिन्नलोयं, पडियं छायासु जरियदेहं व । वेयल्लफुल्लनियर-च्छलेण हसइव्व गिम्हरिऊ ॥ २८७ ॥
संताविउं समत्थो, लोयं सिसिरोवयारदुल्ललियं । अवलोयइ कुविओ इव, पाडलकुसुमारुणच्छीहिं ॥ २८८ ॥
पज्जलिररविहुयासे, भुवणागारंमि लूयधमणीहिं । अयगोलुव्व धमिज्जइ, गिम्हेणं सिन्नजणनिवहो ॥ २८९ ॥
आयावेण व तिसिओ, तवणो पाऊण करसहस्सेहिं । सोसइ जलठाणाई, गिम्हे कप्पंतकप्पंमि ॥ २९० ॥ इय वट्ठंते समए,
मरुदेसे तं गयं निवइसिन्नं । तत्थ य सलिलाभावे, पीडिज्जइ खित्तधन्नं व ॥ २९१ ॥ तो तन्हाइ किलंतं, सिन्नं दट्ठं उदा-

वर्मविधि
॥ २० ॥

यणो निवई । पुव्वं कयसंकेयं, सुमरेइ पभावईदेवं ॥ २९२ ॥ सो सुमरियमतो वि हु, संपत्तो सिद्धचेडउ व्व तथा । पुच्छइ
समरणकज्जं, अह आह निवो जलाभावं ॥ २९३ ॥ तत्तो सुरो विउव्वइ, सजलाइं तत्थ तिन्नि कुंडाईं । अग्गिममज्झिमपच्छिम-
वलाण जलपाणजुगाईं ॥ २९४ ॥ मज्जणपाणाईयं, कुव्वंतो तज्जलेण सिन्नजणो । अमयरससिंचिओ इव, सव्वो उज्जी-
विओ तइया ॥ २९५ ॥ संपत्ताइ पसिद्धिं, तिपुक्खराइं ति ताईं कुंडाईं । नीरस्स निहाणाणि व, अज्जवि चिट्ठंति तह चेव
॥ २९६ ॥ इय सिन्नस्सासासण-मणुट्ठिओ सो पभावईदेवो । नरवइणाणुन्नाओ, संपत्तो निययकण्णमि ॥ २९७ ॥ अह
सो उदायणनिवो, महाबलो दुग्गसंठियनरिंदे । आणापरे कुणंतो, मालवदेसंमि संपत्तो ॥ २९८ ॥ तं आसन्नं सिन्नं, नाऊण
निवोवि चंडपज्जोओ । चउरंगवलसमेओ, संमुहमावासिओ झत्ति ॥ २९९ ॥ अह निट्ठंकियदियहे, ते दोवि विवायणुव्व
रायकुले । समरंगणंमि हुक्का, नियनियपक्खेण परियरिया ॥ ३०० ॥ अह उभओ पासेसुं, उच्छलिओ समरतूरनिग्घोसो ।
अब्भिट्ठाइं दुन्निवि, बलाइं जयलच्छिलुद्धाईं ॥ ३०१ ॥ करिणो करिहिं तुरगा, तुरंगमेहिं रहीहिं रहिणो य । सुहडा सुहडेहिं
तया, समगं चिय तत्थ जुज्झंति ॥ ३०२ ॥ इत्थंतरे उदायण-निवो विचित्तित्तु बहुजणाण रवयं । करुणाए पभणावइ, इय
दूयमुहेण पज्जोयं ॥ ३०३ ॥ निव ! एसो निहूसण-जणवस्वओ मज्झ तुज्झ य विरोहे । रयगस्स आउयरवए, रासहमच्चु-
व्व न हु जुत्तो ॥ ३०४ ॥ तम्हा निव ! इक्कंगा, सुहडेहिं परिमिण्हिं जुत्ता वा । आरूढा वा तुल्लट्ठिईइ वयमेव जुज्झामो ॥ ३०५ ॥
तो पज्जोओ जंपइ, रहवरचडियाण होउ संगामो । पहसमए अम्हाणं, अह तं दूओ कहइ पहुणो ॥ ३०६ ॥ तत्तो उदायण-
निवो, संनहिउं रहवरंमि आरूढो । पयडपयावो पत्तो, पहसमए गिम्हत्तवणुव्व ॥ ३०७ ॥ रहआरूढेण मए, नूणमजेओ
उदायणो रहिओ । इय अनलगिरिकप्पिय-रहचडिओ एइ पज्जोओ ॥ ३०८ ॥ दट्ठूण गयारूढं, पज्जोयमुदायणो भणइ पाव ! ।

पकरणम्

॥ २० ॥

जइवि तमसच्चसंधो, तहावि ते नत्थि सुवखु त्ति ॥ ३०९ ॥ इय जंपिऊण धणुगुण-टंकारसरेण तक्खणं चेव । सो सिंह-
निनाएण वि, खोहइ पज्जोयनिवहत्थि ॥ ३१० ॥ मंडलियावत्तेणं, वाहेई नियरहं च वेगेण । तस्स रहं अणुलग्गो, भमेइ
पज्जोयहत्थी वि ॥ ३११ ॥ जं जं उक्खिवइपयं, हत्थी तं तं उदायणनरिंदो । सुईमुहबाणेहिं, विंधेई सहवेहिच्च ॥ ३१२ ॥
तूणेहि व चरणेहिं, बाणावलिपूरिणहिं सो हत्थी । संकमिउं असमत्थो, पडिओ वज्जाहउच्च गिरी ॥ ३१३ ॥ तत्तो उदायण-
निवो, पज्जोयं गिन्हिऊण केसेसु । बंधइ चिरोवल्लदं, पडिमादासीण तं चोरं ॥ ३१४ ॥ दासीवइ त्ति तत्तो, विलिहइ अंक-
क्खराणि तब्भाले । विहिलिहियअक्खराणं, उवरिं अवरुच्च एस विही ॥ ३१५ ॥ दासमिव अंकिऊणं, पज्जोयं धरणगंमि
काऊण । वीयब्भयनयरेसो, संपत्तो नयरि मुज्जेणि ॥ ३१६ ॥ दासी सुवन्नगुलिया, पलाइया तक्खखेण भयभीया । तत्थ-
ठियं तं पडिमं, उदायणो नमइ साणंदं ॥ ३१७ ॥ सा निय पुरमाणेउं, गिन्हंते भूवइमि न चलेइ । तो भणइ नरवई पहु !,
किं मह चित्ते दुहा कावि ॥ ३१८ ॥ तत्तो सासणदेवी, पभणइ पडिमातडट्टिया निवइं । तुह मरणे वीयभयं, थगिस्सई पंसु-
वुट्टिए ॥ ३१९ ॥ तो मज्झ तए नियपुर-नयणंमि न अग्गहो विहेयच्चो । तो सविसेसं तित्थं, च पूइउं मुंचइ तहेव ॥ ३२० ॥
अह पज्जोयं गिन्हिय, उदायणो जा नियत्तए ताव । रुद्धो पाउसरिउणा, रिउणा इव अद्धमग्गंमि ॥ ३२१ ॥ कुनरिंदस्स व
रज्जे, को वि न पहिरइ पहाणवत्थाइं । हिंडंति जुन्नवत्था, धणिणो वि हु पाउसे तंमि ॥ ३२२ ॥ वरिसंति रत्तिदियहं, मेहा
चिक्खिल्लसंकुला भूमी । दुत्ताराउ नईओ, मग्गेषु न तीरणं गंतु ॥ ३२३ ॥ तत्तो उदायणनिवो, नयरं व निवेसिऊण नियसिन्नं ।
अद्धपहे आवासइ, तप्पुरओ दस नरिंदावि ॥ ३२४ ॥ तो उक्खदभएणं, सिन्नाण चउदिसासु वि महंतो । धूळीमयपायारो,
रन्ना काराविओ तत्थ ॥ ३२५ ॥ कारागारठियस्स वि, पज्जोयनिवस्स भोयणाईयं । दावेइ अण्णतुल्लं, उदायणो रायनीईए

धर्मविधि
॥२१॥

॥ ३२६ ॥ अह पज्जूसणपव्वे, परो उववासिओ निवो जाओ । तो तस्साएसेणं, सूयारो भणइ पज्जोयं ॥ ३२७ ॥ भो !
नरवर ! तुज्झ कए, करेमि किं भोयणं ति सो आह । सूयार ! कीस भोयण-मापुच्छिज्जामि अज्ज अहं ? ॥ ३२८ ॥
सो भणइ पज्जुसणं ति, अज्ज संतेउणो वि नरनाहो । उववासिओ तओ तं, पुज्जिज्जसि भोयणं भइ ! ॥ ३२९ ॥
चितइ पज्जोयनिवो, किं माराविस्सई विसं दाउं । तो पभणइ सूयारं, अहं पि उववासिओ अज्ज ॥ ३३० ॥
मह मायावित्ताइं, भइ ! जओ सावयाइं नवरि मए । नायं न पज्जुसवणं, ता उववासो कओ इन्हि ॥ ३३१ ॥
अह सूयारो गंतुं, साहइ पज्जोयभासियं रन्नो । राया वि भणइ जाणामि, जारिसो सावओ एस ॥ ३३२ ॥ किंतु इमंमि वि
धरिए, पज्जुसणापव्वणो पडिक्कमणं । न वि सुज्झइ मज्झ जओ, कसायचाएण जं होइ ॥ ३३३ ॥ पज्जुसणापव्वंमि वि,
जेहिं न चत्तो कसायउल्लासो । तेसिं सच्चंकारो, दुग्गइगमणंमि संजाओ ॥ ३३४ ॥ इय उवसंतकसाओ, राया आणाविऊण
पज्जोयं । मिच्छादुक्कडदाणं, दाऊणं भणइ मुक्को सि ॥ ३३५ ॥ तो पज्जोओ जंपइ, तुज्झ मए चेव अणुचियं विहियं । तुममेव
खामणीओ, नरिंद ! ता खमसु मह सव्वं ॥ ३३६ ॥ एयं पवन्नदोसस्स, तस्स तुट्ठो उदायणो अहियं । भालंकपिहाणत्थं, बंधेइ
सुवन्नमयपट्ठं ॥ ३३७ ॥ निवईण पट्ठबंधो, जाओ लोयंमि तप्पभिइ चेव । पुव्वं तु आसि तेसिं, ईसरियपयासगो मउडो ॥ ३३८ ॥
अह पज्जोयनरिंदं, उदायणो ठावए अवंतीसु । सामंतं काऊणं, पुव्वाए कित्तिथंभं च ॥ ३३९ ॥ विगए वासारत्ते, जाएसु
पहेसु गमणजुग्गेसु । पत्तो वीयभएसो, वीयभओ वीयभयनयरं ॥ ३४० ॥ वणियाईया लोया, ववहारत्थं ठिया पुणो तत्थ । तो
दसनिवरहणाओ, संजायं दसउरं नयरं ॥ ३४१ ॥ इंदुव्व देवलोए, उदायणो पालए चिरं रज्जं । अह अन्नदिणे पक्खिय-
पव्वे सो पोसहं लेइ ॥ ३४२ ॥ पोसहसालामज्झे, सुत्तस्स निसाइ धम्मजागरणे । तस्स इमो परिणामो, जाओ दुक्कम्मनिम्महणो

प्रकरणम्

॥ २१ ॥

॥ ३४३ ॥ जीवाण जलहिनिवडिय-रयणं व सुदुल्लहं मणुस्सरं । तत्थवि आरियस्वित्तं, तओ य कुलजाओ सुद्धा ॥ ३४४ ॥
तरो य दुल्लहं इह, अहीणपंचिदियं जए ख्वं । तंमि वि नीरोगत्तं, तल्लाभे दीहमाउं च ॥ ३४५ ॥ अह दुल्लहधम्ममई, तो
गुरुजोगंमि धम्मसवणं च । एयंमि वि सद्वहणं, तओ य जिणदेसिया दिक्खा ॥ ३४६ ॥ ता पत्तो एस मए, मणुयत्ताईण दुल्लहो
लाहो । इक्कं जिणंददिक्खं, दुक्खक्खयकारणं मुत्तं ॥ ३४७ ॥ धन्ना जयंमि जेहिं, पत्ता बालत्तणे वि जिणदिक्खा । जम्हा ते
जीवाणं, न कारणं कम्मबंधस्स ॥ ३४८ ॥ विजयंतु ते पएसा, विहरेई जत्थ वीरजिणनाहो । जेसिं तप्पउमकरो, सिरंमि
जाओ य तेसि नमो ॥ ३४९ ॥ धन्नो हं जइ सामी, वीरजिणो इत्थ एइ विहरंतो । तो सहलं नियजम्मं, करेमि गिन्हिय समण-
धम्मं ॥ ३५० ॥ इय रत्तिमइक्कमिउं, पारित्ता पोसहं पभायंमि । काऊण य जिणपूयं, अत्थाणसहाइ सो पत्तो ॥ ३५१ ॥ इत्थं-
तरंमि सामी, वीरजिणो जाणिऊण तव्भावं । चंपाओ आगंतुं, समोसढो तत्थ उज्जाणे ॥ ३५२ ॥ इय आयन्निय निवई, नमिउं
चितइ पमोयरसपुन्नो । नाऊण मह मणोगय-भावं भयवं ध्रुवं पत्तो ॥ ३५३ ॥ दाऊण पारितोसिय-दाणं उज्जाणपालयस्स
तओ । वीरजिणवंदणत्थं, सो चलिओ परमरिद्धीए ॥ ३५४ ॥ दट्ठूण तिजयनाहं, मउडीकयकरजुओ विहसियक्खो । जयजयर-
वं कुणंतो, सामिसमीवंमि संपत्तो ॥ ३५५ ॥ तिपयाहिणीकरेउं, पंचंगं पणमिउं च तिजयगुरुं । संथुणइ भत्तिसारं, एगगमणो
पुरो होउं ॥ ३५६ ॥ उचियंमि भूपएसे, आसीणो सुणइ सामिवक्खाणं । सवणजुयलंजलीहिं, कुव्वंतो अमयपाणं व ॥ ३५७ ॥
अह भणइ नाह ! दिक्खं, गिन्हिस्से काउ रज्जसुत्थमहं । सामी जंपइ नरवर !, मा पडिबंधं करेसु त्ति ॥ ३५८ ॥ तो पणमिऊण
सामिं, अत्थाणे आगओ विचितेइ । कह आभीइकुमारं, ठवेमि रज्जंमि सारंभे ॥ ३५९ ॥ जेणेस पत्तरज्जो, बहुपावारंभपरि-
गओ अहियं । माणुस्सभोगलुद्धो, भमिही भीमे भववणंमि ॥ ३६० ॥ ता भायणिज्जमेयं, केसिकुमारं ठवेमि रज्जंमि । चिट्ठउ

जुवरायपए, आभीई कुमर(केसि)भत्तीए ॥३६१॥ इय नियमणंमि चितिय, उदायणो तवखणेण नियठाणे । ठवेइ भायणिज्जं, सुयंमि संते वि रज्जखमे ॥ ३६२ ॥ सामंतमंतिपमुहे, सव्वे वि जहट्टिईइ ठविऊण । दाणं दाउं चलिओ, वयगहणत्थं महिड्डीए ॥३६३॥ गंतूण समवसरणे, विहिणा सिरिवीरपउमहत्थेण । पडिवज्जइ पव्वज्जं, उदायणो चरमरायरिसी ॥ ३६४ ॥ तत्तो जिणआणाए, पासंमि सुहम्मसामिणो स मुणी । गहणासेवणरूवं, सिक्खं विणएण गिन्हेइ ॥ ३६५ ॥ इकारस अंगाइं, ^१अप्पदिणेहिं पि पढइ स महप्पा । तो सुत्तत्थविहिन्नु, कमेण जाओ स गीयत्थो ॥ ३६६ ॥ अह इकल्लविहारं, पडिवन्नो सामिणा अणुन्नाओ । उच्चरिए इव अंतर-रिऊ जिणंतो भमइ पुहवि ॥ ३६७ ॥ नियतणुणो निरवेक्खे, मत्तातवा दुत्तवे वि तवइ तवे । सो रायरिसी सम्मं, पीसहे सहइ दुसहे वि ॥३६८॥ अह आभीइकुमारो, रज्जे ठवियंमि केसिकुमरंमि । चितइ जिट्टसुओ हं, पभावईकुक्खि-संभूओ ॥३६९॥ ता रज्जसामिणो मे, सव्वत्थ खमस्स नीइमइणो वि । नो दिग्गमजोगस्स व, ताएण कमागयं रज्जं ॥३७०॥ जामेओ वि हु एसो, केसी पुण ठाविओ सरज्जंमि । ता किं मज्झ पराभव-जणगाइ इमस्स सेवाए ॥ ३७१ ॥ इय माणसदुवखेणं, अभिभूओ आगओ स चंपाए । मासियसुयस्स कोणिय-निवस्स पासंमि रहिओ य ॥ ३७२ ॥ मुणिणो उदायणस्स वि, वाही दुट्ठो अहन्नया जाओ । सो खिज्जइ तेण बहं, चंदो इव कसिणपक्खंमि ॥ ३७३ ॥ जाणंतो वि सरोगं, अप्पाणं देहनिम्ममो स मुणी । दंसेइ न विज्जाणं, न करेइ य ओसहं किंपि ॥ ३७४ ॥ अह अन्नया सरोगं, तं पिक्खिय कोवि जंपए विज्जो । भयवं ! तुह रोगेणं, दीसइ देहो ससल्लुव्व ॥ ३७५ ॥ भणइ मुणी इह देहे, किं अन्नं अत्थि भो महाभाग ! । रोगमइ चिय देहो, देहीणं जं सकम्माणं ॥३७६॥ विज्जो जंपइ पढमं, देहु चिय धम्मसाहणं मुणिणो । ता तुममवि धम्मत्थी,

१ थोवदिणेहिं, प्रत्यन्तरे ।

अणुमन्नसु ओसहं मज्झ ॥३७७॥ एयं सावज्जेहिं, अन्नेहिं वि ओसहेहिं अवणेमि । तं तुज्झ न कप्पिस्सइ, ता निरवज्जं दहिं भुंज ॥३७८॥ तो सुलहदहिकएणं, विहरंतो गोउलेसु रायरिसी । वीयभए संपत्तो, एगागी खगिसिगव्व ॥३७९॥ तत्थ उदायण-
ठविओ, केसी नामेण चेव अत्थि निवो । रज्जं पुण सचिवेहिं, गसियं कट्ठं व घुणएहिं ॥ ३८० ॥ जाणंतो वि हु केसी, तेसि
सरूवं न किंपि जंपेई । नियमाउलेण ठविए, ते पिकखइ तमिव भत्तीए ॥ ३८१ ॥ अह ते उदायणमुणिं, आगयमवगम्म संकिया
सव्वे । चिंतंति एस अम्हे, गसियंपि हु उगिलावसई ॥३८२॥ इय ते अप्पभएणं, पावा वुग्गाहयंति केसिनिवं । जंपंति माउलो
तुह, पत्तो तवचरणनिव्विन्नो ॥ ३८३ ॥ ता गिन्दिस्सइ रज्जं, एसो मा वीससेसु तमिमस्स । केसी जंपइ गिन्हउ, रज्जमिमं
माउलस्सेव ॥ ३८४ ॥ सचिवा भणंति दिन्नं, रज्जं पुन्नेण न उण अन्नेण । अन्नह मुत्तूण सुयं, को जामेयस्स तं देइ
॥ ३८५ ॥ इय धुत्तेहिं तेहिं, स भामिओ माउलंमि गयनेहो । पुच्छइ किं कायव्वं, भणंति ते दावसु विसं ति ॥३८६॥ भुंजइ
दहिं ति नाउं, से तं सविसं दवावए केसी । पसुपाली हत्थेणं, संसारे किन्न संभवइ ॥ ३८७ ॥ सचिवा पुण अन्नेसु वि,
भिकखाभवणेषु तस्स महिरिखिणो । सविसं दावंति दहिं, धिद्धी लोभस्स माहणं ॥ ३८८ ॥ अह मुणिविहरियदहियाउ, देवया
तं विसं हरिय भणइ । मा इह गिन्दिज्ज दहिं, मुणिवर ! जं लहसि विसमीसं ॥ ३८९ ॥ अह तस्स चत्तदहिणो, वाही वडूइ
तओ स गिन्हेइ । अवहरइ विसं देवी, एवं जा तिन्निवाराओ ॥ ३९० ॥ अन्नदिणे देवीए, कहवि पमत्ताइ सो दहिं सविसं ।
भुंजइ तो संजाओ, जरूव देहंमि संजाओ ॥ ३९१ ॥ अह विसभावेण मुणी, पज्जंतं अप्पणो मुणिऊण । कयआराहणकिञ्चो,
गिन्हेई अणसणं विहिणा ॥ ३९२ ॥ देवीहयविसविरिओ, मासेण उदायणो खवियकम्पो । पावियकेवलनाणो, निव्वाण
पुरंमि संपत्तो ॥ ३९३ ॥ अह तंमि निव्वुए सा, देवी विसदायणेषु परिकुविया । छायइ सवालवुड्डं, वीयभयं पंसुवुट्ठीए ॥

॥ ३९४ ॥ इकं तु कुंभयारं, मुणिदसिज्जायरं हरेऊण । सिणवल्लीए नेउं, कुणइ पुरं तत्थ तन्नामं ॥ ३९५ ॥ अह सो अभीइ-
कुमरो, सगोरवं कोणियस्स पासठिओ । सुहगुरुउवएसेणं, जाओ जिणधम्मतत्तन्नू ॥ ३९६ ॥ विहिपालियगिहिधम्मो, पज्जंते
विहियपक्खखवणो सो । रज्जालाभकसायं, तं च अणालोइऊण मओ ॥ ३९७ ॥ सो तवकम्मवसेणं, जाओ पल्लिओवमट्ठिई
असुरो । तत्तो चुओ विदेहे, पाविस्सइ सिद्धिसुहउदयं ॥ ३९८ ॥ कुग्राहावलिदुर्गमस्य महतः संसारवारांनिधेः, मिथ्यात्वो-
पचयांभसि भ्रमततिव्याप्ते पतन्तोऽङ्गिनः । सम्यग्दर्शनयानपात्रमसमं संप्राप्य पुण्योदयात्, धन्याः केचिदुदायनक्षितिपवद् गच्छन्त्य-
भीष्टं पदम् ॥ ३९९ ॥ सत्सूत्रकृत्श्रीप्रभसूरिशस्ये, प्रबोधशौर्योदयसिंहवृत्तौ । समर्थितं धर्मविधावितीह, लाभाभिधं द्वारमिदं
द्वितीयम् ॥ ४०० ॥

द्वारं द्वितीयमुक्तं, तस्मिन् सम्यक्त्वधर्मलाभश्च । अदर्शि दुर्लभरूप-स्तदवाप्तौ के गुणा जन्तोः ॥ १ ॥ इति सम्बन्धायातं,
द्वारं व्याख्यायते तृतीयमिदम् । तस्यादिममिदमधुना, गाथायुग्मं च विव्रियते ॥ २ ॥

सम्मत्तमहारयणे, भवदुहदालिद्विद्वे पत्ते । नारयतिरियगईणं, दुन्नि निरुद्धाईं दाराईं ॥ १५ ॥
सुरनरसिद्धिसुहाईं, साहीणाईं जियस्स निच्चांपि । सम्मदिट्ठिस्स अबंधियाउणो नरयतिरिएसु ॥ १६ ॥

व्याख्या—सम्यक्त्वमहारत्ने—सम्यग्दर्शनचिन्तामणौ भवदुःखदारिद्र्यविद्वे—भवे दुःखं भवदुःखं तदेव दारिद्र्यं बहु-
दुःखदायित्वात्, तस्य विद्वो—विनाशो यस्मात् तत्तथा तस्मिन्निति समासः, प्राप्ते—लब्धे किं स्यादित्याह—नारकतिर्यग्गत्योर्द्वयो-

निरुद्धानि द्वाराणीति प्रथमगाथार्थः ॥ १५ ॥ सुरनरसिद्धिसुखानि—देवमनुष्यमोक्षसौख्यानि स्वाधीनानि—स्वायत्तानि जीवस्य नित्यं—निरन्तरं अपीत्युत्तरत्र सम्यग्दृष्टेरपि नरकतिर्यक्षु अबद्धायुष एवं (व) स्यात्, नान्यथेति द्वितीयगाथार्थः ॥ १६ ॥

अत्रार्थे दृष्टान्तमाह—

जह कामदेवसङ्गो, सिरिवीरजिणाउ लङ्घवरधम्मं । भुत्तूण सुरसुहाइं, महाविदेहंमि सिज्झिहइ ॥ १७ ॥

व्याख्या—यथा कामदेवश्राद्धो गृही श्रीवीरजिनात्—चरमतीर्थनायकालङ्घवरधर्मः—प्राप्तसम्यक्त्वादिपरिणामः सुर-
सुखानि भुक्त्वा—त्रिदशशर्माण्यास्वाद्य महाविदेहनाम्नि क्षेत्रे सेत्स्यते—सिद्धिं यास्यतीति गाथार्थः ॥ १७ ॥ भावार्थस्तु कथा-
नकगम्यः, स चायम्—

लोगस्स नाभिभूए, जंबुदीवंमि भरहस्वित्तस्स । मज्झिमगखंडमंडण—मिहत्थि अंगाभिहो देसो ॥ १ ॥ कविबुहमुणिगण-
संचार—सुंदरा सूररायरमणीया । तत्थत्थि सुविच्छिन्ना, चंपानयरी नहसिरिव्व ॥ २ ॥ अविलंघियमज्जाओ, सव्वंगसमुल्ल-
संतलायन्नो । जलहिव्व सत्तनिलओ, जियसत्तू नाम तत्थ निवो ॥ ३ ॥ नीसेसजणमणहरो, भुवणाइक्कंतरुवरमणीओ ।
तत्थासि कामदेवाभिहो, गिही कामदेवुव्व ॥ ४ ॥ सुललियपयविन्नासा, सालंकारा पसन्नगंभीरा । कविवाणिव्व मणुन्ना, भदा-
नामेण तव्वज्जा ॥ ५ ॥ सो गिहवई जणाणं, ईसरसत्थाहसिट्ठिपमुहाण । सव्वत्थ पुच्छणिज्जो, सया वि सकुटुंबसामिव्व
॥ ६ ॥ तस्स गिहे छस्संखा, निहीकयाओ सुवन्नकोडीओ । छ कलंतरदिन्नाओ, छप्पुण ववसायस्वित्ताओ ॥ ७ ॥ एवं सो
अट्टारस—सुवन्नकोडीण कुणइ सामित्तं । रन्नो य मन्नणिज्जो, सयकालं परममितुव्व ॥ ८ ॥ तस्स वया छस्संखा, पत्तेयं गोस-

हस्सदसजुत्ता । खीरेण जेसि नज्झइ; तग्गेहठिउव्व खीरोओ ॥ ९ ॥ तस्स य पंच सयाइं, खित्तेसु वहंति लंगलाण सया । स पसिद्धो किसिसिद्धो, गाहावइनामरयणं व ॥ १० ॥ छच्चेव पवहणाइं, पच्चक्खाणी व तस्स पुन्नाइं । आणंति सया लच्छिं, रयणायरपरतडाओ वि ॥ ११ ॥ पंचसया सगडाणं, भमंति नाणाविहेसु देसेसु । परपडिबोहकयाणग-लाभकए जिणमुणि-गणुव्व ॥ १२ ॥ अह अन्नदिणे सामी, देवासुरपरिवुडो जिणो वीरो । पत्तो तीइ पुरीए, ठिओ य ईसाणदिसिभाए ॥ १३ ॥ तत्तो वाउकुमारा, असुहं तणकयवराइ अवणंति । खित्ते जोयणमित्ते, तरूकूवाई तिरोहंति ॥ १४ ॥ मेहकुमारा य तओ, पवणुद्धयरेणुनासणं सुरहिं । कुव्वंति तत्थ तुट्ठा, गंधोदयसीयरक्खेव ॥ १५ ॥ तयणु उउदेवयाओ, सव्वत्तो सुरहिंपंचवन्नाण । बुट्ठिं कुणंति कुसुमाण, अहोविंटाण आजाणुं ॥ १६ ॥ अह आइमसुरकप्पो-ववन्नदेवेहिं रयणपायारो । निम्मविओ तत्थ लहुं, रोहणगिरिसिगमिव तुंगो ॥ १७ ॥ बीओ जोइसिएहिं, वरकणयमओ विउव्विओ तत्थ । दट्ठुं जिणिंदरिद्धिं, समागओ कंचण-गिरिव्व ॥ १८ ॥ तइओ भुवणवईहिं, रूपमओ तत्थ निम्मिओ सालो । संखिंदुकुंदधवल-त्तणेण तुहिणायलसमाणो ॥ १९ ॥ एयंमि ठिओ सामी, चउविहसंघस्स चउव्विहं धम्मं । साहिस्सइ इय तेहिं, कयाइं चत्तारि दाराइं ॥ २० ॥ गुरुतोरणाइं तेसु य, पडागधयसुंदराइं कुव्वंति । रयणमयाइं वरकणय-वंदियाईहिं चित्ताइं ॥ २१ ॥ उभओ पासेसु तहा, पउमपिहाणे पहाण-फलहमए । तोरणअहे य कलसे, ठवंति वरवारिपडिपुन्ने ॥ २२ ॥ कसिणागुरुकप्पूर-प्पमुहाणं दज्झमाणदव्वाण । मणहरगंध-जुयाओ, कुव्वंति य धूवघडियाओ ॥ २३ ॥ तत्थ दुवाराण पुरो, वावीओ विउव्वियाउ रम्माओ । उउलच्छीभवणाइं, विहि-याइं नंदणवणाइं ॥ २४ ॥ चलपल्लवकरसंनिय-आहूय जणो य पढमसालस्स । मज्झे असोयरक्खो, विहिओ बत्तीसधणुहुच्चो ॥ २५ ॥ हिट्ठा य तस्स पीढं, विचित्तरयणेहिं निम्मियं विहियं । सिंहासणं च तदुवरि, दसदिसिपसरंतमणिकिरणं ॥ २६ ॥

एसो तिगुत्तिगुत्तो, निज्जियदंडत्तओ तिकालविज्ज । तिहुयणगुरुत्ति रइयं, विमलं छत्तत्तयं उवरिं ॥ २७ ॥ एगुच्चिय वीरजिणो,
 पोओ भवसायरंमिइय कहिउं । धरणीइ अंगुलीइव, समुज्झि(च्छि)ओ धम्मधयमिसओ ॥ २८ ॥ भामंडलं च पिट्ठीइ, निम्मियं रयण-
 किरणबिंबइयं । वरदुंदुहीओ तह तत्थ, ताडिया सहरिससुरेहिं ॥ २९ ॥ सक्कीसाणिंदावि हु, दोसुवि पासेसु चंदकरधवलं ।
 चालंति चामरजुयं, तह वुट्ठी हवइ कुसुमाण ॥ ३० ॥ पुरओ वि धम्मचक्रं, पयडियं घडियममलरयणेहिं । तिजयगुरुतेयनिज्जिय-
 सेवागयतरणिबिंबं व ॥ ३१ ॥ पुव्विल्लवीयसालंतरंमि, पुव्वुत्तरंमि दिसिभाए । देवच्छंदो य कओ, जिणिंदविस्सामणकएण
 ॥ ३२ ॥ चीइदुमदेवछंदय-सिंहासणछत्तचभरपीढाई । जं चन्नं करणिज्जं, कुणंति तं वंतरा तत्थ ॥ ३३ ॥ इय कित्तिंयं कहिज्जइ,
 रम्मत्तं तस्स समवसरणस्स । जं निम्मिऊण देवावि, विम्हयं किंपि पावंति ॥ ३४ ॥ इत्तो य वीरनाहो, सुरनिम्मियकणयकमलपं-
 तीए । नवणीयकोमलाए, ठावंतो चारुचरणजुयं ॥ ३५ ॥ पणमिज्जंतो सायर-नरकिंनरखयरसुरसमूहेण । सुरवइदंसियमगो,
 पुव्वदुवारेण पविसेइ ॥ ३६ ॥ काउं पयाहिणतिगं, सपीढचेइयदुमस्स वीरजिणो । पुव्वाभिमुहो निसीयइ, “नमुत्थु तिथ्यस्स” इय
 भणिरो ॥ ३७ ॥ सिंहासणोवविट्ठे, वीरजिणिंदे दिसासु सेसासु । तप्पडिरूवे रुवे, तियसा कुव्वंति तिन्नि तर्हि ॥ ३८ ॥
 तेसिं च जिणाइसया, हवेइ रूवं जिणिंदसारिच्छं । अह चउरूवो जाओ, एगो वि हु वीरजिणनाहो ॥ ३९ ॥ तं पणमिऊण
 देवा, के वि हु गायंति के वि नच्चंति । फालिंति के वि तिवइं, कुणंति जिणसंथवं के वि ॥ ४० ॥ रंभापमुहाउ विला-सिणीउ
 संगीयकरणनिउणाओ । पयडियभावाभिणयं, हरिसियहिययाउ नच्चंति ॥ ४१ ॥ अह मुणि १ वेमाणित्थी २-समणीओ ३
 पविसिऊण पुव्वाए । दाउं पयाहिणतिगं, अग्गेयदिसिम्मि उवविट्ठा ॥ ४२ ॥ जोइसिय ४ भवण ५ वंतर-६ देवीओ
 दक्खिणाइ पविसित्ता । नेरइए दिसिभाए, सामिं पणमिय निसीयंति ॥ ४३ ॥ पच्छिमदिसाइ पविसिय, भवणवई ७ वंतरा य

जोइसिया ९ । नमिऊण जिणं विहिणा, वायव्वे ठंति दिसिभाए ॥ ४४ ॥ पविसित्तु उत्तराए, वेमाणिया १० माणुसा ११
तहिथीओ १२ । विहिणा वंदिय सामिं, ईसाणे ठंति पंजलिया ॥ ४५ ॥ अन्नुन्नमुक्कोवा, बीए पायारअंतरे तिरिया ।
तइयंमि विविहजाणा, नरिंदपभिईण चिट्ठंति ॥ ४६ ॥ अह नियनियठाणेसुं, तत्थ निसन्नाण बारपरिसाण । जोडियकरकमलाण,
आलिहियाणं व चित्तंमि ॥ ४७ ॥ निम्महियसंसयाए, जोयणनीहारिणीइ वाणीए । भयवं सिरिवीरजिणो, धम्मकहं कहिउ-
माढत्तो ॥ ४८ ॥ अह सयलसंसयहरं, समोसढं जाणिऊण वीरजिणं । पहुपायवंदणकए, संचलिओ कामदेवो वि ॥ ४९ ॥
तइया रहाइएहिं, जाओ जाणेहिं दुग्गमो मग्गो । पच्छाइयं च गयणं, अब्भेहिं व सुरविमाणेहिं ॥ ५० ॥ तत्तो कहमवि पत्तो,
स गिही मज्झंमि समवसरणस्स । दट्ठूण पहुं जाओ, अणमिसनयणो सुरगणुव्व ॥ ५१ ॥ अह दाऊण पयाहिण-तिगं परं
विम्हयं वहंतो सो । वंदित्तु वीरनाहं, उवविट्ठो बद्धपंजलिओ ॥ ५२ ॥ सुरनरतिरिक्खसाहा-रणाइ जलवाहगज्जिगुहिराए ।
जिणवाणीए धम्मं, कहिज्जमाणं सुणइ एवं ॥ ५३ ॥ भो ! भो ! (चुलसी) जोणीलक्खे, परिब्भमंता लहेवि मणुयत्तं । जे नायरंति धम्मं,
ते जीवा अप्पणो अहिया ॥ ५४ ॥ जेणुसमयं अंजलि-परिकलियजलं व गलइ इह जीयं । अरिणुव्व जराईया, रोगा दूमंति
तह देहं ॥ ५५ ॥ अइबहुयकिलेससमज्जियावि, अइवल्लहावि जीयं व । लच्छी खणेण वच्चइ, कुसीलमहिलव्व अन्नत्थ ॥ ५६ ॥
पियमाइमित्तसुकलत्त-सयणाइओ वि संजोगो । खणदिट्ठनट्ठविहवो, जलनिहिकल्लोलपंतिव्व ॥ ५७ ॥ जुव्वणमथिरं पामा-
कंइयणसुहसमा इमे विसया । ता तिजए वि न किंचि वि, सारं धम्मं विमुत्तूण ॥ ५८ ॥ तो तिजयगुरु सम्मं, धम्मं समणाण
सावयाणं च । साहइ जहाविहीए, सवित्थरं तत्थ सव्वेसिं ॥ ५९ ॥ तं देसणं सुणित्ता, केवि हु सत्थाहसिट्ठिपभिईया । पडि-
बुद्धा पहुपासे, तइया गिन्हंति पव्वज्जं ॥ ६० ॥ तिसिउव्व कामदेवो, सामियवयणामियं पिण्ण ॥ सव्वंगं रोमंचं, समुव्व-

हंतो पहुं भणइ ॥ ६१ ॥ जह एए पव्वज्जं, पडिवन्ना नाह ! तुज्झ पासंमि । तह दुक्करं करेउं, न खमो पंगुव्व वेगमहं ॥ ६२ ॥
 गिन्हिस्सामि तए पुण, उवइहं संपयं पि गिहि धम्मं । सो गिन्हिज्जइ भारो, जो मुच्चइ नेव अद्धपहे ॥ ६३ ॥ भयवं पभणइ
 देवा-णुप्पिय ! एवं तुमं करेसु जओ । तं वयमायरियव्वं, जत्थ न सीयंति मणकाया ॥ ६४ ॥ तत्तो गिहमेहीणं, समत्तमूलाइं
 बारस वयाइं । सिरिवीरजिणसयासे, इय गिन्हइ कामदेवगिही ॥ ६५ ॥ मह अरिहमेव देवो, अखंडचारित्तधारिणो गुरुणो ।
 तत्तं जिणपन्नत्तं, इय गहियं तेण सम्मत्तं ॥ ६६ ॥ धम्ममुत्ति लोयतित्थे, न करिस्सं न्हाणपिडदाणाइं । इच्चाइं मिच्छत्तं,
 तप्पभिई तेण परिचत्तं ॥ ६७ ॥ नायं तह निद्दोसं, थूलं संकप्पियं च जीवमहं । मणवयतणूहिं न हणे, इयपाणिवहाउ सो
 विरओ ॥ ६८ ॥ कन्नागोभूमालिय-नासावहारं च कूडसक्खिज्जं । इय थूलालियपणगं, सो पच्चक्खाइ बीयवए ॥ ६९ ॥
 थूलमदत्तादाणं, सच्चित्ताचित्तमीसवत्थुमि । जं चोरंकारकरं, तं वज्जइ तईयवयगहणे ॥ ७० ॥ दुविहतिविहेण देविं, एगविहं
 तिविहओ तेरिच्छि । माणुस्सिपरदारं, विवज्जए सो चउत्थवए ॥ ७१ ॥ धणधन्नखित्तवत्थू-रुप्पसुवन्नाण कुवियदुपयाणं ।
 तह चउप्पयाण संखं, करेइ सो परिगहवयंमि ॥ ७२ ॥ सट्ठाणाउ चउद्दिसि, थलमग्गे सागरस्स मग्गे य । उढुं अहो य जोयण-
 संखं सो दिसिवए कुणइ ॥ ७३ ॥ भोगुवभोगवयंमी, भोयणओ कम्मओ य दुविहंपि । पढमंमि मज्जमंसं, महुमक्खणणंतकायाइं
 ॥ ७४ ॥ पंचुंवरिणिसिभोयण-अन्नायफलं सगोरसं विदलं । वायंगणबहुवीया, इयाइं नियमेइ जह सत्ति
 ॥ ७५ ॥ सच्चित्तदव्वविगई-कणनेहत्थाण वंजणजलाण । तह मेयगणियतोलिय-फलाण दुप्पोलियाणं च ॥ ७६ ॥
 तंबोलतणुविलेवाईणं, भोगंमि पंडदिणं संखा । थीवत्थसिज्झन्हाणा-भरणाईणं च उवभोगे ॥ ७७ ॥
 कम्मयओ पुण पन्नरस, कम्मादाणाइं मुयइ जह सत्ति । तह गुत्तिवालतलवर-पमुहं वज्जेइ खरकम्मं ॥ ७८ ॥

दुज्झाणहिंसदाण—प्पमायपावोवएसचाएण । चउविहअणत्थदंडे, जयणं नियमं च गिन्हेइ ॥ ७९ ॥ सामाइयप्पमाणं, करेइ देसावगासियं निच्चं ! पव्वे पोसहगहणं, अतिहिविभागं च मुणिजोगे ॥ ८० ॥ मज्झिमखंडावाहिं, अट्टारसपावठाणमायारं । तह चउविहमाहारं, तिविहं तिविहेण वीसिरइ ॥ ८१ ॥ राय १ गण २ देव ३ बल ४ गुरु ५—अभिओगं तह य वित्तिकंतारं । ६ इय छच्छिंडियवज्जं, सो नियमे लेइ जिणपासे ॥ ८२ ॥ अह तं जिणोऽणुसासइ, गिहिधम्मो भइ ! एस पुन्नेहिं । चिंतामणिव्व पत्तो, न हारियव्वो तए कहवि ॥ ८३ ॥ सुहभावणरसचित्तो, गिहिधम्मो एस कप्परुव्वुव्व । सग्गापवग्गसंजम—फलओ होही तवावसं ॥ ८४ ॥ इय अणुसट्ठिं पहुणो, सिद्धिपुरीपत्तलं व गहिऊण । जिणवयणभावियप्पा, गिहं गओ कामदेवगिही ॥ ८५ ॥ अह सो गुरुपयपउमं, सेवंतो महुयरुव्व अणवरयं । संजाओ निउणमई, तथो तत्ताण विसयंमि ॥ ८६ ॥ लद्धत्थो सवणाओ, सुयस्स अवधारणाउ गहियत्थो । संकाइ पुच्छियट्ठो, कहणाओ निच्छियट्ठो य ॥ ८७ ॥ चक्कधरेण व तेण य, जीवाजीवाइपरमतत्ताइं । लद्धाईं निहाणाणि व, नवप्पमाणाईं साराईं ॥ ८८ ॥ संकाइरोगरहियस्स, तस्स धम्मो जिणिंद-पन्नत्तो । निद्धाहाररसो.इव, सव्वंगं परिणओ देहे ॥ ८९ ॥ जिणधम्ममुच्चिय तत्तं, नन्नं इय निच्छएण सो जाओ । अयलुव्व महियलाओ, अचालणिज्जो पवयणाओ ॥ ९० ॥ अनिवारियं सया वि हु, उदयत्थमणंतरेसु दिणमणिणो । सो सत्तागारे इव, दाणं दावेइ नियगेहे ॥ ९१ ॥ अट्ठमिचउदसिपुन्निम—अमावसानामएसु पव्वेसु । सो करणत्तयसुद्धो, चउव्विहं पोसहं कुणइ ॥ ९२ ॥ अह आगमभणियाओ, इक्कारस सावयाणपडिमाओ । तेण समारद्धाओ, उव्वहिउं ताउ पुण एया ॥ ९३ ॥ दंसण १ वय २ सामाइय ३—पोसह ४ पडिमा ५ अवंब ६ सच्चित्ते ७ । आरंभ ८ पेस ९ उदिट्ठ—वज्जए १० समणभूए य ॥ ९४ ॥ जस्संखा जा पडिमा, तस्संखा तीइ हुंति मासा वि । कीरंतीसु वि क्रिज्जंति, तासु पुव्वुत्तकिरियाओ ॥ ९५ ॥ उवसम १

संवेगो वि य २, निव्वेओ वि य ३ तहेव अणुकंपा ४ । अत्थिवकं चेव ५ तहा, सम्मत्ते लवखणा पंच ॥ ९६ ॥ इय पंचगुण-
 विंसट्ठं, कुग्गहसंकाइसल्लपरिहीणं । सम्मदंसणमणहं, दंसणपडिमा हवइ पढमा ॥ ९७ ॥ नवरं पवित्तगतो, जिणपूयं
 कुणइ तिसुवि संज्झासु । विहिपुव्वमणुट्ठाणं, पच्चखाणं च जह सत्ति ॥ ९८ ॥ बीयाए पुण धूलग-पाणिवहाईणि बारस व-
 याणि । सव्वाइयारसुद्धाईं, सावओ धरइ जत्तेण ॥ ९९ ॥ तइयाए सामइयं, सड्डो गिन्हइ उभयसंज्झासु । होइ चउत्थीइ
 तहा, पोसहिओ चउसु पव्वेसु ॥ १०० ॥ पंचमियाए सड्डो, एगागी पोसहं गहेऊण । पव्वेसु चउसु पडिमं, पडिवज्जइ सव्वराइयं
 ॥ १०१ ॥ अह कामदेवगिहिणा, पडिमाओ आइमाउ चत्तारि । उव्वहियाओ सम्मं, विहीइ सिद्धंतभणियाए ॥ १०२ ॥ सिरि-
 वीरजिणसयसे, तस्संगीकयगिहित्थधम्मस्स । एवमइक्कंताईं, चउदस संखाईं वरिसाईं ॥ १०३ ॥ अन्नदिणे सो पंचम-
 पडिमकए सव्वराइयं पडिमं । पडिवज्जिऊण रहिओ, पोसहसालाए एगागी ॥ १०४ ॥ इत्थंतरंमि सक्को, अवहीए महियलं
 निरिक्खंतो । पिकखेइ कामदेवं, पडिमाइ ठियं महरिसिं व ॥ १०५ ॥ तत्तो विम्हियचित्तो, सक्को कुंभत्थलं व मत्तकरी । धूणं-
 तो नियसीसं, जंपेइ सुरगणसमक्खं ॥ १०६ ॥ चंपाइ कामदेवो, गिहत्थवयधारगो वि पडिमठिओ । देवेहिं वि ज्ञाणाओ,
 अचालणिज्जो सुरगिरिव्व ॥ १०७ ॥ अह तत्थ को वि देवो, दुज्जणइव मच्छरी परगुणेषु । तव्वन्नणमसहंतो, ईसाइ पयंपए
 सक्कं ॥ १०८ ॥ जं भावइ तं किज्जइ, बुल्लिज्जइ जं मणस्स पडिहाइ । अलियं पि सच्चविज्जइ, पहुत्तणं तेण रमणीयं ॥ १०९ ॥
 धाऊहिं नद्धअंगो, एस गिहत्थो मणुस्समत्तो वि । तुमए पसंसिओ जं, तं पहु ! किं कोवि सदहइ ॥ ११० ॥ एगो वि हु
 ज्ञाणाओ, तमहं लीलाइ चालइस्सामि । जं सेलोवि सुरेहिं, चालिज्जइ किन्न परमाणू ॥ १११ ॥ इय भणिउं सग्गाओ,

खणेण सो मच्छरी सुराहम्मो । चंपाए संपत्तो, जम्हा देवाण किं दूरं ? ॥ ११२ ॥ कूराहंकारधरो, सो देवो कामदेवखोह-
कए । जाओ पिसायखो, कयंतमुत्तिव्व भयजणगो ॥ ११३ ॥ गोमुंडसरिससीसो, जलंतजलणाभकविलकेसचओ । सुप्पो-
वमसवणजुओ, परितावियतंबवन्नमुहो ॥ ११४ ॥ भइरवचिप्पडनासो, तुरंगपुच्छाभकुच्चदुप्पिच्छो । लंबंतकरभउट्टो,
फालोवमदीहदंतिल्लो ॥ ११५ ॥ कुच्छलसमाणउयरो, हिमग्गिनिद्धउच्चतरुजंघो । थालीतलाभवन्नो, पच्चखो पावपुंजुव्व ॥
॥ ११६ ॥ कन्नावलंबिनउलो, सरडेहिं विहियकंठआभरणो । मूसगनिम्मियमउडो, करचरणाबद्धअहिकडओ ॥ ११७ ॥
मेहुव्व विज्जुदंडं, सियकरवालं करेण भामंतो । पूरंतो बंभंडं, अइभेरवअट्टहासेण ॥ ११८ ॥ सहस त्ति समागतुं, स कामदेवं
भणइ रे पाव ! । तुह इंदजालियस्स व,को दंभाडंबरो एस ॥ ११९ ॥ जइ एयाइं वयाइं, भंजेसि कयग्गहो न चेव तुमं । ता इमिणा
खग्गेणं, झत्ति करिस्सामि सयखंडं ॥ १२० ॥ तत्तो पहारवेयण-विहुरियदेहो तुमं विगयसरणो । विलवंतो करुणसरं, मरेसिं
रे अट्टज्झाणेण ॥ १२१ ॥ तम्हा मुत्तूण इमं, पासंडं पणमिउं च मह चरणे । गच्छसु गिंहमि सिग्घं, भुंजसु भोगे निरुव्विग्गो
॥ १२२ ॥ इय तेण पिसाएणं, पयंपिओ. कामदेवसडो वि । नो भीओ नो खुभिओ, तब्भासियअसवणाउ व्व ॥ १२३ ॥
तेण दुत्तिवारमेवं, वुत्तो वि हु नेव चलइ ज्ञाणाओ, किं अयलो चालिज्जइ, पयंडवाउलिसएहिंपि ॥ १२४ ॥ अह सो कुट्टो
असिणा, सूरणकंदं व्व कुणइ खंडाई । सो वि हु निच्चलचित्तो, तं दुसहं वेयणं सहइ ॥ १२५ ॥ अह ताईं संहरेउं, सो तियसो
कुणइ हत्थिणो रूवं । जंगममिव गिरिसिहरं, झरंतमयवारिनिज्झरणं ॥ १२६ ॥ अह उल्लालियसुंडो, भीमो जमकिंकरुव्व
पच्चखो । जलहरमिव गज्जंतो, सो जंपइ कामदेवमिमं ॥ १२७ ॥ जइ रे ! न कुणसि भणियं, तां कह छुट्टसि तुमं ति
भणिऊण । तं उल्लालइ गयणे, सुंडादंडेण दडयं व ॥ १२८ ॥ कुंतेहि व दंतेहिं, तिक्खेहिं विथए पडंतं च । मइ पाएहिं तओ,

मट्टियमिव खिविय भूमीए ॥ १२९ ॥ एवं कयत्थिओ वि हु, स महप्पा परमज्झाणमल्लीणो । तं वेयणं मणागवि, न गणेई वज्ज-
 काउव्व ॥ १३० ॥ चितइ य सो नियमणे, संपइ जइ खंडियं वयं मज्झ । ता किं अखंडिएणं, पिडेणं पोसिएण चिरं ॥ १३१ ॥
 रे जीव ! सहसु संपइ, सवसो हिययंमि खेयमधरंतो । अवसो सहेसि बहुयं पि, न हु गुणो को वि तुह तत्थ ॥ १३२ ॥ इय
 क्षाणलीणहिययं, तं खोहेउं सुरो असक्को सो । मुत्तूण हत्थिरूवं, विलक्खहियओ हवइ सप्पो ॥ १३३ ॥ गुंजारुणनयणजुओ,
 चलंतजीहाकरालमुहकुहरो । वित्थरियफडाडोवो, विप्फारियफारफुक्कारो ॥ १३४ ॥ जंपइ तस्स पुरओ, सो सप्पो दप्पदुद्धरो
 एवं । किं रे पासंडिय ! नेव, मुंचसे अज्जवि पइन्नं ॥ १३५ ॥ इअ भणिओ वि न खुब्भइ, तो उच्छलिऊण पच्छिमद्वेण ।
 वेढेइ तस्स देहं, बद्धेणं सगडअंगव्व ॥ १३६ ॥ तो गाढं दाढाहिं, तं सव्वंगेसु ढसइ छुहिउव्व । तह उगिरइ मुहेणं, खलुव्व
 दुव्वयणगरलाइं ॥ १३७ ॥ अह कामदेवसड्ढो, दढव्वओ नेव चलइ ज्ञाणाओ । उवसग्गेणं इमिणा वि, तो सुरो चितइ मणंमि
 ॥ १३८ ॥ गिन्हिज्जइ पाएणं, जणे सिहंडी वि तइय उट्टाणे । उवसग्गतिगेणावि हु, एस मए चालिओ न पुणो ॥ १३९ ॥
 तो रंजिओ स देवो, निम्मलसत्तेण कामदेवस्स । काऊण दिव्वरूवं, पुरओ होऊण तं भणइ ॥ १४० ॥ धन्नो तुमं महप्पा !,
 कयकिच्चो अमलसत्तगुणकलिओ । तुह सहलं मणुयत्तं, सलहिज्जइ जीवियं च तहा ॥ १४१ ॥ निगंथे पावयणे, इमम्मि जं
 एरिसं तुह दढत्तं । ता नूणं तुह (न हि)दूरे, रिद्धी सग्गापवग्गाण ॥ १४२ ॥ अह तं सक्कपसंसं, असद्धाणं च अप्पणो कहिउं । चरणेसु
 तस्स निवडियं—तं खामइ तिगरणविसुद्धो ॥ १४३ ॥ भणइ य देवाणुप्पिय !, सुपरिक्खियसत्तसद्धा वि मए । तुह सक्को वि
 न सक्को, पारं लहिउं किमन्नयरो ॥ १४४ ॥ एवं पुणो पुणो वि हु संथविओ(उं) पणमिउं च भत्तीए । तं चिय मणे धरंतो, सट्ठाणं

सो सुरो पत्तो ॥१४५॥ अह जायमणुवसगं ति, चित्तिउं कामदेवसड्डो वि । साणंदो संजाओ, बंधाओ मुक्कपुरिसुव्व ॥ १४६ ॥
चित्तिइ य अहं धन्नो, अज्जं चिय सलहणिज्जजम्मो हं । गाढोवसगसंगेवि, मह वयं जमिह नो भगं ॥१४७॥ अह संपुन्नपइन्नो,
सो पारिय पोसहं पभायंमि । निसुणइ जिणभागमणं, ऊसवमिव ऊसवस्सुवरिं ॥ १४८ ॥ तत्तो हरिसियचित्तो, संपत्तो
सामिसमवसरणंमि । जं इट्ठजणुकंठा, सुदुद्धरा सिंधुपूरं व ॥ १४९ ॥ अह तत्थ समवसरणं, उत्तरदारेण पविसिउं विहिणा ।
भत्तिभरभरियहियओ, सामिं तिपयाहिणी कुणइ ॥ १५० ॥ सव्वन्नुपीइसाली, धणओ इव विहियउत्तरासंगो । जोडेउं करकमलं,
सिरिवीरं संथुणइ एवं ॥ १५१ ॥ श्रीवीर ! विहितपरहित !, विश्वत्रयमहित ! मदनमदरहित ! । सर्वातिशायिमहसे,
निर्मलमनसे नमस्तुभ्यम् ॥ १५२ ॥ उदयति यद्वन्महिमा, त्वयि तद्वन्नैव दैवतेऽन्यत्र । दीपेऽपि दीधितिलवो, विशेषसीमा
तु तिमिररिपौ ॥ १५३ ॥ ददृशुर्ये त्वन्मूर्तिं, तन्नयनं नैति तोषमन्यत्र । लब्धे पीयूषरसे, पर्याप्तं यद्रसविशेषैः ॥ १५४ ॥
यद्यपि शुभैर्विहीन-स्तथापि देव ! त्वदंघ्रिदासोऽहं । तन्मे प्रसीद यस्माद्, भवन्ति नतवत्सलाः सन्तः ॥ १५५ ॥
सिन्धूनामर्णव इव, प्रभावराशेस्त्वमास्पदं देव ! त्वत्तो यतः समीहित-सिद्धिः संसिध्यति ध्यातुः ॥ १५६ ॥
हरति दुरितानि नितरां, तव स्तुतिर्दिशति सम्पदं सपदि । तन्नास्ति वस्तु यन्न हि, महीयसां संस्तवस्तनुते ॥ १५७ ॥
सूर्यांशुभिर्विभिन्नं, यद्वद् यातीह शर्वरं तिमिरं । तद्वत्तव पदनमनाद्, भूरिभवोपात्तमपि पापम् ॥ १५८ ॥ रिपवो भवोद्भवा मे,
स्वामिंस्तव नाममन्त्रमाहात्म्यात् । तपनात्तुहिनलवा इव, सद्यः सर्वे विलीयन्ते ॥ १५९ ॥ भिन्नान्तरङ्गरिपुवर्गमया स्तुतस्त्व-
मेवं त्रिवर्गपरिहारपरैर्वचोभिः । मह्यं त्रिवर्गपरितः परितोषमूलं, श्रीवीरनाथ ! गुरुमोक्षपदं ददस्व ॥ १६० ॥ आर्याप्रथमाक्षर-

नामभिः कृतमेतत् । इय थोउं भत्तीए, सिरिगोयमपमुहगणहरे नमिउं । साहम्मिए य वंदिय, सामिए पज्जुवासेइ ॥ १६१ ॥
सामी वि तं पयंपइ, देवाणुप्पिय ! निसाइ तुह अज्ज । उवसग्गा संजाया, सम्मं सहिया य ते तुमए ॥ १६२ ॥ विन्नवइ सो
वि सामिय !, इत्थन्थे कारणं तुह पसाओ । अन्नह तेसिं सहणे, केरिसओ हं वराउ त्ति ॥ १६३ ॥ आह पहू भइ ! तुमं,
धन्नो तिन्नो सि भवइहानलहिं । जं एरिसा पवित्ती, तुह निगंथे पवयणंमि ॥ १६४ ॥ इय सामिणा सयं चिय, सभासपक्खं
पसंसिओ संतो । संपत्तो नियमेहे, परमाणंदेण स सह गिही ॥ १६५ ॥ अह आह वीरनाहो, आमंतीय साहुसाहुणीवगं ।
अणुसट्ठिकए एवं, वाणी । अमयमहुराए ॥ १६६ ॥ हंहो देवाणुप्पिय !, तिणमिव नियजीवियं गणंतेण । सहिया दिव्वुवसग्गा,
विहिणा गिहिणा वि जं एवं ॥ १६७ ॥ ता तत्तभाविण्हिं, तुब्भेहिं विसेसओ सहेयव्वा । ते हि वि तं पडिवन्नं, सम्मं सिरि-
वीरजिणवयणं ॥ १६८ ॥ अह कामदेवसड्डो, भावंतो भावणाहिं अप्पाणं । उव्वहइ अयलसत्तो, सप्पडिमाओ विसेसाओ ॥ १६९ ॥
पडिमातवेहिं तेहिं, विहिण्हिं निरंतरं निरीहेहिं । अच्चंतं संपत्तो, तणुणा चम्मट्टिसेसत्तं ॥ १७० ॥ तो सावयपज्जायं, वीसं
वरिसाई पाल्लिऊण इमो । सव्वाइयाररहिओ, अंते संलेहणं कुणइ ॥ १७१ ॥ आलोइयपडिक्कंतो, स महप्पा पावपंकपरिमुक्को ।
मासेण समाहीए, कालविऊ कुणइ कालं च ॥ १७२ ॥ तो कामदेवसड्डो, सोहम्मे पढमदेवलोगंमि । अरुणाभंमि विमाणे, जाओ
देवो महिड्डीओ ॥ १७३ ॥ तत्थ य सुराण रिद्धिं, भुत्तुं पलिओवमाणि चत्तारि । आउक्खयंमि चत्तिउं, उप्पज्जिस्सइ विदेहम्मि
॥ १७४ ॥ तत्थुप्पन्नो लद्धूण, संजमं सयलकम्मपरिमुक्को । पाविस्सइ मुत्तिवहू—संगमसुक्खाण सो उदयं ॥ १७५ ॥ ये धम्मं
सुगुरूपदिष्टविधिना स्वीकृत्य सन्मन्त्रवत्, श्रद्धानोलसनेन तद्गुणगणस्फूर्तौ स्फुरन्निश्चयाः । निःकम्पाशयधारणास्थिरधियो

ध्यायन्ति शुद्धात्मका—स्तेषां स्यादिह कामदेवगृहिवत्सिद्धिर्न दूरे जनाः ! ॥१७६॥ सत्सूत्रकृत्श्रीप्रभसूरिराज्ये, प्रबोधशौर्योदय-
सिंहवृत्तौ । समर्थितं धर्मविधावितीह, गुणाभिधं द्वारमिदं तृतीयं ॥ १७७ ॥

द्वारं तृतीयमुक्तम्, धर्मस्थिरतागुणश्च निर्दिष्टः । सोऽपि कषायैस्त्यक्तैः, के दोषाः स्युस्तदत्यागे ॥ १ ॥ इति सम्बन्धा-
यातं, द्वारं व्याख्यायते चतुर्थमिदम् । तस्य च कषायदोष—प्रकाशिनी प्रथमगाथेयम् ॥ २ ॥

पढमकसाया चउरो, जावज्जीवाणुगामिणो हेऊ । नरयस्स तेसिमुदए, सम्मं मुंचति भव्वा वि ॥१८॥

व्याख्या—प्रथमे च ते कषायाश्च प्रथमकषायाः, चत्वार आद्या अनन्तानुबन्धिनामानः क्रोधमानमायालोभाः यावज्जीवानु-
गामिनः—आसंसारानुवर्तिनो, नरकस्य हेतवः—कारणं तेषामुदये—समुल्लासे सम्यक्त्वं मुञ्चन्ति—त्यजन्ति भव्या अपि, कोऽर्थः ?
भव्या एकादशगुणस्थानवर्तिनः केवलिसमानचारित्रिणोऽपि यदि केनचित् कर्मवशेन पर्यन्तेऽन्तर्मुहूर्त्तमानमपि कालमनन्तानु-
बन्धिकषायोदये वर्त्तमाना म्रियन्ते, तदा तत्सर्वमपि हारयित्वा प्रथमकषायतीव्रत्वेन नरकेऽप्युत्पद्यन्त इति भावः ॥१८॥ ईदानीं
द्वितीयतृतीयकषायस्वरूपमाह—

वियतइयकसायाणं वच्छरचउमासगामिणामुदये । तिरिनरगइहेऊणं, विरइं च वमांति दुविहंपि ॥१९॥

व्याख्या—द्वितीयतृतीयकषायानां-अप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानावरणनामधेयानां क्रोधादीनां यथासङ्ख्यं संवत्सरचतुर्मासगामिनां तिर्यग्मनुष्यगतिहेतुनामुदये देहिनो द्विविधमपि देशविरतिसर्वविरतिरूपां विरतिं वमन्ति-भुक्तकलमौदनवदुद्गिरन्ति, चशब्दो यथासङ्ख्यसूचकः ॥ १९ ॥ अथ चतुर्थकषायचतुष्कस्वरूपमाह—

संजलणाणं पञ्चक्खाणुगामिणं देवगइनिमित्ताणं । उदए वयाइयारो, ते सम्माई न हि हणंति ॥२०॥

व्याख्या—सञ्ज्वलननाम्नां क्रोधादीनां पक्षे—अर्द्धमासं यावदनुगामिनां देवगतिनिमित्तानामुदये व्रतातीचारो मूलोत्तर-गुणविषयो भवति, अयमत्र भावः—सामायिकादिपञ्चविधचारित्रमध्ये यथाख्यातचारित्रं तावत्सञ्ज्वलनानामुदये सर्वथैव न लभ्यते, शेषस्यापि सामायिकादिचारित्रचतुष्कस्यैते देशघातिनो न सामस्त्येन भङ्गकारिणः, हि यस्मात्ते सम्यक्त्वादीन् पूर्व-कषायहतान् न घ्नन्ति—न विनाशयन्तीति गार्थः ॥२०॥ ननु कषायकलुषितः सम्यक्त्ववानपि कश्चित् कुगतिं गतः ? इत्याह—

जह पढमकसाएहिं, चुयसम्मत्ताइधम्मपरिणामां । नंदमणियारसिट्ठी, अइरा तिरियत्तणं पत्तो ॥२१॥

व्याख्या—यथा प्रथमकषायैरनन्तानुबन्धिक्रोधादिभिश्च्युतः सम्यक्त्वादिधर्मपरिणामो नन्दमणिकारनामा श्रेष्ठी अचिरात्—स्तोककालेन तिर्यक्त्वं प्राप्तो—मृत्वा दर्दुरो जात इति गार्थः ॥ २१ ॥ भावार्थः कथानकगम्यः स चायम्—

अत्थित्थ जंबुद्दीवे, मज्झिमखंडंमि भरहखित्तस्स । मगहा नाम जणवओ, तिलयसमो भुवणलच्छीए ॥ १ ॥ तत्थस्थि तुंगपायार—सोहियं सयललोयमणहरणं । ससिरीयं रायगिहं, नाम पुरं रायगेहं व ॥ २ ॥ सम्मत्तगुणनिवासो, नासियनिस्से-

ससत्तुसंनानो । सिरिवीरपायभक्तो, सेणियनामा निवो तत्थ ॥ ३ ॥ सिट्ठी य जणाधारो, रिद्धीए धणयजक्खअवयारो ।
अमुणियतत्तविवात्तं, नामेणं नंदमणियारो ॥ ४ ॥ अह तत्थ वीरनाहो, संपत्तो महियलंमि विहरंतो । आसन्ने गुणसिलयंमि,
चेइए समवसरिओ य ॥ ५ ॥ उज्जाणपालएहिं, निवेइयं नरवरस्स तक्कालं । सिरिवीरजिणागमणं, पमोयवल्लीजलयतुल्लं ॥ ६ ॥
तो आसणाउ उट्ठिय, सत्तट्ठपयाइ सम्मुहं गंतुं । पंचंगं पणिवायं, काउं सक्कत्थयं भणइ ॥ ७ ॥ अह आसणे निसन्नो, सो
पडिहारं समाइसइ एवं । आणवसु नयरलोयं, झत्ति तुमं मज्झ वयणेण ॥ ८ ॥ सिरिवद्धमाणपहुपय—नमंसणत्थं नरेसरो
अहुणा । गुणसिलयचेइयंमी, गमिस्सई गुरुविभुईए ॥ ९ ॥ ता नियनियरिद्धीए, तेण समं एउ नयरलोओ वि । इय आएसं
पहुणो, पडिहारो कुणइ तह चेव ॥ १० ॥ वज्जिरविविहाउज्जो, पढंतवंदियणसद्दपुन्ननहो । मत्तगइंदारूढो, अह सेणिय-
नरवई चलिओ ॥ ११ ॥ अंतैउरपुरजणपरियरेण, अणुगम्ममाणमगो सो । महईए विभुईए, समागओ समवसरणंमि ॥ १२ ॥
पंचविहाभिगमेणं, मुत्तूणं मउडल्लत्तचिंथाइं । उल्लसिरबहुलपुलओ, संपत्तो सामिपासंमि ॥ १३ ॥ तिपयाहिणी करेउं, सामि
नमिऊण गणहरिंदे वि । उवविट्ठो जिणपुरओ, सुनिच्चलो चित्तलिहिउच्च ॥ १४ ॥ अह सेणिएण सद्धिं, पत्तो सिट्ठी वि नंद-
मणियारो । पणमियसिरिवीरपए, उवविट्ठो सो वि तप्पासे ॥ १५ ॥ इत्थंतरंमि सामी, वीरजिणो अमरनरतिरिक्खाण । साहा-
रणवाणीए, पयच्छई एवमुवएसं ॥ १६ ॥ भो ! भो ! देवाणुपिया !, भीमे भवकाणणे परिभमंता । दुहदावानलतत्ता, जइ
वंछह सासयं ठाणं ॥ १७ ॥ ता चारित्तनरेसर—सरणं पविसेह सासयसुहट्ठा । चिरपरिचियंमि मुत्तूण, कम्मपरिणामनिवसेवं ॥ १८ ॥
को सो चारित्तनिवो, सुपरिचिओ को य कम्मपरिणामो । इय एगो वि वियप्पो, जणाण जाओ अणेगाण ॥ १९ ॥ तो सयलसं-
सयन्नू, भणइ जिणिंदो सुणेह भो भविया ! । कम्मपरिणामचारित्त--नामनिवईण संबंधं ॥ २० ॥ अत्थि बहुदीवपायार-वेढियं

जलहिखाइयाकलियं । चउगइचउदारजुयं, नयरं भवचक्कनामेणं ॥ २१ ॥ सयलपुररक्खणखमो, कुग्गाहो नाम जत्थ
 आरक्खो । जो निब्भओ मुसावइ, पमायचोरेहि परलोयं ॥ २२ ॥ अखलियपयावपसरो, राया तत्थत्थि कम्मपरिणामो ।
 तं पालइ भुवणत्तय-जणं कुणंतो सया सवसं ॥ २३ ॥ जो तुट्ठो इंदाणवि, रज्ज सगंगमि देइ लीलाए । रुट्ठो पुण उद्दालइ, खणेण
 तेसिंपि सो चेव ॥ २४ ॥ उल्लंघिऊण वट्ठइ, सयावि जो सयलनीइसत्थाइं । जं सामत्थं अणवि-क्खिऊण लोयं स दंडेइ
 ॥ २५ ॥ तस्स य पहाणभज्जा, अणाइभवसंतइ त्ति नामेण । जीसे संगमलोलो, खणंपि न खमेइ विरहमिमो ॥ २६ ॥
 नाणावरणो दंसण-वेयणिओ मोहआउओ नामो । गुत्तो य अंतराओ, इय नामा तस्स अट्ट सुया ॥ २७ ॥ अह सव्वेसिवि
 अहियं, परक्कमं पिक्खिऊण मोहस्स । पिउणा सो संठविओ, जुवरायपए सहत्थेण ॥ २८ ॥ जीवन्ते वि हु जणए, संतेसु वि
 बंधवेसु जिट्ठेसु । सवसीकयतिजएणं, मोहेण वियंभियं रज्जं ॥ २९ ॥ मोहस्स वसाइत्तो, नियसामत्थेण जगडियजणोहो ।
 सेणावई पसिद्धो, कुबोहनामा सयासन्नो ॥ ३० ॥ अह तेण संगओ सो, लोयं संतावए कुचरिएण । पवणसहाउव्व सिही,
 गिम्हगओ वा सहसकिरणो ॥ ३१ ॥ अन्ने वि तस्स सुहडा, निव्वूढपरक्कमा अइबलिट्ठा । तक्कज्जकरणनिरया, भमंति इह
 पडिसरीरंमि ॥ ३२ ॥ तेसिं पढमो मयणो, कुसुमयणू भीरुपरिकरोऽणंगो । जस्स भएण व भीमो, दुग्गासंगी पिणागी वि ॥ ३३ ॥
 जो इंदाई देवे, दासे इव गणइ निययसत्तीए । एगागी वि पहुत्तं, जो पालइ पंचविसयाण ॥ ३४ ॥ अन्नो य कोहनामा,
 सुहडो तस्स त्थि जस्स आणाए । मारेइ जणो बंधुं पि, भंजए दुक्करवयंपि ॥ ३५ ॥ अन्नो माणभिहाणो, जस्साएसेण सेलत्थं-
 भुव्व । कहमवि न नमेइ जणो, पियराणवि निट्ठुरत्तेण ॥ ३६ ॥ लोहाभिहो य अवरो, जस्सुदए साइणिव्व एस जणो । मारेइ
 बल्लहं पि हु, कज्जाकज्जं अर्चितंतो ॥ ३७ ॥ दासी य तस्स एगा, माया नामेण सुहडसमवित्ती । जा वीसासियलोयं,

मारावइ सामिहत्थेण ॥ ३८ ॥ अवरावि तस्स रज्जे, बहु मन्निज्जइ कुवासणा नाम । जा पढं लोयाणं, भिदइ हिययाई-
भल्लिव्व ॥ ३९ ॥ इच्चाइणो अणेगे, सुहडा चिट्ठंति तस्स आणकरा । जेहिं सह मोहराओ, विजियभओ भमइ तिजएवि ॥ ४० ॥
इय तंमि जुवनरिंदे, धवले इव खिवियरज्जधुरभारं । कम्मपारिणामनिवई, भवचक्कपुरे कुणइ रज्जं ॥ ४१ ॥ इत्तो य तंमि नयरे,
अत्थि विवेओ त्ति गिरिवरो तुगो । गयणगल्लगसिहरो, दुग्गमो कायरनरेहिं ॥ ४२ ॥ तस्स नियंवे चिट्ठइ, जिणधम्मपुरं
समिद्धभव्वजणं । जंमि सुगुरूवएसो, आरक्खो रक्खइ पमायं ॥ ४३ ॥ तं परिपालइ सम्भं, चारित्तनरेसरो तिजयपुज्जो । जिण-
वयणरायतणओ, अंतररिउनिवहनिदलणो ॥ ४४ ॥ अच्चब्भुयरूवधरा, निम्मलचरियां तिलोयहियजणणी । नियनाहपाण-
भूया, जीवदया नाम से देवी ॥ ४५ ॥ सम्पत्तनामओ से, मंती नियसामिकज्जउज्जुत्तो । कज्जाकज्जविहिन्नू, रक्खेई
भव्वजणपीडं ॥ ४६ ॥ सुहडा य तस्स बहवे, सयावि पडुपायसेवणासत्ता । रिउभुवणेषु वि जेसिं, जाणिज्जइ पयड-
भडवाओ ॥ ४७ ॥ तेसिं पहाणभूओ, तवसुहडो नाम असममाहणो । जस्स मुहदंसणेण वि, खिज्जइ भज्जइ य मयणभडो ॥ ४८ ॥
एगाणिणा वि जेणं, निरक्खिखेणं विचित्तचरिणं । कम्मपरिणामसिन्नं, अणेगहा चूरियं सयलं ॥ ४९ ॥ अन्नो य
तस्स सुहडो, उवसमनामो सया अदूरत्थो । जो कोहजोहजगडिय-भवियजणं मोयइ खणेण ॥ ५० ॥ अवरो य विणयनामो,
तब्भत्तो पत्तसामिसम्माणो । जो माणभडं लंडिय, अप्पवसं-तिहुयणं कुणइ ॥ ५१ ॥ संतोसनामओ से, अवरभडो जस्स
नाममंतेण । पडओ लोहपिसाओ, नासइ दूरेण चोरूव ॥ ५२ ॥ अन्ने वि तस्स सुहडा, निक्किंचणबंभनाममाईया ।
चिट्ठंति जेसि भयओ, न सुयइ निदाइरिउवग्गो ॥ ५३ ॥ भिक्खार्पिडभिहाणो, तस्स य भंडारिओ पइदिणं पि । कप्पदुमुव्व
पूरइ, निरतरं कप्पिअ अत्थे ॥ ५४ ॥ दो चमरधारिणीओ, तस्स पसिद्धाउ निम्ममा पढमा । जा नियपहुणो कज्जे, तण-

तुल्ले गणइ पियरे वि ॥ ५५ ॥ बीया य सच्चवासा, सया वि नियसामिपासकयवासा । जा जलणविसहराई, थंभेई
मंतसत्ति व्व ॥ ५६ ॥ तस्स गिहे पूइज्जइ, भावणनामा सयावि कुलदेवी । जातेण तव्वलेण य, समं भवंती कुणइ रक्खं ॥ ५७ ॥
चारित्तरायतवभड-पमुहा सव्वे वि तं च ज्ञायंति । तज्ज्ञाणपभावेण य, हयंति सफला सयारम्भा ॥ ५८ ॥ अह चारित्तिनि-
वस्स य, लहुभाया तत्थ अत्थि गिहिधम्मो । सो रज्जकज्जअखमो, न लेइ दिन्नं पि कुमरत्तं ॥ ५९ ॥ तत्तो सो पुरतीरे, पल्लि
काऊण धम्मसद्धं ति । नियपरिगहं गहेउं, रहिओ नियभाउआणाए ॥ ६० ॥ कारावइ किसिकम्मं, दाणमई तस्स कम्मठा-
णीओ । सत्तसु खित्तेसु सया, लाहकए ववइ बीयाइं ॥ ६१ ॥ एवं ठिओ वि चायं, पभावणा भट्ठिणीइ सो देइ । तेण पसिद्धि
पत्तो, पसिद्धिमूलं जओ चाओ ॥ ६२ ॥ सो मोहनरिंदस्स वि, किं पि करं देइ बंधुपञ्छन्नं । नवरं असच्चसंधो, सो तेण वि
सह कुणइ वेरं ॥ ६३ ॥ पेसइ ते नियसुहडे, पल्लीए तीइ बंदिगहणकए । आगंतुणं ते वि हु, छलेण गिन्हंति बंदाइं ॥ ६४ ॥
तत्तो गुरूवएसो, आरक्खो ताण धावए पिट्ठि । बंदाणं मोयावण-कए तओ ते वि जुज्झंति ॥ ६५ ॥ तो चारित्तनरिंदो, पडिगहं
तलवरस्स पेसेइ । तेण य ते मोहभडा, ताडिज्जंती अणाहव्व ॥ ६६ ॥ तत्तो मोहनिओ तं, मणे धरंतो विसेसओ वयरं ।
चारित्तनरिंदस्स वि, बंदाइं गिन्हइ कयावि ॥ ६७ ॥ अह गिन्हिऊण ताइं, खिवेइ विउलासु नरयगुत्तीसु । जासु न सक्कइ
गंतुं, सयावि चारित्तनरनाहो ॥ ६८ ॥ नियनयरवासिलोयं, सो मोहो तासु निक्खिवइ किंपि । तं पि कयत्थइ बहुहा, जं
केली एरिसा तस्स ॥ ६९ ॥ नाणावरणाईओ, तब्बंधुजगो तहा परियगो वि । जंतुकयत्थणकीलाइ, मन्नए सुहियमप्पाणं
॥ ७० ॥ कम्म परिणामनिवई वि, एरिसं पिक्खिऊण सुयचरियं । होइ मणे संतुट्ठो, दुट्ठाणं एरिसा पगई ॥ ७१ ॥ नवरं सो
अणुकूलो, जइ होइ जियाण तक्खणेणावि । पुत्ताइए निवारइ, जं ते विरपंति पडुभणिया ॥ ७२ ॥ भवचक्कपुरत्थं पि हु, के-

लिकए तं जणं विडंबंति । निच्चं नवनवरीईइ, जीइलोओ न लज्जेइ ॥ ७३ ॥ तो केवि जणा तेसिं, निव्विन्ना नासिऊण
धीरमणा । चडिउं विवेयसेले, विसंति चारित्तनिवनयरे ॥ ७४ ॥ तो चारित्तनरिंदो, ते रक्खइ सरणमागए लोए । जुगत्तप-
माणेण य, अप्पेई वासठाणाणि ॥ ७५ ॥ तस्स य बहवे सुरलोग-पाडया संति जेसु पुन्नधणं । विलसिज्जइ सुक्खेणं, जिएण
कालं कियंतं पि ॥ ७६ ॥ पुव्वज्जियंमि भुत्ते, पुन्नधणे तत्थ लब्भइ न वासो । अहिणवउप्पत्ती पुण, न होइ ठाणप्पभावेण
॥ ७७ ॥ तत्थवि भमंति बहवे, मोहभडा तेहिं तुट्ठपुन्नधणा । वीसासिऊण पुणरवि, वचक्कपुरंमि निज्जंति ॥ ७८ ॥ तत्थ गया
जे मूढा, कयत्थणं ते पुणो वि पावंति । जे धीरा ते नासिय, तहेवं चारित्तनिव्विंमि ॥ ७९ ॥ तो चारित्तनिवो वि हु, आगम-
जोइसियवयणओ तेसिं । सम्भावमविहडं जाणि-ऊण तं खिवइ सिद्धिपुरे ॥ ८० ॥ सा पुण विवेयगिरिणो, उवरिमचूलाइ अत्थि
सिद्धिपुरी । जीए पत्तो जीवो, खणेण अखओ हवइ सिद्धो ॥ ८१ ॥ जत्थ य न जरामरण, न रोगसोगा न ईसर दरिदं । नवि सजो-
गविओगा, न सामिदासा न लुहत्तन्हा ॥ ८२ ॥ इच्चई अन्नंमि हु, न जत्थ दुहठाणकारणं किंपि । किंतु सया सुक्खामय-कुंडे
निबुड्ढो जिओ तत्थ ॥ ८३ ॥ सा पुण चारित्तमहा-निवस्स भूमीइ अत्थि आसन्ना । किंतु न सक्कइ गंतुं, तीइ जणो दुग्गम-
त्तेण ॥ ८४ ॥ वरकेवलनाणभिहो, अक्खलियगई समत्थि एग नरो । जस्स न किं पि दुग्गमं, लोयालोयं पि सो भमइ
॥ ८५ ॥ सो सिद्धिपुरीमग्गे, सयावि वोलावए जणं भव्वं । तेण विणा तं नयरिं, न हि को वि गओ न गच्छेही ॥ ८६ ॥
तस्स य चारित्तनरेसरेण, सह अत्थि परममिच्चं । सो वि इमं पुण जाणइ, कस्सवि एमो न पहडेइ ॥ ८७ ॥ तो जे सम्भा-
वाओ, अविहडचित्तेण सरणमल्लीणा । सो ते नियमित्तेण, वोलाविय खिवइ सिद्धिपुरे ॥ ८८ ॥ तत्थ गया ते चलिउं, न
इंति जं सासयं सुहं पत्ता । तेसिं पच्चावित्ती, नोऽणंताणंतकालेवि ॥ ८९ ॥ जे जीवा पुण सम्मं, तं नो सेवंति ते जहाजुगं ।

सुरलोयपाडएसुं, वसंति पुन्नाणुभावेण ॥ ९० ॥ भवचक्कनिवसमाणा वि, कम्मपरिणामनरवइभएण । कंपंति जिया सव्वे,
 पवणुद्धयरुक्खपत्तं व ॥ ९१ ॥ ता भो भव्वा इय जाणिऊण, मुत्तूण कम्मपरिणामं । सेवह चारित्तनिवं, अहवा तं बंधुगिहि-
 धम्मं ॥ ९२ ॥ जं सो विसुद्धहियएण, सेविओ निययबंधववलेण । दाविस्सइ सुक्खाइं, कइया वि हु सिद्धिनयरीए ॥ ९३ ॥
 इय वयणं जयपहुणो, पाउं सवणंजलीहिं अमयं व । पावविसपडलरहिओ, जाओ सयलो वि सो लोओ ॥ ९४ ॥ नाऊण दु-
 व्खजणगं, भवचक्कपुरंमि कम्मपरिणामं । चडिउं विवेयसेले, के वि पवज्जंति चारित्तं ॥ ९५ ॥ अवरे य तस्स सेवा-करणे
 नाऊण अप्पमसमत्थं । मोहविमोहियहियया, सम्मं गिन्हंति गिहिधम्मं ॥ ९६ ॥ इत्थंतरंमि सिट्ठी वि, नंदमणियारनामओ तत्थ ।
 तेहिं समं गिहिधम्मं, पडिवज्जइ सामिपासंमि ॥ ९७ ॥ सामी वि भणइ भव्वा, गिहिधम्मतरू वि पालिओ एसो । अइयार-
 दोसहिमदाह-रक्खिओ बहुफलं जणिही ॥ ९८ ॥ अह पणमिऊण सामिं, सेणियराया गओ नियावासं । संपत्तनिहाणो इव,
 साणंदो नंदसिट्ठी वि ॥ ९९ ॥ तो अंतररिउतिमिरं, नासंतो वद्धमाणजिणचंदो । विहरइ अन्नत्थ पुरे, बोहंतो भवियकु-
 मुयाइं ॥ १०० ॥ नंदमणियारसिट्ठी, तदियहाओवि गहियगिहिधम्मो । बारसत्रयाइं पालइ, सम्मं सुयभणियनीईए
 ॥ १०१ ॥ अह वट्ठंते गिम्हे, फुंतरवितावतावियजगोहे । नंदो पोसइसालाइ, गिन्हई पोसहं विहिणा ॥ १०२ ॥
 कुणइ य उववासतिगं, चउव्विहाहारवज्जिओ सम्मं । सुहज्जाणलीणहियओ, सो अइवाहेइ दुन्नि दिणे ॥ १०३ ॥ तो
 वासरंमि तइए, लुहापिवासाइ अहियमभिभूओ । जिणम्मगिरिवराओ, पडिओ चिंतामहियलंमि ॥ १०४ ॥ वितइ ति चिय धन्ना,
 जयंमि ते पुन्नभायणं मणुया । सलहिज्जइ तेसि धणं, जलासए जे करावंति ॥ १०५ ॥ केसि चिय धन्नाणं, दीसंति महीइ
 विउलवावीओ । निम्मलजलपुन्नाओ, पुन्नधणाणं निहिसरिच्छा ॥ १०६ ॥ जासु पिवासासु सिओ, लोओ पाऊण सीयलं

सलिलं । सत्थतणू आसीसं, वाविपहूणं पयंपेइ ॥ १०७ ॥ ते वि कयत्था जेसिं, पवाओ दीसंति रायमग्गेसु । जणणीउव्व
हियाओ, पहियाणं सुपयदाणेण ॥ १०८ ॥ ते कित्तणीयचरिया, जियओए जेसि सरवरेसु सया । दुपयचउप्पयपक्खी, जल-
यरजीवा पियंति जलं ॥ १०९ ॥ ति चिय सुलद्धविहवा, सत्तागारेसु जेसि दाणाइं । वट्ठंति अणुदिगं पि हु, पहियाणं छुहिय-
तिसियाणं ॥ ११० ॥ ति चिय कयकिच्चा जे, पहतीरे तरुवरे य रोवंति । जेसि छायाअमियं, पियइ जणो तत्तपरिसंतो
॥ १११ ॥ जीवदया मूले वि हु, जिणधम्मो दूसणं इमं चेव । जं किज्जंति न विउला, जलासया सयलजंतुहिया ॥ ११२ ॥ ता
कल्ले गंतूणं, नरवइणो सेणियस्स पासंमि । कत्थवि नगरासन्ने, भूखंडं किंपि मग्गिस्सं ॥ ११३ ॥ तो कारिस्सामि तहिं, एगं
वावि अणेगजंतुहियं । जेग मए विन्नायं, तन्हादुहमेरिसं अहुणा ॥ ११४ ॥ इय निच्छिऊग हियए, वीयदिणे पोसहं च
पारेउं । गंतूण गिहं सिट्ठी, न्हाऊणं पारणं कुणइ ॥ ११५ ॥ तत्तो नियसयणजुओ, निवजुगमुवायणं गहेऊण । पत्तो सेणिय-
पासे, नमिऊण विन्नवइ एवं ॥ ११६ ॥ देव ! तवाएसेणं, काराविस्सामि वाविमेगमहं । ता मज्झ बंभणस्स व, तज्जुगं देसु
भूखंडं ॥ ११७ ॥ अह सेणिएण रन्ना, आहविउं वत्थुपाढगा भणिया । वाविकए सुहभूमिं, दंसेह रूईइ सिट्ठिस्स
॥ ११८ ॥ तो रायाएसेणं, बार्हि नयरस्स ते समागंतुं । ईसाणे सुहठाणे, भूमिं दंसंति सिट्ठिस्स ॥ ११९ ॥ सेट्ठी वि
तंमि ठाणे, खणगे हकारिऊणं सुहदियहे । काउं बलिकम्माइं, कारावइ खणगआरंभं ॥ १२० ॥ अह सा थोवदिणेहिं, खणिया
वावी जलं च नीहरियं । चउकोणा समतीरा, पाहणवद्धा य निम्मविद्या ॥ १२१ ॥ चउतु वि दिसासु तीसे, विहियाइं बला-
णयाइं चत्तारि । जाइं चलधयकरेहिं, तिसियजणं आहवंतिव्व ॥ १२२ ॥ जत्थ य भमराण सया, कलगीयधुगिव्व सुम्मए
सद्दो । दहुररवो विचित्तो, निहुयंवाइत्तघोसुव्व ॥ १२३ ॥ तह रायमरालाणं, गईओ दीसंति सुभगनवं व । जलगहणाग-

यरमणी-नियरो सोहइ सहातुल्लो ॥ १२४ ॥ सोवाणपंतिमुहयं, विहसंतमुगंधिकमलसोहिल्लं । तं नियमाविं द्दुं, सिट्ठी
आणंदिओ नंदो ॥ १२५ ॥ अह वावीदाराणं, चउन्हमविअगओ वि सालाईं । नंदगवणसरिसाईं, वणतंडाईं च कारवइ
॥ १२६ ॥ अंबयजंबूचंपय-कविट्ठखज्जूरपिप्पलासोया । नारंगबीजपूरय-दाडिमकंकोलकेलीओ ॥ १२७ ॥ इच्चाइणो अणेगे,
रुक्खे रोवेइ तत्थ सो सिट्ठी । पालइ य नियमुए इव, अजायजाए पइदिणं पि ॥ १२८ ॥ अह ते पवहुमाणा, जाया फलफुल्ल-
पल्लवसमिद्धा । जम्मज्झे रविकिरणा, चोरुव्व लहंति न पवेसं ॥ १२९ ॥ अह पुव्वदिसासंठिय-वणसंडे कारवेइ चित्तसहं ।
जालयगवक्खथंभय-दुवारदिसिभित्तिरमणीयं ॥ १३० ॥ तत्थ तओ सो नंदो, गीयं च अणेगवन्नपरिकलियं । धवल्लणकवल्लण-
चित्तण-कम्मं कारेइ सवत्थ ॥ १३१ ॥ चित्तसहाए मज्झे, कारइ सयणासणाईं विविहाईं । जेसु जणा रत्तिदिणं, सुयंति निवि-
संति य सुहेण ॥ १३२ ॥ नडतालायरपमुहे, नरे य भत्ताइणा स पोसेइ । जे नट्टकहाईयं, तेसि पुरओ पयासंति ॥ १३३ ॥
अह दाहिणवणसंडे, सो सिट्ठी कारवेइ अइरम्मं । सत्तागारं विउलं, कुट्टागारेहिं रमणीयं ॥ १३४ ॥ आइसइ तत्थ भिच्चे,
जे रंधेऊण भत्तपाणाईं । वियरति अतिहिमाहण-पहियाईणं च रत्तिदिणं ॥ १३५ ॥ अह पच्छिमवणसंडे, सो कारइ विज्जुसा-
लमइरम्मं । तत्थ य पोसेइ सया, बहुविज्जे मंतिकुसले य ॥ १३६ ॥ ते वाहिविहुरियाणं, जणाण निच्चं कुणंति तेगिच्छं ।
सिट्ठिनिउत्ता य नरा, ओसहपत्थाइ पूरंति ॥ १३७ ॥ अह उत्तरवणसंडे, नंदोऽलंकारसालमइविउलं । कारेइ तहा दप्पण-
पंतीओ तत्थ थंभेसु ॥ १३८ ॥ मणुया य तत्थ बहवे, सिट्ठिनिउत्ता कुणंति लोयाण । बलिपाण दुब्बलाण य, सया वि देहस्स
सुस्सुसं ॥ १३९ ॥ अह तत्थ जणा बहवे, कीलंति जले नियंति नट्टाईं । भक्खंति तरुफलाईं, सत्तागारेसु य जिमंति ॥ १४० ॥

अंदोलएहिं खिल्लंति, इति चडिऊण विविहजाणेसु । अप्पाणमलंकारिति, हरिसिया मुकआसंका ॥ १४१ ॥ एवं गया पसिद्धि, सा रायगिहंमि नंदवावि त्ति । दूरनिवासी वि जणो, आगच्छइ तं निरिक्खेउं ॥ १४२ ॥ जंपेइ य अन्ननुन्नं, धन्नो संपुन्नपुन्नभंडारो । नंदमणियारसिट्ठी, दीसइ जरसेरिसा वावी ॥ १४३ ॥ एयस्स चैव भुवणे, सहलाइं जम्मजीवियधणाइं । जेण असारधणाओ, उवज्जिया सासया कित्ती ॥ १४४ ॥ इच्चाइ जणपसंसं, सोउं सवणेहिं नंदमणियारो । विहसेई अच्चंतं, धारापहओ कयंबुच्च ॥ १४५ ॥ इय वट्ठंते काले, अन्नदिणे नंदसेट्ठिणो देहे । सव्वंगदुक्खजणगा, जाया सोलस इमे रोगा ॥ १४६ ॥ जर १ कास २ सास ३ दाहा ४, अत्थी ५ कन्नाणवेयणा ६ अरिसा ७ । कंइ ८ कोढ ९ जलोयर १०-सिर ११ कुच्छी १२ दिट्ठिमूलाइं १३ ॥ १४७ ॥ अंगारओ १४ अजिन्नं १५, भगंदरो १६ तह य होइ सोलसमो । एएहिं रोगेहिं, सो अच्चंतं समभिभूओ ॥ १४८ ॥ तो रायगिहे नयरे, सिंघाडगचच्चराइठाणेसु । पेसेउं नियपुरिसे, नंदो घोसावए एयं ॥ १४९ ॥ जो को वि इत्थ विज्जो, अन्नो वा नंदसिट्ठिणो देहे । रोगाण सोलसन्हं, इक्कं पि हु कह वि अवणेइ ॥ १५० ॥ तस्स धणउच्च तुट्ठो, सो देइ धणं दरिद्विद्वणं । इय दुतिवारं नयरे, सव्वत्थ तेहिं उग्घुट्ठं ॥ १५१ ॥ तं सोऊणं विज्जा, मंतियजोइसिय-पभिइणो य नरा । अहमहमिगाइ दुक्का, नंदं सेट्ठि पडियरेउं ॥ १५२ ॥ एगे वमणविरेयण-उच्चट्ठण सेयणाइं कुव्वंति । अवरे कट्ठुतिवखाई, ओसहनियरे पउंजंति ॥ १५३ ॥ सव्वो वि सयणवग्गो, अइउव्विग्गो भमेइ रत्तिदिणं । आराहिज्जंति तहिं च, खित्तगुत्ताइदेवीओ ॥ १५४ ॥ गिन्हिज्जंति य विविहा, अभिग्गहा तक्कुडंबलोएण । पुच्छिज्जंति य बहवे, जोइ-सिया गहबलाईयं ॥ १५५ ॥ पुइज्जंति गहगणा, पइखणमुत्तारणाइं किज्जंति । इच्चाइणो अणेगे, विहिया नंदस्स उव-यारा ॥ १५६ ॥ किंतु न केणवि जाओ, लेसं पि हु तस्स रोगउवसामो । किं कम्मजणियवाहीण, होइ दव्वोसहेहिं गुणो

॥ १५७ ॥ अह निव्विन्ना सव्वे, पत्ता विज्जाइया सठाणेसु । तो मरणभयाउरिओ, अट्टज्झाणं गओ नदो ॥ १५८ ॥ आज-
म्मगामिण्हि, पढमकसाएहिँ गलियसम्मत्तो । जिणधम्मंमि जलासय-निसेहदोसं वहंतो य ॥ १५९ ॥ बद्धतिरियाउओ सो,
तत्तो मरिऊण तीइ वावीए । मंडुक्कीए गंब्भे, पब्भूओ ददुरत्तेण ॥ १६० ॥ तो पुन्नेसु दिणेसु, नीहरिओ तीइ कुव्वि-
कुहराओ । उम्मुक्कवालभावो य, ददुरो कीलइ जलंमि ॥ १६१ ॥ अह तत्थ बहू लोओ, वावीए आगओ पयंपेइ । धन्नो
स नंदसेट्ठी, जेणेसा कारिया वावी ॥ १६२ ॥ तंमि मए वि हु अज्ज वि, नंदइ नंदु त्ति नाम जियलोए । जेण ससिकुंद-
धवला तहेव, किच्ची परिप्फुरइ ॥ १६३ ॥ इय तत्थ नंदवन्नण-वयणाइं जंपियाइं लोएण । सोऊण ददुरो
सो, हिययंमि विभावए एवं ॥ १६४ ॥ किं कथवि निसुयमिमं, पुव्वं पि मइ त्ति चितयंतस्स । सुहपरिणामवसेणं,
जाईसरणं समुप्पन्नं ॥ १६५ ॥ समरइ नियपुव्वभवं, जं रायगिंहमि नंदसिट्ठी हं । सिरिवीरजिणसयासे,
तइया पडिवन्नगिहिधम्मो ॥ १६६ ॥ ता नियकुवियप्पाओ, मिच्छत्तगएण कारिया वावी । हीही भग्गपइन्नो,
गिहिधम्माओ पभट्ठो हं ॥ १६७ ॥ तं दुव्विलसियमेयं, जमहं मरिऊण ददुरो जाओ । नियमइकप्पियध-
म्मा, कह वा सुगइं लहंति जओ ॥ १६८ ॥ नियगमइविगप्पियचित्तिएण, सच्छंदबुद्धिरइएण । कत्तो पारत्तहियं, कीरइ
गुरुअणुवएसेणं ॥ १६९ ॥ तइया तन्हाइदुहं, अहियं हिययंमि भाविऊण मए । वावी धम्मच्छलओ, पावट्ठाणं इमं विहियं
॥ १७० ॥ इत्थ य अणुदियहं पि हु, अणेगजीवाण होइ संहारो । जिणधम्मस्स तरस्स व, मूलं पुण पभणिया करुणा
॥ १७१ ॥ ता मे जुज्जइ इन्निह पि, गिन्निहउं पुव्वगहियगिहिधम्मं । जं भुत्ताइ इमाइं, जिणवयणुल्लंघणफलाइं,

॥ १७२ ॥ इय पच्छुत्तावेणं, स दहुरो जलनिमग्गदेहो वि । मन्नेई अप्पाणं, जलिरानलकुंडस्वित्तं व्व ॥ १७३ ॥
अह सिरिवीरं सुमरिय, स दहुरो अंतरंगरंगेणं । पडिवज्जइ गिहिधम्मं, पुव्वं पडिवन्ननीईए ॥ १७४ ॥ गिन्हेई य अभि-
ग्गह-मेयं छट्ठस्स चैव पारणयं । होउ मह जावजीवं, जिणपयसरणं पवन्नस्स ॥ १७५ ॥ पारणए पुग जगकय-उव्वट्ठणपिट्ठि-
याइ भुत्तव्वं । तब्भाविंयं च सलिलं, पेयव्वं फासुयं च मए ॥ १७६ ॥ इय गहियगाढनियमो, स दहुरो पुव्वसिक्खिय-
विहीए । गिहिधम्मं पालंतो, मणसुद्धो गमइ दियहाइं ॥ १७७ ॥ अन्नदिणे गुणसिलए, समोसदो वद्धमाणजिणनाहो । तं
नाउं नयरजणो, वच्चइ तव्वंदणकएण ॥ १७८ ॥ अह वावीए तीए, जलगहणत्थं समागओ लोओ । जिणपयनमणुत्तालो,
परुप्परं जंपए एवं ॥ १७९ ॥ सिरिवीरजिणवरिंदो, समागओ इत्थ तस्स नमणत्थं । जाइस्सामि अइं लहु, ता मे मग्गं मुयसु
भइ ! ॥ १८० ॥ इय तेसिं वयणाइं, सोऊण स दहुरो सुसंविग्गो । चित्तइ अहमवि गच्छामि, सामिपयपउमनमणत्थं ॥ १८१ ॥
इय चित्तिऊण चित्ते, वावीए तीइ दुग्गईउ व्व । नीहरिऊण चलिओ, लग्गो सो रायमग्गंमि ॥ १८२ ॥ इत्थंतरंमि सेणिय-निवो
वि नियनयरलोयपरियरिओ । वरतुरयवट्ठकलिओ, सिरिवीरं वंदित्तं चलिओ ॥ १८३ ॥ अह दहुरो वि मग्गे, उक्कि-
ट्ठाए गईइ गच्छंतो । केण वि तुरंगमेणं, अक्कंतो वामपाएण ॥ १८४ ॥ तत्तो पीडियगतो, सो गंतुं अक्खमु त्ति पहतूरे ।
एगंतमवक्कमिउं, एवं साहेइ अप्पाणं ॥ १८५ ॥ सक्कथयं सुमरेउं, पुरओ इव पिक्खित्तं च सिरिवीरं । सो एगमणो मंतं व, झायए
बारस वयाइं ॥ १८६ ॥ तो दुग्गइदुमच्छेयण-परसुसमं अणसणं गहेऊण । नवकारं सुमरंतो, समाहिणो सो मओ तत्थ ॥ १८७ ॥
अह सोहम्मो कप्पे, सुविमाणे दहुरावयंसमि । सो उव्वायसहाए, देवो जाओ महिद्धीओ ॥ १८८ ॥ सामाणियाण चउरो,
सहसा चउरो य अग्गमहिसीओ । इच्चाइ तस्स रिद्धी, नेया जह सूरियाभस्स ॥ १८९ ॥ सो वि तह च्चिय सुमरइ, पुव्वभवं

ओहिनाणओ तत्तो । महयाए रिद्धीए, सिरिवीरं वंदिउं पत्तो ॥ १९० ॥ विहिपुवं वीरजिणं, गोयमपमुहं च नभिय समण-
गणं । नट्टविहिं दंसेउं, संपत्तो सो सुरो ठाणं ॥ १९१ ॥ अह गोयमगणनाहो, को एस सुरु त्ति पुच्छए सारिं । तो तिजय-
गुरु वीरो, कहेइ से पुव्वभवचरियं ॥ १९२ ॥ जह रायगिहे नंदो, मणियारो गहिय भट्टगिहिधम्मो । दट्टुरभवमणुपालिय, जो
सोहम्मे सुरो जाओ ॥ १९३ ॥ तत्थ पलिओवमाइं, चउरो परिपालिऊण आउमिसो । चविउं महाविदेहे, उप्पन्नो सिवसुहं
लहिही ॥ १९४ ॥ इय नंदसिद्धिचरियं, जिणपन्नत्तं जणो सुगेऊण । मिच्छत्तदोसविगमे, विवेयरविणो लहइ उदयं ॥ १९५ ॥
कम्मव्याधिविबाधकं जिनमहावद्योपदिष्टक्रियं, दृष्टप्रत्ययमुत्तमौषधमिव स्वीकृत्य धम्मं हितम् । यो दृष्ट्वा निजबुद्धिकल्पनवशान्मु-
ञ्चेत्तदुक्तं विधिं, पश्चात्तापपरः स नन्दमणिकृत् श्रेष्ठीव दुःखी भवेत् ॥ १९६ ॥ सत्सूत्रकृत् श्रीमभसुरिशस्ये, प्रबोधशौर्योदयसिंह-
वृत्तौ । समर्थितं धर्मविधावितीह, दोषाभिधं द्वारमिदं चतुर्थम् ॥ १९७ ॥

द्वारं चतुर्थमुक्तम्, दोषाः कथिताश्च तत्र धर्मघ्नाः । तेषां त्यागस्तु स्या-दुपदेशाद्धर्मदातृणां ॥ १ ॥ सद्धर्मदायकाः ते स्युः,
कीदक्षा इति क्रमायातम् । द्वारं पञ्चममधुनाह, तस्य च प्रथमगाथेयम् ॥ २ ॥

पञ्चविहायाररया छज्जीवनिकायरक्खणुज्जुत्ता । पंचसमिया तिगुत्ता, गुणवंत गुरू मुणेयव्वा ॥ २२ ॥

व्याख्या- पञ्चविधाचाररता -ज्ञानादिपञ्चविधाचारपालकाः, षड्जीवनिकायरक्षणे युक्ताः -षड्जीवनिकायः
पृथ्वीकायादिस्तस्य रक्षणं-पालनं तस्मिन्नुद्युक्ता-उद्यमिनः, पञ्चसमिताः-ईर्या १ भाषे २ षणा ३ दाननिक्षेपो ४ त्सर्गप
समितितत्पराः, त्रिगुप्ता -मनोवचनकायगोपनसमर्थाः, गुणवन्त इति-गुणाः षट्त्रिंशत्सङ्ख्या प्रमिता विद्यन्ते येषां ते
गुणवन्तः ते चामी-

देसकुलजाइरुवी, संघयणी धीजुओ अणासंसी । अविकत्थणो अमाई, थिरपरिवाडी गहियवक्को
॥ २३ ॥ जियपरिसो जियनिहो, मज्झत्थो देसकालभावन्नू । आसन्नलद्धपइभो, नाणाविहदेसभा-
सन्नू ॥ २४ ॥ पंचविहे आचारे, जुत्तो सुत्तत्थतदुभयविहिन्नू । आहारणहेउकारण-नयनिउणो
गाहणाकुसलो ॥ २५ ॥ ससमयपरसमयविज्ज, गंभीरो दित्तिमं सिवो सोमो । गुणसयकलिओ
जुत्तो, पवयणसारं परिकहेउं ॥ २६ ॥

गूढार्थत्वादासां व्याख्या-देशकुलजातिरूप्याप्यतिशायीनि विद्यन्ते यस्य स तथा, तत्र देशो-मध्यदेशो जन्मभूमिः १, कुलं-इक्ष्वा-
क्वादि २, जातिः-मातृसमुत्था ३, रूपं अङ्गोपाङ्गसम्पूर्णता ४, संहननी-विशिष्टसंहननः स हि वाचनादौ न श्राम्यति ५, धृतियुक्तः ६,
अनाशंसी-श्रोतृभ्यो वस्त्राद्यनाकाङ्क्षी ७ अविकत्थनो-ऽबहुभाषी अनात्मश्लाघापरो वा ८, अमायी-निःकपटः ९, स्थिरा-निश्चला
परिपाटिः-सूत्रार्थवाचना यस्य स तथा १०, गृहीतं वाक्यं येन स तथाऽवधारणावान् ११, जितपरिषत् १२, जितनिद्रः १३, मध्य-
स्थः शिष्येषु समचित्तः १४, देशः-साधुभावितादिः १५, कालः-सुभिक्षादिः १६, भावः-क्षायोपशमादिः तान् जानातीति तत्क्षः
स हि यथौचित्येन विहरति धर्मदेशनां च कुस्ते १७, आसन्ना-प्रश्नानन्तरमेव लब्धा प्रतिभा येन स तथा १८, नानाविधदेश-
भाषाज्ञः १९, पञ्चविधे आचारे-ज्ञानाचारादौ युक्तः २४, सूत्रार्थतदुभयविधिज्ञः १५, उदाहरणं-दृष्टान्तः २६, हेतुः-अन्वय-
व्यतिरेकवान् २७, कारणं-दृष्टान्तादिरहितमुपपत्तिमात्रं २८, नयाः-नैगम १ सङ्ग्रह २ व्यवहार ३ ऋजुसूत्र ४ शब्द ५

समभिरूढ ६ एवंभूत ७ नामानः सप्त तेष्विति, निपुण इति प्रत्येकं सम्बध्यते । अनीदृशो हि वचनमात्रेण न बोधयितुमलं २९ अत एव ग्राहणाकुशलः-परप्रत्यायनक्षमः ३०, स्वसमयपरसमयवित् ३१, गम्भीरो-ऽतुच्छः ३२, दीप्तिमान्-समतापः शिवो-विशिष्टलब्ध्यादिभिः क्षेमकृत् ३४, सामो-ऽक्रोधनः ५ गुणानां-मूळगुणादीनां शतानि बहुत्वोपलक्षणं चैतसैः कलितो युक्तः ३६ । जिनप्रवचनसारं-सिद्धान्तार्थं परिकथयितुमिति गाथाचतुष्टयार्थः ॥ अथवा—

पंचमहव्यजुत्तो, पंचविहायारपालगुज्जुत्तो १० ।

पंचसमिओ १५ तगुत्तो १८, छत्तीस गुणो गुरु होइ ॥ १९ ॥

व्याख्या-स्पष्टा, नवरं पञ्चमहाव्रतादीनामष्टादशानामपि स्वयंहरणान्यकारणतो द्वैगुण्येन षट्त्रिंशद्गुणो गुरुर्भवतीत्यर्थः ॥ २७ ॥ तेषां पार्श्वे किं कार्यमित्याह—

तेसिं पासमि विसुद्ध-धम्मपरिणामसुद्धबुद्धीए ।

धम्मो सम्मत्ताई, विहिणा गिहिणा गहेयवो ॥ २८ ॥

व्याख्या-तेषां-पूर्वोक्तानां गुरुणां पार्श्वे-सन्निधौ विशुद्धधम्मपरिणामसुद्धबुद्ध्या-निर्व्याजसम्पादगमनिर्मलधिया धर्म्मः-सम्यक्त्वादिः आदिशब्दात् सर्वविरतिदेशविरतिसङ्ग्रहः । विधिनः-सिद्धान्तोक्तप्रकारेण गृहिणा-गृहस्थेन गृहीतव्यो-ऽङ्गीकर्त्तव्य इति गाथार्थः ॥ २८ ॥ ननु कथमित्यभूता गुरवोऽन्वेष्यन्त इत्याह—

जम्हा उ जे अलोहा, गुरूणो जवसायरे पवहणं व ।
अप्पाणंमि परंमि य, हवंति ते तारगा नन्ने ॥ २९ ॥

व्याख्या-यस्मात् कारणात् ये गुरवोऽलोभा लोभरहिताः प्रवहणवत् प्रवहणानीव तान्यप्यलोहानि भवन्ति सलो-
हानां जले तरणाभावादिति, प्राकृत(त्वात्) शब्दश्लेषः । क्व ? भवसागरे-भव एवापारत्वात्समुद्रस्तस्मिन्, ते किं कुर्व-
न्तीत्याह-आत्मनि परस्मिन् भव्यजने तारकाः-पारदृश्वानो भवन्ति न लोभादिग्रहग्रस्ता इति गार्थार्थः ॥ २९ ॥ इदानीं
सद्गुरुप्रसादमाहात्म्यं दृष्टान्तेन स्पष्टयन्नाह-

अह अजसुहृत्पीणं, गुरूणं गुरुयप्पसायमाहप्पा ।
पत्ता संपइरन्ना, निरूपमसुक्खाण रिठोलो ॥ ३० ॥

व्याख्या-यथेति-दृष्टान्तोपन्यासे आर्यसुहृत्पीणां गुरूणां-आचार्याणां गुरुप्रसादमाहात्म्यात् प्राकृतत्वादलुप्तपञ्चमी-
को निर्देशः प्राप्ता-लब्धा सम्प्रतिनाम्ना राज्ञा-भूपालेन निरूपमसौख्यानां-निःसीमशर्मणां रिठोलिः समूहः इति गार्थार्थः
॥ ३० ॥ भावार्थस्तु कथानकगम्यः, स चायम्-

सुरअसुरजोइवंतर-विज्जाहरनरपहूहिं पणिवइओ । आसि जिणो सिरिवीरो, वीरो अपच्छिमो भरहे ॥ १ ॥

तेण वि आउयकलिओ, कलिऊणं पञ्चमो गणहरिंदो । निययपए पुन्नाओ, सामिसुहम्मो सुहम्मो त्ति ॥२॥ तस्स विणेओ
 जंबू, जंबूणयनिघससरिसतणुतेओ । सुरनरवंदिअचरणो, अपच्छिमो केवलधराण ॥ ३ ॥ तत्तो गुणाण पभवो, पभवो
 नामेण गणहराहिवई । सुयकेवली महप्पा, तस्स य सोसो तओ जाओ ॥ ४ ॥ सय्यंभवु त्ति सय्यं, भवोयहीपारगो जओ
 तेण । ‘ दसवेयालिय ’ मेयं, मणगस्स ऽट्ठाइ निज्जूढं ॥ ५ ॥ तस्सीसो जसभदो, जसभदो गणहरो समुप्पन्नो । तत्तु चिय
 संभूओ, संभूओ नाम वरसूरी ॥ ६ ॥ तत्तो य भद्दबाहु, त्ति, भद्दबाहु जुगप्पहाणगणी । तस्स वि य थूलभदो, सुथूलभदो
 गणी जाओ ॥ ७ ॥ जाया से दो सीसा, सिरिअज्जमहागिरी सुहत्थी य । नासियनोसेसतमो, दिणयरचंदव्व जियलोए
 ॥ ८ ॥ नियगुरुणा दुन्हंपि हु, दिनेसु वि जुयजुएसु गच्छेसु । ते रामलक्खणा इव, समगं विहरंति पीईए ॥ ९ ॥ अह
 अक्षया कयावि हु, नयरिं कोसंबियं समणुपत्ता । तत्थ लहुवसइवसओ, दोवि ठिया भिक्खवसहीसु ॥१०॥ तत्थ य महंतदु-
 ण्भिवस्वदुक्खिया, टलवलंति भिक्खयरा । जह गिम्हसुसियसरसलिल-विहुरिया जलयरसमूहा ॥११॥ सिरिअज्जसुहत्थीणं,
 मुणिणो धणसत्थवाहगेहम्मि । भिक्खट्ठाइ पविट्ठा, अह सहसा तेण दिट्ठा य ॥ १२ ॥ अब्भुट्ठिओ तओ सा, सपरियणो
 वंदिउं भणइ भज्जं । आणेसु विविहपक्कन्न-माइयं फासुयाहारं ॥ १३ ॥ तीए तहत्ति विहिए, विमुदसद्धाइ सत्थवाहेण ।
 पढिल्लभेउं मुणिणो, गिहदारं जावणुव्वइया ॥ १४ ॥ एयं सव्वं दिट्ठं, भिक्खट्ठमुवागएण एगेण । दमगेण तओ तुट्ठो, म-
 णंमि सो चितए एवं ॥ १५ ॥ धन्ना अहो ! कयत्था, एइ चिय इत्थ जीवलोगम्मि । एवंविहेहिं एवं-भत्तीए जे नमि-
 ज्जंति ॥ १६ ॥ नरलोयदुल्लहाणि य, विविहपयाराणि भक्खभुज्जाणि । पज्जत्तीए अहियं, लहंति दुण्भिवस्वकाळे वि ॥१७॥

अहयं पुणो अधन्नो, कयसणगासप्पमाणमित्तं पि । न य उवलभामि कत्थवि, अइवहुल्लि कुणंतो वि ॥ १८ ॥ ता एह
 चिय मुणिणो, आहाराओ जहिच्छलद्धाओ । मग्गामि किंचि मत्तं, करुणाए दिति जइ कहवि ॥ १९ ॥ इय चित्तिऊण
 तेणं, मुणिणो मग्गंमि मग्गिया भत्तं । ते विति इमस्स पहू, गुरुणो ता ति चिय मुणंति ॥ २० ॥ इय सुच्चा पिट्ठगओ,
 स आगओ जाव सूरिणो दिट्ठा । ता मग्गिया य भत्तं, मुणीहिं से पत्थणा कहिया ॥ २१ ॥ तत्तो सुयनाणाओ, गुरुहि
 नाऊण पवयणाधारो । एस भविस्सइ तम्हा, जुत्तो एयस्स उवयारो ॥ २२ ॥ अह भणिओ सो दमगो, भइय ! जइ पव्व-
 यासि ता देमो । तुज्झ जहिच्छाहारं, तेणवि तहत्ति पडिवन्नं ॥ २३ ॥ तो दिक्खियअव्वत्तं, सामइयं तस्स सूरिणा दिअं ।
 भुंजाविओ जहिच्छं, अइसुसिणिद्धं च आहारं ॥ २४ ॥ तेण य विमूडया से, जाया सो पालिओ य साहूहिं । चित्तेइ अहं
 धन्नो, जस्स ममं एरिसा सारा ॥ २५ ॥ कत्थ अहं भिक्खयरो !, कत्थ इमे साहुणो बहुगुणद्धा । मं पडियरंति तहवि दु,
 अहह ! नमो सद्यधम्मस्स ॥ २६ ॥ एवं सो चिंतंतो, खीणत्तओ य आउंरुम्मस्स । उप्पन्नउगवेयण-वसेण रयणीइ मरि-
 ऊण ॥ २७ ॥ अव्वत्तेणं सामा-इएण मज्झत्थभावणाए य । अंधयकुणालकुमरस्स, नंदणो सो समुप्पन्नो ॥ २८ ॥ को सो
 कुणालकुमरो?, कह वा नयणेहिं अंधओ जाओ ? । एयं च पत्थुयत्थं, साहिज्जेतं निसामेह ॥ २९ ॥ अत्थि इह जंबुदीवे,
 भारहवासंमि गुल्लए विसए । चणयग्गामो गामो, गोरसरम्मो सुकव्वं व ॥ ३० ॥ तत्थ य चउवेयविऊ, सिक्खावागरणच्छंद
 कप्पट्ठो । जोइसनिरुत्तनिऊणो, पुराणवक्खाणविट्ठिकुमलो ॥ ३१ ॥ मीमंसना रत्तित्थर-धम्मत्थविशारथारगो अहियं ।
 चणयाभिहो दियवरो, साविच्ची नाम से भज्जा ॥ ३२ ॥ सोय जिणधम्मनिरओ, थिरसम्मत्तो सुसाहुभत्तो य । तो तस्स

गिहासन्ने, सुयसागरसूरिणो रहिया ॥ ३३ ॥ अह तस्स भारियाए, उग्गयदाढो सुओ समुप्पन्नो । तो जणएणं सूरीण,
 साहिओ दाढबुत्तंतो ॥ ३४ ॥ तेहिं वि भणियं एसो, राया होहि त्ति वितए जणओ । हा ! कट्ठं महपुत्तो, रज्जाओ
 गमिस्सइ नरयं ॥ ३५ ॥ ता रज्जरक्खणत्थं, घसियाओ सेलएण दाढाओ । पुणरवि गुरूण कहिए, भणियं न कयं तए लट्ठं
 ॥ ३६ ॥ जओ—जं जेण पावियव्वं, सुहं च असुहं च जीवलोगंमि । अन्नभवकम्मजणियं, तं को हु पणासिउं तरइ ॥ ३७ ॥
 जं जेण जया जइया, अन्नंमि भवे उवज्जियं कम्मं । तं तेण तया तइया, भुत्तव्वं नत्थि संदेहो ॥ ३८ ॥ धारिज्जइ ईतो
 सायरो वि, कल्लोलभिन्नकुलसेलो । न हु अन्नजम्मनियकम्म—निम्मिओ दिव्व परिणामो ॥ ३९ ॥ जइवि तए घट्ठाओ,
 दाढाओ सुयरस तहवि एएण । होयव्वमवस्सं चिय, बिंबंतरिण राएण ॥ ४० ॥ अह तस्स य चाणको, नाम कयं पुन्न-
 बारसाहस्स । उम्मुक्कवालभावो, कमेण सो जुव्वणं पत्तो ॥ ४१ ॥ चउइस विज्जाट्ठाणाणि, पाढिओ सयलबुद्धिगुणकलि-
 ओ । परिणाविओ य पिउणा, कुलसीलसमाणयं कन्नं ॥ ४२ ॥ कालेण विवन्नेसुं, पियरेसु महामुणिव्व चाणक्को । दब्बो
 वज्जणरहिओ, संतोसेणं गमइ कालं ॥ ४३ ॥ अन्नदिणे तब्भज्जा, भाउविवाहंमि पिउगिहं पत्ता । वत्थविभूसणहीणा,
 मुत्ता दारिदरासि व्व ॥ ४४ ॥ तत्थ य तब्भयणीओ, ईसरघरपरिणियाओ पत्ताओ । वत्थालंकारेहिं, मुत्ताओ सुरवह व्व
 ॥ ४५ ॥ अह ताओ पियरेहिं, सयणाईहिं च इट्ठिपत्ताओ । कुलदेवय व्व बहुयं, सम्माणिज्जंति भत्तीए ॥ ४६ ॥ धोवेइ
 कोइ पाए, सुगंधतिल्लेहिं को वि मक्खेइ । नाणाविहेहिं उव्वट्ठणेहिं उव्वट्ठए को वि ॥ ४७ ॥ न्हावेइ को वि को वि हु, वत्था
 लंकारमाइ अप्पेइ, को वि विलेवणमाणइ, किं बहुणा इत्थ भणिएण ॥ ४८ ॥ भोयणसयणाईसु वि, सम्माणिज्जंति ता उ

सव्वाओ । तह विविहुल्लावेहिं, संभासिज्जंति सयणेहिं ॥ ४९ ॥ तं चाणक्कलत्तं, अत्थविहीणं ति काउ न वि को वि ।
वयणेण वि संभासइ, कारिज्जइ किंतु गिहकम्मं ॥ ५० ॥ अह वित्तंमि विवाहे, नाणाविहवत्थभूसणाइयं । दाउं विसज्जि-
याओ, इयरसुयाओ सबहुमाणं ॥ ५१ ॥ तीसे पुण पिबरेहिं, वत्थाईएहिं अप्पउवयारो । विहिओ तो सा चितइ, धिदी
दारिदमाहप्यं ॥ ५२ ॥ मायापिऊवि जत्थ य, मं एवं परिभवन्ति चित्तिता । अट्टुहट्टोवगया, समागया भत्तुणो गेहे
॥ ५३ ॥ दिट्ठा चाणक्केणं, किं एसा पिउगिहाउ पत्तावि । लक्खिज्जइ कसिणमुहा, मग्गे मुसिय व्व चोरेहिं ॥ ५४ ॥
तो भणइ पई भदे, कसिणमुहा कीस सा न जंपेइ । बालु व्व वारवारं, जा पुच्छइ एस ता भणइ ॥ ५५ ॥ नियमायापि-
यरेहिं, परिभविया नाह ! अंकदासि व्व । तुज्झ दरिदस्स करे, लग्गा वत्थाइहीण ति ॥ ५६ ॥ तं सोउं चाणक्को, तीसे,
खेयं विभागयंतु व्व । चितइ मणंमि एयं, अत्थो सव्वत्थ गोरविओ ॥ ५७ ॥ जाई विज्जा रूवं, तिन्नि वि निवढंतु कंदरे वि-
वरे । अत्थु चिय परिवड्ढउ, जेण गुणा पायडा हुंति ॥ ५८ ॥ झीणविहवो न अग्घइ, पुरिसो विन्नाणगुणमहग्घो वि । धण-
वंतो पुण नीओ वि, गउरवं लहइ लोयंमि ॥ ५९ ॥ कन्नकडुयंपि वयणं, घिप्पइ अमयं व धणसमिद्धस्स । न उणो तं स-
यलकला-कलावकलियस्स अधणस्स ॥ ६० ॥ जस्सत्थो तस्स जणो, जस्सत्थो तस्स बंधवा बहवे । धणरहिओ वि मणुस्सो,
होइ समो दासपेसेहिं ॥ ६१ ॥ इंतीए इंति अणहुंतया वि, जंतीइ जंति संतावि । जीईइ समं नीसेस-गुणगणा जयउ सा
लच्छी ॥ ६२ ॥ ता सव्वहा वि इन्हि, अज्जेयव्वो मए फुढं अत्थो । चिट्ठइ य पाडलिपुरे, नयरे नंदो महाराया ॥ ६३ ॥
सो देइ बंधणाणं, सुवन्नदाणं ति चित्तिउं हियए । घरणीइ कहिय चलिओ, संपत्तो पाडलिपुरंमि ॥ ६४ ॥ रायकुलंमि

पविटो, कहवि पमत्ताण दारवालाण । अत्थाणंमि य नंदस्स, आसणे झत्तियासीणो ॥ ६५ ॥ इसो य न्हायसयला-लंकार-
 विभूसिओ सयं राया । नेमित्तियाइ सहिओ, समागओ तत्थ अत्थाणे ॥ ६६ ॥ चाणक्कं दट्ठणं, जंपइ नेमित्तिओ जहा
 देव ! । एसो तंमि मुहुत्ते, उवविटो आसणे तुम्ह ॥ ६७ ॥ जंमि सिरिनंदवंसस्स, छायमवहीरिज्जण चिट्ठेइ । ता एस
 जह न कुप्पइ, तह सविणयमुट्टवेयव्वो ॥ ६८ ॥ तो रायणा दवाविय, आसणमन्नं भणाविओ एवं । मुंच निवासणमेयं,
 पसिउं एयंमि उवविससु ॥ ६९ ॥ अह चितइ चाणको, तमजुत्तं आसणे अदिन्ने जं । उवविटो एयं पुण, सव्वजहमं जम्ह-
 ट्ठेमि ॥ ७० ॥ इय चित्तिज्जण पभणइ, ठाइस्सइ मज्झ कुंडिया इत्थ । मुंचइ य तत्थ तत्तो, निवई दावेइ अन्नयरं ॥ ७१ ॥
 तत्थ तिदंडं ठावइ, मन्नोवइयं ठवेइ अन्नमि । इय जं जं ठाविज्जइ, तं तं रुंवेइ चाणको ॥ ७२ ॥ तत्तो रुट्ठो राया, तं क-
 ड्ढावेइ धरियपाएसु । तो उट्ठिय चाणको, कुणइ पइमं इमं घोरं ॥ ७३ ॥ कोशैश्च भृत्यैश्च निबद्धमूलं, पुत्रैश्चपित्रैश्च विहृद-
 शाखम् । उत्पात्य नन्दं परिवर्त्तयामि, महाद्रुमं वायुरिवोग्रवेगः ॥ ७४ ॥ नन्दकुलकालमुत्तमो, मत्कोपकृत्तानुबहलधूमाली ।
 शत्रूच्छेदासिलता, बद्धास्ति शिखा प्रतिज्ञार्थे ॥ ७५ ॥ जइ नंदवंसमेयं, न वि उम्मूलेंमि मूलओ चेव । ता सीससिहाबद्धं,
 एयं गंठिं न छोडेमि ॥ ७६ ॥ जं तुह पिउणो रुच्चइ, तमिह करिज्जामु इय भणंतेहि । पुरिसेहि अद्धचंदं, दाज्जण तओ स
 निव्वटो ॥ ७७ ॥ निगंतूण पुराओ, चितइ अइकोवपरवसेण मए । घोरा कया पइन्ना, नित्थरियव्वा कहं इन्निह ॥ ७८ ॥
 कह वा साहससहिओ, पावइ हियइच्छियं न संदेहो । जेणुत्तमंगमित्तेण, राहुणा कवलिओ सूरु ॥ ७९ ॥ इय चितंतो एसो,
 जा अरुच्छइ किच्चकज्ज वामूटो । तो तरस पुव्वनिसुयं, संभरियमिमं सुगुरुवयणं ॥ ८० ॥ जह विवंतरिणं, होयव्वं रा-

इणा मए नूणं । न य तैसि महासत्ताण, भासियं अन्नहा होइ ॥ ८१ ॥ अविचलइ सैलराओ, अवरए उगमिज्ज दिण-
नाहो । न य होइ अन्नहा तं, विसिट्ठनाणीहि जं दिट्ठं ॥ ८२ ॥ ताव गवेसामि अहं, कत्थवि विवं सुलक्खणोवेयं । अह
नंदमोरपोसग-गामं गच्छेइ चाणको ॥ ८३ ॥ कयपरिवायगवेसो, तत्थ पविट्ठो य मयहरगिहंमि । सो पिकखइ तस्स गिहे,
अइउन्विगं सयणवगं ॥ ८४ ॥ अह तेहि पुच्छिओ सो, परिवायग ! किंपि जाणसि निमित्तं । चाणकेणं भणियं, सव्वं
जाणामि ता पुट्ठो ॥ ८५ ॥ इह मयधरधूयाए, संजाओ चंदपियणडोहलओ । तस्स असंपत्ताए, सा चिट्ठइ कंठगय-
पाणा ॥ ८६ ॥ ता काऊण पसायं, माणुसभिक्वं पयच्छ अम्हाणं । सुकुलुब्भवाण जम्हा, न हु जुज्जइ पत्थणाभंगो
॥ ८७ ॥ होयव्वमित्थ गब्भे मम वंछियपूरणे समत्थेण । केणावि सुपुरिसेणं ति, चित्तिउं भणइ चाणको ॥ ८८ ॥ जइ
मह गब्भं अप्पह, तो हं पूरेमि दोहलमिमीए । पडिवन्नं तेहि जओ, बहुगब्भा जीवमाणीए ॥ ८९ ॥ अह सक्खिणो वि-
हेउं, करेइ पडमंडवं सच्छिहं सो । तो पुन्निमरयणीए, नहयलमज्झत्थिए चंदे ॥ ९० ॥ ठविऊण तस्स हिट्ठा, मणुभरस-
खीरपूरियं थालं । पडिविंविंयंमि चंदे, सा भणिया पुत्ति ! आगच्छ ॥ ९१ ॥ तुज्झ निमित्तेण मए, चंदो आगरिसिऊण
मंतेणं । इह आणीओ ता पियसु, पुत्ति ! एयं जहिच्छाए ॥ ९२ ॥ चंदं ति मन्नमाणी, जह जह सा सहरिसं पियइ खीरं । तह
तह निउत्तपुरिसो, पच्छायइ उवरि पडछिहं ॥ ९३ ॥ चंदंमि अट्ठपीए, पुन्नो गब्भो हविस्सइ नवि ति । मुणिउं सा तेणुत्ता ।
सेसो दिज्जउ जणाण इमो ॥ ९४ ॥ सा निच्छइ तो भणियं, जइ एवं ता पिएसु सव्वंपि । लोयत्थं ससिमन्नं, आणिस्सं
निययसत्तीए ॥ ९५ ॥ इय दोहलयं पूरिय, चाणको दव्वअज्जणनिमित्तं । कहिऊण तेसि वत्तं, संचलिओ धाउविबरेसु

॥९६॥ अहं संपुत्रदिना सा, पुत्रं पसवेइ सुहमुहुत्तंमि । से चंदगुत्तु ति ॥९७॥ चाणको वि भयंतो,
 उवज्जए धाउवायजोगेहि । बहुयं दव्वं तत्तो, बलिउं तत्थेव संपत्तो ॥ ९८ ॥ पिक्खइ गामस्स वडिं, डिंभेहि समं सुख-
 क्खणोवेयं । दारयमेगं एवं, रममाणं रायनीईए ॥ ९९ ॥ धूलीइ आलिहेउं, देसं नयरं च तत्थनियभवणं । तत्पुरओ पुण
 अत्थाण-मंडवो अत्थि निम्मविओ ॥ १०० ॥ तं मज्झे सिंहासण-मासीणो दारओ पुरो तस्स । डिंभा कुमारसामंत-मंति-
 सुहडा इव निविट्ठा ॥ १०१ ॥ सत्थाहमहाजणसिद्धि-पगइपमुहा य विन्नवंति तहा । तेसिं चिय सो वि लिहइ, गामा-
 गरपुरपयाईणि ॥ १०२ ॥ तं एवमाइ नरवर-नीईए पिक्खज्जण रममाणं । परितुट्ठो चाणको, परिकखणत्थं इमं भणइ
 ॥ १०३ ॥ देव ! ऽम्हाणंपि तुमं, किंपि पयच्छेसु सो तओ भणइ । तुह गोउलाइ वण !, दिन्नाइं गिन्ह गंतूण ॥ १०४ ॥
 तो चणयसुओ जंपइ, निव ! मारिज्जामि गोउलग्गहणे । सो भणइ गिन्ह जग्गहा वसुंधरा वीरभुज्ज ति ॥ १०५ ॥ तव्वि-
 भाणं सूरत्तणं च, दट्ठण चित्ते एसो । जुग्गो मह कज्जाणं, तो पुच्छइ डिंभमेगं च ॥ १०६ ॥ किं नामो कस्सेसो, भ-
 णियं डिंभेण चंदगुत्तभिहो । मयधरधूयापुत्तो, परिवायगसंतिओ एस ॥ १०७ ॥ सो एसु ति सुणित्ता, चाणको भणइ
 चंदगुत्त ! अहं सो परिवायगपुरिसो, जस्स तुमं संतिओ दच्छ ! ॥ १०८ ॥ तो एहि जेग सच्चं, राया णं तं करेमि सो वि तओ ।
 जं आणवेइ अज्जु ति, जंपिरो पिट्ठमणुलग्गो ॥ १०९ ॥ चाणको वि य सुद्धिं, डिंभेहि कहाविज्जण तग्गेहे । घित्तूण चंद-
 गुत्तं, चोरु व्व पलाइओ सिग्घं ॥ ११० ॥ अहं नंदुच्छेयकए, सधाउवायज्जिएहि अत्थेहि । सुकवि व्व सदनिवहं, मेखेइ तुरं-
 गमाइबलं ॥ १११ ॥ ठावेइ चंदगुत्तं, राया णं तहय मंतिमप्पाणं । तो नियवलेण गंतुं, रोहेई पाडलीपुत्तं ॥ ११२ ॥ नंदो

वि सव्वसामग्गि-संगओ नीहरेइ नयराओ । मंदरगिरिव्व जलहिं, गाहइ परचकइलनिवहं ॥ ११३ ॥ अह नंदसिन्नपहया,
 सेणा चाणकचंदगुत्ताणं । अब्भावलिव्व पवणेण, पिल्लिया विहडिया झत्ति ॥ ११४ ॥ अह नियस्सिन्नं भग्गं, दट्ठणं चंद-
 गुत्तचाणक्का । जच्चतुरंगारूढा, नट्टा एगं दिसिं घित्तुं ॥ ११५ ॥ जाव य नियंति पच्छा, ता ते पिच्छंति पिट्ठओ लग्गे ।
 धावंते असवारे, ता मुत्तु तुरंगमे नट्टा ॥ ११६ ॥ चडिया सरवरपालिं, ति जाव पिच्छंति पिट्ठओ ताव । एगं सुहं-
 आसन्न-मागयं तुरयमारूढं ॥ ११७ ॥ अह नंदरायरयगो, सरतीरे चीरधोवणासत्तो । भणिओ चाणकेणं, रे ! रे ! दूरं पका-
 एसु ॥ ११८ ॥ भग्गं पाडलिपुत्तं, घिप्पंति य नंद पल्लिकया हत्थे । तं आयन्निय रयगो, नट्टो वेगेण हरिणु व्व ॥ ११९ ॥
 गोवेवि चंदगुत्तं, पडमिणिसंडे सयं तु चाणक्को । रयगट्टाणठिओ सो, वत्थाइं धोविउं लग्गो ॥ १२० ॥ अह पत्तो अस-
 वारो, पुच्छइ भो रयग ! कत्थवि कहेसु । चाणकचंदगुत्ता, स भणइ नत्थित्थ चाणक्को ॥ १२१ ॥ चिट्ठेइ चंदगुत्तो,
 इमस्स मज्झंमि पडमसंडस्स । अह आह आसवारो, तुरंगं साहेसु भो रयग ! ॥ १२२ ॥ अह तं जंपइ रयगो, वग्घाओ-
 इव हयाउ बीहेमि । तो रुक्खंमि तुरंगं, बंधेइ नियउवायं व ॥ १२३ ॥ मुत्तूण तुरगभिउडे, खग्गं पिट्ठमि उत्तरीयं च ।
 जलपविसणत्थमेसो, उत्तारइ मुज्झए जाव ॥ १२४ ॥ ता तस्सेव य खग्गं, भिउडाओ गिन्हिऊण चाणक्को । झत्ति असवार-
 सीसं, छिंदेइ केलिथंभं व ॥ १२५ ॥ सहेवि चंदगुत्तं, तुरंगमेतंमि दोवि चडिऊण । करगहिय जीविया इव, चळिया वे-
 गेण एगदिसिं ॥ १२६ ॥ अह परिसंतो सो वि हु, तुरंगमो तेहिं उज्झिओ मग्गे । अह वच्चंतो पुच्छइ, चाणक्को चंदगुत्तमिमं
 ॥ १२७ ॥ किं चित्थियं तया रे, जं वेळं दंसिओ मए तस्स । सो भणइ मज्झ रज्जं एवं अज्जेण दिट्ठं ति ॥ १२८ ॥ नव

गुरुवयणवियारो, जुज्जइ सुकुलुब्धवाण पुरिसाण । जं सव्वभावनिउणा, कज्जं ते चेव जाणंति ॥ १२९ ॥ तो नायं जहं
 जुग्गो, एसो न कहंपि विहडए मज्झ । इत्तो य चंदगुत्तो, न तरइ चलिउं लुहकंतो ॥ १३० ॥ तं मुत्तुं वणगहणे, भत्तहं
 जाव जाइ चाणको । ता गामस्स पवेसे, तक्खणभुत्तो दिओ मिलिओ ॥ १३१ ॥ तं पुच्छइ चाणको, कस्स वि गेहंमि
 लग्गए पाली । स भणइ एगंमि गिहे, लहंति भत्तं दिया अज्ज ॥ १३२ ॥ लब्धइ कूरकरंबो, निप्पओ तत्थ सतरदहि-
 एणं । अवगणियसत्तुमित्तं, ता जाहि तुमंपि तत्थेव ॥ १३३ ॥ अइभत्तो सो दाया, भत्तं भदाण देइ सविसेसं । इहिं चिय
 तग्गेहे, अहमवि भुत्तं समायाओ ॥ १३४ ॥ मं गाममज्झपत्तं, मुणिहो कोवि त्ति चित्तिउं सहसा । चाणको कोहंटी-फलं व
 फाडेइ तस्सुदरं ॥ १३५ ॥ अहं कट्ठिउंकरंबं, नवघडयाउ व्व तस्स उयराउ । पुडयंमि खिविय गंतुं च, चंदगुत्तं जिमा-
 वेइ ॥ १३६ ॥ एवं सत्थसरीरं, कुमरं काऊण पढ्ढाया दोवि । एगंमि संनिवेसे संयत्ता संज्झसमयंमि ॥ १३७ ॥ भिक्खुह-
 मणुपविट्ठा, बुद्धा थेरी गिहंमि ता तत्थ । तीए नियडिंभाणं, उह्वा परिवेसिया रब्बा ॥ १३८ ॥ इकेणं बालेणं, कुहामि-
 भूएण रब्बमज्झंमि । हत्थो लूढो दढ्ढो य, सो तओ रोविं लग्गो ॥ १३९ ॥ सो भणिओ येरीए, तुयं पि चाणकमं-
 गुलो मूढ ! । चाणको वि हु नियनाम-संकिओ पुच्छए थेरिं ॥ १४० ॥ अवे! को चाणको, जस्सुवमा बालयस्स दिन्न ति ।
 पुत्तय ! चाणकेणं, कओ निवो चंदगुत्तभिहो ॥ १४१ ॥ तत्तो सिन्नं काऊण, रोहियं पाडलीपुरं जेण । तो नंदेणं समरे, विणा-
 सिओ चंदगुत्तो सो ॥ १४२ ॥ ता सो बुद्धिविहीणो, किमिमंपि न याणए जहा पढमं । घिप्पंति तीरदेसा, पच्छा सुकरं
 नगरगहणं ॥ १४३ ॥ एवंमहं डिंभो विहु, तस्स समो जो सुउन्हरब्बाए । पासाइँ अधित्तणवि, पढमं मज्झे लुहइ इत्थं ॥ १४४ ॥

तत्तो सो चाणको, बुढ्ढाए वयणमभियमिव गहिउं । हिमवंतसेलकूडं पत्तो सह चंदगुत्तेणं ॥१४५॥ तत्थ य पठवयणेणं, रत्ता
सह अइघणा कया पीई । भणियं च पाडलिपुरं, गिहामो पियरदत्तं व ॥ १४६ ॥ रज्जं च भायरा विव, अदं अद्धेण वि-
भजइस्सामो । तेण तहत्ति पवन्ने, लूडंति तउट्टिए देसे ॥ १४७ ॥ पत्ता एगत्थ पुरे, जाव न सकंति गिह्तिउं कहवि । तो
चाणको एयं, कुणइ उवायं नियमईए ॥ १४८ ॥ कयपरिवायगवेसो, वत्थुं पिकखंतओ भमइ नयरे । अह इंदकुमारीओ,
सुहलग्गपयट्टिआ दिट्ठा ॥ १४९ ॥ नायं कहवि न भज्जइ, एयाण पभावओ इमं नयरं । अह सो आउरलोएण, पुच्छिउओ
साहए एवं ॥ १५० ॥ भो ! भो ! एरिसलग्गे, इंदस्स कुमारियाउ एयाओ । इह ठाणे ठवियाओ, न फिट्ई रोहओ जेण
॥ १५१ ॥ लक्खणमाणेण मए, नायमिमं पच्चओ य इह एसो । अवर्णिताण य तुम्हं, ओसरिही रोहओ किंचि ॥ १५२ ॥
अवर्णिति जाव ते वि हु, ओसारइ ताव रोहयं किंचि । तो दिट्ठपच्चएणं, जणेण कूवो कओ तत्थ ॥१५३॥ अहु पल्लिऊणं मंज
वि, तं पुरं गिह्तिउं य सव्वस्सं । पत्ता पाडलिपुत्तं, चउट्टिसिं रोहिउं रहिया ॥१५४॥ नंदो वि पइदिणं चिय, तेहिं समं कुणइ
गुरुयसंगामं । वचंतेहिं दिणेहिं, तुट्ठवलो सो उवक्खीणो ॥१५५॥ तत्तो भम्मदुवारा, मग्गेई हंतकारमिव विप्पो, दिन्नं चाणकेणं,
जं एसा नरवराण ठिई ॥१५६॥ नंदस्स उवालंभं, चाणको दावए अहोतुमए । तइया न किंपि दिन्नं, मज्झ विणा अद्धचंदं ति
॥१५७॥ इन्दि च मए दिन्नं, तुज्झ इमं जासु एगरहचडिओ । जं सकसि तं गिन्हिय, इय सोउं चितए नंदो ॥१५८॥ विड-
डेइ सुघाडियंपि हु, संघडए विहडियंपि कज्जमिह । संघडणविहडणा वाडेण, विहिगा जणो नडिओ ॥ १५९ ॥ अह
विसकअं एगं, रूववइं मुंचए नियावासे । एयं विवाहिऊणं, मरिस्सई चंदगुत्तु ति ॥१६०॥ तत्तो भज्जाजुयलं, कअं एगं च

साररयणाणि । संठाविऊण रहे, सेसं गहिऊण सो चलिओ ॥१६१॥ अह रहचडिया कन्ना, पिकखइ पविसंतचंदगुत्तमुहं । नंदेण
 तओ भणिया, पावे ! सत्तुंमि अणुरत्ता ॥१६२॥ मह रज्जजीवियहरं, जममिव एयं कहन्नु पत्थेसि । ता गच्छसुत्ति भणिउं, रहाउ
 उत्तारिउं मुक्का ॥१६३॥ अह चंदगुत्तनिवरह-मारुहमाणीइ तीइ नव अरगा । भग्गाओ अवसउणु त्ति, वारिया चंदगुत्तेण
 ॥१६४॥ चाणको भणइ इमं, मा वारसु जेण उत्तमो सउणो । होही नवपुरिसजुगे, तुह रज्जं इत्थ नयरंमि ॥ १६५ ॥ तं
 रहमारोहाविय, चाणको भणइ नंद ! निसुणेसु । पुन्ना मज्झ पइन्ना, एसा छोटिज्जइ सिह त्ति ॥१६६॥ अह निग्गयंमि
 नंदे, ते वि पविट्ठा पुरस्स मज्झंमि । दोहिं विभागेहिं, कयरज्जं अन्नं पि एएहिं ॥ १६७॥ तीए पुण कन्नाए, उवरिं दुन्हंमि
 अत्थि अणुराओ । चाणको रिउकन्नं त्ति, अप्पए पव्वयगरन्नो ॥ १६८ ॥ जंपइ य चंदगुत्तं, अप्पसु नियजिट्ठभाउणो एयं ।
 तेण तहत्ति पवन्ने, आढवई तस्स वीवाहं ॥ १६९ ॥ उब्भविया वरवेई, जा ठवियं जलणकुंडमइरम्मं । ता मंगल तूररवो,
 उच्छलिओ विसमसद्देण ॥ १७० ॥ पज्जालिओ य जलणो, घयमहुसित्तो वि विसमजालिल्लो । लाइंजलीउ खित्ता, जोइसि-
 एणं खलंतेणं ॥१७१॥ अंधारियं च गयणं, तमालदलसामलेण धूमेण । इत्थंतरंमि गहिओ, कन्नाइ करो नरिंदेण ॥ १७२॥
 होमग्गितावउब्भव-कन्नापस्सेयसंगमेण तओ । संकमियं तस्स विसं, तयविसअट्ठिफंसणेणं व ॥ १७३ ॥ विसवेगभावि-
 यंगो, पव्वयगो जंपए इमं वयणं । हा भाय ! भायवच्छल ! मरिज्जए चंदगुत्त ! त्ति ॥१७४॥ अह विसवेगं नाउं, उजावेमि
 त्ति चंदगुत्तनिबो । जा आणवेइ पुरिसे, तो चाणक्केण भणियमिमं ॥१७५॥ तुल्यार्थं तुल्यसम्बन्धं, मर्मज्ञं व्यवसायिनम् ।
 अर्द्धराज्यहरं मित्रं, यो न हन्यात् स हन्यते ॥१७६॥ नाऊणं तब्भावं, मज्झत्थो चेव संठिओ राया । पव्वयगो वि य पंचत्त

मुवगओ वेयणकंतो ॥१७७॥ दोसुवि रज्जेसु तओ, जाए रायंमि चंदगुत्तंमि । नंदनिवस्स मणुस्सा, कुणंति निसिचोरियं
 नयरे ॥१७८॥ तो चाणको पिकखइ, किंपि नरं नयररक्खणसमत्थं । अन्नदिणे पत्तो नल-दामाभिहकोलियस्स गिहे ॥१७९॥
 तस्स सुओ य रमतो, ढसिओ मकोडएहिं तो तेण । तेसि बिलं खणिय तडे, कारीसं खिविय निहहियं ॥१८०॥ तं दहुं चाण-
 को, पुररक्खमो इमु त्ति चित्तेउं । निवपासे सहाविय, तं ठावइ नयरआरक्खं ॥ १८१ ॥ तेण वि बीसासित्ता, भणिया
 सव्वे वि तक्करा रहसि । भो विलसह सिच्छाए, संपइ अम्हाण रज्जं ति ॥ १८२ ॥ तेण य अन्नदिणे ते, सपुत्तदारा नि-
 मंतिया सव्वे । अह भोयणोवविट्ठा, गेहं दहिऊण ते दट्ठा ॥ १८३ ॥ तत्तो पुरस्स सुत्थे, जाए चितइ पुणो वि चाणको
 को आसि मह अभत्तो, तो सरियं पुव्वनियचरियं ॥ १८४ ॥ जं महक्कप्पडियत्ते, एगो गामो अदिन्नभिक्षु ति ।
 रुट्ठो खुदाएसं, पेसइ तग्गामवासीणं ॥ १८५ ॥ चिट्ठति तुम्ह गामे, चउदिसिं अंबगा य वंसा य । छित्तूण
 अंबगवणे, वंसाणं कुणह वाडिं ति ॥ १८६ ॥ तो तेहिं नियबुद्धीइ, अंबगा रायरक्खणीय त्ति । चितिय वंसे छित्तुं, वाडिं
 अंबाण कारिति ॥ १८७॥ विवरीयवयणकरणे, तं छिदं गिन्हिऊण चाणको । गामं सवालबुद्धं, पिलीवए पिहियदाराणि
 ॥ १८८ ॥ तत्तो तं चाणको, नियभज्जं आणए पयंपइ य । तुज्झ कए एस मए, रज्जस्स उवक्कमो विहिओ ॥ १८९ ॥
 तो नियअवमाणविसं, मुंच पिण ! रिद्धिअमयजोगेण । अह तीइ पिया निसुणइ, चाणक्कं गहियरज्जं ति ॥१९०॥ तो स
 कुडुंबो पत्तो, चाणक्कं खामिऊण तोसेइ । सो उवसंतो तेसिं, जहारिहं कुणइ सम्माणं ॥१९१॥ अह वच्चंते काळे, चाणको
 चंदगुत्तनिवरज्जं । खग्गं च कोसहीणं, पिकिखय चितइ विणस्सेही ॥१९२॥ तो कोसपूरणकए, उवायमेगं करेइ चाणको ।

दीणारपुन्रथालं, ठावइ पुरिसं च तस्स तडे ॥ १९३ ॥ वरदिन्नपासयकरो, सो पुरिसो भणइ जो ममं जिणइ । सो लेउ
 थालमेयं, जित्तो मे देउ दीणारं ॥ १९४ ॥ चाणकेणं चित्तिय-मेवं कोसो पभूयकालेण । पूरिज्जइ ता अन्नं, इत्थ उवायं
 करेमि अहं ॥ १९५ ॥ पाएमि पवरमज्जं, रिद्धिसमिद्धे कुडुंबिए सव्वे । जेण नियगेहलच्छी, सव्भावं मे कहंति जओ
 ॥ १९६ ॥ कुवियस्स आउरस्स य, वसणं पत्तस्स रागपत्तस्स । मत्तस्स मरंतस्स य, सव्भावा पायडा हुंति ॥ १९७ ॥
 इय निच्छिय चाणको, आहविय कुडुंबिए नियावासे । भुंजाविज्जण पायइ, ते मज्जं अप्पणो न पुणो ॥ १९८ ॥ तो
 गाणहसणनच्चण-पमुहं उक्खित्तचिद्धियं नाउं । चाणक्को तम्मज्जे, तालं दाऊण इय भणइ ॥ १९९ ॥ दो धाउरत्तवत्थे,
 कंचणमयकुंडिया तिदंडं च । नरनाहो वसवत्ती, होलं वाएह मे इत्थ ॥ २०० ॥ तत्तो होलावज्जे, पवाइए कोलिएहिं मत्तेहिं ।
 उक्खित्तकरो एगो, कुंडुंबिओ भणइ उच्चसरं ॥ २०१ ॥ जोयणसहस्सगमणे, हत्थिस्स पए पयंमि लीलाए । पूरेमि कणय-
 लवखं, होलं वाएह मे इत्थ ॥ २०२ ॥ अवरो तिलाढयंमी, वविए उप्पन्नए पडितिलंपि । पूरेमि कणयलवखं, होलं
 वाएह मे इत्थ ॥ २०३ ॥ अन्नो भणइ गिरिनई-पूरं गोमक्खणेण रूंभामि । एगदिणुप्पन्नेणं, होलं वाएह मे-
 इत्थ ॥ २०४ ॥ अन्नो य किसोराणं, इगदिणजायाण खंधकेसेहिं । छाएमि नयरमेयं, होलं वाएह मे इत्थ ॥ २०५ ॥
 आहन्नो दो साली-रयणे मह गद्दही पमूई य । निच्चं छिन्नपरूढा, होलं वाएह मे इत्थ ॥ २०६ ॥ इय नाउं तव्भावं, चाण-
 को ते कुडुंबिए सव्वे । विगयमए आहविउं, जहारिहं मग्गए एवं ॥ २०७ ॥ इग जोयणगामी-गयपयमाणे मग्गए कण-
 यलवखे । एगं अवरं च पुणो, एगतिलुब्भवतिलपमाणे ॥ २०८ ॥ अवरं एगाहभवे, नवणीयकिसोरए य पडिमासे । कुट्टार-

भरणपमिया, सालीओ मग्गिया तेण ॥ २०९ ॥ दिन्ना य तेहि इत्थं, पूरियभंडारकुट्टागारो सो । कयकिच्चो चाणक्को, रज्जं राउ व्व पालेइ ॥ २१० ॥ अह विहरंता सिद्धंत-जलहिउल्लाससहरसारिच्छा । सिरिविजयसूरिगुरुणो, संपत्ता तंमि नयरंमि ॥ २११ ॥ तो तत्थ आगएहिं, जंघाबलवज्जिएहि नाणेण । सिरिविजयसूरिगुरुहिं, दुब्भिकखमणागयं नाउं ॥ २१२ ॥ तत्थेव बुद्धवासं, काउं कामेहिं ठाविओ सपए । सूरि तस्सेगंते, सिद्धवएसा बहू दिन्ना ॥ २१३ ॥ अह पेसिओ स सूरि, सबालबुद्धाउलं गणं गहिउं । अन्नत्थ सुभिकखंमी, तओ दुवे चिल्लया लहुया ॥ २१४ ॥ नियगुरुसिणेहविहुरा, वलिऊण समागया गुरुसगासे । साहंति नियागमणं, तो भणिया बुद्धसूरिहिं ॥ २१५ ॥ वच्छा ! वच्चह तुब्भे, इत्थ भविस्सइ महंतदुब्भिकखं । पमणंति ते पहुपए, सक्केमो कहवि न चएउं ॥ २१६ ॥ तो धरिया सूरिहिं, अह जाए पुव्वकहिय दुब्भिकखे । जं लहइ गुरु पवरं, तं तेसिं देइ बालाणं ॥ २१७ ॥ तो चिल्लएहिं वितिय-मज्जुत्तमेयं गुरुंमि सीयंते । सीयइ सयलो गच्छो, जम्हा एयं सुए भणिअं ॥ २१८ ॥ जस्स कुलं आयत्तं, तं पुरिसं आयरेण रक्खिज्जा । नहिं तुंबंमि पणट्ठे, अरया साहारया हुंति ॥ २१९ ॥ ता जो अंजणजोगो, तइया अहिणवगुरुण दिज्जंतो । कुट्टंतरिएहिं सुओ, तं अम्हे संपइं कुणिमो ॥ २२० ॥ इय परिभाविय दोहि वि, सो जोगो मिलिओ तहा सिद्धो । तेणंजणजोगेणं, अदीसमाणा य ते हुंति ॥ २२१ ॥ तो चंदगुत्तरन्नो, उभओ पासेसु चिल्लया दोवि । उवविसियपुन्नथाळे, भुत्तुणं जंति पद्विसं ॥ २२२ ॥ अन्नदिणपमाणेणं, भुत्ते सिरिचंदगुत्तभूवालो । तुरियं उट्ठाविज्जइ, अजिन्नभीएहिं विज्जेहिं ॥ २२३ ॥ एवं इगजणभत्ते, जणति-यगेणं विभज्जमाणंमि । ऊणोयरियाइ किसो, मुणि व्व जाओ महीनाहो ॥ २२४ ॥ तं तह दहुं पुच्छइ, चाणक्को कीस दुव्व-

लो ? देव ! । सो भणइ न याणे हं, किंतु न तिप्पामि भुंजंतो ॥ २२५ ॥ अहं चिंतइ चाणको, भोयणसमयंमि नूणमेयस्स ।
 सिद्धो को वि हु भुंजइ. अओ न तिप्पेइ एसु त्ति ॥ २२६ ॥ तो बीयदिणे इट्ठाल-चुन्नओ भोयणस्स सालाए । खिविओ
 ता पयपंती, दो दिट्ठा बालपुरिसाण ॥ २२७ ॥ नायं च इमं दो लहु, सिद्धनरा केवि भुत्तुमायंति । तो बीयदिणे भोयण-
 सालाए कारिओ धूमो ॥ २२८ ॥ तेण य गलियं तं लोयणाण, सिद्धंजणं तओ दिट्ठा । उभओ पासे रन्नो, उवविट्ठा चि-
 ल्लया दोवि ॥ २२९ ॥ दट्ठूण चंदगुत्तो, पभणइ विट्ठालिओ अहमिमेहिं । इय जाओ दुट्ठमणो, तं पिक्खिय भ-
 णइ चाणको ॥ २३० ॥ रे ! किंवि मणोजाओ, अज्जं चिय तं सि नूण सुद्धप्पा । बालकुमारजईहिं, सह भुतो जं सि एगत्थ
 ॥ २३१ ॥ को साहूहिं सद्धिं, भुत्तं पावेइ एगथालंमि । ता तं चिय सुकयत्थो, सुलद्धमिह जीवियं तुज्झ ॥ २३२ ॥ एए
 चिय सुकयत्था, जियलोए उज्झिऊण जे भोए । बालत्ते निक्खंता, जिणिंदधम्मो जओ भणियं ॥ २३३ ॥ धन्नाउ बाल-
 मुणिणो, बालत्तणयंमि गहियसामन्ना । अणरसियनिव्विसेसा, जेहिं न नाओ पियविओगो ॥ २३४ ॥ एवं स चंदगुत्तं,
 अणुसासिय चिल्लए विसज्जेइ । तो गंतूण गुरूणं, सोवालंभं कहइ एवं ॥ २३५ ॥ जइ तुह सोसावि इमं, करंति ता सोहणं
 किमन्नत्थ । ता वारिज्जसु एए, इय भणिए जंपए सूरी ॥ २३६ ॥ भइय ! हवेसि सद्धो, नामेणं चेव न उण चरिएण । जं
 एसि चिल्लयाणं, दुन्हंमि न देसि आहारं ॥ २३७ ॥ एएणं चिय अन्नत्थ, पेसिया साहुणो मए सव्वे । एए पुण वलि-
 ऊणं, समागया मज्झ नेहेण ॥ २३८ ॥ ता भइ ! तुज्झ इत्तिय-पावारंभस्स किं फलं अन्नं । जइ एरिसदुक्काले, न देसि
 दाणं मुणीण जओ ॥ २३९ ॥ दिणए सीसरिक्खा, सुहडपरिक्खा च होइ संगामे । वसणे भित्तपरिक्खा, दागपरिक्खा य

दुक्काले ॥ २४० ॥ किं सो वि गिही भन्नइ, जो साहूणं अदिन्नदाणोवि । भुंजइ मेहंमि जओ, नियउपरं भरइ काओ वि ॥ २४१ ॥ इय सोउं चाणको, पभणइ भयवं ! भवन्नवावडिओ । तुब्भेहिं समुद्धरिओ, चोयणपोएण अहमिनिं ॥ २४२ ॥ तो सुद्धेसणिणं, अहापवत्तेण भत्तपाणेण । कारिज्जह अणुदियहं, अणुगहं मज्झ मेहंमि ॥ २४३ ॥ खमियव्वं च असेसं, जमुवालंभेण खेइया तुब्भे । इय भणिउं चाणको, संपत्तो निययआवासे ॥ २४४ ॥ अह चित्तिउं पवत्तो, जइ को वि हु चिल्लयव्व अहिस्सो । सत्तुनरो देइ विसं, निवस्स ता सुंदरं न इमं ॥ २४५ ॥ किंच इमो पुव्वंपि हु, विसकन्नपओगओ कहवि छुट्ठो । ता तह करेमि संपइ, विसाओ जह होइ नेव भयं ॥ २४६ ॥ इय चित्ति य चाणको, दावेई चंदगुत्तनरवइणो । सह आहारेण विसं, पइदिणमहियाहियकमेण ॥ २४७ ॥ इतो य धारिणीए, रन्नो देवीइ गम्भभावाओ । उप्पन्नो डोहलओ, सा चित्ति एवमणुदियहं ॥ २४८ ॥ धन्नाउ कयत्थाओ, ताओ महिलाउ जाउ सह पइणा । भुंजंति एगथाले, एगासणसन्निविट्ठाओ ॥ २४९ ॥ किं ताण जीविणं, विहलं चिय ताण गम्भउव्वहणं । जाउ नियभत्तुणा सह, भुंजंति न एगथालंमि ॥ २५० ॥ ता तेण दोहलेणं, अपुज्जामाणेण दुव्वलसरीरा । सिरिचंदगुत्तरन्ना, दिट्ठा तह जंपिया एवं ॥ २५१ ॥ किं तुज्झ नेव पुज्जइ, मइ साहीणे वि पुहइनाहंमि । अहवा कस्स वि दुव्वयण-सल्लपरिपीडिया सि तुमं ॥ २५२ ॥ अह धारिणी पयंपइ, न हु एवं देव ! कारणं किंतु । गम्भाणुभावजणिओ, मह वट्टइ दोहलो एसो ॥ २५३ ॥ जइ नाह तए सद्धिं, अहयं भुंजामि एगथालंमि । तो भणइ निवो चिट्ठसु, वीसत्था पूरइस्से हं ॥ २५४ ॥ अह बीयदिणे भोयण-वेलाए जाव आहवइ देवि । तो चाणको निवइं, वारइ विन्नायपरमत्थो ॥ २५५ ॥ भणइ य तुह आहारो,

सविसो न सहेर कहवि देवोए । ता अन्नदिणे एगो, कवलो जा राइणा दिन्नो ॥ २५६ ॥ ता पत्तो चाणको, अहो
अकज्जं ति जंपिरो सहसा । छुरियं गहाय उयरं, फालिय से कडुए पुत्तं ॥ २५७ ॥ धरिओ घयाइमज्जे, पुन्नेसु दिणेसु
तरस पुत्तरस । जणणीचावियकवलाउ, निवडिओ जेण एयसिरे ॥ २५८ ॥ विसबिंदू ता विहियं, नामं तं चेव बिंदु-
सारुत्ति । गाहियकलाकलावो, कमेण सो जुव्वणं पत्तो ॥ २५९ ॥ अह चंदगुत्तराए, दिवं गए ठाविओ इमो राया ।
धाईए सिक्खाविओ, वट्टसु चाणकआणाए ॥ २६० ॥ सो तह वट्ठंतो अह, सुबंधुनामेण नंदसचिवेण । भणिओ
अणुल्लिओ विहु, कहेमि तुह पट्टभत्तीए ॥ २६१ ॥ देव न वेससियव्वं, चाणके जेण फालियं उयरं । जणणी विणा-
सिया तुह, तो पुट्ठा तेण नियधाई ॥ २६२ ॥ तीए वि इमं कहियं, अह चाणकस्स उवरि परिकुविओ । तं आयंतं
दट्ठं, सो झत्ति परंमुहो जाओ ॥ २६३ ॥ तत्तो पिसुणपवेसं, चाणको जाणिऊण विणियत्तो । नियगिहपत्तो चितइ, किं
कायव्वं पए इन्दि ॥ २६४ ॥ इत्तियकालं विहिओ, इह लोओ सयलसत्तुनिम्महणो । तो संपइ परलोओ, साहेउं
जुज्जए मज्झ ॥ २६५ ॥ तो गिहसुत्थं काउं, पत्तयसहियं समुग्गयं खिविउं । मंजूसाए दाउं च, तालए जाइ नयराओ
॥ २६६ ॥ रहिउं करी समज्जे, इंगिणिमरणेण अणसणं लेइ । इत्तो य बिंदुसारो, इय वुत्तो तीइ धाईए ॥ २६७ ॥
दुट्ठकयं जं सचिवो, परिभूओ एयसंतिया तुज्झ । पाणा रज्जं च तओ, से कहिओ पुव्ववुत्तंतो ॥ २६८ ॥ तं नाऊणं
राया, गंतुं चाणकपासमल्लीणो । पभणइ ममावराहं, खमिऊणं होसु सुपसन्नो ॥ २६९ ॥ जइ वि मइमोहगहिला, बाला-
गुरुएसु अविणयमुविति । तह वि न कुप्पंति जओ, दुज्जायं होइ न दुमाया ॥ २७० ॥ चाणको भणइ मए, परिचत्तं

सन्धमणसणं गहियं । ता वच्छ ! गच्छ मेहं, परलोयहिण पयटो हं ॥ २७१ ॥ तो बिंदुसारराया, खामेउ सपरियणो
गिहं पत्तो । चित्ति सुबंधुनामो, जइ अज्जवि चलइ चाणको ॥ २७२ ॥ ता निकंदेइ ममं, इय चित्तिय भणइ कवडओ नि-
वई । तुह अणुमई सामिय !, करेमि चाणकपूयमहं ॥ २७३ ॥ होउ इमं ति अणुमए, गतुं संझाई कुणइ तप्पूयं । उग्गाहियं
च धूवं, कारीसे खिवइ इंगालं । २७४ ॥ मायाइ पणमिऊण य, गओ स मेहंमि तेण जलणेण । दज्झंतो चाणको, इय
चित्तंतो सहइ सम्मं ॥ २७५ ॥ देहं असुइदुगंधं, भरियं मलमुत्तपित्तरुहिराण । रे जीव ! इमस्सुवरिं, पडिबंधं मा तुमं कु-
णसु ॥ २७६ ॥ पुन्नं पावं च दुगं, वच्चइ जीवेण सह सया एयं । जं पुण इमं सरीरं, तं न चलइ कहवि ठाणाओ ॥ २७७ ॥
तिरियत्तणंमि बहुसो, पत्ताइ तुमे अणेगदुक्खाई । तो ताई सुमरंतो, सहसुइमं वेयणं जीव ! ॥ २७८ ॥ नरयंमि जीव ! तुमए,
नाणादुक्खाई जाई सहियाई । इन्हि ताई सरंतो, अहियाससु वेयणं एयं ॥ २७९ ॥ इको जायइ जीवो, मरेइ इको भवंमि
तह भमइ । कम्माइ खवइ इको, इकु च्चिय पावए सिद्धिं ॥ २८० ॥ एगो मे सासओ अप्पा, नाणदंसणसंजुओ । सेसा मे
बाहिरा भावा, सव्वे संजोगलक्खणा ॥ २८१ ॥ संजोगमूला जीवेण, पत्ता दुक्खपरंपरा । तम्हा संजोगसंबंधं, सव्वं
तिविहेण वोसिरे ॥ २८२ ॥ हिंसालियचोरिके, मेहुन्नपरिगहे य निसिभत्ते । पच्चक्खामि य संपइ, तिविहेणाहारपाणाणं
॥ २८३ ॥ छउमत्थो मूढमणो, कित्तियमित्तंमि संभरइ जीवो । जं च न सुमरामि अहं, मिच्छा मे दुक्कडं तस्स ॥ २८४ ॥
जे मे जाणंति जिणा, अवराहा जेसु जेसु ठाणेसु । ते हं आलोएमी, उवट्ठिओ सव्वभावेण ॥ २८५ ॥ जं जं मणेण कट्ठं,
जं जं वायाइ भासिअं पावं । काएण वि जं च कयं, मिच्छा मे दुक्कडं तस्स ॥ २८६ ॥ अन्नं च मज्झ संपइ, जुत्तं अप्पहि-

यमेव काउं जे । मरणंमि समासन्ने, तम्हा सुमरामि परमिट्ठि ॥ २८७ ॥ सिरिअरिहंताण नमो, सिद्धाण नमो नमो य
 सूरोग । उवज्झायाणंपि नमो, नमो य साहूण सव्वेसिं ॥ २८८ ॥ एवं सुहपरिणामो, चाणक्को चइय अप्पणो देहं । उव-
 वन्नो सुरलोए, विमाणवासीसु तियसवरो ॥ २८९ ॥ अह बिंदुसारनिवई, पत्थावे इय सुबंधुणा भणिओ । सामिय ! चा-
 णक्कगिहं, अवलोइज्जइ तओ राया ॥ २९० ॥ तत्थ गओ तं सव्वं, रिच्छं पिक्खेइ जाव ता मंती । एगोवरगदुवारं,
 उग्घाडइ गेहसारकए ॥ २९१ ॥ तत्थिक्खइ मंजूसं, उग्घाडइ तंपि रयणलोभेण । अह तीसे वि य मज्झे, समुग्गयं पिक्खइ
 सुगंधं ॥ २९२ ॥ इह बीयगाणि संति त्ति, भिंइए गंधचुन्नमह तत्थ ! अग्घाइय दट्ठं पत्तयं च, सो वायए एवं ॥ २९३ ॥
 अग्घाइऊण गंधे, एए जो पियइ सीयलं सलिलं । भुंजइ मणुन्नभुज्जं, वरखाइमसाइमं च तहा ॥ २९४ ॥ जिंघइ
 सुगंधिगन्धे, सुमणसकप्पूरपभिइए सव्वे । पिक्खइ मणोहराईं, रूवाइं चित्तभिच्छीसु ॥ २९५ ॥ वीणावेणुरवट्ठं, मणुन्नगीया
 इयं निसामेइ । महिलातूलीउस्सीसगाइ, फासेइ सेवइ य ॥ २९६ ॥ किं बहुणा पंचण्ह वि, विसयाणमणोहरं च जं वि-
 सयं । भुंजइ सो जमगेहं, वच्चइ नत्थित्थ सन्देहो ॥ २९७ ॥ विद्धियसिरतुंडमुण्डण- वेसो पंतासणाइकयविच्छी । साहु व्व
 चिट्ठई जइ, ता जीवइ अन्नहा नेव ॥ २९८ ॥ इय तत्थ वाइऊणं, चित्तइ मंती सुबंधुनामो सो । विद्धो मह बुद्धोए, मुएण जो
 मारिओ तेण ॥ २९९ ॥ मइ माहण्यं सु च्चिय, चाणक्को धरउ जीवलोगंमि । जेण मुएण वि अहयं, जियंतमयगो वि णिम्म-
 विओ ॥ ३०० ॥ इय चित्तिऊण तत्तो, कारियसिरतुंडमुण्डणाइयं । जीवियलद्धो अहियं, सो चिट्ठइ साहुकिरियाए ॥ ३०१ ॥
 अह बिंदुसारदेवीइ, पुहइतिलयाइ नंदणो जाओ । नामेण असोगसिरी, असोगदलरत्तकरचरणो ॥ ३०२ ॥ कालेण कला-

कलिओ, जुवराजपण निवेसिओ पिऊणा । तंमि विवन्ने सो अह, रज्जं पालेइ नीईए ॥३०३॥ तस्स वि असोगसिरिणो,
पुत्तो जाओ कुणालनामेण । उवरयजणणीओ सो, ठविओ बालो वि जुवराओ ॥ ३०४ ॥ सावक्कयमायाए, भएण
वरमंतिपरियणसमेओ । दाऊणं उज्जेणिं, कुमारभुत्तोइ पट्टविओ ॥ ३०५ ॥ तत्थ य नेहवसेणं, असोयसिरिपत्थिवो अम-
च्चस्स । लेहे सहत्थलिहिण, पेसइ कज्जेसु अन्नदिणे ॥ ३०६ ॥ कज्जंतंरंमि लिहिण, कुमरं सुणिऊण पढणसिद्धिलं ति ।
रत्ता सचिवस्स इमं, लिहियं लेहस्स मज्झंमि ॥ ३०७ ॥ तथा लेलिखयतेऽन्यच्च, ममादेशाद्विशेषतः । अधीयतां कुमारो-
ऽसौ, कुणालः सचिव ! त्वया ॥३०८॥ इय लिहिऊणं पडिवाइउं च, लेहं तहिं मुत्तूणं । राया असोगचंदो, समुट्ठिओ देह-
चिताए ॥ ३०९ ॥ सावक्का सुयजणणी, पासत्था गहिय वायए लेहं । नियपुत्तरज्जलुद्धा, देइ अकारस्सुवरि बिंदुं ॥३१०॥
मुंचइ तहेव लेहं, जा पत्तो तत्थ पत्थिवो तत्तो । लेहं तहेव इट्ठं, मुदिय अप्पेइ पुरिसस्स ॥ ३११॥ सो वि हु उज्जेणीए,
गंतूण समप्पए अमच्चस्स । जा वायइ ता दिट्ठं, कुमरो अंधीयतामेवं ॥ ३१२ ॥ अह कसिणमुहो मंती, तुन्हिको पुच्छिओ
कुमारेण । जा न कहइ लेहत्थं, ता घित्तुं वायइ रायंपि ॥ ३१३ ॥ पिकखइ नियपिजलिहियं, कुमरो अंधीयतामिमं वयणं ।
तो चितइ मह वंसे, अलंघणीया पियरआणा ॥ ३१४ ॥ जइ तायआणमहमवि, लंवेमि करिस्सई कहं अन्नो । तो निय-
त्तायपियमिमं, मए सयं चेव कायव्वं ॥ ३१५ ॥ तत्तो तत्तसलायं, गिण्हिय अंजेइ दोवि अच्छीओ । सोउं च वइयरमिमं,
चितइ सोगाउरो राया ॥ ३१६ ॥ अन्नह परिचितिज्जइ, सहरिसकज्जुज्जुएण हियएण । परिणमइ अन्नह चिय,
कज्जारंभो विहिवसेण ॥ ३१७ ॥ अंधस्स नेव रज्जं ति, राइणा से कओ इगो गामो । दिन्ना सवक्किपुत्तस्स, कुमारभुत्तीइ

उज्जेणी ॥३१८॥ अह सो कुणालकुमरो, गंधव्वकलाकलावकुसुलु त्ति । गंधव्वपसतु च्चिय, हिंडइ सव्वत्थ गायंतो ॥३१९॥
तब्बज्जा सरयसिरी, तीसे गब्भंमि सो दमगजीवो । अज्जमुहत्थिसगासे, गहियवओ मरिय उप्पन्नो ॥३२०॥ अह तीसे
डोहलओ, जाओ भरिएसु दोसु मासेसु । जिणसाहुपूअणंमी, जहसत्ति पूरिओ सोवि ॥ ३२१ ॥ अह पुत्तेसु दिणेषु,
सरयसिरी पसवए सुय पवरं । तो चित्तेइ कुणालो, संपइ गिन्हामि रज्जं ति ॥ ३२२ ॥ सावक्कवमायाए, मणोरहे हं करेमि
विहले य । तो गंतुं गामाओ, हिंडइ अन्नायचरियाए ॥ ३२३ ॥ पत्तो पाडलिपुत्तं, भमेइ सच्चिवाइयाण गेहेसु । रंजइ
सयलं नयरं. लोओ वि य जाए एवं ॥ ३२४ ॥ पच्छन्नवेसथारी, हाहाहूहूग को वि अन्नयरो । एसो किं वा सय-
मिह, समागओ तुंवरो नूगं ॥ ३२५ ॥ किं वा गंधव्वेसो, किं वा वि हु किंनरो नरो एसो । एवं जंपंताणं, लोयाणं रायपा-
संमि ॥ ३२६ ॥ संनाभा उल्लावो, कोऊहलपूरिण तो रत्ता । हकारिओ कुमारो, गायइ अह जवणियंतरिओ ॥ ३२७ ॥
गायंतेण य तेण यं, अहिये आवज्जिओ धरणिनाहो । भणइ वरं वरसु तुमं, गंधव्विय ! दिज्जए जेण ॥ ३२८ ॥ अह
मग्गइ दिन्नवरो, असोगसिरिपत्थिवेग तुट्ठेण । गायंतो महुरसरं, कुणालकुमरो इमं अत्थं ॥ ३२९ ॥ सिरिचंदगुत्तरन्नो,
पडिपुत्तो बिंदुसारनत्तूओ । पुत्तो असोगसिरिणो, अंधो जाएइ कगिणियं ॥ ३३० ॥ अह रत्ता विन्नाओ, पुत्तो मह एस
नेहविहुरेण । जवणियमवणेऊणं, निवेसिओ निययउच्छंगे ॥३३१॥ वच्छ ! किमप्पं मग्गसि, तो मंती भणइ देव ! अह-
बहुयं । कागिणीसद्देग जओ, भन्नइ रायाण रज्जं ति ॥ ३३२ ॥ पिऊणा वुत्तं अंधो, पुत्त ! तुमं किं करेसि रज्जेण । सो
जंपइ मज्झ सुओ, करिस्सई तो निवो भणइ ॥ ३३३ ॥ वच्छ ! कया तुह पुत्तो, जाओ सो आह संपइ देव ! । तत्तो पि-

दागहेणं, नागकयं संपई चेव ॥ ३३४॥ अह वित्तंमि दसाहे, रत्ना आणाविऊण सो तत्थ । ठविओ नियरज्जपए, समत्थ-
सामंतजुत्तेण ॥ ३३५॥ कालक्रमेण तत्तो, स संपई पयडसासणो जाओ । धित्तुं अणारिए विहु, देसे साहेइ भरहद्धं ॥ ३३६॥
इत्तो चिय विहरंता, सिरिअज्जसुहत्थिमूरिणो पत्ता । जीवंतसामिपडिमा, वंदणवडियाइ उज्जेणि ॥ ३३७॥ संपई रायामि
तया, पाडलिपुत्ताउ आगओ तत्थ । पासायस्सुवरि ठिओ, पुरिलच्छि पिच्छए जाव ॥ ३३८॥ ता अज्जसुहत्थिहृत्तं,
पिक्खइ नयरई रायमगंमि । तत्तो वित्तइ राया, कत्तवि पुव्वंपि दिट्ठु त्ति ॥ ३३९॥ ईहापोहगवेसण-परो य सो निव-
डिओ महीवीढे । आसन्नपरियणेणं, सित्तो चंदणरसाईहिं ॥ ३४०॥ उवलद्धचेयणो अह, सपुव्वजाई खणेण संभरइ ।
तो विहियगरुयउवंगार-सरणविप्फुरियवहुमाणो ॥ ३४१॥ सा मंतमंतिभडकोडि-परिगओ गुरुसमीचमुवगंतुं । पुच्छइ
नमिउं भत्तीइ, किंफलो नाम जिणधम्मो ॥ ३४२॥ सग्गापवग्गफलओ, जिणधम्मतरु त्ति जंपियं गुरुणा । सामाइयस्स
किंफल-मिइ पुट्ठे भणइ गणहारो ॥ ३४३॥ अव्वत्तं सामइयं, रज्जाइफलं ति पच्चयंमि दढे । संजाए तो राया, एमेव
इमं ति मन्नेइ ॥ ३४४॥ पच्चभिजाणसि सामिय ! कोई अहयं ति जंपइ नरिंदो ? । तो विम्हइओ सूरी, सुओगेण इय भणइ
॥ ३४५॥ जाणामो सुट्ठ इमं, नरिंद ! जह अम्ह तं पुरा आसि । सीसो कोसंबीए, तं सोउं सो समुद्धसिओ
॥ ३४६॥ हिययंमि अमायंतं, असंखनाणाइगुणगणं गुरुणो ॥ रोमं च मिसेण बहिं च, पक्खिवंतो भणइ एवं ॥ ३४७॥
अइसइयनाणविप्फुरिय-तेयनिट्ठवियमोहतिभिरोह ! । तिहुयणपयडदिवायर !, गुणसागर ! मुणिवइ ! नमो ते ॥ ३४८॥
गुरुजणउवयरियाणं, पच्चुवयारंमि सुरगणसमेओ । सक्को वि असक्कु चिय, को उण अम्हारिसवराओ ॥ ३४९॥ जो

तुज्झ पसायतरु, जाओ उवरि ममावि रंकस्स । कुसुमसमिद्धी रिद्धी, तस्सेसा पहु ! मए पत्ता ॥३५०॥ जं तस्स फलं तं
 पुण, जाणेसि तुमं अहं तु मन्नेमि । एयं चेव फलं मे, जं जायं दंसणं तुम्ह ॥३५१॥ किं रंको नियइ निहिं, किं मरुपहिओ
 सरोवरं लहइ । को दुल्लहं सुराणवि, पावइ तुह दंसणमउन्नो ॥ ३५२ ॥ जइ तइया मह करुणं, न करिंतो मुणिवरिंद !
 हियजणय ! । तो निच्छएण अहयं, निवडंतो दुहसयावत्ते ॥३५३॥ तुह पायपसाएणं, अणन्नसरिसं इमं मए रज्जं । पत्तं ता
 इन्हि पि हु, जं कायव्वं तमाइससु ॥ ३५४ ॥ तो भणियं सूरिहिं, नरवर ! जइ मुणसि धम्मफलमेयं । एसा रिद्धी ता तं,
 पुणो वि धम्मायरं कुणसु ॥३५५॥ विहसियमणेण रत्ता, भणियं पसिऊण कहह मह धम्मं । ता जइसावयभेओ, सो गुरुणा
 तत्थ उवइट्ठो ॥ ३५६ ॥ अह नरवइ पव्वज्जइ, सावयधम्मं करेइ य विहीए । जिणवंदणमुणिपूयण-पभावणाईसु उज्जुत्तो
 ॥ ३५७ ॥ कारइ जिणिंदभुवणेहि, सोहियं सयलभूमिवलयमिमो । हकारिउं नरिंदा, केवि पयट्ठाविया धम्मे ॥ ३५८ ॥
 अन्ने ठाणठिया वि हु, उववूहणमित्तओ वि कारविया । जिणचेईहरनिम्मा-वणाइसद्धम्मपडिवत्ति ॥ ३५९ ॥ उज्जेणोए
 विहिया, महाविभूई तेण रहजत्ता । सिरिअज्जसुहत्थीणं, गुरुवएसाणुसारेणं ॥ ३६० ॥ तो सव्वे सामंता, भणिया जइ
 सामियं ममं मुणह । ता नियनियदेसेसुं, कारिज्जह एवमेव सया ॥ ३६१ ॥ अत्थेण मह न कज्जं, इय भणिए ते तहत्ति
 कुव्वंति । नो मइकप्पियमेयं, निसीहमज्झे जओ भणियं ॥३६२॥ जइ मं मन्नह सामिं, समणाणं पणमहासुविहियाणं । दव्वेण
 मे न कज्जं, एवं खुपियं कुणह मज्झं ॥ ३६३ ॥ वीसज्जिया य तेणं, गमणं घोसावणं सरज्जेसु । साहूण सुहविहारा,
 जाया पच्चंतिया देसा ॥ ३६४ ॥ अणुजाणं अणुजाई, पुप्फारुहणाई उक्किरणगाई । पूयं च चेइयाणं, तेवि सरज्जेसु कारंति

॥ ३६५ ॥ अह अन्नदिणे पच्छिम- -निसाइ चिंता निवस्स संजाया । जह धम्मंमि अणारिय-लोयं सव्वं पयट्टेमि ॥ ३६६ ॥
ता साहुसमायारं, निउणं सिक्खारिं । उं बहू पुरिसे । पेसइ अणज्जदेसेसु, विहियनीसेसमुणिवेसे ॥ ३६७ ॥ भणिओ अणा-
रियजणो, जह जह एए करं विमग्गंति । तह तह दिज्जसु तुब्भे, एवं चिय मह पियं होइ ॥ ३६८ ॥ इय तेहिवि पडिवन्नं,
ते मुणिवरूवधारिणो पुरिसा । मग्गंति ताण पासे, सुद्धं बायालदोसेहिं ॥ ३६९ ॥ वत्थं पाणं वसहिं, भत्तं भेसज्जमाइ-
अन्नंपि । पाठंति सिक्खवंति य, जिणवंदणपूयणाइयं ॥ ३७० ॥ एवं कयंमि तूसइ, अम्मं राय त्ति ते वि तं सव्वं । तह चेव
कुणंति तओ, सिरिसंपइनरवई नांमिउं ॥ ३७१ ॥ पुच्छइ अज्जसुहत्थि, भयवं ! किमणारिएसु न हु मुणिणो । विहरंति
तओ भणियं, गुरूहिं जं ते न याणंति ॥ ३७२ ॥ साहुण समायारं, तओ न निव्वहइ संजमो तेसु । जइ एवं तो संपइ,
पेसेउं साहुणो तत्थ ॥ ३७३ ॥ नियह सरूवं तेसिं, निवोवरोहेण तह कयं गुरुणा । रन्नो बलाहिग त्ति य, साहुण वि-
दिति सुद्धन्नं ॥ ३७४ ॥ सम्मं कमेण केणइ, जणवइअद्धं च आरियं जायं । अह अन्नया नरिंदो, सुमरेउं पुव्वरंकत्तं
॥ ३७५ ॥ चउसु वि पुरदारेसुं, कारेइ महंतदाणसालाओ, अवगणियसपरभावं, दिज्जइ तासु वि महादाणं ॥ ३७६ ॥
उव्वरियं असणाई, तासु वि गिहंति जं महाणसिया । तं मुल्लं दाऊणं, मुणीण वियरावण राया ॥ ३७७ ॥ जावंतियं ति
जम्हा, न दाणसालासु कप्पइ मुणीण । कप्पइ विसुद्धकोडी, तेण महाणसियहत्थाओ ॥ ३७८ ॥ छन्नं मुल्लं दाउं, जा-
णंति न साहुणो इय नरिंदो । अन्नंपि हु नेसत्थिय-कंदोइयदोसियप्पमुहं ॥ ३७९ ॥ लोयं भणेइ जह मुणि-वराण दिज्जह
जहिच्छियं तुब्भे । दिन्नस्स पुणो मुल्लं, मग्गिज्जह मज्झ पासंमि ॥ ३८० ॥ एवं जणो पयट्टो, गिहंति तहेव साहुणो तं

च । जाणंतो वि हु एयं, अत्थं सिरिअज्जहत्थिगुरू ॥ ३८१ ॥ सीसाणुरागओ न हि, निवारण अह कयाइ तं नाउं ।
 अज्जमद्वागिरिसूरी, अज्जसुहत्थि उवालभइ ॥ ३८२ ॥ जाणंतो वि हु (न) अज्जो, किं एयमणेसणं निवारेसि ? ।
 सो भणइ जणो राया-णुवत्तिओ धम्मिओ जाओ ॥ ३८३ ॥ सयमेव देइ दाणं, का इत्थमणेसण त्ति तो सूरी ।
 माइ त्ति एस कुविओ, पभणइ अज्जो ! अओ पभिइं ॥ ३८४ ॥ अम्हाणं असंभोगो, तए समं झत्ति ता सुहत्थीहिं । चलणे
 सुगुरूणं निवडिऊण मिच्छुकडं दिन्नं ॥ ३८५ ॥ भणइ य पुणो न काहं, अवरहं एरिसं खमह इकं । ता खमियं सूरीहिं,
 गया य अन्नत्थं विहरंता ॥ ३८६ ॥ संपइराया वि हु, सावगतणं पालिऊण अकलंकं । आउखए संपत्तो, वेमाणियदेव-
 मज्झंमि ॥ ३८७ ॥ तत्तो सो चविऊणं, विदेहखित्तम्मि पत्तमणुयत्तो । गहियव्वओ लहिस्सइ, सिद्धिवहूंसंगसुहउदयं ॥ ३८८ ॥

आचार्यार्यसुहस्तिनं गुरुगुणातिक्रान्तचिन्तामणिं, सम्प्राप्य प्रबलक्षुधाविधुरितो धान्यस्पृहावानपि ।

स्वर्लोकावधिगीतकीर्तिरभवत् भूमीपतिः सम्प्रति-स्तद्धो भव्यजना ! सदा शुभगुरून् सेवस्व सर्वात्मना ॥ ३८९ ॥

सत्सूत्रकृत्श्रीप्रभसूरिशिष्ये, प्रबोधशौर्योदयसिंहवृत्तौ । समर्थितं धर्मविधाविह द्वाः, पञ्चमं दायकनामधेयम् ॥ ३९० ॥

द्वारं पञ्चममुक्तम्, कथितास्तस्मिंश्च धर्मदातृगुणाः । तद्युक्तैरपि गुरुभिर्द्धर्मो योग्याय दातव्यः ॥ १ ॥ स च धर्म-
 दानयोग्यः, कीदृक्षः स्यादिति क्रमायातम् । षष्ठं द्वारमिदानीं, तस्याहेत्यादिमां गाथाम् ॥ २ ॥

अवखुदाइगुणेहिं, जुत्तो जुग्गो हवेइ धम्मस्स । तस्स इमो दायव्वो, सुगुरुहिं जहोचियं धम्मो ॥३१॥

व्याख्या-धर्मस्य-सम्यक्त्वादेर्योग्यो-ऽर्हो भवति भव्यः, किम्भूतः ? इत्याह-अक्षुद्रादिगुणैर्युक्तो-ऽक्षुद्रादिभिरे-
कविंशत्या गुणैः सहितस्ते चामी-“धम्मरयणस्स जुग्गो, अवखुदो खववं पगइसोमो । लोयप्पिओ अकूरो, भोरू असदो
सुदविखन्नो ॥१॥ लज्जालुओ दयालू, मज्झत्थो सोमदिट्ठि गुणरागी । सकहसुपक्खजुत्तो, सुदीहदंसी विसेसन्नू ॥२॥ बुद्धा-
णुगो विणीओ, कयन्नुओ परहियत्थकारी य । तह चेव लद्धलक्खो, इगवीसगुणेहि संजुत्तो ॥ ३ ॥ ” आसां गूढार्थत्वाद्
व्याख्या लिख्यते-धर्मरत्नस्य योग्योऽक्षुद्रो-ऽनुच्छो गम्भीराशयः १, रूपवान् २, प्रकृतिसोमः-स्वभावेन सुधांशुवदा-
नन्दकारी ३, लोकप्रियः-लोकानां बल्लभः ४, अक्रूरः ५, भीरुर्जनापवादेभ्यः ६, अशठः-सरलाशयः ७, सुदाक्षिण्यः ८,
लज्जालुः स हि प्राणापहारेऽपि न प्रतिज्ञां त्यजति ९, दयालुः १०, मध्यस्थो-रागद्वेषरहितः ११, सोमदृष्टिः-शान्तदृग् न
परवृद्धिमत्सरी १२ गुणरागी-गुणबहुमानी १३, सत्कथः-परपरिवादात्मोत्कर्षरहितः स चासौ सुपक्षयुक्तश्च-सन्मार्गपक्ष-
पाती १४, कार्यं कुर्वन् सुदीर्घकालमर्थमनर्थं वा भाविनं पश्यतीत्येवंशीलः सुदीर्घदर्शी १५, विशेषज्ञः-कृत्याकृत्यवेदी
१६, वृद्धानुगो-वृद्धानुगामी वृद्धबुद्धयुपजीवक इत्यर्थः १७, विनीतः १८, कृतज्ञो-यः स्तोकोपकारकमपि बहु मन्यते १९,
परहितार्थकारी च २०, तथा चैव लब्धलक्षः इत्येकविंशत्या गुणैर्युक्तो धर्मरत्नयोग्यः स्यात् । तस्स त्ति प्राकृतत्वात् चतु-
र्थीस्थाने षष्ठीति तस्मै योग्याय एष धर्मो दातव्यः, सुगुरुभिः पूर्वोक्तैर्यथोचितं-पात्रापात्रानुमानेनेति गार्थार्थः ॥ ३१ ॥

अधुना योग्यायोग्यविचारं दृष्टान्तेन स्पष्टयन्नाह—

जुगगस्स होइ धम्मो, गोदिन्नतिणं व परमपयहेऊ । स पुण अजुगगस्स विसं, सप्पोयरखित्तखोरं व ॥३१॥

व्याख्या—योग्यस्य पूर्वोक्तस्य एष धर्मः परमपदहेतुर्भवति, किंवद् गोदत्तवृणवत्, तदपि परमपयसः—प्रकृष्टक्षीरस्य हेतुः—कारणं भवति, इति प्राकृतशब्दश्लेषः व्यतिरेकमाह—स धर्मः पुनरयोग्यस्य विषमिव विषं, विनाशहेतुत्वात् सप्पोद-
रक्षितक्षीरवत् तदपि विषं भवतीति गाथार्थः ॥ ३२ ॥

योग्यस्योपदेशमात्रेऽपि दृढधर्मां दृष्टान्तेनाह—

सुगुरूवएसलेसं पि, पाविउं केवि हुंति दढधम्मा । जुगगत्ताओ निवपुत्त-वंकचूलुव्व आजम्मं ॥३३॥

व्याख्या—आस्तां संपूर्णां देशना सुगुरूपदेशलेशमपि प्राप्य—लब्ध्वा केऽपि भव्या योग्यत्वादाजन्म दृढधर्माणो भव-
न्ति, क इव ? नृपुत्रवङ्कचूल इव ॥३३॥ स च कथानकादवसेयः, तच्चेदम्—सुविभक्तितियचउप्पह—चच्चरदेवउल्लभवणरमणिज्जं ।
सिरिपुरनयरं तत्थ य, रागा नामेण विमलजसो ॥ १ ॥ जस्स जिणसमणचलणु—प्पलेसु भसलत्तणं समुव्वहइ । भत्तिव-
से णयमणिमउड—किरणल्लिकियं सीसं ॥ २ ॥ तस्स य देवी निरुवम—रूव इगुणोवहसियसुरदइया । सयलंतेउरसारा,
नामेण सुमङ्गला देवी ॥ ३ ॥ तेसिं च पुप्फचूलो, पुत्तो धूया य पुप्फचूल ति । जमलगजायत्तणओ, दुन्हं पि विसेसओ

नेहो ॥ ४ ॥ अह पुष्पचूलकुमरो, दुल्लिओ विविहवसणआसत्तो । पयईए वक्कत्तं, पयडंतो भमइ नयरंमि ॥ ५ ॥ तत्तो
अणत्थसत्थं, उप्पायंतो पुरंमि सव्वत्थ । भमइ स पुष्पचूलो, लोएणं वंक्कचूल त्ति ॥ ६ ॥ पिउणा सिक्खाविओ वि हु,
वक्कत्तं कहवि मुंचए नेव । तो इमिणा च्चिय नामेण, विस्सुओ सो जणे जाओ ॥ ७ ॥ अन्नदिणे नयरजणो, तेणाभिभूओ
नमित्तु नरनाहं । पयडइ तदुवालंभं, तो सो रुट्ठेण भूवइणा ॥ ८ ॥ निव्विसओ आणत्तो, तत्तो नियपरियणेण परियरिओ ।
नेहाउ तं च भगिणिं, घित्ठूण पुराउ नीहरिओ ॥ ९ ॥ लंघिता नियदेसं, वच्चंतो सो गओ अडविमेगं । हरिनहराहयकरि-
वर-विमुक्कसिक्कारभरभीमं ॥ १० ॥ भीमुव्वगरुयतरुवर-निउरंबनिरुद्धरविकरप्पसरं । पसरंतसरहसहरिस-रवसवणपलाण-
बहुसिंहं ॥ ११ ॥ सिंहावलोयणाउल-भिगकुलकीरंतकंदरपवेसं । वेसागिहमिव सययं, नाणाविहभुयगपरिकलियं ॥ १२ ॥
तं एवंविहमडविं, पत्तो कुमरो पहाउ पब्भट्ठो । तन्हाल्लुहाभिभूओ, नियपुरिसे भणइ एवं च ॥ १३ ॥ भो ! भो ! उच्च-
तरुमी, आरुहिऊणं विलोयह दिसाओ । किं इह दीसइ कत्थवि, जलासओ किंपि वसिमं वा ॥ १४ ॥ तव्वयणेणारूढा,
पुरिसा एगंमि उच्चतरुसिहरे । अवलोइउं पवत्ता, दिसिवळयं निउणदिट्ठीए ॥ १५ ॥ अह थोवभूमिभागे, मसिकोइ-
लगवलसामलसरीरा । जलणं पज्जालंता, भिल्ला अवलोइया तेहिं ॥ १६ ॥ कहिए एयंमि तओ, कुमरेण ते नरा समाइट्ठा ।
गच्छह एसि सत्तीवे, पुच्छह मगं च तसिमस्स ॥ १७ ॥ इय भणिए ने पुरिसा, गया प्रमीवंमि तेसि भिड्डाज । मगं आपु-
च्छंता, पयंपिया तेहि एवं च १८ ॥ तत्तो तुब्भे पत्ता, इत्थ तहा तस्स संतिया हि वा । देसंतरं सोहह, गंतुं साहेह

ताव इमं ॥ १९ ॥ पुरिसेहिं जंपियं सिरि-पुराउ नामेण वंकचूलु त्ति । विमलजसरायपुत्तो, पिउअवमाणाउ नीहरिओ ॥ २० ॥ परदेसं वच्चंतो, इहागओ तस्स सेवगा अम्हे । मग्गस्स पुच्छणट्ठा, तुम्ह समीवंमि संपत्ता ॥ २१ ॥ भिल्लेहि तओ भणियं, तं दंसह अम्ह निवइणो पुत्तं । चलिऊणं पुरिसेहिं, पयंसिओ वंकचूली (लो) वि ॥ २२ ॥ अह ते दूराउ चिय, विमुक्ककोदंडपमुहसत्थगणा । भिल्ला कुमरं नमिऊण, माणसे इय विचितंति ॥ २३ ॥ एवंविह सुंदररूव-लक्खणालंकिओ इमो अम्ह । जइ कहवि होइ नाहो, ता जायइ सव्वसंपत्ती ॥ २४ ॥ इय चिंतिऊण तेहिं, निलाढतडघडियपाणिकोसेहिं । सविणयपणयं भणियं, कुमार ! विन्नत्तियं सुणसु ॥ २५ ॥ चिरसमुवज्जियपुत्तेण, नूण तुम्हारिसा महापुरिसा । दीसंति ता पसीयसु, आगच्छसु अम्ह पल्लिमि ॥ २६ ॥ कुणसु नियपायपंकय-पवित्तिया एयतीइ रज्जं च । सामिरहियाण अम्हं, पत्तो सामी तुमं चेव ॥ २७ ॥ इय सप्पणयब्भत्थण-पल्लत्थियनियकुलव्व वत्थेण । पडिवन्नं कुमरेणं, गयकुललज्जाण किमकिच्चं ॥ २८ ॥ अह परियणेण सहिओ, पहिट्ठचित्तेहिं तेहि भिल्लेहिं । दंसिज्जमाणमग्गो, पल्लि पइ सो पइट्ठेइ ॥ २९ ॥ अच्चंतनिविडदुमदु-ग्गमेण मग्गेण सो पवच्चंतो । सीहगुहाभिहपल्लीइ, तीइ नियडो समायाओ ॥ ३० ॥ दिट्ठा य कुमारेणं, दंसणमित्तेवि दिन्नभूरिभया । विसमगिरिदुग्गमज्जे, कयंतजणणि व्व सा तत्थ ॥ ३१ ॥ एगत्थ निहयकुंजर-महंतदंतोवर-इयपरिवेढा । अन्नत्थ मंसविक्किय-मिलंतजणजणियहयबोला ॥ ३२ ॥ एगत्थ बंदपग्गहिय-पहियकीरंतकरुणरुन्नसरा । अन्नत्थ विणासियजंतु-रुहिरविलफलियमहिवट्ठा ॥ ३३ ॥ एगत्थ घोरसरघु-रुहुरंतकोलेयनिवहदुप्पिच्छा । अन्नत्थुल्लंबिय-पिसिय-भक्खणुम्मिलियसउणिउला ॥ ३४ ॥ एगत्थ परुप्परवइर-भावजुज्झंतभीमभिल्लभडा । अन्नत्थ लक्खविंधण-पयट्ठए

मग्गधाणुक्का ॥ ३५ ॥ जत्थ य दुहत्तजणमारणंमि, धम्मं वयंति निक्करुणा । गिज्जइ य परममंडण-मकित्तिमं परजुवइसंगो
॥ ३६ ॥ सलहिज्जइ मइविहवो, विसिट्ठजणवंचणंमि लोयाणं । हियभासगेसु वेरं, तव्विवरीएसु मित्तत्तं ॥ ३७ ॥ जह
तह भासित्तणमवि, वन्निज्जइ वयणकोसलत्तेण । सत्तवियलु त्ति भन्नइ, नयाणुवत्ती य मूढेहिं ॥ ३८ ॥ एवं विहाइ तीए,
पल्लीए वंकचूलकुमरो सो । अच्चंतपाववसगो, नरयकुडीइव पविसेइ ॥ ३९ ॥ ठविओ य सबहुमाणं, विरपल्लीवइपयंमि
भिल्लेहिं । निययपरक्कमवसओ, जाओ अचिरेण विक्खाओ ॥ ४० ॥ अवगणियकुलायारो, अविचितियजनकधम्मववहारो ।
अवहत्थियलज्जभरो, विस्सारइ साहुधम्मगिरं ॥ ४१ ॥ अनिवारियपसरो सो, भमइ सया मत्तवणगइंदु व्वापरियरिओ
भिल्लेहिं, पाणिवहं कुणइ अणवरयं ॥ ४२ ॥ पच्चासन्नपुरागर-मडंबकव्वडविणासणुज्जुत्तो । थोबालवुइवीसंभ-घायणे देइ
सो वित्तं ॥ ४३ ॥ निच्चं जूयपसंगी, निक्करुणो मज्जमंसउवजीवी । तीए वि य पल्लीए, जायरई वोळए कालं ॥ ४४ ॥
अह अन्नया कयार्इ, वच्चंता कहवि सत्थपब्भट्ठा । कइवयसिस्सपरिवुडा, संपत्ता सूरिणो तत्थ ॥ ४५ ॥ जाओ य तंमि समए,
निवडंतुद्दामसलिलपब्भारो । तंडवियसिहंडिकुलो पढमु च्चिय पाउसारंभो ॥ ४६ ॥ जत्थ य गज्जिरजलहर-तडिच्छडाडो-
वभीसणं गयणं । दट्ठुं पउत्थचइया, धरंति कट्टेण नियजीवं ॥ ४७ ॥ रेहंति जंमि पल्लव-पसाहिया साहिणो चउदिसासु ।
अवगुंठिय व्व नज्जइ, मरिमणी हरियपडएण ॥ ४८ ॥ नहलच्छीए वत्थं, अइउन्नयगुरुपओहरकंतं । विलसइ पायडियरसो,
पाउसकालो पिययमु व्व ॥ ४९ ॥ तं एवंविहरूवं, वरिसायालं पलोइउं सूरि । मुणिणो सुगुणनिहाणे, महुरगिराए इमं

भणइ ॥ ५० ॥ भो । भो ! महाणुभावा ! उब्भिन्नतणंकुरा महीजाया । जीवाकुलो य काळो, ता इत्तो जुज्जइ न गंतुं
॥ ५१ ॥ जम्हा जिणेहिं भणिया, जीवदया इत्थ धम्मतरुमूलं । तव्विरहे जिणदिक्खा, निरत्थया कुनिवसेव व्व ॥ ५२ ॥
इत्तु च्चिय वासासुं, सुप्पडिलीणंगुवंगवावारा कुम्मव्व । महामुणिणो, एगट्ठाणंमि निवसंति ॥ ५३ ॥ ता जामो पल्लीए,
इमाइ जं इत्थ वंकचूलु त्ति । विमलजसभूवइसुओ, सुम्मइभिल्लाहिवो जाओ ॥ ५४ ॥ तं मग्गित्ता वसहिं, अइलंघामो इमं
वरिसयालं । एवं च निक्कलंकं, अणुचिन्नं होइ सामन्नं ॥ ५५ ॥ पडिवन्ने समणेहिं, तओ गया वंकचूलिणो गेहे । उच्चग्गी-
वेण मणाग-मित्तयं तेण पणिवइया ॥ ५६ ॥ दिन्नासीसेण य गणहरेण, भणियं अहो ! महाभाग ! । अम्हे सत्थब्भट्ठा, संपइ
गंतुं च असमत्था ॥ ५७ ॥ जिणसासणसरवरराय-हंसनरनाहविमलजसपुत्तं । सोऊण तुमं इत्थ य, समागया ता महा-
भाग ! ॥ ५८ ॥ अप्पेसु किंपि वसहिं, चउमासं जेण इत्थ चिट्ठामो । पयमित्तंपि न कप्पइ, इत्तो तवसीण जं गंतुं ॥ ५९ ॥
अह पावपरिगओ विहु, अणज्जसंगइसमुत्थइओसाओ । सो भणइ, तुम्ह भयवं ! नोवसिउं जुज्जए इत्थ ॥ ६० ॥ जम्हा
इह मंसासी, पाणीवहाभिरयणमा णसो कूरो । लोगो अणज्जपगई, न साहुसंवासमहिलसइ ॥ ६१ ॥ तो गणहरेण भणियं,
अहो ! महाभाग ! किमिह लोएणं । जीवाण रक्खणं चिय, कायव्वं सव्वजत्तेण ॥ ६२ ॥ कुंथुपिवीलियपडला-उलंमि नव-
हरियसलिलकलियम्मि । भूमितले वच्चंता, मुणिणो धम्माओ चुक्कंति ॥ ६३ ॥ ता दंसेसु निवासं, साहिज्जं कुणसु अम्ह
धम्मम्मि । उत्तमकुलप्पसूयाण, दूसनं पत्थणाभंगो ॥ ६४ ॥ एवं सुच्चा नरवइ-सुएण भणियं कयंजलिउडेण । वसहिं
अप्पेमि परं, भयवं ! निसुणेह मह वयणं ॥ ६५ ॥ तुब्भेहि थोवमत्तो वि, इत्थ लोयस्स धम्मउवएसो । न कयाविहु दायव्वो,

किंतु सकज्जम्मि जइयव्वं ॥६६॥ जम्हा तुम्हं धम्मे, वन्निज्जइ सव्वजीवपरिरक्खा । अस्सच्चवयणविरई, पराणमिहिर्णीपरि-
च्चाओ ॥ ६७ ॥ महुमंसमज्जपरिभोग-वज्जणं निच्चमिंदियजओ य । एवं किज्जंते पुण, सीयइ अम्हाण एस जणो ॥६८॥
अहह इमो सकुलकम-संबद्धजिणिंदधम्मसव्वस्सं । वीसारेइ न अज्जवि, दुस्संगइसंगओवि बहु ॥ ६९ ॥ इय चित्तंतेण सुगो-
सरेण वयणं पवज्जियं तस्स । जं धम्मविम्मुहम्मी, जणम्मि जुत्तं चिय उवेहा ॥ ७० ॥ तो वंकचूलिणा पणमिऊण, तेसिं
समप्पिया वसही । सज्झायज्झाणपरा, ठिया य ते तत्थ भगवंतो ॥७१॥ कुव्वंति विविहदुक्कर-तवचरणमणुत्तरं अहिज्जंति !
नयभंगगहणमागम-मणुपरिवट्ठंति य तदत्थं ॥७२॥ भावंति भावणाओ, पालंति वयाइं निरइयाराइं । मुणिणो महाणुभावा,
सुगुरुसमीवट्ठिया संता ॥ ७३ ॥ परिचयवसथे वुप्पन्न-भत्तिणा वंकचूलिणा सम्मं । निययपहाणपरियणो, हक्कारेऊग इय
भणिओ ॥ ७४ ॥ हंहो ! देवाणुप्पिया ! खत्तियकुलसंभवं ममं सुच्चा । माहणवणियप्पमुहो, विसिट्ठलोगो इहं एही ॥७५॥
तम्हा इत्तो न गिहंमि, जीवघाओ न मंसपरिभोगो । नो मज्जपाणकीला, कायव्वा किंतु पल्लिवहिं ॥ ७६ ॥ एवं च कए
एए वि, साहुणो दूरमुक्कमणखोहा । गिन्हंति तुम्ह भवणेषु, भत्तपाणं जहावसरं ॥ ७७ ॥ जह आणवेइ साग्गी, तह काहा-
मु त्ति तेहि पडिवन्ने । ते निग्गमयंति दिणे, मुणिणो वि सकज्जउज्जुत्ता ॥ ७८ ॥ अह गणहरेण जाणिय, विहारकालं
ममत्तरहिण्ण । सिज्झायरु त्ति विहिणा, कहियमिमं वंकचूलस्स ॥ ७९ ॥ भो निवसुय ! तुह वसहि-प्पयाणसाहिज्जमिक्क-
मासज्ज । इत्तियदिणाइ रहिया, इह अम्हे मणसमाहीए ॥ ८० ॥ इत्तो पुण परिपुन्नो, वट्ठइ अवही विहारसमओ य ।
संपत्तो लक्खिज्जइ, इमेहि पच्चक्खलिगेहिं ॥ ८१ ॥ उच्छ्ल वोलंति वट्ठं, तुंबीओ जायपक्कभंडाओ । वसहा य जायथामा,

गामा पम्मायचिक्खत्ता ॥ ८२ ॥ अप्पोद्गा य मग्गा, वसुहावि य पक्कमट्ठिया जाया । अणअक्कंता पंथा, साहूणं विह-
 रिउं कालो । ८३ ॥ ता भो महायस ! तुमं, परमुवयारि त्ति भन्नसे एयं । गामंतरगमणट्ठा, अणुजाणसु संययं अम्हे ॥ ८४ ॥
 जं समणपक्खियाणं, भमरकुलाणं च गोउलाणं च । सरयब्भवमेहाण य, अनियत्ता हुंति वसढोओ ॥ ८५ ॥ इय भणिउं
 मुणिवइणो, गंतुं संपट्ठिया सह जईहिं । तेसिमणुव्वयणट्ठा, पल्लिवई पट्ठिओ तत्तो ॥ ८६ ॥ सो सूरीहिं समं चिय, ताव गओ
 जाव निययसीमंतं । तो वंदिऊण सूरिं पयंपिउं एवमाढत्तो ॥ ८७ ॥ भयवं इत्तो उवरिं, एसा परदेससंतिया सीमा । ता
 गच्छह वीसत्था, अहंपि सगिहंमि वच्चामि ॥ ८८ ॥ सो भणिओ मुणिवइणा, नरवरसुय ! जा तए सह ववत्था । धम्मा-
 कहणसरूवा, सा संपइ भइ ! संपुन्ना ॥ ८९ ॥ ता तुज्झ अणुन्नाए, धम्मवएसं पयंपिउं किंपि । वंछामि वच्छ ! बुच्चउ, किं
 वा पुव्वु चिय निसेहो ॥ ९० ॥ गामंतरंमि जंता, एए मह कित्थियं कहिस्संति । इय चित्तिऊण तेणवि, पयंपियं भणह
 सुकरं ति ॥ ९१ ॥ इत्थंतरम्मि सूरी सविसेससुओवओगओ नाउं । नियोहिं जेहिं जायइ, इयस्स धम्ममुग्गहा बुद्धी ॥ ९२ ॥
 जत्तो पच्चक्खं चिय, उप्पज्जइ आवयापडिग्घाओ । जाणेइ तओ एसो, माहण्यं नियमगहणस्स ॥ ९३ ॥ तो कहइ गुरु
 भइय ! जीवे घाओ न ताव दायव्वो । जाव न सत्तट्ठ पए, पच्चाहुत्तं नियत्तोसि ॥ ९४ ॥ एगो एस्स नियमो, बीओ पुण
 मा अनायनामाणि । भक्खिहसि फलाणि तुमं, अच्चंतल्लुहाभिभूओ वि ॥ ९५ ॥ तइओ य नरवरिंदस्स, अग्गमहिंसी न का-
 मियव्व त्ति । भुत्तव्वं नेव य काय-मंसमेसो चउत्थु त्ति ॥ ९६ ॥ एए चउरोवि तुमं, जा जीवं सब्वजुत्तओ नियमे ।

पालिज्ज सुपुत्ते इव, इयपडिवन्ने गुरू भणइ ॥ ९७ ॥ माणिककणयमुत्ता-हलाईनारीण मंडणं होइ । पडिवन्नपालगं पुण, सप्पुरिसाणं अलंकारो ॥ ९८ ॥ छिज्जउ सीसं अह होउ, बंधणं चयउ सव्वहा लच्छी । पडिवन्नपालणे सुपुरि-साण जं होइ तं होउ ॥ ९९ ॥ संतासंतविसेसो, इत्तु चिय वुच्चए इह नराण । अन्नइ समंमि पंचिदियत्तणे हुज्ज कह मेओ ॥ १०० ॥ इय मुणिवइणा भणियं, सम्ममभिग्गहचउक्कमादाय । काऊणं च पणामं, पल्लिवई पडिगओ सगिहं ॥ १०१ ॥ समणगणसंप-रिवुडो, मुणिनाहो वि हु जहाभिमयदेसं । इरिआसमिओ जुत्तो, गंतुं सणियं पयट्टेइ ॥ १०२ ॥ पल्लीवइणो वि तहिं, बहु-पावपओयणेषु पउणस्स । नाणाविहवसणसया-उलस्स वच्चंति दियहाइं ॥ १०३ ॥ अह अन्नया कयाई, निययसहामंडवे निसन्नस्स । तेण पयंपियमेयं, चिरमिह ववसायरहियस्स ॥ १०४ ॥ बोलंति वासरा मे, ता भो पुरिसा पुरं सुगामं वा । सत्थं वा सुसमिद्धं, सव्वत्थ पलोइउं एह ॥ १०५ ॥ जम्हा तं लुंटेमो, गंतूणं मुत्तु सेसकज्जाइं । जं केसवं पि मुच्चइ लच्छी ववसायपरिहीणं ॥ १०६ ॥ आयन्निऊण एयं, तहत्ति पडिसुणिय सासणाउ त्ति । पुरिसा जहुत्तठाणाईं, हेरिऊणागया विति । ॥ १०७ ॥ नाह ! निसामेषु तुमं, सत्थो बहुसारवत्थुपडिपुत्तो । अमुगपहेणं एही, दुन्हं दिवसाण उवरिम्मि ॥ १०८ ॥ ता जइ वट्ठाबंधं, काउं अच्छह अणागयं तुब्भे । ता पावेह जहिच्छिय-लच्छीविच्छड्डमचिरेण ॥ १०९ ॥ एवं सुवा कयवय-दिणाण जुगं गहाय संबलयं । नियपरियणपरिकिन्नो, पल्लिवई तं गओ ठाणं ॥ ११० ॥ सो पुण सत्थो अवसऊण, दोसओ तं पहं विमुत्तूण मग्गंतरेण लग्गो, पत्तो य समीहियपएसं ॥ १११ ॥ पल्लिवई वि हु तप्पह-पलोयणं कुणइ अणामेसच्छीहिं । नवरं पुच्चाणीयं, संबलयं निट्ठियं सव्वं ॥ ११२ ॥ ताहे विच्छायमुहो, पीडिज्जंतो छुहाइ वल्लिऊण । पत्तो पल्लिसमीवे,

ततो पदस्वेयसंततो ॥ ११३ ॥ सीयलतरुछायाए, नवकिसलयसत्थरं विरइऊण । पल्लिवडं विस्सामं, करेइ नीसत्तसव्वंगो
 ॥ ११४ ॥ परियणपुरिसा य गया, सव्वत्तो कंदमूलफलहेउं । अह एगत्य पएसे, तेहिं अक्कलयमाणेहिं ॥ ११५ ॥ फारफल-
 भारभज्जिर-साहासयसंकुलो महासाही । किपागनामधेयो, दिट्ठो अच्चंतुट्ठेहिं ॥ ११६ ॥ गहियाइ जहिच्छाए, ततो परि-
 पागपेसलफलाइं । उवणीयाणि य सिरिवंक-चूलिणो विणयपणएहिं ॥ ११७ ॥ भणियं च तेण हंहो, फलाणि एयाणि
 किमभिहाणाणि । दीसंतमुंदराइं, न कयावि हु दिट्ठपुव्वाइं ॥ ११८ ॥ भणियं च तेहिं सामिय ! न याणिमो किपि नाम ए-
 याण । नवरं पागवसेणं, अणुमन्नामो रसं पवरं ॥ ११९ ॥ पल्लीवइणा वुत्तं, जइ अमयसमाइं हुंति एयाइं । तहवि न भुंजामि
 अहं, फलाइं अन्नायनामाइं ॥ १२० ॥ ततो तव्वेलं चिय, परियणपुरिसेहिं लुट्ठकिलंतेहिं । आसाइयाइ ताइं, महुररसं
 वन्नमाणेहिं ॥ १२१ ॥ महुमहुरेसुं तेसु य, विसएसु व परिणयंमि विरसेसु । भुज्जंतेसु फलेसुं, विसवसओ चेयणा नट्ठा
 ॥ १२२ ॥ अह पमिलाणच्छिजुया, अंतु चिय मुज्झमाणनीसासा । निहाइउं पवत्ता, सुहसिज्जाए पसुत व्व ॥ १२३ ॥ अह
 तज्जीवं घित्तुं, चोरो इव दिणयरो गओ अत्थं । तग्गमणं पिव पक्खीहिं, पिसुणियं वाउलरवेण ॥ १२४ ॥ कुणमाणो जिय-
 लोयं, कुंकुमरसरंजियं व सव्वत्तो । कयचक्कवायविहुरो, संज्झाराओ पवित्थरिओ ॥ १२५ ॥ मउलंतकमलखंडं, मुत्तुं
 भसला वयंति कुमुएसुं । अहवा मलिणसत्तावा, आवइपडियं विमुंचंति ॥ १२६ ॥ गवलगुलियासमप्पह-पडपच्छाइयतणु
 व्व पंसुलिया । अलिउलसामलवन्ना, वित्थरिया तिमिररिछोली ॥ १२७ ॥ अह नयणामयकुंडं, रयणीरमणीविलास-
 आयंसो । धवलंतो भुवणदलं, उदिओ चंदो मयणबंधू ॥ १२८ ॥ जो गयणभूमिभंडो-यरम्मि जुन्हाददीय महणेण ।

पुन्निमगो अलिणीए, मक्खणपिडु व्व निम्मविओ ॥ १२९ ॥ तत्तो गमणणुकूलं, वेलं कलिऊण पल्लिनाहेण । सुत्ता त्ति म-
न्नमाणेण, बोहिया ते गुरुसरेण ॥ १३० ॥ दुतिवारं बुत्ता वि हु, न जाव थेवंपि दिति पडिवयणं । ताव समीवे होऊण, तेण
अवलोइया सव्वे ॥ १३१ ॥ अह विगयजीविए ते, सव्वे दट्टुण चितियं तेण । अमुणियनामफलाणं, उवभोगफलं अहो
एयं ॥ १३२ ॥ अहमवि एयमवत्थं, इमाइ भुत्तुं फलाई वच्चंतो । जइ निक्कारणवच्छल-मुणिवइनियमो न मे हुंतो ॥ १३३ ॥
ते गुरुणो गुणनिहिणो, नाणवइवा जयंतु जा जीवं । जेहि नियमप्पयाण-च्छलेण मइ जीवियं दिन्नं ॥ १३४ ॥ इय सुचिरं
गुरुमुववूहिऊण, अच्चंतसोगविहुरो सो । तप्पहरणाइउवगरण मेगठाणम्मि ठविऊण ॥ १३५ ॥ चितइ नियपल्लीए, पुव्वं
भमिऊण परियणसमेओ । कह संपइ एगागी, तत्थवि मुयसव्वपरिवारो ॥ १३६ ॥ दंसिस्सामि मुहमहं, लोगाणं पयडमेव
वच्चंतो । इय चितिऊण चलिओ, संजाए अद्धरत्तम्मि ॥ १३७ ॥ अह सिग्घं चिय पत्तो, नियगेहे इत्थगहियकरवालो ।
केणावि अनज्जंतो, सिज्जाभवणे पविट्ठो य ॥ १३८ ॥ पिच्छइ य पज्जलंत-प्पईवपसरंतकंतिपडलम्मि । सिज्जाए नियभ-
ज्जं, पुरिसेण समं सुहपसुत्तं ॥ १३९ ॥ तत्तो भालयलसमुल्लसंत-रंगंततिवलिविगरालो । दंतग्गभागनिट्ठुर-दट्ठुओ गाढको-
वेण ॥ १४० ॥ विप्फारियफारारुण-नयणुब्भडकंतिपडलपल्लवियं । आयड्डिऊण खग्गं, चितेउमिमं समाढत्तो ॥ १४१ ॥
को अज्ज एस कीणास-वयणमणुसरिउमिच्छइ वरागो । जो मइ जीवंते वि हु, मम भज्जं सेवइ अणज्जो ॥ १४२ ॥ किं
वा इमावि पावा, मम भज्जा चत्तलज्जमज्जाया । पुरिसाहमेण केणवि, सद्धि एवं पसुत्त त्ति ॥ १४३ ॥ इत्थ ठियाणि वि
दुन्नि वि, इमाणि खंडेमि खग्गघाएण । अहवा लोयविरुद्धं, इत्थिवइं कह करेमि अहं ॥ १४४ ॥ जम्हा उक्कडपरचक्क-

करिघडाडोवविहडणपयंडो । बहुसमरपत्तकित्ती, मह खग्गो किं न लज्जेइ ॥ १४५ ॥ ता इक्कं चिय एयं, हणेमि इय
 जाव देइ नो घायं । ता चिरगहियाभिग्गह-मणुसुमरइ श्रुत्ति स महप्पा ॥ १४६ ॥ तत्तो नियत्तिऊणं, सत्तट्ठ पयाई जाव
 पहेरेइ । ता उवरि पीढिखलणे, खग्गेण खडक्कियं तत्थ ॥ १४७ ॥ अह भाउज्जायादेह-भारपीडिज्जमाणवाहाए । विह-
 डंतनिविडनिहा-भराइ भगिणीइ तं सुच्चा ॥ १४८ ॥ चिरकालं जीवउ मज्झ, भाउगो वंकचूलिनामो सो । सज्जसवसप्प-
 बुद्धाइ, तीइ इय जंपियं सहसा ॥ १४९ ॥ आयन्निऊण एयं, विचित्तियं वंकचूलिणा तत्तो । अहह कहं सा एसा, मम
 भगिणी पुप्फचूल त्ति ॥ १५० ॥ जीए अच्चंतं गाढ-नेहवसओ ममं सरंतीए । सुहिसयणजणणिजणगा-इणो वि पुवं परि-
 च्चत्ता ॥ १५१ ॥ हा कहमेयमियाणिं, हणिऊण निययजीवियब्भहियं । अइगरुयपावकारी, जीवंतो हं सयमलज्जो
 ॥ १५२ ॥ कत्थ व पसत्थत्तित्थे, गयस्स केण व तवोविसेसेण । हुंता सुद्धी भइणी-विणास जणियाउ पावाउ (ग्रन्थाग्रम्
 २०००) ॥ १५३ ॥ इय चित्तिऊण भइणीइ, कंठमासज्जमन्नुभरविहुरो । रोविउमारद्धो नियय-पावचिट्ठाइ संलत्तो
 ॥ १५४ ॥ कह कहवि पुप्फचूलाए, विम्बियखित्तचित्तपसराए । उववेसिऊण सिज्जाइ, वंकचूली इमं भणिओ ॥ १५५ ॥
 बंधव ! विच्छायमुहो, निसाइ नीसेसपरियणविहीणो । तत्थ वि पच्छन्नु चिय, गिहे किमेवं पविट्ठो सि ॥ १५६ ॥ जम्हा
 तुह आगमणे, पडिभवणदुवारवद्धधवलधया । हल्लप्फलियजणाउल-मग्गा पल्ली इमा हुंता ॥ १५७ ॥ किं वा धीरो
 वि तुमं, सुरगिरिवरसारसत्तकलिओ वि । सहस चिय मं अवलंबिऊण, एवं परुन्नो सि ॥ १५८ ॥ अच्चंताणिट्ठसमुग्गभवे वि,
 गाढावयानिवडणे वि । दूरे परुन्तमन्नह, मुहरागो वि इ न ते भिन्नो ॥ १५९ ॥ तो तेण तीइ कहिओ, सब्बो परियण-

विणासवुत्ततो । परपुरिसबुद्धिवावारिया-ऽसिपडिखलणवत्ता वि ॥ १६० ॥ पधणइ य भइणि ! नाहं, एयं सोएमि परियण-
विणासं । तं दूमइ जं एवं, तुमं मए इह हया हुंता ॥ १६१ ॥ इन्हिवि भइणि ! हियए, वइयरमिममेव सुमरमाणेहिं । अंसुप्प-
वाहमितं, खलिउं न तरामि नयणेसु ॥ १६२ ॥ केण पुण कारणेणं, एवं काऊण पुरिसनेवत्थं । भाउज्जायाइ समं, भइणि !
पसुत्ता सि मम कहसु ॥ १६३ ॥ तीए भणियं बंधव ! तुमयंमि गयंमि विजयजत्ताए । नच्चणकए नडा इह, पत्ता इय
तेहिं पुट्ठाहं ॥ १६४ ॥ अच्छइ इह पल्लिवई, न वि त्ति तो चितियं मए एयं । जइ मत्थि त्ति कहिस्सं, ता गंतुं रिउनरो को
वि ॥ १६५ ॥ सीमालाण कहिस्सइ, तुमंमि पडिबद्धगाढवेराण । ते पुण लद्धवगासा, मा पल्लि विहविस्संति ॥ १६६ ॥
इय चितिय पडिभणियं, इह चिट्ठइ पल्लिमउडमाणिकको । सयमेव वंकचूली, नवरं कज्जंतरासत्तो ॥ १६७ ॥ भणियं च
तेहिं अम्हे, तप्पुरओ अवसरं कया कुणिमो । वुत्तं च मए रइणीइ, संपयं जं स वक्खित्तो ॥ १६८ ॥ तेहिवि तहत्ति वि-
हियं, अहं पि संज्झाइ पुरिसवेसेण । भाउज्जायाइ समं, तुमं व तो तत्थ उवविट्ठा ॥ १६९ ॥ अह अवसरपज्जंते, दाऊ-
णुचियं नडाण दायव्वं । निदाघुम्मियनयणा, इमाइ सह इय पसुत्ताहं ॥ १७० ॥ इत्तो उवरिं न सुणेमि, किंपि नवरं-
खड्डियं सुच्चा । जीवउ भाया सुचिरं ति, जंपमाणी बुद्धाहं ॥ १७१ ॥ एवं सुच्चा ईसिं, पसंतसोगो पुणो पुणो तेसिं । निणं
यनाण पालणम्मी, उज्जुत्तो सो गमइ कालं ॥ १७२ ॥ अह परिवारविरहिओ, पुरागरे लुट्ठिउं अगारंतो । दट्ठण गिहज
सोय-माणमुप्पन्नसंतावो ॥ १७३ ॥ सुत्तूण खत्तखणणं, इतो मे नत्थि जोवणोवाओ । इय निच्छिऊण एगो वि, सो
गओ नयरिमुज्जेणि ॥ १७४ ॥ धणवंतलोयमंदिर-पवेसनीहरणदारपडिदारे । पेहिय निसाइ पविसइ, सुसण्डा गरुयगिहमेगं

॥ १७५ ॥ अह तम्मि गिहे दीसंत-बाहिरागारसुंदरे कलहं । सोउं परुप्परं महि-लियाण चिंतेउमारद्धो ॥ १७६ ॥
 नूणं न तह बहुधणं, अत्थि गिहे इत्थ कलहकरणाओ । नासेइ दंतकलहेण, जं सिरी इय जणप्पयडं ॥ १७७ ॥ मुठ्ठे वि हु
 थोवधणे, न हविस्सइ कावि मज्झ संपत्ती । न हि बिंदुणा भरिज्जइ, अइगरुएण वि नईनाहो ॥ १७८ ॥ इय तं मुत्तूण घरं,
 स वंकचूली महासमिद्धाए । गाणयाइ देवदत्ताइ, मंदिरे झत्ति संपत्तो ॥ १७९ ॥ तो पाडिऊण खत्तं, कयचरणो चित्तरम्म-
 भित्तिम्मि । वासभवणे पविट्ठो, अच्छिन्नजलंतदीवम्मि ॥ १८० ॥ दिट्ठा य देवदत्ता, सुत्ता सिज्जाइ कुट्टिएण समं । निदा-
 मुहियनयणा, तो त्रितइ सो इमं हियए ॥ १८१ ॥ अहह कहं एवंविह-धणवित्थारा वि दव्विणलाभकए । अभिरमइ कु-
 ट्टियं पि हु, एसा ही लोहमाहप्पं ॥ १८२ ॥ अहवा अहं अणज्जो, जो इत्तो वि हु धणं समीहामि । ता पज्जत्तं इमिणा, पर-
 मिट्ठियगिहमणुसरामि ॥ १८३ ॥ ततो समग्गवणिय-प्पहाणसिट्ठिस्स मंदिरे खत्तं । पाडेउं सो पविसइ, सगियगई भव-
 णमज्झम्मि ॥ १८४ ॥ पिच्छइ य तहिं सिट्ठिं, करसंपुडधरियखडियसंपुडयं । पुत्तेण स्समं लिक्खण-मणुट्ठमाणं गुरुसरेण
 ॥ १८५ ॥ तत्थ य एगम्मि विसो-पगंमि कहमवि अपुज्जमाणंमि । रुट्ठो सिट्ठी जंपइ, पुत्तं रे ! रे ! दुरायार ! ॥ १८६ ॥
 अवसरदिट्ठिपट्ठाओ, नीहरसु गिहाउ मज्झ इन्हिपि । अहमित्थियमत्थस्वयं, पिउणो वि नियस्स न सहेमि ॥ १८७ ॥ एवं
 पयंपमाणं, भालयलारोवियाच्छिदुप्पिच्छं । सिट्ठिं पिक्खिय चित्तइ, पल्लिवई त्रिमिओ संता ॥ १८८ ॥ जो एगविसोपगवि-
 प्पणासमवल्लोइऊण पुत्तंमि । निस्सारिउं समीहइ, सो जइ मुसिउं गिहं मुणइ ॥ १८९ ॥ ता नूण मरइ धणवि-प्पणास-
 वसजायहिययसंगट्ठो । एवं च कियणपिउणो, न मारणं जुज्जइ इमस्स ॥ १९० ॥ ता जामि मंदिरे नर-वरस्स पावेमि

धेष्ठियं जेण । नहि विरमइ तम्हा वारणस्स, तणुविवरनीरेण ॥ १९१ ॥ एवं परिभाविंस्स, तस्स रयणी विराममणुपत्ता । अरुणो विष्फुरिओ पुंन्व-बहुमुहे घुसिणतिळउ व्व ॥ १९२ ॥ अह सणोयं चिय तत्तो, नियत्तिउं सो गओ अरन्नम्मि । पुट्ट-सरीरं गोहं, धित्तुं च समागओ नयरिं ॥ १९३ ॥ रयणोइ तेण तप्पुच्छ-बद्धदढदोरगेण अप्पाणं । संजमिऊगं गोहा, निव-भुवणारोहणे मुक्का ॥ १९४ ॥ निट्टरचरणावट्ठंभ-ओयसा लंघिऊण गिहभित्तिं । पासायं आरुढा, तयणुठिओ वंक्कचूलोवि ॥ १९५ ॥ तं उज्झिऊण सणियं, सो पविसइ जाव भवणमज्झम्मि । ता तव्वेलाइ तहिं, रन्नो उवरिं विहियकोवा ॥ १९६ ॥ मणिभूसणकंत्तिकडप्प-निहयतिमिरा नरिंदवरभज्जा । सिज्जठिया तं पिक्खिय, जंपेई को तुमं भइ ! ॥ १९७ ॥ सो भ-णइ अहं चोरो, पयढो भुवणंमि वंक्कचूलि त्ति । मणिकणगचोरणट्ठा, इहागओ तेण इयवुत्ते ॥ १९८ ॥ पडिभणियं देवीए, न तुमं चोरो हिरन्नमाईणं । जं निग्गण ! मह हिययं, इन्निहपि हु चोरियं तुमए ॥ १९९ ॥ तेणवि जंपियमेयं, भइ ! मा एवमु-ल्लवसु जेण । को सुचिरजीवियत्थी, फणिपहुमणिमहिलसइ धित्तुं ॥ २०० ॥ अह तस्स मयणसच्छइ-सरीरसुंदेरहरियहिय-याए । इत्थीसहावउ चिय, अचंतं तुच्छबुद्धोए ॥ २०१ ॥ कुलगजणावलोयण-परंमुहाए अणंगविहुराए । तीए भणियं भइय ! दूरुज्झयपडिभयासंको ॥ २०२ ॥ अभिरमसु ममं संपइ, एसा तुह चिंतियत्थसंपत्ती । इत्तु चिय सविसेसा, होही अन्नावि अवसेसा ॥ २०३ ॥ किं नो पिच्छसि अचंतं-निम्मलुल्लसियरयणपहपसरं । आभरणमालियं इत्थ, सुहय एयाइ तं सामी ॥ २०४ ॥ इय तीइ गिरं सोऊण, जंपियं वंक्कचूलिणा भइ ! का सि तुमं ? किमिह ठिया ?, को वा ते पाणनाहु त्ति ? ॥ २०५ ॥ तीए भणियं भइय !, महानरिंदस्स अग्गमहिसी हं । कयकोवा नरनाहे, एवं इत्थ य वसामि त्ति ॥ २०६ ॥

पुव्वग्गहियाभिग्गह-मणुसरिउं भणइ वंक्कूली वि । जइ नरवइणौ भज्जा, ता मह जणणिव्व होसि तुमं ॥ २०७ ॥ पुण-
रवि महाणुभावे!, मा तुममेवं समुल्लविज्जासु । मइल्लिज्जइ जेण कुलं, कुलप्पसूयाण तमकिच्चं ॥ २०८ ॥ अहइ ! महामुद्ध !
किमेव-मणुचियं वाउल्लु व्व वाहरसि । इय निब्भच्छंतीए, तीइ सकोवाइ भणिओ सो ॥ २०९ ॥ जं सुमिणे वि न पिच्छ-
सि, भूवइभज्जंतमिन्हि संपत्तं । किं मूढ ! नोवभुंजसि?, पडिभणियं तेण इत्तो य ॥ २१० ॥ अंब ! विभुंच ग्गाहं, मणसा
वि हु चितियं न जुत्तमिमं । वरमुग्गविसं भुत्तुं, मा कय एवंविहमकज्जं ॥ २११ ॥ वयणपडिकूलणावस-सविसेससमुल्लसं-
तकोवाए । पयडक्खरेहि भणियं, देवीए तं पडुच्च इमं ॥ २१२ ॥ होसि वसे मज्झ तुमं, हयास ! नूणं विडंविओ संतो ।
जाइस्सइ सगं नग्ग-खवणओ नवरि विग्गुत्तो ॥ २१३ ॥ अह तेण जंपिया सा, अंबे ! अंब त्ति पुव्वमुल्लविउं । तुममेव
संपयं कह, जायं भणिऊण सेवेमि ॥ २१४ ॥ एयं च तदुल्लावं, कडगंतरिओ समग्गमवि सुच्चा । देवीपसायणट्ठा, चिराग-
ओ चित्ते राया ॥ २१५ ॥ अच्छरियमहोसम्माण-दाणरंजिज्जमाणहिययावि । नावत्थाणं बंधइ, इत्थी एगत्थ पुरिसम्मि
॥ २१६ ॥ जेण सुकुल्लुब्भवा वि हु, अणुरत्तमणं ममंवि मुत्तूण । अमुणियनामं पि नरं, कामिउमिच्छइ इमा एवं ॥ २१७ ॥
धी धी पडिवंधो सब्बहा वि, रामासु सुहविरामासुं । जं कुसला वि इमाहिं, खिप्पं खिप्पंति विहुरंमि ॥ २१८ ॥ अज्जवि
कोइ सुपुरिसो, एसो चोरो न जो मुयइ मेरं । पत्थिज्जंतो वि इमाइ, सामभेयाइभणिईहिं ॥ २१९ ॥ अज्जवि रयणाधारा,
पुहवी अज्जवि न एइ कलिकालो । दीसंति जेण एवं-विहाइ वरपुरिसरयणाइं ॥ २२० ॥ जे किर करिकुंभत्थल-मिक्कप-
हारेण चेव खंडंति । ते वि हु जुवईसवियार-दंसणेणावि खुब्भंति ॥ २२१ ॥ एसो य महासत्तो, इमीइ इह पत्थिओ

अइबहुं पि । खुब्बइ न मणांमं पि हु, ता इत्तो होइ दट्ठव्वो ॥ २२२ ॥ इय जाव निवो चितइ, ता सो निच्छयकएण देवीए ।
भणिओ किं रे नियमा, करेसिं नो मज्झ वयणमिमं ? ॥ २२३ ॥ तेणावि जंपियं सहरिसेण, एवं ति अह परुट्ठाए । बाहरियं
देवीए रे रे धावेह पाहरिया ! ॥ २२४ ॥ एस पविट्ठो चोरो, मुसिऊणं जाइ रायसव्वस्सं । इय सोउं पाहरिया, पहाविया
खगगावकरा ॥ २२५ ॥ ते हणि हणि ति भणिरा, जाव पहारं कुणंति ता रत्ता । भणिया हंहो ! चोरं, एयं रक्खिज्जह
ममं व ॥ २२६ ॥ अह तेहि वेढिओ सो, अखुहियचित्तो हरिव्व सोडीरो । विरमेइ वंरूचूळी, रयणिं करकलियकरवालो
॥ २२७ ॥ देविं पइ कयकोवो, सिज्जाभवणे निवो वि संपत्तो । कह कह वि लद्धनिदो, पच्छिमरयणीइ सुत्तो य ॥ २२८ ॥
अह उग्गयंमि सूरै, कयपाभाइयसमत्थकायव्वो । अत्थाणे आसीणो, निसिबुत्तंतं सुमरमाणो ॥ २२९ ॥ इत्थंतरंमि पुरि-
सेहि, वंरूचूळी कयप्पणामेहिं । सो देव ! एस चोरु ति, जंपमाणेहि उवणीओ ॥ २३० ॥ दट्ठूण तस्स रूषं, बिम्हइयमणेण
चित्तियं रत्ता । एवंविहाइ कह आगईइ, चोरो इमो होइ ॥ २३१ ॥ जइ सच्चं चिय चोरो, ता किं देवीइ नो कयं वयणं ।
पायं निब्भयचित्ताण, होइ जं कत्थवि न खलणा ॥ २३२ ॥ अहवा किमणेण विगप्पिएण, इममेव ताव पुच्छामि । इय
चित्तिऊण सुसिणिद्ध-चक्खुणा पिक्खिओ रत्ता ॥ २३३ ॥ तेणय कओ पणामो, द्वावियं आतणं च उचियं से । सो तत्थ
समुवविट्ठो, पुट्ठो सयमेव नरवइणा ॥ २३४ ॥ हंहो देवाणुप्पिय !, को सि तुमं केण असरिसं कम्मं । अच्चंतनिंदणिज्जं,
पारद्धं तेण तो भणियं ॥ २३५ ॥ सीयंतपरियणब्भ-त्थियाण पुरिसाण झीणविहवाण । न हु कायरपुरिसाण, गरुयाण
वि चलइ मइविहवो ॥ २३६ ॥ को सि तुमं जं च तए, पुट्ठं न हु तत्थ किंचि वत्तव्व । एवंविहकिरियाए, पायडियनियवस-

रुवंमि ॥ २३७ ॥ रत्ना भणियं मा भणसु, एरिसं जेण तं न सामन्नो । ता अच्छउ ताव इमं, कहेसु मे रयणिवुत्तंतं ॥ २३८ ॥ देवीए वुत्तंतो, नूणं रत्ना वियाणिओ कहवि । इय निच्छिऊण तेणं, पयंपियं देव ! निमुणेसु ॥ २३९ ॥ तुह भंडारं सुसिउं, अहं पविट्ठो तओ य देवीए । दिट्ठो कहंपि इत्तो, वि देव ! अन्नो न वुत्तंतो ॥ २४० ॥ पुणरुत्तपुच्छिओ वि हु, जाव इमं चिय स जंपइ महप्पा । सप्पुरिसगाइ तुट्ठेण, ताव भणियं नरिंदेण ॥ २४१ ॥ भो भइ ! वरेसु वरं, तुट्ठो हं तुज्झ विमलचरिण ॥ तो भणइ वंकचूली, भालयलारोवियकरगो ॥ २४२ ॥ एसु चिय मज्झ बरो, देव ! तए सव्वहा न कायव्वो । देवि पडुच्च कोवो, जं सा जणणी मए भणिया ॥ २४३ ॥ पडिवन्नमिमं रत्ना, तओ वियंभंतगाढ-पणएण । पुत्ते इव सम्माणो, पयंसिओ सयलजणपयडं ॥ २४४ ॥ तत्तो महंतसामंत-संतिए सो पयंमि संठविओ । करि-तुरयाईविहवो, दिन्नो सह सेवगजणेण ॥ २४५ ॥ एवं च पत्तविहवो, सो चितइ ते समग्गुणनिहिणो । एरिसकल्लाणां, निबंधणं सूरिणो जाया ॥ २४६ ॥ कहमन्नहा तहा हं, जीवंतो कह व मह इमा भणिणी । कह वा इन्हि एवं-विहं च लच्छि अणुहवंतो ॥ २४७ ॥ हा मंदबुद्धिणो मह, परम्महस्सवि महाणुभावेहिं । कहसुवयरियं तेहिं, परोवयारिकरसिएहिं ॥ २४८ ॥ ते चिय चिंतामणिणो, कप्पहुमकामधेणुणो य धुवं । नवरं निप्पुन्नेणं, मए न नाया मणागंपि ॥ २४९ ॥ इय ते चिय मुणिवइणो, जणणीजणग व्व मित्तसयणु व्व । देवव्व सुपरमाणो, अणवरयं गमइ दियहाइ ॥ २५० ॥ अह अन्नदिणे कत्थवि, दमघोसा नामसूरिणो दिट्ठा । अच्चंतपडिट्ठेणं, भत्तीए तेण नमिया य ॥ २५१ ॥ जोगु त्ति कलिय तेहिं, उवइट्ठो अरिहधम्मपरमत्थो । अणुहवसिधु त्ति पर-प्पमोयओ तेण गहिओ य ॥ २५२ ॥ जाया य नियडगांमि, वाणिणो जिण-

मयंमि कुसलेण । जिणदाससावणेण, सह मित्ती वंकचूलिस्स ॥ २५३ ॥ तो तेण समं निच्चं, बहुभंगगभीरमागमं सुणं ।
वच्छलं च करेई, सयणेसु व तुल्लधम्मेषु ॥ २५४ ॥ तह निवत्तऽजिणंदिरेसु, मन्वायरेण पूयाई । पुव्वग्गहियाभिग्गह-
निवहं च सयावि चतेइ ॥ २५५ ॥ जह भणियं गिहिधम्मं, परिपालतो पमायविरहेण । सज्जनमल्लाहणिज्ज, सामंतसिर्हि
समणुहवई ॥ २५६ ॥ अन्नमि य पत्थावे, नरवइवयणाउ बहुबलसमेओ । कामरुयनरिंदं पइ-चलिओ सो विजयजत्ताए ॥ २५७ ॥
तत्तो कमेण पत्तो, जा सो कामरुयदेससंधीए । ता पडिसत्तू वि तहिं, आगंतूणं रणे हुक्को ॥ २५८ ॥ तो तत्थ वंकचूली,
वज्जिरनिस्साणतृग्रवगज्जो । विलसिरसरधाराहिं, मेहो इव वरिसिउं लग्गो ॥ २५९ ॥ अह तेण झत्ति तइया, सरसव्वल-
सावलोहनिवहेहिं । न गओ न हओ न भडो, न रहो समरे न जो भिन्नो ॥ २६० ॥ पवणेण व घणपडल, मट्ठिसेण व
सरवरं खणेणावि । आलोडियं तहा से, रिउणो सिन्नं जह पलाणं ॥ २६१ ॥ कामरुयदेसनाहं, मारेउं वंकचूलिणा तत्थ ।
तक्खग्गघायविहरिय-देहेण लूडिओ देसो ॥ २६२ ॥ तत्तो उज्जेणीए, पत्तो वलिऊण लद्धजयसहो । अह जियसत्तुवरिंदो,
घायाणं कागइ चिकिच्छं ॥ २६३ ॥ विज्जोवइट्ठबहुविह-ओसहनिवहेहि रोहपत्तावि । दुज्जणपडिवन्नं पिव, पुणो वि
घाया समुल्लसिया ॥ २६४ ॥ तो जियसत्तू जपइ, विज्जे भो किं पि ओसहमिप्पस्स । तं कुणह जेण एसो, पुणन्नवो होइ
अचिरेण ॥ २६५ ॥ अह ते वि निउणबुद्धीइ, विज्जसत्थाइं चित्तिउ तस्स । अक्खंति कागमंस्स, भक्खणं नरवइसमक्खं
॥ २६६ ॥ अह भणइ वंकचूली, नियनियमं अक्खिऊण ते विज्जे । पाणच्चाए वि न कागमसमुवभुंजइस्सामि ॥ २६७ ॥
भुंजामि विसं हाला-हलंपि पविसामि जलिरजलणंमि । नियसव्वस्सं व पुणो, नियममिमं नो चइस्सामि ॥ २६८ ॥ जिण-

दासेणं भणिओ, जइ पुण गिन्हेइ ओसहं एयं । इय चित्तिऊण रत्ता, गामाओ सो समाहविओ ॥२६९॥ अह सो वि
 पहे इंतो, पिकखइ देवीउ दो रुयंतीओ । पुच्छइ य कीस तुब्भे, रोयह ? ताओ वि जंपेति ॥२७०॥ चुयनाहाणं सोहम्म-
 कप्पवासीण अम्मदेवीणं । मरिऊण वंकचूली, अभुत्तमंसो हवइ नाहो ॥ २७१ ॥ जइ पुण तुह वयणाओ, भक्खिस्सइ क-
 हवि कायमंसमिमो । ता नूण भग्गनियमो, पडिही अन्नत्थ कुगईए ॥ २७२ ॥ एएण कारणेणं, रोएमो निब्भरं महाभाग ! ।
 एयं च तुमं सोउं, जं जुत्तं तं करिज्जासु ॥ २७३ ॥ इय तव्वयणं सोउं, विम्भियचित्तो गओ स उज्जेणि । नरवइउवरो-
 हेणं, इय भणिओ वंकचूली वि ॥२७४॥ भो मित्त ! कीस न कुणसि, तुममिन्दि कागमंसपरिभोगं । पच्छा पच्छित्तमिमं,
 आलोइज्जा सुगुरुपासे ॥ २७५ ॥ तो तेण जंपिय धम्म-मित्त ! एवं तुमपि उवइससि । जाणंतनियमभंगे, पच्छित्तं कं गुणं
 जणइ ॥ २७६ ॥ जइ भंजिऊण नियमं, तप्पायच्छित्तमणुवरेयव्वं । ता पढमं चिय जुत्तो, नो काउं नियमभंगो मे ॥२७७॥
 तो अक्खइ नरवइणो, जिणदासो देव ! पभणिओ वि इमो । अवि चयइ जीवियव्व, न उणो नियमं चिरग्गट्ठियं ॥२७८॥
 इत्तो पारत्तहियं, ता कीरउ देव ! वंकचूलिस्स । निच्छयभविस्समरणे, किमकिच्चण कएणावि ॥ २७९ ॥ एवं वुत्ते रत्ता,
 सुयनिहिणो साहुणो समाहूया । पज्जंतविहिसणाहो, कहाविओ धम्मपरमत्थो ॥२८०॥ अह सो साहुसमीवे, आलोइयपु-
 व्वकम्मदुच्चरिओ । खामियसमग्गजीवो, विसेसपडिबन्नवयनिवहो ॥ २८१ ॥ पंचपरमिट्ठिमंतं, परिवत्तंतो समुज्झियाहारो ।
 मरिऊण अचुयमी, देवो जाओ महिद्धिओ ॥ २८२ ॥ जिणदाससावगो वि य, नियगामं पइ पुणो नियत्तंतो । तह चेव
 ताइ देवीउ, रोयमाणीउ जंपेइ ॥२८३॥ मंसंमि अ भुत्तंमि य, किं तुब्भे रुयह ? ताहि तो कहियं । सविसेसविहियधम्मो,

धर्मविधि
॥६०॥

देवो अन्नत्थ उप्पन्नो ॥२८४॥ अम्हे निम्पुन्नाओ, तव्विरहे पाणनाहरहियाओ । सावग ! तहट्टियाओ, सीगं तम्हा करेसु
त्ति ॥ २८५ ॥ अह जिणदासो सद्धो, जिणिंदधम्मं करेइ सविसेसं । नाऊण वंरूचूलिस्स, दिव्वदेविट्ठिफलउदयं ॥२८६॥
निःशूकोऽपि गृहीतसद्गुरुवचोलेषो विनापि स्पृहां, स्वःस्त्रीणामपि भाग्यलभ्यमहिमाऽभूद्रूचूलो यतः । तद्योग्यत्वम-
शेषसद्गुणवनीमोद्रेदधाराधरं, भो भव्या भुवि जायते तनुभृतः कस्यापि पुण्योदितैः ॥ २८७ ॥

सत्सूत्रकृत् श्रीमभमूरिशस्ये, प्रबोधशौर्योदयसिंहवृत्तौ । समर्थितं धर्मविधावितोह, योग्याभिधं द्वारमिदं च षष्ठं ॥१॥

द्वारं षष्ठमभाणि, प्रोचे तस्मिंश्च धर्मयोग्यजनः । तस्य पुरः कतिभेदो, धर्मः सद्गुरुभिरुपदिश्यः ॥१॥ इति सम्ब-
न्धायातं द्वारं विवृणोमि सप्तममिदानीम् । तस्यैव धर्मभेद-प्रकाशिनी प्रथमगाथेयम् ॥ २ ॥

एसो धम्मो भणिओ, चउव्विहो जिणवरेहिं दुविहो वा ।

दाणाइभेयभिन्नो, पढमो इत्थं विणिहिट्ठो ॥ ३० ॥

व्याख्या-एष सम्यक्त्वादिरूपो धर्मश्चतुर्विधः-चतुःप्रकारो जिनवरैः-तीथकृद्भिर्भणितो वेति-अथवा द्विविधो-
द्विप्रकारः, तत्र प्रथमश्चतुर्विधो दानादिभेदभिन्नः इत्थं-अमुना प्रकारेण विनिर्दिष्टः-कथितः कथमित्याह ॥ ३० ॥

॥६०॥

प्रवरण १

पत्ते सुद्धं दाणं, विमलं सीलं तवो निरासंसं । सुद्धाउ भावणाओ, इय होइ चउव्विहो धम्मो ॥३१॥

पात्रे-ज्ञानदर्शनचारित्राधारे तपोधने दानं-भक्तपानादि शुद्धं-मासुकं द्विचत्वारिंशता भिक्षादोषैर्वर्जितं ते चामी-
 सोलस उग्गमदोसा, सोलस उप्पायणा य दोसा य ३२ । दस एसणाइ दोसा ४२, बायालीसं इय हवंति ॥ १ ॥ आहा-
 कम्मु १ हेसिय २, पूइयकम्मे ३ य मीसजाए य ४ । ठवणा ५ पाहुडियाए ६, पाओयर ७ कीय ८ पामिच्चे ॥२॥ परि-
 यट्टिए १० अभिहडे ११, उब्भिन्ने १२ मालोहडैइय १३ । अच्छिज्जे १४ अगसिट्टे १५, अज्जोयरए य १६ सोलसमे ॥३॥
 अत्र किञ्चिद् व्याख्यायते-आधाय साधून् कर्म-षट्जीवनिकायविराधनेन क्रिया आधाकर्म १ । औद्देशिकं द्विधा, ओघौ-
 द्देशिकं विभागौद्देशिकं च, तत्र दुष्काले वृत्ते गृहस्थ आत्मीयकणमध्येऽधिकान् कणान् क्षिपति यावन्तिकार्थमित्योघौद्देशिकं,
 विभागौद्देशिकं तु त्रिधा, उद्दिष्टौद्देशिकं १ कृतौद्देशिकं २ कर्मौद्देशिकं ३, (च) एकैकं पुनश्चतुर्धा, आह च-“जावन्तियमुद्देसं,
 पासंडीणं भवे समुद्देसं । समणाणं आएसं, निग्गंथाणं समाएसं ॥ १ ॥” तत्रोद्दिष्टौद्देशिकं-सन्ध्यादौ परिकल्प्य प्रातर्दीयते
 यावन्तिकादीनां, तच्च द्रव्यादिभेदतश्चतुर्धा, द्रव्यत इदमेव परिकल्पितं द्रव्यं, क्षेत्रतो गृहद्वारादौ, कालतः महरादि, भावत-
 स्तदातुर्यावत्परिणामः । कृतौद्देशिकमप्येवमेव परं करम्भकादि कृत्वा, कर्मौद्देशिकं मोदकादि चूर्णमध्ये पाकं प्रक्षिप्य मो-
 दकान् बद्ध्वा ददाति, इत्यौद्देशिकं त्रयोदशभेदं २ । पूतिकर्म-आधाकर्माद्यवयवयुक्तं तत्र यद्दिने साधुमाश्रित्य कृतं पाकादि
 तत्प्रथममाधाकर्म दिनं, शेषं दिनत्रयं पूतिभाव इति ३, मिश्रं अर्द्धं गृहयोग्यं अर्द्धं साधु योग्यं ४, स्थापना-साधुभिर्याचिते
 दुग्धादौ गृहस्थः स्थापयति तदेव ५, प्राभृतं-साध्वर्थं विवाहादि अर्वांगानयति पुरस्ताद्वा नयति ६, प्रादुःकरणं द्विधा,
 प्रकटकरणं प्रकाशकरणं च, तत्र प्रकटकरणं-सान्धकारे गृहे चुल्यादेर्वहिःकरणं, प्रकाशकरणं तत्रैव दीपादेः करणं ७, क्रीतं-

क्रोत्वा साधुभ्यो ददाति ८, पामित्यकं-उद्धारेण गृहीत्वा तैलघृतादिकं साधुभ्यो ददाति ९, परावर्त्तितं-आत्मीयं वस्तु दत्त्वा परकीयं गृहीत्वा साधुभ्यो ददाति १०, अभ्याहृतं-साध्वालये आनीय ददाति ११, उद्भिन्नं-घटादि उद्भिद्य खण्डादि ददाति १२, मालापहृतं-सिककादिभ्यो ददाति १३, आच्छिद्यं-स्वामी कर्मकरादिसत्कं दुग्धं ददाति १४, अनिमृष्टं सा-मुदायिकान्नादौ कृते शेषैरननुज्ञातोऽपि साधुभ्य एको ददाति ॥ १५ ॥ अध्यवपूरकः-साध्वर्थे मूलाधिश्रयणे कृते साधून् दृष्ट्वा अधिकान् कणान् क्षिपति १६, प्रतिपादिताः षोडशोद्गमदोषा गृहस्थकृताः । इदानीमुत्पादनादोषानाह-

“ धाई १ दूइ २ निमित्ते ३, आजीव ४ वणीमगे ५ चिकित्तिगिच्छाय ६ । कोहे ७ माणे ८ माया ९, लोभे य १० इवन्ति दस एए ॥ १ ॥ पुर्व्विपच्छासंथव ११, विज्जा १२ मंते य १३ चुन्न १४ जोगे य १५ । उप्पायणाइ दोसा, सोळसमे मूलकम्मे य १६ ॥ २ ॥ ” तत्र धात्रीत्वं बालानां करोति कारयति वा १, दूतीत्वं-पुत्रिकाद्यादिष्टं तज्जनन्यादेः कथयति २, निमित्तं-अतीतं घोटिकादिदृष्टान्तेन कथयति ३, आजीवं-जात्यादि कथयति ४, वनीपकं-यो यस्य भक्तस्तस्य पुरस्तं वर्णयति ५, चिकित्सा-वैद्यकर्म करोति ६, क्रोधादिभिश्चतुर्भिः पिण्डमुत्पादयति १०, उक्तं च- “ कोहे वेउरखवगो, माणे सेवइयखुडुगो नायं । मायाइ असाढभूई, लोभे केसरयसाहु त्ति ॥ १ ॥ ” पूर्वं पश्चाद्वा संस्तवः-भक्तपानात् पूर्वं पश्चाद्वा परिचर्यं करोति ११, विद्यां देवताधिष्ठार्त्नीं प्रयोजयति १२, मन्त्रं देवताधिष्ठितं १३, चूर्णं नयनाञ्जनेन अदृश्यादि-करणं १४, योगाः सौभाग्यादिकराः पादप्रलेपादयः १५, मूलकर्म-गर्भोत्पादनादिकरणं १६, एतान् साधुरेवोत्पादयति साम्प्रतमेषणादोषानुभयगतानाह-“ संक्रिय १ मस्त्रिकय २ निक्खित्त ३-पिहिय ४ साहरिय ५ दायगुम्मीसे ७ । अपरि-

णय ८ लिप्त ९ छड्डिय १०, एसणदोसा दस हवन्ति ॥१॥” शङ्कितं-आधाकर्म्मदिदोषशङ्कायुक्तं भुङ्क्ते १, अक्षितं-सचित्ता-
 दिभिः खरणितं २, निक्षिप्तं-सचित्तादौ न्यस्तं ३, पिहितं-सचित्तादिना आच्छादितं देयवस्तु ४, संहतं-भाजनगतं (अन्यत्र)
 निक्षिप्य ददाति ५, दायकाः-बालादयः सचित्तयुक्ताश्च ६, मिश्रं-पूरणादि दाडिमकुलिकादिभिर्युक्तं ७, अपरिणतं द्रव्यं भावो
 वा ८, लिप्तं-दध्यादिना करा मात्रं शेषद्रव्यं च ९, छड्डितं-परिसाटनावत् १० एवं सर्वमीलने द्विचत्वारिंशदोषाः ॥ “सु-
 वस्वत्थं जं दाणं, तं पइ एसो विही समक्खाओ । अणुकंपादाणाई, जिणेहि न कहिं पि पडिसिद्धं ॥ १ ॥” ननु साधूनां
 सदैव द्विचत्वारिंशद्विज्ञादोषरहितमेव देयं? नान्यथेति चेत्? ऊच्यते-“असिवे ऊणोयरिए, विदिट्ठनिवे भयंमि गेलत्ते । इ-
 चाइकारणेहिं, आहाकर्म्मं पि दायव्वं ॥ २ ॥” यतः-“उस्सग्गेण निसिद्धाणि, जाणि दव्वाणि संथरेजइणो । कारणजाए
 जाए, अववाए ताणि कप्पंति ॥ ३ ॥” चतुर्विधाहारदानं प्रत्येष विधिरुक्तः वस्त्रदानं त्वेवं-“जन्न तयट्ठा कोयं, नेत्रबुयं नेव
 गहियमन्नेसिं । आहडपामिच्चं वज्जिऊण तं कप्पए वत्थं ॥ ४ ॥” व्याख्या यन्न तदर्थं प्रस्तावात् साधुनिमित्तं क्रीतं,
 व्युत्तं, नैवान्येन वस्त्रान्तरेण परावृत्त्य गृहीतं, तद्वस्त्रं कल्पते, आहृत्य प्रामित्यं च वज्जयित्वा । इहच पिण्डवदुद्गमोत्पादनै-
 षणादयो दोषा यथासम्भवं ज्ञेयाः । यत्तु क्रीतादिदोषभणनमात्रं तद्वाहुल्येन अमीषामेव सम्भवात् । ‘विमलं शीलमिति’
 शीलं-ब्रह्म, विमलं-अष्टादशदोषरहितं, तद्यथा-दिव्यात्कामरतिसुखात् त्रिविधं त्रिविधेन विरतिरिति नवकं, औदा-
 रिकादपि तथा तत् ब्रह्माष्टादशविकल्प्यम्, तपति-निर्दहति कर्म्माणीतितपः तच्च सिद्धान्तप्रणीतं पूर्वाचार्याचीर्णं च ब-
 हुधा, इह तु लेशेन दृश्यते तद्यथा-हुंति तवा इंदियजय १, कसायजय २ जोगसुद्धि ६ रयणतया ४ । सव्वंगसुंदरो ५

निरुज-सिंह ६ तह परमभूसणओ ७॥ १ ॥ आयइजणगो ८ सोहग-कप्परुक्खो य ९ कम्मसूडणओ १० । निक्खमणा-
ईण तिगं १३, दमयंती १४ वद्धमाणो य १५ ॥ २ ॥ चंदायणो य दुविहो १७, पंचमि १८ कल्लाणगाइ १९ ऊणोरी
२० । गुणरयणवच्छरतवो २१, भद्दाईणं चउकं च २५ ॥ ३ ॥ कणयावलि २६ रयणावलि २७, मुत्तावलि २८ सिंहकी-
लिओ २९ दुविहो ३० । उवहाणाइं छच्च य ३१, आयंबिलवद्धमाणो य ३२ ॥ ४ ॥ इच्चाइतवविसेसा, सुवभणिया
पुव्वसूरिविन्नाया । एएसिं चिय कमसो, विहिमत्तं किंपि जंपेमि ॥ ५ ॥ इंदियजए पण लया, किज्जंतिकिकगाइ पंचमे ।
पुरिमइ १ इगासण २ निव्वि-गइय ३ आयाम ४ उववासा ५ ॥ ६ ॥ तेहि वि पुरिमइविवज्जिएहि, चउरो लया कसा-
यजए । पुरिमेगासणरहिएहि, जोगसुद्धिइ तिन्निलया ॥ ७ ॥ नाणे दंसणचरणे, उववासा तिन्नि तिन्नि पत्तेयं । तप्पूयणाइ-
पुव्वं, हवंति रयणत्तयतवंमि ॥ ८ ॥ सव्वंगसुंदरतवे, उववासा अट्ट अंबिलंतरिया । सियपक्खे कसिणे पुण, निरुज्जसिंहो-
वि एमेव ॥ ९ ॥ अह परमभूसणतवे, बत्तीसं अंबिलाइ किज्जंति । इगभत्तंतरियाइं, आयइजणगे वि एस विही ॥ १० ॥
सोहम्मगकप्परुक्खो, होइ समग्गे वि चित्तमासम्मि ! इकासगंतरेहिं, उववासे.हं पनरसेहिं ॥ ११ ॥ चउत्थे १ गास-
ण २ इगसि ३-त्थिगठाणं ४ दत्ति ५ निव्विया ६ यामा ७ । अट्टकवलं ८ इगलया इय, अट्टहि कम्मसूडणओ ॥ १२ ॥
सुमइस्स एगभत्तं, मल्लीपासाण तिन्नि उववासा । वसुपुज्जस्स य एगो, दो दो सेसाण निक्खमणे ॥ १३ ॥ पासुसह-
मल्लिनेमिसु, तितिउववासा इगो य वसुपुज्जे । इयराण दुन्नि दुन्निउ. कायव्वा केवलितवंमि ॥ १४ ॥ रिसहस्स छ उव-
वासा, दुन्निउ वीरस्स सेसयाणं च । सव्वेसि तीस तीसा, निव्वाणतवंमि निदिट्ठा ॥ १५ ॥ पइ जिणपंबिलवीसा, दवदंती

होइ वद्धमाणो उ । रिसहाइजिणिदाणं, इगासगा एगबुड्ढीए ॥ १६ ॥ एगाइ पनरसंतिय, पंचदसाई इगंतकवळेहिं । चंदा-
 यणजवमज्झो, मासंमि य पक्खओ होइ ॥ १७ ॥ मासे च वज्जमज्झो, विवरीयकवे(वळे)हि कसिणपक्खाओ । सियपक्खपंचमीए,
 तवेण सुयपंचमी भणिया ॥ १८ ॥ कल्लाणिगतवचरणे, चउवीसाए जिणाण पत्तेयं । कल्लाणिगेषु पंचसु, होइ तवो सत्त (पंच)
 वरिसाई ॥ १९ ॥ अट्टदुवालससोलस-चउवीसतहिकतीसकवळेहिं । ऊणोरिया नराणं, महिलाणिकिकहीणेहिं ॥ २० ॥ गुणर-
 यणवच्छरतवे, पढमे मासेइगंतरोवासा । बीए दुगंतरा जा, सोलसमे सोलसंतरिया ॥ २१ ॥ भइइगाइपणंतो, महभदु-
 सगंतओ य भहुतरो । पंचाइनवंतो सव्व-भइएकारसंतो य ॥ २२ ॥ अणुपंती मज्झकं, आइं काउं कमेण सेसियरे । पण स-
 त्त पंच सत्त य, लयाउ ठाविज्ज तव चउगे ॥ २३ ॥ अंबिलदुगेवि इगदुति-अट्टदुतिगावि गंठिजुयलेवि । एगाई सोलंता,
 उभओ चउतीस तिगपयगे ॥ २४ ॥ वणयावलिइयरयणा-वलिवि परदुन्निगंठिपयगेसु । मुत्तावलिइगंतर, एगाई सोलसंतु-
 भओ ॥ २५ ॥ पंतिजुयलेवि पढमं, इक्किओ तो दुगाइसोलंता । तम्मज्झे एगंतर, इकाईसोलसंतठवे ॥ २६ ॥ पन्नरस दुन्ह-
 मज्झमि, सिंहनिकीलिए तवे गरुए । लहुयंमि पणनवंता, पंतीओ अट्टगो मज्झे ॥ २७ ॥ पढमदुई उवहाणे, दुवालसं अंबि-
 लट्ट अट्टमगं । उववासतिगं अंबिलवत्तीसा तइयउवहाणे ॥ २८ ॥ तुरिए चउत्थमंबिल-तिगं तहा पंचमे चउत्थतिगं ।
 पणवीसमंबिलाणि य, चउत्थपंचंबिला छट्ठे ॥ २९ ॥ एगाई एगुत्तर-बुड्ढीए जाव अंबिलाण सयं । बुद्धितरे चउत्थं, आयं-
 बिलवद्धमाणम्मि ॥ ३० ॥ इत्यादीन्यन्यान्यपि भूयांसि तपांसि ज्ञातव्यानि, निराशंसमित्यनेन इहपरलोकाद्याकाङ्क्षारहि-
 तत्वं भणितम् । उक्तं च श्रीदशवैकालिकसूत्रे-“ चउव्विहा खलु तवसमाही हवइ,तंजहा-नो इह लोगट्टयाए तवमहिट्टिज्जा,

नो परलोगद्वयाए तवमहिद्विज्जा, नो कित्तिवन्न उदसिलोगद्वयाए तवमहिद्विज्जा, नन्नत्थनिज्जरद्वयाए तवमहिद्विज्जा । ”
 ‘सुद्धाओ भावणाओ’ त्ति शुद्धा मनोवाक्कायैः, भावना इति बहुवचनेन द्वादशभावनानां संग्रहस्ताश्चेताः—“ हवइ अणिच्चम-
 सरणं, संसारो एगया य अन्नत्तं । असुइत्तं आसवसंवरो य, तह निज्जरा धम्मो ॥ १ ॥ लोगसरुवं दुल्लहा-बोही इय भाव-
 णाण बारसगं । एएसि भावणट्ठा, सरुवमिह किं पि दंसेम्मि ॥ २ ॥ जीवियजुव्वणलच्छी-पियसंगेमसयणधणसरीराइं ।
 रवणभंगुराईं नाऊण, जीव ! भावसु अणिच्चत्तं ॥ ३ ॥ तित्थयरा गणहारी, सुरवइणो चक्किसेवारा मा । जीव ! न मुक्का वि-
 हिणा, ता होही तुज्झ को सरणं ? ॥ ४ ॥ चउवेई चंडालो, सामी दासो धणी दरिदो य । भवसि भवम्मि तुमं चिय, इय
 जिय ! भावेसु संसारं ॥ ५ ॥ एगो जिय ! सहसि तुमं, नारयतिरियाइएसु दुक्खाइं । तुज्झ सहाओ नन्ना, इय एगत्तं वि-
 भावेसु ॥ ६ ॥ अन्नं सरीरमेयं, अन्नं धणबंधवाइ तुममन्नो । इय सोगसंगरहिओ, अन्नत्तं जीव ! भावेसु ॥ ७ ॥ रुहिरट्ठि-
 मंसमज्जा-मुत्तपुरीसाइपूरिए देहे । जिय ! कहसु कह सुइत्तं एवं भावेसु असुइत्तं ॥ ८ ॥ रे ! जिय ! कसायविसय-प्पमा-
 यमिच्छत्तदुट्ठजोगाईं । तुह आसवंति पावं, सयावि इय आसवं मुणसु ॥ ९ ॥ भवभमणकारणाइं, अपमत्तो वज्जिऊणरे
 जीव । दुट्ठासवे निरुंभिय, इय संवरमप्पणो कुणसु ॥ १० ॥ कम्माण दुज्झराणं, अणाइ संसारबीयभूयाणं । तवदहणताव
 णेणं, जीव ! तुमं निज्जरं कुणसु ॥ ११ ॥ सासयसिवसुहजणगं, चउगइभवजलहितारणतरंडं । खंतितवसंजमाई, सयावि
 धम्मं मणे धरसु ॥ १२ ॥ उप्पत्तिट्ठिइविणासस्स, रुवदव्वेहि सव्वओ पुन्नं । चउदसरज्जुपमाणं, जिय ! सुमरसुसासयं
 लोयं ॥ १३ ॥ माणुस्स अज्जखित्ताइएसु, लद्धेसु पुन्नजोगेण । तुह जीव ! जीवलोए, पुणो पुणो दुल्लहा बोही ॥ १४ ॥

एआउ भावणाओ, बारससंखाउ सुत्तभणियाओ । सिवसुहमिच्छंतेहिं, अणुदियहं भावणीयाओ ॥ १५ ॥ इत्यमुनोक्तप्रका-
रेण भवति-जायते चतुर्विधः- श्रतुः प्रकारो धर्म इति गार्थार्थः । तत्र दानफलं दृष्टान्तेन द्रढयन्नाह-

सुद्धं दागं जे दिंति, भत्तिजुत्तं सुसाहुपत्तेसु । ते इह जम्मे वि सिरीण, भायणं मूलदेवुव्व ॥३९॥

व्याख्या-ये भव्याः शुद्धं-पूर्वोक्तद्विचत्वारिंशद् भिक्षादोषरहितं दानं ददति-पच्छन्ति भक्तियुक्तं-श्रद्धासङ्कलितं
केषु सुसाधुपात्रेषु-महासुनिषु ते इह जन्मन्यपि आस्तां परलोके फलं तत्र तन्निश्चयात् श्रीणां-लक्ष्मीणां भाजनं-पात्रं भवन्ति
मूलदेववत् । स च सम्प्रदायगम्यस्तथाहि-

सग्गस्स वन्नियामिक्क, नयरं इह अत्थि पाडलीपुत्तं । जं पिक्खिऊण लोओ, सग्गकए कुणइ धम्ममइं ॥१॥ तत्थत्थि
वीरसेणो, नाए नरिंदो अउव्वधणुविज्जो । जस्स दिगंतेसु गुणो, आऊरियमग्गणो जाइ ॥ २ ॥ लाइन्नरुवविब्भम-गुणेहिं
सुरसुंदरिक्क पच्चक्खा । वीरमइं तस्स पिया, अच्छरियं जं कुलीण त्ति ॥ ३ ॥ तेसिं च मूलदेवा-भिहो सुओ सयल्लगुणग-
णनिहाणं । बत्तीसलक्खणधरो, कुसलो बाहुत्तरिकलासु ॥ ४ ॥ विबुहेसु बुहो धम्मोसु, धम्मिओ रुव्वं च रुवीसु । धु-
त्तेसु महाधुत्तो, मायावी हवइ माईसु ॥ ५ ॥ सूरुसु तहा सूरु, कारुणएसुं च परमकारुणिओ । अइसरलो सरळेसुं, साह-
सिओ साहसधणेसु ॥६॥ इय जेण जेण सद्धिं, संबज्झइ तस्स तस्स तब्भावं । अणुहरइ मूलदेवो, फलिहो इव सव्वदव्वाणं
॥७॥ सो जागमंतविज्जा-बळेहिं विविहेहिं कोउगसएहिं । विम्हावंतो लोयं, नयरजणं भमइ सच्छंदो ॥ ८ ॥ सयल्लक-

लानिलयस्स वि, नवरं तस्सासि मूलदेवस्स । चंदस्स कलंको इव, जणपयडो जूयरमणरसो ॥ ९ ॥ तो जूयवसणालीणं,
तं सिद्धिलियरज्जकज्जवावारं । कुमरं नाऊण निवो, आहविउं सिक्खए एवं ॥ १० ॥ वच्छ ! पुरा जूएणं, रायाणो नलजु-
हिट्टिलाईया । संतेउरंपि रज्जं, हारिय परसेवगा जाया ॥ ११ ॥ ता वच्छ ! तुमं निम्मल-गुणगणकलिओ वि जूयवसण-
मिमं । इहपरलोयविरुद्धं, सया वि मुंचसु अकज्जं व ॥ १२ ॥ अणुसासिओ वि एवं, निययसहावं व मुंचइ न जूयं । एगं-
तेणं लीणं, कामुग इव कामिणीण सया ॥ १३ ॥ तो निट्ठुरवयणेहिं, पिउणा सो ताडिओ पराभूओ । एगागी माणधणो,
रुट्ठो नयराउ नीहरिओ ॥ १४ ॥ बहु ठाणेसु भमंतो, पत्तो अच्छरियरम्ममुज्जेणिं । तत्थ निवो जियसत्तु, जहत्थनामेण
विक्खाओ ॥ १५ ॥ अह तत्थ मूलदेवो, नाणाविहगुडियजोगमंतेहिं । विहियसरवन्नमेओ, भमेइ वामणवेसेण ॥ १६ ॥
बहुविहगीयकलाहिं, नवनवकोउगसएहिनिच्चंपि । रंजंतो नयरिजणं, जाओ सव्वत्थ विक्खाओ ॥ १७ ॥ तत्थेव अत्थि
एगा, वेसा नामेण देवदत्त ति । वाईसरिव्व मुत्ता, सयलकलागुणपरिक्खासु ॥ १८ ॥ रूक्खमि पत्तरेहा, निरूक्खमलायन्नगुग-
अमयकुंडं । सिरिव्वम्महनरवइणो, जा जंगमरायहाणिव्व ॥ १९ ॥ चोरो इव सिच्छाए, जीसे पसरइ कडक्खविक्खेवो ।
पिक्खंताणवि कामुय-जणाण अवहरइ हिययाई ॥ २० ॥ रइसुक्खेस्स निहीए, अहवा को होउ वन्नणा तीए । जा उवम
च्चिय जाया, उवमेयं कत्थवि न जीसे ॥ २१ ॥ अह सा नियगुणनिवहे, सयावि अच्चंतगव्वमुव्वहइ । निंदइ य नरे एवं, जं
पुरिसा किं पि न मुणंति ॥ २२ ॥ तं सोऊणं चिंतइ, गुणतरुमूलं स मूलदेवो वि । एयाइ अहो गव्वो, इत्थीमत्तस्स वि
अउव्वो ॥ २३ ॥ इय चिंतिय तं गव्वं, असहंतो पभायसमयम्मि । तग्गिहपच्चासन्नो, होऊणं गाइउं लग्गो ॥ २४ ॥ अह

तस्स सुस्सरत्ता-तिसणं रंजिया जणा सव्वे । चिट्ठंति पहे उद्धा धरिया इव निवइआणाए ॥ २५ ॥ अन्नन्नवन्नसंवेह-मणहरं
 मोहणं पसूणंपि । तग्गीयं सोऊणं, चिंतइ सा देवदत्ता वि ॥ २६ ॥ अहह अउव्वो सहो, अउव्वभासा अउव्वआलत्ती । अ-
 ग्गामया य गामे, किं दिव्वो कोवि एस नरो ॥ २७ ॥ को इह सवणपुढाणं, जुयलं सहलीकरेइ अम्हाणं । इयपुट्ठा दा-
 सीओ, तं पिक्खिय विंति आगंतुं ॥ २८ ॥ सामिणि ! इह आसन्ने, चिट्ठेइ अउव्व गाइणो कोवि । गीएण जस्स लोओ,
 ठिओ पहे चित्तलिहिउव्व ॥ २९ ॥ अहमाहवित्ति खुज्जा, नियदासी तीइ पेसिया तत्थ । सा गंतूणं पणमिय, पभणइ तं
 गायणं एवं ॥ ३० ॥ भो ! देवदत्तगणिया, तुब्भे विन्नवइ पुरिसिरीतिलया । काऊण गुरुपसायं, आगच्छह अम्ह भवण-
 म्मि ॥ ३१ ॥ कुमरो धुत्तत्तेणं, जंपइ खुज्जे ! न जुज्जए अम्ह । वेसासंगो जम्हा पडिसिद्धो सिद्धपुरिमाण ॥ ३२ ॥ विवि-
 हविडकोडिघिट्ठा, अभवखमज्जोवभुंजणनिकिट्ठा । मुहमिट्ठा मणदुट्ठा, वेसा सिट्ठाण कह इट्ठा ॥ ३३ ॥ अन्नं भणंति अन्नं,
 कुणंति अन्नं धरंति हिययम्मि । तिविहेण असच्चासुं, को किर वेसासु वेसासो ॥ ३४ ॥ न गुणेण न वा रूवेण, नोवया-
 रेण नो जिएणावि । घिप्पइ वेसाण मणं, मुत्तण धणं न अन्नेण ॥ ३५ ॥ ता खुज्जे ! वेसाणं, चिट्ठइ अम्हेहिं सह महा
 वेरं । पत्थंति ताउ अत्थं, सो पुण नो अम्ह पासम्मि ॥ ३६ ॥ तं सोउं सा खुज्जा, जंपइ चाइ सुपयडमइविहवा । सुविया
 रावि हू तुब्भे, किमेवमवियारियं भणह ॥ ३७ ॥ सिरिखंडेरंडाणं, कट्टं पत्तं तमालतालाणं । तह रासहि सुरहीणं, खीरं
 परमंतं गुरूयं ॥ ३८ ॥ ता वेसा नामस्सवि, मा भायसु सयलगुणगणनिहाण ! । दट्ठूण सामिणिं मे, सगुणागुण अंतरं
 मुणसु ॥ ३९ ॥ तो तत्थागमणेगं, मन्नेयव्वा तए अहं अज्ज । इय चाडुए भणंतो, पडिया पाएसु से खुज्जा ॥ ४० ॥

धमविधि
॥६५॥

कुमरेण कलानिऊणेण, ठाणयं जाणिऊण सा पिट्ठे । मुट्ठिपहारेण हया, खुज्जतावणयणकएण ॥ ४१ ॥ तो संजाया स-
रला, सा उत्तारियगुणव्व धणुलट्ठी । हिययंमि तदुवयारं, तं च करे धरिय नेइ गिहं ॥ ४२ ॥ दट्ठूण देवदत्ता, तं वामणां
पि असमलायन्नं । हरिसवसुप्फुल्लमुही, लहु दावइ आसणं तस्स ॥ ४३ ॥ अह सो तत्थ निसन्नो, तंवोलें देइ से सहत्थेण ।
खुज्जत्तहरणवत्तं, दासी तीसे पुरो कहइ ॥ ४४ ॥ सो सविसेसं गणिया, तइ सकलाकोसलेण हरियमणा । तव्वयणा
मयपाणं, कुव्वंती चिट्ठए जाव ॥ ४५ ॥ ता तत्थ नयरवासी, आगंतुं वीणवायगो एगो । वेसाइपुरो तइया, वायइ वोणं
अइसुलीणं ॥ ४६ ॥ तो तक्कलाइं रंजिय-हियया तं आह देवदत्तावि । भुवणब्भहियमहो ते, वीणाइ अउव्व नेउन्नं ॥ ४७ ॥
जंपेइ मूलदेवो, जाणइ उज्जेणिसंतिओ लोओ । नियनेउन्नेण अहो, सारासारं गुणवियारं ॥ ४८ ॥ सो गणियाए भणिओ,
किं किंपि हु अत्थि दूसणं इत्थ । उव्वहससि जेण एवं, उज्जेणिजणं तुमं भद्द ! ॥ ४९ ॥ सो भणइ अत्थि केसो, तंतीए
ककरो य वंसम्मि । तं दंससु त्ति वुत्तं, अप्पावइ तस्स सा वीणं ॥ ५० ॥ वंसाउ ककरं कड्ढिऊण, उव्वलिय तंतिमज्झाओ,
केसंच दंसिऊणं, तं वीणं वाइउं लग्गो ॥ ५१ ॥ अह तत्थ वीणवायनेउन्नं, तेण दंसियं जेण । विहिया परियणसहिया,
हयहियया तक्खणं वेसा ॥ ५२ ॥ ता भणइ वीणकारो, पणमित्तु कयंजली कुमारं त । सिक्खाणुयस्य वीणाइ, मह तुमं
होसु आयरिओ ॥ ५३ ॥ उल्लवइ मूलदेवो, अहंपि सम्मं न चेव जाणामि । नवरं मुणेमि एयं, जे वीणावायगो निउणा
॥ ५४ ॥ वेसा जंपइ सुंदर-कहेसु ते वीणवायगा कन्थ । सो भणइ सुणसु भद्दे !, पाडलिपुत्तंमि नयरम्मि ॥ ५५ ॥ चिट्ठइ
विक्रमसेणो, उव्वज्झाओ मूलदेवनामो य । रायसुओ चंदो इव विमलकलाकलियसव्वंगो ॥ ५६ ॥ किंचिवि विन्नायगुण,

प्रकरणम्

॥६५॥

अहंपि आसन्नसेवगो तस्स । अह वेसगिहे पत्तो, नट्टगुरू विस्सभूइ त्ति ॥ ५७ ॥ वेसाइ दंसिओ सो भइ ! इमो नट्ट अम्ह
आयरिओ । तो भणइ मूलदेवो, नज्जइ एसो अकहिओवि ॥ ५८ ॥ एयस्स जओ मुत्ती वि, पयडए विमलगुणगणाइसयं ।
अह तेण सह वियारो, भरहरहस्संमि आरब्धो ॥ ५९ ॥ तं वामणरूवधरं, नट्टगुरू पिक्खिऊण गच्चिद्धो । देइ दुत्तिवारपुट्ठो,
उत्तरमित्तं अवन्नाए ॥ ६० ॥ चित्तेइ मूलदेवो, एसो पंडिच्चगव्वमुव्वहइ । तो भरहस्स वियारं, अइनिउणं पुच्छिओ किंपि
॥ ६१ ॥ तत्तो नट्टायरिओ, तं अमुणंतो निरुत्तरो जाओ । आरब्भककसंकंति-दिवसओ दिवसनाहुव्व ॥ ६२ ॥ अह लज्जो
णयवयणो, वेला नट्टस्स वट्ठइ इयाणिं । ता जामि त्ति भणंतो, नट्टायरिआ गओ सगिहं ॥ ६३ ॥ तो मूलदेवकुमारो, पुट्ठो
वेसाइ भरहसंदेहे । सो तक्खणेण तीसे, कहिओ अवणेइ सव्वेवि ॥ ६४ ॥ अह लक्खपागतिल्लं, गहिऊण अंगमहओ
हुक्को । महणकिरियं काउं, वेसाए देवदत्ताए ॥ ६५ ॥ अह आह मूलदेवो, अहं करिस्सामि महणं भदे ! । तीए भणियं
सुंदर !, किं तुममेवं पि जाणेसि ॥ ६६ ॥ स भणह न मुणेमि परं, वसिओ हं जाणगाण पासंमि । तज्जाणगत्तामिह पुण,
किरियाए चेव जाणेसि ॥ ६७ ॥ अह तं सो महंतो, अब्भंगियतिलअद्धपलमेगं । तदेहम्मि पवेसइ, लोमाहारं व लामेहिं
॥ ६८ ॥ ताव कए देहठियं, तिल्लं मा हवउ इय तदंगाओ । तं सव्वं आगारिसइ, पस्सेयं तवण्णतावुव्व ॥ ६९ ॥ चित्तेइ
देवदत्ता, तस्स कलाप गरिसेण हयहियया । किं नीसेसकलाणं, एस गुरू आइमो कोवि ॥ ७० ॥ इय चित्तिउण वेसा,
देवस्स व तस्स पडिय पाअसु । एगंतं कारविउं, कयंजली भणइ नेहेण ॥ ७१ ॥ सुंदर ! देवो सि तुमं, विज्जासिद्धो सि
अहव अन्नो वा । तुह वामणत्तमेयं, गुणेहिं जाणेमि कित्तिमगं ॥ ७२ ॥ ता काऊण पसायं, सहावरूवं नियं पयासेसु ।

धर्मविधि
॥६६॥

तदंसणाउ मह होउ, नयणनिम्माणसाफल्लं ॥ ७३ ॥ अह निब्बंघे विहिण, गुडिया वयणाउ तेण अवणीया । सुं हरिमज्जि-
यतियस-संपयं सियं तीइ रूवं ॥ ७४ ॥ नयवइयरोवि सव्वो, कहिओ मूलाउ मूलदेवेण । सव्भावनेहभरिण, सुयणा
गाविति न हु किंपि ॥ ७५ ॥ अह तस्स रूवसंपय-ममेयलाइन्नपुन्नसव्वंगं अवलोइऊण गणिया, सहरिसमेवं पयं पेइ ॥ ७६ ॥
तुज्झ विणा मह हिययं, न रंजियं नाह ! केणवि नरेण । ता सव्वहावि इत्ता, तुमंमि मे नेहसव्वस्सं ॥ ७७ ॥ तह कहवि
संनिविट्ठा, सारयचंदुज्जला गुणा तुम्ह । मह हियए सामि ! जहा, न पवेसं दिंति अन्नस्स ॥ ७८ ॥ ता इत्तो पसिऊणं, नाह !
तए पइदिणं पि मह भुवणे । आगंतव्वमवस्सं, तो भणियं मूलदेवेण ॥ ७९ ॥ सुंदरि ! गुणाणुरागिणि ! निब्बणचंगे विदे-
सियंमि जणे । अम्हारिसंमिनेहो, न रेहए कहवि तुम्हाण ॥ ८० ॥ पाएणं सव्वस्सवि, सकज्जवसओ धुवं इवइ नेहो ।
वेसाण विसेसेणं, सुकई इव अत्थतुट्ठाण ॥ ८१ ॥ उरसिजमिसेण जाओ, पिट्ठुवरिं पुट्टले वि बंधंति । वेसाण ताण लोहं,
कित्तियमित्तं पयंपेमि ॥ ८२ ॥ अह सा जंपइ हसिउं, लोभो अत्थम्मि ताह अम्हाण । जा गुणरयणनिहाणं, न लब्भए
को वि तुह सरिसो ॥ ८३ ॥ जे तुज्झ गुणा बहुनेह-पयडणा सयललोयअब्भहिया । ते अपियघुंटसरिसा, बहुमुल्लेण
वि न लब्भंति ॥ ८४ ॥ इय तं पडिवज्जाविय, सव्वंगं कुणइ तस्स अब्भंगं । तो न्हाऊणं दुन्निवि, जिमंति एगं मि थालम्मि
॥ ८५ ॥ निच्चंपिनेहसारं, पंचपयारंपि तत्थ विसयमुहं ! तीए सह सो भुंजइ, सग्गे सक्को इव सचीए ॥ ८६ ॥ अह तत्थ वि
जूएणं, रममाणो पभणिओ स गणियाए । पहु ! जूयकीलमेयं, मज्जसवक्किं व मा कुणसु ॥ ८७ ॥ इच्चाई वयणेहिं, तीए
भणिओ वि मुंचइ न जूयं । पत्तं महागहो इव, विविहेहिंवि मंतवाएहिं ॥ ८८ ॥ अन्नदिणे निवपासे, पिकखणगकएण

प्रकरणम्

॥६६॥

देवदत्ताए । नच्चंतीए वुत्तो, ससिणेहं सो इमं वयणं ॥ ८९ ॥ पिययम ! नच्चंतीए, मह वायसु पडहमज्ज निवपासे । सो
 दोहलं च तीसे, तं इट्ठं पूरइ तहेव ॥ ९० ॥ तो तत्थ तक्खणेणं, तीसे तुट्ठो निवो वरं देइ । सा भणइ देव ! एसो, चिट्ठउ
 तुह चेव भंडारे ॥ ९१ ॥ अह तीए नयरीए, रिद्धो अयलु त्ति नाम सत्थाहो । जो चाएणऽत्थिजणं, करेइ । चतामणिनिरीहं
 ॥ ९२ ॥ सव्वजणाहियलायन्न-रूवसोहग्गुणविसेसेण । गहियंगु व्व अणंगो, जो मोहइ कामिणिमणाइं ॥ ९३ ॥ अह
 देवदत्तगणिया, रत्ता अयलस्स तस्स सा दिन्ना । सो तीइ गिहे वच्चइ, अवरो धणउ व्व लच्छोए ॥ ९४ ॥ निच्चंपि तस्स
 वेसा, सा ण्डिवत्तिं जहोचियं कुणइ । किं नियगिहअवयन्नं, अवमन्नइ कोवि कप्पतरुं ॥ ९५ ॥ अयलो वि देवदत्तं, पइ
 अच्चंतं धरेइ अणुरागं । दाणाईहिं तक्किंकरे वि आराहए तं च ॥ ९६ ॥ धणकणयरयणवत्थाइएहि तीसे गिहम्मि वरि-
 सेइ । निम्मविऊण अउज्जं, वुट्ठं देवेहिं जह पुव्वं ॥ ९७ ॥ तह वि हु कित्तिमनेहा, सा गणियां गुणगणिकदिन्नमणा ।
 कीलइ अयलेण समं, विविहविणोएहिं निच्चंपि ॥ ९८ ॥ लहिऊण अंतरं अंत-रंगनेहेण मूलदेवं पि । सा रमइ अणुदिणं पि
 हु, जह अयलो नेव जाणेइ ॥ ९९ ॥ अह तं जंपइ अक्का, मा पुत्ति ! विरुद्धमेरिसं कुणसु । जइ जाणिस्सइ एयं, ता
 अयलो दुम्मणो होही ॥ १०० ॥ को पुत्ति ! जूयकारम्मि, मूलदेवंमि तुज्झ अणुरागो । अहिलसियदाणपवणे, कह अयले
 रज्जसे नेव ॥ १०१ ॥ अणुसासियावि एवं, तीसे सिक्खं न तं कुणइ एसा । तत्तो अक्का तं मच्छरेण, अवमन्नए एवं
 ॥ १०२ ॥ मग्गइ अलत्तयं जा, निपीलियं पुंभमप्पए ताव । उच्छूसु जाइएसुं, वियरइ तन्नीरसग्गाइं ॥ १०३ ॥ सुमण-
 सगहणावसरे, अप्पइ आणाविऊण निम्मल्लं । तो भणिया सा तोए, किमेवभंवे ! अणुट्ठेसि ? ॥ १०४ ॥ अह भणियं अक्काए,

वच्छे ! तुह एरिसम्मि अणुरागो । जं निद्धणजूयारे, रत्ता मुत्तूण सत्थाहं ॥ १०५ ॥ जंपेइ देवदत्ता, अंबे ! मा भणसु इह
अयाणत्तं । जम्हा मह अणुरागो, गुणनिवहे मूलदेवस्स ॥ १०६ ॥ अक्का भणेइ अयलो, गुणहीणो केण मूलदेवाओ ?
नाया तुज्झ परिख त्ति, जंपिउं पढइ तप्पुरओ ॥ १०७ ॥ सहयारभरियदेसे, रूपसि धत्तूरयं तुम वच्छे ! । डहरकफुल्ल-
पुरत्ता, भुंजंती तप्फलं मुणसि ॥ १०८ ॥ वुत्तं, च देवदत्ताइ. माय ! मा एवमुल्लवसु जेण । को मूलदेवसरिसं, गुणनिवहं
वढइ देवो वि ॥ १०९ ॥ अहवा महेसरो वि हु, संतेसु वि विविहपुप्फनियरेसु । धत्तूरएण डकेण, तूसए न उण अन्नेण ॥ ११० ॥
अक्का जंपइ जइ तुह, एस गहो दोवि ता परिक्खामि । उल्लवइ देवदत्ता, जुत्तं वुत्तं तए माय ! ॥ १११ ॥ अह तप्परिक्ख-
हेउं, अक्का पेसेइ अयलपासम्मि । उच्छूण कए दासिं, सा साहइ तस्स गंतूणं ॥ ११२ ॥ सो तक्खणेण उच्छूण, भारए
गिन्हिऊण मुल्लेण । भरिऊण सगडमेगं, पट्टावइ देवदत्ताए ॥ ११३ ॥ तं गिहपत्तं ढट्ठं, तुट्ठा अक्का भणेइ हे पुत्ति ! । पि-
क्खसु दाणाइसयं, अयलं अयलस्स नियपइणो ॥ ११४ ॥ पडिभणइ देवदत्ता, किमहं महिमी कएणुया अहवा । जेण समूल-
सडालो, उच्छूणुंजु त्ति पट्टविओ ॥ ११५ ॥ अह मूलदेवपासे, अक्का उच्छूण पेसए दासिं । तब्भणिओ सोवि लहं, जूयं
मुत्तूण उट्ठेइ ॥ ११६ ॥ जूयज्जियदब्बेणं, परिक्खिउं इक्खुलट्ठिओ सरसा । पण सत्त गिन्हिऊणं, मूलगे अवणए तेसिं ॥ ११७ ॥
अह तच्छिऊण छुरियाइ, छट्ठिऊणं च कठिणगंठिओ । रसकुंडाणि व खंडाइं. कूणइ दोअंगुलमियाइं ॥ ११८ ॥ तो चाड-
उजाएणं, सम्मीसिय रसविसेसजणगेण । घणसारेणं परिमळ-सारेणं देइ अट्ठिवासं ॥ ११९ ॥ अकरप्फरिसं गहिउं, खंडाइं
पोइऊण मूलासु । अहिणवसरावपुडए, खिविउं पेसेइ दासिकरे ॥ १२० ॥ अह ताइं देवदत्ता, पिक्खिय दंसेइ जंपइ य अक्कं

अंबे ! दिट्टं एयं, दुन्हं पि हु अंतरमिमेसि ॥१२१॥ तो अक्का तुन्हिका, यक्का कोवानलेण पजलंती । पिकखइ छिदाइं इओ,
 अणुदियहं मूलदेवस्स ॥ १२२ ॥ अन्नमि दिणे अक्का, एगंते भणइ अयलसत्थाह । मज्झ सुया तुह भज्जा, नेहो पुण मूल-
 देवस्मि ॥ १२३ ॥ ता तममेयं अवमाणिऊण, अन्नस्थ कत्थवि गमेसु । तुह चेव देवदत्ता, अणुरत्ता होइ जेणेसा ॥१२४॥
 अह अयलो पहसमए. जपेइ देवदत्तमज्ज पिण ! । गामतरंमि गंता, दिणन्येणागमिस्सामि ॥ १२५ ॥ कवडेण तमिय
 भणिउ, अक्क च मुणाविउं गओ अयलो । वेसावि मूलदेव. आहविउं रमइ माणदा ॥ १२६ ॥ तं वुत्तत अयलो, अक्काइ
 कहाविओ निसुणिऊण । आगंतूण वेढइ. नियपाइकेहि तब्भुवणं ॥ १२७ ॥ लीलाइ लुरियहत्थो, अतो भवणस्स पविस्सइ
 सय तु । मज्झमि मूलदेव, अविज्जमाणं व जाणंतो ॥ १२८ ॥ अयलं सहसा सन्नं व, भवणमज्झागय वियाणित्ता ।
 जपेइ देवदत्ता, भयभीया मूलदेवमिमं ॥१२९॥ पिययम ! तुब्भे पल्लंकहिट्ठओ इत्थ चेव चिट्ठेह । जाव विसज्जेमि इम,
 तेणावि तहत्ति तं विट्ठियं ॥ १३० ॥ आगंतूण अयलो, पल्लंक आसिऊण त भणइ । देवि ! वयमज्ज गामं, असऊणख-
 लणाउ नो पत्ता ॥ १३१ ॥ अक्का संकेयाओ, पल्लंकतलट्ठिय तमवगम्म । सो जपइ अज्ज पिण !, इय दुस्सुमिणो मए
 दिट्ठो ॥ १३२ ॥ जाणामि निसाअते, पल्लंके चेव संठिओ इत्थ । अब्भगिऊण न्हाओ. धुवं इमो ताव दुस्सुमिणो ॥१३३॥
 तो तप्पडियायकए, इत्थेव ठियं न्हेवेसु मं अज्ज । तं सोऊणं अक्का. कारइ लह न्हाणसामग्गि ॥ १३४ ॥ पुव्वकयामिव
 सव्वं पि, आणिउं तं च ढोयए जाव । तो भणइ देवदत्ता, पिय ! उवविस न्हाणपीढमि ॥ ३५ ॥ सत्थाहो भणइ पिण !,
 विणिस्सउ तुज्झ तुल्लियाइय । इतो वि दुगुणमुल्लं, अन्नयरं कारइस्सामि । १३६॥ अक्काइ भणियमेवं, हवेउ तो तत्थ न्हावए

गणिया । चित्तेइ मूलदेवो, सिरसि पढंतमि न्हाणजले ॥ १३७ ॥ हाहा हं विग्गुत्तो, जं एण्णावि इय पराभवो । अहवा विसयसत्ता, किं किं दुक्खं न पिक्खंति ॥ १३८ ॥ हा हा ! कत्थ नरेसर-पुत्तोऽहं कत्थ एस वणियमुओ । जाउ खयं मह बुद्धी, जं एणं अहो विहिओ ॥ १३९ ॥ अह पल्लकतलाओ, विळाउ भोगिव्व नीहरंतो सो । गारुडिण व अयलेण, तक्खणं पाणिणा गहिओ ॥ १४० ॥ भणिओ य तेण इय सो, किं भो जुज्जइ तवेरिसं काउं ? । सो पडिभणेइ सव्वं, गरिहियमेयं महप्पाणं ॥ १४१ ॥ अयलो जंपइ संपइ, करेमि किं तुज्ज खूणपडियस्त । स भणइ जं तुह रुच्चइ, करेसु तं निययकुल-उचियं ॥ १४२ ॥ अह भणियं अयलेणं, चंदु व्व कलाकलावकलिओ वि । संपाविओ सि वसणं, विहिवसओ राहुण व्व मए ॥ १४३ ॥ ता मुक्को सि महायस, तुमं मएह वउ तुज्ज कल्लाणं । नवरं कयावि वसणा-वडियं रक्खिज्जसु ममं पि ॥ १४४ ॥ अह सो वि कसिणवयणो, हा कयदक्खो वि विनडिओ हं ति । निग्गंतूण घराओ, पुरवाहिं मज्जइ सरम्मि ॥ १४५ ॥ अव-माणमल्लिणमित्तो, मित्ताण कह मुहं पयंसेमि । इय चित्तिऊण चलिओ, विन्नायडपुरवरामिमुहं ॥ १४६ ॥ दट्ठण देवदत्ता, विडंबणं तस्स मूलदेवस्स । अयलं पइ सा वेसा, सावेसा जाइ निवमवणं ॥ १४७ ॥ रत्ता पयंपिया सा, किं भदे ! दुस्मणा तुमं अज्ज । किं कस्स वि अवमाणं, हाणी वा इट्ठविरहो वा ॥ १४८ ॥ सा भणइ तए जइया, मह नच्चंतीइ इह वरो दिन्नो । तइआ जो मह पासे, आसि नरो पडहकलकुसलो ॥ १४९ ॥ सो देव ! मूलदेवो, पाडलिपुत्तंमि वीरसेणस्स । रत्तो सुओ पसिद्धो, सयलकलाकणयकसवट्ठो ॥ १५० ॥ केणवि अवमाणेजं, पिउणो देवं पि परिचएऊण । सामिय ! तुज्ज पुरीए, पत्तो गुणरयणभंडारो ॥ १५१ ॥ ता पट्ठु ! अणुरत्ता हं, गुणगिज्झा तम्मि गुणगणावारे । सो एवं अयलेणं, अभिभुओ

अज्ज दासु व्व ॥१५२॥ सामिय ! देहेणं चिय, मज्झ वि भिन्नत्तमासि सह तेण । ता तहुक्खपलित्ता, संजाया दुम्भणा एवं
 ॥ १५३ ॥ तं सगुणरायपुत्तस्स, अभिभवं नरवई सुणेऊण । रुट्ठो अयलं आहविय, वइयरं पुच्छिउं चाह ॥१५४॥ किं रे दुट्ठ !
 तुमं इह, सामी जमिमस्स रायपुत्तस्स ! गुणनिहिणो सयमेवं, करेसि दंडं निउत्तु व्व ॥ १५५ ॥ इय भणिऊगारक्खं,
 आइसइ निवो इमस्स सव्वस्स । हरिऊण खिवसु एयं, कयंतवयणमि कवलं व ॥ १५६ ॥ इमिणा वि मूलदेवो, मुक्को जो-
 वंतउं त्ति गणियाए । मोयाविओ वहाओ, तो भणिओ निवइणा एवं ॥ १५७ ॥ मुक्को सि जीवमाणो, गणियावयणेण
 संपयं नवरं । आणीय मूलदेवं, पविसिज्जसु मज्झ देसे वि ॥१५८॥ तो रायाएसेणं, वज्जभएणं व तक्खणं चेव । अयलो
 तया चलिओ, निवआणा जं अलंघ त्ति ॥ १५९ ॥ सव्वत्थ वि अन्नेसइ, स मूलदेवं परं न पावेइ । अप्पुन्नु व्व निहाणं,
 तो पारसकूलमणुपत्तो ॥ १६० ॥ रत्तो भएण तत्थ वि, रहिओ आणाविऊण सकुडंबं । रत्तावि देवदत्ता, सावालंभं इमं भ-
 णिया ॥ १६१ ॥ कहसु कह मूलदेवो, इहागओ मज्झ न कहिओ तुमए ? । सा आह मए बहुहा, भणिओ वि न देइ सो
 कहिउं ॥ १६२ ॥ अह पणमिऊण निवइं, सा मग्गइ तत्थ पुव्वदिन्नवरं । सामिय ! नाहं कस्स वि, देया इत्तो परं तुमए
 ॥ १६३ ॥ सो नियमुहपडिवन्नो, रत्ता दिन्नो वरो तया तोसे । सा मूलदेवविरहे, अन्ननरं न रमइ सइव्व ॥ १६४ ॥ अह
 मग्गे वच्चंतो, स मूलदेवो कमेण संपत्तो । वारसजोयणमाणं, अडविं भीमं जमगिहं व ॥१६५॥ वायामित्तसहाओ, बीओ
 जइ को वि हवइ मज्झ पहे । ता सोहणं ति जंतो, हरिव्व पच्छामुहं नियइ ॥ १६६ ॥ ता तत्थ ढक्कविप्पो, संबलथ-
 इयासमन्निओ पत्तो । सद्धटनामो सो तेण, पुच्छिओ कत्थ वच्चेसि ॥१६७॥ स भणइ अडवीपुरओ, वोरनिहाणं वयामि

धर्मविधि
॥६९॥

ठाणमहं । कत्थ तुमं पुण गंता, कुमरो विन्नायडं कहइ ॥ १६८ ॥ अहं माहणेणं कहियं, भव्वो भो भइ एस अम्हाणं ।
जाओ सत्थो तत्ता, वहंति अडवीपहे दो वि ॥ १६९ ॥ मज्झन्हे संजाए, सरंमि पक्खालिऊण करचरणे । पालीइ मूल-
देवो, वढतरुछायाइ वीसमिओ ॥ १७० ॥ विप्पो पुण सरतीरे, संबलथइयाइ सत्तुए गहिउं । सलिलेण वट्टए उल्लिऊण,
भुंजेइ एगागो ॥ १७१ ॥ चित्तेइ मूलदेवो, पालिठिओ एरिस चिय हवेइ । माहणजाई भुक्खालुय त्ति, पच्छा मम वि
दाहि ॥ १७२ ॥ अहं भुंजिऊण विप्पो, बंधेउं सत्तुयाण तं थइयं । लग्गो मग्गंमि पुणा, तयणुठिओ मूलदेवो वि ॥ १७३ ॥
चित्तेइ कुमारो हियए, संज्झासमयम्मि दाहिही मज्झ । तत्थ वि तहेव भुत्ते, नूणं कल्लंमि दाहि त्ति ॥ १७४ ॥ एवं ते
वच्चंता, सुत्तूण पहं सुयंति रत्तम्मि । ततो दो वि पभाए, वहंति मग्गम्मि तह चेव ॥ १७५ ॥ आसालट्टिविलग्गो, वच्चइ
लुहिओ वि मूलदेवो जा । ताव तह चिय ढक्को, भुत्तो बीए वि दिवसम्मि ॥ १७६ ॥ वोळियपाया अडवी, अज्ज अवस्सं
ममावि दाहि त्ति । निवसुयचिताइ समं, भुंजइ ढक्को वि तइयादणे ॥ १७७ ॥ तत्थ वि न किपि दिन्नं, तत्तो अडवी वि
तेहि निच्छिन्ना । तत्तो तेसिं दुन्ह वि, जाया अन्नुन्नया मग्गा ॥ १७८ ॥ ढक्केण तओ भणिओ, कुमरा भा भइ ! तुज्झ
एस पढो । जामि अहं पुण इमिणा, तं जंपइ मूलदेवो वि ॥ १७९ ॥ तुह साहिज्जेणमए, तारया अडवी तओ तए इन्हि ।
विन्नायडंमि चलिओ, नायव्वो मूलदेवो हं ॥ १८० ॥ रज्जाइरिद्धिमसमं, कत्थ वि महं सुणिय तं मिलेज्जासु । कि नाम
तुज्झ अक्खसु, स आह मे सद्धडो नाम ॥ १८१ ॥ नवरं निग्घिणसम्भु त्ति, जणकयं मज्झ नाम वित्थरियं । जंपेइ मूल-
देवो, ममावि सप्पच्चयं एयं ॥ १८२ ॥ इय भणिउं रायसुआ, विन्नायडपुरपहेण वच्चंतो । वच्चंतगाममेणं, भिक्खट्ठाए अ-

पकरणम्

शुपविटो ॥ १८३ ॥ तत्थ महोक्कट्टेण, कुम्मासे पाविऊण गामबहिं । जा वच्चइ जळतीरे, कयट्टमो भोयणट्टाए ॥ १८४ ॥
 ताव तवसोसियंगो, महप्पभावो महामुणी दिट्ठो । मासोपवासपारणहेउं गामंमि पविसंतो ॥ १८५ ॥ तं दट्ठुणं असरिस-
 हरिसवमुब्भिज्जमाणरोमंचो । चित्तेइ मूलदेवो, अहो महप्पा मुणी एसो ॥ १८६ ॥ एरिसमुपत्तखित्ते, खित्तं अन्नाइ-
 बीयमइसुद्धं । सद्धारससंसित्तं, अणंतफळदायगं होइ ॥ १८७ ॥ मह एइच्चिय इन्दि, कुम्मासा संति देसकालुचिया । गामो
 एस अदाया, इन्दि दिट्ठो मएणावि ॥ १८८ ॥ एसासन्नो गामो, अवरो चिट्ठइ अहं तु तत्थ गओ । अन्नं किं पि लहिस्सं,
 ता एए देमि एयस्स ॥ १८९ ॥ इय चित्तिऊण भत्तोइ, मूलदेवेण साहूणो तस्स । दिन्ना ते कुम्मासा, * पढियं च हरिसेण
 ॥ १९० ॥ धन्नाणं खु नराणं, कुम्मासा हुंति साहूपारणए । हिययंमि अमार्यंते, एवं हरिसे कए पयडे ॥ १९१ ॥ गयणं-
 गणट्टियाए, महारिसिभत्ताइ देवयाइ तओ । भणियं सुंदर ! तुमए, भरिओ नियपुन्नभंडारो ॥ १९२ ॥ गाहाए पुव्वद्धं,
 पढिउं हरिसो (य) पयडिओ तुमए । ता वच्छ ! जहारुइयं, मग्गसु तं पच्छिमद्धेण ॥ १९३ ॥ इय देवोए वयणं, सोउं
 मग्गेइ मूलदेवो वि । गणियं च देवदत्तं, दंतिसहस्सं च रज्जं च ॥ १९४ ॥ तो देवयाइ बुत्तं, निच्चित्तो वच्छ ! वच्चसु इयाणिं ।
 संपज्जिस्सइ एयं, महारिसिदाणाउ तुह सिग्घं ॥ १९५ ॥ तं आयन्निय तुट्ठो, भत्तोइ महामुणिं पणमिऊण । आसन्नगाम-
 लद्धा-हारेणं पारणं कुणइ ॥ १९६ ॥ पत्तो कमेण विन्ना-यडंमि वसिओ य पडियसालाए । सुमिणंमि निसाअंते, पिक्खइ
 चंदं सुहपविटं ॥ १९७ ॥ तत्थेगो कप्पडिओ, सुमिणणिणं चेव पिक्खिय पबुद्धो । साहेइ सत्थियाणं, विवारिउं ते तओ
 विति ॥ १९८ ॥ ससिवत्तुलमज्ज तुमं, भिक्खाए सगुडमंडगं लहसि । सो भणइ मज्झ एयं पि, होउ सुमिणप्पभावेण

॥१९९॥ तेसिं तु मूलदेवो, वियक्खणो नेव अक्खण सुमिणं । किं रयणाण परिकखा, निप्पज्जइ लवणवणिएहिं ॥२००॥
पत्तो कप्पडिण वि, घरछायणियाइ मंडगो सगुडो, पाएण देइ सुमिणो, फलं वियाराणुमाणेण ॥ २०१ ॥ रायसुओ वि प-
भाए, पत्तो आरामिउ व्व आरामं । रंजइ पुप्फावचयाइ, विणयओ मालियं तत्थ ॥ २०२ ॥ तत्तो तदिन्नाइं, पुप्फफला-
ईणि गिन्हिउं पत्तो । सुमिणवियारगगेहे, सुइभूओ चेइयहरि व्व ॥ २०३ ॥ पणमिय सुमिणवियारग-मुवणेउं तस्स पु-
प्फफलपमुहं । कहिऊण य तं सुमिणं, पुच्छइ विणएण तस्सत्थं ॥ २०४ ॥ सो सुमिणफलं नाऊण, विम्हिओ भणइ वच्छ !
उवविससु । सुमुहुत्ते विज्जामिव, सुमिणत्थं तुह कहिस्सामि ॥ २०५ ॥ इय भणिय न्हाणजिमगा-इएहिं संमाणिऊण अ-
तिहिं व । सो ढोयइ नियकन्नं, तह जंपइ वच्छ ! परिजेसु ॥२०६॥ तो भणइ मूलदेवो, अमुणियकुलसीलगुणवियारस्स ।
मह भद ! निययकन्ना, कह दाउं जुज्जए तुज्ज ॥ २०७ ॥ सो भणइ भो गुणालय !, कुलसीलगुणाइयं मए नायं । विण-
याइ गुणगणेहिं, पयासियं तुह सहचरेहिं ॥ २०८ ॥ इय तं पडिवज्जाविय, सो परिणावेइ तत्थ नियकन्नं । अण-
इच्छिया वि लच्छी, नराण पुन्नोदए हवइ ॥२०९॥ अह सुमिणत्थं अक्खइ, दिव्वन्नाणी व तस्स सो एयं । तुह वच्छ !
इह भविस्सइ, सत्त दिणब्भंतरे रज्जं ॥ २१० ॥ अह सो सुमिणत्थेणं, देवयवयणाणुगामिणा तुट्ठो । रहिओ तत्थ पडंतं,
रज्जं अन्नसयंतु व्व ॥ २११ ॥ पंचमदिणेहिं पुन्नेहिं, आहुओ इव वणे गओ बहिया । सुत्तो चंपयछायाइ, सो
तहिं खिन्नपडिउ व्व ॥२१२॥ तइया य तप्पुरेसो, निप्पुत्तो नरवई मओ तत्तो । जाया निव्वीरा इच्छियव्वलच्छी निरा-
लंबा ॥ २१३ ॥ अहिवासिया य हयगय-भिगारच्छत्तचामरा दिव्वा । सचिवाइएहिं तइया, रज्जारिहपुरिसलाभकए

॥ २१४ ॥ देवयअहिद्विया ते, सव्वत्तो परिभमंति नयरंमि । पिकखंता रज्जधरं, विदेसिया नयरलच्छि व ॥ २१५ ॥
रज्जारिहं अपिक्खिय, नयरंमि नरं न तारिसं कमवि । तो बहिया नीहरिया, संपत्ता मूलदेवं च ॥ २१६ ॥ अह गज्जि-
ओ गइंदो, लद्धो रज्जारिहु त्ति वितुव्व । हेसामिसेण तुरओ, जंपइ जग्गसु निवसुय त्ति ॥ २१७ ॥ सित्तो भिंगारेहि,
वित्थरियं उवरि तस्स छत्तं च । उल्ललियं चमरजुयं, सयमेव य दिव्वभावाओ ॥ २१८ ॥ तं मूलदेवकुमरो, पिकखंतो
सव्वमवि पमोयड्डो । उप्पाडिऊण करिणा, खंधे आरोविओ झत्ति ॥ २१९ ॥ अह सामिलाभपमुइय-जणाण जयजयरवो स-
मुच्छलिओ । तह वज्जियाई मंगल-तूराई मंगलकएण ॥ २२० ॥ परिणेउं अब्भागय, इव विहियाणेगमंगलो राया । विआ-
यडंमि नयरे, पविसइ, उत्तंभियपडाए ॥ २२१ ॥ तो अत्थाणे सिंहा-सगभि नारायणुव्व ससिरोओ । उवविट्ठो अहिसि-
चिय, सामंताईहि पणिवइओ ॥ २२२ ॥ अह गयणत्था देवो, सभाजणं भणइ एस तुम्हाण । राया विकपराओ, जाओ
देवाणुभावेण ॥ २२३ ॥ जो खंडिस्सइ आणं, इमस्स आखंडलस्स व इयारिणि । तं दंडिस्सामि अहं, वज्जेण व उगगदंडेण
॥ २२४ ॥ तं सोऊणं सामंत-मंतिपमुहा चमक्किया सव्वे । जाया पयाउ मित्ता, इव आणावत्तिणो तस्स ॥ २२५ ॥ तं नि-
ग्घिणसम्माणं, सुद्धडनामं समाहविय ढक्कं । गामं अदिट्ठसेवाइ, वियरण तस्स तं चेव ॥ २२६ ॥ पत्ता वि रज्जलच्छी,
न रंजए मूलदेवनिवहियं । अच्चंतमणोहरा वि हु, आसत्तं देवदत्ताए ॥ २२७ ॥ तो मूलदेवनिवई, जियसत्तुनिवेण सह
अवंतीसु । पीईं करेइ जमिमो, मम कज्जं साहइ सुहेण ॥ २२८ ॥ तत्तो य नियविसिट्ठं, पेसइ अप्पे वि पाहुडं विउलं ।
जियसत्तुनिवसमीवंमि, देवदत्तं समाणेउं ॥ २२९ ॥ सो मंतूण अवंतिं, जियसत्तुमहानिवस्स दोयणियं । दाएउं नमिऊण

धर्मविधि
॥ ७१ ॥

य, करेइ विनत्तियं एयं ॥ २३० ॥ सो देव ! मूलदेवो, देवयवरलद्धिमाहप्पो । विन्नायडंमि जाओ, विकमराउ त्ति
नाम निवो ॥ २३१ ॥ सो भणइ देव ! एयं, मह नेहो उवरि देवदत्ताए । जइ अणुमन्नइ एसा, ता पेसह मज्झ पासम्मि
॥ २३२ ॥ जियसत्तू वि पयंपइ, का वत्ता देवदत्तगणियाए । सो मूलदेवनिवई, जं मह रज्जस्स वि विभागी ॥ २३३ ॥
इत्थागओ न नाओ, तइया सो गुणनिही जमम्हेहिं । तं अज्ज वि मह हियए, खुडकए नट्टसल्ल व्व ॥ २३४ ॥ अह नग-
वइणा भणिया, आहविउ तत्थ देवदत्तावि । भदे ! तह अचिरेण वि, एस मणोरहतू फलिओ ॥ २३५ ॥ विन्नायडंमि
नयरे, स मूलदेवो महानिवो जाओ । तुह आणयणनिमित्तं, तस्स विसिट्ठो इमो पत्तो ॥ २३६ ॥ तो रायाएसेणं, महावि-
भूईइ देवदत्ता सा । पमुइयहियया पत्ता, कमेण विन्नायडपु रम्मि ॥ २३७ ॥ वित्थडुण पवेसिय, पुरम्मि भणिया निवेण
सा गणिया । मह रज्ज अज्ज चिय, संजायं संगमे तुज्झ ॥ २३८ ॥ तो बाहं अजणतो, अन्नुन्नं धम्मअत्थकामेण । सो
भुंजइ रज्जसिरिं, दीणाणाहाण दाणपरो ॥ २३९ ॥ अन्नदिणे सो अयलो, पारसकूलाउ तम्मि नयरम्मि । विविहकया-
णगपुन्नो, पत्तो पोउ व्व जलहीओ ॥ २४० ॥ अह पुरतीरे गहिओ, सत्थं आवासिऊण सिन्नं व । तो पत्तो निववासे, पण-
मइ काऊण ढोयणियं ॥ २४१ ॥ अयलु त्ति दिट्ठमत्तं पि, निवो मुणइ न उण सो निवई । चितइ निवो ममेसो, उवयारी
अणुवयारी य ॥ २४२ ॥ ता एयस्स वि उभयं, कायव्वं संपयं मए कह वि । तो तं भणेइ राया, कत्तो सत्थाह ! कि नामो
॥ २४३ ॥ सो सव्वं पि सरूविय, पंचउलं मग गए निवसयाए । पिक्खिय कयाणगाइं, जं सुकं गिन्हए तत्थ ॥ २४४ ॥
तो भणियं भूवइणा, सयमेव वयं समागहिस्सामो । सत्थाहो वि पयंपइ, पसिऊणं चलह सिगं ति ॥ २४५ ॥ तो निवई

मकरणम्

॥ ७१ ॥

संपत्तो, सह पंचउलेण सत्थमज्झमि । सत्थाहो वि पयंसइ, कयाणगाइं निउत्ताण ॥ २४६ ॥ अह भणइ भूमिनाहो, स-
 तथाह ! कयाणगाइं एयाइं । जह दसियाइ चिट्ठति, विज्जए किं पि अहियं वा ॥ २४७ ॥ सम्मं कहेसु जं इह, मज्झं चोरु
 व्व सुकचोरो वि । अयलो भणइ असच्चं, सामिय ! किं तुज्झ पुरओ वि ॥ २४८ ॥ तो तुहु व्व नरिंदो, काउं तस्सद्धदा-
 णमाह तओ । नियपुरिसे भो सम्मं, सोहेह कयाणगाइ पुरो ॥ २४९ ॥ तो तेहि वंसवेहण-चरणपहाराइणा सगाराइं ।
 भंडाइ मुणिय भित्तुं च, कट्ठिउं पट्टमुत्ताइं ॥ २५० ॥ तं पिक्खिय आह निवो, सच्चं सत्थाह ! एरिसं तुज्झ । दुतिवारपु-
 च्छिओ वि हु, न कहसि ता दमिओ तं रे ! ॥ २५१ ॥ तो निवभणियनरेहिं, सो बद्धो तत्थ मारबधेहिं । तं तह पुरओ
 काउं, नियअत्थाणे गओ राया ॥ २५२ ॥ छोडाविज्जण बधे, सो भणिओ किं मम मुणसि नो वा । अयलो आह निव
 चिय, जाणामि तुमं न अन्नं ति ॥ २५३ ॥ तो देवदत्तगणियं, आहविउं दंसिओ इमो तीसे । तं पिक्खिज्जण अयलो वि,
 विम्भिओ जंपइ किमेवं ॥ २५४ ॥ अह भणइ देवदत्ता, जाणमु तं मूलदेवमिह निवइं । जो आसि तए भणिओ, रक्खिज्ज
 ममं पि वसणंमि ॥ २५५ ॥ अवरारहे वि महंते, धरिउं मुक्को मि जं एएण । अवयारुवयाररिणं, तं दिअं तुज्झ इह एवं ॥ २५६ ॥
 अयलो वि मूलदेवं, तं जाणिय तक्खणं खमावेइ । चलणेमु निवडिज्जणं, तं अवरारहं पुरा विहियं ॥ २५७ ॥ भणइ य
 उज्जेणीए, संपइ मह देव ! दावसु पवेसं । तो नियदूएण समं, तं पेसिय तह करावेइ ॥ २५८ ॥ अन्नदिणे अत्थाणे, आ-
 सीणं मूलदेवनरनाहं । चोरोवद्वदुहिओ, नयरजणो विन्नवइ एवं ॥ २५९ ॥ देव ! तुमंमि वि नाहे, खित्तेसु व जणगि-
 देसु खत्ताइं । निवइंति तहा नयरं मुसिज्जए सामिरहियव्व ॥ २६० ॥ तुह आरक्खा जाया, निप्पुन्ननरु व्व अहलववसाया ।

रत्तिचर व्व चोरा, चरंति रत्ति पि अग्गिज्झा ॥ २६१ ॥ रत्ता भणियं संपड, करेमि चोराण रक्खणोवायं । मा भीयह त्ति
भणिउं, विसज्जिओ तो नयरलोओ ॥ २६२ ॥ अह आह आहवेउं, आरक्खे अक्खवित्तु नरनाहो । मह नयररक्खगा
वि हु, किं रे नय रक्खगा होह ॥ २६३ ॥ ते वि हु भणंति सामिय ! सुणसु तुमं एव इह चोरो । नवरं अणेगरूवो, सो
दीसइ सिद्धविज्जु व्व ॥ २६४ ॥ सो विविहोवाएहिं, धरिउं आरंभिओ वि अम्हेहिं । दणउ व्व रक्खसाणं, आगच्छइ
कहावि नेव गहं ॥ २६५ ॥ तो राया रयणोए, नीहरिओ अंधयारपडछन्नो । संचरिओ चोराणं, रहणट्टाणेषु बहुएसु
॥ २६६ ॥ अह भमणपरिस्संतो, पत्तो एगम्मि सुन्नदेवउले । सिहु व्व धीरिमाए णरसिंहो नेब्भओ सुत्तो ॥ २६७ ॥ पत्तो
निसीहसमए, सो चोरो मंडियाभिहो तत्थ । गिह्णिय खणित्तमेगं, रक्खस इव कत्तियं हत्थे ॥ २६८ ॥ को इत्थ भो पसु-
त्तु त्ति, जंपिरो नरवरं पयग्गेण । उट्ठवइ घट्टिऊणं, पाहरियं सुत्तमिव सामि ॥ २६९ ॥ तं आगईइ चोरं, राया नाऊण
उट्ठिओ सिग्घं । तव्वीसासनिमित्तं, कप्पडिओ हं ति पभणेइ ॥ २७० ॥ सो जंपइ भइ ! तुमं, आगच्छसु सह मए नय-
रमज्जे । कप्पहुमु व्व अचिरा, हरेमि तुह जेण दारिइं ॥ २७१ ॥ एवं हवउ त्ति निवो, भणिऊणं तस्स पिट्ठमणुल्लगो ।
सो वि हु कस्संवि धणिणो, गि हंमि अखलियगइपत्तो ॥ २७२ ॥ तं निवइं अमुगंतो, भट्टं मच्चु व्व अप्पणो तत्थ । चोरो
खत्तं खणिऊण, कट्ठुए गेहसव्वस्सं ॥ २७३ ॥ अप्पाणमिव समप्पइ, तं बंधिय निवइणो वहणहेउं । तच्चिलसियमुणण-
त्थं, सिरंमि आरोवइ निवो वि ॥ २७४ ॥ अह सो जिन्नारामे, दुवारमुग्घाडिऊण भूमिगिहे । पविसइ सह भूवइणा, वा-
हेण मिगु व्व गिरिकुहरे ॥ २७५ ॥ तत्थत्थि तस्स भणिणो, कत्ता पायालकत्तसमख्खा । सुभगीकयसव्वंगा, अहिणवजु-

ववणपयावइणा ॥ २७६ ॥ पाए इमस्स धोवसु, इय मंडियवयणओ निवेसेइ । कूवयडट्टियपीढे, सा भूवं वज्झभूमिसमे
 ॥ २७७ ॥ धोवंती तच्चरणे, पेक्खिय तल्लक्खणाई सा कन्ना । सव्वंगनिसियनयणा, किमेस मयणुत्ति चित्तेइ ॥ २७८ ॥
 तो तम्मि सण्णरागा, सा जंपइ नरवई अहो सुभग ! । इह पयधोवणमिसओ, पुरिसा खिप्पंति कूवंमि ॥ २७९ ॥ भद्दा-
 गिई तुमं पुण, कोऽवि नरो नेव होसि सामन्नो । ता अवसरेसु सिग्धं, भूमि मा हवउ निप्पुरिसो ॥ २८० ॥ विन्नायचोर-
 चरिओ, निवोऽवि तब्भासियामयं पाउं । वज्झो सव्वं गहिऊण, एस इय चित्तिउं चलिओ ॥ २८१ ॥ अह तंमि गए
 कवडेण, एस जाइत्ति भणइ सा कन्ना । नररयणं रक्खेउं, दोसं च तमप्पणो इंतं ॥ २८२ ॥ तो कंकलोहखगं, आयड्डिय
 पाणहरणविसगंठि । तव्वहणट्ठा धावइ, मंडिओ मच्चुदूउ व्व ॥ २८३ ॥ तं पाणहरणपवणं, चोरं आसन्नमागयं दट्ठुं । ठाइ
 निवो लहु चच्चरठियपत्थरथंभपरभागं ॥ २८४ ॥ सो कोवंधो पत्थर-थंभं पुरिसंति तं वियापंतो । कोवेण खगदंढेण,
 मंडिओ खंडए झत्ति ॥ २८५ ॥ तो खंडिउं नियत्तिय, नियठाणं जाइ सिद्धकज्जु व्व । चोरोवलद्धिमुइओ, पत्तो रायावि
 नियधुवणे ॥ २८६ ॥ बीयदिणे तं दट्ठुं, राया संचलइ रायवाडीए । तस्सुवलक्खणदक्खं, इओ तओ जा खिवइ चक्खुं
 ॥ २८७ ॥ तो दोसियहट्ठाणं, पुरओ तुन्नारगाण वेसेण । ह(फो)रंतदिट्ठिजुयलो, दिट्ठो सो मंडिओ चोरो ॥ २८८ ॥ कर-
 चरणमत्थयाइसु, अइल्लिरपट्ठबंधणामिसेण । चोरेसु पट्ठबंधं व जो फुडं तत्थ उव्वहइ ॥ २८९ ॥ तं निसिदिट्ठं पि
 निवो, चोरं उवलक्खिउण निब्भंतं । काऊण रायवाडिं, खणेण वलिउं गओ भुवणे । २९० ॥ अह अत्थाणे निवसिय,

धर्मविधि
॥ ७३ ॥

अहि गाणढाणकहणपुव्वे तं । तुभारं आहविउं, पेसेइ स पुरिस पोरिसे ॥ २९१ ॥ सो तेहि समाहूओ. चितइ नूणं निसाइ
सो पुरिसो । न मया ढणिओ तइया, वियंभियं तस्स ता एवं ॥ २९२ ॥ अह सो निवअत्थाणं, पत्तो सम्माणिऊण भव-
इणा । भणिओ भो ! नियभगिणि, मह जच्छसु जेण परिणेमि ॥ २९३ ॥ कइयावि मज्झ भगिणीं, निरिक्खिउं ताव को-
ऽवि न वळेइ । ता निसि निव एव हि, छलेण पत्तो मए सद्धि ॥ २९४ ॥ इय चित्तिऊण दक्खो, जंपइ किं देव ! मग्गए
एयं । भइणी न केवलं सा, मह सव्वस्सं पि तुह चेव ॥ २९५ ॥ तत्तो सा तइय चिय, मंडियभगिणी निवेण परिणीया ।
अइवल्लुग य जाया, जीवियदाणोवयारेण ॥ २९६ ॥ अह मंडियं अमच्चं, ठविउं कज्जेसु तद्धणं कमसो । आगरिसइ नर-
नाहो, सरवरनीरं दिणयरु व्व ॥ २९७ ॥ अह पुच्छइ तब्भगिणि, राया तुह भाउणो गिहे देवि ! । अज्जवि कित्तिय दव्वं,
ता जंपइ निहिययं सा वि ॥ २९८ ॥ तो तं मंडियचोरं, निवो विडंबित्तु निग्गहावेइ । जं नयनिउणनिवाणं, चिरावि
वीसरइ न मज्जायं ॥ २९९ ॥ तो निकटयरज्जं, निरपायं धम्मनीइणा सिद्धिं । पालेइ मूलदेवो, जहा सुरिंदो सुरपुरम्मि
॥ ३०० ॥ तत्तो सो कालेणं, दाणाइ गिहत्थधम्ममायरिउं । मरिऊण समाहीए, संपत्तो देवलोगम्मि ॥ ३०१ ॥ विशुद्ध-
दानातिशयेन चित्र-मस्मिन् भवेऽप्याप्तचरादवाप । सर्वार्थसिद्धिं किल मूलदेवस्तद्दानधर्मे प्रयतेत भव्य ! ॥ ३०२ ॥
इत्युक्तं धर्मभेदाख्य-सप्तमद्वारमध्यगं । विशुद्धदानमाहात्म्यं, मूलदेवचरित्रतः ॥ १ ॥ इतः पूर्वं समुद्दिष्टशीलस्य फलदर्शि-
नीम् । दृष्टान्तशालिनीमेनां, गाथामित्याह सूत्रकृत् ॥ २ ॥

प्रकरणम्

॥ ७३ ॥

जे अकलंकं सीलं, धरंति त्रिलोयजणियजयघोसं ।

ते हुंति निवाईणवि, नमंसणिज्जा सुभद्वव ॥३७॥

व्याख्या—ये भव्या अकलङ्क—विशुद्ध शील धरन्ति— । विभ्रति, किम्भूतम् ?—त्रैलोक्यजनितजयघोष ते नृपादीनामपि नमस्यनीया वन्दनीया भवन्ति सुभद्रेव ॥ तत्सम्बन्धश्चायम्—

उल्लसिरसुरराया, चउटारा वप्पवेइयाकलिया । जंबुदीवठिई इव.इहत्थि चंपाभिहा नयरी ॥१॥ तत्थ निवो जियसत्त, सं-
तेसुवि रिउमडेसु जस्स रणे । इक्कं चिय जयलच्छि.मुत्तूण न सम्महो अन्नो ॥ २ ॥ तत्थ य जिणदत्ताभिह—सिट्ठी अकसाइएवि
जस्स मणे । कोऽवि अउव्वो रंगो, आजम्मं जिणमए जाओ ॥३॥ तस्स गिहसारभूया,सयावि कयदेवसुगुरुपयपूया । जिणवय-
णधरणिरूवा, आसि सभहाभिहा धूया ॥४॥ अन्नो य तत्थ सिट्ठी, निवमड धणउ व्व बहुधणसमिट्ठो । जो बुद्धधम्मनिर-
ओ, मग्गइ अन्नं न सुमिणे वि ॥ ५ ॥ एत्तो य तस्स इको, बुद्धीए विहियसुरगुरुवियको ! नामेण बुद्धहासो, रूवेण
मयणसंकासो ॥ ६ ॥ अन्नदिणे सो कत्थवि, वच्चंतो तं निरक्खड सुभद । उच्चगवक्खे देवि व. आगयं पुरिसिरि द्दुं ॥७॥
सो तं अन्निट्ठएव्वं. निहिं व अधणो निरिक्खउं सहसा । चित्तालिहिउ व्व ठिओ, तत्थेव तदिकदिन्नमणो ॥ ८ ॥ चित्तइ
य रइविमुक्को, पंचसक्को महमहोवि असिरीओ । सक्को व सचीरहिओ, एयाइ इहं वसंतीए ॥९॥ नूणं पयावडवि हु वे संहो
अंधलो य बुद्धो वा । जं निर्म्मिऊण एसा, नो धरिया अप्पणो पासे ॥१०॥ जइ पावेमि न एयं, कन्नं संजीवणि व कहवि

अहं । ता मयणसण्णदवुस्स, मज्झ मरणं चिय हवेइ ॥ ११ ॥ इय चिंततो एसो, तं संठविज्जण हियवपडयम्मि । कहमवि
गिहंमि गंतुं, लग्गो देविं व सुमरेउं ॥ १२ ॥ अह सो तह चिट्ठंतो. पयंपिओ तुल्लणियवयम्मसेहिं । किं मित्त ! अज्ज एवं,
दीससि अवमाणिउं व्व तुमं ॥ १३ ॥ किं कावि तुज्झ कत्थवि. पीडा केणावि कोविओ किं वा । अम्हाण सहे ! साहसु,
नियहिययाओऽवि अहियाण ॥ १४ ॥ अह स भणइ भो मित्ता ! दिट्ठा जिणदत्तसिद्धिणो धया । अज्ज मए ता रदियं. मह-
हिययं तीइ पासम्मि ॥ १५ ॥ इत्तु चिय सन्नोऽहं, एसो चिट्ठामि कज्जवामूढो । जइ सच्चं पियमित्ता, ता मह तं मग्गह निमित्तं
॥ १६ ॥ अह ते तं पडिवज्जिय, पत्ता जिणदत्तसिद्धिणो भवणे । उचियपडिवत्तिपुव्वं. तेणवि सम्पाणिउं भणिया ॥ १७ ॥
साहेह मज्झ तुब्भे, किमज्ज आगमणकारणं इत्थं ? । तो तेसिं मज्झाओ. एगो सिद्धिं भणइ एवं ॥ १८ ॥ पुत्तिं तुज्झ सुभदं,
अणुवमरूवाइएहि अइभदं । मग्गेइ बुद्धासो. नीसेसगुणाण आवासो ॥ १९ ॥ रइमयणाण व तत्तो. तेसिं दण्हंपि संगमो
जुत्तो । हवइ वहूवरजोगो, अणुरुवो जमिह पुन्नेहिं ॥ २० ॥ अह जंपइ जिणदत्तो. तुब्भे निसुणेह चिट्ठइ समाणं । जाइ-
कुलरूवजोव्वणविहवाईय समग्गंपि ॥ २१ ॥ नवरं रयणिदिणाण व. एयाण विभिन्नधम्मियत्तणओ । न हवइ जोगो
तम्हा, कह पुत्तिं देमि एयस्स ? ॥ २२ ॥ तो तेहिं समागंतुं, सव्वंपि निरुवियं इमं तस्स । सोऽवि ह तं सोऊणं, उवाय-
मेयं विचित्तेइ ॥ २३ ॥ कवडेण सावगत्तंपि, गिण्हिउं कन्नयं अहं एयं । परिणेमि जमिह अन्नो. कोऽवि उवाओ फुरइ नैव
॥ २४ ॥ इय चित्तिऊण हियए. साहुसयासे समागओ सहसा । पणमिय पभणेइ गुरुं, करकमलं जोडिउं पुरओ ॥ २५ ॥
भयवं ! भवन्नवेऽहं, पडिओ तुम्हाण सरणमल्लीणो । ता नित्थारह तुब्भे, नियधम्मतरंडदाणेण ॥ २६ ॥ तो तेहिं तस्स ध-

म्मो, कहिओ जिणनाहदेसिओ तत्थ । सोऽवि हु तं पडिवज्जइ, भवभयभीउ व्व कवडेण ॥ २७ ॥ अह पइदिणसवणाओ,
 परिभाविंत्तस्स अणुदिय (हमण,हं । धम्मो जिणपन्नत्तो, भावेण परिणओ चित्ते ॥ २८ ॥ तो भणइ वंदिऊगं, गुरुणो भयवं !
 सुणेह मह वयणं । कन्नाकएण धम्मो, एसो गहिओ मए पुव्वं ॥ २९ ॥ इण्हि पुण भावेणं, एसु च्चिअ मज्झ परिणओ वित्ते ।
 कायमणिबुद्धिगहिओ वि, एस चिंतामणी जाओ ॥ ३० ॥ ता मह अणुव्वयाइं दयाइ सव्वाइ देह विहिपुव्वं । तह सिक्खा
 वेह सम्मं, जमित्थ जिणसासणे किच्च ॥ ३१ ॥ तत्तो सधर्माकरियं, गुरुहि सव्वं प सिक्खिओ विहिणा । सोऽवि हु
 सव्भावेणं, तं तहमणुदियहमायरइ ॥ ३२ ॥ न्हवगवलिपूयजत्ताइयाइ कारइ जिणिदभवणेसु । पडिळाहइ भत्तीए, फा-
 सुयदव्वेहि मुणिनिवहं ॥ ३३ ॥ सार्हम्मयवच्छल्लं, करेइ तंबोलभोयणाइहि । दीणाइयाण दाणं, देइ जहिच्छाइ अणवरयं
 ॥ ३४ ॥ आवस्सय सज्झाए, सामाइय पोसहेसु उज्जुत्तो । पत्तो परं पसिद्धि, सावयवग्गस्स मज्झम्मि ॥ ३५ ॥ तं तह जि-
 णधम्मरयं, दट्ठं जिणधम्मसावओ तस्स । सयमेव देइ पुत्ति, सुधम्म इव वंछियं सिद्धि ॥ ३६ ॥ तो सुमुहुत्ते सिट्ठी, सयण-
 जुओ कुणइ वरणयं तस्स । पत्ते विवाहलग्गे विच्छड्डेण विवाहं च ॥ ३७ ॥ अह भणइ बुद्धदासा, गएसु केसुवि दिनेसु
 जिणदत्तं । ताय ! सुभदं पेससु, जेण अहं नेमि नियगेहं ॥ ३८ ॥ अह जंपइ जिणदत्तो, जुत्तमिं पुत्त ! कित्तु तुह गेहं ।
 सव्वाइ माणुसाइं, तुमं विणा मिच्छादिट्ठाणि ॥ ३९ ॥ ता दाहिति इमाए, जिणधम्मरयाइ किंपि हु कलंकं । जामाउगेण
 भणियं, विभिन्नगाहं धरिस्सामि ॥ ४० ॥ तां सिट्ठी नियधूयं, पेसइ सां ताइ नियगिहासन्ने । अप्पइ विभिन्नभवणं, पूरेइ
 य खाइमाइयं ॥ ४१ ॥ तीसे गिहंमि पविसंति, साहवो भत्तपाणगहणद्धा । सा पडिळाभइ निचं, फासुयदव्वेण भत्ताए

॥ ४२ ॥ ते अणुदिगं पि पिक्खथ, मच्छरमुव्वहइ सासुयाइजगो । जंणइ य बुद्धदासं, घरणिसरुवं सुगसु वच्छ ! ॥४३॥
अणुदियहमिति सुणणा, गहोम एगाणां एगाए । वसघरे इव भुयगा, ता वच्छ ! न सुंदरं एयं ॥४४॥ पांडभणइ बुद्ध-
दासा, कुडुंबलोय लवेह मा एवं । मन्न न कुसाळत्तं, इमाइ तुरयस्स सिगं व ॥ ४५ ॥ आवे जळइ जळे जळणो, आवे
सूरा पाच्छमाइ उग्गमइ । पवणांणव हवइ अचळा, न वि एसा चळइ सोळाओ ॥ ४६ ॥ इय तस्स वयणमायन्निऊग
मायाइयाइ सव्वाइ । बहुयं पइ सावससं, दंसंति समच्छरं हियं ॥४७॥ पक्खंति सुभदाए छळाइ नचं कळंकदाणकए ।
जं मच्छरमुढाणं, किच्चाकच्चाम्म न वियारा ॥ ४८ ॥ अन्नादणे तोइ गिह, भिक्खुहा आगआ मुणा एगा । ताद्वहाए
पविठं, पवणगं पाळयं तणयं ॥ ४९ ॥ नप्पाडकम्मसरार-त्तणआ तं तण नव अवणायं । ददं च सुभदाए, भिक्खादा-
णुज्जुयमणाए ॥ ५० ॥ ता चित्तेइ सुभदा, नप्पाडकम्मत्तणं अहह सुणणा । जं दाढपावठं पि हु, आसहामव अवणए
न तगं ॥५१॥ जइ एयं चिय एयः, चादस्सइ ता इमस्स साहुस्स । पाडाकए भावस्सइ, वाहव्व उवाक्खआ तंता ॥५२॥
इय चातऊण तोए, दिताए तस्स साहुणा भव । नियळाघवेण तणयं, तं जाहग्गण अवणायं ॥५३॥ तस्संतआ य चंदण-
तिलआ तक्कालानाम्मआ सुणणा । भालयळ संकंता, दावग इव अवरदीवाआ ॥५४॥ सा तोए सुणणाणवहु, नव अणा-
भागजागआ नाआ । तणोकयभालयळा, मुणाव गहाउ नाहारआ ॥५५॥ तत्थ सुभदाखूगं, नारक्खमाणाह सासुयाह ।
सा दिहा तह सिहा, तक्कालं बुद्धदासस्स ॥५६॥ पुत्तय ! पात्तयास तुनं, अम्हागं नव ता सयं नियसु । कह संकता एसा,
तिलआ सुणणा नळाढाम्म ॥५७॥ तं पच्चक्खं पाक्खय, चित्तेइ मणीम बुद्धदासोणव । विहावळासयं व माहळाचारयं

हो_हो_दुरहिगम्भः ॥ ५८ ॥ हंसिब्व विमुद्धोभय पक्खा एसा_वि_कुणइ जइ_एवं । ता एयाए उवरिं, पज्जत्त मम सिणेहेण
॥ ५९ ॥ इय चितिय तीए सह, नेहं सो चयइ पिमुणसंगं व । तं सव्वं नाऊणं, चितइ हियए सुभदा वि ॥ ६० ॥ जं विसम-
विसयभोग-प्पराण संसारमावसंताणं । संपज्जांत कलंका, तं न हु अच्छेरयं किंपि ॥ ६१ ॥ घरवासवावडाए, विसयपस-
त्ताइ जो मइ कलंको । संजाओ तं महइ माणसीम थेवं पि हु न दुक्खं ॥ ६२ ॥ जं पुणमयंककरांनम्मलस्स जिणसासणस्स
माल्लन्नं । संजायं मह कज्जे, तं दूमइ नणु दुसल्लं व ॥ ६३ ॥ ता जाव मए कह वि हु न पवयणमालिन्नभयमवणायं । ता मह
हिययस्स धिइ, न होइ जावंतकाल वि ॥ ६४ ॥ इय चितिउं सुभदा, संयज्ञासमपाम्म सांगहपांडमाए । काऊण परमपूयं,
संथुणए नवनवथु_हि ॥ ६५ ॥ ता गिणहइ पइन्नं, जाव न जिणसासणस्स माल्लन्नं । अवणायामेनं ता_इहं, काउस्सगं न
पारमि ॥ ६६ ॥ जा जिणसासणभत्ता, देवो सो हाउ मज्झ पच्चक्खो । अन्नह मए इमं चिय, पांडवन्नं अणसगं इण्ह ॥ ६७ ॥
इय जाव खणं इकं, काउस्सगगेण चिट्ठइ सुभदा । ता तत्थ समुज्जाओ, जाओ रांवउग्गमाउ व्व ॥ ६८ ॥ अइ सा पिक्खइ
पुरओ, देवं वरहारकुंडलाइहिं । सव्वंगभूसियतणुं, पत्तं मुत्तं व धम्मानहिं ॥ ६९ ॥ स भणइ भदे ! जंपसु, सरिआ कज्जेण
जेण तुमए_इहं । तं दड्डुण सुभदा, तुठा तं पइ पयंपेइ ॥ ७० ॥ पवयणभत्ता तुमं लहु, अवणेषु जिणसासणावबायमिने ।
पभणइ सुरो सुभदे ! , इत्थत्थे कुणसु मा खेयं ॥ ७१ ॥ नयरीइ दुवाराइं; चउरो वि अहं पभायसमयम्मि । ढक्किस्सामि न
को वि हु, उग्घाडिस्सइ तुमं मुत्तुं ॥ ७२ ॥ गयणत्थो य भणिस्सं, जा कावि महासइ इह पुरीए । सा चालणिस्वित्तजल-
च्छडाहि उग्घाडउ दुवारे ॥ ७३ ॥ उग्घाडिस्सइ ताइं, तुमं विमुत्तुं न कावि इह अन्ना । इय भणिऊणं तियसो, सहसा

वर्मविधि
॥७६॥

अहंसणं पत्तो ॥७४॥ तो पारिय उस्सग्गो, निसं सुभदा गमेइ संतुहा । उवलद्धवंछियत्थो, को नाम न तोसमुव्वहइ ॥७५॥
अह जायम्मि पभाए, जा उग्घाढेति पुरिदुवाराइं । ता उग्घडंति न कइ वि, अउन्नयाणं निहीउ व्व ॥७६॥ अहमहमिगा-
समागय-बलवंतनरेहिं चालियाइम्मि । तदारकवाडाइं, न चलंति जिणिंदभणियं व ॥ ७७ ॥ अह परचक्कनरेहि व, भज्जं
ताणिवि खरप्पहारेहिं । वज्जमया इव भज्जंति, नेव निउणाइ वि मइए ॥ ७८ ॥ अह दारपालएहिः तं गंतुं अक्खियं
नरिंदस्स । तत्तो जियसत्तुनिवो, पत्तो भयकोउगाउलिओ ॥ ७९ ॥ दुप्पयचउप्पयवग्गं, गंतुमत्तकं विणा दुवारेणं ।
पिंडीभूयं निवई, नियई नइपूरखलियं व ॥ ८० ॥ नियठाणगमणरसियं, गंतुं चउसुवि दुवारहट्टेसुं । पंथियजणं च
पिक्खेइ वलियं अइकूडदम्मं व ॥ ८१ ॥ लुहत्तन्हाउलचउपयमहंतसहेण सा पुरी तइया । बद्धमुद्दारा चिहुधाहवइ पिक्खउव
निवं ॥ ८२ ॥ अह तं पिक्खिय भूवो, भणइ इमं देवविलसियं किंपि । अन्नह कह चउरोवि हु बद्धाइं पुरीदुवाराइं ॥ ८३ ॥
तो मुत्तूण उवाए, अण्णे राया पहाणजणसहिओ । धूवकडुच्छुयहत्थो कयणहाणो विण्णवइ एवं ॥ ८४ ॥ देवस्स दाणवस्स
व, जस्सऽवरद्धं अयाणमाणेहिं । अम्हेहि किंपि तं सो खमेउ जंपेउ वा पयडं ॥ ८५ ॥ इत्थंतरंभि सहसा, गयणत्थो
सो सुरो समाइसइ । जोडियकरकमलाणं, जणाण धम्मं सुहगुरुव्व ॥ ८६ ॥ भो ! भो ! निसुणंतु जणा !, मम वयणं
अवहिया व हियण । जा कावि इह पुरीए, महासइत्तं समुव्वहइ ॥ ८७ ॥ सा चालणोनिवेसियजलस्स चलुएणं तिन्नि वा-
राओ । पुरिदारकवाडाइं, अच्छोड उग्घडंति जओ ॥ ८८ ॥ इय दिव्ववयणअमयं पाउं सवणंजलोहि निवतिमुहा । निय-
भगिणाभज्जाई इत्थियजणं आहवावंति ॥ ८९ ॥ तत्तो निवइपुरोहियअमच्चसत्थाहसिद्धिमुहाणं । लद्धं व कयाण-

पकरणम्

॥७६॥

गमिव पत्तो' तत्थ इत्थिजणो ॥ ९० ॥ सो गव्वमुव्वहंतो, सइत्तणे मंतिउव्व मंतम्मि । जा चालणोइ सल्लिलं, पक्खिवइ
 अहमहमिमाए ॥ ९१ ॥ ता तत्थ तुंगगिरिवरासिंगावडियं व ठाइ नेव जत्तं । तत्तो कसिगच्छाओ, घणु व्व इत्थोजणो
 जाओ ॥ ९२ ॥ इय जाव विगुत्ताओ, ताओ सव्वाओ नयरनारीओ । ता जंपेइ सुभदा पुरओ नियसासुयाईणं ॥ ९३ ॥
 अम्मो ! तुम्हाणाए, अहमवि विन्नासयामि अप्पाणं । तो ताहिं हसिय भणियं, संभाविज्जइ तुह सइत्तं ॥ ९४ ॥ जइ एयाउ
 सईओ, तरंति उग्घाडिउं न दाराणि । ता तुममुग्घाडसि जा, *मुणिभत्ता भत्तुणा चत्ता ॥ ९५ ॥ तत्तो भणइ सुभदा,
 संतेणं कंकणेण हत्थंमि । किं दप्पणेण अंबे ! ममावि तं पिक्खसु परिकखं ॥ ९६ ॥ अह सासुयाइ भणियं, हिं बहुए तुंड
 तंडवेणिमिणा । गिण्हसु चालणियमिमं, खिविय जलं दंससु सइत्तं ॥ ९७ ॥ तं चालणिं सुभदा, गिण्हिय पक्खिवइ तीइ
 जा सल्लिलं । ता तं न गलइ हिट्ठा, अल्लिइभायणनिहित्तं व ॥ ९८ ॥ तं पिक्खिऊग जाओ विच्छाओ तीइ सासुया-
 इजणो । जलहिव्व पुन्निमाए, उल्लसिओ बुद्धदासोऽवि ॥ ९९ ॥ अह चालणिखित्तजळा पत्ता सा जत्थ अत्थि नरनाहो ।
 सयलपुरीजणसाहंओ, किं कायव्वं ति मूढमणो ॥ १०० ॥ तो जलपूरियचालणिं हत्थं दट्ठं सुभदमायंति । अब्भुट्ठइ संभंतो,
 समत्थजणपरिवुडो राया ॥ १०१ ॥ आगच्छेसु महासइ !, साइसए असमसीलसुरमहिए । उग्घाडसु दाराइं, विहिऊण प
 सायमम्हाणं ॥ १०२ ॥ इय अच्छरियं दट्ठं, सुरसिद्धगणा समागया तत्थ । रायावि निययलत्तं, धारेइ सुभदसोसम्मि ॥ १०३ ॥

* 'मुणि भुत्ता' प्रत्यंतरे.

धर्मविधि
॥ ७७॥

गच्छइ तओ सुभदा, पुव्वदुवारंमि सयलजणसहिया । मंगलतूररवेणं, समंतओ उच्छलंतेण ॥ १०४ ॥ तो भणिय नपकारं,
सा चालणिसलिलपुन्नचलुण । तदारकवाडाइं, अच्छोडइ तिन्नि वाराओ ॥ १०५ ॥ अह उग्घडियं दारं, तिप्पिपट्टार
व्व तीइ पोलीए । चक्किस्स व दंढेणं, पढयं सलिलस्स चलुण ॥ १०६ ॥ तो तक्खणेण सहरिस-सुरमिद्गणेण दुंदुहि-
निनाओ । वित्थारिओ नहम्मि, मेहेणं गज्जियरवु व्व ॥ १०७ ॥ विहिया य तीइ उवरिं, वुट्ठी कुसुमाण पंचवन्नाण ।
जणिओ जयजयकारो, उग्घुट्ठो सीलमहिमा य ॥ १०८ ॥ अह जियसत्तुनरिंदो, तीसे कठमि खिवड जयमालं । देवीमिव
भत्तोए, पुरओ होउ च संथुणइ ॥ १०९ ॥ तं धन्ना कयपुन्ना, तुज्झ सुलद्ध च माणुस जम्मं । जं तियमाणवि पुज्ज,
पालेसि अखडियं सील ॥ ११० ॥ इय थुव्वंती रत्ता, पिक्खिज्जंती जणेण अकलंका । असईमुहकमलाइं, संकोयइ चंदलेहव्व
॥ १११ ॥ तत्तो तहेव गंतुं, दाहिणपच्छिमपओलिदाराइं । उग्घाडिउं सुभदा, पत्ता उत्तरदिसि दुवारं ॥ ११२ ॥ तो
भणइ इत्थ नारी, जा काऽवि सइत्तगव्वमुव्वहइ । सा संपइ पच्छावि ह, उग्घाडिज्जउ इमं दारं ॥ ११३ ॥ इग जंपिउ
जलेणं, अच्छोडेऊण सा पडिनियत्ता । तं च दुवारं अज्जवि, तहेव चंपाइ चिट्ठेइ ॥ ११४ ॥ अह सा अणुगच्छिज्जइ,
नरिंदनयरीपहाणलोएहिं । उवउज्जइ सयणेहिं, नियकुलभवणप्पडायव्व ॥ ११५ ॥ गाडज्जइ गीएहिं, भदेहिं पए पए
पडिज्जइ य । नारीमंगलसहेण, संगया एइ जिणभवणं ॥ ११६ ॥ तत्थ य नमोजिणाणं, भणमाणी चेइएसु पडिमाणं ।
णहवणविलेवणमंडण-पूयं सा कारइ विहीए ॥ ११७ ॥ अह गंतुं गुरुपाए, पणमिय निसुणेइ नेसि उवएसं । तो वंदिऊण
संधं, सा चलिया नियगिहाभिमुहं ॥ ११८ ॥ दीणाणाहाईणं, वियरंती सा जहोचियं दाणं । मिच्छत्तोणवि हियए, उप्पा-

पकरणम्

॥ ७७ ॥

यती चमुकारं ॥ ११९ ॥ जिणसासणप्पभावणमिय कुव्वंती जणेण परियरिया । लद्धसडत्तणरेहा, सा पत्ता निययमवणंपि
 ॥ १२० ॥ तो तत्थ पुरजणाणं, पत्ताड विविहअक्खवत्ताड । जाय वद्धावणय, जणाण आणदसंजणयं ॥ १२१ ॥ अह
 नियनियभ्रवणेसुं, पणमित्ता जंति नरवराइया । तो सासुयाडलोओ. खामड सब्बोऽवि हु सुभदं ॥ १२२ ॥ भणइ ग तं
 महामड ! परिभया जं अणज्जवयणेहिं । तं अम्हाण विद्याणम. बालाणमिव अयाणत्तं ॥ १२३ ॥ को होइ तज्ज सग्गियो.
 भ्रवणे अकलंकसीलकलियाण । जीसे मग्गसिद्धगणा. कणंनि मद्दिमं जयप्पयडं ॥ १२४ ॥ ता काऊण पमायं चिट्ठप गिह.
 सामिणिव्व अम्हाणं । एग्गम्मि चेव भवणे, एम जणो किंकरो तज्ज ॥ १२५ ॥ पभणेड बद्धदामो, जाणंनेणवि गिए
 मए तज्ज । कन्नविसघारिएण, अवगणिओ गणगणवियारो ॥ १२६ ॥ ता खप्पम् मज्ज मव्वं, होम् पमन्ना कग्गेम् जिग.
 धम्मं । देसु सणत्ते टाणं, तममेव गिहट्टिया इण्हि ॥ १२७ ॥ अह नव्वगणं तेमिं, उदेव पडिवज्जियं सुपहाए । जेण खपा.
 करणखमा, इवन्ति गरुया समत्थावि ॥ १२८ ॥ इय तेमिं सब्बेसिं, देवयभया निएण सह पडणा । भुंजइ निरुवमणेण.
 धम्माणट्टाणनिरया सा ॥ १२९ ॥ जिणदत्तमिट्ठिधुया, तिहयणजणगिड्ढमाणमच्चरिया । सुरसिद्धनिषइमहिया, अज्जवि
 सलह्ज्जइ तहेव ॥ १३० ॥ एवं सा चिरकाल, सीलं परिपालिऊण अक्खड । अते ममाहिमरणं पाविय सुरलोयमणपत्ता
 ॥ १३१ ॥ स्त्रीमात्रमप्यत्र यतः सुभद्रा, सुरासुराविष्कृतसत्प्रभावा । बभूव भूपादिजनाच्चनीया, तन्निर्मलं धत्त जनाः सुशीलम्
 ॥ १३२ ॥ इत्युक्तं धर्मभेदाख्यं, सप्तमद्वारमध्यमम् । विशुद्धशीलमाहात्म्यं, सुभद्रायाश्चरित्रतः ॥ १३३ ॥

इतः पूर्वं समुद्दिष्टतपसः फलदर्शिनीम् । दृष्टान्तशालिनीमेनां गाथामित्याह सूत्रकृत् ॥ १ ॥

छट्टट्टमाइतवजणियलद्धिमाहप्पओ महासत्ता ।

जिणसासणुन्नइकरा, विण्हुकुमार व्व सिज्झंति ॥ ३८ ॥

व्याख्या—षष्ठाष्टमादितपोलब्धिजनितमाहात्म्यत इति. तत्र षष्ठं—उपवासद्वयं अष्टम—उपवासत्रयं आदिशब्देन दशमा-
दिविचित्रतपोभेदाः प्रकटिताः. तैर्जनिता—उत्पादिता लब्धयः—अतिशयविशेषास्तेषां माहात्म्यं तस्मात् 'तत आद्यादिभ्य'
इत्यादिना तस् महामत्त्वा—जिनशासनोन्नतिकराः सन्तः सिद्धयन्ति, क इव ?—विण्णुकुमार इव ॥ ३८ ॥ तददृष्टान्तश्चायम्—

रिसहस्स तिजथपह्णो, सुयस्स कुरुनवरस्स नामेण । अत्थि जणमि पसिद्धो. कुरुत्ति देसो अडसमिद्धो ॥ १ ॥
तत्थऽत्थि हत्थिणपुरं, नयरं सुपसत्थहत्थिरुवं व । पसरंतपयड्ढाणं. फुरंतवररयणपरिकलियं ॥ २ ॥ तत्थ जणपूरियासो,
सच्छाओ सुदिद्वखंधरमणीओ । कप्पतरुव्व सुपत्तो. राया पडमुत्तरो नाम ॥ ३ ॥ अवरोहपहाणाओ, देवीओ दुब्बि तस्म
एयाओ । एगा जालादेवी, बीया पुण लच्छिनाय त्ति ॥ ४ ॥ अन्नदिणे सुहसत्ता, जालादेवी निसाइ अंतम्मि । उच्छं-
गगयं सिंहं, सुमिणे दट्ठुण पडिबुद्धा ॥ ५ ॥ साहेत्तु तक्खणं चिय, तं सुमिणं निवड्ढो मणे तुट्ठा । भणइ निवो तुज्झ पिए,
उत्तमचरिओ सुओ होही ॥ ६ ॥ सोऊण निवड्ढवयणं, परितुट्ठा बंधए सुमिणगंठि । निसिसेमं च निविट्ठा, गुरुदेवकहाहि
निग्गमइ ॥ ७ ॥ अह्म आणामित्तेण, पुज्जंतससीद्विया वड्ढइ गब्भं । पुत्तेसुं च दिणेसुं. पसवड पुत्तं असमरुवं ॥ ८ ॥
ततो वड्ढावणयं, कारेइ निवो पमोयसंजणयं । मुच्चंतगुत्तिबंधं, गिज्जंतमहामुणिपबंधं ॥ ९ ॥ पविसंतअक्खवत्तं, सहरिस-

नच्चिरविलासिणीपत्तं । पसरंतनंदिघोसं, उल्लासियसयलजणतोसं ॥१०॥ दिज्जंतभूरिदाणं, दंसियसविसेसलोयसम्माणं ।
 वद्धावणयं जायं, दसदिवसाइं सुविक्खायं ॥११॥ बारसमदिणे पत्ते, अह कुल्लवुडुंगणाहि सुमुहुत्ते । संठावियमभिरामं,
 विण्हुकुमारुत्ति से नामं ॥ १२ ॥ अह वद्धइ सो कुमरो, पंचहि धावीहिं लालिओ संतो । पुव्वदिसुग्गयदिणयरविंबं व
 पयाववुड्डीए ॥ १३ ॥ कमसो सयलकल्लाहिं, सो पुओ पुम्मिमामयंकुव्व । जुव्वणधरो य जाओ, लावन्नमओ समुहु व्व
 ॥ १४ ॥ जत्तो जत्तो कीलइ, सो कुमरो तियसकुमरपडिरूवो । तत्तो तत्तो नियसहयरु व्व संचरइ कुसुमसरो ॥१५॥
 तरस पइणो अलंभे, अप्पं निदंति सुरवहूओ वि । दंसणमुहरसिया पुण, अणिमिसभावं पसंसंति ॥१६॥ इय तम्मि पवडूते,
 विण्हुकुमारम्मि जणमणाणंदे । जालादेवी पिक्खइ, एए चउदसमहासुमिणे ॥ १७ ॥ गय १ वसह २ सीह ३ अभिसेय
 ४ दाम ५ ससि ६ दिणयरं ७ श्रयं ८ कुंभं ९ । पउमसर १० सागर ११ विमाण भवण १२ रयणुच्चय १३ सिहिं च १४
 ॥१८॥ अह एयाइ चउदस वयणपविट्ठाइ पिक्खिय पबुद्धा । साहइ तहेव पइणो, सोऽवि मणे हरिसिओ अहियं ॥१९॥
 तो जायम्मि पभाए, आहविउं सुमिणपाढगा पुट्ठा । ते वि हु कहंति नरवर!, बाहुत्तरि हुंति सुमिणाइं ॥२०॥ बायालीसं
 असुहाइं, ताण मज्झे सुहाइं तीसं तु । तम्मज्झाउ चउदस, नियंति जिणचकिजणणीओ ॥२१॥ तदंसणाओ होही, चक्कई
 नंदणो तुह जिणो वा । अह ते पूइय सुमिणयविउसे राया विसज्जेइ ॥ २२ ॥ तत्तो सुहेण गब्भं, उव्वहिज्जणं दिणेसु
 पुजेसु । देवी पसवइ पुत्तं, कंतं पुव्व व्व रविविंबं ॥ २३ ॥ वद्धावणयाइमहे, पुव्वं व कए पइट्ठियं नामं । नंदउ

चिरं कुमारो, एस महापउमअभिहाणो ॥ २४ ॥ अह सो पालिज्जंतो, पणयजणासाइ सह पवट्ठेइ । मयणमहानिव-
कीलाभवनं पत्तो य तारुन्नं ॥ २५ ॥ तरुणीजणमणहरणं तियसाहियरूवमुव्वहंतो सो । सुभगो इव सयलार्हि, कलार्हि
वरिओ सयं चेव ॥ २६ ॥ अह सो विण्हुकुमारो, जुव्वणपत्तो वि निव्वियारमणो । धम्मज्झाणिकरओ, मुणिव्व देहेसु वि
निरीहो ॥ २७ ॥ जुवरायपयं निच्छइ, दढागहं दिज्जमाणमवि पिउणा । जंपइ य नेहसारं, एयं लहुभाउणो देह ॥ २८ ॥
तत्तो रज्जभिलासी, लहुओ वि परकमी महापउमो । पिउणा जुवराजपए, ठविओ तभीउमणिएण (नेहभरियहियएण)
॥ २९ ॥ इत्तो य अत्थि नयरी, उज्जेणी कुलवहु व्व अत्थइटा । तीइ निवो सिरिधम्मो, सेसु व्व महीभरुव्वहणे ॥ ३० ॥ द-
रुज्झिय धम्मणो, परमम्मविभेयगो सलोहो य । नमुई नामा पयडो, मंती तस्सासि बाणु व्व ॥ ३१ ॥ अह तत्थ अन्नदियहे,
मुणिसुव्वयजिणवरस्स संताणी । सुव्वयनामा सूरी, समोसट्ठो बाहिरुज्जाणे ॥ ३२ ॥ तव्वंदणाय सयलं, वच्चंतं पुरजणं
निवो दट्ठं । पुच्छइ सचिवं किं भो !, महुसवो कोवि उज्जाणे ॥ ३३ ॥ नमुई जंपइ सामिय !, उज्जाणे अत्थि आगओ
अज्ज । सेयंबरो समिद्धो, तं नमिउं जाइ एस जणो ॥ ३४ ॥ वयमवि सचिव ! वयामो, इय निव भणिएस आह देव !
तुमं । तत्थ गओ मज्झत्थो, हुज्ज जओ तं जिणेमि अहं ॥ ३५ ॥ इय भाणिऊण पत्तो, सनिवो नमुई मुणिंदपासम्मि ।
धम्मकहं कहमाणो, दिट्ठो सूरीवि उवविट्ठो ॥ ३६ ॥ जंपइ नमुई तत्तो, पंडियमाणी स जाइमयमत्तो । पव्वइय !
धम्मतत्तं, जइ जाणसि ता मह कहेसु ॥ ३७ ॥ चितइ सूरी एसो, निवमन्नो वाइउ व्व दुट्ठमणो । तो अम्हाण न जुज्जइ,
तत्तं कहिउं इमस्स जओ ॥ ३८ ॥ वादं च प्रतिवादं च, न कुर्वीत यतिः क्वचित् । विद्विष्टै राजमान्यैश्च, बद्धस्पन्दे वि-

शेषतः ॥ ३९ ॥ लाभपूजायशःकामा, वादं कुर्वन्ति वादिनः । मुनीनां तु निरीहाणां, बन्ध्यस्तत्र परिश्रमः ॥ ४० ॥
 तम्हा जह तह बाएण, जंपिउं नेव जुज्जइ मुणीणं । इकं चिय जिणसासण-लाघवठाणं विमुत्तूणं ॥ ४१ ॥ इय चित्तिऊण
 सूरी, उत्तरदाणक्खमोऽवि मोणेण । रहिओ तत्तो नमुई, गव्वुद्धरकंधरो भणइ ॥ ४२ ॥ किं एस सिंगरहिओ, जाणेइ पसू
 पयंपिउं किपि । तं वयणं सोऊणं, सूरी चितइ पसंतमणो ॥ ४३ ॥ जइ पच्चुत्तरदाणे, अहं समत्थो वि न इह जंपेमि, । पुर-
 जणनिवपच्चक्खं, ता होही सासणलहुत्तं ॥ ४४ ॥ धरिऊण मणे एयं; पभणइ जइ तुज्झ तुंडकंडूई ! भो ! । विप्प अत्थि ता तं,
 जंपसु जेणाहमवणेमि ॥ ४५ ॥ इत्थंतरम्मि सूरिं, नमिऊणं चिल्लओ पयंपेइ । भयवं ! आइसह ममं, गव्वं जमिमस्स अवणेमि
 ॥ ४६ ॥ अह गुरुणाऽणुत्ताओ, जंपइ सो चिल्लओ अहो विप्प ! । जइ अत्थि वायवंछा, ता जंपसु जेण पूरेमि ॥ ४७ ॥
 तुमए सद्धिं वुत्तुं, जुत्तं मह चेव न उण सूरीण । सिंहस्स नेव सोहइ, परकमो जं सियालेसु ॥ ४८ ॥ जं वडुय ! तए पढमं,
 गुरुपासे धम्मतत्तमिह पुट्टं । तं मूढ ! तुमं जाणसु, जीवाणं रक्खणं चेव ॥ ४९ ॥ नमुई जंपइ चिल्लय !, नणु धम्मा हुंति
 धम्मिए संते । ता जीवमि असिद्धे, कहसु दया कस्स कायव्वा ? ॥ ५० ॥ तो चिल्लएण जीवो, तह कहवि पइट्ठिओ
 सुजुत्तीहिं । जह निवपमुहजणाणं, दिट्ठो पच्चक्ख इव तइया ॥ ५१ ॥ अह पच्चुत्तरदाणे, अखमो नमुई बिलक्खसुह-
 छाओ । हसिओ निवपमुहेहिं, चिल्लयमेवं शुणंतेहिं ॥ ५२ ॥ ता गज्जइ मायंगो, विंझवणे पयपवाहभिंभलिओ । जा
 तिक्खनहरभीमं, पिक्खइ पंचाणणं नेव ॥ ५३ ॥ हत्थिब्ब अंकुसेणं, गिरिब्ब पविणा तमु व्व दीवेण । लहुएण वि
 एएणं, वायंमि विणिज्जिओ नमुई ॥ ५४ ॥ इय तं पसंसमाणो, जणो गओ नियनिएसु ठाणेसु । निवईवि मंतिसहिओ,

धर्मविधि
॥ ८० ॥

संपत्तो रायभवणम्मि ॥ ५५ ॥ अह नमुई रयणीए, कोवंधो साहुमारणनिमित्तं । एगागी खगगकरो, संपत्तो तम्मि
उज्जाणे ॥ ५६ ॥ उग्गीरिऊण खगगं, जाव पहारं पयच्छइ मुणीणं । ता सासणदेवीए, तहेव सो थंभिउं मुक्को ॥ ५७ ॥
जाए पभायसमए, दिट्ठो लोएण लेवघडिउ व्व । विन्नायवइयरेणं, निवेण निब्भत्थिओ य बहुं ॥ ५८ ॥ अह गिण्हिय
सव्वस्सं, अहिंव्व निक्कासिओ सदेसाओ । तत्तो परिब्भभंतो, संपत्तो हत्थिणपुरम्मि ॥ ५९ ॥ तत्थ महपउमनामं, जुव-
रायं ओलगेइ निच्चं पि । तेण वि कओ पमाणं, सो सचिवपयंमि ठविऊण ॥ ६० ॥ अह सीहवलाभिकखो, सीमालो
वप्पदुग्गबलकलिओ । महपउमकुमरदेसं, लूडइ सव्वत्थ निस्संको ॥ ६१ ॥ कुमरेण निययसिन्नं, तदुवरि संपेसियं तओ
तेण । दुग्गबलेणऽभिभूयं, वलिऊण विलक्खमायायं ॥ ६२ ॥ कुमरेणुत्तो नमुई, गहणोवायं इमस्स दुग्गस्स । किं किंपि
मुणसिः? सोऽवि हु, भणइ ममं तत्थ पेसेइ ॥ ६३ ॥ अह सचिवो बलकलिओ, चलिओ तस्सुवरि कुमारआणाए । पच्छन्नं
वच्चंतो, सो सुद्धिं गिण्हइ चरेहिं ॥ ६४ ॥ तं नाउं नीहरिउं, दुग्गाओ अह बलेण अद्धेण । रुंधाविऊण दुग्गं, समरं
गिण्हेइ सह तेण ॥ ६५ ॥ अप्फालियरणतूरं, फुरंतनीसाणबहिरियदिगंतं । जायं बलाण दुण्हवि, जुज्झं बहुजीवघायकरं
॥ ६६ ॥ पाडियगयघडतुरयं, रुलंतवरमुहडघडसयाइन्नं । दट्ठूण रणं नट्ठो, दुग्गं सरिऊण सिंहबलो ॥ ६७ ॥ तं नासंतं
दट्ठुं, फारक्का नमुइवयणओ हुक्का । फरएहि छाइऊणं, तेवि हु गिण्हंति जीवंतं ॥ ६८ ॥ अह तं गिण्हिय नमुई, आगंतुं
अप्पए कुमारस्स । कुमरोवि भणइ तुट्ठो, सचिव ! वरं मग्गसु जहिट्ठं ॥ ६९ ॥ तो भणइ नमिय नमुई, एस वरो देव !
तुज्झ भंडारे । थविओ चिट्ठउ नवरं, दायव्वो मग्गिओ मज्झ ॥ ७० ॥ इय वच्चंते काले, जालादेवीइ कुमर-

पकरणम्

॥ ८० ॥

जणणोए । सडूओ कारविओ, जिणिदधुवणम्मि पवररहो ॥ ७१ ॥ तो लच्छिनामियाए तस्स सबकोइ माहणसुयाए ।
बंभरहं कारविउं, भणिओ पउमुत्तरनरिंदो ॥ ७२ ॥ सामिय ! मह बंभरहो, भमिही इह जिणरहाओ पढमं ति । अह
एसो वुत्तंतो, जालादेवीइ विन्नाओ ॥ ७३ ॥ तो पउमुत्तरनिवई, भणिओ जइ नाह ! जिणरहो पढमं । भमिही न इमं-
मि पुरे, ता मह जम्मंतरे जिमणं ॥ ७४ ॥ तो पउमुत्तररत्ता, दुण्हं पि रहाण वारियं भमणं । इय नाउं महपउमो, कुमरो
चित्तेइ हिययम्मि ॥ ७५ ॥ घिद्धी मह जम्मेणं, अहलेण अजागलत्थणेणं व । जं नियमाउमणोरहमेयं पि न पूरिउं
सको ॥ ७६ ॥ जइ कोऽवि हवइ अन्नो, तो तं परिभविय माउवयणमिमं । सफलीकरेमि नवरं, पिउआणालंघणमजुत्तं
॥ ७७ ॥ ता मज्झ वग्घदुत्तडि-नायावडियस्स संपई जुत्तं । देसंतरगमणं चिय, करेइ इय निच्छयं कुमरो ॥ ७८ ॥
तत्तो निसीहसमयंमि, खग्गसाहससहायसहिओऽवि । एगागी नयराओ, नीहरिओ केणऽवि अनाओ ॥ ७९ ॥ अह जण-
णिजणयबंधवपरियणसयणाइएहि बहुयंपि । अन्नेसिओ न लद्धो, न य नाया तप्पवित्तीवि ॥ ८० ॥ सो गच्छंतो
पत्तो, कंतारं पंडवाण सिन्नं व । उन्नेयअज्जुणसहदेव-भीमनउलाइपरियरियं ॥ ८१ ॥ तम्मि भमतो कमसो, संपत्तो
तावसासमं एगं । कुलवइकयसम्माणो, तत्थेव य अच्छिउं लग्गो ॥ ८२ ॥ इत्तो य अत्थि चंपा-नयरो नयरीइपमुहगुणक-
लिया । तत्थ जणमेजयनिवो, पयंडभुयदंडबलकलिओ ॥ ८३ ॥ नागवई से कंता, तेसिं मयणावलि ति वरधूया । जं
पिक्खिय कुसुमधणू, सुसिद्धकज्जो धरइ न धणुं ॥ ८४ ॥ अह तप्पिउणा पुट्ठो, जोइसिओ मह सुयाइ कहसु वरं । सो
जंपइ देव ! इमा, होही चक्किस्स थीरयणं ॥ ८५ ॥ जणमेजयस्स तस्सवि, आसि विरोहो कळिंदराएण । तेणांगंतूण तया

छलेण चंपापुरी भग्ना ॥ ८६ ॥ खणमेगं जुञ्जेउं, नटो जणमेजओ परियणोऽवि । नागवई य सधूया, पत्ता तावसवणे
तम्मि ॥ ८७ ॥ अह तत्थ सो कुमारो, दिट्ठो, मयणावलीइ तेणावि । सा दिट्ठा तो जाओ, दुण्हवि अन्नमणुराओ
॥ ८८ ॥ नागवईए भणिया, धूया मा पुत्ति ! रच्चसु इमम्मि । जं तुह जोइसिएणं, चक्कवई पिययमो कहिओ ॥ ८९ ॥
तहवि न विरमइ एसा, तो नागवई तं कहेइ कुलवइणो । वइयरमेयं तेणऽवि, विसज्जिओ पूइउं कुमरो ॥ ९० ॥ तत्तो परि-
ब्भमंतो, संपत्तो सिंधुनंदणं नयरं । तत्थ महासेणनिवो, जहत्थनामो नियदलेण ॥ ९१ ॥ तइया य तम्मि नयरे, महु-
सवो कोऽवि आसि उज्जाणे । गंतूणं तत्थ लोओ, गायइ नच्चेइ कीळइ य ॥ ९२ ॥ इत्थंतरे गइंदो, आलाणं भंजिऊण
मयमत्तो । चलिओ जमु व्व भीमो, मिंठाईएऽवि अगणंतो ॥ ९३ ॥ तासंतो नयरजणं, पाडंतो इट्ठभवणभित्तीओ ।
मोडंतो तरुनियरे, संपत्तो तंमि उज्जाणे ॥ ९४ ॥ कीलंतनयररमणी-विंदं पिक्खिय पहाविओ सहसा । तो अबलाआ
जहिच्छा, खलियगईओ पलायंति ॥ ९५ ॥ अह महपउमकुमारो, ताओ तह पिक्खिऊण करुणाए । तं करिवरं अभीओ,
हकइ सुहडं व समरम्मि ॥ ९६ ॥ सोऊण कुमरहकं, सुंडं उल्लालिऊण सो वलिओ । सवल्लो अहं ति कुमरो, पणं व मुंचइ
पडं पुरओ ॥ ९७ ॥ तो हत्थी तम्मि पडे, विज्झं दाऊण कुमरमणुमग्गे । कुमरो वि रासगेसु व, भमइ तहिं भंडलावत्ते
॥ ९८ ॥ अह तत्थ नयरलोओ, भयविहुरो चडइ तरुवराईसुं । महसेणोऽवि अभीयं, कुमरं पिक्खइ तह फिरंतं ॥ ९९ ॥
भणइ य को एस नरो, अउव्वसाहसनिही कळानिलओ । जो मत्तकरिवरेणं, सह खिल्लइ कोउगेणेव ॥ १०० ॥ अह
कुमरो तह भमिरो, लोयाण सविम्हयं नियंताणं । सिंहु व्व उल्लेउं, आरुढो हत्थिखंधम्मि ॥ १०१ ॥ कुंभत्थलं च

ताडइ, गिरिं व वज्जेण वज्जमुट्ठीए । तो हस्थी मयमुक्को, जाओ सुमुणि ठव तक्कालं ॥ १०२ ॥ कीळावेज्जेण खणी, सत्थ-
 निउत्तेहि विविहभंगेहि । हस्थारोहस्स करिं, समप्पिउं झत्ति उत्तिन्नो ॥ १०३ ॥ चित्तिइ महसेणनिवो, कत्थं वि निव-
 र्धसमंडणं एसो । इण्हिं च ममुवयारी, ता सम्माणस्स जुग्गु त्ति ॥ १०४ ॥ सिंगारियसव्वंगं, निवेसिउं कुंजरम्मि तो
 कुमरो । रत्ता पवेसिओ सो, उत्तंभियधयवडे नयरे ॥ १०५ ॥ दंसिज्जंतो अगंगुलीहि अगंधंजलीउ गिण्हंतो । आसी-
 सावयणाइं, निसुणंतो नयरनारीणं ॥ १०६ ॥ भट्टेहि व लोएहिं, थुव्वंतो निवइदिन्नपासाए । पत्तो विच्छड्डेणं, ठिओ
 तहिं जुवनरिंदु व्व ॥ १०७ ॥ तो महसेणनिवेणं, दिन्नं रइरूवकन्नयाण सयं । सो परिणइ सुमुहुत्ते, अपयासियनियकु-
 लकमोऽवि ॥ १०८ ॥ ताहि समं विसयसुहं, भुंजंतो सो सुहेण तत्थ ठिओ । देसंतरेऽवि पत्ता, गुणिणो नज्जंति सगु-
 णेहिं ॥ १०९ ॥ चत्तनियट्ठाणाणि वि, पत्ताइं दूरदेसपत्ताइं । सविसेसजायअग्घाइं, कस्स रंगं न जणयंति ? ॥ ११० ॥
 कुमरो तत्थ सुहेणं, ठिओऽवि मयणावळिं सुमरमाणो । तं सव्वंपिहु हियए, मन्नं सुन्नं अरन्नं व ॥ १११ ॥ तत्थ य ठिओ
 कुमारो, परिणइ बहुयाउ खयरकन्नाओ । काउऽवि सयंवराओ, समरं काउं च काओऽवि ॥ ११२ ॥ तो महपउमकुमारो
 संजाओ चउदिसासु विक्खाओ । नाएणं चाएणं रूवेणं बलगुणेहिं च ॥ ११३ ॥ इत्तो य हत्थिणपुरे, सीसो मुणिसुव्व-
 यस्स विहरंतो । पत्तो सुव्वयसूरी, ठिओ य आसन्नउज्जाणे ॥ ११४ ॥ उज्जाणपालयाओ, नाउं पउमुत्तरोऽवि नरनाहो ।
 विण्हुकुमाराइजुओ, नमंसणत्थं गओ तत्थ ॥ ११५ ॥ विहिणा वंदिय सूरिं, पुरओ उवविसइ परियणसमेओ । सूरौऽवि
 ससंवेयं, आइक्खइ धम्मकहमेयं ॥ ११६ ॥ भो भो धम्माउ चिय, अत्थाईया इवंति पुरिसत्था । ता सु चिय कायव्वो,

धर्मविधि
॥८२॥

विसेसओ मुखकखीहिं ॥ ११७ ॥ जेण करिकनचवला, लच्छी देह सुरिदधणुसरिसं । जीयं कुसगसंठिय-जलबिंदु-
समं मणुस्साणं ॥ ११८ ॥ जलबिंबियससिमंडलमिव दुग्गिज्झं मणो मयच्छीण । दंसियदुक्खसहस्सा, विसया विसमवि
विसेसंति ॥ ११९ ॥ उच्चतरुसिहरदसदिसि-मिलंतवहुपक्खिसंगमसमाणो । सयणाणं संजोगो, दुग्गइमूलं च रज्जमिमं
॥ १२० ॥ इय संसारसरूवं, असारमेयं विभाविउं हियए ! सिवमुखसहणसहं सम्मं धम्मं करेह जओ ॥ १२१ ॥ नारय-
तिरियनरामरगईसु नीसेसदुक्खतवियाणं । सुतूण मुत्तिवासं, जियाण सुक्खं न अन्नत्थ ॥ १२२ ॥ इय सोऊण भवाओ,
विरत्तचित्तो निवो भणइ भयवं ! काऊण रज्जमुत्थं, मुखत्थं पव्वइस्सामि ॥ १२३ ॥ मा पडिबंधं नरवर ! करेसु इय
सुरिणा पवुत्तो सो । गंतूण नियावासे, विण्हुकुमारं भणइ एवं ॥ १२४ ॥ पुत्त ! तुमं निवळच्छि, पालसु साहेमि जेण
परलोयं । जंपइ विण्हुकुमारो, सुणेसु विन्नत्तियं ताय ! ॥ १२५ ॥ मं खिविय नरयकूवे, सयं तु नीहरसि किं इमं
जुत्तं ? । ता रज्जेण न कज्जं, अहंपि तुह मग्गमणुलग्गो ॥ १२६ ॥ अहं चित्तेइ नरिंदो, नियरज्जं कस्स संपयं देमि ? ।
महपउमोऽवि कुमारो, न नज्जए कत्थऽवि गओ त्ति ॥ १२७ ॥ इय चिंततो निवई, अत्थाणसभाइ जाव उवविट्ठो ।
ता केणवि भागंतुं, अपुव्वभट्टेण इय पढियं ॥ १२८ ॥ कुरुदेससमुब्भूओ, पउमुत्तररायकुलनहमयंको । दसदिसिपसरंत-
जसो, जयइ जए महपउमकुमारो ॥ १२९ ॥ इय तव्वयणं सोउं, सहसा उप्फुल्ललोयणो निवई । तस्स नियअंगलग्गं,
वत्थाभरणं पयच्छेइ ॥ १३० ॥ सम्माणिऊण बहुयं, भट्टं उव्वेसिउं च आसन्नं । पुट्ठा कुमरपवित्ती, कहिया तेणावि
जह दिट्ठा ॥ १३१ ॥ अहं कहिऊण सरूवं, निययं सव्वंपि पेसिओ नमुई । कुमरस्साणयणकए, संपत्तो सोऽवि तप्पासे

मकरणम्

॥८२॥

॥१३२॥ कहिऊण पिउसरूवं, पुच्छइ निगमणकारणं नमुइ । कुमरोऽवि तस्स साहइ, रहपमणनिवारणं नयरे ॥१३३॥
 अह पिउदिआएसं, सलंघिरो नमुइसंजुओ कुमरो । महया विच्छड्डेणं, चलिओ चउरंगबलकलिओ ॥ १३४ ॥ ठाणे
 ठाणे नरवरभत्तिकओ वायणाइं गिण्हंतो । संपत्तो अचिरेणं, हत्थिणपुरवाहिरुज्जाणे ॥ १३५ ॥ अह नमुई पउमु-
 त्तर-निवस्स विन्नवइ तं तहाभिभवं । तो रत्ता तक्कालं, जिणरहजत्ता समाढत्ता ॥ १३६ ॥ उग्घोसिया अमारी, कयाउ
 सन्वत्थ हट्टसोहाओ । दिआ कुंकुमछडया, विहिया तह मुत्तियचउका ॥ १३७ ॥ सुमुहुत्ते संपत्तो, सयदुवारंमि जिण-
 रहो पढमं । उज्जाणाउ कुमरोऽवि, आगओ नमइ नियपियरे ॥ १३८ ॥ काऊण कुसलवत्तं, मायापिउसंजुओ महाप-
 उमो । संपत्तो रहपासे, करेइ महिमं च तत्थ सयं ॥ १३९ ॥ तत्तो सणियं सणियं, तम्मि पुरे सो रहो परिब्भमिओ ।
 ईसरसचिवाईहिं, पूइज्जंतो पडिगिहंपि ॥ १४० ॥ इय रहजत्तं काउं, रत्ता पउमुत्तरेण महपउमो । वयगहणवइयरं
 साहिऊण रज्जम्मि अहिसित्तो ॥ १४१ ॥ तो गिण्हइ पन्वज्जं, विहिपुव्वं सो महाविभूईए । विण्डुकुमारेण समं, सि-
 रिमुव्वयस्सरिणो पासे ॥ १४२ ॥ अह दोऽवि दुविहसिक्खं, गिण्हंति सुयं पढंति गुरुपासे । विविहतवच्चरणरया, जयंमि
 बिहरंति अममाया ॥ १४३ ॥ सिरिमहपउमनरिंदे, उदग्गपयडप्पयावपरिकल्लिए । परिपालंते रज्जं, आउहसालाइ अन्न-
 दिणे ॥ १४४ ॥ उप्पन्नं अइफारं, दिणयरबिंबं व वत्तुलायारं । चकं रयणमुदारं, सुतिक्खवारं सहस्सारं ॥ १४५ ॥
 सेसाणिबि रयणाइं, सपाढिहेराइं तत्थ जायाइं । अह महपउमनरिंदो कारइ अट्टाहियामहिमं ॥ १४६ ॥ तत्तो पुव्व-

धर्मविधि
॥ ८३ ॥

दिसाए, तं चकं ठाइ जोयणं गंतुं । राया वि तस्स मग्गेण, जाइ सबलो पइदिणंपि ॥ १४७ ॥ पत्तो समुद्धतीरे, कयड्डमो
रहवरम्मि आरुहिओ । आयड्डिऊण चावं, नियनामंकं सरं मुयइ ॥ १४८ ॥ सो बारसजोयणम्मि य, मागहतित्थाहिव-
स्स देवस्स । अत्थाणम्मि निवडिओ, समुद्धमज्झम्मि गंतूण ॥ १४९ ॥ तं पिक्खिय सो कुविओ, केणेस विसज्जिओ
सरो मज्झ । महपउमनवमचकी, नामं ददुं च उवसंतो ॥ १५० ॥ आगंतूण तओ सो, चूडामणिदाणपुव्वयं भणइ ।
चकवइं एसोऽहं, पुव्वदिसापालओ तुज्झ ॥ १५१ ॥ आणाफलं पहुत्तंति, तत्थ तं ठविय कुणइ से महिमं । अट्टदिणाणि
तओ सो, संपत्तो दक्खिणदिसाए ॥ १५२ ॥ तत्थ वि वरदामवई, तियसो एमेव साहिओ तेण । पच्छिमदिसाइ पच्छा,
पभासतित्थाहिवोऽवि तहा ॥ १५३ ॥ सिधुनईए देविं, वेयड्डाहिवसुरं च साहेउं । तुरयारूढो दंडेण, ताडए तिमिसगु-
हदारं ॥ १५४ ॥ तो किर (कय) मालो जक्खो, चक्किं नाऊण भिदइ दुवारे । चकीऽवि गुहापवणेण, पेल्लिओ सिन्न-
मल्लिणो ॥ १५५ ॥ तत्तो अद्धबलेणं, सिधुनई दक्खिणं दिसाभागं । सेणावई पसाहिय, पत्तो महपउमपासम्मि ॥ १५६ ॥
अह चकी तिमिसगुहं, पविसिय पासेसु तीइ उभएसु । एगूणवन्नसंखे, मंडलए आलिहइ मणिणा ॥ १५७ ॥ तेसिं रवि-
बिंबाण व, उज्जोएणं हयंमि तमपूरे । पविसइ चउरंगवलंपि, चक्किणो पिट्ठओ लग्गं ॥ १५८ ॥ उम्पग्गनिग्गगाओ, नईउ
उत्तारिऊण सो सिन्नं । आवायचिलाएहिं, सह जुज्झइ समररसिएहिं ॥ १५९ ॥ जुज्झंमि य तेऽवि जिया, नियकुलदेवे
सरंति मेहमुहे । वरिसंति तेऽवि तेसिं, वयणाउ निरंतरं तत्थ ॥ १६० ॥ तो जलभएण सिन्नं, ठवियं सव्वंपि चम्परयणंमि ।
दुवारि च छत्तरयणेण, छाइयं चक्किणा तेण ॥ १६१ ॥ जो पुव्वण्हे साली, वविओ तं तत्थ पच्छिमण्हंमि । भुंजंति जणा

प्रकरण १

॥ ८३ ॥

एवं, दिणाणि जा सत्त वच्चंति ॥१६२॥ अहमहपउमकरेहिं, विणिज्जिया तेऽवि मेहमुहदेवा । उवसामंति विळाए, गाहंति
 य चक्किणो आणं ॥ १६३ ॥ तत्तो हिमवंतोवरि, बावत्तरिजोयणट्टियं तियसं । साहइ सरेण नामं च, विलिहए उसभ-
 कूडंभि ॥१६४॥ सिंधुनइउत्तरिल्लं, खंडं साहिय उवेइ सेणाणी । तो गंगाए देविं, सिरिमहपउमो वसे कुणइ ॥ १६५ ॥
 तत्थऽवि गंगाइ परं, खंडं सेणावई पसाहेइ । अह वेयडूमहानग-मूले आवासिओ चक्की ॥१६६॥ तत्थ य खयरनिवेहिं,
 रणरहसुब्भिन्नबहलपुलएहिं । सह जुज्झइ महपउमो दुज्जेओ चकरयणेण ॥ १६७ ॥ काऊण महासमरं, नियसेवावि-
 त्तिणो कया खयरा । तो बलसहिओ चलिओ, खंडपवायं गुहं पत्तो ॥ १६८ ॥ अह तत्थ नट्टमालं, देवं साहिय तहेव
 नीहरिओ । गंगाइ दाहिणिल्लं, तो खंडं जिणइ सेणाणी ॥१६९॥ चक्की वि पयडभूए, गिण्हइ गंगातढाउ नव निहिणो ।
 मयणावलिं सरंतो, पत्तो तं तावसारन्नं ॥१७०॥ मयणावलिं च मग्गइ, तत्तो सो कुलवई पयंपेइ । जणमेजयस्स धूया,
 एसा सो पुण विगयरज्जो ॥१७१॥ निवसइ वणम्मि ता तं, मग्गिय गिण्हेसु कन्नयं एयं । चक्की तं आणाविय, ठावइ
 चंपाइ तह चेव ॥१७२॥ तो जणमेजयदिन्नं परिणइ मयणावलिं इओ तस्स । तीए सह जायाइं, चोदसरयणाइं एयाइं
 ॥ १७३ ॥ सेणावइ १ गाहावइ २-पुरोहि ३ गय ४ तुरय ५ वड्ढई ६ इत्थी ७ । चक्कं ८ छत्तं ९ चम्मं १०, मणि
 ११ कागिणि १२ खग्ग १३ दंडे य १४ ॥ १७४ ॥ पढमाणि सत्त पंचेदियाणि एगिंदियाणि बीयाणि । जक्खसहस्सा-
 हिट्टिय-मिक्केकं दिव्वरयणं से ॥ १७५ ॥ जक्खाण दो सहस्सा, देहं रक्खंति तस्स एवं च । सोलस जक्खसहस्सा,
 निच्चं वट्ठंति आणाइ ॥ १७६॥ चक्कं छत्तं दंडं, तिन्निवि एयाइं वाममित्ताइं । चम्मं दीहत्थदीहं वत्तीसं अंगुलाइ असी

धर्मविधि
॥८४॥

॥ १७७ ॥ चउरंगुलो मणी पुण, तस्सद्धं चेव होइ विच्छिन्नो । चउरंगुलप्पमाणा, सुवन्नवरकागिणी नेया ॥१७८॥
एवं सो दिसिजत्तं, काऊण समग्गनरवरसमेओ । चउदसरयणाहिर्वई, संपत्तो हत्थिणपुरम्मि ॥१७९॥ अह तस्स चक्क-
वइणो, बारसवासाई रज्जअभिसेयं । बत्तीसनिवसहस्सा, जक्खा देवा य कुव्वंति ॥१८०॥ सव्वंपि चक्किलच्छी-विच्छद्धं
पाविऊण लीलाए । पाळेइ सिरिमहपउमो, चक्कपयं सो नवमचक्की ॥ १८१ ॥ अह सो सिरिपउमुत्तर-रायरिसी
दुक्करं तवं काउं । कम्मक्खयंमि केवल-नाणं पाविय गओ सिद्धिं ॥ १८२ ॥ विण्हुकुमारो वि मुणी, दुक्करतवसोव-
लद्धबहुलद्धी । बहुपाडिहेरनिलओ, विक्खाओ तिहुयणे जाओ ॥१८३॥ मेरुव्व होइ उच्चो, वच्चइ गयणंमि पक्खिनाहु
व्व । मयणु व्व अणंगत्तं, मुरु व्व धरई य बहुरुव्वो ॥ १८४ ॥ जलणो इव तेइल्लो, पढाउ इक्काउ जणइ पढकोडिं ।
घडयाउ घडसहस्से, करेइ गयणं व सव्वगओ ॥ १८५ ॥ विविहाभिग्गहनिरओ, एगागी निम्ममो निरीहप्पा । बार-
सभेयं पि तवं, तवेइ सो गिरिगुहाईसु ॥१८६॥ अह सिरिसुव्वयसूरी, पत्तो हत्थिणपुरंमि विहरंतो । वासारत्तं च ठिओ,
उज्जाणे बहुमुणिसमेओ ॥ १८७ ॥ अन्नदिणे सो नमुई, पिक्खय तं चिल्लयं फुरियकोवो । नियवयरसाहणट्ठा, चक्कि
मग्गेइ पुव्ववरं ॥१८८॥ देव! मह सत्तदियहे, नियरज्जं देसु सव्वहावि परं । तची न हु कायव्वा, आह निबोकिं कुणसि
विप्प ! ॥ १८९ ॥ सो भणइ देव ! जन्नो, विहियव्वो वेयभणियविहिपुव्वं । रत्ता वुत्तं एवं, होउ तओ ठाविओ रज्जे
॥ १९० ॥ राया सयमंतेउर-मज्झे पविसेइ परिचइ य तत्तीं । नयराउ तओ नमुई नीहरिओ जन्नकरणत्थं ॥१९१॥
गंतूण जन्नवाहं, पत्तो कवडेण दिक्खिओ होउं । रज्जठविओ त्ति लोओ, तो तं वद्धाविउं एइ ॥ १९२ ॥ माहणतवस्सि-

प्रकरणम्

॥८४॥

॥ मुहावि आगया तत्थ जिणसमणवज्जा । तो अत्थाणे नमुई कुमई एवं पयंपेइ ॥ १९३ ॥ मम रज्जमसहमाणा, पेक्खह
 सेयंबरा न इह पत्ता । ता तेसिं अवराहं, न अहं एयं खमिस्सामि ॥ १९४ ॥ अह सहाविय सहसा, सुव्वयसूरी पयंपिओ
 तेण । लोयववहारवज्जा, तुब्भे परमत्थमूढा य ॥ १९५ ॥ जो राया हवइ पुरे, स्वत्तियकुलसंभवो दियवरो वा । समणेहि
 स दट्ठवो, जं सो चउरासमाण गुरु ॥ १९६ ॥ राएहिं रक्खियाइं, तवोवणाइंति सुप्पसिद्धमिमं । इय नाउं दंसणिणो,
 अन्ने वद्धाविउं पत्ता ॥ १९६ ॥ तुब्भे थद्धा अन्नेसि, दूसगा निंदगा य मज्झावि । ता मह भूमिं मुत्तं, कत्थवि अन्नत्थ
 वच्चेह ॥ १९७ ॥ अह सूरिणा स भणिओ, न अम्ह कप्पो इमु त्ति नोपत्ता । न य निंदामो कंचि वि, समभावा हुंति
 जं समणा ॥ १९८ ॥ जंपइ नमुई कुविओ, जइ समणं सत्तदिवसुवरि पिकखे । ता बंधवंपि तमहं, माराविस्सं न संदेहो
 ॥ १९९ ॥ सोऊण तस्स वयणं, समागया सूरिणो तमुज्जाणं । साहंति संघपुरओ, किं जुज्जइ संपयं इत्थ ? ॥ २०० ॥
 अह आह मुणी एगो, अंगामंदरगिरिमि तवनिरओ । चिट्ठइ विण्हुकुमारो तेणेसो उवसमइ नमुइ ॥ २१० ॥ जुत्तमिमं
 ति पयंपिय, भणइ गुरु तत्थ केण गंतव्वं । तो भणइ मुणी एगो, भयवं ! गयणेण जामि अहं ॥ २०२ ॥ नवरं मह आग-
 मणे, न अत्थि सत्ती तओ गुरु भणइ । विण्हुकुमारोऽवि तुमं, आणिस्सइ ता तुमं वच्च ॥ २०३ ॥ इय भणिओ सो गुरुणा,
 गंतुं विण्हुस्स पायमूलम्मि । वंदिय गुरुआएसं, कहेइ तह नमुइवुत्तंतं ॥ २०४ ॥ हाहा ! अहो अरुज्जं, जं महपउमस्स
 चक्किणो रज्जे । साहूण दुक्खमेवं, इय चित्तिय चलइ तं गहिउं ॥ २०५ ॥ आगासेणं पत्तो, खणेण हत्थिगपुरंमि विण्हु-
 मुणी । वंदिय गुरुपयपउमो, नमिओ संघेण तित्थं व ॥ २०६ ॥ तो पत्तो निवभवणे, साहुजुओ तत्थ सो नरिंदेहि ।

दिनासणो निविटो, नमुईवज्जेहि नमिओ य ॥ २०७ ॥ अह धम्मकहापुव्वं नमुई पइ जंपए महाराय ! । मुणिणो वा-
सारत्तं, जाव पुरे तुज्झ चिट्ठंतु ॥ २०८ ॥ तो नमुई तं जंपइ, किं भो पुणरुत्तजंपिण्णेह । निवबंधुत्ति मए तुह, दिनाई
पंच दियद्दाई ॥ २०९ ॥ तो विण्हुमुणी जंपइ, ताणुवरिं तेहिं कत्थ गंतव्वं । सो परिकुविओ जंपइ, मुत्तव्वा मज्झ भू-
मीवि ॥ २१० ॥ तं वयणं सोऊणं, चितइ धुवमेस दुट्ठपरिणामो । ता निग्गहस्स जुग्गुत्ति जंपए विण्हुमुणिसीहो
॥ २११ ॥ तिण्हं पयाण ठाणं, इण्हि मे देसु भणइ नमुईवि । मह पउमचकवइणो, बंधुत्ति पयच्छियं तुज्झ ॥ २१२ ॥
नवरं तिण्ह पयाणं, बहिट्ठिए जमबलिं करिस्सामि । इय दुव्वयणं सोउं, वड्डइ कोवेण सह विण्हू ॥ २१३ ॥ अह वड्डंतो
जाओ, सो तणुणा लवखजोयणपमाणो । पज्जलियकोवजलणो, भयजणगो पलयकालु व्व ॥ २१४ ॥ पुव्वावरजल-
हीसुं, दुष्णि पए देइ तत्थ विण्हुमुणी । तइयस्स नत्थि ठाणंति, मुंचए नमुइपिट्ठमि ॥ २१५ ॥ वज्जेणिव पाएणं, अक-
मिओ सो महीइ निक्खित्तो । तहवि न कोवो मुंचइ, तं चिरकालाउ मिलिउव्व ॥ २१६ ॥ कंपावंतो धरणिं, उच्छा-
लंतो य जलनिहिजलाइं । ढालंतो गिरिसिहरे, करेइ पयदहुरं चिन्हं ॥ २१७ ॥ अह महपउमो चकी, तक्खणमंतेउराउ
नीहरिउं । सीयज्जरत्तगत्तुव्व, वेविरो आगओ तत्थ ॥ २१८ ॥ तो बद्धमउडनिवईहि, संजुओ सयलपुरजणेणं च । मन्ना-
वइ विण्हुमुणिं, तप्पयपउमंमि लगंतो ॥ २१९ ॥ अह तं चारणमुणिणो, थुणंति होऊण कन्नमूलम्मि । सुयवयणअंकु-
सेहिं, गयं व ताडंति एवं च ॥ २२० ॥ भो ! भो ! विण्हुमुणीसर, उज्जे तवो गळेइ सम्मत्तं । मयलिज्जइ तुज्झ वयं,
कोहपिसायं वहतस्स ॥ २२१ ॥ मुंचसु कोवं गिण्हेसु, उवसमं तह धरेसु मणसुद्धिं । मा मुज्झसु मूढो इव, जागंतो सुय-

भणियमेयं ॥२२२॥ जं अज्जियं चरित्तं, देसूणाएवि पुव्वकोडीए । तंपि कसाइयमित्तो, हारेइ नरो मुहुत्तेण ॥ २२३ ॥
 जह वणदवो वणं दव-दवस्स जलिओ खणेण निदहइ । एवं कसायपरिणउ, जीवो तवसंजमं दहइ ॥२२४॥ इत्थंतरम्मि
 सोहम्मसामिणा वइयरं इमं नाउं । देवीउ पेसियाओ, आगंतुं वित्ति महुसरं ॥ २२५ ॥ तुम्हारिसाण कोवो, न हु
 जुज्जइ नाणदंसणधराण । जेण खमाकरणखमासमए भणिया खमासमणा ॥ २२६ ॥ इय उवसामिउजंतो, उव-
 संतो सो महंतकट्टेण । गहिया नियएहि मही, तिविक्कमो तेण विक्खाओ ॥ २२७ ॥ अह महपउमो चक्की, नियअन्नाण-
 त्तनिंदणापुव्वं । खामइ विन्हुकुमारं, थुणेइ तह भत्तिवयणेहिं ॥ २२८ ॥ तो विन्हुमुणी पुरओ, काउं पुरजणनरिंदपरि-
 यरिओ । महई पभावणाए, पत्तो सुव्वयगुरुसयासे ॥ २२९ ॥ वंदिय खामेइ गुरुं, गिण्हेइ विसेसओ य गिहिधम्मं ।
 नमिउं च चेइयाइं, संपत्तो निययभवणम्मि ॥ २३० ॥ तो महपउमो चक्की, छक्खंडमहीवई कुणइ भवणे । जिणभवण-
 बिबठावण-रहजत्तापमुहकिच्चाइं ॥ २३१ ॥ भुवणच्छेरयभूयं, सिरिजिणसासणपभावणं काउं । निम्मदियसत्तुवगं,
 रज्जं पालित्तु चिरकालं ॥ २३२ ॥ तो चक्कवट्टिरिद्धिं, परिहरिउं सुगुरुपायमूलम्मि । सामन्नमसापन्नं, पडिवन्नो मह-
 पउमचक्की ॥ २३३ ॥ उग्गतवं तविरुणं, दहिऊण य घाइकम्मवणगहणं । उप्पाडियवरनाणो, सिद्धिपयं सासयं पत्तो
 ॥ २३४ ॥ विण्हुकुमारोऽवि मुणी, जिणसासणउन्नइं करेऊण । उग्गतवचरणनिरओ, विहरेइ महीइ चिरकालं ॥२३५॥
 निट्टवियअट्टकम्मे, परिपालियनिरइयारमुणिधम्मो । लहिउं केवलनाणं, संपत्तो सासयं ठाणं ॥ २३६ ॥ तपःफलादि-
 ण्णुकुमारसाधु-र्मर्त्योऽपि जाताद्भुतदिव्यशक्तिः । लेभे महानन्दपदमतिष्ठां, ततस्तपस्यंतु जना नितान्तम् ॥ २३७ ॥

धर्मविधि
॥ ८६ ॥

इत्युक्तं धर्मभेदाख्यसप्तमद्वारमध्यगम् । चरित्राद्वैष्णुकौमाराद्विचित्रतपसः फलम् ॥ २३८ ॥

इतः क्रमसमायात-भावनाफलदर्शिनीम् । दृष्टान्तशालिनीमेनां, गाथामित्याह सूत्रकृत् ॥ १ ॥

भावणभावियमङ्गो, गिहिणोऽपि लहित्तु केवलं नाणं ।

परमपयं संपत्ता, केऽपि इलापुत्तनाएण ॥ ३९ ॥

व्याख्या-भावना-मनसः शुद्धपरिणामस्तेन भावितमतयो-वासितान्तःकरणाः, 'गृहिणोऽपि-गृहस्था अपि आस्तां निरगारिणां वार्त्ता, तेषां तद्योगे परमपदलाभनिश्चयात्, लब्ध्या-प्राप्य केवलज्ञानं परमपदं-प्रोक्षलक्षणं सम्प्राप्ताः केऽपि भव्या इलापुत्रज्ञातेन-इलासुतदृष्टान्तेन ॥ ३९ ॥ स चायं दृष्टान्तः—

अकलंकरायकलियं, वररमणीभूसियं विभूडल्लं । ईसरसरीरसरिसं, नयरमिलावद्धणं नाम ॥ १ ॥ तत्थत्थि इब्भ-
नामो, सिट्ठी वररयणरासिपोरकलिओ । गंभीरो गुरुसत्तो, लच्छीनिलओ समुद्धुव्व ॥ २ ॥ से धारिणि त्ति भज्जा,
सयावि कयआयरा गुणगणेषु । दोसेहि दूरओच्चिय, परिचत्ता मच्छरेणं व ॥ ३ ॥ सुहसायरमग्गाणं, तेसिं दिवसेसु
अइकमंतेसु । केउग्गमुव्व जाया, अपुत्तया दुक्खसंजणणी ॥ ४ ॥ अह तत्थ इलानामा, पुरदेवी आसि अइसयावासा ।
संकप्पियत्थपूरण-पवणा कप्पहुमलय व्व ॥ ५ ॥ तीसे सिट्ठी सपिओ, जणप्पवाहेण सुणिय विक्खाइं । पुत्तुप्पत्तिनि-
मित्तं, एयं ओयाइयं कुणइ ॥ ६ ॥ जइ मज्झ सुओ होहो, ता करिस्सामि देवि ! तुह भवणे । जत्तामहूसवमहं, नामंपि
तवाभिहाणेण ॥ ७ ॥ भवियव्वयावसेणं, संजाओ सेट्ठिणोइ अह गम्भो । पडिपुत्तेसु दिनेपुं, सुयं पसूया य सुमुद्धुत्ते ॥ ८ ॥

पकरणम्

॥ ८६ ॥

तत्तो इलाइ भवणे, कारइ जत्तामहूसवं सिट्ठी । दिवसे य दुवालसमे, देइ इलापुत्त इय नामं ॥९॥ अह सो बुड्ढि गच्छइ,
 निव्विग्घं पिउगिहम्मि निवसंतो । रमणीयरायचंपय—तरु व्व गिरिकुहरमज्झम्मि ॥ १० ॥ तेण कलासथाइं, सव्वाइ-
 वि अहिगयाइं लीलाए । थोवदिणेहिवि जाओ, सयलकलापारगो तत्तो ॥११॥ अह तारुन्नं पत्तो, आणंदंतो जणं स
 सव्वत्थ । कीलइ य जहिच्छाए, सद्धिं दुल्ललियमित्तेहिं ॥१२॥ अन्नदिणे पुरतीरे, नच्चंतिं लंखपुत्तियं एगं । विन्नाणरूव-
 रेहं व, पिक्खए सो इलापुत्तो ॥ १३ ॥ तो चित्तइ सो हियए, अहो अहो रूवमसरिसमिमीए । विन्नाणलच्छिलोला-
 उक्करिसो कोऽवि हु अउव्वो ॥ १४ ॥ लावन्नरसनईए, उदग्गसोदग्गधणनिहाणाए । निम्मावणे इमीए, नूणं अवरो
 विही कोऽवि ॥ १५ ॥ एवं सो ज्ञायंतो, मंतरहस्सं व तं नहिं हियए । तग्गुणगणेहिं बध्धु व्व, चलइ ठाणाउ नो क-
 हवि ॥ १६ ॥ अह तं निरिक्खिज्जं, चित्तालिहियं व निच्चलं मित्ता । जंपंति धरिय बाहुंमि, किं सहे ! ज्ञायसि मण-
 म्मि ? ॥१७॥ सो पुण तब्भणियाइं, वयणाइं सुणइ नेव बहिरु व्व । मूउ व्व न वा किंचिवि, तेसिं पच्चुत्तरं देइ ॥१८॥
 लज्जं कुलमज्जायं, अवकित्तिभयं च लंघिउं अह सो । तीइ नडोए लीणो, करेइ एयं मणो सहसा ॥ १९ ॥ एयं चिय
 पउमच्छि, नडीमहं कहवि परिणइस्सामि । नो वा पविसिय जलणंमि, जीवियं परिचइस्सामि ॥ २० ॥ मित्तेहिं आउ-
 लेहिं, अह कहमवि सो गिहम्मि आणीओ । तत्थवि तहेव चिट्ठइ, चित्तासंतत्तसव्वंगो ॥२१॥ तत्तो तप्पियरेहिं, विसं-
 दुलं तं तहा निरिक्खेउं । पुट्ठा तस्स वयस्सा, संभमओ भो किमेयंति ॥ २२ ॥ मित्तेहिं वि सो पुट्ठो, निव्वंधाओ म-
 णोगयं आइ । तं आयन्निय जणओ, संजाओ वज्जपहउ व्व ॥२३॥ अह आगंतूण सयं, स भणइ किं रे विचितियं तुमए ।

चंढालजलं अइसीयलंपि किं इच्छए विप्पो ? ॥ २४ ॥ किं रुवगुणवईओ, न संति दुप्पुत्त ! इव्वपुत्तीओ । आलवण-
स्सवि अणरिह-मिमं नडिं जमभिवंछेसि ॥ २५ ॥ अह आह इलापुत्तो, ताय ! वियाणे अहंपि अत्थमिमं । किंतु पय-
ट्ठेइ ममं, कामो वामो हडेणेव ॥ २६ ॥ किच्चाकिच्चं गरुयावि, ताय ! न मुणंति मयणगहगहिया । ता इइ जाणंतावि
हु, तुब्भे मं एवमाइसह ॥ २७ ॥ तो सिट्ठी अचिकिच्छं, तं नाऊणं उविकिखऊण गओ । कुधिओ उविकिखणीया, इय
सत्थपयं सुमरिऊण ॥ २८ ॥ इत्तो य इलापुत्तो, पभणावइ ते नडे समित्तेहिं । कणएणवि तोलेउं, एयं मे कन्नयं देह
॥ २९ ॥ तेहिवि जंपियमेयं, धणेण बहुणावि अम्ह नो कज्जं । किं विक्रयत्थमेसा, अम्हेहि नडो इहाणीया ॥ ३० ॥
उवभुज्जंतं दव्वं, जाइ खयं अइवहंपि कालेण । एसा पुण अम्हाणं, सयावि जंगमनिही अखओ ॥ ३१ ॥ जइ तस्स
अत्थि नेहो, उवरिं एयाइ ता नडो होउ । अम्हाण मिलउ सोऽवि हु, तह सिक्खउ सिप्पविज्जाओ ॥ ३२ ॥ तो पुव्वभव-
सिणेहा, तीए अच्चंतरत्तहियओ सो । लज्जाजणाववायाइ, कारणे मुयइ दूरेण ॥ ३३ ॥ मिलइ य तेसिं तज्जाइउ व्व
मूढो भमेइ तेहिं समं । सिक्खेइ तओ सिग्घं, सो निउणं सिप्पविज्जंपि ॥ ३४ ॥ अह तं जंपंति नडा, तुमं इलापुत्त !
संपयं बहुयं । दव्वं उवाज्जऊणं, परिणसुं एयं नडिं तुट्ठो ॥ ३५ ॥ अह सो तेसिं वयणं, मन्निय नडपेढएण परियरिओ ।
दव्वोवज्जणकज्जे, पत्तो विन्नायडपुरम्नि ॥ ३६ ॥ वइयरमेयं एयस्स, जाणिउं कोउगेण तत्थ निवो । तं आहविउं जंपइ,
दंससु नियअवसरं मज्झ ॥ ३७ ॥ तो बीयदिणे पत्तो, नियसामग्गीजुओ इलापुत्तो । संतेउरो निवोऽवि हु, निरि-
क्खिउं नट्टमुवविट्ठो ॥ ३८ ॥ अह अम्भालहवंसो, नडेहि भूमीइ तत्थ निक्खणिओ । वट्ठो य कोलएसुं, चउदिसिं सुदि-

ढदोरेहिं ॥ ३९ ॥ वंसस्स उवरि गरुयं, निवेसियं कट्टफलयमेगं च । अंतसु तस्स निहिया, लोहमया कीलया दो दो
 ॥ ४० ॥ (वा)यंति तहा जुगवं, वाइत्ताइं गुरुस्सरं तत्थ । नट्टनिरिक्खणहेउं, आहवणत्थं च लोयाणं ॥ ४१ ॥ तत्तो य इलापुत्तो,
 असिखेडयवुग्गपाणिओ संतो । सच्छिदपाउए पहिरिऊण तं वंसमारुढो ॥ ४२ ॥ सा कन्नया नडो पुण, गाइणि-
 विंदेण संगया तत्थ । होऊण वंसमूले, गायइ सरगामसंसुद्धं ॥ ४३ ॥ वंसुवरि इलापुत्तो, नच्चेई खग्गखेडएवि समे ।
 पेक्खगजणनिवहाणं, तइया सह अंतकरणेहिं ॥ ४४ ॥ किरणाई सत्त पच्छा-मुहाइ सत्तेव अभिमुहाई च । सो देइ कील-
 गगए, कुव्वंतो पाउयाछिहे ॥ ४५ ॥ तो नट्टेणं तेणं, इमस्स अइसाइणा जणो सब्बो । तह रंजिओ मणे जह, जाओ
 सब्बस्सदाणमई ॥ ४६ ॥ नवरं पढमं चायं, दिज्जंतं नरवरेण तस्स तहिं । चिट्ठइ पडिक्खमाणो, बलाउ हत्थंमि धरिउ
 व्व ॥ ४७ ॥ राया तं पुण कन्नं, पिक्खिय चित्तेइ तीइ अणुरत्तो । परिणेमि अहं एयं, जइ एसो मरइ पडिऊण ॥ ४८ ॥
 तो भणइ इलापुत्तं, चुक्कमणो नरवई अहो सम्मं । न तुमं दिट्ठो सि मया, ता पुणरवि देसु किरणाइं ॥ ४९ ॥ अह कसि-
 णमुहो जाओ, सब्बोऽवि जणो तहिं ससोउ व्व । तोसाउ इलापुत्तो, वि तह पुणो देइ किरणाइं ॥ ५० ॥ तप्पडणाकंखाए,
 तहेव जंपइ इलासुयं निवई । तत्तो सयलजणेणं, नायं रन्नो मणो दुट्ठं ॥ ५१ ॥ आसापिसायनडिओ, इलासुओ ताइ
 पुणरवि करेइ । किं किं न कुणंति जणा, अंतरिया लोभमुच्छाए ? ॥ ५२ ॥ अइ चित्तेइ नरनाहो, अच्छरियमिमस्स सुदिढ-
 अब्भासो । जं एस विसमकिरणे, पुणो पुणो देइ अक्खलिओ ॥ ५३ ॥ तत्तो जंपइ निवई, दुट्ठो दट्ठेण तं परिस्संतं ।
 देसु पुणोऽवि हु किरणे, अदरिइ जेण कारेमि ॥ ५४ ॥ तं आयन्निय लोओ, विरत्तचित्तो निवम्मि तह जाओ । जह

धर्मविधि
॥८८॥

पञ्चक्खंवि तहिं, अक्कोसे देइ भूवइणो ॥ ५५ ॥ तत्तो इल्लासुएणवि, नायं निवइस्स दुट्ठहिययत्तं । एसोऽवि नडीलुद्धो,
नूणं मह मच्चुमीहेइ ॥ ५६ ॥ तइया य समीवत्थे, धणिणो कस्सवि गिहम्मि स महप्पा । वंसग्गत्यो पिकखइ, भिक्खट्ठ-
मुवागए सुणिणो ॥ ५७ ॥ तो गाढायरपुव्वं, मणुन्नआहारगाहणकएण । अब्भत्थिज्जंति तहिं, एरिसरूवाहि रमणो-
हिं ॥ ५८ ॥ उन्नयपीणपओहर-मंडलघोलंततारहाराहिं । भत्तिवसुब्भवसंभम-लहसियंसुयपयडमालाहिं ॥ ५९ ॥ रण-
झणिरकडयकंकण-नेउरकिंकिणिरवेण गुहिरेण । माणसगुहापसुत्तं, जग्गावंतीहिं मयणहरिं ॥ ६० ॥ तदंसणेऽवि तेसिं,
आहारविसुद्धिबद्धदिट्ठीण । जियइंदियपसराणं, न चलइ चित्तं मणागंपि ॥ ६१ ॥ तं दट्ठमिलापुत्तो, चित्तइ संवेगरंग-
रससित्तो । एयम्मि जीवलोए, अहह ! महामोहमाहप्पं ॥ ६२ ॥ केरिसकुलम्मि जाओ, अहं समिद्धंमि उत्तमगुणम्मि ।
ईसरकन्नाहिवि कित्तियाहि अब्भत्थिओ तइया ॥ ६३ ॥ रत्तो पुण एयाए, नडीइ जस्संगवंछिण्णावि । इत्थवि जाओ
धिद्धो, ठाणं एरिस अणत्थाणं ॥ ६४ ॥ पावो अकज्जनिरओ, कह दंसिस्सामि नियमुहंपि अहं । अन्नाणत्तेण तया, न
य गणिओ जेण जणओऽवि ॥ ६५ ॥ सुणियं न मित्तभणियं, न चित्तियं अप्पणो य लहुयत्तं । न कुलकमोऽवि गणिओ,
न लज्जियं नियगुणाणंपि ॥ ६६ ॥ नीरस्स पवाहेण व, मए तया नीयगामिणा ताव । विहियं अकज्जमेयं, मज्झवि अहिओ
इमो निवई ॥ ६७ ॥ परिणीय अच्छरोवमरूवाओ, बहुयरायकन्नाओ । सिच्छाइ विसयसुक्खं, भुंजंतोऽवि हु न जं तित्तो
॥ ६८ ॥ एयाइ आच्छप्पाए, नडीइ रन्नो न लज्जइ इयाणिं । अवजसरज्जब्भंसाइ, जायए जेण तक्कालं ॥ ६९ ॥
सव्वत्थवि अक्खलियं, वित्थरइ महीइ मोहनिवललियं । परमपयबद्धमइणो, मुत्तूण इमे महामुणिणो ॥ ७० ॥ सिंगार-

पकरणम्

॥८८॥

सुंदरासुवि, दिट्ठासु वरंगणासु जं एवं । धाराहयव्व वसहा, वच्चंति महिं पलोयंति ॥ ७१ ॥ दूरे वयणवियारो इमाण
 न रमइ मणोऽवि रमणोसु । तिहुयणजईवि मयणो, जिइंदियाणं कुणउ किं वा ॥ ७२ ॥ ता एएच्चिअ धन्ना, अइ
 निम्मलसीलधारिणो तिजए । लग्गो अहंपि संपइ, उत्तममग्गम्मि एयाण ॥ ७३ ॥ एवं तिगरणमुद्धं, भावंतो खविय
 घाइकम्मो सो । भावचरित्तारूढो, पावेई केवलं नाणं ॥ ७४ ॥ नडधूयावि हु नाऊण, निवइणो तं मणोगयं भावं ।
 चित्तइ धिरत्थु मह जुव्वणस्स तह रुवललियाण ॥ ७५ ॥ मज्झ कए एगेणं एएणं मोहमोहियमणेणं । चत्ताइ जणय-
 जणणी-लच्छीसकुलकमाईणि ॥ ७६ ॥ बोएण निवइणा पुण, इमिणा तं किं पि ववसियं हियए । जं उतुं पि न तीरइ,
 विवेयवंतेहि वयणेण ॥ ७७ ॥ ता एसो संसारो, पिक्खिज्जंतो विवेयदिट्ठोए । सव्वाणत्थाण गिहं, परिहरियव्वो कुसंगो
 व्व ॥ ७८ ॥ इय संवेगसुहारस-सित्ताए भवविरत्तचित्ताए । तोएवि खीणकम्माइ, पाचियं केवलं नाणं ॥ ७९ ॥
 अह तत्थ निवइपासे, आसीणा आसि पट्टदेवीवि । सावि हु तं निवभावं, दिट्ठिवियाराइणा मुणइ ॥ ८० ॥ चित्तइ
 य महंतोऽवि हु, जगजगढणमोहमोहिया होही । मइराउम्मत्ता इव, किञ्चाकिञ्चं न जाणंति ॥ ८१ ॥ नो वा कत्थेस निवो,
 कत्थ इयं लंखपुत्तिया मइला । कत्थ इमो अणुरागो, अम्हाणं सन्निहाणेऽवि ॥ ८२ ॥ एवं विडम्बणाफल-मबलोइय
 एरिसं भवसरूवं । पडिबंधो विसएसुं, जो अउजवि सो महामोहो ॥ ८३ ॥ इय सुद्धभावणानल-जालानिहूकम्म-
 कक्खाए । केवलनाणुप्पत्ती, जाया तीसेवि तक्कालं ॥ ८४ ॥ निम्मलनियकुललंछण-जणयं तं तारिसं जणविरागं ।
 पिक्खेज्जण बिरत्तो, चित्तइ हियए नरिंदोवि ॥ ८५ ॥ पइयं मज्झ पडुत्तं, पळभट्टं तह विवेयमाइप्पं । लोयविरुद्धं पि मए,

धर्मविधि
॥८९॥

जं एयं चित्तियमकज्जं ॥ ८६ ॥ जह जलही सल्लिखेहि, दुप्पूरो इंधणेहि जलणो वा । तह एसोऽवि हु अप्पा, बहुएहि विसयसुक्खेहि ॥ ८७ ॥ चइउं कुलादि एसो, रत्तो एआइ अह धणासाए । संपत्तो मह पासे, मए वि पुण एरिसं वि-
हियं ॥ ८८ ॥ ता को अप्पवसप्पा, निवसइ संसारचारए इत्थ । जत्थ चलंति अठाणे, मइओ अम्हारिसाणंपि ॥ ८९ ॥
इच्चाइ भावणाजल-पक्खाल्लिअकम्मकदमो सोऽवि । आरुहिय खवगसेहि, संजाओ केवल्लभाणी ॥ ९० ॥ अह तेसि चउण्हं-
पि हु, अप्पडिहयनाणमुणियतिजयाणं । एसा ठिइ त्ति सासण-देवी अप्पेइ मुणिवेसं ॥ ९१ ॥ आसन्नवतरेहि तच्चरिय-
चमक्किएहि अह तत्थ । स इल्लासुयस्स वंसो, सुवन्नकमलीकओ सहसा ॥ ९२ ॥ तत्तो तत्थासीणो, पडिबोढत्थं समत्थ-
लोयाण । उवइसइ इल्लापुत्तो, एयं नियपुव्वभवचरियं ॥ ९३ ॥ नयरंमि वसंतउरे, आसि दिओ अगिसम्म नामेण ।
जो सच्छंदमईवि हु, गुरुजणआणं न लंघेइ ॥ ९४ ॥ अह सो कयाइ धम्मं, सोऊणं सुगुरुपायमूलम्मि । पडिबज्जइ पव्वज्जं,
पढइ य सुत्तं च उवउत्तो ॥ ९५ ॥ तब्भज्जावि हु दिक्खं, गिण्हइ पइणोऽणुरागसंगेण । तो साहुणीसमीवे, साऽवि
हु विहिणा सुयं पढइ ॥ ९६ ॥ अह अगिसम्मसमणो, न मुयइ भज्जाइ उवरि अणुरायं । साऽवि पुण वंभणी हं, इय
जाइमयं सया धरइ ॥ ९७ ॥ तत्तो य अणालोइयअपडिक्कंताइ अणसणं काउं । उप्पन्नाइं दुन्निवि वेमाणियदेवमज्झम्मि
॥ ९८ ॥ सो अगिसम्मजीवो, चविऊण अहं इल्लासुओ जाओ । भज्जवाय जाइमयओ, एसा जाया नढी मइला ॥ ९९ ॥
तो भज्जानेहेणं, पुव्वमणालोइएण नडिओ हं । इत्तियकालं संपइ, पुण सुद्धो भावणावसओ ॥ १०० ॥ इय अच्छेरयभूयं,
सोउं दहं च तेसि चरियमिमं । पडिबुद्धो तत्थ जणो, भावणधम्ममुज्जुओ जाओ ॥ १०१ ॥ इल्लासुतस्त्यक्त्तगृहिव्रतोऽपि,

पकरणम्

॥८९॥

यत्कष्टतः साधुभिरप्यलभ्यम् । तत्केवलज्ञानमवाप यस्मात्, तां भावनां भो भविकाः ! कुरुध्वम् ॥ १०२ ॥ इत्युक्तं ध-
र्मभेदाख्य-सप्तमद्वारमध्यगम् । भावनाधर्ममाहात्म्य-मिलापुत्रवरित्रतः ॥ १०३ ॥

यदुक्तं साधुगार्हस्थ्य-भेदाद्धर्मो द्विधेति च । तस्य प्रकाशिनीमेनां, गाथामित्याह सूत्रकृत् ॥ १ ॥

साधुगिहिधम्मभेया, दुविहो धम्मो य तत्थ जइयव्वं ।

पढमं जईण धम्मो, गिहिधम्मे तदसमत्थेहिं ॥ ४० ॥

व्याख्याः-साधुगृहिधर्मभेदात् द्विविधो-द्विप्रकारो धर्मश्च-समुच्चये तत्र-तयोर्विषये यतितव्यं-उद्यमनीयं
क्वेत्याह-प्रथमं यतीनां धर्मे तदसमर्थैः-यतिधर्मशक्तिविकलैर्गृहिधर्मे यतितव्यमिति सम्बन्धः ॥ ४० ॥ तयोः
किम्मूलमित्याह-

मूलं तेसिं तरुस्स व, सम्मत्तं जमिह होइ भव्वाणं ।

सद्वहणं देवयधम्म-मग्गसुस्समणतत्तेसु ॥ ४१ ॥

व्याख्या-‘तेसिं’ ति प्राकृतत्वात् तयोः-साधुगृहिधर्मयोर्मूलमिव मूलं आधारभूतत्वात्, कुस्येव ? तरोरिव, किं ?
सम्यक्त्वं, तच्च किंस्वरूप मित्याह-यदिह भव्यानां देवताधर्ममार्गमुश्रमणतत्त्वेषु श्रद्धानं, तत्र देवतादीनां पञ्चानां लेशतः
स्वरूपमुच्यते, तद्यथा-सर्वज्ञो जितरागादिदोषस्रैलोक्यपूजितः । यथास्थितार्थवादी च, देवोऽहं परमेश्वरः ॥ १ ॥ ये

स्त्रीशस्त्राक्षसूत्रादिरागाद्यङ्ककलङ्किताः । निग्रहानुग्रहपरास्ते देवाः स्युर्न मुक्तये ॥ २ ॥ दुर्गतिप्रपत्त्याणिधारणाद्धर्म उच्यते । संयमादिर्दशविधः, सर्वज्ञोक्तो विमुक्तये ॥ ३ ॥ मिथ्यादृष्टिभिराम्नातो, हिंसाद्यैः कलुषीकृतः । स धर्म इति वित्तोऽपि, भवभ्रमणकारणम् ॥ ४ ॥ देवार्चासद्गुरुपास्तिजीवरक्षादिकाः क्रियाः । सम्यक्विधानमेतासामेष मार्गोऽप-
वर्गदः ॥ ५ ॥ स्वबुद्धिकल्पितानेककुग्राहग्रस्तचेतसाम् । या प्रवृत्तिर्तृणां स स्यादमार्गो दुर्गतिप्रदः ॥ ६ ॥ महाव्रतधरा धीरा, भैक्षमात्रोपजीविनः । सामायिकस्था धर्मोपदेशका गुरवो मताः ॥ ७ ॥ सर्वाभिलाषिणः सर्वभोजिनः सपरिग्रहाः । अब्रह्मचारिणो मिथ्योपदेशा गुरवो न तु ॥ ८ ॥ जीवाजीवौ तथा पुण्य-प्रपुण्याश्रवसंवराः । निर्जरा बन्धमोक्षौ च, तस्वा नीति नवाभ्यधुः ॥ ९ ॥ एक एव हि भूतात्मा, देहे देहे व्यवस्थितः । इत्यादिकमतत्त्वं स्यात्, प्रमाणान्तरबाधितम् ॥ १० ॥ एतेषु यत्सम्यक्श्रद्धानं तत्सम्यक्त्वमिति भावार्थः ॥ ४१ ॥ इदानीं तद्भेदानुपदर्शयन्नाह—

तं पुण निसग्गउवएस-पमुहभएहि दसविहं सम्मं ।

धारिज्ज वज्जिऊणं तिविहं तिविहेण मिच्छत्तं ॥ ४२ ॥

व्याख्याः—तत्पुनः सम्यक्त्वं धारयेत्—विभृयात् निसर्गोपदेशरुचिप्रमुखभेदैर्दशविधम्, तद्यथा—निसग्ग १ वएस, २ णा ३ सुय ४ बीया ५ भिगम ६ वित्थर ७ क्रियासु ८ । संखेवे ९ धम्ममि य १०, रुङ्गो सम्मत्तमिय दसहा ॥ १ ॥ जो जिणदिहे भावे, चउन्विहे सहहेइ सयमेव । एमेव नअह चि य, निस्सग्गरुई स नायव्वो ॥ २ ॥ एए चेव उ भावे,

उवइहे जो परेण सहइ । छउमत्थेण जिणेण व उवएसइत्ति बोद्धव्वो ॥ ३ ॥ रागो दोसो मोहो, अन्नाणं जस्स अवगयं
 होइ । आणाए रोयंतो सो खलु आणारुई भणिओ ॥ ४ ॥ जो सुत्तमहिज्जंतो, सुएण उग्गाहए य सम्मत्तं । अंगेण बाहिरेण
 व, सो सुत्तरुइत्ति नायव्वो ॥ ५ ॥ एगपएणेगाइं, पयाइं पयरईं रुइय सम्मत्ते । उदगि व्व तिल्लविंदू, सो वीयरुइत्ति
 नायव्वो ॥ ६ ॥ सो होइ अभिग्गमरुई, सुयनाणं जस्स अत्थओ दिट्ठं । एक्कारस अंगाइं. पइन्नगा दिट्ठिवाओ य ॥ ७ ॥
 दव्वाण सव्वभावा, सव्वपमाणेण जेण उवलद्धा । सव्वाहिं नयविहीहिं, वित्थाररुई हवइ एसो ॥ ८ ॥ दंसणनाणचरित्ते,
 तवविणए सच्चसमिइगुत्तीसु । जो किरियाभावरओ, सो खलु किरियारुई नाम ॥ ९ ॥ अणभिग्गहियकुदिट्ठी,
 संखेवरुइत्ति होइ नायव्वो । अविसारओ पवयणे, अणभिग्गहिओ य सेसेसु ॥ १० ॥ जो अत्थिकायधम्मं, सुयधम्मं खलु
 चरित्तधम्मं च । सहइ जिणाभिहियं, सो धम्मरुइत्ति नायव्वो ॥ ११ ॥ इति दशविधं सम्यक्त्वं धारयेदिति पिण्डार्थः, किं
 कृत्वेत्याह—वर्जयित्वा—परित्यज्य त्रिविधं त्रिविधेन—मनोवचनकायैः किं तत् ?—मिथ्यात्वं, तस्य स्वरूपमिदं—देवबुद्धिरदेवेऽपि,
 कुगुरौ गुरुवासना । अतच्चे तत्त्वबुद्धिर्या, तन्मिथ्यात्वमुदाहृतम् ॥ १ ॥ इदानीं सम्यक्त्वलाभे यत्कर्त्तव्यं तत्सदृष्टान्तमाह—

अशुद्धलहे सम्मत्ते, संपत्ते भोगसंगमवहाय ।

गिण्हज्ज साहुधम्मं, दसभेयं थूलज्जहु व ॥ ४३ ॥

व्याख्या—अतिदुर्लभे—बहुकर्मक्षयोपशमलभ्यत्वात् सम्यक्त्वे सम्प्राप्ते भोगसङ्गं—विषयसुखं अपहाय—परित्यज्य साधु-

धर्मं दशभेदं गृणीयात्, ते चामी भेदाः—

खंती य महवऽज्जव मुत्ती तव संजमे य बोद्धे ।

सच्चं सोयं आकिंचणं च, बंजं च जइधम्मो ॥ ४४ ॥

व्याख्याः— तत्र क्षान्तिः—क्षमा १, मार्दवं—अस्तब्धत्वं २, आर्जवं—अकौटिल्यं ३, मुक्तिः—निर्लोभता ४, तपः—अनश-
नादिद्वादशविधं ५, संयमः—पठचाश्रवाद्विरमणं पठचेन्द्रियनिग्रहः कषायजयः । दण्डत्रयविरतिश्चेति संयमः सप्तदशभेदः ॥ १॥ ६, सत्यं—
अलीकवचनत्यागः ७, शौचं—अदत्तादाननिषेधः ८, आकिंचन्यं—निष्परिग्रहता ९, ब्रह्म—चतुर्थव्रतपालनं १० । इत्येष दशधा
धर्मः, सर्वज्ञैः परिभाषितः । ज्ञात्वा चैव हि कृत्वा च, गच्छंति परमां गतिम् १ ॥ क इव स्थूलभद्र इव ॥ ४४ ॥ तत्सम्बन्धश्चायं—

अत्थि इह भरहखित्ते, बहुविहवणसंडगिरिवरविचित्तं । नयरं पाडलिपुत्तं, सगं व सया विबुहजुत्तं ॥ १ ॥ साहिय-
भरहतिखंडो, हरिव्व रिउअसुरखंडणपयंडो । लच्छीइ कयाणंदो, तत्थासि महानिवो नंदो ॥ २ ॥ सयलंतेउरतिलया, महग्घसी-
लाइगुणरयणनिलया । नरवइचित्तावासा, तस्स पिआ आसि ससिहासा ॥ ३ ॥ मंती से सगडालो, फुरंतमिच्छत्तकंदकुहालो ।
जो सत्तसमुदणं, उवमिज्जइ सह समुदणं ॥ ४ ॥ सीलालंकारधरा, सयावि पच्चक्खरूवगुणपवरा । तस्स पिआ थिरपगई,
अउव्वलच्छिव्व लच्छिवई ॥ ५ ॥ पुत्तो य थूलभदो, निम्मलगुणरयणउब्भवसमुदो । रूवेणं कंदप्पो, बुद्धीए तियसगुरुक्कप्पो ॥ ६ ॥
तब्बीओ पुण सिरिओ, कलाहि निसिनाह इव अलंकरिओ । जो सोमपगइगुणओ, सयलजणाणंदसंजणओ ॥ ७ ॥ तत्थेव आसि

वेसा, विन्नायासेसरइगुणविसेसा । कयकामुयजगतोसा, सुपसिद्धा नामओ कोसा ॥ ८ ॥ तब्भोगसुहासत्तो, स थूलभद्दो अणंगम-
 यमत्तो । तीसे गिहम्मि वसिओ, बारस वरिसे विसयरसिओ ॥ ९ ॥ सिरिओऽवि अंगरक्खो, विहिओ नंदेण रिउविजयदक्खो ।
 रन्नो वीसासाओ, बीयं हियं व सो जाओ ॥ १० ॥ इत्तो य तत्थ पत्तो, वररुइनामेण माहणो एगो । चउविज्जावउवयणो,
 सिद्धिकरो नव्वकव्वाणं ॥ ११ ॥ सो गंतूण पभाए, नंदनिवं संथुणेइ अत्थाणे । नवविरइयकव्वाणं, अणुदिणमटुत्तरसरण ॥ १२ ॥
 मिच्छत्तियंति काउं, सगडालो नेव तं पसंसेइ । नंदो तुट्ठोऽवि तओ, न तुट्ठिदाणं कुणइ तस्स ॥ १३ ॥ तं नाऊण वररुई,
 दाणअसंपत्तिकारणं तत्थ । आराहइ देवीभिव, घरणिं से मंतिणो निच्चं ॥ १४ ॥ सो तुट्ठाए तीए, अन्नदिणे पुच्छिओ कहइ कज्जं ।
 निवपुरओ तुह भत्ता, मह कव्वाइं पसंसेउ ॥ १५ ॥ तस्सुवरोहेण तओ, विन्नत्तो तीइ भणइ मंतीवि । मिच्छत्तियस्स वयणं, कहं
 पसंसामि एयस्स ? ॥ १६ ॥ अह तीएँ अग्गहेणं, भणिओ तं तह पवज्जए मंती । इत्थीवालामूढाण, अग्गहो जेण अइबलिओ ॥ १७ ॥
 तो निवपुरओ कव्वं, नवं पढंतस्स तस्स नरवइणो । मंती अहो सुभासिय—मिमंति वयणं पयंपेइ ॥ १८ ॥ तं सो दीणारसयं,
 अट्ठहियं देइ तस्स नंदनिवो । जं जीवावइ राय—प्पहाणवयणंपि अणुकूलं ॥ १९ ॥ अडहियदीणारसए, दिज्जंते पइदिणंपि नर-
 वइणा । विन्नवइ निवं मंती, निच्चं दिज्जइ किमेयंति ? ॥ २० ॥ अह भणइ निवो मंतिं, देमो एयस्स तुह पसंसाए । जइ देमो
 सयमम्हे, ता किं पुव्वंपि नो दिन्नं ? ॥ २१ ॥ मंतीवि भणइ सामिय !, एस पसंसा इमस्स नो विहिया । तइया परकीयाइं,
 कव्वाइ पसंसियाइ मए ॥ २२ ॥ एसो परकव्वाइं, सकयाइ करित्तु पढइ अम्ह पुरो । किं सच्चमिमं नो वा ?, इय पुच्छइ नरवई
 मंतिं ॥ २३ ॥ एएण पढियकव्वाइ, देव ! जाणंति बालियाओऽवि । दंसिस्सामि पभाए, इय भणइ निवंपि सगडालो ॥ २४ ॥

तस्स य सत्त सुयाओ, इमाउ जक्खं त्ति जक्खदिन्ना य । भूया य भूयदिन्ना, ए(से)णा रेणा तहा वेणा ॥ २५ ॥ तासिं जिट्ठा
गिण्हइ, इगवारुत्तं तहावराओऽवि । दुतियावारक्कमओ, जा सत्तहि सत्तमी भणइ ॥ २६ ॥ अह बीयदिणे ताओ, नीयाओ
नियसुयाउ निवपासे । जवणीअंतरियाओ, निवेसियाओ य सचिवेणं ॥ २७ ॥ तत्थ (य) अट्ठहियसए, पढिए कव्वाण तत्थ
वररुइणा । पभणंति जहाकमसो, मंतिसुयाओऽवि तह चेव ॥ २८ ॥ तो नंदनिवो रुट्ठो, तं दाणं नेव देइ वररुइणो । जं सचि-
वकओवाया, अणुग्गहे निग्गहे य स्वमा ॥ २९ ॥ अह वररुइणा गंतुं, जंतं गंगाजलंमि संठवियं । तम्मज्जे अट्ठुत्तर-दीणारस-
यस्स गंठी य ॥ ३० ॥ तो दिवसग्गहे गंगं थोउं जंतं पएण अक्कमइ । तत्तो ते दीनारा, उप्पइय पढंति तस्स करे ॥ ३१ ॥
सो कुणइ निच्चमेवं, तओ जणो विम्हिओ पसंसेइ । रायाऽवि जणसुइए, तं सोउं मंतिणो कहइ ॥ ३२ ॥ जइ सच्चमिमं चिट्ठइ,
ता कल्ले देव ! तंपि पिक्खामो । इय मंतिणो गुरुस्स व, तं वयणं मन्नइ तहेव ॥ ३३ ॥ सिक्खं दाऊण चरं, संझासमयम्मि
पेसए मंती । सो सरवणे निलीणो, रहिओ पक्खिव्व पच्छन्नो ॥ ३४ ॥ अह वररुइवि तइआ, छन्नं गंगाजलंमि गंतूण ।
दीणारट्ठुत्तरसय-गंठिं निसिउं गओ सगिहे ॥ ३५ ॥ महिमं व तस्स तत्तो, तं गंठिं गिण्हिउं चरो सोऽवि । सचिवस्स सिग्घ-
मप्पइ, लंचादव्वं व एगंते ॥ ३६ ॥ अह तं गिण्हिय गंठिं, मंती सह निवइणा पभायंमि । गंगं पत्तो तत्थ य, निच्चठिइए वररुइ-
वि ॥ ३७ ॥ थुइअंते तं जंतं, चालइ चरणेण वररुइ नवरं । अप्पुन्नस्स निही इव, न चडइ हत्थंमि सो गंठी ॥ ३८ ॥
तो वररुइ गवेसइ, तं गंठिं पाणिणाऽवि पाणीए । अलहंतो जाव ठिओ, घट्ठो धुत्तु व्व मोणेण ॥ ३९ ॥ अह भणियममच्चेणं,
किं ते गंगा न देइ ? भो विप्प ! । नासीकयंपि दव्वं, पुणो पुणो जं निरक्खेसि ॥ ४० ॥ तो हसिऊणं सचिवो, अप्पइ से पुव्व-

गहियगंठिं तं । उवलक्खिउण गिण्हसु, इय जंपंतो जणसमक्खं ॥ ४१ ॥ अह तीए गंठीए, हिययंमिवि सो करे चडंतीए ।
तमवत्थं संपत्तो, जा मरणाओऽवि अइदुसहा ॥ ४२ ॥ जणविप्पयारणकए, संझाए एस खिवइ इह गंठिं । तो गिण्हेइ पभाए,
इय सगडालो भणइ नंदं ॥ ४३ ॥ सचिव ! वियाणियमेयं, तुमए निउणंपि पुव्वकहियं व । इय वन्नंतो मंतिं, पत्तो राया
नियावासे ॥ ४४ ॥ तो सचिवं पइ कुविओ, पडियारं चितए वररुई वि । पुच्छइ तग्गिहवत्तं, सयणो इव चेडियाईयं ॥ ४५ ॥
अह काऽवि सचिवचेडी, उवयरिया तेण कहइ तस्स इमं । भुंजिस्सइ मंतिगिहे, निवो सयं सिरिययविवाहे ॥ ४६ ॥ तो निव-
ढोयणजुग्गाइं, तत्थ खग्गाइयाइं सत्थाइं । सज्जिज्जंति निरंतर-मारंभं संगरस्सेव ॥ ४७ ॥ तत्तो वररुइ विप्पो, छलवेई तं छलं
वियाणित्ता । चणयाइदाणपुव्वं, इय पाढइ डिंभरूवाइं ॥ ४८ ॥ एउ लोउ नवि याणइ, जं सगडालु करेसइ । नंदराओ मारेवि-
णु, सिरिओ रज्जि ठवेसइ ॥ ४९ ॥ अह तिगचउक्कचच्चर-ठाणाइसु तं पढंति ते डिंभा । तो जणसुईवि एवं, सुणिउं नदोऽवि
चितेइ ॥ ५० ॥ जंपंति बालया जं, जं जं जंपंति साहवो लोए । जा उप्पत्तियभासा, न हवइ सा अन्नहा नूणं ॥ ५१ ॥ तो
तप्पच्चयहेउं, नियपुरिसं पेसए सचिवभुवणे । सो गंतुं सत्थाइं, जहदिट्ठं साहइ निवस्स ॥ ५२ ॥ तत्तो संवावसरे, आगच्छं-
तस्स मंतिणो नमिउं । सह विहिणा नंदनिवो, कोवेण परम्महो ठाइ ॥ ५३ ॥ अह तं कुवियं नाउं, सचिवो सिरियं गिहं गओ
भणइ । केणवि निवस्स पुरओ, रिउव्व कहिओ अभत्तोऽहं ॥ ५४ ॥ तो अम्हाण अकम्हा, उवट्ठिओ वच्छ ! कुलवहो एसो ।
रक्खिस्सामि अहं जइ, कुणसि तुमं मज्झ आएसं ॥ ५५ ॥ जइया नमामि निवइं, तइया छिदिज्ज मह सिरं असिणा । वज्झो
सामिअभत्तो, पियावि इय तो भणिज्जासु ॥ ५६ ॥ जरसावि नियडमरणस्स मज्झ एवं गएसु पाणेसु । नियकुलगिहस्स तो तं,

आधारो होसि थंभु व्व ॥ ५७ ॥ सिरिओ अंसुपवाहं, मुंचंतो गग्गयस्सरं भणइ । किं ताय ! घोरकम्मं, चंडालोऽवि हु कुणइ
एयं ॥ ५८ ॥ भणइ पिया वच्छ ! तुमं, गुरुवयणवियारणं पकुव्वंतो । संपइ नियसत्तूणं, मणोरहे चेव पूरेसि ॥ ५९ ॥ राया
जमुव्व कुविओ, सकुडुंबे चेव जा हणइ अम्हे । ताव ममेगस्स खए, रक्खेसु कुलक्खयं वच्छ ! ॥ ६० ॥ भक्खियतालउडविसं,
निवं नमिस्सामि तो मह मुयस्स । छिदिज्ज तुमं सीसं, पिउहच्चावि हु न ते वच्छ ! ॥ ६१ ॥ इय बोहिओ स पिउणा, तं
पडिवज्जिय करेइ तह चेव । उत्तरसुहफलकज्जे, कुणंति असुहंपि धीमंतो ॥ ६२ ॥ तुमए वच्छ ! किमेयं, सहसा अइदुकरं
कयं कम्मं । एयं ससंभमेणं, निवेण पुट्ठो भणइ सिरिओ ॥ ६३ ॥ जइयच्चिय सामि ! तए, चुको नाओ इमो हओ तइया ।
पहुमणअणुसारेणं, जम्हा भिच्चाणवि पवित्ती ॥ ६४ ॥ देव ! वियारो जुज्जइ, भिच्चाण सयं वियाणिए दोसे । तम्मि पुण
सामिमुणिए, पडियारो चेव न वियारो ॥ ६५ ॥ अह सच्चिवमरणकज्जाइ कारिउं सिरिययं भणइ नंदो । सयलव्वावारजुयं,
गिण्हसु मुहं इमं पिउणो ॥ ६६ ॥ अह विन्नवेइ सिरिओ, नंदनिवं पणमिऊण इह देव ! । चिट्ठइ जिट्ठो भाया, मह इट्ठो थूलभहु
त्ति ॥ ६७ ॥ नियजणयपसाएणं, कोसावेसागिहंमि निच्चं(ब्भं)तं । जाया बारस वरिसा, विसयसुहं भुंजमाणस्स ॥ ६८ ॥ अह आह-
विय तमत्थं, स थूलभहोऽवि निवइणा भणिओ । आलुच्चिऊग एयं, देव ! करिस्साभि इय भणइ ॥ ६९ ॥ आलुच्चसु इण्हि
चिय, इय निववयणाउ थूलभहोऽवि । गंतुं असोगवगियाइ, चितए नियमणे एवं ॥ ७० ॥ सुहकारणाइभोयण-सयणसिगाणा-
इयावि कालम्मि । न हवंति निओगीणं, रोरण व परवसाण सया ॥ ७१ ॥ धम्मत्थकाममुक्खा, भणिया मणुयत्ततरुवरस्स
फलं । तं पुण निओगिणो कह, निओगहिमदहणदाहाओ ? ॥ ७२ ॥ तत्थ अणिट्ठियपावा-रंभेसु सया पसत्तचित्ताणं । छायाइ

आयवो इव, वहइ निओगीण कह धम्मो ? ॥ ७३ ॥ रुहिरं व जलूगाओ, गिण्हंति निओगिणो जमिह अत्थं । सो पच्छा निप्पी-
लिय, धिप्पइ रत्ता बलेणावि ॥ ७४ ॥ पावंति पराहीणा, निओगिणो जं च कामसुखमिह । कयकिणियमेहुणे इव, विडंबणा
तत्थ न उण सुहं ॥ ७५ ॥ अह कहवि निवपसाया, आजम्मं हुंति तहवि परलोए । नरयाईण दुहाइं, ता सुखपहे पयट्टेमि
॥ ७६ ॥ सो पुण मोक्खस्स पहो, लब्भइ नूणं सुसाहुधम्माओ । चिंतामणिं विगा कह, हवेइ मणचिंतिओ लाभो ? ॥ ७७ ॥
इय चिंतिऊण तत्थवि, स थूलभद्दो विमुद्धपरिणामो । पंचहिं मुट्ठीहिं समं, सहसा उप्पाडए केसे ॥ ७८ ॥ कंबलरयणं पाव-
रिय, छिदिउं तस्स अंतदसियाओ । रयहरणं काऊण य, समागओ रायपासम्मि ॥ ७९ ॥ पभणइ चितियमेयं, नरिंद ! तुह
होउ धम्मलाभुत्ति । भणिउं निवगेहाओ, गुहाओ सिंहो व्व नीहरिओ ॥ ८० ॥ भणइ निवो किं एसो, कवडं काऊण
जाइ वेसगिहे ? । इय सो अपच्चएणं, चडिओ उच्चे गवक्खम्मि ॥ ८१ ॥ दुग्गंधेऽवि पएसे, नासंपि अढक्किऊण वच्चंतं ।
दट्ठूण थूलभद्दं, भणइ निवो धूणिउं सीसं ॥ ८२ ॥ एसो भोगविरत्तो, नूणं लग्गो सुसाहुमग्गम्मि । तो ठविओ मंतिपए,
सिरिओ रत्ता विभूईए ॥ ८३ ॥ एसोऽवि थूलभद्दो, तत्तो गंतूण लेइ पव्वज्जं । सिरिअज्जविजयसंभूय-सूरिपासंभि
विहिपुव्वं ॥ ८४ ॥ अह संजाओ कुसलो, सिरिओ सव्वेसु रज्जकज्जेसुं । पच्चक्खो सगडालो, जाओ नयनिउणबुद्धीए
॥ ८५ ॥ निच्चंपि जाइ कोसाइ, मंदिरे भाउनेहओ तंपि । बहु मन्नेइ कुलीणो, सुहदुक्खपयासगत्तेण ॥ ८६ ॥ अह पिक्खिऊण
सिरियं, सा रोयइ थूलभद्दविरहेण । संठवइ सोऽवि एवं, एरिसवयणाईं जंपंतो ॥ ८७ ॥ भाउज्जाए ! किं इह, कुणिमो अम्मं
विणासिओ जणओ । तुम्हाण कओ विरहो, एएणं चेव वररुइणा ॥ ८८ ॥ ता उव्वकोसाइ इमो, तुह लहुभगिणीइ अत्थि

अणुरत्तो । भणसु तुमं तह भगिणिं, जह पायइ झत्ति मज्जमिमं ॥ ८९ ॥ तो पिययमविरहाओ, दक्खिन्नाओ य देवरस्सावि । तं पडिवज्जिय कोसा, उवकोसं आइसइ एवं ॥ ९० ॥ भगिणि ! तुमं पियसु सुरं, ता एयं वररुइं पि पाएसु । अन्नह विसंठुलत्तं, तुह दट्ठुमिमो विरच्चेही ॥ ९१ ॥ तो तीए सो भणिओ, विप्पो तह पेसलेहि वयणेहिं । जह पियइ चंदहासं, नाम सुरं खीरकवडेण ॥ ९२ ॥ अह कोसावयणाओ, सिरिओ सोऊण विप्पसुरपाणं । मन्नइ मणंमि जायं, पिउणो वेरस्स उवयारं ॥ ९३ ॥ सगडालमंतिणो मरणओऽवि, सो वररुइं वि निच्चं पि । वच्चइ निवअत्थाणे, गुणित्ति जाओ य गोरब्बो ॥ ९४ ॥ अन्नदिणे नंदनिवो, मंतिणुणे सुमरिऊण अप्पहिए । सिरियसचिवं सभाए, जंपेइ सगग्गयगिराए ॥ ९५ ॥ वच्छ ! सगडालमंतिं, अणेगं गुणमंदिरं सुमरिऊण । भिज्जेइ मज्झ हिययं, जलभरियं आमभंडं व ॥ ९६ ॥ मह अणुरत्तो भत्तो, स विवन्नो मह अउन्नउदएणं । तेण विणा अत्थाणं, एयं सुन्नं व मन्नेमि ॥ ९७ ॥ सिरिओ जंपइ सामिय !, किं कुणिमो सव्वमेव एएण । पावेणं वररुइणा, निम्मवियं मज्जपिवगेणं ॥ ९८ ॥ किं सच्चमेस मज्जं, पियइत्ति निवेण जंपिओ सिरिओ । पभणइ सामिय ! कल्ले, तुह दंसिस्सामि इत्थेव ॥ ९९ ॥ तो बीयदिणे सिरिओ, नियपुरिसं सिक्खिऊण निवपुरओ । अत्थाण निविट्ठाणं, अप्पावइ पउमभिक्किं ॥ १०० ॥ वररुइणो पुण अप्पइ, मयणहलरसेण भावियं पउमं । ता निवपमुहा वन्नंति, सिंघिउं ताई पउमाइ ॥ १०१ ॥ अह वररुइं वि पउमं, सिंघेउं जाव धरइ नासग्गे । मयणहलगंधओ ता, उव्वामेया चंदहाससुरा ॥ १०२ ॥ धी एस माहणोवि हु, पावो मज्जं पि पियइ इच्चाइ । अक्कोसिओ जणेणं, सो अत्थाणाउ नीहरिओ ॥ १०३ ॥ तो गंतुं पच्छित्तं, पमग्गिया तेण माहणा विति । सुरपाणपावहरणं, पियसु तुमं ताविउं तउयं ॥ १०४ ॥ अह ताविऊण

मूसाइ, वररुई तत्थ पियइ तं तउयं । तह मुच्चइ पाणेहिं, दाहभयउ व्व तक्कालं ॥ १०५ ॥ अह थूलभइसाहू, पासे सिरिअज्ज-
 विजयसूरीणं । पव्वज्जं पालंतो, जाओ सिद्धंतविहिक्कुसलो ॥ १०६ ॥ अह अन्नया पयट्ठो, पाउसकालो महानरिंदु व्व ।
 गज्जंतसजलजलहररेण उग्घुट्ठजयसहो ॥ १०७ ॥ तो अज्जविजयसंभूयसूरीणं पणमिऊण विणएण । मुणिणो जहसत्तीए,
 गिण्हंति अभिग्गहे एवं ॥ १०८ ॥ इक्को पभणइ भयवं !, काउस्सग्गेण सीहगुहदारे । चउमासमसणरहिओ, चिट्ठिस्सं एस मे
 नियमो ॥ १०९ ॥ अन्नो पुण दिट्ठीविस-विसहरबिलदारविहियउस्सग्गो । कयभत्तपरिच्चाओ, चाउम्मासं गमिस्सामि ॥ ११० ॥
 तइओऽवि भणइ भयवं !, चउमासं जाव भत्तचाएणं । कूवयमंडुक्कासण-ठिओ करिस्सामि उस्सग्गं ॥ १११ ॥ तो जुग्गत्तं
 नाउं, गुरुहिं जा तेऽणुमन्निया मुणिणो । तो थूलभइसाहूऽवि, पणमिउं जंपए एवं ॥ ११२ ॥ जा पुव्वपरिचिया मे, उक्कोसा
 तीइ चित्तसालाए । अणुदियहं भुंजिस्सं, आहारं छव्विगइसारं ॥ ११३ ॥ परिहरियतवविसेसो, चउमासं जाव तत्थ ठाइस्सं ।
 एसो अभिग्गहो मे, हवेउ तुम्हप्पसायाओ ॥ ११४ ॥ तो सुयउवओगेणं, निव्वाहं तस्स सुंदरं नाउं । सिरअज्जविजयगुरुणा,
 तहेव अणुमन्निओ सोऽवि ॥ ११५ ॥ अह ते तिन्निवि मुणिणो, वच्चंति अभिग्गहाण ठाणेसु । तो सिंहसप्पअरघाट्टिएवि दुट्ठे
 पवोहिंति ॥ ११६ ॥ अह थूलभइमुणिवर-सिंहो सिंहो व्व दुद्धरिसतेओ । उक्कोसागेहगुहा-दुवारदेसम्मि संपत्तो ॥ ११७ ॥
 तं आयंतं दट्ठुं, उक्कोसा सहरिसं विचिंतेइ । नूणं पत्तो एसो, वयभग्गो भोगलुट्ठो.य ॥ ११८ ॥ तत्तो अब्भुट्ठेउं, जोडियकर-
 संपुडा भणइ कोसा । तुम्हाण सागयं होउं, नाह ! आइससु करणिज्जं ॥ ११९ ॥ तो भणइ थूलभइ, मम वसहिं देसु चित्त-
 सालाए । जइ तुज्झ निरावाहं, तत्तो कोसा पयंपेइ ॥ १२० ॥ तुह चरणाणं सव्व-प्पणावि दासो जणो इमो नाह ! । किं

धरइ कोऽवि अप्प-त्तियंपि ता चिट्ठ पसिऊण ॥ १२१ ॥ अह तत्थ ठिओ भयवं, कामट्टाणे बलेग धम्मव्व । तीसे गिहंमि
गिण्हिय, सरसाहारं च भुत्तो य ॥ १२२ ॥ तयणंतरमुक्कोसा, अइउक्कोसं करितु सिंगारं । तिकखकडक्खक्खेवा खोभेउं मुणिवरं
पत्ता ॥ १२३ ॥ तप्पुरओ उवविट्ठा, उक्किट्ठा काऽवि अऊरव्व इमा । वियरेइ हव्वभावाइयाओ चउराउ चिट्ठाओ ॥ १२४ ॥
करणाणुभवक्कीलिय-अइउदामाई ताई सुरयाइं । पुव्वकयाई पइक्खण-मणुसुमरावेइ सा वेसा ॥ १२५ ॥ इय जं जं खोहकए,
करेइ सा तत्थ से महामुणिणो । तं तं हवेइ अहलं, वज्जस्स व तह समुल्लिहणं ॥ १२६ ॥ पडिवासरंपि एवं, स महप्पा
खोहिओऽवि झाणाओ । मेरुव्व निप्पकंपो, जां न चलइ तीइ ता भणिओ ॥ १२७ ॥ ताण गुणग्गहणाणं, ताणुकंठाण ताण
रमियाण । ताण भणियाण कह पहु रुद्ध व्व न देसि पडिवयणं ? ॥ १२८ ॥ इच्चाइसरसवयणेहिं, तीइ सित्तोऽवि तस्स अहिय-
यरं । दिप्पेइ झाणजलणां, जलेण विज्जइ पुंजु व्व ॥ १२९ ॥ अक्खोहणिज्जमेवं, तं पिकिखय सरसभोयणपरंपि । उवसंता
उक्कोसा, पणमिय पुरओ पयंपेइ ॥ १३० ॥ छज्जइ तुह पयमेयं, सलहिज्जइ धीर ! तुज्ज चरियंपि । हुयवहसिहाइ पडिओ-
वि, जं तुमं नेव दद्धोऽसि ॥ १३१ ॥ सवियारकामिणीहिं, इयरे भिज्जंति न उण तुह सरिसा । किं चलइ मंदरगिरी, तूल-
पिव खरसमीरेण ॥ १३२ ॥ ता सामि ! खमसु संपइ, पुव्वसिणेहेण भोगलुद्धाए । जं खोहिओऽसि एवं, अओ परं तं गुरु
मज्झ ॥ १३३ ॥ अह उवसंतं नाउं, तं वेसं कुणइ देसणं स मुणी । अक्खेइ रूवजुव्वणभोगभवाणं अणिच्चत्तं ॥ १३४ ॥
तं सोउं सा गिण्हइ, गिहिधम्मं थूलिभइमुणिपासे । सुहपरिणामवसेग य, अभिग्गहं गिण्हए एयं ॥ १३५ ॥ जो कोऽवि एइ
पुरिसो, रायाएसेण तं विमुत्तूण । सेसाण सेवणे मह, नियमो पहु ! जाव जीवामि ॥ १३६ ॥ अह पुन्ने चउमासे, पासे सिरिअज्ज

विजयसूरीणं । पालियनियनियनियमा, संपत्ता ते महामुणिणो ॥ १३७ ॥ अह सिंहगुहासाहू, इंतो अब्भुट्टिऊण ईसिंति ।
 तुह भो दुक्कर कारय !, सागयमिय जंपिओ गुरुणा ॥ १३८ ॥ इयरदुगंपि हु एवं, गुरुहिं सम्माणियं अह कमेण । इंतंमि
 थूलभदे, सहसा अब्भुट्टिओ सूरी ॥ १३९ ॥ भणइ य दुक्करदुक्कर-कारय ! तुह सागयं महासत्त ! । इय दट्टुमियरमुणिणो,
 गुरुण रुट्ठा अयाणु व्व ॥ १४० ॥ चिंतंति पिच्छ गुरुणो, अणुरायं कह कुणंति मंतिसुए ? । किं दुक्कराण दुक्कर-मिमस्स
 सरसं जिमंतस्स ॥ १४१ ॥ वरिसंतरंमि एयं, गिण्हस्सामो अभिग्गहं अम्हे । इय जंपिय अन्नन्नं, सामरिसा हुंति तुण्हक्का
 ॥ १४२ ॥ इय ते मच्छरसल्लेण, सल्लियावि हु भमंति सह गुरुणा । वोळिंति अट्ट मासे, तहेव जा पाउसो पत्तो ॥ १४३ ॥
 तो सिंहगुहासाहू, गुरुपाए पणमिउं पयंपेइ । भयवं ! मं अणुजाणह, कोसागेहंमि वच्चंतं ॥ १४४ ॥ तत्थ य सव्वरसेहिं,
 भुंजंतो तीइ चित्तसालाए । परिचत्ततवविसेसो, चउमासं जाव चिट्ठामि ॥ १४५ ॥ अह थूलभदमुणिणो, मच्छरओ एस भणइ
 एयंति । गुरुणा उवओगेणं, वियारिऊणं इमं भणियं ॥ १४६ ॥ वच्च अभिग्गहमेयं, मा दुक्करदुक्करं पवज्जेसु । मुत्तूण
 थूलभदं, न खमो अन्नो इमं काउं ॥ १४७ ॥ मह दुक्करंपि न इमं, कह दुक्करदुक्करं भणइ तुब्भे ? । ता गच्छामि अवस्सं,
 इय सो जंपइ पुणोऽवि गुरुं ॥ १४८ ॥ भणियं गुरुणा होही, भंगो भो पुव्वविहियतवसोऽवि । तो तं भारं गिण्हसु, जं मुंचसि
 नेव अद्धपहे ॥ १४९ ॥ तं गुरुवयणं खंभं, अवमन्निय सो गउव्व नीहरिओ । जग्गंतमयणसिंहे, पत्तो कोसागिहवणम्मि
 ॥ १५० ॥ नणु थूलभदईसाइ, एस अब्भागओ विचिंतेउं । अब्भुट्टिऊण सहसा, तं वंदइ मुणिवरं विहिणा ॥ १५१ ॥ सोऽवि
 अह चित्तसालं, वसहिं मग्गेइ साऽणुमन्नेइ । तत्थ ठियं पडिलाभइ, सहसाहारेहिं सारेहिं ॥ १५२ ॥ अह मज्झण्हे मुणिवर-परि-

कखणत्थं गया तहिं कोसा । लायन्नरयणकोसा, वंदिय पुरओ निविट्ठा य ॥ १५३ ॥ अह थूलभदरोडियमयणेण मुणित्ति जाइवयराओ । वेसाकडकखभल्लीहिं, सो मुणी तक्खणं विट्ठो ॥ १५४ ॥ तत्तो विमुक्कसत्तो, तीए रत्तो अणंगमयमत्तो । सहस च्चिय तं पिच्छइ, उक्कोसा चितइ मणम्मि ॥ १५५ ॥ विन्नायविसयदोसो, बहुविहतवचरणरइयतणुसोसो । अगणिय-मुणिवरवेसो, हीही कह जंपए एसो ? ॥ १५६ ॥ जो पुव्वकीलियाइं, सुमराविय पत्थिओ मए विविहं । न उण मणेणऽवि खुभिओ, तस्स नमो थूलभदस्स ॥ १५७ ॥ ता सहस च्चिय खुहियं, एयं बोहेमि किंपि कहिऊणं । इय चित्तिय भणइ वयं, लब्भामो दम्मलक्खेण ॥ १५८ ॥ भणइ मुणी अम्हाणं, कह दव्वं इत्तियं हवइ ? भे ! । कट्ठपि सहउ एसु त्ति, चित्तिउं भणइ तं कोसा ॥ १५९ ॥ निप्पालनिवो अप्पइ, कंबलरयणं अप्पवसाहुस्स । तं गंतूणं आणसु, सो मन्नइ तंपि कामंधो ॥ १६० ॥ पंकाउलपुहवीए, निययवयाउ व्व सो पडिखलंतो । गंतुं कंबलरयणं, निवदिन्नं गिण्हिए तत्थ ॥ १६१ ॥ उण्हे करेइ सीयं, सीए उण्हत्तणं पयासेइ । मुट्ठीइवि गिण्हिज्जइ, कंबलरयणस्स एस कमो ॥ १६२ ॥ तो सुहिरवंसदंडे, तं खविउं जाव एइ ता मग्गे । आवेइ एस लक्खो त्ति, चोरसुयपक्खिणा भणियं ॥ १६३ ॥ तव्वयणाओ जंपइ, चोरवई नियनरं दुमारूढं । किं भो पिक्खसि कत्थवि, इंतं सत्थाइयं मग्गे ? ॥ १६४ ॥ तेणवि भणियं समणं, एगं मुत्तुं न किंपि पिक्खामि । समणोऽवि तत्थ पत्तो, निरुवियं किंपि नो लद्धं ॥ १६५ ॥ मुक्को य तेहि साहु, जा चलिओ ता पुणो भणइ सउणो । एसो गच्छइ लक्खो, तो चोरवई भणइ समणं ॥ १६६ ॥ अभयं तुह मे साहसु, किं अच्छइ किंपि ? जेण एस सुओ । अक्खइ लक्खं जंतं, तो साहु कहइ से सव्वं ॥ १६७ ॥ कंबलरयणं चिट्ठइ, इमस्स मज्झम्मि सुहिरवंसस्स । लूढं मग्गभएणं, तो मुक्को चोरनाहेण ॥ १६८ ॥

आगंतूणं मुणिणा, उक्कोसाए समप्पियं तं च । चिंतेइ साऽवि विक्खवह, किं किं न करेइ कामंधो ? ॥ १६९ ॥ अह मुणिबोहणहेउं,
 कंबलरयणं करंमि गिण्हेउं । पक्खिक्खवइ खालकुंडे सहसा मुत्ताइरसकुहिए ॥ १७० ॥ तं पेक्खिक्खण एसो, भणइ मुणी अहह
 बहुयमुल्लमिमं । कट्टेण मए लद्धं, किमित्थं खिविउं विणासेसि ? ॥ १७१ ॥ जइ एवं तो मुणिवर !, संजमरयणं दुहेण संपत्तं ।
 मा खिवसु इत्थियासुं, इमस्स कुंडस्स सरिसासुं ॥ १७२ ॥ एमारससुत्तेहिं, असुइरसं जं करेइ सयकालं । जुवईण तम्मि देहे,
 को रागं कुणइ जाणंतो ? ॥ १७३ ॥ ता निहुओ होऊणं, पालसु नियसंजमं महाभाग ! । इयरजणचिट्ठिएसुं, मा चित्तं दिज्ज
 सुमिणेऽवि ॥ १७४ ॥ इय तीइ वयणमंतेण, झत्ति उत्तारियंमि विसयविसे । उवलद्धचेयणो सो, भणइ मुणी साहु ते सिक्खा
 ॥ १७५ ॥ मिच्छामि दुक्कडं ता, इमस्स अइगुरुयमोहललियस्स । भणियाऽसि जं अजुत्तं, मए तुमं तं खमिज्जामि ॥ १७६ ॥
 उक्कोसाए भणियं, भयवं ! मिच्छामि दुक्कडं तुज्झ । जं कयवंभवयाएऽवि, खेइओ अलियकहणेण ॥ १७७ ॥ नवरं तुह बोहकए,
 एवमुवाओ इमो मए विहिओ । ता संपइ गुरुपासे, गिण्हसु गंतूण पच्छित्तं ॥ १७८ ॥ इच्छंति भणेऊणं, पच्छतावेण तवियस-
 व्वंगो । वित्ते वासारत्ते, पत्तो स मुणी गुरुसगासे ॥ १७९ ॥ तो वंदइ विणएणं, गुरुणो तेहिवि मुणित्तु तं सव्वं । जावेस
 उवालद्धो, ता नियदोसं पवज्जेइ ॥ १८० ॥ भणइ य भयवं ! मह खमह, मोहदुब्बिलसियं इमं तुब्भे । पसिऊण देह आलोयणं-
 पि एयस्स खलियस्स ॥ १८१ ॥ दाउं से पच्छित्तं, तओ गुरु तं पडिक्कमावेइ । अह सोऽवि थूलभदं, खामिय निम्मच्छरो
 भणइ ॥ १८२ ॥ जं दुक्करदुक्करकारउ त्ति भणिओऽसि थूलभद ! तुमं । मयणभडवायभंजण !, तं छज्जइ तुज्झ गुरुवयणं
 ॥ १८३ ॥ चिरपरिचियावि पत्थं-तियावि मिच्छत्तमज्जरसियावि । जं ण य गणिया गणिया, उक्कोसा सो तुमं चेव ॥ १८४ ॥

विविहत्तवच्चरणरओ, स मुणी विहरइ तहेव सुद्धप्पा । उक्कोसाऽवि हु दिन्ना, रत्ता तुट्ठेण रहियस्स ॥ १८५ ॥ जा नवि
विसिट्ठरागं, तस्सुवरिं कुणइ ताव रहिओऽवि । तीइ मणरंजणत्थं, निययं दंसेइ विन्नाणं ॥ १८६ ॥ गंतुं असोगवणियं, पल्लं कत्थो
धणुं परामुसिउं । आरोवियवाणेण, विंधइ अंबाण सो लुंविं ॥ १८७ ॥ तस्स य सरस्स पुंखं, विंधइ अन्नेण तिकखवाणेण ।
अवरेण तस्सवि तओ, कमेण जा हत्थपप्पत्ति ॥ १८८ ॥ तत्तो खुरप्पवाणेण, छिदिउं तीइ विंठ सह तं च । सुत्तु चिय गिण्हेउं,
अप्पइ कोसाइ गव्विट्ठो ॥ १८९ ॥ तो तब्भावं नाउं, उक्कोसा भणइ पिकख विन्नाणं । मह इण्हि इय वुत्तुं, कारइ रासिं
सरिसवाणं ॥ १९० ॥ निचि(कारि)त्तु तीइ उवरिं, खिविऊणं सूइयं च रासीए । पिहियं च पुप्फपत्तेहिं, तो पुणो नच्चिया एसा
॥ १९१ ॥ नवरं नच्चंतीए, नवि खिसिओ सरिसवाण सो रासी । न य विद्धा चरणेसुं, तं दट्ठुं रंजिओ रहिओ ॥ १९२ ॥
जंपइ मग्गेसु वरं, जेण पयच्छामि जं ममाइतं । जम्हा उ रंजिओऽहं, दुक्करकरणेण तुह इमिणा ॥ १९३ ॥ सा भणइ दुक्करं किं,
मए कयं जेण रंजिओऽसि तुमं ? । सव्वाण दुक्करतरं, विहियं नणु थूलभद्देण ॥ १९४ ॥ अंबयलुंबीछिए, नच्चेऽवि हु सिक्खिए न
दुक्करया । सिक्खं विणा कयं जं, तं दुक्कर थूलभद्दस्स ॥ १९५ ॥ इह बारस वरिसाइं, भुत्ता भोगा मए समं जेण । सो
अक्खंडियसीलो, चउमासं मह गिहे रहिओ ॥ १९६ ॥ जो सव्वरससमगं, मणुन्नभुज्जं सयावि भुंजंतो । मह पासे नवि खु-
हिओ, स थूलभद्दो मुणी जयउ ॥ १९७ ॥ दुद्धं व नउलगंधेण, विणस्सए परमजोगिणोऽवि मणं । रमणीसंसग्गेणं, मुत्तूणं तस्स
इक्कस्स ॥ १९८ ॥ आहारो निच्चं पि हु, सरसो वासो य चित्तसालाए । पासे अहं च एवं, भिज्जइ नणु लोहयडिओऽवि
॥ १९९ ॥ अखलियमइट्ठकंदप्प-मद्दणे लद्धजयपडायस्स । तिककालं चिय इणमो, नमो नमो थूलभद्दस्स ॥ २०० ॥ इय जा

तं उक्कोसा, पसंसए अंतरंगभत्तीए । ता विम्हइओ रहिओ, पुच्छइ को थूलभइमुणी ? ॥ २०१ ॥ सा भणइ नंद नरवर-सचिवो
 सगडालनामओ तस्स । एस सुओ नवअण्णिय-मुहं परिचइय पव्वइओ ॥ २०२ ॥ इच्चाइ तस्स चरियं, सवित्थरं निसुणिऊण
 रहियनरो । मुणिगुणभावियहियओ, जोडियकरसंपुडो भणइ ॥ २०३ ॥ सो धण्णो तस्स नर्मा, दासोऽहं तस्स थूलभइस्स ।
 अद्धच्छपिच्छरीहिं, न मोहिओ जो मणागंपि ॥ २०४ ॥ अह तीए तं रहियं, संविग्गं जाणिऊण धम्मकहा । तह कहिया जह
 जाओ, जिणधम्मं निच्चलो एसो ॥ २०५ ॥ जिणधम्मरयस्स तओ, तस्स य सव्वोऽवि नियमगहणाई । नियवुत्तंतो कहिओ, तं
 सोउं भणइ रहिओऽवि ॥ २०६ ॥ सुंदरि ! उद्धरिओऽहं, भवंधक्खम्मि निवडिओ तुमए । ता गिणिहस्सामि वयं, नियनियमं
 पालसु तुमंपि ॥ २०७ ॥ अह सुगुरुपायमूले, सो रहिओ गिणिहऊण पव्वज्जं । विहरइ जहाविहीए, जिणधम्मं कुणइ वेसावि
 ॥ २०८ ॥ सिरिअज्जविजयसूरीऽवि, निक्कलंकं करित्तु सामन्नं । मरिउं च समाहीए, संपत्तो देवलोगम्मि ॥ २०९ ॥ भयवंपि
 थूलभइओ, परिपालइ दसविहं समणधम्मं । अह अन्नया य जाओ, बारसवरिसो दुक्कालो ॥ २१० ॥ तत्तो अनिव्वहंता,
 मुणिणो विहरंति जलहितीरम्मि । अगुणिज्जंतं च सुयं, वीसरियं तत्थ तेसिं च ॥ २११ ॥ परचक्के इव विगए, दुक्काले तम्मि
 सो समणसंघो । पाडलिपुत्ते मिलिओ, सुत्तं सुमरेउमारद्धो ॥ २१२ ॥ उद्देसं अज्झयणं, अंगं वा जस्स सरइ तं किंपि । तं
 तस्स गिणिहऊणं, मेलइ इक्कारसंगाइ ॥ २१३ ॥ अह नत्थि दिट्ठिवाओत्ति चिंतिए सुणइ भइवाहुपहुं । नेवालदेसमग्गे(ज्जे),
 चोइसपुव्वाण आधारं ॥ २१४ ॥ सो तप्पासे पेसइ, मुणिजुयलं तंपि तत्थ गंतूणं । विन्नवइ पुव्वपाढणहेउं आहवइ संघुत्ति
 ॥ २१५ ॥ सो भणइ महापाणं, ज्ञाणं आरद्धमत्थि इत्थ मए । तं बारसवरिसेहिं, सिज्झइ ता नागमिस्सामि ॥ २१६ ॥ सिद्ध-

म्मि तम्मि ज्ञाणे, कज्जं कम्मवि कयावि संपत्ते । पुब्बाइ मुहुत्तेणं, सुत्तत्थेणं गुणिज्जंति ॥ २१७ ॥ इय तव्वयणं सोउं, कहियं संघस्स तेहिं गंतूणं । पुणरवि संघेण तओ, पट्टविया तत्थ दो मुणिणो ॥ २१८ ॥ भणिया य तुमे गंतुं, पुच्छिज्जह भद्द-
बाहुणो पासे । संघस्स आणखंडणपराण नणु होइ को दंडो ? ॥ २१९ ॥ जइ भणइ संघवज्झो, सो करइ ता भणिज्जह तुमेऽवि ।
जइ एवं ता तुब्भे, एवंविहदंडजुग्गुत्ति ॥ २२० ॥ अह ते गंतुं पुच्छंति, सोऽवि तह भणइ तेऽवि हु तहेव । तं सोउं सो जंपइ,
संघो मा कुणउ अपसायं ॥ २२१ ॥ जह होइ मज्झ कज्जं, संघस्सवि तह करेउ पसिऊणं । पेसेउ मह सयासे, सीसे मेहाविणो
सव्वे ॥ २२२ ॥ तेसिं वायणसत्तग- मप्पेमो तत्थ भिक्खवचरियाए । पत्तो एगं अन्ना, तिन्नि उ तिसु कालवेलासु ॥ २२३ ॥
सज्झायपडिक्कमणे, विहिए अवराउ तिन्नि इय मुणिउं । ते वलिऊणं अक्खंति तं च संघोऽवि मन्नेइ ॥ २२४ ॥ तो पेसइ
तप्पासे, पंचसए थूलभद्दपमुहाणं । मेहावीणं संघो, सूरवीहु पाठए ताइं ॥ २२५ ॥ अह थोववायणाए, सव्वे उब्भज्झिऊण ते
मुणिणो । मुत्तूण थूलभद्दं, अन्ने वच्चंति वलिऊण ॥ २२६ ॥ सिरिभद्दबाहुपासे, विणयपरो थूलभद्दमेहावी । पुब्बाइ अट्ट अट्टहिं,
वरिसेहिं पढइ निब्भंतं ॥ २२७ ॥ अह सूरवीहिं स भणिओ, तुमंपि उब्भज्जसे कहं वच्छ ! । सो भणइ नेव नवरं, अइथोवा
वायणा मज्झ ॥ २२८ ॥ पभणांति सूरिणोऽवि हु, पुन्नप्पायं इमंपि मह ज्ञाणं । ता वच्छ ! अच्चसु थिरो, मणिच्छियं जेण
पाठेमि ॥ २२९ ॥ पुच्छेइ थूलभद्दो, किं पढियं किंच थक्कए मज्झ ? । तो तस्स गुरू दंसइ, बिंदुसमुदाण उवमाणं ॥ २३० ॥
पुन्नंमि महापाणे, ज्ञाणे तो थूलभद्दमुणिणावि । वत्थुदुग्गणूणाइं, दस पुब्बाइं अहीयाइं ॥ २३१ ॥ अह भद्दबाहुसामी, विहारकम-
जोगओ समायाओ । पाडलिपुत्ते नयरे, ठिओ य तव्वाहिरुज्जाणे ॥ २३२ ॥ इत्तो य ताउ जक्खा-इयाउ भणिणीउ थूलभद्दस्स ।

गहियव्वयाउ पत्ता. निययविहारेण तम्मि पुरे ॥ २३३ ॥ अह भद्दबाहुसामिं, तत्थागंतूण वंदिउं विंति । कत्थ पहु ! थूलभद्दो,
देउलियाइत्ति भणइ गुरू ॥ २३४ ॥ तो तव्वंदणेहउं, चलियाओ सोऽवि ताउ दट्टूणं । नियसत्ति दंसेउं, सिंहस्स विउव्वए रूवं
॥ २३५ ॥ अइ भीसणमुत्तिधरं, दट्टुं सिंहस्स तस्स रूवं तं । ताओ भयभीयाओ, साहंति गुरूण गंतूण ॥ २३६ ॥ भयवं ! किं
जिट्ठज्जो, गसिओ सिंहेण जेण तत्थ हरी । जिंभाईतो चिट्ठइ, तओ गुरू देइ उवओगं ॥ २३७ ॥ भणइ य वंदह गंतुं, चिट्ठइ जिट्ठज्ज
एव न उण हरी । तो पुणरवि पत्ताओ, पिकखंति य थूलभद्दमुणिं ॥ २३८ ॥ तो वंदिय भत्तीए, उवविट्ठाओ कहंति नियसुद्धिं ।
सह सिरियएण अम्हे, पव्वइयाओ भवविरत्ता ॥ २३९ ॥ सिरिओ य अइल्लुहालू, काउं एक्कासणंपि न समत्थो । अन्नदिणे
पज्जुसणे, पयंपिओ सो मए एवं ॥ २४० ॥ अज्जो ! पज्जोसवणं, अज्ज तओ कुणसु पोरसिं ताव । तेणवि पच्चक्खाया, पुन्नाए
तीइ पुण भणिओ ॥ २४१ ॥ पच्चक्खसु पुरिमडुं, वंदसु जिणचेइयाई भद्द ! तुमं । अह सो तम्मिवि पुन्ने, तवलोभाओ मए
भणिओ ॥ २४२ ॥ कुणसु अवडुं तम्मिवि, पुन्ने भणिओ समागया संज्ञा । किं कुणसि अभत्तट्ठं ? सुत्तस्सवि वच्चिही रयणी
॥ २४३ ॥ तो मम उवरोहेणं, तह विहिए रयणिमज्झसमयम्मि । खीणम्मि आउयबले, सिरिओ पंचत्तमणुपत्तो ॥ २४४ ॥
पच्छा मह असमाही, जाया रिसिघाइणित्ति पावाऽहं । अह समणसंघ पुरओ, उवट्ठिया पायछित्तकए ॥ २४५ ॥ संघो भणइ
अदोसा, तं सि तओ मह न देइ पच्छित्तं । भणियं च मए न हवइ, एवं मह माणससमाही ॥ २४६ ॥ जइ मह केवलनाणी,
कहइ सयं हवइ भोयणं ता मे । इय निव्वंधं नाउं, काउस्सगं कुणइ संघो ॥ २४७ ॥ तो संघपभावेणं, सासणदेवी भणेइ आ-
गतुं । आइसउ मज्झ संघो, कज्जं तं जेण साहेमि ॥ २४८ ॥ सा भणिया संघेणं, नेसु इमं संजइं विदेहम्मि । सीमंधरजिणपासे,

संसयमवणावसु इभीए ॥ २४९ ॥ पभणइ सासणदेवी, जइ एवं ता रहेह पसिऊणं । मज्झ कए खगमिककं, काउस्सग्गेण तुब्भेऽ-
वि ॥ २५० ॥ जेण मह कोऽवि खुद्दो, संघपभावेण कुणइ नो विग्धं । इय संघेण पवन्ने, मं गिण्हियसा गया तत्थ ॥ २५१ ॥
अह वंदिओ जिणिंदो, मए तहिं विम्हियाग लोयाण । कहिओ जिणेण सव्वो, मह आगमणस्स वुत्तंतो ॥ २५२ ॥ तो पुच्छिओ
जिणिंदो, मए सयं संसयं नियं तत्थ । भणिओ जिणेण सिरिओ, नियआउखए दिवं पत्तो ॥ २५३ ॥ जक्खे ! तुमं अदोसा,
इय छिन्ने संसए जिणिंदेण । संघस्स मह मुहेणं, अज्झयणचउक्कमाइट्ठं ॥ २५४ ॥ तं एगवायणाए, जिणप्पसायाउ गिण्हिउं
सुत्तं । पत्ता संघसमीवे, कहियं चूलाचउक्कं च ॥ २५५ ॥ तंमज्झाओ संघेण, दुन्नि दसकालियस्स अंतिल्ला । विहिया चूला-
दुन्नि उ, आयारंगस्स आइल्ला ॥ २५६ ॥ इय ताउ तस्स सिरिथूल-भद्दमुणिणो सवित्थरं सव्वं । कहिऊण नियसरूवं, अज्जाउ
गयाउ नियठाणं ॥ २५७ ॥ इत्तो य थूलभद्दो, उवविट्ठो जाव वायणं गहिउं । तो भद्दबाहुसामी, पयंपि नो अक्खए तस्स ॥ २५८ ॥
सविणयमिमेण पुट्ठो, आह गुरू वच्छ ! तं अजुगोऽसि । अह पव्वज्जदिणाओ, नियअवराहे सरइ सोऽवि ॥ २५९ ॥ तो भणइ
असुमरंतो, भयवं ! न सरामि किंपि अवराहं । भणियं गुरुणा भो तुह, बीयमजुगत्तणं एयं ॥ २६० ॥ न सरसि कल्लेऽवि
कयं, इय भणिओ सो सरेवि सिंहत्तं । निवडइ गुरुचलणेसुं, नियअवराहं च स्वामेइ ॥ २६१ ॥ भणइ य पुणो न काहं, एवं
जंपइ गुरू न तं कुणसि । काहंति परे अन्ने, अओ न ते वायणं देमि । २६२ ॥ कुवियं नाऊण गुरुं, संघेण भणावए भणइ सोऽ-
वि । तं पडि जंपइ सूरी, जइ एसोऽवि हु कुणइ एवं ॥ २६३ ॥ ता अन्ने पच्छिल्ला, विसेसओ एरिसाई काहंति । उवरिमचउ-
पुव्वाइं, तम्हा चिट्ठंतु मह पासे ॥ २६४ ॥ संघो निब्बंधेणं, जा पभणइ ताव देइ उवओगं । नायं जह वुच्छेओ, न ममाओ किंतु

एयाओ ॥ २६५ ॥ तो आह निबंधेउं, अन्नस्स इमाणि दिज्ज मा तत्तो । वाएइ थूलभदं, जा निम्माओ तहिं जाओ ॥ २६६ ॥
 तो ठविओ सूरिपए, विहरइ बहुसीसपरिवुडो भरहे । पडिबोहइ भवियजणं, अवणेतो संसयसयाइं ॥ २६७ ॥ वीरजिणमुक्खग-
 मणाउ, निग्गए सत्तरिम्मि वाससए । सिरिभदबाहुसामी, सग्गं पत्तो समाहीए ॥ २६८ ॥ सिरिथूलभदसामी, चोदसपुव्वीण
 अंतिमो इत्थ । अट्टमजुगप्पहाणो, जाओ सिरिवीरतित्थम्मि ॥ २६९ ॥ अज्जमहागिरिसूरी, अज्जसुहत्थी य तस्स दो सीसा ।
 जाया दसपुव्वधरा, तेसिं दाऊण नियगच्छं ॥ २७० ॥ सिरिथूलभदसामी, पालियदसंविहसुसाहुवरधम्मो । तइयभवसिद्धि-
 गामी, संपत्तो देवलोगम्मि ॥ २७१ ॥ तम्मि गए सुरलोयं, बत्थुदुगेणाहियाइं पुव्वाइं । चउरो वुच्छिन्नाइं, सेसं अणुसज्जियं
 पच्छा ॥ २७२ ॥ पुव्वाणं अणुओगो, संवयणं वज्जरिसहनारायं । सुहुममहापाणाणि य, वुच्छिन्ना थूलिभदंभि ॥ २७३ ॥
 दुरंतवेश्याव्यसनावशोऽपि, जज्ञे त्रिलोकीतलगीतकीर्त्तिः । श्रीस्थूलभद्रः किल साधुधर्मात् , ततो जनस्तत्र यतेत कामम् ॥ २७४ ॥
 इत्युक्तं धर्मभेदाख्य-सप्तमद्वारमध्यगम् । सुसाधुधर्ममाहात्म्यं, स्थूलभद्रचरित्रतः ॥ २७५ ॥

इतः क्रमसमुद्दिष्ट-गृहधर्मस्य साम्प्रतम् । विधिप्रकाशिनीमेनां, गाथामित्याह सूत्रकृत् ॥ १ ॥

जइ कहवि हु असमत्थो, विसयपिवासाइ सयणनेहेण ।

ज्रीरुत्तेण परीसह-जग्गो गिहिधम्ममवि कुज्जा ॥ ४५ ॥

व्याख्या-यदि-चेत् कथमपि असमर्थो-यतिधर्मकरणाक्षमः, कयेत्याह-विषयापिपासया-भोगवृत्त्या तथा स्वजनस्ने-

हेन-पुत्रकलत्रादिमोहेन तथा भीरुकत्वेन-कातरत्वेन चकातरस्योभयत्र लुप्तनिर्दिष्टत्वात् ' परीषहभयः ' परीषहा द्वाविंशतिस्ते चामी—खुहा १ पिवासा २ सीउ ३ णं ४, दंसा ५ चेला ६ रइ ७ त्थिओ ८ । चरिया ९ निसीहिया १० सिज्जा ११, अक्कोस १२ वह १३ जायणा १४ ॥ १ ॥ अलाभ १५ रोग १६ तणफासा १७, मलसक्कार १८ परीसहा १९ । पन्ना २० अन्नाण २१ सम्मत्तं २२, इय बादीस परीसहा ॥ २ ॥

एभिः परीषहैर्भग्नो गृहिधर्ममपि कुर्यात्-आचरोदिति गाथार्थः ॥ ४५ ॥ इदानीं तद्भेदान् गाथाद्वयेनाह—

सो बारसहा नेओ, थूलगपाणिवहअलियदिन्नाणं ।

विरइ परजुवईणं, विवज्जाणं इच्छपरिमाणं ॥ ४६ ॥

दिसिमाणं जोगवयं, अणत्थदंडस्स विरइ सामइयं ।

देसावगासियवयं, पोसहमतिहीण य विज्जागो ॥ ४७ ॥

व्याख्या—सः-गृहिधर्मो द्वादशधा-द्वादशभिर्भेदैर्ज्ञेयः, कथमित्याह-स्थूलकपाणिवधअलीकादत्तानां विरतिः, स्थूलविरतिशब्दौ त्रिष्वपि व्रतेषु योज्यौ, तत्र प्राणा दशविधास्ते चामी, पंचिदिय ५ तिविहवलं ८, ऊसासनीसास ९ आउयं चैव १० । दस पाणा पन्नत्ता, जियाण वेइं(एगें)दियाईणं ॥ १ ॥ [ते] प्राणा विद्यन्ते येषां ते प्राणिनो-द्वीन्द्रियादयः स्थूलास्तेषां वधो-

विख्यातस्तस्य विरतिः-निषेधः, सूक्ष्माणां च पृथिव्यादीनां षण्णामपि सावद्ययोगाविरतस्य गृहिणोऽरक्षा निवृत्तेरभावात् १ तथा स्थूलालीकं-कन्यालीकादि पञ्चधा, स्थूलादत्तं-राजनिग्रहकारी परद्रव्याद्यपहारः ३, परयुवतीनां विवर्जनं-परकलत्राणामसम्भोगः ४ इच्छाप्रमाणं-धनधान्यादेनवविधपरिग्रहप्रमाणकरणं ५, दिग्मानं-दशस्वपिपूर्वादिदिक्षु गमनप्रमाणं ६, भोगव्रतमित्युक्ते ' भीमो भीमसेन ' इति न्यायाद् भोगोपभोगव्रतं, तच्च अन्नाङ्गनादीनां भोगोपभोगाङ्गानां संख्याकरणं ७, अनर्थदण्डस्य विरतिः-पापोपदेशादित्यागः ८, सामायिकं-सावद्यकर्मणां मुहूर्त्तं त्यागः ९, देशावकाशिकं-दिग्व्रतपरिमाणसंक्षेपः १०, पौषधं-चतुःपर्व्यां कुव्यापारादिनिषेधः ११, अतिथीनां विभागो-मुनीनामन्नादिदानं १२, गृहिधर्मो ज्ञेय इति गाथाद्वयार्थः ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ इदानीं सदृष्टान्तगृहिधर्मफलशालिनीं गाथामाह-

इय बारसहा सम्मं, सुविसुद्धं जो करेइ गिहिधम्मं ।

सो निरुवमसुररिद्धिं, लहेइ सुरदत्तसङ्खुव ॥ ४८ ॥

व्याख्या-इति-उक्तप्रकारेण द्वादशधा सम्यग्-गुरूपदेशेन सुविशुद्धं-अतीचाररहितं यो गृही करोति-धातूनामनेकार्थत्वात् पालयति गृहिधर्मं स निरुपमसुररिद्धिं-निःसीमदेवलोकलक्ष्मीं लभते सुरदत्तश्राद्ध इव ॥ ४८ ॥ तत्कथानकं चाह—

अतिथि सुपत्तसमिद्धा सयावि विष्फुरियकमलकोसद्धा । विलसंतरायहंसा, चंपानयरी कमलिणिव्व ॥ १ ॥ लच्छीनाहु-
त्ति हरी-चंदो जं जणियजणगणाणंदो । जायजइत्थभिहाणो, हरिचंदो नीइ नरनाहो ॥ २ ॥ तत्थ कलासरिनाहो, अणुवमगुण-

रयणपावियसलाहो । रयणायरसत्थाहो, सुरदत्तो नाम सत्थाहो ॥ ३ ॥ सो अन्नया कयाणग-निवहं घित्तूण अन्नदेसम्मि ।
चलिओ इय घोसावइ, पुरीइ ताडाविउं पडहं ॥ ४ ॥ अवमंडयाण भंडं, असंबलाणं च संबलं देइ । निज्जाणाणं जाणं, अप्पइ
सुरदत्तसत्थाहो ॥ ५ ॥ इय सोऊणं बहवे, चलिया सह तेण ईसरदरिदा । सत्थाहोऽवि सुदियहे, निवु व्व आवासिओ बाहिं
॥ ६ ॥ पुट्ठपइट्ठियकंठाल-वसहघंटाखेण दिसिचक्कं । नियसाहुकारेण व, पूरंतो सो तओ चलिओ ॥ ७ ॥ लंघंतो महिबीढं,
संभासंतो पसत्थजणनिवहं । पत्तो अडविं एगं, भीमं जमानिलयभूमिं व ॥ ८ ॥ अह तीइ सत्थवाहो, पविसइ नगरागरंमि पोउ-
व्व । आवासेइ य कत्थवि, जलतीरे मंडलिं काउं ॥ ९ ॥ इत्थंतरंमि फुरिया, पाउसलच्छी समुहवेल व्व । जीए तिमिरजलेणं,
किज्जइ नीयंमि हु समाणं ॥ १० ॥ निव्वीरामिव नारिं, कोसजुयं कमलिणिं मुणेऊण । हरइ सिरिं सकरेहिं, राया संकोयण-
मिसेण ॥ ११ ॥ इत्तो य पुलिंदेहिं, तिमिरेहिं व सामलेहिं सो सत्थो । आवेढिओ समंता, देही इव उग्गकम्मेहिं ॥ १२ ॥ तत्तो
सुरदत्तभडा, समुट्ठिया सम्मुहा असंनद्धा । नट्ठा य कुरंगा इव, भज्जंतो भिल्लभल्लीहिं ॥ १३ ॥ सत्थजुओऽवि असत्थो, सो
सत्थो तक्खणेण संजाओ । नियजीवियंमि लाहं, मन्नंतो नासइ जणोऽवि ॥ १४ ॥ सुरदत्तसत्थवाहो, बक्कर इव नाहराण भय-
भीओ । भिल्लाण तेसि नट्ठो, चलिओ एगं दिसिं घित्तुं ॥ १५ ॥ रयणीवि किसान जाया, तहुक्खेणं व दुक्खिया वाढं । परि-
भट्टतारयदलं, जिज्जुजाणं व गयणंमि ॥ १६ ॥ अह उदयाचलचूला-सूईभवणंमि पुव्वलच्छीए । जाओ ससंकजुण्हापयपाण-
परो रवी बालो ॥ १७ ॥ तो तत्थ सत्थवाहो, वच्चंतो भट्टहरिण इव तुरियं । तण्हाभरसुसियंगो, संपत्तो सरवरं एगं ॥ १८ ॥
पाऊण तत्थ सलिलं, उव्विट्ठो तरुतले परिस्संतो । चित्तेइ नीससंतो, हीही विहिणो विलसियस्स ॥ १९ ॥ को किर आसाबंधो,

संसारे संझरायसमचरिए । सुप्पइ अन्नासाए, उट्ठिज्जइ अन्नहाजाए ॥ २० ॥ कत्थाहं सुरदत्तो, सुन्नारन्नंमि कत्थ इह पत्तो ।
परियणधणविरहत्तो, हा अज्जवि जीवियासत्तो ॥ २१ ॥ दट्ठुं पि दिट्ठनट्ठं, संसारसरूखमिंदयालं व । अहह जगो अप्पाहियं, न
कुणइ धणअज्जणसयण्हो ॥ २२ ॥ को गव्वो कमलाए, कुसग्गट्ठियसलिलविंदुचवलाए ? । लाभे सुहदुक्खाणं, नराण पुन्नं
चिय पमाणं ॥ २३ ॥ तावेव पुरिसयारो, चंदग्गहमंतभूबलाइं च । जाव नियाणं पुन्नं, पुन्नखए खिज्जए सव्वं ॥ २४ ॥
एवं सो चिंतंतो, पिव्खइ गयणंमि पक्खिरायं व । वच्चंतं मुणिमेगं, समुत्तरंतं अदूरेण ॥ २५ ॥ तो चिंतइ एस मणम्मि, धण्णो
जो भवसुहेसु विरयमणो । इत्थवि इमस्स एरिस सत्ती किं पुण परभवम्मि ? ॥ २६ ॥ ता एयस्स सगासे, संपइ गंतूण किंपि
हु अहंपि । धम्मकयाणगमगहियपुव्वं गिण्हामि लाभकए ॥ २७ ॥ इय चिंतिज्जण पत्तो, सुरदत्तो तस्स साहुणो पासे । काउ-
स्सग्गेण ठियं, तं पणमइ निययसामिं व ॥ २८ ॥ भणइ य मुणिवर ! साहसु, धम्मकहं किंपि पायवणदहणं । जेण नियजम्मतरू-
णो, अहंपि गिण्हामि फलमिण्हि ॥ २९ ॥ अह पारियउस्सग्गो, ज्ञाणरओ मुंचए मुणी ज्ञाणं । जं परउवयाररया, सिढिलंति
नरा सकज्जंमि ॥ ३० ॥ तो मुणिणा सो पुट्ठो, एगागी कह तुमं इहारन्ने ? । सोऽवि जहत्थं सव्वं, सयणस्स व तस्स साहेइ
॥ ३१ ॥ तं सोउं भणइ मुणी, सव्वं नियकम्मविलसियं एयं । ता कम्मायलवज्जं, पडिवज्जसु भइ ! पव्वज्जं ॥ ३२ ॥ पव्व-
ज्जाइसरूवे, मुणिणा कहिए भणेइ सो भयवं ! । अखमो इमाइ करणे, वामण इव उच्चफलगहणे ॥ ३३ ॥ ता कहसु गिहठियस्स-
वि, करणिज्जं किंपि मह पमाणेण । लुहिण्हिवि सो कवलो, धिप्पइ जो माइ मुहकुहरे ॥ ३४ ॥ तत्तो भणियं मुणिणा, जइ
एवं ता करेसु गिहिधम्मं । सम्मत्तमूलवारस-वयभेयं विगयअइयारं ॥ ३५ ॥ अह आह सत्थवाहो, तं मह सम्मं कहेसु पसिज्ज-

ण । पभणइ मुणीवि भइय !, एगग्गमणो निसामेसु ॥ ३६ ॥ जा देवमई देवे, अचला गुरुवासणा सुहगुरुम्मि । धम्मो य धम्म-
बुद्धी, तं सम्मत्तं मुणसु भइ ! ॥ ३७ ॥ देवाइसयविमुक्को, देवो गुरुगुणविवज्जिओ य गुरु । धम्मो य अधम्मोऽवि हु, मन्नि-
ज्जइ तं तु मिच्छत्तं ॥ ३८ ॥ देवमिह वीयरायं, पंचमहव्वयभरक्खमं च गुरुं । धम्मं च जिणाभिहियं, इय सिवतरुणो मुणसु
वीयं ॥ ३९ ॥ जे अक्खसत्तपहरण-रमणीरागाइधारिणो देवा । सावाणुग्गहनिरया, ते कह सिवसुहकए हुंति ? ॥ ४० ॥
सावज्जारंभोयहि-मग्गा तारिंति कह परं गुरुणो ? । किं अप्पणा दरिदो, अवरनरं ईसरं कुणइ ? ॥ ४१ ॥ जो हिंसालियपरधण-
अवहरणाईहि कलुसिओ धम्मो । सो दुक्करोऽवि विहिओ, भवविसतरुणो कुणइ बुद्धिं ॥ ४२ ॥ तम्हा उवसमसंवेग-करुणानि-
व्वेयसद्दहाणेहिं । पणलक्खणेहि जुत्तं, सम्मत्तं धरसु सत्थाह ! ॥ ४३ ॥ तत्थ य संका १ वंखा २, विचिकिच्छा ३ मिच्छ-
दिट्ठियपसंसा ४ । परतित्थियाण सेवा ५, इय वज्जसु पंच अइयारे ॥ ४४ ॥ अणुवयपणगं गुणवय-तिगं च सिक्खावयाण
चउगं च । इय पडिवज्जसु बारस, वयाई सत्थाह ! अणुकमसो ॥ ४५ ॥ नायाण अदोसाणं, थूलगपाणीण दुविहतिविहेणं ।
संकप्पओऽवि अवहो, इय पढममणुव्वयं मुणसु ॥ ४६ ॥ जीवेसु थावरेसुऽवि, निरत्थयं आयरिज्ज नो हिंसं । बहिरंधपंगुकुट्ठिय-
कुज्जाई तप्फलं दट्ठुं ॥ ४७ ॥ आरुगं सोहगं, रूवं किर्त्ती सुदीहमाउं च । इच्चाइ जं मणिट्ठं, तं मुणसु फलं अहिंसाए ॥ ४८ ॥
कोहेण वहो १ बंधो २, छविछेओ ३ अहियभारआरोवो ४ । तह भत्तपाणछेओ ५, पंचवि दूसंति पढमवयं ॥ ४९ ॥ कन्ना-
गोभूमालिय-नासवहारं च कूडसक्खिज्जं । इय थूलालिय पणगं, वज्जसु सत्थाह ? वीयवए ॥ ५० ॥ अन्नापि अलियवयणं,
जह तह भासिज्ज नेव सविवेओ । सुक्खत्तमूयदुरसर-वयणिज्जाई जओ हुंति ॥ ५१ ॥ पंडिच्चं गरूयत्तं, सविवेयत्तं जणाणुरा-

गो य । एयाई संव्वकप्प-हुमस्स तं जाणसु फलाइं ॥ ५२ ॥ सहसा अब्भक्खाणं १, गुञ्जपयासं च २ कूडलेहे च ३ । वीस-
 त्थमंतभेयं ४, मिच्छुवएसं च ५ इह चयसु ॥ ५३ ॥ पडियं निहियं नट्टं, वीसारियं ठावियं ठियं वावि । नो परकीयमदिन्नं,
 गिण्हज्जा तइयवयमेयं ॥ ५४ ॥ दारिददासपेसत्त-सोगदोहग्गअंग्छेयाइ । नाऊणादत्तफलं, हरिज्ज नो किंपि परदव्वं ॥ ५५ ॥
 न हरेइ परधणं जो, तं अणुगच्छइ मणिच्छिंया लच्छी । दूरे जंति अणत्था, वित्थरइ जसो तिहुयणे वि ॥ ५६ ॥ तेणाणीय-
 ग्गहणं १, तेणाणुन्नं २ विरुद्धरज्जगं ३ । तप्पडिरूवक्करियं ४, कूडपमाणं च इह वज्जे ॥ ५७ ॥ नियदोरे संतोसो, पर-
 दाराणं विवज्जणं अहवा । गिहिणो जिणेहि भणियं, चउत्थवयमेवमायरसु ॥ ५८ ॥ दोहग्गं तिरियत्तं, नपुंसगत्तं च पडिभवं
 हवइ । मणुयाणं महिलाण य, परकंतासत्तचित्ताणं ॥ ५९ ॥ सयलजणपूयणिज्जा, दढसंठाणा महाघलोवेया । अकलंका तेयजु-
 या, हुंति जिया बंभचेराओ ॥ ६० ॥ अपरिग्गहिया १ इत्तर-रमणीगमणं २ अणंगकीलं च ३ । कामे तिब्बभिलासं ४, अन्न-
 विवाहण ५ मिह चएसु ॥ ६१ ॥ संसारस्खमूलं, आरंभो तस्स कारणं भइ ! । एगो परिग्गहु चिय, तस्स पमाणं कुणसु
 तम्हा ॥ ६२ ॥ परिग्गहग्गहियाणं, धम्माउ मणो मुणीण वि चलेइ । हुंति अणत्था बहवे, जियाण तह दुग्गई अंते ॥ ६३ ॥
 जस्स मणो संतोसे, अप्पवसं तस्स तिहुयणं सयलं । दूरे दुहदंदोली, साहीणं सासयसुहंपि ॥ ६४ ॥ धणधन्ने १ कुवियम्मी २,
 रूपसुवन्नंभि ३ खित्तवत्थुम्मि ४ । तह दुपयचउपयंमी ५, अइरित्तपमाणमिह चयसु ॥ ६५ ॥ दससु वि दिसासु विहिया,
 लंघिज्जइ जत्थ नेव य भूसीमा । तं दिसिविरइ त्ति वयं, पढमं गुण गुणवयतिगस्स ॥ ६६ ॥ जो धरइ दिसिवयमिमं, सो अभयं
 देइ सयलजीवाणं । भुवणम्मि पसरमाणं, लोभसमुदं च पडिखलइ ॥ ६७ ॥ सुमरणअंतद्धाणं १, उडू २ अहो ३ तिरिय ४

दिसिपरावत्तं । तह खित्तुडुडुकरणं, परिवज्जसु इत्थ सत्थाह ! ॥ ६८ ॥ जहसत्तीइ पमाणं, भोगुवभोगाणं किज्जए जत्थ । भोगोवभोगनामं, तं मुणसु गुणव्वयं वीयं ॥ ६९ ॥ जो भुज्जइ इगवारं, सो भोगो असणकुसुमपभिईओ । उवभोगो पुण भुज्जो, पुणो पुणो अंगणाईओ ॥ ७० ॥ इह चयसु मज्जमंसं, महुनवणीयं अणंतकायं च । पंचुवरि निसिभोयणं अन्नायफलाई जा जीवं ॥ ७१ ॥ भोगुवभोगपमाणं, जो न कुणइ पइदिणं पि उवउत्तो । सो अविरओ सया वि हु, संचिणई पावकम्माई ॥ ७२ ॥ सच्चित्तं १ तह तप्पडि-बद्धं २ अपउलि ३ दुपोलिआहारं ४ । तुच्छोसहीण भक्खण ५-मिहं चयसु पंच अइयारे ॥ ७३ ॥ एए खलु भोयणओ, चइयव्वा कम्मओ य खरकम्मं । तंमि य हवंति पनरस-कम्मादाणाई एयाइं ॥ ७४ ॥ इंगाल १ सगढ २ वणसइ ३-भाडय ४ फोडाण ५ जीवियाकम्मं । रस ६ केस ७ दंत ८ लक्खा ९-विस १० वाणिज्जाई वित्तिकए ॥ ७५ ॥ दवदाण ११ जंतपीलण १२-निलुंछण १३ सरदहाण संसोसं १४ । असईपोसं च १५ तुमं, वज्जसु सत्थाह ! जाजीवं ॥ ७६ ॥ अवज्जाणपमायायरिय-पावउवएसहिंसदाणेहिं । चउहा अणत्थदंडो, तव्विरई गुणवयं तइयं ॥ ७७ ॥ अवज्जाण रिऊघायण-वि-वइ?(री)त्तणदेसभंगचिंताई । सुणसु पमायायरियं, जियजुज्जललाइकीलाओ ॥ ७८ ॥ पावुवएसं कसिसण-कारावणवसहतुरयदम-णाई । हिंसादाणं सत्थगि-मुसलजंताइअप्पणओ ॥ ७९ ॥ कंदप्पं १ कुक्कुइयं २, मोहरियं ३ संजुयाहिगरणत्तं ४ । उवभोग-स्सइरेगं ५ चयसु तुमं इत्थ सत्थाह ! ॥ ८० ॥ निरवज्जस्स मुहुत्तं, सुहज्जाणरयस्स जो समो भावो । गिहिणो तं सामाइय-नामं सिक्खावयं पढमं ॥ ८१ ॥ सामाइयवयजुत्तो, उवउत्तो जाव सावओ ठाइ । समणु व्व ताव छिंदइ, चिरसंचियअसुहक-म्माई ॥ ८२ ॥ सुमरणअणवट्ठाणं १, मण २ वय ३ कायाण दुट्ठणिहाणं ४ । वज्जसु अणायरं ५ तह, एयंमि वयम्मि

सत्थाह ! ॥ ८३ ॥ जाजीवगहियदिसिवय-पमाणसंखेवणं जमणुदियहं । देसावगासियं तं, बीयं सिक्खावयं भइ ! ॥ ८४ ॥
 तत्तायगोलकप्पो, अप्पा चउसु वि दिसासु पसरंतो । पडिखलिओ तेण लहुं, वयमेयं गिण्हियं जेण ॥ ८५ ॥ पेसप्पओगकरणं १,
 सहं २ रूवाणुवाय ३ माणयणं ४ । तह पुग्गलपक्खेवं ५, इत्थ विवज्जेसु सत्थाह ! ॥ ८६ ॥ सावज्जजोगविरइं, सहसत्ति तवं
 च चउसु पव्वेसु । ण्हाणाइचायमिय पोसहंति सिक्खावयं तइयं ॥ ८७ ॥ जं पोसइ सुहकम्मं, धरेइ जीवं च कुगइनिवडंतं ।
 ता पोसहंति भन्नइ, एयं दुक्करवयं गिहिणो ॥ ८८ ॥ संथारे १ उच्चारे २, तह आयाणंमि अपडिलेहणयं ३ । सुमरणअणवट्टाणं ४,
 अणायरं ५ इत्थ वि चएसु ॥ ८९ ॥ अतिहीणं जं दाणं, वसहीआहारवत्थपत्ताणं । तं अतिहिसंविभागं, चउत्थसिक्खावयं
 मुणसु ॥ ९० ॥ जं साहूण न दिन्नं, गिहि संतं फासुयं निरावाहं । तं भुंजिउं न कप्पइ, गिहिणा गिहधम्मनिरयस्स ॥ ९१ ॥
 सच्चित्ते निक्खेवं १, तेण पिहाणं २ तहन्नववएरां ३ । मज्जरकरणं ४ काला-इक्कमदाणं च ५ इह चयसु ॥ ९२ ॥ एवंविह-
 वयजुत्तो, धणं ववंतो य सत्तखित्तेसु । दीणे य उद्धरंतो, होसु महासावओ भइ ! ॥ ९३ ॥ इच्चाइमुणिपरूविय-गिहिधम्मविहिं
 सवित्थरं सोउं । संवेगगुणसणाहो, पभणइ सुरदत्तसत्थाहो ॥ ९४ ॥ भयवं इत्तियकालं, बालेण व जाणियं न धम्मफलं । संपइ
 पुण तुह पासे, पडिवन्नो एस गिहिधम्मो ॥ ९५ ॥ अह मुणिपासे सम्मं, सुरदत्तो गिण्हिऊण गिहिधम्मं । सोरीपुरम्मि चलिओ,
 सद्धासंवेगसंवलिओ ॥ ९६ ॥ इत्तो य तत्थ जाओ, दुपहरसमओ सिहि व्व संतत्तो । चिरअज्जियंपि छायं, हरइ रवी कुनिव इव
 लच्छि ॥ ९७ ॥ जाया भाडसमाणा, मग्गा उत्तत्तवालुया अहियं । छायाविरहाओ इव, दीसंति दिसा सुसुन्नाओ ॥ ९८ ॥
 तो सत्थाहो रहिओ, परिसंतो तवणतावअक्कंतो । तण्हालुहाकिलंतो, सोरीपुरतीरउज्जाणे ॥ ९९ ॥ अह सो तत्थोवविसइ,

सच्छायविसालतरुवरतलम्भि । पिक्खइ य वणियमेगं, विच्छायं तालरुक्खं व ॥ १०० ॥ तं जंपइ सुरदत्तो, मित्त ! तुमं कीस दीससि सचित्तो । किं कत्थवि नट्ठधणो, परिभूओ विरहतत्तो वा ? ॥ १०१ ॥ तो तेण नीससित्ता, भणियं सो को वि नत्थि भुवणम्मि । जो मित्त ! ममं तारइ, चिंतादुहदीहदहपडियं ॥ १०२ ॥ पयडिज्जइ तस्स पुरो, नियदुक्खं जेण होइ परिताणं । अन्नह पयंपमाणो, हासट्ठाणं नरो होइ ॥ १०३ ॥ तो सत्थाहो तं पइ, जंपइ मा मित्त ! एवमुल्लवसु । जं आवयरिद्धीओ, गरुयाणं चिय हवंति जओ ॥ १०४ ॥ चंदस्स खओ न हु तारयाण, रिद्धीवि तस्स न हु ताण । गरुयाण चडणपडणं, इयरा पडिया पुणो निच्चं ॥ १०५ ॥ तो पभणइ सो वणिओ, मह चरियं मित्त ! सुणसु उवउत्तो । सोरीपुरनयरमिमं, नेमिजिणो जत्थ उप्पन्नो ॥ १०६ ॥ इत्थासि विमलसिद्धी, तप्पुत्तो हं धणंजओ नाम । बालत्तणंमि जाओ, सच्छंदो जूयवसणी य ॥ १०७ ॥ पिउणा सिणेहसारं, सिक्खविओ ताडिओ वि नो विरओ । रुसिउण विदेसेसुं, भमिओ पवणु व्व सव्वत्थ ॥ १०८ ॥ जणओ वि अन्नतणएण, वज्जिओ मह विओयसंतत्तो । बहुधणकोडिसमिद्धो, पत्तो कालेण पंचत्तं ॥ १०९ ॥ तो किंपि धणं सयणेहिं, विलसियं किंपि वाणिपुत्तेहिं । किंपि गयं राओले, एस अपुत्तु त्ति भणिउण ॥ ११० ॥ अहमवि भूयत्तो इव, भमिउं नाणाविहेसु देसेसु । निप्पुन्नो इह पत्तो, ठिओ य नियजणयआवासे ॥ १११ ॥ ता मित्त ! गेहमज्जे, अज्जवि फुडमत्थि कत्थवि निहाणं । सयणा वि वित्ति एवं, कोवि परं न मुणए ठाणं ॥ ११२ ॥ जो तं मह उवदंसइ, निमित्तमइजोइसेहिं तस्साहं । नियभाउणु व्व अद्धं, नूणं विभजिय समप्पेमि ॥ ११३ ॥ अह आह सत्थवाहो, मित्त ! तुमं मा विसीयसु इहत्ये । तुह चिंतावाहिमिमं, अहमवणिस्सामि विज्जु व्व ॥ ११४ ॥ तो भणइ सिद्धितणओ, धणंजओ भाय ! जइ तए एवं । विहियं ता तुह तुल्लो,

उवयारी मह न भुवणेऽवि ॥ ११५ ॥ इय भणिऊण पयंपइ, धणंजओ मित्त ! चलसु मह गेहे । तो सुरदत्तो पत्तो, सयणस्स व
 तस्स आवासे ॥ ११६ ॥ अह नियंबुद्धिबलेणं, सुरदत्तो भणइ भाय ! नियगेहे । खित्ते इव खेडिऊणं, ववेइ एरंडवीयाइं ॥ ११७ ॥
 तो ताइं तुमं सिंचसु, सलिलेणं जलहरूव्व निच्चपि । जेण तुह जणयनिहिणो, ठाणं देसेमि अचिरेण ॥ ११८ ॥ अह तस्स तमा-
 एसं, गुरुणो इव सो तहत्ति आयरई । तत्थेरंडारामं, मालाकारु व्व कुव्वइ य ॥ ११९ ॥ अह तं मज्जे एगो, एरंडो मुयइ वड इव
 परोहे । तो सुरदत्तो पभणइ, भाय ! तुमं मुणसु इह दविणं ॥ १२० ॥ कयउवयारंपि तओ, उक्खणइ धणंजओ तमेरंडं । जं
 वाहीइ गयाए, विज्जो वयरि व्व पडिहाइ ॥ १२१ ॥ तो तत्थ निसाइ भुवं, सो सुरदत्तेण संजुओ खणई । कडूइ य कणयको-
 डी-तियगं नियकरनिहित्तं व ॥ १२२ ॥ तो जायंमि पभाए, तं कणयं विभजिऊण ते दोवि । गिण्हंति भायराविव, अद्धो
 अद्धेण काऊण ॥ १२३ ॥ तत्तो कयाणगाइं, गिण्हइ कणएण तेण सुरदत्तो । तह चेव सत्थवाहो, हवइ य काऊण सामग्गि ॥ १२४ ॥
 घोसाविऊण नयरे, तद्देव आवासिओ बहिपएसे । समुहुत्तंमिय तत्तो, चलिओ चंपाइ नयरीए ॥ १२५ ॥ दीणे समुद्धरंतो, का-
 रंतो जिणगिहेसु पूयमहे । वंदंतो समणगणं, कमेण सो तत्थ संपत्तो ॥ १२६ ॥ सम्माणंतो लोयं, सवालवुडूं समागयं समुहं ।
 महया विच्छड्डेणं, सो पविसइ निययगेहम्मि ॥ १२७ ॥ निम्मलजसपसरेणं, पूरंतो दिसिमुहाइं सव्वत्तो । सुरदत्तसत्थवाहो, संतुट्ठो
 इय कुणइ धम्मं ॥ १२८ ॥ पंचपरमिट्ठिमंतं, समुच्चरंतो स उट्ठइ निसंते । अणुदियहं सुमरंतो, देवयगुरुधम्ममाहप्पं ॥ १२९ ॥
 तो होऊण पवित्तो, सो पुण्फामिसथुईहि जिणपूयं । काऊण गिहे सुमरइ, पच्चक्खाणं च जहसत्ति ॥ १३० ॥ तो वच्चइ जिणभु-
 वणे, विहिपुव्वं तत्थ दहतियसमेयं । वंदणयं काऊणं, उवउत्तो एइ गुरुपासे ॥ १३१ ॥ तो वंदिऊण गुरुणो, पच्चक्खाणं पयासइ

विहीए । पुरओ य उवविसेउं, पुच्छइ नियसंसयपयाइं ॥१३२॥ तत्तो य नियत्तेउं, समए गंतुं जहोचियं ठाणं । आयरइ अत्थ-
चित्तं, सो गिहिधम्माविरोहेण ॥ १३३ ॥ तो मज्झणिहयपूयं, काउं भत्तीइ विहियमुणिदाने । भुत्तुं तव्विन्नूहिं, सह सत्थत्थे वि-
यारेइ ॥ १३४ ॥ पुणरवि संज्ञासमए, कयजिणपूओ विमुक्कसावज्जो । विहियावस्सयकम्मो, सज्झायं कुणइ संविग्गो ॥ १३५ ॥
तो पत्थुयंमि काले, जिणमहरिसिनामसुमरणपवित्तो । सेवइ अप्पं निहं सो, पव्वदिणेषु कयवंभो ॥ १३६ ॥ एवं सुरदत्तगिही,
गिहत्थधम्मं विहीइ पालंतो । निम्मवइ चेइयाइं, तह जिन्नाइं समुद्धरइ ॥ १३७ ॥ कारइ जिणबिंबाइं, लिहाविउं पुत्थयाइं वाए-
इ । तह साहुसाहुणीणं, वियरइ वत्थासणाईयं ॥ १३८ ॥ सावयसावियवग्गं, सम्माणंतो सया वि सुरदत्तो । गिहिधम्माउ
सुरेहि वि, अखोहणिज्जो गमइ कालं ॥ १३९ ॥ इत्तो य पढमकप्पे, सोहम्मसुराहिवो नियसहाए । सुरदत्तं गिहिधम्मे, निच्चल-
चित्तं पसंसेइ ॥ १४० ॥ सोऊण तं पसंसं, देवदुगं चित्तए कह गिही वि । वन्निज्जइ इंदेणं, ता दट्ठवो स अम्हेहिं ॥ १४१ ॥
इय चित्तिऊण पत्ता, ते दोवि सुरा पुरीइ चंपाए । पिक्खंति य सुरदत्तं, समागयं बाहिभूमीए ॥ १४२ ॥ तो विहियसाहुवेसा,
करयलपरिगहियपरसुणो दो वि । छिंदंता तरुमेग, अप्पाणं तस्स दंसंति ॥ १४३ ॥ सो वि हु ते दट्ठूणं, विम्हियहियओ समीव-
मागंतुं । अमओवमवयणेहिं, गुरु व्व पडिबोहिउं लग्गो ॥ १४४ ॥ भो भो महाणुभावा ! चित्तारयणं व संजमं दुलहं । लहिऊण
कहं हारह, तरुछेयणपावतक्केण ? ॥ १४५ ॥ किं च सयं काउमिमं, सारंभाणं गिहीण वि न जुत्तं । तुम्हाण विसेसेणं, समग्ग-
सावज्जविरयाणं ॥ १४६ ॥ तो भणइ मुणी एगो, सावय ! सव्वंपि जाणिमो अम्हे । किंतु तुमं परमत्थं, न मुणसि कुग्गाह-
गहगहिओ ॥ १४७ ॥ भइ ! चिरं अम्हेहिं, वयपासंडेण वि नडिओ अप्पा । गिहिणो य तुह सरिच्छा, भमाडिया विविहजुत्तीहिं

॥ १४८ ॥ संपइ पुण परमत्थो, कहिओ अम्हाण पुव्वभणिण । गुरुणा मएण वंतर-मज्झउवन्नेण इय तुसिउं ॥ १४९ ॥
 मा मा भो अप्पाणं, आगमवयणाउ इय विडंबेह । सव्वंपि धुत्तविलसिय-मेयं सिद्धंतपरिकहियं ॥ १५० ॥ साहेह गिहत्थाणवि,
 निरत्थयं नियमताडिया मरह । विलसहं सिच्छाइ धणं, मा मज्जह साहुभणिणहिं ॥ १५१ ॥ जीवो इह तवनियमोहिं, सोसिओ
 परभवे वि तं लहइ । पुव्वभासेण तओ, भवे भवे होइ दुहभवणं ॥ १५२ ॥ ता भइ ! इण्हमम्हे, रुक्खं छिंदिय इमस्स कट्टेण ।
 निम्माविऊण गेहं, विलसिस्सामो जहिच्छाए ॥ १५३ ॥ तुममवि निय(विल)संतधणो, मा नियमाईहि नडसु अप्पाणं । मा गमसु जम्म-
 वहलं, विमोहिओ धुत्तवयणेहिं ॥ १५४ ॥ अह सुरदत्तो पभणइ, किं मुणिणो सन्निवाइया तुब्भे । जं जंपह लीलाए, एवमसंब-
 द्धवयणाइं ? ॥ १५५ ॥ किं न वियारह हियए, तवनियमफलं तिलोयजणपयडं । सिद्धंतभासियं पि हु, न चलइ बहुजुत्तिल-
 क्खेहिं ॥ १५६ ॥ जं पुण गुरुणा कहियं, तत्तं तुम्हाण तं विसं मुत्तं । तक्करणाओ तुब्भे, निवडिस्सह भीमभवकूवे ॥ १५७ ॥
 ता भो महाणुभावा !, कहमवि लहिऊण माणुसं जम्मं । भवसयसहस्सदुलहे, चारित्ते उज्जमं कुणह ॥ १५८ ॥ जं पुण मुत्तूण
 वयं, वंछह विसए विसोवमे मूढा ! । तं चित्तारयणेणं, मा गिण्हय कायमणिखंडं ॥ १५९ ॥ एवं पयंपमाणं, सुरदत्तं जाणिऊण
 दढचित्तं । ते दो वि सुरा जंपंति, जुज्जए सुरवइपसंसा ॥ १६० ॥ तो झत्ति समणरूवं, अवहरिउं दो वि हुंति पच्चक्खा ।
 पसरंतअसमतेया, संपत्ता चंदमूर व्व ॥ १६१ ॥ जंपंति जयसु सावय !, जहुत्तगिहिधम्मकरणदुल्लिय ! । छज्जइ तुह चैव
 जए, पसंसणं तियसपहुविहियं ॥ १६२ ॥ इय थोउं सत्थाहं, कहंति पंजलिउडा पमोएणं । इंदपसंसाइयं ते सव्वं पि हु नियस-
 रूवं ॥ १६३ ॥ तो अणइच्छंतस्स वि, चित्तारयणं करंमि से विविउं । उप्पइऊण गया लहु, ते देवा दोवि नियठाणं ॥ १६४ ॥

सुरदत्तो वि करद्वियचितारयणो गिहंमि संपत्तो । पुजंजंतचितियत्थो, कुणइ विसेसव्वयं धम्मो ॥ १६५ ॥ दसदिसिविक्खायज-
सो, उवचिणियउदग्गपुन्नपब्भारो । अक्खंडाई दुवालस, वयाई पालित्तु चिरकालं ॥ १६६ ॥ अच्चुयधम्मो आउ-क्खयंमि
मरिऊण अच्चुए कप्पे । बारसमे सुरदत्तो, जाओ देवो महड्डीओ ॥ १६७ ॥ भुत्तूण तत्थ भोए, चविऊण इहेव लद्धमणुयभवो ।
पाविस्सइ अचिरेणं, सासयसुक्खाण सो उदयं ॥ १६८ ॥ गृहस्थधर्मात्सुरदत्तनामा, सुधीरिहामुत्र भवेऽपि जज्ञे । धर्माच्युतो
भाजनमच्युतर्द्धे-स्तन्निश्चलास्तत्र भवन्तु भव्याः ! ॥ १६९ ॥ इत्युक्तं धर्मभेदाख्य-सप्तमद्वारमध्यगम् । गृहिधर्मस्य माहात्म्यं,
सुरदत्तचरित्रतः ॥ १७० ॥ एवं ये जिनशासनोक्तविधिना सद्धर्मभेदानमून्, स्वीकुर्वन्ति निर्धानिवोद्यतधियो दारिद्र्यदुःखाप-
हान् । ते सर्वेऽपि समीहितार्थपदवीमासाद्य सद्यो जना, जायन्ते शिवसम्पदां पदमिह त्रैलोक्यविस्मापकम् ॥ १७१ ॥ सत्सूत्रकृत्-
श्रीप्रभसुरिशस्ये, प्रबोधशौर्योदयसिंहवृत्तौ । समर्थितं धर्मविधावितीदं, भेदाभिधं द्वारमिहाश्वसङ्ख्यम् ॥ १७२ ॥

द्वारं सप्तममुक्तं, प्ररूपितास्तत्र धर्मभेदाश्च । तेषां सम्यकरणात्, किमिह फलं भवति भव्यानाम् ॥ १ ॥ इति सम्ब-
न्धायातं, विव्रियते द्वारमष्टममिदानीम् । तस्य च सद्धर्मफल-प्रदर्शिनी प्रथमगाथेयम् ॥ २ ॥

धम्मस्स फलं विरई, निरोहत्थो आसवाण सा य धुवं ।

रुद्धेसु तेसु जम्हा, अहिणवबंधो न कम्मस्स ॥ ४ए ॥

व्याख्या-धर्मस्य फलं विरतिः, सा च आश्रवाणां-हिंसाऽलीकचौर्याब्रह्मपरिग्रहलक्षणानां निरोधतो-निवृत्तेर्धुवं

भवति, यस्मात्तेष्वाश्रवेषु रुद्धेषु कर्मणां-ज्ञानावरणीयादीनामभिनवबन्धो न भवतीति गाथार्थः ॥ ४९ ॥ अत्रार्थे दृष्टान्तमाह-

जह सरवरं समंता, निरुद्धदारं न संगिलइ सलिलं ।

तह जीवो वि हु कम्मं, निरुद्धपावासवप्पसरो ॥ ५० ॥

व्याख्या—सुगमम् ॥ ततः किं स्यादिति सदृष्टान्तं धर्मफलमुपदर्शयन्नाह ॥ ५० ॥

ततो विसुद्धपरिणाम-मेरुमंथानमहियन्नवजलही ।

उवलब्धनाणरयणो, जंबु व सया सुहीहवइ ॥ ५१ ॥

व्याख्या—ततो निरुद्धपापाश्रवप्रसराद्विशुद्धपरिणाममेरुमन्थानमथितभवजलधिः, तत्र विशुद्धपरिणामः—शुक्लध्यानलक्षणः स एव मेरुमन्थान(स्तेन)मथितो—विलोडितो भव एवापारत्वाज्जलधिः—समुद्रो येन स तथा, उपलब्धज्ञानरत्नः सदा सुखीभवति जम्बूवत्—जम्बूस्वामीव ॥ ५१ ॥ तच्चरित्रं चात्र—

जंबुदीवे दीवे, दाहिणभरहद्धमज्झखंडम्मि । मगहानाम जणवओ, गंधव्वसरु व्व बहुगामो ॥ १ ॥ तत्थ नवजुव्वणुद्धय-
रमणीतणुमिव सुवन्नरूवडं । विसयासिरीकेलिगिहं, रायगिहं अत्थि वरनयरं ॥ २ ॥ तत्थासि सेणियनिवो, फुरंतनियतेयहरियरिउ-
तिमिरो । गुरुणुत्तलद्धउदओ, कमलाणंदो दिणयरु व्व ॥ ३ ॥ भिच्छत्तमंधयारं, हियए न हु जस्स पसरइ कयावि । अहियं

उज्जोएणं, फुरंतसम्मत्तरयणस्स ॥ ४ ॥ एगम्मि दिणे पुरवर-आसन्ने चेइयम्मि गुणसिलए । चउविहसुरपरियारिओ, समोसठो वीरजिणनाहो ॥ ५ ॥ तो रूपकणयमणिमय-पासायतिगेण भूसियं देवा । विरयंति समवसरणं, लवणसमुदं व चउदारं ॥ ६ ॥ तत्थ य वंतरदेवा, विरयंति असोयपायवं मज्जे । विलसिरपत्तकरेहिं, जिणगुणरत्तं व नच्चंतं ॥ ७ ॥ मणिकणयरयणचित्ते, चउ-
दिसिं तोरणे विउव्वंति । सव्वत्थ सालभंजिय-मयरद्धयचिंधसंगठाणे ॥ ८ ॥ अह चरणे ठावंतो, सुवन्नकमलेसु देवविहिण्णसु । पुव्वदुवारेण तहिं, पविसइ सिरिवद्धमाणजिणो ॥ ९ ॥ अह विहिण्णुवं सामी, देवच्छंदे असोयतरु हिट्ठा । सिंहासणे निसन्नो, वरपउमे रायहंसु व्व ॥ १० ॥ जह्ठाणं उवविट्ठो, तप्पुरओ तत्थ चउविहो संघो । सामी वि धम्मदेसण-मारंभइ अमयवुट्ठिसमं ॥ ११ ॥ इत्थंतरम्मि उज्जाण-पालगो विन्नेवेइ भूनाहं । सामिय ! वद्धाविज्जसि, आगमणेणं जिणिंदस्स ॥ १२ ॥ इय सोऊणं राया, हरिसवसुब्भिन्नवहलपुलयंगो । मुत्तुं सिंहासण पाउगे य, सामिं थुणइ तत्थ ॥ १३ ॥ उज्जाणपालगाणं, तो दाउं पारि-
तोसियं दाणं । पावरिउं सियवत्थे, सो आरूढो गइंदम्मि ॥ १४ ॥ सुरपुरसमिद्धनियनयर-लोयपरिवारिओ तओ राया । इंदु व्व महिड्डीए, चलिओ जिणवंदणट्ठाए ॥ १५ ॥ अह तस्स सुमुहदुम्मह-नामाणो सेवगा दुवे पुरओ । वच्चंता रायारिसिं, पसन्न-
चंदं पलोयंति ॥ १६ ॥ निक्कंपदत्तदिट्ठिं, दप्पण इव दिप्पमाणरविबिंबे । ठियमेगेण पएणं, मूलेणेगेण रुक्खं व ॥ १७ ॥ उज्झियभुयदंडजुयं, आगरिसंतं व सिद्धिस्वित्तमिह । उवसमरसंव मुत्तं, तं दट्ठुं जंपए सुमुहो ॥ १८ ॥ भित्त ! महप्पा एसो, पसंस-
णिज्जो मुणी तिहुयणस्स । देहम्मिवि निरविकखो, जो उग्गतवं तवइ एवं ॥ १९ ॥ को तरणिनिसियनयणो, पाएणेगेण उड्ढवाह य । चिट्ठइ खणभित्तं पि हु ?, अहह महादुकरं कट्ठं ॥ २० ॥ सग्गो अहवा मुक्खो, वसम्मि एयस्स नियकलत्तं व । दुकरतवेण

किं वा, संपज्जइ नेह इह मित्त ! ॥ २१ ॥ अहं दुग्गमुहेण भणियं, इमं पसंसेसि मित्त ! अमुणंतो । एसो पसन्नचंदो, निरत्थयं
 जेण कुणइ तवं ॥ २२ ॥ अमुणा बालोवि सुओ, रुज्जंमि निवेसिओ समन्तीहिं । उच्छिज्जइ रज्जाओ, अइआमफलं व रुक्खा-
 ओ ॥ २३ ॥ एएण नियं रज्जं, सम्माणेऊण दुट्ठमंतीण । मज्जाराण व खीरं, समप्पियं रक्खणट्ठाए ॥ २४ ॥ बालम्मि तम्मि
 उच्छेइयंमि, वंसो इमस्स उच्छिन्नो । नियपुव्वजनामाणं, नासाओ एस पाविट्ठो ॥ २५ ॥ पव्वज्जिउकामेणं, इमेण चत्ताउ
 जाउ कन्नाओ । ताण अणाहाण गई, का मित्त ! हविस्सई इण्हि ॥ २६ ॥ तव्वयणवाउलीए, सहस च्चिय कन्नकुट्टरगयाए ।
 भग्गो समाहिरुक्खो, पसन्नचंदस्स तक्कालं ॥ २७ ॥ तो चिंतेइ महप्पा, ताण कुमंतीण जो मए विहिओ । सम्माणो सो नूणं,
 भम्हम्मिहुयं व संजाओ ॥ २८ ॥ जं दुग्गमुहो पुत्तो, रज्जाओ चालिओ समंतीहिं । वीससियघायगा ते, ही अज्जवि कहवि
 जीवंति ? ॥ २९ ॥ किं मज्झ जीविणं, किं वा तवसा वि जाणियकट्ठेण ? । जं नियपुत्तो सुव्वइ मंतीहि पराभविज्जंतो ॥ ३० ॥
 ततो पसन्नचंदो, दुज्झाणमहंतकवयसंवलिओ । अइदूरे मुंचंतो, सामन्नं कायरत्तं व ॥ ३१ ॥ रणरंगरसियचित्तो, फुरंतदिप्पंत-
 कोवकोदंडो । पुव्वब्भासवसेण व, मणम्मि समरं पसाहेइ ॥ ३२ ॥ सिंहावलोयनाएण, परिगओ दित्तखत्ततेएण । पच्चक्खे इव
 पिक्खइ, सुयरिउणो मंतिणो सव्वे ॥ ३३ ॥ मणसमररंगरसिओ, तेसिं सरीराणि खग्गधाराए । सो कुणइ खंडखंडाणि, भूरिसो
 सूरणाणीव ॥ ३४ ॥ छेयणभेयणताडण-पमुह अन्नं पि दारुणं कम्मं । सो कोहंधो मणसा, किं किं न कुणेइ मंतीण ? ॥ ३५ ॥
 इत्थंतरम्मि सेणिय-राया जिणवंदणम्मि वच्चंतो । वंदइ तं दट्ठुणं, गइंदखंधाउ उत्तरिउं ॥ ३६ ॥ कट्ठं व चिठरहियं, तं दट्ठुं
 सेणिओवि चिंतेइ । धन्नो एस महप्पा, राओ रंको वि जस्स समो ॥ ३७ ॥ एवं निच्चलज्ञाणस्स, का वि होही गई जिणो

मुणई । इय चितंतो पत्तो, आसन्नो समवसरणस्स ॥ ३८ ॥ दूराउ चिय छत्ताइ-छत्तमालोइउं पहिट्टमणो । उम्मुक्करायचिंधो, पंचविहाभिगमसंजुत्तो ॥ ३९ ॥ ओसरणे पविसित्ता, उत्तरदिसिसंठिएण दारेण । हरिसवसवियसियच्छो, सामिं तिपयाहिणेऊ-
ण ॥ ४० ॥ मणिवट्टुंविणामत्थएण पुणरुत्तविरइयपणामो । भालयलारोवियपाणि-पल्लवो थुणिउमाढत्तो ॥ ४१ ॥ जय जय
वीर जिणेसर !, विदलियमिच्छत्तभीमभवपसर ! । सुरसेवियपयपंकय !, अइसयमुत्ताहलसमुद्द ! ॥ ४२ ॥ इच्चाइ थुणेऊणं, गोय-
मपमुहे य गणहरे नमिउं । सो जोडियकरकमलो, तयणु निविट्ठो महीवीढे ॥ ४३ ॥ अह पत्थावे पत्ते, नमिऊणं वीरजिणवरं
सिरसा । पुच्छइ सेणियराओ, पडअंचलपिहियमुहकमलो ॥ ४४ ॥ सामिय ! पसन्नचंदो, ज्ञाणत्थो वंदिओ मए जइया । जइ
तइया वि विवज्जइ, ता पावइ कं गइ एसो ? ॥ ४५ ॥ तो भणइ भुवणनाहो, तइया कालं करेइ जइ एसो । ता गच्छइ निब्भंतं,
सत्तमनरयं महीनाह ! ॥ ४६ ॥ इय जिणवयणं सोउं, संसयपत्तो निवो विचित्तेइ । उग्गतवसोऽवि एयस्स, सामिणा का गई
कहिया ? ॥ ४७ ॥ तत्तो खणंतरेणं, पुणरवि पुच्छेइ सेणिओ सामिं । संपइ पसन्नचंदो, कयकालो कत्थ गच्छेइ ? ॥ ४८ ॥ अह
पभणइ जिणनाहो, मगहाहिव ! एस महरिसी इण्हि । जइ कालं कुणइ तओ, वच्चइ सव्वट्टसिद्धिम्मि ॥ ४९ ॥ तत्तो पभणइ
राया, भयवं ! किं भासियं दुहा तुम्ह । मह कहसु मूढमइणो, न अन्नहा होइ जिणवाणी ॥ ५० ॥ सामी जंपइ नरवर !, स
महप्पा वंदिओ तए जइया । तइया रुद्धज्ञाणी, संपइ पुण सुक्कज्ञाण ति ॥ ५१ ॥ रुद्धज्ञाणवसाओ, सत्तमनरयारिहो तया एसो ।
सो सव्वसिद्धिजुगो, सुक्कज्ञाणेण इण्हि तु ॥ ५२ ॥ तो पुच्छइ नरनाहो, महरिसिचरिएण तेण विम्हइओ । कह जायंते
जुगवं, विसपीऊसं व ज्ञाणदुगं ॥ ५३ ॥ आह जिणो तुह सेवग-दुम्मुहनामस्स वयणओऽणेण । नियमंतिसयासाओ, सुणिओऽ-

भिभवो नियसुयस्स ॥ ५४ ॥ तो सुयममत्तमइरा-तरलियचित्तो विमुक्कदिवसु व्व । मंतीहि समं मणसा, स महप्पा जुज्झंउं
 लग्गो ॥ ५५ ॥ पच्चक्खेहि व सच्चिवेहि, तेहि अहियाहियं स जुज्झंतो । मुक्खु व्व सत्थरहिओ, संजाओ सो पसन्नरिसी ॥ ५६ ॥
 अह कोवचलियचित्तो, इत्तो चित्तेइ मंतिणो एए । मारोमि सिरक्केण वि, सव्वं सत्थं हि बलियाणं ॥ ५७ ॥ तत्तो नियंमि सीसे,
 वाहइ हत्थं सिरक्कगहणकए । तं गयकेसं फरिसिय, गहियवयं सरइ अप्पाणं ॥ ५८ ॥ चित्तइ मणंमि धिद्धी, मं रुहज्झाणवधं-
 णासत्तं । किं मह तेण सुएणं, अहवा मंतीहि अममस्स ? ॥ ५९ ॥ इय चिंतंतस्स तहिं, पब्भट्ठे मोहमेहतिमिरम्मि । पुणरावि विवे-
 यसूरो, पाउब्भूओ हिययगयणे ॥ ६० ॥ तत्तो पुरट्ठिए इव, अम्हे वंदित्तु सो महासत्तो । आलोइयपडिकंतो, पसत्थझाणं समा-
 रूढो ॥ ६१ ॥ तेण सुहज्झाणेणं, कम्मं दुज्झाणसंभवं तस्स । झत्ति विलीणं नरवर !, पवणेणं मेहपडलं व ॥ ६२ ॥ अह तस्स
 रायरिसिणो, सुगइचरिएण वासिओ राया । पुच्छइ सिरिवीरजिणं, केवलसिरिकेलिकुलभवणं ॥ ६३ ॥ भयवं ! बालंपि सुयं,
 रज्जम्मि निवेसिऊण एस सयं । जाओ पसन्नचंदो, कह दिक्खाए कयाणंदो ? ॥ ६४ ॥ अह भणइ जिणो सेणिय !, सुणेसु चरियं
 पसन्नचंदस्स । पोयणपुरम्मि नयरे, आसि निवो सोमचंदु त्ति ॥ ६५ ॥ तस्स य अणुवमगुणरयण-धारिणी धारिणी महादेवी ।
 पुत्तो पसन्नचंदो, मुत्तो पियराण नेहु व्व ॥ ६६ ॥ अह अन्नया गवक्खे, नरवइणो संठियस्स सीसम्मि । विवरेइ केसपासं,
 धारिणीदेवी नियकरेहिं ॥ ६७ ॥ पिकखइ तइया एगं, पलियं सीसम्मि सोमचंदस्स । अंकूरनिग्गमं पिव, पढमं बुद्धुत्तणलयाए
 ॥ ६८ ॥ भणइ य देवी सहसा, सामिय ! दूओ समागओ एस । अवलोइयादिसिचक्को, भणइ निवो किं न दीसेइ ? ॥ ६९ ॥
 अह गिण्हऊण देवी, तं पलियं निवसिराओ भणइ तओ । सामिय ! एसो केसो, धम्मनरिंदस्स दूय त्ति ॥ ७० ॥ तत्तो य तइय-

वयसो, मूलं जुव्वणविणासगं पल्लिअं । जं दट्ठूण नरिंदो, संजाओ ज्ञात्ति कसिणमुहो ॥ ७१ ॥ तो धारिणी पयंपइ, किं बुद्धूत्तेण लज्जसे ? देव ! । दट्ठूण एगपल्लियं, जं जाओ दुम्मणो एवं ॥ ७२ ॥ घोसाविज्जण पडहं, नयरं सव्वंपि वारइस्से हं । जह कोवि तुज्झ कत्थवि, न कुणइ बुद्धूत्तवत्तंपि ॥ ७३ ॥ अह भणइ भूमिनाहो, न य लज्जा मे पल्लियदंसणओ । मज्झ पुण दुम्मणत्ते, कारणमेयं सुणसु देवि ! ॥ ७४ ॥ मह वंससंभवेहिं, अदिट्ठपल्लिएहि वयविही विहिओ । विसयासत्तो हं पुण, अज्जवि भुंजामि रज्जसिरिं ॥ ७५ ॥ एवं ठिएवि संपइ, गिण्हामि वयं पिए ! परं किंतु । बालो पसन्नचंदो, कह रज्जधुराभरं धारिही ? ॥ ७६ ॥ अहवा वयगहणसमु-ज्जुयस्स किं मह सुएण रज्जेण ? । देवि ! वयं गिण्हे हं, पालेसु तुमं सुयं बालं ॥ ७७ ॥ अह धारिणीइ भणियं, तए विणा देव ! नेव ठामि अहं । पईमग्गगामिणीओ, जेण सईयो सया हुंति ॥ ७८ ॥ तम्हा बालंपि सुयं, रज्जम्मि ठवेसु सामिय ! पुणो हं । तणुछाय व्व तडत्था सुस्सूसिस्सं वणे वि तुमं ॥ ७९ ॥ पिययम ! पुत्तो इण्हिं, नियकम्मेहिं अरुन्न-रुक्खु व्व । वड्डुउ पसन्नचंदो, बालो विहु तेण किं मज्झ ? ॥ ८० ॥ तो सोमचंदराया, रज्जम्मि निवेसिज्जण तं पुत्तं । गिण्हइ तावसदिकखं, धारिणिधाईहि संजुत्तो ॥ ८१ ॥ परिहियवक्कलचीरी, निवडियपत्ताइभोयणो अह सो । दुक्करतवं चरंतो, चिर-सुन्नं आसमं पत्तो ॥ ८२ ॥ निम्मवइ आसमकुडिं, पलासपत्ताणि आणित्तं एसो । पहियाण मिगाणं चिय, सीयल्लायामयपवंचं ॥ ८३ ॥ अइपेसलाइ वणफल-जलाइ निच्चंपि सोमचंदरिसी । आणेइ धारिणिकए बद्धो तप्पेमतंतूहिं ॥ ८४ ॥ तत्थ वि धारिणि देवी, कंतकए कुणइ कोमलं सिज्जं । इंगोयरतिल्लेणं, रयणीए बोहइ पईवं ॥ ८५ ॥ सव्वत्तो चिय आसम-मालिंपइ तह पमज्जए निच्चं । इय ताइ तत्थ अमुणियतवकट्ठाइं गमंति दिणे ॥ ८६ ॥ इत्तो य धारिणीए, पुव्वं उप्पन्नगब्भभावाए । पडिपुत्तेसु दिण्हेसुं,

तत्थेव सुओ समुप्पन्नो ॥ ८७ ॥ अह तम्मि जायमेत्ते, मूईरोगेण धारिणी देवी । मरिऊणं उप्पन्ना, देवी ससिणो विमाणम्मि ॥
 ॥ ८८ ॥ तो अवहिन्नाणाओ, पुव्वभवं मुणिय सुयासिणेहेण । महिसीरूवं काउं, खीरं पाण्डु तं पुत्तं ॥ ८९ ॥ धाईवि हु अण-
 वरयं, तरुनियरफलाइ आहरेमाणी । कत्थवि भुयंगमेणं, दट्ठा पंचत्तमणुपत्ता ॥ ९० ॥ तत्तो पिया सयं चिय, लालइ पालेइ तं
 सुयं बहुयं । पोसइ वणधन्नेगं, धाईभावं च दंसंतो ॥ ९१ ॥ वक्कलचीरेहि जओ, स वेढिओ पढममेव उप्पन्नो । तो पिउणा तस्स
 तहिं, वक्कलचीरि त्ति नाम कयं ॥ ९२ ॥ अह सो तत्थ निरक्खर-नरु व्व अदिट्ठमाइओ संतो । कमसो पवड्डमाणो, संजाओ
 जुव्वणाभिमुहो ॥ ९३ ॥ आजम्मवंभयारी, सो इत्थीणं न नाममवि मुणइ । पिउपायपउमसेवापरो य उज्जमइ तवकरणे ॥ ९४ ॥
 अह रज्जकज्जवाउल-मणेण सुणियं पसन्नचंदेणं । धारिणिकुक्खिसंभूओ, पिउपासे अत्थि मे बंधू ॥ ९५ ॥ सो कस्सु त्ति कहं वा,
 करिस्सई मज्झ चिट्ठइ कहं वा । इय जाओ रणरणओ, चित्तंमि निवस्स अइगरुओ ॥ ९६ ॥ तो चित्तयरे पभणइ, तवोवणत्थस्स
 बंधुणो मज्झ । रूवं लिहिउं आणह, अह ते विहु तत्थ गंतूण ॥ ९७ ॥ वक्कलचीरीरूवं, जहवत्थावयववन्नपरिपुत्तं । आलि-
 हिऊणं आणिय, दंसंति पसन्नचंदस्स ॥ ९८ ॥ राया तमप्पतुल्लं, रूवं दट्ठूण बंधुनेहेण । अंसुपवाहाउलिओ, सेलु व्व सनिज्झरो
 जाओ ॥ ९९ ॥ जंप्पेइ भुत्तभोगो, ताओ आयरउ दुकरंपि वयं । मह भाउणो य बालस्स, जुज्जए नेव वणवासो ॥ १०० ॥
 रज्जसुहदहनिमग्गो, हा हं कीलामि हंस इव इत्थ । मह भाया वणावित्तिं, काउं जीवइ पुलिंदु व्व ॥ १०१ ॥ ताओ वि न मान्नि-
 स्सइ, तस्साणयणं सिणेहसंबंधा । रज्जंपि मह न जुज्जइ, अविभागिणि तम्मि रज्जस्स ॥ १०२ ॥ आरन्निउ व्व जीवो, सोविहु
 कट्ठेण एइ इह नयरे । इय ववसिऊण राया, वेसाओ आइसइ एवं ॥ १०३ ॥ मुणिवेसेणं गंतुं, अंगप्फंसेहि खज्जभुज्जेहि ।

तुम्हे पलोभिऊणं, मह बंधुं इत्थ आणेह ॥१०४॥ इय रायाएसेणं, तडिठियआरक्खपुरिससहियाओ । मुणिवेसधारिणीओ, वेसाउ गयाउ तंमि वणे ॥ १०५ ॥ दिट्ठो वक्कलचीरी, बिल्लाइफलाई गिण्हउं वलिओ । दट्ठूण ताउ सो वि हु, तेसिं अभिवायणं कुणइ ॥१०६॥ पुच्छइ मुद्धत्तेण य, के तुम्हे ? कत्थ आसमो तुम्ह ? । इय सोउं हसियमुहा भणंति ता महुरवाणीए ॥१०७॥ भो रिसिबुमार ! अम्हे, पोयणपुरवासिणो महामुणिणो । तुह अतिहीओ पत्ता, करेसु पाहुन्नयं किंपि ॥१०८॥ पभणइ वक्कलचीरी, पाहुन्ने भो महेसिणो तुम्हे । महुराइ सुपकाइं, एयाइं फलाईं भुंजेह ॥ १०९ ॥ ताओ भणंति अम्हाण, आसमे भइ ! एरिस फलाईं । अइ-नीरसाणि नीरस, न भुंजई कोवि कइयावि ॥ ११० ॥ पिकखेसु अम्ह आसम-रुक्खफलाणं च वन्नियं एयं । इय वुत्तुं दुममूलं, पत्ताओ ताउ तेण समं ॥ १११ ॥ तो से सकरखज्जूर-दक्खपमुहाइं दिंति भक्खाइं । सो तप्फलरसगिद्धो, बिल्लाइसु विम्मुहो जाओ ॥ ११२ ॥ काऊण तमासन्नं, नियअंगप्फंसणं च कोरेति । उन्नयपओहरे नियउरम्मि ठावंति तस्स करं ॥ ११३ ॥ सो जंपइ महारिसिणो, तुम्हाणं केण कोमलं अंगं ? । कह एए घोरथला, सुकोमला हुंति हिययंमि ? ॥ ११४ ॥ पभणंति ताउ कोमल-कोरेहि तस्संगफंसणपराओ । भइऽम्हे सयकालं, भुंजामो एरिसफलाईं ॥ ११५ ॥ तब्भक्खणओ देहम्मि, महवं एरिसं हवइ अम्हं । अच्चंतोवचएण य, इमे थला हुंति हिययंमि ॥११६॥ तो मुंच तुमं आसम-मेयं बिल्लाइदिरस-फलजुत्तं । आगंतूणं अम्हा-समम्मि अम्हारिसो होसु ॥११७॥ अह विविहभक्खलुद्धो, सो मुद्धो तत्थ ताहि रुह गंतुं । गहिऊणं संकेयं, पत्तो नियआसमकुडीए ॥ ११८ ॥ संठाविऊण तावस-भंडमसेसंपि तवनिहाणं व । संकेयठाणमेसो, अहिट्ठियं ताहि संपत्तो ॥ ११९ ॥ तइया य सोमचंदो, रुक्खारूढेहि चारपुरिसेहिं । आगच्छंतो दिट्ठो, कहिओ तासिं च वेसाणं ॥ १२० ॥

मा सावं देउ इमो, अम्हं ति भएण सोमचंदाओ । वाहाउ मिर्गीओ इव, वेसाओ ताउ नट्टाओ ॥१२१॥ अह सो वि सोमचंदे,
 ठाणगए आगओ चउदिसंपि । अत्थं व नासियत्थो, वेसाओ ताउ पिकखेइ ॥१२२॥ पिकखइ रहियं चेगं, धावंतो जूहभट्टहरिणं
 व्व । तं पि रिसिं मन्नंतो, पभणइ तायाभिवाएमि ॥१२३॥ अह आह रही महारिसि-कुमार ! तं कत्थ गच्छसि कहेसु ? । सो भणइ
 पोयणासम-गमणं इच्छामि ताय ! अहं ॥ १२४ ॥ रहिणा भणियं अहमवि, समुज्जुओ पोयणासमे गंतुं । तो चलिओ तं पुरओ,
 काऊणं अगगकज्जं व ॥ १२५ ॥ सो मग्गे वच्चंतो, रहियपियं रहवरंमि आरूढं । ताय त्ति वारवारं, वक्कलचीरी पयंपेइ ॥ १२६ ॥
 अह रहियं रहियपिया, पुच्छइ तायत्ति कह इमो भणई ? । सो आह एस जम्हा, वसइ वणे इत्थिरहियम्मि ॥ १२७ ॥ खेडि-
 ज्जंते रहवर-तुरए दट्टूण सो मुणी भणइ । वाहिज्जंति किमेए, ताय ! मिगा जुज्जइ न एवं ? ॥१२८॥ तत्तो पभणइ रहिओ,
 हसिऊणं भइ ! तावसकुमार ! । एएसि कम्ममेयं, मियाण नो इत्थ दोसु त्ति ॥ १२९ ॥ अह रहिएण पहम्मी, वक्कलचीरिस्स
 मोयगा दिन्ना । ते भक्खिऊण सुमरिय-पुव्वरसो भासइ इमं च ॥ १३० ॥ ताय ! मह पोयणासम-निवासिमहारिसिजणेण दि-
 न्नाइं । एरिस सरिसफलाइं, ताइं मए भक्खियाइं च ॥ १३१ ॥ इत्थंतरेण रहिओ, रुद्धो एगेण पवलचोरेण । तो अन्ननुन्न जुद्धं,
 मल्लाण व ताण संजायं ॥ १३२ ॥ तो रहिणा सो चोरो, गाढपहारेण आहओ मम्मे । चिंतइ को इह गव्वो, बलियाण वि हुंति
 अइबलिया ॥ १३३ ॥ अह तकरेण भणियं, वन्निज्जइ वेरिणो वि घाउ त्ति । रहिय ! तए हं जित्तो, तुट्ठो ता किंप तुह देमि
 ॥ १३४ ॥ इह अत्थि सयं खित्तं, बहुदविणं मज्झ तं तुमं गिण्ह । इय भणिए तं कड्डिय, रहंमि आरोवियं तेहिं ॥१३५॥ तत्तो
 कमेण पत्तो, पोयणपुरसन्निहिं भणइ रहिओ । तावस ! जो तुह इट्ठो, सो पोयणआसमो एस ॥१३६॥ अह रहिएणं किं पि हु,

वक्कल-चीरिस्स अप्पियं दविणं । हसमाणेण य भणिओ, तावसकुमरो इमं वयणं ॥ १३७ ॥ एयम्मि आसमपए, न हु उडवो लब्भए विणा दविणं । ता कस्सवि दव्वभिमं, दाऊणं आसमं किणसु ॥ १३८ ॥ अह रहिए ठाणगए, सो कुमरो पुरघराइ पिकखंतो । किं इत्थ जामि किमिहंति, चिंतगो भमइ नयरम्मि ॥ १३९ ॥ पुरिसाणं इत्थीण य रिसिबुद्धीए स मुद्धधी कुमरो । अभिवायणवाऊलो, हसिज्जए नयरलोएण ॥ १४० ॥ अह सो पुरे भमंतो, एगाए मंदिरम्मि वेसाए । पविसेइ अक्खलंतो, सरु व्व कोदंडपरिमुक्को ॥ १४१ ॥ सो वेसहरं आसम-पयं ति वेसं च महरिसिं मुणइ । तो मुद्धमई एसो, पभणइ तायाभिवा-
एमि ॥ १४२ ॥ पत्थइ य तत्थ एवं, तं गणियं मज्झ उडवमप्पेसु । एयं विक्कयदव्वं, महरिसि ! गिण्हेसु एयंति ॥ १४३ ॥ तो वेसाए वुत्तं, तुह उडवो एस अप्पिओ कुमर ! । इह उवविसत्ति भणियं, आहूओ नाविओ तीए ॥ १४४ ॥ अह वेसाएसेणं, अणिच्छमाणस्स तस्स कुमरस्स । सुप्पोवमपायनेहे, उत्तारइ नाविओ तुरियं ॥ १४५ ॥ तत्तो गणिया सणियं, वक्कल-चीरावमोयणं काउं । तं कुमरं ण्हाणकए, पुत्तिं परिहावए सहसा ॥ १४६ ॥ आजम्मं मुणिवेसो, मह एसो ताय ! मा इमं गिन्ह । अह सो वक्कलवत्था-वणए बालु व्व आरडइ ॥ १४७ ॥ तो भणियं गणियाए, महरिसि ! अतिहीण आसमे अम्ह । उवयारपयं एयं, ता कह न तुमं पडिच्छेसि ? ॥ १४८ ॥ जइ अम्ह आसमाणं, नेव पडिच्छेसि एरिसायारे । तो मुणिपुत्त ! तुमं इह, वसिउं न लहेसि उडवंमि ॥ १४९ ॥ तत्तो तावसकुमरो, मंताउ वसीकओ विसहरु व्व । तव्वासलोभवसओ, कत्थवि अंगं पि न धुणेइ ॥ १५० ॥ अह तस्स केसवासं जडिलं अब्भंगिऊण तिल्लेण । गणिया सणियं सणियं, उन्नापिंडं विवरेइ ॥ १५१ ॥ अब्भंगिऊण तीए, मदिज्जंतो स तावसो जाओ । सुहनिदाइयनयणो,

कंइइजंत इव वसहो ॥ १५२ ॥ अह ण्हाविऊण सा तं, तत्थ कओण्हेहिं गंधवारीहिं । परिहावइ वत्थेहिं, आभरणाइं च सा-
 राइं ॥ १५३ ॥ तो गणियाभणिणं, परिणीया तेण कन्नगा एगा । सा तस्स करे सोहइ, गिहत्थलच्छि व्व मुत्तिमई
 ॥ १५४ ॥ गाइंति य महुरसरं, वहुवरं तत्थ ताउ वेसाउ । चिंतइ रिसिकुमरो पुण, पढंति किममी महामुणिणो ? ॥ १५५ ॥
 वाइंति य वेसाओ, मंगलतूराइ महुरनिग्घोसं । सो कुमरो पुण कन्ने, पिहेइ किमियं ति संभंतो ॥ १५६ ॥ अह कयमुणिवेसाओ,
 वेसाओ जाओ कुमर आणयगे । पत्ताउ ताउ तइया, आगंतुं विन्नवंति निवं ॥ १५७ ॥ देव ! वणे सो कुमरो, बहुप्पयारेहिं तह पलो-
 भविओ । जह संकेओ गहिओ, अम्हेहि समं इहागमणे ॥ १५८ ॥ नवरं तम्मि पएसे, तइया पत्तस्स सोमचंदस्स । सावभ-
 याओ नट्टा, अम्हे अबलत्ति सच्चविउं ॥ १५९ ॥ सो पुण कुमरो अम्हे, गवेसमाणे पलोभणवसाओ । वणगहणम्मि भमिस्सइ,
 न गमिस्सइ आसमं पिउणो ॥ १६० ॥ सोयइ पसन्नचंदो, धिद्धी मूढेण किं मए विहियं ? । पिउपुत्ताण विभोगो, कओ न पत्तो
 स भाया वि ॥ १६१ ॥ पिउपासाओ भट्ठो, हा कह जीविस्सई स भाया मे ? । जीवइ किच्चिरकालं, मीणो नीराउ नीहरिओ
 ॥ १६२ ॥ इय दुक्खेणं तत्तो, संजाओ अरइभायणं राया । उव्विल्लइ सयणीए, देवो आसन्नचवणु व्व ॥ १६३ ॥ इत्थंतर-
 म्मि तीसे, वेसाए मंदिरम्मि मुरयञ्जणी । भूवइणो कन्नेसुं, दुस्सहसल्लं व पविसेइ ॥ १६४ ॥ तो भणियं भूवइणा, नयरं
 मह दुक्खदुक्खियं सव्वं । को लोणुत्तरचरिओ, जस्स पुरो एस मुरयरवो ? ॥ १६५ ॥ अहवा सकज्जनिट्ठो, लोओ ता
 एस मुरयसहो वि । कस्स वि पमोयहेऊ, मुग्गरघाउ व्व मज्झ पुणो ॥ १६६ ॥ अह तं नरवइवयणं, जणस्सुईए कहंपि वेसाए ।
 तीसे कन्नावालं, कुलीइ जलं व पूरेइ ॥ १६७ ॥ तत्तो पसन्नचंदो, पगब्भवयणाइ तीइ वेसाए । जोडियकरकमलाए, अत्थाणस-

हाइ विन्नत्तो ॥ १६८ ॥ पहु ! जोइसिएण पुरा, इय कहियं मज्झ तुह घरे कोवि । रिसिवेसो एइ जुवा, तस्स तुमं दिज्ज नियकन्नं ॥ १६९ ॥ तो देव ! मज्झ गेहे, पसु व्व ववहारवज्जिओ अज्ज । रिसिवेसो कोइ जुवा, पत्तो कन्ना य से दिन्ना ॥ १७० ॥ तस्स विवाहे सामिय !, मह गेहे गीयतूरनिग्घोसो । तुह दुक्खं च न नायं, ता अवरहं मह खमेसु ॥ १७१ ॥ अह रन्ना आइट्ठा, वेसहरे दिट्ठपुव्विणो पुरिसा । कुमरोवलवखणकए, तेहि वि उवलक्खिओ गंतुं ॥ १७२ ॥ तो ते आगंतूणं निवस्स साहंति कुमरआगमणं । राया वि दिट्ठसुस्समिणउ व्व अहियं गओ हरिसं ॥ १७३ ॥ तत्तो वक्कलचीरी, वहूसमेओ करेणुयारूढो । महया विच्छड्डेणं, नरवइणा नियगिहं नीओ ॥ १७४ ॥ सयलव्ववहारविऊ, विहिओ रन्ना कमेण सो कुमरो । गोरूवं पि जणेहिं, सिक्खिज्जइ उज्जमपरेहिं ॥ १७५ ॥ तस्स य रज्ज-विभागं, दाउं राया कयत्थमप्पाणं । मन्नंतो परिणावइ, बहुआओ रायकन्नाओ ॥ १७६ ॥ अह सो वक्कलचीरी, अक्खंडसमी-हिओ वहूहि जुओ । कीलेइ जहिच्छाए, हंसीहिं रायहंसु व्व ॥ १७७ ॥ अह अन्नया य रहिओ, वक्कलचीरिस्स मग्गमित्तो सो । तं चोरदिन्नकणयाइ, विक्किणंतो भमइ नयरे ॥ १७८ ॥ जं जस्स चोरियं तक्करेण तं तं पुणो जणो सम्मं । उवलक्खिऊण आरक्खियाण तं अप्पए रहियं ॥ १७९ ॥ अह आक्खनरेहिं, स रायदारंमि बंधिउं नीओ । दिट्ठो य कुमारेणं, दिट्ठीए करु-णबुद्धिए ॥ १८० ॥ उवलक्खिऊण तं तह, बद्धं मग्गोवयारिणं मित्तं । लहु मोयावइ कुमरो, उवयारपरा जओ सुयणा ॥ १८१ ॥ दो पुरिसे धरउ धरा, अहवा दोहिंपि धारिया धरिणी । उवयारे जस्स मई, उवयरियं जो न पम्हुसइ ॥ १८२ ॥ अह तत्थ सोमचंदो, नियपुत्तविओगदूमिओ भामिओ । रुक्खाउ रुक्खमूलं, नयणजलेहिं व सिंचंतो ॥ १८३ ॥ रन्ना पसन्नचंदेण पेसिएहिं

नरेहिं कुमरस्स । कहियाइ पविर्त्तीए, जाओ उद्धाणनयणो सो ॥ १८४ ॥ नवरं पुत्ताविओगे, अणुदियहं तस्स रोयमाणस्स ।
अंधत्तं संजायं, जह रिसहजिणिंदमायाए ॥ १८५ ॥ अह सो बुद्धूतवस्सी, सबंभचारीहि अन्नतवसीहिं । करणाइतवस्संते,
पाराविज्जइ फलाईहिं ॥ १८६ ॥ अह अन्नदिणे वक्कल-चीरी जाएसु बारवरिसेसु । रयणीअद्धवबुद्धो, चितइ एयं ससंवेयं
॥ १८७ ॥ जणणी मज्झ विवन्ना, अभग्गपत्तस्स जायमत्तस्स । वणवासिणा वि ताएण, पोसिओ बालभावम्मि ॥ १८८ ॥
निच्चंपि कडित्थेणं, धाईकम्माइ कारयंतेणं । तवकट्ठाओ अहियं, पिउणो कट्ठं मए विहियं ॥ १८९ ॥ ता जाव जुव्वणम्मी,
पच्चुवयारक्खमो अहं जाओ । ता पावो रसलुद्धो, इहागओ दिव्वजोगेण ॥ १९० ॥ जम्मेणेगेण अहं, पिउणो कह तस्स अवरि-
णो होमि ? । जेण सहिऊण कट्ठं, पूयरओ कुंजरीविहिओ ॥ १९१ ॥ इय चितंतो गंतुं, पसन्नचंदं भणेइ पहसमए । देवाहं पिउप
यदंसणांमि उक्कंठिओ अहियं ॥ १९२ ॥ रन्ना भाणियं बंधव !, ताओ खलु मज्झ तुज्झ वि समाणो । तप्पायदंसणम्मी, ममावि
तुज्झेव उक्कंठा ॥ १९३ ॥ पत्तो पसन्नचंदो, तह कुमरो दो वि परियणसमेया । पिउपयपउमपवित्ते, पत्ता आसमपए तम्मि ॥ १९४ ॥
उत्तरिया जाणाओ, दोऽवि तओ भणइ नरवरं कुमरो । दट्ठूण आसमोममं, तिणं व मह भाइ रज्जसिरी ॥ १९५ ॥ एयाइ सरव-
राहं, ताइ अहं जेसु हंस इव रमिओ । मह भायइ व्व एए य. पंसुकीलासहा हरिणा ॥ १९६ ॥ तेऽमी दुमा य जेसिं, भुत्ताइ
फलाई वानरेणेव । महिसीउ इमा जेसिं, माऊण व खीरभिह पियं ॥ १९७ ॥ सामिय ! एयम्मि वणे कित्तिय सुक्खाइ तुह कहेमि
अहं । रज्जे मह एगं पिहु, पिउपयसेवासुहं कत्तो ? ॥ १९८ ॥ अह तम्मि आसमपए, राया कुमरो य दो वि हु पविट्ठा । दिट्ठो
य सोमचंदो, लोयणकुवलयकयाणंदो ॥ १९९ ॥ तो जंपइ नरनाहो, पिउचरणे नियासिरेण फरिसंतो । ताय ! इमो तुह पुत्तो,

पसन्नचंदो नमइ तुब्बे ॥ २०० ॥ तं पणमंतं नाउं, सोमो फरिसेइ पाणिणा निवइं । मज्जंतो इव तस्संग-संगयं मग्गरयनियरं
॥ २०१ ॥ कुमरोवि सउल्लासं, सोमरिसिं पणमिऊण जंपेइ । लहुपुत्तो तुह पत्तो, एसो पयपउमभमरत्तं ॥ २०२ ॥ अह सोमो
नेहाओ, सीसं अग्घायकमलमिव तस्स । आलिंगइ सव्वंगं, तं नवमेहु व्व गिरिसिहरं ॥ २०३ ॥ सोमस्स नीहरंतं, तं नयणजलं
तया य कोउण्हं । जायं खणेण अंधत्त-नासणे ओसहं परमं ॥ २०४ ॥ तो दट्ठुं नियपुत्ते, पुच्छइ कुसलाइ सुयसिणेहेणं । पभ-
णंति ते वि सव्वं पि सुंदरं तुह पसाएण ॥ २०५ ॥ अह तं तवसभंडं केरिसयं अपडिलेहियं जायं ? । इय चित्तिऊण वक्कल-
चीरी पविसेइ उडजम्मि ॥ २०६ ॥ तो तावसभंडाइं, ताइं नियउत्तरीयअंतेण । पडिलेहिउं पवत्तो, पुव्वगमत्तेण संवलिओ
॥ २०७ ॥ तस्स य एवं चिंता, संजाया किं जईण पत्ताइ । चिरविलियाए कत्थवि, पुराइ पडिलेहियाइ मए ॥ २०८ ॥ इय
ईहापोहगवेसणाइ से जाइसरणमुप्पन्नं । कल्ले कयं व सरइय, देवमच्चाइ निययभवं ॥ २०९ ॥ अह पुव्वभवायरियं, वक्कल-
चीरी सरोवि सामन्नं । वेरगउदयगिरवरआरूढो सहसकिरणु व्व ॥ २१० ॥ अइकमिय धम्मझाणं, सुक्कज्झाणे तओ ठिओ
वीए । वक्कलचीरी पत्तो, केवलनाणं अवरमाणं ॥ २११ ॥ तक्कालकेवलेणं, नासियनीसेससंसओ अह सो । पिउबंधवाण पुर-
ओ, धम्मं आइसइ सुद्धप्पा ॥ २१२ ॥ तत्तो वक्कलचीरिं, सुरअप्पियसाहुलिंगसोहिल्लं । ताओ य बंधवो वि हु, नमंति संपत्त-
सम्मत्ता ॥ २१३ ॥ अह अन्नदिणे सेणिय !, अम्हेवि समोसढा विहरमाणा । पोयणपुरआसन्ने, मणोरमुज्जाणमज्झम्मि
॥ २१४ ॥ वक्कलचीरी पत्तेय-उद्धसाहू तओ निययपियरं । मुत्तूण अम्ह पासे, पत्तो अन्नतथ नरनाह ! ॥ २१५ ॥ राया
पसन्नचंदोवि, गिहिगओ ठाविऊण रज्जम्मि । बालं पि निययपुत्तं, पव्वइओ अम्ह पासम्मि ॥ २१६ ॥ एवं निवस्स अक्खिय,

विरए सिरिवद्धमाणसामिम्मि । पिक्खेइ नहयत्तंमी, नराहिवो देवसंभायं ॥ २१७ ॥ तं दहुगं पुच्छइ, कयंजली सेणिओ जिण-
वरिंदं । सामिय ! किमेस दीसइ, गयणयले देवसंपाओ ॥ २१८ ॥ भणइ जिगो उप्पन्नं, केवलनाणं पसन्नचंदस्स । तो केव-
लिमहिमकए, नरवर ! देवा इमे इति ॥ २१९ ॥ पुणरवि सेणियराओ, जिणरायं वंदिऊण पुच्छेइ । भयवं ! केवलनाणं भवि-
स्सइ कत्थ वुच्छेयं ॥ २२० ॥ सामी वि भणइ पिक्खसु, चउदेवीपरिणओ इमो देवो । नामेण विज्जुमाली, पंचमकप्पंमि इंद-
समो ॥ २२१ ॥ एयदिगाओ सत्तम-दियहे चविऊण तुह पुरे भावी । जंबु त्ति रिसहदत्तस्स, नंदणो केवली चरमो ॥ २२२ ॥
रन्ना भणियं आसन्न-चवणसमओ कहंपि जइ एसो । ता किं इमस्स तेओ, अक्खीणं ? अह जिगो भणइ ॥ २२३ ॥ एगवयार-
सुराणं, नरवर ! पत्ते वि अंतसमयम्मि । तेयक्खयपमुहाई, हवन्ति न य चवणचिन्हाई ॥ २२४ ॥ तइया अणाढियसुरो, जंबु-
दीवाहिवो पमोएण । जंपइ उच्चसरेणं, अहो कुलं उत्तमं मज्झ ॥ २२५ ॥ तं वयणं सोऊणं, सेणियराएण पुच्छिओ भयवं ! । कत्तो
एसो देवो, कुलप्पसंसं कुणइ नाह ! ॥ २२६ ॥ अह भणइ वीरिनाहो, नरनाह ! इमंमि चेव नयरम्मि । इब्भो जयविकखाओ,
जाओ नामेण गुत्तिमई ॥ २२७ ॥ तस्स सुया दो कमसो, संजाया रिसहदत्तजिणदासा । जिट्ठो सुद्धायारो, लहुओ
जूआइवसणी य ॥ २२८ ॥ तत्तो य रिसहदत्तेण, दुट्ठवरिओत्ति पुरजगसमक्खं । जिणदासो परिचत्तो, अहिणा दट्ठो
व्व अंगुट्ठो ॥ २२९ ॥ अन्नदिगे जिगदासो, कीलंतो अन्नज्यूकरेण । जायम्मि ज्यूकलहे, निहओ सत्थेण अइगाढं
॥ २३० ॥ अह ज्यूविसतरुफळं, तं आउहघायवेयणं दीणो । उवभुंजइ जिणदासो, रंकु व्व महीयले पडिओ ॥ २३१ ॥
अह सयणा करुणाए, भणंति भो रिसहदत्त ! सविवेय ! । अणुकंपाए एयं, जीवावसु कहवि जिणदासं ॥ २३२ ॥ कित्तीइ

भायणं इह, सो बंधु सो य नायगो लोगो । जो बंधुं निचं पि हु, उद्धरई वसणकूवाओ ॥ २३३ ॥ सयणवयणेण रिसहो, गंतूणं तत्थ भणइ जिणदासं । सत्थो हवेसु बंधव !, पालिस्सं ओसहाईहिं ॥ २३४ ॥ जिणदासेण वि भाणियं, बंधव ! मह दु-
न्नयं खमसु सव्वं । दावेसु धम्मसंबल-महुणा परलोयमग्गम्मि ॥ २३५ ॥ तो रिसहो अणुसासइ, जिणदासं भइ ! निम्ममो
होसु । तह सरसु सुद्धचित्तेण, पंचपरमिट्ठिनवकारं ॥ २३६ ॥ अणुसासिऊण एवं, रिसहो सिद्धंतसारवयणेण । कारावइ
आराहणमणसणगहणं च विहिपुव्वं ॥ २३७ ॥ तत्तो सो जिणदासो, मरिउं पंडिच्चमच्चुणा तेणं । देवो महिद्धिओ एस जंबुद्दी-
वाहिवो जाओ ॥ २३८ ॥ एएण अम्ह वयणं निसुयं जं इत्थ रायगिहनगरे । जंबु ति हविस्सइ चरमकेवली रिसहदत्तसुओ
॥ २३९ ॥ सोऊण नियकुलम्मी, केवल्लिणो जम्म पावमलहरणं । एसो देवो एवं, आयरई नियकुलपसंसं ॥ २४० ॥ पुणरवि
पुच्छइ राया, भयवं कह एस विज्जुमालिसुरो । अइत्तेयस्सी देवेसु, सहसकिरणो इव गहेसु ? ॥ २४१ ॥ अह आह जिणो निसु-
णसु, जंबुद्दीवस्स भरहखित्तम्मि । आसि मगहाजणवए, गामो सुग्गामनामु ति ॥ २४२ ॥ तत्थऽज्जवरट्टडो, जाया जाया
य रेवई तस्स । पुत्ता य दुन्नि तेसिं, भवदत्तो तह य भवदेवो ॥ २४३ ॥ अह भवदत्तो नवजुव्वणेवि भवजलहितारणतरंडं ।
जिणादिक्खं पडिवन्नो, सुट्ठियआयरियपासम्मि ॥ २४४ ॥ सो दिक्खं पालंतो, असिधारुगं सुयस्स पारगओ । विहरेइ समं गु-
रुणा, महीइ बीउ व्व तस्स तणू ॥ २४५ ॥ अन्नदिणे तम्मि गणे, एगो साहू भणेइ आयारिए । अणुजाणह जामि अहं, बंधुजणो
अत्थि मे जत्थ ॥ २४६ ॥ तत्थ य मे लहुभाया, स ममं पइ नेहमुव्वहइ माढं । पव्वज्जिस्सइ मं पिक्खिऊण जं भइयसहावो
॥ २४७ ॥ तत्तो स सुणी गीयत्थ-साहुसहिओ गुरुहिणुन्नाओ । संपत्तो पिउगेहे, भाउविवाहं नियइ तत्थ ॥ २४८ ॥ परिणयण-

कोउगेणं, वाऊले सो मुणिस्स लहुभाया । पडिउत्तरं पि न भणइ, दूरे वयगहणवत्तावि ॥२४९॥ तत्तो विलक्खचित्तो, पत्तो
 स मुणी गुरुण पासंमि । आलोइऊण अक्खइ, तं सव्वं भाउवुत्तं ॥२५०॥ भवदत्तो भणइ अहो, निट्ठुरया बंधवस्स लहुयस्स ।
 जं वयधारी अब्भा-गओ य भाया अवन्नाओ ॥२५१॥ किं गुरुभत्तीए वि हु, सेयं वीवाहकोउगं नाम ? । तं चइऊणं जं सो,
 न जिट्ठबंधु पि अणुवइओ ॥२५२॥ अह तत्थ कोइ साहू, भणेइ भवदत्त ! पंडिओ सि तुमं । जइ परिणयणप्पगुणं, प-
 व्वावसि कहवि नियबंधु ॥ २५३ ॥ भवदत्तो भणइ मुणी, मगहादेसम्मि जइ गुरु मज्झ । विहरिस्संति तथा तुह, कोउगमे-
 यं पि दंसिस्सं । २५४ ॥ अन्नदिणे विहरंता, मगहादेसम्मि सूरिणो पत्ता । पवणु व्व एगठाणे, समणाणं जं ठिई नत्थि
 ॥ २५५ ॥ वंदित्तु सूरिपाए, भवदत्तो विन्नवेइ इत्तो मे । सयणा आसन्नयरा, तुम्ह अणुन्नाए पिक्खामि ॥ २५६ ॥ तो
 गीयत्थत्ताए, सो एगागी वि गुरुअणुन्नाओ । संपत्तो पियरगिहे, नियबंधवदिक्खणट्ठाए ॥ २५७ ॥ तइया सो लहुबंधू,
 भवदेवो नागदेववरधूयं । वासुगिक्खिक्खिभूयं, परिणीओ नागिलं नाम ॥ २५८ ॥ अह भवदत्तं पत्तं, नाउं सयणा समा-
 गयाभिमुहं । तं वंदिऊण तित्थं व, भावओ पज्जुवासंति ॥ २५९ ॥ अह भवदत्तो पभणइ, सयणे वीवाहवाउला तुब्भे ।
 अन्नत्थाहं विहरेमि, धम्मलाभो भवउ तुम्ह ॥ २६० ॥ तो भवदत्तं भत्तीइ, भत्तपाणाइएहिं सुद्धेहिं । पडिलाभयंति विहिणा,
 कयत्थमप्पाणमन्नंता ॥ २६१ ॥ तइया भवदेवो वि हु, पालन्तो नियकुलक्कमायारं । बहुविहसहीहि सहियं, मंडंतो आसि
 नववहूयं ॥ २६२ ॥ काऊण अंगरागं, धम्मिल्लं बंधिऊण सीसम्मि । तीसे कवोलदेसे, जा वियरइ पत्तवल्लरियं ॥ २६३ ॥
 ता निमुओ भवदत्तो, पत्तो तो भाउदंसणुत्तालो । सो अद्धमंडियं पि हु, वहूयं मुत्तूण संचलिओ ॥ २६४ ॥ मा अद्धमंडिय-

बहुं, मुत्तुं जासुत्ति वारयंतीण । सहियाण उत्तरं सो, देइ अहं एमि नमिय गुरुं ॥ २६५ ॥ अह भवदेवो वंदइ, भवदत्तं जाव-
ताव घयठा(भा)णं । मुणिणा समप्पियं से, सच्चंकारु व्व दिक्खाए ॥ २६६ ॥ तो भवदत्तो चलिओ, घयठा(भा)णधरेण भाउणा स-
द्धिं । अणुगच्छंति य बहवे, तं नरनारीउ भत्तीए ॥ २६७ ॥ दूरं गंतुं वल्लिए, सयणजणे चित्तए स भवदेवो । अविसज्जिया
य एए, वलंतु भणिओ वल्लिस्सेहं ॥ २६८ ॥ असणाइ भरक्कंतेण, भाउणा अप्पियं घयट्ठाणं । ता मुत्तुमिमं ठाणे, जुज्जइ
निव्वत्तियं मज्झ ॥ २६९ ॥ मा वलउ इमो पच्छा, इय मणविकखेवहेयवे तस्स । आरंभइ भवदत्तो, वत्ताओ गारिहत्यस्स
॥ २७० ॥ बंधव ! एए ते गा- मपायवा पहियमंडवप्पडिमा । जेसु जहिच्छं साहा-मिउ व्व रमिया तुमे अम्हे ॥ २७१ ॥
एयाइं सरवराइं, ताइ अम्हेहिं जेसु अन्नन्ने । नलिणीनालेहिं कया, हारसिरी कंठीढेसु ॥ २७२ ॥ एया उ गामपज्जंत-
भूमिया भूरिवालुआ जत्थ । वालुयवेइयकीला, अम्हेहिं पाउसे विहिया ॥ २७३ ॥ भवदत्तो भवदेवं, एवं मग्गम्मि वत्तयंतो
सो । पत्तो खणेण नियगुरु पयपउपपत्तियं गामं ॥ २७४ ॥ बंधुजुयं भवदत्तं, वसहिदुवारम्मि आगयं दट्ठुं । जंयंति चि-
ल्लया तो, परुप्परं विहियबहुहासा ॥ २७५ ॥ नूणं भवदत्तेणं, लहुबंधू एस दिव्ववेसधरो । नियवयणं सच्चविउं, आणी-
ओ दिक्खदाणट्ठा ॥ २७६ ॥ अह गुरुणा भवदत्तो, भणिओ को एस आगओ तरुणो । स भणइ दिक्खं गिण्हिउ- कामो मह
एस लहुभाया ॥ २७७ ॥ तो गुरुणा भवदेवो, भणिओ किं भइ ? चिल्लओ होसि । मा होउ मज्झ भाया, अलीयभासित्ति
पडिवन्ने ॥ २७८ ॥ अह भवदेवो तक्खण- मेव य गिन्हाविओ वयं गुरुणा । साहूहि समं अन्नत्थ, पेसिओ अह विहारेण
॥ २७९ ॥ किं अज्जवि भवदेवो, नायाओ इय विचित्तिउं सयणा । पुट्ठीए आगन्तुं, भवदत्तं इय पयंपंति ॥ २८० ॥ भवदे-

वो तुमए सह, पत्तो पियमद्धमंडियं सु । तं होउ जं न वलिओ, तं अम्हाणं पि सल्लेइ ॥ २८१ ॥ झिज्जइ सा नववहुया,
 पिययमविरहम्मि चक्कवाइव्व । सिरिवाणियं व तीसे, नयणजलं नेव वीसमइ ॥ २८२ ॥ अम्ह अणापुच्छाए, भवदेवो कह
 वि जाइ एगागी । सुमिणे वि घडइ न इमं, गओ य सो कत्थवि किमेयं ॥ २८३ ॥ भवदेवमपिक्खंता अम्हे गहिला पणद्ध-
 व्व व्व । अणुगहियव्वा तुमए, कहेसु ते कत्थ सो भाया ? ॥ २८४ ॥ अह भाउ भवुत्तारण-कज्जे अलियं पि भणइ भवदे-
 वो । आगयमित्तो वि गओ, कत्थवि पत्तो न याणामि ॥ २८५ ॥ किं सो अन्नपहेणं, वलिऊण गिहं ग उत्ति जंपता । स-
 व्वेवि दीणवयणा, वलिया चोरेहि मुसियव्व ॥ २८६ ॥ भवदेवो देवयमिव्व, तं नववहुयं मणंमि ज्ञायंतो । भाउअणुयत्त-
 णाए, पव्वज्जं पालइ ससल्लं ॥ २८७ ॥ अह भवदत्तो काले, वच्चंते अणसणं करेऊग । कालगओ उप्पन्नो, देवो सोह-
 म्मकप्पम्मि ॥ २८८ ॥ तो चिंतइ भवदेवो, पाणपिया मज्झ नागिला नाम । तीसे य वल्लहो हं, जाओ दुण्हं पि ही विरहो
 ॥ २८९ ॥ पालियमित्तिक्कालं, मए वयं भाउणोणुवित्तीए । तम्मि य सग्गए मह, वएण किं कट्ठजगएण ॥ २९० ॥ न
 तहा कयकट्ठेणं, सुदुक्करेणावि पीडिओ अहयं । जह तीसे विरहेणं, सा कह होही मह विओए ॥ २९१ ॥ जइ अज्ज विजीवं-
 तीं, सुलोयणं कह वि तं लहिस्सामि । तो भोगेसु अत्तित्तो, अहंरमिस्सामि सह तीए ॥ २९२ ॥ इय चिंतातंतूहि, वेढन्तो
 कोलियव्व अप्पाणं । गुरुजणमपुच्छिऊणं, भवदेवो झत्ति नीहरिओ ॥ २९३ ॥ पत्तो तम्मि सुगामे, जाव ठिओ बाहिरायय-
 णे । ता संपत्ता सह व-म्भणीइ नारी गहियकुसुमा ॥ २९४ ॥ सो तीइ वंदिओ अह, तं पुच्छइ कहसु मज्झ इह भदे ! ।
 किं अज्जवरदुडो, रेवइभज्जा य जीवंति ॥ २९५ ॥ तीए भणियं मुणिवर !, दा वि विवन्नाइं तो मुणी भणइ । तप्पुत्तेण न-

धर्मविधि
॥११६॥

वोढा, जा चत्ता अत्थि सा किं नो? ॥२९६॥ तो नागिला वि चितइ, एसो भवदेव एव गहियवओ । जइ वा पुच्छामि अहं, किमत्थमित्थागओ इण्हि ॥ २९७ ॥ तो तीए संवुत्तो, अज्जवरदुडरेवईपुत्तो । भवदेवो सि तुमं विय, कहेसु मह किमिह संपत्तो ॥ ३९८ ॥ तत्तो भणियं सुणिणा, भदे ! उवलक्खिओ तए साहू । भवदेवोहं सो चेव, नागिलाजीवियाहिवई ॥२९९॥ तइया तं तह सुत्तुं, गएण नियबन्धवोवरोहेण । इच्छाविरहे वि मए, भदे ! दुक्करवयं गहियं ॥ ३०० ॥ अहुणा अंकुसरहिओ, अहं विवन्नम्मि बंधवे तम्मि । कहमत्थि नागिला सा, इय पत्तो तं निरिक्खेउ ॥ ३०१ ॥ अह सा चितइ हियए, पल्लद्विय व यगुगं चिरादिद्वं । एस न मं उवलक्खइ, ता जाणावेमि अप्पाणं ॥ ३०२ ॥ तो तीए उल्लवियं, सुणिंद सा नागिला अहं एसा । नवपरिणीया तह अ-द्धमंडिया जा तए चत्ता ॥ ३०३ ॥ मह इत्तियकालेणं, गलियप्पायम्मि जुवणे इण्हि । किं अज्जवि लायणं, पुण्णासय ! इय विमंसेसु ॥३०४॥ सुत्तूण रयणतिगं, सग्गपवग्गप्पयाणदुल्ललियं । मा मं विराडियनिभं, सुणिंद ! सुमिणे वि चित्तिज्जा ॥ ३०५ ॥ गिण्हाविओ सि दिक्खं, हिएसिणा भाउणा तुमं जं च । तमलद्धं मा मन्नसु, रत्तो मइ पावखाणीए ॥ ३०६ ॥ ता अज्जवि निव्वत्तसु, वच्चसु गुरुचरणकमलमूलम्मि । आलोयसु गुरुपासे, पावमईरागसंजणियं ॥ ३०७ ॥ जा एवं भवदेवं, संबोइइ नागिला ससंवेयं । ता बंभणीइ पुत्तो, संपत्तो भुत्तखीरन्ने ॥ ३०८ ॥ पभणइ माय ! मए जं, भुत्तं खीरन्नममयसमपज्ज । तमिह बमिस्सामि अहं, धरसु अहो भायणं किंपि ॥ ३०९ ॥ आमन्तिओ हमन्नत्थ, ता तहिं दक्खिणं लहिस्सामि । अवमियखीरन्नो पुण, संपइ भुत्तं न सक्कोमि ॥ ३१० ॥ गिण्हेऊणं दक्खिण- मिहागओ पायसं पुणोवि अहं । भुंजिस्से का लज्जा, जं नियउच्चिदुअसणंमि ॥ ३११ ॥ अह बम्भणी

प्रकरणम्

॥११६॥

ए भणियं, वमिआसी वच्छ ? निदिओ होसि । ता पज्जतं एएण, कम्मणा गरिहणीएण ॥ ३१२ ॥ तं सोउं भ-
 वदेवो, जंपइ हे बहुय ? वमियआहारं । भुंजंतो होसि तुमं, निक्किट्ठो कुक्कराओ वि ॥ ३१३ ॥ तो नागिलाइ भणियं,
 जइ एयं मुणस्सि जंपसे इ तुमं । ता कह माप्पुज्झिता, पुणो वि उवभुत्तुमीहेसि ॥ ३१४ ॥ मंसट्ठिहिरमज्जा-मुत्तपुरीसेहिं-
 पुरियं अहमं । किं वंताओ अहियं, मं इच्छन्तो न लज्जेसि ॥ ३१५ ॥ का तेसिं पुंगणणा, जे परसिक्खावियक्खणा भ-
 ह ? । जे अप्पाणं सिक्खंति, ते नरा इह गणिज्जन्ति ॥ ३१६ ॥ आह मुणी भवदेवो, साहु तए साविए सुसिक्खविओ ।
 पहिउब उप्पहम्मी, लग्गो वि हु भग्गमाणीओ ॥ ३१७ ॥ ता मिलिउं सयणाणं, वच्चिस्से हं गुरुण पासम्मि । वयअइ-
 यारं आलो-इऊण सुतव करिस्सामि ॥ ३१८ ॥ अह नागिलाइ भणियं, किं ते सयणेहि लग्गसु सकज्जे । जेण तुह मुत्ति-
 मंता, ते विग्घा दंसणे गुरुणो ॥ ३१९ ॥ ता गच्छ गुरुसगासे, दंतो होऊण धरसु वयममलं । गिण्हिस्सामि अहं पि हु,
 वयमारं साहुणीपासे ॥ ३२० ॥ तो भवदेवो जिण्वेइघाई, वन्दित्तु मणसमाहीए । पत्तो गुरुपासे कुणइ, किच्चमालीयणा-
 ईयं ॥ ३२१ ॥ अह अइयारविरहियं, सामणं पाल्लिऊण भवदेवो । कयकालो सोहम्मे, जाओ देवो सुरिंदसमो ॥ ३२२ ॥
 इत्तो भवदत्तस्स-य, जीवो चविऊण पढमकप्पाओ । विजयम्मि पुक्खलोवइ-नामम्मि महाविदेहेसु ॥ ३२३ ॥ पुंडरीकिणि
 नामाए, नयरीए वज्जवत्तचक्किस्स । देवीइ जसोहरना-मियाइ कुक्किस्वम्मि अवयरिओ ॥ ३२४ ॥ गब्भवसेणं देवीइ,
 दोहलो जलहिमज्जणे जाओ । तो जलहितुलसीया-नईइ कीलाविया रत्ता ॥ ३२५ ॥ संपुण्णदोहला सा, अहियं वल्ली व
 धरइ लायणं । पुण्णे समए य सुयं, पसवइ पुव्वेव रविबिंबं ॥ ३२६ ॥ अह तस्स सुइमुहुत्ते, देवीए दोहलाणुसा-

धर्मविधि
॥११७॥

रेण । पिउणा विच्छङ्गेणं, सागरदत्तुत्ति नाम कयं ॥ ३२७॥ धावीहि लालिओ सो, पयपाणाईहिं वड्ढइ तरुव्व । भासणचंक-
मणखमो, जाओ अज्झाविओ पिउणा ॥ ३२८ ॥ चंदो इव सयलकला-संपुण्णो जुव्वणंमि संपत्तो । परिणाविओ सयंवर-
कन्नाओ तो नरिंदेण ॥ ३२९ ॥ अन्नदिणे पासाए, कीलंतो कामिणीहि कामुव्व । पेक्खेइ अब्भमंडल-माकासे सुरगिरि-
समं सो ॥ ३३० ॥ अह सुरगिरिरमणीयं, तस्स नियंतस्स अब्भपडलं तं । दिट्ठी तयंतराले, लगेव अहोमुहा न ठिया
॥ ३३१ ॥ एवं सो उड्डमुहो, कुमरो जा मेहमंडलं नियइ । ता तक्खणेण जलबुब्बुयं व, सयलं विलीणायं ॥ ३३२ ॥
कुमरो चितइ एवं, जह एयं मेहमंडलं अथिरं । तह देहेपि जियाणं, का थिरया संपयाण पुणो ॥ ३३३ ॥ जं दीस-
इ दिवसमुहे, मज्झण्हे तस्स अत्थिमथिरत्तं । ही ही एयंमि भवे, अणिच्चया सव्वत्थूणं ॥ ३३४ ॥ ता निययज-
म्मतरुणो, तरुणो वि अहं वयप्फलं लेमि । इय वेरग्गओ सो, पियरे पुच्छेइ दिक्खट्ठा ॥ ३३५ ॥ पियरेहिं तओ भणि-
यं, तुह तारुण्णे वि वच्छ? वयगहणं । कहवि न पीणइ अम्हे, जह सिंगारम्मि संतरसो ॥ ३३६ ॥ संपइ तं जुवराओ, रा-
या वि कमेण होसि तुममेव । ता पालिऊण रज्जं, वयपि गिण्हिज्ज समयम्मि ॥ ३३७ ॥ कुमरो पभणइ पियरे, पच्च-
क्खायं सिरीण एयाण । ता किं नाइसह तुमे, मं पव्वज्जाइ गहणम्मि ॥ ३३८ ॥ इय अग्गहप्परसुणा, तेसिं
छिन्नंमि पेमपासम्मि । सो संजमगहणट्ठा, पिऊहि अणुमन्निओ कुमरो ॥ ३३९ ॥ तत्तो सागरदत्तो, अणेगनिवपुत्तासंजुओ
विहिणा । गिण्हेइ अमयसायर-सूरिसयासंमि पव्वज्जं ॥ ३४० ॥ विविहाभिग्गहरसिओ, गुरुसेवात्परो गहियसिक्खो ।
सागरदत्तो कमसो, सुयसागरपारगो जाओ ॥ ३४१ ॥ दुक्करतवस्स दूरे, न किंचि इय पच्चयं व दंसंतं । उप्पन्नमव-

प्रकरणम्

॥११७॥

हिनाणं , सागरमुणिणो तवरयस्स ॥ ३४२ ॥ भवदेवस्स य जीवो, पुण्णे कालम्मि देवलोगाओ । चविऊण तत्थेव य,
 विजए पुरि वीयसोगाए ॥ ३४३ ॥ गुणनिहिणो महिवइणो, सिरिपउमरहस्स अग्गमहिमीए । वणमालानामाए, जाओ
 पुत्तो सिवकुमारो ॥ ३४४ ॥ अह तस्स वद्धमाणस्स , सक्खिमत्तीकए उवज्झाए । संकमियाउ कलाओ, कयसन्नाउ व्व
 अन्नुन्नं ॥ ३४५ ॥ जाओ य जुव्वणत्थो, पिउणा परिणाविओ बहू कन्ना । परियरिओ सो ताहिं, लयाहिं रुक्ख व्व सोहेइ
 ॥ ३४६ ॥ सकलत्तस्स य तस्स य, पासायट्ठियस्स अन्नदिवसम्मि । सागरदत्तो नयरी-आसन्नवणंमि संपत्तो ॥ ३४७ ॥ तत्थ
 य कामसमिद्धो, सत्थाहो तं मुणिं सगिहपत्तं । पडिलाभइ भत्तीए, मासक्खमणस्स पारणए ॥ ३४८ ॥ तो सत्थवाहगेहे, सुप-
 त्तदाणप्पभावओ तइया । वसुधाराओ बुद्धा, किं न हवइ पत्तदाणाओ ॥ ३४९ ॥ तं अच्छरियं सोउं, कुमरो वंदेइ तं मुणिं
 गंतुं । तप्पयपउमसमीवे, उवविट्ठो रायहंसुव्व ॥ ३५० ॥ पुव्वाण चोदसण्हं, स आगरो सागरु व्व रयणाण । आइक्खइ
 जिणधम्मं, सिवस्स परिवारसहियस्स ॥ ३५१ ॥ तत्तो विसेसउ च्चिय; संसारासारयं कुमारस्स । स मुणीसरो गवावइ, फ-
 ल्हिसिलानिम्मले हियए ॥ ३५२ ॥ पुच्छइ य मुणिं कुमरो, किं भयवं पुव्वभवभनो नेहो ? । तुह दंसणेण जं मह, जायइ अ-
 हियाहिओ हरिसो ॥ ३५३ ॥ अह ओहिणा वियाणिय, भणइ मुणी मज्झ पुव्वजम्मम्मि । आसि तुमं लहुभाया, पाणाण
 वि वल्लहो अहियं ॥ ३५४ ॥ गहियव्वएण पुव्वं, अणइच्छंतो वि तं मए तइया । गिण्हाविओ सि दिक्खं, परलोगकए
 उवाएण ॥ ३५५ ॥ दो वि तओ मरिऊणं, सोहम्मो सुरवरा सप्पन्ना । चविऊण तओ जाया, तुमं अहं चिय इह भवंमि
 ॥ ३५६ ॥ ता भइ ? वीयराओ, अहमिण्हिं गहियसंजमत्तेण । तं पुण रागवसाओ, अज्जवि ममुवरि कुणसि नेहं ॥ ३५७ ॥

भणइ सियो देवो हं, पुरावि जाओ वयस्स गहणाओ । ता एयंमि वि जम्मे, तं चिय मह देसु पसिऊण ॥ ३५८ ॥ आपु-
च्छिऊण पियरे, जाव अहं एमि वयगहणहेउं । ता तुब्भे इह चेव य, चिट्ठह काऊण मह करुणं ॥ ३५९ ॥ अह गंतुं सिवकुमरो
पियरे विन्नइ भवभउव्विगो । अणुजाणह वयगहणे, मं सागरदत्तमुणिपासे ॥ ३६० ॥ पियरेहि तओ भणिओ, वच्छ !
वयं जुव्वणम्मि किं तुज्झ । अज्जवि न अम्ह पुज्झइ, तुह कीलाळोयणसुहं पि ॥ ३६१ ॥ अच्चंतनिम्ममो तं, कहमेगपए वि
वच्छ ! संजाओ । अपरिचिए इव अम्हे, जं चइतुं वंछसि इयाणिं ॥ ३६२ ॥ जइ वच्छ ! होसि भत्तो, गिन्हेसि वयं च अम्ह
पुच्छाए । ता नक्कारं मुत्तुं, न उत्तरं तुज्झ कइया वि ॥ ३६३ ॥ इय सिवकुमरो पियरा-एसेण विणा अणीसरो गंतुं । गि-
ण्हइ भावजइत्तं, तत्थेव विमुक्कसावज्जो । २६४ ॥ सागरदत्तमुणीसर-सीसो इत्तो अहंति निच्छइउं । कुमरो मोणेण ठिओ,
मोणं सव्वत्थ सिद्धिकरं ॥ ३६५ ॥ पियरेहि भोयणट्ठा, बलावि उव्वेसिओ न भुंजइ य । मज्झ न रुच्चइ किंचिवि.
इय एग पुण पुण भणेइ ॥ ३६६ ॥ एवं वयगहणकए, सिवेण उव्वेइओ पिया अहियं । दढधम्ममिब्भपुत्तं तम्मित्तं, भणइ आहविउं
॥ ३६७ ॥ वच्छ ! वयं गिण्हेउं, निवारिएणेह सिवकुमारेण । अइनिट्ठुरहियएणं, चिट्ठइ अंगीकयं मोणं ॥ ३६८ ॥ दीविव्व मो
हफाली, करिव्व उब्भिज्जमाणमयपसरो । सो भोयणंपि न कुणइ, विहििएहि वि चाडुयसएहिं ॥ ३६९ ॥ ता वच्छ ! ज-
ह्म जाणसि, तहा जिमावेसु मह सुयं अहुणा । सव्वपि कयं तुमए, कज्जमिमं साहयंतेण ॥ ३७० ॥ अह दढधम्मो सुदिट्ठं, अ-
मीकाऊण तं निवाएसं । बहुबुद्धिरयणजलही, पत्तो सिवकुमरपासम्मि ॥ ३७१ ॥ निस्सीहियाइ इरिया- वहियं पडिक्कमिय
देइ वंदणयं । अणुजाणसु त्ति भणिरो, उव्विसइ य कुमरआसन्ने ॥ ३७२ ॥ भणइ सियो इब्भ ! अहो, सागरदत्तम्मि ए-

रिसो विणओ । दिट्ठो मए सुणीणं, सो कह मइ जुज्जए तुज्ज ॥ ३७३ ॥ अह आइ इब्भपुत्तो, जस्स मणो वासिखं समत्तेणं ।
 सो विणयवंदणाणं, अरिहो इह को वि हु न दोसो ॥ ३७४ ॥ नवरं पुच्छामि तुमं, कुमार अहमागओ य पुच्छेउं । कह भुंज-
 सि नेव तुमं, र सज्जराउरियदेहु व्व ॥ ३७५ ॥ भणइ सियो मित्त ? न मं, वयगहणत्थं सुयंति पियराई । तो भावजई होऊं,
 रहिओ हं इह गिहविरत्तो ॥ ३७६ ॥ उव्विज्जिऊण जेणं, मुत्तुं पियराइणो मइ ममत्तं । अणुजाणंति वयट्ठा, मित्त ? न भुंजे-
 मि इत्तोहं ॥ ३७७ ॥ इब्भो भणइ महासय ?, जइ एवं ता तुमं जिमसु जम्हा । धम्मो देहाहीणो, देहं च विणा न आहारं
 ॥ ३७८ ॥ किंच महामुणिणोवि हु, कुमार ? गिण्हंति फासुयाहारं । देहे य निराहारे, कम्माणं निज्जरा दुकरा ॥ ३७९ ॥
 कुमरो वि भणइ कह मम, संपज्जइ मित्त ? नियगिहठियस्स । आहारो निरवज्जो, अभोयणं वरतरं तम्हा ॥ ३८० ॥ इब्भो
 पभणेइ गुरुं, तं मह इत्तो य तुज्ज सीसो हं । आणिस्से सव्वमहं, जं इच्छसि तुममसावद्यं ॥ ३८१ ॥ अह भणइ सिवकुमारो,
 मित्त ? अहं जावु ठामि गेहम्मि । ता छट्ठस्स करिस्से, पारणमायंबिलेणाहं ॥ ३८२ ॥ अह तस्स भावजइणो, वेयावच्चं
 करेइ इब्भसुओ । सामायारीनिउणो, मुणिव्व सुद्धासणाईहिं ॥ ३८३ ॥ बोलीणाइ दुवालस, वरिसाईं सिवस्स इय तवंत-
 स्स । पियरेहिं गुरुसमीवे, मोहाउ पुणो न सो मुक्को ॥ ३८४ ॥ अह मरिउं सिवकुमरो, उप्पन्नो वि विज्जुमालिनामसुरो ।
 पंचमकप्पे एसो, सुरिंदसामाणिओ देवो ॥ ३८५ ॥ अज्जवि इमस्स एसा, कंती आसन्नचवणसमयस्स । आसि पुरा पुण पंच-
 म-कप्पाहिवसमरुई एसो ॥ ३८६ ॥ चविउं एयम्मि पुरे, एसो सेणिय ? दिणम्मि सत्तमए । रिसहस्स सुओ जंबू, भवि-
 स्सई केवली चरमो ॥ ३८७ ॥ इय कहिऊणं विरए, वीरजिणे विज्जुमालिणि वयंति । चउरो वि तप्पियाओ, पुच्छंति पस-

अचंदमिमं ॥ ३८८ ॥ इत्तो विओइयाणं, अम्हाणं विज्जुमलिणा सद्धि । किं कत्थवि संजोगो, पुणोवि होहो न वा भयवं ?
॥ ३८९ ॥ पभणइ पसन्नचंदो, चउरो इब्भा इमंमि रायगिहे । चिट्ठंति समुद्धप्पिय-समुद्धसागरकुवेरभिहा ॥ ३९० ॥ तेसि चउ-
ण्हं तुब्भे, चविउं चउरो भविस्सह सुयाओ । तुम्हाण तत्थ नियमा, अणेण सह संगमो होही ॥ ३९१ ॥ अह सेणियनरनाहो,
सामि पणमिय समागओ नयरे । भयवंपि वद्धमाणो, तत्तो विहरेइ अन्नत्थ ॥ ३९२ ॥ इत्तो रायगिहम्मि य, सेणियपरिसा-
विभूसणं सिट्ठी । नामेण रिसहदत्तो, नररिसहधुरंधरो वसइ ॥ ३९३ ॥ 'देवो अरिहा गुरुणो सुसाहुणो तेहि भासियं तत्तं' ।
एवं दिवानिसं पि हु, सो झायइ सिद्धमंतं व ॥ ३९४ ॥ सलिलं सरोवरस्स व, फलं व पहतीरसंठियदुमस्स । तस्स धणं
संजायं, उवयारकए न कस्सेह ॥ ३९५ ॥ भज्जा य धारिणी से, जा सीलाइमगुणेहि विमलेहिं । लीणा नियपइहियए, समु-
द्धमज्झम्मि गंग व ॥ ३९६ ॥ नहमंसमिव परुप्पर-मविउत्ताणं निरंतरं तेसि । दुसरीरिगचित्ताणं, संजायमखंडियं पेमं ॥
३९७ ॥ चित्तेइ अन्नदियहे, निरवच्चा धारिणी नियमणम्मि । मह जम्मतरू अहलो, ही पुत्तुप्पत्तिफलवियलो ॥ ३९८ ॥
सीयत्तमुहुल्लासं, कुब्बंतो अमयरसइ वंगेसु । धन्नाणं नारीणं, उच्छंगे नंदणो रमइ ॥ ३९९ ॥ गिहवासो पावकए, तत्थवि मं-
ताणवज्जिओ होही । ता एवमहं मन्ने कुभोयणं लवणरसरहियं ४०० ॥ कह तं चिंताविहुरा, इय पुट्ठा धारिणी पिययमेण ।
कट्ठेण तस्स साहइ, तं नियमणसंभवं दुक्खं ॥ ४०१ ॥ तं पुत्तुप्पत्तिदुहं, जइवि हु तीए समप्पियं पइणो । तहवि न हीणं जायं,
वड्ढंतं दुण्हवि मणेसु ॥ ४०२ ॥ निच्चं मणसल्लेणं, दुक्खेणं तेण धारिणी किसिया । बीयदिणुग्गमससहर-कलोवमं सा समु-
व्वहइ ॥ ४०३ ॥ अन्नदिणे तब्भत्ता, दुहवीसारणकएण तं भणइ । जाओ वेभारगिरिं, कीलामो तत्थ उज्जाणे ॥ ४०४ ॥

अह तं पइणो वयणं, पडिवज्जइ धारिणी तहचेव । चित्तेइ हवउ एवं पि, हिययदुक्खाण वीसरणं ॥ ४०५ ॥ तत्तो य रिसह-
दत्तो, तक्खणपगुणीकए रहवरम्मि । वरहंसरोमकोमल--तूलीए तीइ सह चडिओ ॥ ४०६ ॥ संजोइयवरतुरयं, महारहं सह-
सकिरणरहसरिसं । अहिरूढाईं ताईं, वेभारगिरिं पइ वयंति ॥ ४०७ ॥ पणइणि ? सेणियरन्नो, विउलाहयवाहियालिभूमि इयं ।
दुद्धरसिंधुरबंधा--वणयक्खंधा इमे य दुमा ॥ ४०८ ॥ एयाईं गोकुलाईं, चउदिसि कीलंतबालवच्छाईं । एए सहयारदुमा, को-
इलकुलजणियकलसद्दा ॥ ४०९ ॥ मेहा इव अरहट्ठा, एए उच्छसु विहियजलवरिसा । तुह नयणसरिसनयणा, इमे य हरिणा
पलायंति ॥ ४१० ॥ दट्ठव्वदंसणेहिं, इय मग्गे धारिणिं विणोयंतो । वेभारगिरिं पत्तो, सपरियणो सो रिसहदत्तो ॥ ४११ ॥
अह सहरिसं रद्दाओ, सिट्ठी जायाइ सह समुत्तरिओ । गिरिक्करम्मज्जाणाईं, दंसिए नियपणइणीए ॥ ४१२ ॥ तो धारिणी
सपणयं, पुच्छंती पहतूरुण नामाईं । गिरिनिज्झणजलाईं, वारंवारं पियंती य ॥ ४१३ ॥ वीसामं गिण्हंति, सच्छायसुगंध-
तरुवरतलेसु । सुहफरिसं कुव्वंती, सीयलकदलीदुमफलेहिं ॥ ४१४ ॥ पमुइज्जंती अंका-रोवियवालासु वानरीसु घणं । आ-
रोविया सुहेणं, गिरिम्मि सा रिसहदत्तेण ॥ ४१५ ॥ अह तत्थ सयं सिट्ठि, फलकुसुममणोहरं पणइणीए । गिरिणो उज्जाण-
सिरिं, अंगुलिअग्गेण दंसेइ ॥ ४१६ ॥ फलभारवामणाओ, इमाउ पिक्खेसु माउलिंगीओ । तह दाडिमीउ संझा--सरिसाओ
रत्तकुसुमेहिं ॥ ४१७ ॥ एयाओ करणीओ, इमाउ दक्खालयाउ ललियंगि । एए सुगंधकुसुमा, चंपयवउलाइणो तरुणो ॥
४१८ ॥ इत्थंतरम्मि सिट्ठी, पिक्खइ खेयरमिवागयं तत्थ । चिरदिट्ठसिद्धपुत्तं, जसमित्तं निययबंधु व्व ॥ ४१९ ॥ जंपइय
चिरादिट्ठो, साहम्मिय ? कहसु कत्थ चलिओ सि । सो वंदिऊण पभणइ, इमम्मि आसन्नउज्जाणे ॥ ४२० ॥ इत्थ य सुह-

धर्मविधि
॥१२०॥

म्मसामी, समोसढो अत्थि वीरजिणसीसो । तव्वंदणाय चलिओ, किं इस्सह मित्त ? तुब्भे वि ॥ ४२१ ॥ चलसु त्ति भ-
णिय सिट्ठी, चलिओ सह तेण पणइणीसहिओ । पत्तो य सुहम्मपहु पयपउमपवित्तिं ठाणं ॥ ४२२ ॥ अह सिरिसुहम्म-
सामी, दुवालासावचवंदणगविहिणा । अभिवंदित्तं निविट्ठो, पुरओ पंजलिउडो सिट्ठी ॥ ४२३ ॥ ततो सुहम्मपहुणो, रसं व
धम्मोवएससव्वस्सं । ते बद्धअंजलोया, पियंति कन्नंजलिपुडेहिं ॥ ४२४ ॥ समयम्मि सिद्धपुत्तो, पणमिय पुच्छइ सुहम्मगण-
नाहं । नामेण जीइ जंबु-दोवो सा केरिसी जंबू ॥ ४२५ ॥ अह अक्खइ तं जंबुं, वररयणमयागइं गणहरिंदो । तस्स पभावं
माणं, सव्वंपि सरूवमवरं च ॥ ४२६ ॥ लहिऊण सपत्थावं, पुच्छे धारिणी वि गणनाहं । एयम्मि भवे भयवं ?, मह पुत्तो भ-
विस्सइ न वि त्ति ॥ ४२७ ॥ तो भणइ सिद्धपुत्तो, भदे ? जुज्जइ न पुच्छिउं एयं । जं मुणिणो सावज्जं, जाणंता वि हु न अ-
क्खति ॥ ४२८ ॥ जिणपयउवएसेणं, निमित्तनाणंमि पडिओ हं पि । तुज्झ कहिस्सामि इमं, भदे ! निसुणेसु उवउत्ता ॥ ४२९ ॥
धीरसहावो मणसा, काएण परक्कमी य जं तुमए । सिलउच्छंणनिविट्ठो, पुट्ठो सिंहो व्व मुणिसिंहो ॥ ४३० ॥ तं पिकखसि
सुमिणंमी, भदे ? उच्छंणसंठियं सिंहं । तत्तो कुच्छीइ तुमं, सुयसिंहं धरसि अचिरेण ॥ ४३१ ॥ इय पुव्वकहियजंबू-तरु व
गुणरयणभायणं तुज्झ । देवयकयसन्निज्झो, जंबू नामा सुओ होही ॥ ४३२ ॥ तो धारिणी पयंपइ, उदिसिउं जंबूदेवयं भद ? ।
अंबिलसयमट्ठुत्तर-महं करिस्सामि होइ इमं ॥ ४३३ ॥ अह सिरिसुहम्मपहुणो, नमिय पए धारिणीजुओ सिट्ठी । उत्तरिय
गिरिवराओ, तहेव पत्तो नियगिहम्मि ॥ ४३४ ॥ तो रिसहधारिणीओ, पालंताइं गिहट्ठिइं तत्थ । सिद्धमुहवयणपच्चा-

१ इहं प्र०

२ इह.

प्रकरणम्

॥१२०॥

साए कालं वइकभंति ॥ ४३५ ॥ अन्नदिणे सुहसुत्ता, सुयसिंहं नियइ धारिणी सुमिणे । पडिबुद्धा तं पइणो, पमोयपुन्ना पसा-
 हेइ ॥ ४३६ ॥ पभणइ सिट्ठी कंते ?, सव्वं पि हु सिद्धपुत्तरिक्कहियं । तं सव्वमेव मन्नसु, सुमिणेणं पच्चओ जेण ॥ ४३७ ॥
 तइया य विज्जुमाली, देवो चविऊण बंभलोगाओ । उप्पन्नो मुत्तियमणि-रिव धारिणिकुच्छिसिप्पाए ॥ ४३८ ॥ तीसे य देव-
 पूया-गुरुपयपूयासु दोहलो जाओ । नाउं पइणा तह पू-रिओ य दविणव्वयं काउं ॥ ४३९ ॥ अह कमसो बुड्ढिगए, गब्भे
 संचरइ धारिणी मंदं । गब्भकिलेससमागम-भयभीया सावहाणव्व ॥ ४४० ॥ तत्तोट्टमदिणसमहिय-मासेहिं नवहिं(चेव) सुमुहुत्ते ।
 पसवेइ सिट्ठिणी सा, पुत्तं मुत्तं व तेयनिहिं ॥ ४४१ ॥ पविसंति सिट्ठिगेहे, अक्खयपुन्नाइं कणयथालाई । लंवाविज्जंति तहा,
 वंदर(ण)माला उ सुयजम्भे ॥ ४४२ ॥ पयडियहरिसभराइं मंगलतूराइं, तत्थ वज्जंति । नच्चंति बालियाओ, कुंकुमपिंजरि-
 यदेहाओ ॥ ४४३ ॥ सिट्ठी संतुट्टमणो, विसेसओ कुणइ देवगुरुपूयं । अत्थीण देइ दाणं, कारइ सयणाण सम्माणं
 ॥ ४४४ ॥ पुत्तस्स जंबुतरुणो, अभिहाए ठवइ नाम जंबुत्ति । दिवसम्मि दुवालसमे, काऊण महुसवं सिट्ठी ॥ ४४५ ॥
 तं सुयमुच्छंगत्थं, उल्लावंताइं रत्तिदियहंपि । हरिसभरवाउलाईं, जायाइं ताइं पियराइं ॥ ४४६ ॥ तेसिं च जंबुकुमरो, उच्छं-
 गसिरीविभूसणं परमं । वच्चइ कमेण बुड्ढि, पियराण मणोरहो मुत्तो ॥ ४४७ ॥ सयलकलाकुलभवणे, संपत्तो जुव्वणंमि सो
 जाओ । पाणिग्गहणमहुसव-जुग्गो अइउग्गसोहग्गो ॥ ४४८ ॥ इत्तो य समुदप्पिय-समुदसागरकुवेरदत्तभिहा । तत्थेव पुरे
 चउरो, इब्भा चिट्ठंति धणयाभा ॥ ४४९ ॥ तेसिं रइरूवाओ, पियाउ पउमावई कणयमाला । विणयस्सिरी धणयसिरी, ना-
 मेहिं जहक्कममिमाओ ॥ ६५० ॥ अह कुच्छिसु एयाणं, ताओ देवीउ विज्जुमालिस्स । चविउं उप्पन्नाओ, पुत्तीउ इमेहिं ना-

धर्मविधि
॥१२१॥

मेहिं ॥४५१॥ समुद्रसिरी पउमसिरी, य पउमसेणा तहा कणयसेणा । चउरो वि पुव्वजम्मिय--रूवाओ इव मुणिज्जंतिं ॥४५२॥
अवरे य तत्थ चउरो, कुबेरसेणो य समणदत्तो य । वसुसेणो वसुपालिय--नामो तेसिं च भज्जाओ ॥ ४५३ ॥ कणयवई सिरि-
सेणा, वीरमई तह हवेइ जयसेणा । एसिं कुच्छिविभूसण--मिमाउ कन्नाउ चत्तारि ॥ ४५४ ॥ नहसेणा कणयसिरी, कणगवई
जयसिरी य चउरो वि । नियपियरवल्लहाओ, परुप्परं पियसहीओ य ॥ ४५५ ॥ अन्नदिणे एएसिं, अट्ठहवि कन्नयाण पिय-
रैहिं । जंबूकुमारजणओ, सविणयमम्भत्थिओ एवं ॥ ४५६ ॥ चिट्ठंति अट्ठ अम्हं, विमलकलाजलहिपारपत्ताओ । अच्छरसमरू-
वाओ, कन्नाओ सुगुणपुत्ताओ ॥४५७॥ ताओ विवाहमंगल--जुग्गाओ पत्तजुव्वणत्तेण । जंबुकुमारं च वरं, पिक्खामो तासि अणु-
रूवं ॥ ४५८ ॥ ता अम्ह कुमारीणं, तुज्झ पसाएण होउ एस वरो । पुत्तो जंबुकुमारो, दक्खसुयाणं च निसिनाहो ॥ ४५९ ॥
हरिसेण रिसहदत्तो, पडिवज्जइ तक्खणेण तव्वयणं । समयवि पुत्तविवाहे, समुज्जुओ तेहि भणिओ य ॥४६०॥ मयणोवमस्स अम्हे,
दिन्नाउ वरस्स जंबुनामस्स । इय नाउं कन्नाओ, धन्नं मन्नंति अप्पाणं ॥४६१॥ इत्थंतरंमि भवियण--कमलायरबोहणिक्कदिणनाहो ।
तत्थेव समागंतुं, सुहम्मसामी समोसरिओ ॥४६२॥ अह सिरिसुहम्मगणहर--समागमस्सवणअमयसंत(लि)त्तो । कंदु व्व जंबुकुमारो
परूढपुल्लं कुरो जाओ ॥४६३॥ तो तव्वंदणहेउं, जंबुकुमारो झडित्ति संचलिओ । पत्तो य पवणवेगं, रहमारुहिऊण तं ठाणं ॥
४६४॥ पणमिय सुहम्मसामिं, अमयसमं सुगइ देसणं तत्थ । तस्स वयणाउ जायं, भव्वेरगं खणेणं च ॥४६५॥ तो नमिऊण
सुहम्मं पुरट्ठिओ विन्नवेइ सो कुमारो । भयवं ? पव्वज्जमहं, गिणिहस्सं भवभओव्विग्गो ॥ ४६६ ॥ आपुच्छिऊण पियरे, वय-
हेउं जाव एमि अहमित्थ । ता भयवं ठायव्वं, तुव्वेहिं ममोवयारट्ठा ॥ ४६७ ॥ अह सिरिसुहम्मपहुणा, तहत्ति पडिवज्जि-

प्रकरणम्

॥१२१॥

ए पणमिऊण । आरुहिय रहं जंबू, नयरदुवारम्मि संपत्तो ॥ ४६८ ॥ तइया तप्पुरदारं, तह करितुरयाइसंकुलं जायं । जह
 पडियस्स तिलस्स वि, न हवइ भूमीइ सह जोगो ॥ ४६९ ॥ चिनइ य जंबुसामी, जइ पुरदारं इमं पडिक्खंतो । चिट्ठामि
 पविसणत्थं, तो कालाइक्कमो हवइ ॥ ४७० ॥ तम्हा पविसामि अहं, अवरदुवारेण पिल्लिऊण रहं । वरमुच्छुयस्स अन्नो,
 पंथा न पुणो पडिक्खलणं ॥ ४७१ ॥ इय जाव दुवारंतर-मागच्छइ रहवरट्ठिओ जंबू । ता सज्जीकयजंतं, वप्पं तत्थ वि नि-
 रक्खेइ ॥ ४७२ ॥ वप्पोवरिजंतं, पिव्खेइ सिलाउ लंबियाओ य । गयणंगणाउ निवडंत--वज्जगोलयसरिच्छाओ ॥ ४७३ ॥
 चित्तइ परचक्कभया उवक्कमो एस एरिसो एत्थ । ता दारेण इमेण वि, अणत्थबहुलेण किं मज्झ ॥ ४७४ ॥ गच्छंतस्स य इमि-
 णा, मग्गेण मज्झ जइ सिला उवरिं । निवडइ ता नेव अहं, न रहो न य सारही अहुणा ॥ ४७५ ॥ एवं च जायमरणो, अ-
 विरयचित्तो लभिज्ज कुगइमहं । ता गंतुं गुरुपासे, किंचिवि विरओ भविस्सामि ॥ ४७६ ॥ इय वालिऊण पच्छा, निययरहं
 वक्कगह इव कुमारो । गुरुपयपउमसणाहं, समागओ तं पुणो ठाणं ॥ ४७७ ॥ तत्तो सुहम्मसामि, पणमिय इय विन्नवेइ पहु
 इत्तो । मह होउ बंभवेरं, जाजोवं तिविहतिविहेण ॥ ४७८ ॥ अह गुरुणाणुन्नाओ, नियमं पडिवज्जिऊण रिसहसुओ । सु-
 कयत्थं अप्पणं, मन्नंतो आगओ गेहे ॥ ४७९ ॥ साहइ पियराण पुरो, निसुओ धम्मो सुहम्मपहुपासे । भज्ज मए ता तुब्भे
 मुयह ममं संजमं गहिउं ॥ ४८० ॥ पियराहं रुयंताइं, भणंति गग्गयसरेण मा वच्छ । अप्पत्थावे अम्हं, आसातरुडेयणं कुणसु
 ॥ ४८१ ॥ चित्तमो वयमेवं, तुममिण्हि वच्छ ? होसि सबहूओ । पिविक्खस्सामो य लहुं, मुहकमलं तुह अवच्चाण ॥ ४८२ ॥
 को संजमस्स समओ, एयारिसजुव्वणंमि तुह वच्छ ? । आयारमिमस्सुचियं, किं न मणागंपि इच्छेसु ॥ ४८३ ॥ जइवि तुह

वच्छ ? वट्टइ, वयगहणे अगगहो अइमहंतो । मन्नसु तहावि किंचि वि, अलंघणिज्जा जओ गुरुणो ॥ ४८४ ॥ अम्हेहि वच्छ ? जाओ, वरियाओ संति अट्ट कन्नाओ । ताओ विवाहिऊणं, पूरेसु समीहियं अम्ह ॥ ४८५ ॥ एवं काऊण तुमं, कुमार ? गि-
ण्हसु वयंपि निव्विगंधं । पच्छा पव्वज्जामो, वयं कयत्था समं तुमए ॥ ४८६ ॥ कुमरो पभणइ पुज्जा, एयंमि कयंमि दिक्खग-
हणाओ । वारेयव्वो नाहं, भोयणकरणाउ लुहिउ व्व ॥ ४८७ ॥ होउ इमं ति भणित्ता, सिट्ठी कन्नापिऊण अट्टण्हं । आहवि-
उण तक्खण--मक्खइ करुणापरो एवं ॥ ४८८ ॥ कन्नासु परिणियासु वि, गिण्हिस्सइ मह सुओ धुवं दिक्खं । परिणयणं पि
हु मन्नइ, एसो अम्होवरोहेण ॥ ४८९ ॥ जइ पच्छावि हु तुब्भे, पच्छुत्तावं करिस्सह कयावि । ता मा कुणह विवाहं, अम्ह
कहंताण न वि दोसो ॥ ४९० ॥ तो ते अट्टवि इब्भा, बंधुकलत्ताइमंजुया सव्वे । संपइ किं कायव्वं, इय निण्णियदुक्खिया
जाया ॥ ४९१ ॥ सोऊण तेसि मंतं, कन्नाओ ताउ इय पर्यपंति । किं मंतिएण बहुणा, सुणंतु निण्णयमिमं पियरा ॥ ४९२ ॥
जंबूकुमरस्स वयं, दिन्नाओ ता स एव अम्ह पई । अन्नस्स न देयाओ, जणो वि एयं पढइ जम्हा ॥ ४९३ ॥ “सकृज्जल्पन्ति
राजानः, सकृज्जल्पन्ति धार्मिकाः । सकृत्कन्याः प्रदीयन्ते, त्रीण्येतानि सकृत् सकृत्” ॥ ४९४ ॥ ता नियपिऊहि अम्हे, दि-
न्नाओ रिसहदत्ततणयस्स । सुच्चिय अम्हाण गई, तव्वसजीयाण जाजीवं ॥ ४९५ ॥ पव्वज्जं इयरं वा, जं जं जंबू करि-
स्सइ इयाणि । तं चिय पइभत्ताणं, अम्हाणं जुज्जए काउं ॥ ४९६ ॥ तो कन्नापियरेहिं, कहावियं रिसहदत्तसिट्ठिस्स ।
पगुणीहोह विवाहे, पमाणमिह पढमवत्ताओ ॥ ४९७ ॥ अह नेमित्तियमुहओ, इब्भेहिं सिट्ठिणा वि निण्णइयं । सुद्धं विवाह-
लग्गं, तद्धिणओ सत्तमदिणम्मि ॥ ४९८ ॥ कन्नापियरो अट्ट वि, भायर इव एगचित्तवित्तीओ । कारावंति मिलित्ता, पाणिग्ग-

हमंडवमुयारं ॥ ४९९ ॥ कारविया उल्लोया, विचित्तवन्नेहि पट्टवत्थेहि । लंबावियाउ मुत्ता-दामाओ दित्तोयाओ ॥ ५०० ॥
सोहइ य तत्थ भूमी, सव्वत्तो दिन्नमुत्तियचउक्का । मंगलमहीरुहुगम-कएण पक्खित्तवीयत्तं ॥ ५०१ ॥ उच्चतरतोरणाणं, प-
ल्लवच्चिधेहि पवणचलिरेहि । सो मंडवो विरायइ, वरआहवणं कुणंतु व्व ॥ ५०२ ॥ अह वन्नयम्मि खित्तो, जंबूकुमरो
विसुद्धदिवसम्मि । परिहियकुसुंभवत्थो, सो सोहइ बालतवणु व्व ॥ ५०३ ॥ खिवियाउ वन्नयम्मी, कन्नाओ नीहरंति न
गिहवहि । पिवखंति नेव सूरं पि, रायदारा इव ठियाओ ॥ ५०४ ॥ तो नियनियठाणेसुं, कुमरो तह कन्नयाउ सव्वाओ ।
विहिणा मंगलन्हाणं, कारवियाओ सुहमुहुत्ते ॥ ५०५ ॥ जंबुकुमरस्स केसे, धूवियवद्धो सिरम्मि धम्मिल्लो । कन्नेसु परिहियाइं,
मुत्तियमयकुडलाइं च ॥ ५०६ ॥ खिविओ य तस्स मुत्ता-हारो आनाभिलंबिओ कंठे । विहियं विलेवणं तह, सव्वंगं चंद-
णरसेण ॥ ५०७ ॥ सयलालंकारधरो, सदसाइं देव-दूससरिसाइं । परिहइ सियवत्थाइं, विवाहमंगलकए कुमरो ॥ ५०८ ॥
अह वरतुरयारूढो, समाणवयमित्तनियरपरियरिओ । उभयतडेसु बह्वहि, उत्तारिज्जंतलवणभरो ॥ ५०९ ॥ पसरंतमंगलरवो,
बहुविहवज्जंतमंगलाउज्जो । पत्तो विवाहमंडव-दुवारदेसम्मि रिसहसुओ ॥ ५१० ॥ दहियाइमंगलेहिं, सो तत्थ सुवासणीहिं
विहियग्घो । सदहणसरावसंपुड-दिन्नपओ एइ माइगिहं ॥ ५११ ॥ तो ताहिं कुमारीहिं, सह अट्टहि उवविसित्तु तत्थ खणं ।
कोउगविवाहमंगल-महं पडिच्छेइ रिसहसुओ ॥ ५१२ ॥ तत्तो य लग्गवेला-समए गंतूण चउरियामज्जे । सो पियराणु-
न्नाए, ताओ कन्नाउ परिणेइ ॥ ५१३ ॥ तो पारणयणाणंतर-मिमाण बहुयाण तस्स य वरस्स । सयणेहिं कणयदाणं, विहियं
संखाहियं तत्थ ॥ ५१४ ॥ तो मंगलदीवेणं, समाजसहचारिणा रिसहपुत्तो । अट्टहि पियाहिं सहिओ, तहेव पत्तो नियावासं

धर्मविधि
॥१२३॥

॥५१५॥ अह तत्थ विट्ठिअणुट्ठिय, जिणिंदकुलदेवयप्पणामाणं । तेसिं वहुवराणं, करकं कणमोयणं जायं ॥ ५१६ ॥ तयणंतं च
सिद्धी, सधारिणीओ पहिट्ठमुहकमलो । सयमेव कुणइ पूयं, जंबुद्दीवाहियसुरस्स ॥ ५१७ ॥ तत्तो जंबुकुमारो, सव्वालंकारभूसि-
यसरीरो । दइयाहिं ताहिं सहिओ, वासागारंमि संपत्तो ॥ ५१८ ॥ तत्थ ठिओ सपिओवि हि, रिसइसुओ बंभवेरवयधारी । जं
धीरा अवियारा, संते वि वियारहेउम्मि ॥ ५१९ ॥ इत्तो य अत्थि भरहे, विंझसमीवम्मि जयपुरं नयरं । तत्थ अवंझपरक्कमकलिओ
विंझत्ति नरनाहो ॥ ५२० ॥ पुत्ता य तस्स दुन्निउ, उन्नयखंधुद्धरा महाबलिणो । तेसिं पढमो पभवो, पभु त्ति नामेण बीओ य
॥ ५२१ ॥ अह विंझनरवरेणं, दिन्नं रज्जं सुयस्स लहुयस्स । संते वि जिट्ठतणए, पभवे नीसेसगुणपभवे ॥ ५२२ ॥ तेण य-पराभवेणं,
पभवो नयराउ नीहरैऊण । ठाइ कयसन्निवेसो, विंझायलविसमभूभागे ॥ ५२३ ॥ सो वट्टपाडणेहिं, बंदग्गहणेहिं खत्तखणणेहिं । इय
विविहचोरियाए, जीवइ नियपरियणसमेओ ५२४ ॥ अन्नदिणे तस्स चरा, सया वि भमिरा कहंति आगंतुं । जंबुकुमरस्स रिद्धिं,
धणयस्स वि जणियअपसिद्धिं ॥ ५२५ ॥ वीवाहमंगलकए, इमस्स मिलियं च इब्भजणनिवहं । ते विन्नवंति पहुणो, मणचि-
तियअत्थस्वार्णि च ॥ ५२६ ॥ अह अवसावणितालु-ग्धाडणिविज्जादुगेण संजुत्तो (पन्नो) । रायगिहे संपत्तो, पभवो गेहम्मि जंबुस्स
॥ ५२७ ॥ तो अवसावणियाए, विज्जाइ खणेण विंझनिवतणओ । जग्गंतं सयलजणं, जंबूवज्जं सुयावेइ ॥ ५२८ ॥ सा वि-
ज्जा सिद्धिसुए, उदग्गपुन्नम्मि पभविया नेव । जं सक्को वि न सक्को, पुन्नधणे आवयं काउं ॥ ५२९ ॥ तो तक्करेहिं निहा-
यमाणलोयाण तेसि सव्वेसिं । सयलमलंकाराई, पारद्धं गिणिहउं सहसा ॥ ५३० ॥ अह सो लुंटाकेसुं, लुंटेतेसु वि महासओ
जंबू । नो कुविओ नावि खुहिओ, किंतु इमं भणइ लीलाए ॥ ५३१ ॥ भो भो वीससियमिमं, निमंतियं सयललोयमिह

प्रकरणम्

॥१२३॥

सुतं । मा लुंढह एसो हं, इमाण चिट्ठामि पाहरिओ ॥ ५३२ ॥ एएण य अच्चब्भुय-पुन्नाइसयस्स तस्स वयणेण । ते लेवनि-
म्मिया इव, संजाया थंभियसरीरा ॥ ५३३ ॥ पभवो वि विम्भियमणो, पिक्खइ जंबूकुमारमह तत्थ । भज्जाहिं ताहिं सहियं, करेणु-
याहिं व करिरायं ॥ ५३४ ॥ कहइ य नामकुलेहिं, अप्पाणं तस्स जह पभवनामो । सिरिविंझनिवसुओ हं, ता मित्तो मह तुमं
इत्तो ॥ ५३५ ॥ अप्पेसु मज्झविज्जं, थंभणियं मुक्खणिं च पसिऊण । अवसावणियं तालु-ग्घाडणिविज्जं च गिण्हेसु ॥ ५३६ ॥
जंबू भणइ इमाओ, नवपरिणीयाउ अट्ठ वि पियाओ । परिचइऊण पभाए, पव्वज्जिस्सामि अममो हं ॥ ५३७ ॥ इण्हिं पि हु
पभव ? अहं, भावजइत्तेण इत्थ चिट्ठामि । तेण अवस्सावणिया, विज्जा वि हु पभविया नेव ॥ ५३८ ॥ मित्त ? चइस्सामि
सिरिं, एयं तिणमिव पभायसमयम्मि । ता किं मह विज्जाए, कज्जं देहे वि अममस्स ॥ ५३९ ॥ तमवस्सावणिविज्जं, अह
संवरिऊण पभवचोरो वि । पणमिय जंबुमारं, जंपइ बट्ठंजली पुरओ ॥ ५४० ॥ मित्त ? तुमं विसयसुहं, भुंजसु नवजुव्वणो
जहिच्छाए । अणुकंपं काऊणं, नवपरिणीयाण एयाण ॥ ५४१ ॥ एयाहिं सह पियाहिं, मित्त ? तुमं होसु सुत्तभोगफलो ।
पव्वज्जा वि हु गहिया, पच्छा सोहिस्सए तुज्झ ॥ ५४२ ॥ अह भणइ जंबुकुमारो, वयस्स ? विसओवभोगजं सुक्खं । तुच्छं
अवायबहुलं, ता किं दुहहेउणा तेण ॥ ५४३ ॥ विसयाणं सेवाए, सुहमप्पं पभव ? सरिसवाओ वि । महुबिंदुगिड्डपुरिसस्स
व, दुक्खं गरुयमिहं सुणसु ॥ ५४४ ॥ को वि नरो किर पुविं, बहुविहदेसंतरेसु भममाणो । सत्थेण सह पविट्ठो, अडविं बहु-
चोरदुग्गम्मं ॥ ५४५ ॥ तं सत्थं लूडेउं, तक्करवग्घा पहाविया तत्थ । तो हरिण व्व पणट्ठा, भयतट्ठा सत्थिया सव्वे ॥ ५४६ ॥
सो पुण नरो पविट्ठो, भट्ठो सत्थाउ तं महाअडविं । उल्लट्ठियकूवोदग-मिव कंठगएहि पाणेहिं ॥ ५४७ ॥ तत्तो गिरि

व उच्चो, झरंतमयनिज्झरो वणगइंदो । गुंजारुणनयणजुओ, गज्जंतो जलहररवेण ॥ ५४८ ॥ अवनामंतो पुहविं, अंतो सुहिरं
व चरणघाएहिं । कुविओ जमुव्व मुत्तो, तं पुरिसं पइ पहावेइ ॥ ५४९ ॥ तुममेसो हं मारे-मि जाहि जाहित्ति पेरयंतु व्व ।
निहणइ पुणो पुणो तं, पिट्ठे करसीकरेहि करी ॥ ५५० ॥ निवडंत उप्पडंतो, कंदुग इव सो नरो भयाउलिओ । तणछन्नकूव-
मेगं, पत्तप्पाओगएणावि ॥ ५५१ ॥ जीवियहरो अवस्सं, हत्थी कूवे जियामि कहवि त्ति । सो देइ तत्थ झंपं, दुच्छड्डा जीवि-
यासा जं ॥ ५५२ ॥ अवडस्स तडंमि वडो, तस्स य एगो परोहओ दीहो । चिट्ठेइ कूवमज्झे लंबंतो भुजगभोगं व ॥ ५५३ ॥
सो पुरिसो निवडंतो, कूवे तं पायमंतरा पप्प । अवलंबिय लंबंतो, रज्जुव्वंधियघडि व्व ठिओ ॥ ५५४ ॥ खिविऊण वम-
ज्झे, करं करी तस्स फरिसए सीसं । तं च न सक्कइ गहिउं, ओसहमिव भगपरिहीणो ॥ ५५५ ॥ अह सो वि नरो हिट्ठा,
भग्गविहीणो निरिक्खए जाव । ता पिक्खइ कूवतले, उवविट्ठं अजगरं गरुयं ॥ ५५६ ॥ तं अजगरो वि उवरिं, पिक्खियनि-
वडंतभक्खबुद्धीए । पवियासइ नियवयणं, कूवंतो अवरकूवं व ॥ ५५७ ॥ चउसु वि पक्खेसु तहा, पिक्खइ स नरो भुयंगमे
चउरो । पाणावहारदक्खे, तिक्खे बाणे इव जमस्स ॥ ५५८ ॥ तं डसिउं दुट्ठमणा, विहियफणा ते भुयंगमा तत्थ । फुक्कारफा-
रपवणे, मुयंति धमणीइम(व)मुहेहिं ॥ ५५९ ॥ तं वडपरोहमुवरिं, छित्तुं दो मूसगा धवलकसिणा । दंतकरवत्तविसयं, कुव्वंता
तेण दिट्ठा य ॥ ५६० ॥ अह सो वि वणगइंदो, परिकुट्ठो तं नरं अपावंतो । निहणइ वडसाहं, तं वडतरुमुप्पाडयंतु व्व ॥
५६१ ॥ अंदोलिज्जंतं, वडस्स पाएण सो नरो सुदिट्ठं । विहियकरचरणबंधो, निम्मवई मल्लजुद्धं च ॥ ५६२ ॥ अह उड्डि-
याउ तोमर-मुहाउ महुक्खियाउ सव्वत्तो । महुमंडवं चइत्ता, करिनिहणिज्जंतसाहाओ ॥ ५६३ ॥ तो ताओ तं पुरिसं, डम-

ति संदंससरिसतुंडेहिं । कीकसविस्संतेहिं, जीवाकरिसणपरेहिं व ॥ ५६४ ॥ वडठियमहुकोसाओ. महुबिंदू तस्स भालवट्ठमि ।
 निवडेइ वारवारं, गलंतिया वारिबिंदुव्व ॥ ५६५ ॥ बिंदू वि निलाडाओ, पविसइ लुढिऊण तस्स मुहकुहरे । सो तं रस-
 आसाइय, महासुहं मन्नइ मणंमि ॥ ५६६ ॥ ता निमुणसु पभव ! तुमं, एयस्स कहाणयस्स परमत्थं । जो पुरितो सो जीवो,
 जा अढवी भवठिई सा य ॥ ५६७ ॥ जो हत्थी सो मच्चू, जो कूवो सो य मणुयभवलाओ । जो अजगरो स नरओ, जे
 अहिणो ते चउकसाया ॥ ५६८ ॥ वडयाओ पुण आऊ य, सियकसिणा मूसगाय जे य दुवे । तो दोवि सुवककसिणा, प-
 क्खा आउक्खळेयकरा ॥ ५६९ ॥ जाओ पुण मक्खियाओ, वाहीओ ताओ जो य महुबिंदू । तं मित्त ? विसयसुक्खं, ता रज्जइ
 तम्मि को विउसो ॥ ५७० ॥ विज्जाहरो सुरो वा, जइ तं कूवाउ कोवि उद्धरइ । ता मित्त ? मंदभग्गो, सो पुरिसो इच्छइ
 नवा किं ? ॥ ५७१ ॥ पभवो पभणइ को नाम, मित्त ? दुहसायरम्मि मज्जंतो । निच्छइ तरंडतुल्लं, उवयारपरायणं पुरिसं ॥
 ५७२ ॥ जंपइ जंबू ता हं, वयस्स ! भवसायरे अपारम्मि । मज्जामि किं तु(नु)गणहर-देवे नित्थारगे संते ॥ ५७३ ॥ अह आह
 पभवकुमरो, निठुर ? मह कहसु कह तुमं वयसि । पियराइं नेहलाइं, अणुरत्ताओ य गिहिणीओ ॥ ५७४ ॥ जंपइ जंबूकुमारो,
 बंधव ? को नाम बंधुनिब्बंधो । जं बज्झइ बंधू वि हु, कम्मेहि कुवेरदत्तु व्व ॥ ५७५ ॥ जह म्हरानयरीए, नयरीइप्पमुहगुण-
 कयनिवेसा । वेसा कुवेरसेणा, सेणव्व मणोभवनिवस्स ॥ ५७६ ॥ सा पढमुप्पन्नेणं, गम्भेणं खेइया सजणणीए । विज्जस्स
 दंसिया खल्ल, स एव रोगीण जं सरणं ॥ ५७७ ॥ तं नसफंदाईहिं, विज्जो नाउं निरामयं भणइ । एयाइं नत्थि रोगो, किंतु
 किलेसे इमो होऊ ॥ ५७८ ॥ उयरम्मि फुडमिमीए सुदुव्वहं जुयलमत्थि उप्पन्नं । ता तस्स एस खेओ, सो पुण पसवावही

होही ॥ ५७९ ॥ अह तं जंइ जणणी, वच्छे ? पाडेमि तुह इमं गब्भं । किं रक्खिण्ण इमिणा, तुह जीवियगहणपणुणेण ॥
५८० ॥ सा भणइ अंब ? गब्भो, परिवड्ढउ खेयमावे सहिस्से हं । समगं पि बहुअवच्च-प्पसवे जं जीवइ वराही ॥ ५८१ ॥ सहि-
ऊण गब्भस्सेयं, कुबेरसेणा दिणेसु पुण्णेसु । पुत्तं धूयं पि तहा, पसवइ सा भाउभंडाई ॥ ५८२ ॥ माया पभणइ भदे ?, तुह
रिउभूयं अवच्चजुयमेयं । उदरत्थेहिं जेहिं, मरणदुवारं तुमं नीया ॥ ५८३ ॥ तुह थन्नपियणनिरयं, जुयलमिमं जुव्वणं हरिस्स-
इ य । वेसाण जीविया पुण, तमेव ता रक्ख जत्तेण ॥ ५८४ ॥ उयराउ निग्गयमिमं, जुयलं बाहिं पुरीसमिव चयसु । मा मोहं
कुणसु सुए ?, जं एस कुलक्कपो अम्ह ॥ ५८५ ॥ सा भणइ जइवि एवं, अंब ? विलंबसु तहा वि दसदिवसे । जाव अवच्चजु-
यमिमं, पोसेभि अहं अणाहं व ॥ ५८६ ॥ अह कहमवि जणणीए, एसा पुण सुंदरी अणुन्नाया । पोसेइ रत्तिदियहं, ते बाले
थन्नदाणेण ॥ ५८७ ॥ एवं च दारए ते, परिपालंतीइ तीइ अणुदियहं । कालरयणु व्व दुसहो, पत्तो एगादसमदियहो ॥
५८८ ॥ पुत्तो कुबेरदत्तो, कुबेरदत्ता सुय त्ति नामजुए । कारित्तु मुद्दिए दो, निक्खिवइ तयंगुलीसु इमा ॥ ५८९ ॥ तत्तो
कुबेरसेणा, दास्मयं कारिऊण मंजूमं । रयणेहि पूरिऊण य, तत्थ इमे बालगे खिवइ ॥ ५९० ॥ तत्तो तं मंजूमं, जमुणपवाहे
सयं पवाहेइ । सा वि जलंमि तरंती, निरवायं जाइ हंसि व्व ॥ ५९१ ॥ तत्तो कुबेरसेणा, नियत्तिउं नियगिहंमि संपत्ता ।
नयणंजलीहि सलिलं, अवच्चजुयलरस दितीव ॥ ५९२ ॥ मंजूसा वि हु सोरिय-पुरदारं दिणमुहे समणुपत्ता । इब्भतणएहि
दोहिं, दिट्ठा गहिया य सा तेहिं ॥ ५९३ ॥ पिक्खंति य तम्मब्भे, तं बालं बालियं च अह एगो । पुत्तं अवरो धूयं च, गहि-
य मुंचंति मंजूमं ॥ ५९४ ॥ नायाणि तेहि नामाणि, मुद्दियाअवखराण दंसणओ । पुत्तो कुबेरदत्तो, कुबेरदत्ता य धूय त्ति

॥ ५९५ ॥ अह वड्ढियाइ ताइं, दुन्नि वि भवणेसु ताण इब्भाण । रक्खिज्जंताइ बहुं, सामिसमप्पियनिहाणं व ॥ ५९६ ॥
 जायाइ ताइ दुन्नि वि, कालेण कलाविऊणि बालाणि । पत्ताइ तहा अहिणव-जुव्वणमइरूवरमणीयं ॥ ५९७ ॥ अणुरूवाणि
 इमाणि य, इय इब्भसुएहिं तेहिं हरिसेण । तेसिं चिय अन्नन्नं, पाणिग्गहणोसवो विहिओ ॥ ५९८ ॥ तेसिं वियड्ढसिक्खा-
 गुरुणा नवजुव्वणेण लिताणं । जाओ रंगारूढो, पुंनारीवाहणो मयणो ॥ ५९९ ॥ अन्नदिणे जूएणं, पारद्धं कीलियं वरवहू-
 हिं । तेहि परपरउल्लसिय-पेमजललहरिमगेहिं ॥ ६०० ॥ ता कम्मवि पत्थावे, कुबेरदत्तस्स मुद्दिया करओ । गिन्हिय स-
 होइ खित्ता, कुबेरदत्ताकरूच्छंगे ॥ ६०१ ॥ तं मुद्दियकरत्थं, दम्मं व परिक्खित्तं परिफुसंती । पिक्खइ कुबेरदत्ता, पुणो पुणो
 निउणनयणेहिं ॥ ६०२ ॥ तो चिंतइ नियहियए, एसा नूणं अउव्वसंठाणा । तह अवरमुद्दियादं-सणेण घडिया विदेसम्मि
 ॥ ६०३ ॥ तत्तो य मुद्दियं तं, निययं य पुणो पुणो निरिक्खंती । चिंताइ फुरियकाया, एयं हिययंमि निच्छयइ ॥ ६०४ ॥ एयाआ
 मुद्दियाओ, समतुल्लाओ तहेगघडियाओ । सरिसक्खरनामाओ, मन्नेमि सहोयराउ व्व ॥ ६०५ ॥ ता हं कुबेरदत्तो य, मुद्दियाउ व्व
 सरिसरूवाइ । तह समसंठाणाइं, असंसयं भाउभंडाइं ॥ ६०६ ॥ अन्नूणाहियसव्वं-गओ य अम्हे फुडं जुयलजाइं । इय परिणय-
 णाकिच्चं, ही कारवियाइ दिव्वेण ॥ ६०७ ॥ पिउणा जणणीए वा, अम्हं दुन्हंपि कारियाउ धुवं । तुल्लाउ मुद्दियाओ, तुल्लेण अव-
 च्चनेहेण ॥ ६०८ ॥ जं सोयराइ अम्हे, तेणं चिय न मह पइमई इत्थ । एयस्स वि घरणिमई, नेव सयं मं पइ हवेइ ॥ ६०९ ॥ एवं
 कुबेरदत्ता, तहत्ति कयनिणया नियमणम्मि । हत्थे कुबेरदत्तस्स, खिवइ तं मुद्दियाजुयलं ॥ ६१० ॥ तत्तो कुबेरदत्तो वि, मुद्दियाणं
 जुयस्स दंसणओ । आसाइऊण चिंतं, तहेव पत्तो परिविसायं ॥ ६११ ॥ अह सो कुबेरदत्ताइ, मुद्दियं अप्पिऊण उट्ठेइ । पुच्छइ

य गिहे गंतुं, नियजणणि इय सपहपुव्वं ॥ ६१२ ॥ मह कहसु तुह सुओ हं, किमंगजो दक्खिणोवल्लो वा । पडिवन्नो
अन्नो वा, जं पुत्ता हुंति किल बहुहा ॥ ६१३ ॥ मइया निव्वंभेणं, अह पुच्छंतस्स तस्स मायाए । भंजूसालाभाई, कहिओ
सव्वो वि संबंधो ॥ ६१४ ॥ जंपइ कुबेरदत्तो, माय ? इमं अहह कह कयमकिच्चं । परिणावियाइ अम्हे, जं नाउं जुगलजाइं पि
॥ ६१५ ॥ सा चेव वरं माया, जोइ सयं पोसणम्मि अखमाए । नियभग्गभायणाइं, काउं चत्ताइं नइपूरे ॥ ६१६ ॥ मरणा य
नइपवाहो, हवइ धुवं नो अकिच्चकरणाय । वरजीवियाउ मरणं, न जीवियं इय अकज्जाय ॥ ६१७ ॥ अह तं जंपइ जणणी,
सुण अम्हे वच्छ ! अप्पबुद्धीणि । वामोहियाइ तुम्हं, अइअणुरुवेण रूवेण ॥ ६१८ ॥ तुह अणुरुवा कन्ना, वच्छ ? न
लद्धा इमं विणा को वि । एहए अणुरुवो, तुमं विणा न उण को वि वरो ॥ ६१९ ॥ अज्जवि पाणिग्गहणं, एगंचिय वच्छ ?
तुम्ह संजायं । नेव पुण पावकम्मं, पुंसित्थीसंभवं अन्नं ॥ ६२० ॥ ववहारकए अहुणा, दिसिजत्तं वच्छ ? गंतुकामो सि ।
तं काउं खेमेणं, मह आसीसाइ आगच्छ ॥ ६२१ ॥ तुह आगयस्स सिग्गं, गुरुविच्छड्डेण वच्छ ? वीवाहं । कारिस्सामि फुड-
महं, सद्धि अन्नाइ कन्नाए ॥ ६२२ ॥ तत्तो कुबेरदत्तो, एवं हवउ त्ति जंपिय जणणि । गंतुं कुबेरदत्ताइ, निण्णयं कइइ तं
सव्वं ॥ ६२३ ॥ भणइ य पिऊणभवणं, वच्चसु भदे ? ह्वेसिं मह भगिणी । दक्खा विवेगिणी असि, जहोचियं ता करिज्ज तुमं
॥ ६२४ ॥ पियरेहि वंचियाइं, अम्हे किं भगिणि ? संपयं कुणिमो । अहवा न तेसि दोसो, एसो भवियवया जमिमा ॥
६२५ ॥ पियरो वि जं अवच्चं, चयंति तह विकणंति मुल्लेण । कारंति अकिच्चं पि हु, सो दोसो अम्ह कम्माण ॥ ६२६ ॥
एवं कुबेरदत्तो, तं भणिउं पेसिउं च पिउगेहे । ववहारत्थं चलिओ, महुरानयरीइ पत्तो य ॥ ६२७ ॥ तत्थ य ववहारणं, अच्चत्थं

सो उवज्जए अत्थं । रहिओ य चिरं जुव्वण-उचियं सिच्छाइ विलमंतो ॥ ६२८ ॥ अन्नदिणे नियदविणं, दाऊणं तेण अ-
समरूवधरा । सा गणिया नियजणणी, कुबेरसेणा कया घरिणी ॥ ६२९ ॥ तीए सह विसयमुहं, से भुंजाणस्स नंदणो जाओ ।
तं नत्थि संविहाणं, संसारे जं न संभवइ ॥ ६३० ॥ तइया कुबेरदत्ता, वि गिहगया पुच्छए निययमायं । सा वि हु तहेव
अक्खइ, मंजूसालाभओ सव्वं ॥ ६३१ ॥ निययकहाए तीए, तक्खणमासाइऊण निव्वेयं । गिण्हइ कुबेरदत्ता, जिणदिकखं
मुक्खवरूबीयं ॥ ६३२ ॥ तं मुद्दियं पि गोविय, पव्वज्जंती धरित्तु नियपासे । विहरइ सह गुरुणीए, परीसहे सा सहंती य
॥ ६३३ ॥ दुक्करतवनिरयाए, तीए गुरुणीपयाण भत्ता(त्ती)ए । तवपायवस्स पुप्फं व, अवहिनाणं समुप्पन्नं ॥ ६३४ ॥ चिट्ठइ
कुबेरदत्तो, कत्थ कहंवित्ति सा वि चिंतंती । पेक्खइ कुबेरसेणा-गब्भुब्भवपुत्तसहियं तं ॥ ६३५ ॥ अह सा मणंमि खेयं, उव्वहइ
सहोयरो अहह मज्झ । अकरणपंकनिमग्गो, ही कह चिट्ठइ वराहु व्व ॥ ६३६ ॥ अह तप्पडिबोहकए, तत्तो महुरापुरिंमि सा
अज्जा । सह संजईहिं पत्ता, करुणारससारणी कमसो ॥ ६३७ ॥ तत्थ य कुबेरसेणं, गिहम्मि गंतूण धम्मलाभेइ । मग्गइ य
तीइ पासे, वसहिं उवसमसिरी मुत्ता ॥ ६३८ ॥ नमिउं कुबेरसेणा, जंपइ पणसुंदरी अहं अज्जे ? । एगपइत्तेणहुणा, चिट्ठामि
पुणो कुलवहु व्व ॥ ६३९ ॥ कुलबहुवेसो एसो, कुलीणपइसंगमाउ मह अज्जे ? । धन्ना हमित्तिण वि, जं अज्जपसाइया
तुमए ॥ ६४० ॥ ता इत्तो मज्झगिहा-सन्ने गिण्हित्तु तुममिमं वसहिं । होसु मह सन्निहित्था-सयकालं इट्ठदेवि व्व ॥ ६४१ ॥
तत्तो य सपरिवारा, तीसे कल्लाणकामधेणू सा । अज्जा कुबेरदत्ता, रहिया तद्धिन्नवसहीए ॥ ६४२ ॥ गणिया कुबेरसेणा, तं
नियपुत्तं दिवानिसं तत्थ । आगंतुं अज्जाए, पुरओ मुंचइ भुवि लुठंतं ॥ ६४३ ॥ बुज्झइ जो जह जंतू, सो तह बोहिज्जइ

त्ति सा अज्जा । तप्पडिबोहनिमित्तं, तं बालं उल्लवइ एवं ॥ ६४४ ॥ बालय ! भाया सि तुमं, पुत्तसुओ देवरो सि तणओ सि । भत्तिज्जो पित्तियगो, इय मज्झ हवेसिं एगो वि ॥ ६४५ ॥ जो ते बालय ? जणओ, सो मज्झ हवेइ सोयरो नूनं । जणओ पियामहो तह, भत्ता समुरो य तणओ य ॥ ६४६ ॥ जा बालय ! ते माया, सा मह माया हवेइ साम्म य । भाउज्जाया य वहू, पियामही तह सवकी य ॥ ६४७ ॥ अह तं कुबेरदत्तो, सोउं जंपइ किमेरिसं अज्जे ? । अन्ननुन्नविरुद्धत्थं, पभणसि नणु विम्हओ मज्झ ॥ ६४८ ॥ अज्जा जंपइ बालो, मह भाया भइ ? एगजणणी जं । पुत्तसुओ पुण एसो, सविकक(वविक) पुत्तेण जं जाओ ॥ ६४९ ॥ तह देवरो वि एसो, मह पइणो सोयरो हवइ जम्हा । तणओ पुण अक्खाओ, जं पुत्तो भत्तुणो मज्झ ॥ ६५० ॥ भत्तिज्जओ वि एवं, भणिओ जं मज्झ भाउणा तणओ । पित्तियगोवि हवेई, जं जणणी भत्तुणो बंधू ॥ ६५१ ॥ जो भइ ? इमस्स पिया, सो मह भाया सहोयरत्तेण । जणओ वि मए भणिओ, एसो जणणीपइत्तेण ॥ ६५२ ॥ उग्घोसामि पियामह-मेयं त्रिय पित्तियस्स पियरं ति । अहमिमिणा परिणीया, ता एस पई मए वुत्तो ॥ ६५३ ॥ तणओ वि मए भणिओ, जं एस सवक्किक्खिखसंभूओ । समुरो हवेइ एवं, जमिमो मह देवरस्स पिया ॥ ६५४ ॥ जा बालयस्स माया, सा माया मज्झ जेण तज्जा हं । तह सामुया हवेई, एसा जं भत्तुणो जणणी ॥ ६५५ ॥ भाउज्जाया भणिया, मए इमा बंधवस्स घरिणि त्ति । वुत्ता वहूवि एसा, सवक्किपुत्तस्स जं भज्जा ॥ ६५६ ॥ एसा पियामही पुण, मह पित्तियगस्स होइ जं जणणी । भणिया इमा सवक्की, जं भज्जा भत्तुणो बीया ॥ ६५७ ॥ इय बालयस्स पुरओ, पढियं गाहातिगं जहकमेण । विवरिय अक्खइ अज्जा, धम्मं च कुबेरदत्तस्स ॥ ६५८ ॥ तो पुव्वगोवियं तं, आकड्ढियमुद्दियं समप्पइ य । तं दट्ठुं सो सव्वं, जाणइ संबंधविप्पलयं ॥ ६५९ ॥

તત્તો કુબેરદત્તો, સંવેગં પાવિઝ્ઞ પવ્વહો । ગુરુપાસે તવિય તવં, મરિઝ્ઞ ય સુરસિરિં પત્તો ॥ ૬૬૦ ॥ વેસા પુણ ગિહિધમ્મં,
 સમ્મં પઢિવજ્જિઝ્ઞ પાલેહ । અજ્ઞા વિ હુ સંપત્તા, પુણરેવ પવિત્તિણીપાસે ॥ ૬૬૧ ॥ એવં જો કમ્મેહિં, વજ્જેહ સયંપિ પભવ !
 કા તત્થ । મૂઠાણ બંધુબુદ્ધી, સિપ્પાણ રૂપ્પયમહ વ્વ ॥ ૬૬૨ ॥ જો મિત્ત ! સયમબંધુ (ધો) અન્નેસિં બંધમોયગો જો ય । સ
 ર્વમાસમણો બંધુ, નામેણં બંધુણો અન્ને ॥ ૬૬૩ ॥ પભવો પુણો વિ પભણહ, કુમર ! તુમં નિયપિઝ્ઞ કુગર્હણ । નિવડંતાણં
 તાયણ--કણ સુયમપ્પણો જિણસુ ॥ ૬૬૪ ॥ પિયરો પંડંતિ નરણ, નૂણં સંતાણવજ્જિયા સંતા । તા તં અજાયપુત્તો, કહ છુટ્સિ
 નિયપિઝરિણસ્સ ॥ ૬૬૫ ॥ જંપહ જંબૂકુમરો, સુયાઝ પિઝતારણંતિ વામોહો । સુણસુ મહેસરદત્તો, સત્થાહો હહ ઉદાહરણં ॥
 ॥ ૬૬૬ ॥ નયરીહ તામલિત્તા--ભિહાહ પુચ્ચં પસિદ્ધસત્થાહો । આસિ મહેસરદત્તો, જહત્થનામો નિયધણેણ ॥ ૬૬૭ ॥ તસ્સ
 ય તણઓ જાઓ, સમુદ્દદત્તુ ત્તિ નામ વિક્ખાઓ । વિત્તે અજાયતિત્તી, સમુદ્દ ઇવ અત્થપૂરમ્મિ ॥ ૬૬૮ ॥ માયાપવંચબહુલા,
 બહુલા નામેણ તસ્સ માયા ય । લોભાવકરગહિલ્લા, મુત્તા માય વ્વ અત્થસ્સ ॥ ૬૬૯ ॥ અહ સો વિ તસ્સ જણઓ, અચ્ચ-
 ત્થં અત્થસંચયવ્વસણી । મરિઝ્ઞ સમુપ્પન્નો, મહિસો તત્થેવ દેસમ્મિ ॥ ૬૭૦ ॥ પહમરણાઝ કુણંતી, અટ્ટજ્ઞાણાણાણે પયંગંતં ।
 માયા વિ તસ્સ મરિઝં, તત્થેવ સુણી સમુપ્પન્ના ॥ ૬૭૧ ॥ ઘરણી મહેસરસ્સ વિ, સંજાયા ગંગિલિત્તિ નામેણ । ગઝરી મહેસરસ્સ
 વ, ઉદગ્ગસોહમ્મપરિકલિયા ॥ ૬૭૨ ॥ સસુરયસાસુહીણા, ગિહમ્મિ ણગાગિણી વસંતી સા । સચ્છંદચારિણિત્તં, પત્તારણંમિ
 હરિણિ વ્વ ॥ ૬૭૩ ॥ વચ્ચંતી (વંચંતી) નિયયપહં, સહ અન્નનરેણ સા રમહ નિચ્ચં । દૂરે અપ્પવસાણં, નારીણ સહિત્તં જેણ
 ॥ ૬૭૪ ॥ ણગાગિણિં રહત્થં, સવસં અબલં પલોહિં સહસા । નિબ્બયહ (ય) નિસ્સંકં, પહરહ મયરદ્ધઓ નૂણં ॥ ૬૭૫ ॥ અ-

नंमि द्विणे तीसे, सह परपुरिसेण अभिरभंतीए । पत्तो गिहे अकम्हा, महेसरो दारदेसाओ ॥ ६७६ ॥ तं दठ्ठुमुववई सो, भज्जावि हु
दो वि भमिरनयणाई । विस्सत्थकुंतलाई, परिहियविवरीयवत्थाई ॥ ६७७ ॥ सुरयावासभएहिं, ताई कंपंतसयलगत्ताई । त-
क्खणचडियजराणि व, पक्खलियगईणि जायाई ॥ ६७८ ॥ अह सो धरइ उववई, केसचए लुद्धउव भल्लूगं । ताडइ य चवे-
डाहिं, मंतिय इव भूयसंगहियं ॥ ६७९ ॥ खरचरणपहारेहिं, तं मद्दइ मट्ठियं कुलालु व्व । तह निहणइ जट्ठीए, कुक्कुरमिव नि-
यघरपविट्ठं ॥ ६८० ॥ किं बहुणा सत्थाहो, करेइ तं अद्धमारियं तत्थ । जारं पइ जह कोवो, न तहा चोरंमि माणीण ॥ ६८१
तत्तो महेसरेणं, मुत्तेण कयंतमुत्तिणा तेण । सो तह मारिज्जंतो, नीहरिआ अगगओ कहवि ॥ ६८२ ॥ गंतूण थोवभूमिं च, नि-
वडिओ गंगिलाउववई सो । कंठपएसप्पत्त-प्पाणो एयं विचित्तेइ ॥ ६८३ ॥ सुक्खं सरसवमित्तं, दुक्खं पुणगिरिवराउ अब्भ-
हियं । तहवि हु न कुणइ लोओ, परदारपरंमुहं दिट्ठिं । ६८४ ॥ तेण हओ नियमहिमा, दिन्नो मसिकुच्चओ नियकुलम्मि । हार-
वियं सुहडत्तं, जेगभिरमियं परकलत्तं ॥ ६८५ ॥ धी गरिहियकम्ममिमं, मए कयं नूगमच्चुक्कामेण । ता कामियं व तित्थं, अहु-
णा मरणं मह हवेउ ॥ ६८६ ॥ एवंसो चिंतंतो, मरिऊण सयंमि चेव बीयम्मि । तक्खणउवभुंजियगं-गिलाइ उयरे समुप्पन्नो
॥ ६८७ ॥ समए य सुओ जाओ, अह सत्थाहो तमन्नजायंथि । नियतणुजं मन्नंतो, लालेई वाहलारु व्व ॥ ६८८ ॥ ती-
से य गंगिलाए, पसूयपुत्ताइ सत्थवाहो सो । तं पुव्वदुसीलत्तं, वीसारइ पुत्तनेहेण ॥ ६८९ ॥ तस्सुववइजीवस्स य, महेसरो
पत्तपुत्तमुत्तिस्स । लज्जेइ न कुव्वंतो, धाईकम्माइ अणवरयं ॥ ६९० ॥ तं बालं वड्ढंतं, आगरिसंतं च कुच्चकेसाई । सो त-
द्धण इव अत्थं, हिययगगठियं सया धरइ ॥ ६९१ ॥ अन्नदिणे सत्थाहो, संवच्छरियंमे निययजणगस्स । तं पिउजीवं महिसं,

गिण्हइ मुल्लेण मंसकए ॥ ६९२ ॥ पिउणो संवच्छरियं, तं महिसं पूइउं सहत्थेण । मारइ सो सत्थाहो, पमोयपुलयंकुरियदेहो
 ६९३ ॥ तत्तो य तस्स मंसं, दाउं सयणाण भक्खइ सर्ययि । उच्छंगट्टियपुत्तस्स, तस्स वयणे खिवंतो सो ॥ ६९४ ॥ त-
 म्माया वि सुणी सा, समागया तत्थ मंसलोभेण । सो वि सयं तप्पुरओ, खिवइ समंसाणि अट्ठीणि ॥ ६९५ ॥ भक्खेइ पमु-
 इया सा, नियपइजीवस्स ताणि अट्ठीणि । चालंती पवणाहय-धूमसिहगं व नियपुच्छं ॥ ६९६ ॥ एवं पिउजियमंसं, तह
 भक्खंतस्स सत्थवाहस्स । मासक्खवणी एगो, भिक्खट्ठा आगओ साहू ॥ ६९७ ॥ तं तत्थ सत्थवाहं, साहू तह पिक्खिऊण
 सव्वंपि । नियनाणाइसएणं, जहवत्थं वइयरं मुणइ ॥ ६९८ ॥ चितइ धी संसारो, जं जणयजियस्स भक्खए मंसं । इय अ-
 न्नाणो एसो, उच्छंगत्थं धरइ सत्तुं ॥ ६९९ ॥ तह कुक्कुरी वि एसा, नियपइणो मंसकीकसे एवं । भक्खइ हरिसाउलिया, वि-
 वरीयं अहह भवचरियं ॥ ७०० ॥ इय जाणिऊण सम्मं, सो साहू तग्गिहाउ नीहरिओ । तप्पुट्ठीए उट्ठिय, सत्थाहो भणइ
 आगंतुं ॥ ७०१ ॥ भयवं ? अगहियभिक्खो, कह मह गेहाउ तं नियत्तो सि । नाहं तुज्झ अभत्तो, नेव अवन्ना कया का वि
 ॥ ७०२ ॥ साहू आह अहो हं, विहरेमि न मंसभक्खगगिहम्मि । तेण न गहिया भिक्खा, लाभो पुण तत्थ मह जाओ ॥
 ७०३ ॥ स भणइ भयवं ? को तुह, लाभो जाउ त्ति मज्झ वि कहेसु । आह मुणी सुणसु तुमं, किंतु तए नेव रुसियव्वं ॥
 ७०४ ॥ एवं ति तेण बुत्ते, साहू साहेइ तस्स बोहकए । महिसयसुणियाईणं, जह जायं तं कहं सव्वं ॥ ७०५ ॥ पुच्छइ महे-
 सरो अह, भयवं ? को इत्थ पच्चओ मज्झ । भणइ मुणी सुणियमिमं, पुव्वनिहिं कमवि पुच्छेसु ॥ ७०६ ॥ अह आगतूण गिहे,
 पुव्वभवं साहिऊण सुणियाए । सो पुच्छइ निहिठाणं, उज्झाओ पुव्वपट्ठियं व ॥ ७०७ ॥ तो जायजाइसरणा, सुणिया गतूण

गेहमज्झम्मि । सिज्जत्थमिन्न पण्णं, खणिउं दंसेइ तं ठाणं ॥ ७०८ ॥ उप्पन्नपच्चओ सो, भवभग्गो नियधणं सुपत्तेसु । दाउणं पव्वइओ, पत्तो सुगइं च तवियतवो ॥ ७०९ ॥ ता संसारे को नाम, निच्छओ पभव ? जं इह सुएहिं । तारिज्जंति अवस्सं, नियपियरो दुग्गइदंहाओ ॥ ७१० ॥ इत्थंतरम्मि पढमा जंपइ, भज्जा समुद्दसिरिनामा । सामिय ? पच्छायावं, जासि तुमं बगकरिसगुव्व ॥ ७११ ॥ निमुणसु पुह-विपसिद्धे, सुसीमगामे सुसीमसोहिल्ले । धणधन्नाइसमिद्धो, बगगामा करिसगो आसि ॥ ७१२ ॥ वासारत्ते पत्ते, सो कंगुकुलत्थकुह-चाईणि । बहुसो खेडिउ खित्ताइ, वावए बहुयधन्नाइं ॥ ७१३ ॥ सामलदलेहि तेहिं, परूढधन्नेहि खित्तभूजाया । उग्गयकेसवया इव, अहवा कच्चेण मदियव्व ॥ ७१४ ॥ तं कंगुकुहवाई-धन्नं पिक्खिय बगो पवड्ढंतं । तुट्ठो कत्थ वि गामे, पत्तो सयणाति-ही दूरं ॥ ७१५ ॥ सयणोहि भोयणम्मी, दिन्ना गुडमंडगा तया तस्स । तेण अपुवाहारेण, हरिसिओ सो मणे अहियं ॥ ७१६ ॥ अह सो पभणइ सयणे, सहलं तुम्हाण जीवियं लोए । जेसिमिमो आहारो, मणोहरो अमयपिंडु व ॥ ७१७ ॥ सुमिणे वि न पिक्खेमो, अम्हे कइया वि एरिसाहारं । ही कंगुकुहवाई-निदड्ढउयरा मणुयपसुणो ॥ ७१८ ॥ अह सो पुच्छइ सयणे, अमुणि-यगुडमंडगो वियाणेउं । एंयाणि काणि कहवा, हवंति आहारवत्थूणि ॥ ७१९ ॥ ते तस्स कहंति तओ, अरहट्टजलेण भइ ? सित्तेसु । खित्तेसु वविज्जंती, गोधूमा भन्नधन्नं व ॥ ७२० ॥ पक्कलुणियाण तेसिं, गहियकणे पीसिउं घरट्टेण । पच्चंति वट्ठि-तत्ताइ, मंडगालोहपत्तीए ॥ ७२१ ॥ वाविज्जंते तह इ-क्खुणो वि तेसिं च बुड्ढिपत्ताण । निप्पीलणाउ पाविय-रसेण थीणेण होइ गुडो ॥ ७२२ ॥ गुडमंडगनिप्पत्तिं, एवं सम्मं वियाणिऊण बगो । गहिउं च इक्खुगोहुम-वीयं गामे निए पत्तो ॥ ७२३ ॥ तो गंतुं नियखित्ते, ते कंगुकुहवे बहं फलिए । एसो लुणिउं लग्गो, रभसेणं भूयगहिउ व ॥ ७२४ ॥ तो वुत्तो पुत्तेहिं, ताय ?

अपकंपि करिसणं एयं । सकुटुंबजीवभूयं, कह तिणमित्तं व तं लुणसि ॥ ७२५ ॥ तो भणइ बगो पुत्ता ?, किमिमेहिं कंगुकु-
 द्दवाईहिं । गुडमंडयत्थमिह इ-क्खुगोहुमे हं वविस्सामि ॥ ७२६ ॥ पभणंति सुया एए, कणा भविस्संति थोवदिवसेहिं । ते
 गिण्हिय ववसु तुमं, जहारुइं इक्खुगोहुमे ॥ ७२७ ॥ निप्पन्ना जाइ किसी, गोहूमुच्छसु संसओ ताय ? । बाले गए कडित्थे,
 नणु उयरठियस्स का आसा ॥ ७२८ ॥ एवं नियपुत्तेहिं, वारिज्जंतो वि सो बगो मूढो । तं कंगुकुद्ववणं, लुणेइ जं तत्थ
 सो सामी ? ॥ ७२९ ॥ लुणिऊण ताइ सस्साइ, सो बगो नियसुए अवगणंतो । निम्मवइ गोळियाकी-लुणत्थ-मिव तं समं
 भूमिं ॥ ७३० ॥ तत्तो य खित्तितीरे, कूवं एगं बगो खणावेइ । वंझापओहराउ व, तम्हाउ पओ न नीहरियं ॥ ७३१ ॥
 तेण अनिच्चिन्नेणं, खणिओ पायालविवरपडिरूवो । सो कूवो कारविओ, नीहरिओ न उण पंको वि ॥ ७३२ ॥ तो तस्स
 न संजाया, ते कंगुकुद्ववा न गोहूमा । नो इक्खुणो य किं पुण, पच्छुत्तावं गओ एसो ॥ ७३३ ॥ ता नाह ? तुमं थोधण-
 सुहमुवलद्धं इमं इय चयंतो । सिद्धिसुहं वंछंतो, चुको दुण्हंपि झूरेसि ॥ ७३४ ॥ जंपइ जंबूकुमरो, हसिऊणं सिरिसमुदसिरि-
 कंते । किं हीणमई लुद्धो, अहंपि चिट्ठामि कागु व ॥ ७३५ ॥ जह नम्मयाइ कूले, विंझवणे आसि वणगओ एगो । जूहवई
 विंझायल-निवस्स जुवरायपडिरूवो ॥ ७३६ ॥ सच्छंदं विहरंतो, सो विंझे जुव्वणं अइक्कमइ । आउनईपारसमं, कमेण पावइ
 य बुढत्तं ॥ ७३७ ॥ तो निच्चलो न सकइ, काउं रुक्खेसु दंतघायाई । जाओ गिरि व्व गिम्हे, विमुक्कमयवारिनिज्झरणो ॥
 ७३८ ॥ सो कन्नियारसल्लइ-पमुहदुमे नेव भंजइ जइ व्व । निच्चुच्चपएसेसुं, बीहइ बालु व्व वच्चंतो ॥ ७३९ ॥ दसणपडणा-
 उ परिमिय-आहारो लुहदुहेण गलियतणू । सो अट्ठिभरियभत्था-सरिच्छकाओ तया जाओ ॥ ७४० ॥ अन्नदिणे सो पत्तो,

सुकाए गिरिनईइ मज्झम्मि । कथवि पक्खलियपओ, पडिओ गिरिसिहरमेगं व ॥ ७४१ ॥ बुद्धत्ताओ निब्बल-गुरुदेहो
उट्ठणम्मि असमत्थो । सो पायवोवगमणं, पालंतो इव तहेव ठिओ ॥ ७४२ ॥ अह तह ठियस्स तत्थवि, मयस्स से कागबग-
सियालाई । छिह्मवाणट्ठाणे, काउं मंसं पभवस्वन्ति ॥ ७४३ ॥ पुक्खलअवाणरंधं, तत्तो तं करिकलेवरं जायं । कयविविहजंतु-
वासं, कंदरजुयभूधरपयासं ॥ ७४४ ॥ एगो य वायसो अह, अच्चंतं मंसभक्खणासत्तो । तत्थुप्पन्नु व्व किमी, रहिओ तदवा-
णमज्झे वि ॥ ७४५ ॥ तो सारं भक्खंतो, सो हत्थिकलेवरस्स तस्संतो । अहियाहियं पविट्ठो, घुणु व्व कट्ठस्स मज्झम्मि ॥
७४६ ॥ परकायम्मि पवेसं, कुव्वंतो नियसरीरजुत्तोवि । सो वायसो अउव्वो, जोगविज्ज तत्थ संजाओ ॥ ७४७ ॥ लूयव्व
तस्स कारिणो, भक्खंतो आमिसं अविग्घेणं । जाओ अइमज्झगओ, न मुणइ पुवापरविभागं ॥ ७४८ ॥ दिणयरकिरणक्कंतस्स,
हत्थिकायस्स तस्स संकुचियं । गिम्हे अवाणरंधं, विमुक्कविट्ठं जहापुव्वं ॥ ७४९ ॥ अह संकुचियावाणे, सो काओ करिकलेवरे
तम्मि । रहिओ तहेव अंहिरिव, बद्धदुवारे करंडम्मि ॥ ७५० ॥ तो करिकलेवरं तं, वरिसाए गिरिनईपवाहेण । कड्ढियतरंगहत्थे-
हि, पावियं नम्मयातीरं ॥ ७५१ ॥ तं पवहणमिव कुंजर-कलेवरं नम्मयाइ पूरेण । जलजंतूण उवायण-मिव नीयं जलहिमज्झम्मि
॥ ७५२ ॥ तत्तो कलेवराओ, पविसंतजलेण भिज्जमाणाओ । बीयाओ अंकुरो इव वायसो ज्झत्तिनीहरिओ ॥ ७५३ ॥ तस्सं तरदीव-
स्स व, कुंजरकायस्स उवरि उवविट्ठो ॥ सो काओ सवत्तो, दिसाण अवलोयणं कुणइ ॥ ७५४ ॥ अहसो पुरओ पच्छा, पासेसु
य नीरमेव पिक्खत्ता । चिंतइ वच्चिस्से हं, उड्डित्ता तीरमेयस्स ॥ ७५५ ॥ उड्डिय उड्डिय अंतं, सो जलहिजलस्स नेव पावेइ ।
निविन्नो य नीसीयइ, पुणो पुणो तम्मि करिकाए ॥ ७५६ ॥ करिकाओ विहु बहुयं, सो मगराईहि अक्कमिज्जंतो । बुड्ढो जल-

निहिमज्झे, वेडा इव भारअक्कंता ॥ ७५७ ॥ सो वायसो वि बुड्ढो, आधारविवज्जिओ समुद्धम्मि । पाणेहि वि परिचत्तो, ज-
 लम्मि निवडणभयाउ व ॥ ७५८ ॥ सुणसु पिण ! इह भावं, विवन्नवणकरिसमाउ नारीओ । सायरसरिसो य भवो, पुरिसो
 पुण वायससमाणो ॥ ७५९ ॥ तो भदे ! भवईसुं, गिड्ढो हं करिकलेवरनिभासु । एयम्मि भवसमुद्दे, नहि निवडिस्सामि का-
 गु व ॥ ७६० ॥ अह बीया तब्भज्जा, पउमसिरो आहनाह ! तुममहे । अवमन्नंतो एवं, वानर इव तप्पसे पच्छा ॥ ७६१ ॥
 जह एगम्मि अरण्णे, अन्ननुन्नं बद्धगाढनेहाई । जायाइ वानरो वा-नरी य अदिट्ठविरहाई ॥ ७६२ ॥ अहिणवपरिणीयाणि व,
 समगं भुंजंति ताइ एगत्थ । सह जगंति सुवंति य, नयणाणि व समसुहदुहाई ॥ ७६३ ॥ अन्नदिणे गंगाए, तीरे वंजुलतरु-
 म्मि सिच्छाए । कीलंताणं ताणं, पडिओ भुवि वानरो सहसा ॥ ७६४ ॥ सो वानरो खणेण वि, पभावओ तस्स दिव्वतित्थ-
 रस्स । संजाओ सुरसरिसो, पुरिसो विज्जाबलाउ व ॥ ७६५ ॥ नररूवत्तं पत्तं, तं दट्ठुं वानरी वि नारित्तं । वंछंती झंपावइ,
 सइव्व पइमग्गमणुलगा ॥ ७६६ ॥ तो वानरी वि नारी, जाया सुरसुंदरी सरिसरूवा । आलिंणइ तं पुरिसं, अहिणवउल्ल-
 सियपिम्मेण ॥ ७६७ ॥ पुव्वभववानराणि व, ताइं विलसंति तत्थ सिच्छाए । अविओगियाइ अणिसं, विभावरीरयणिनाहु
 व ॥ ७६८ ॥ अन्नदिणे नियनारिं, जंपइ वानरनरो पिण ? सुणसु । जह पत्ताइ नरत्तं, तह होमो मंपइ सुराणि ॥ ७६९ ॥
 पभणइ नारी पिययम ?, किमसंतोसेण भूरिणा अम्ह । नररूवाणि वि जम्हा, देवाणि व भुंजिमो भोगे ॥ ७७० ॥ देवत्ताओ
 अहियं, सुहमम्हं इत्थ किं सुरत्तेण । निच्चं अविउत्ताइं, सवसाइं जेण विलसामो ॥ ७७१ ॥ एवं ताइ पियाए, वारिज्जंतो
 वि वानरनरो सो । सुरधीइ वंजुलाओ, झंपावइ पुव्वमिव तत्थ ॥ ७७२ ॥ तत्थ य तिरिओ मणुई-भूओ तह माणसो सुरी

धर्मविधि
॥१३१॥

भूओ । तित्थगुणाउ स एव हि, हवेइ जइ निवडइ पुणो वि ॥ ७७३ ॥ इय सो तम्मि वि तित्थे, सुरत्तबुद्धीइ दिन्नझंपो वि । पुव्वभववानरत्तेण, वानरो हवइ तह चेव ॥ ७७४ ॥ सा नारी पुण पुन्नम-चंदमुही मुट्ठिगिज्झतणुमज्झा । करिकुंभसमनियंवा, विहसियपडमाभकरचरणा ॥ ७७५ ॥ गंगामट्ठियतिलया, वल्लीसंजमियकुंतलकलावा । तालदलकुंडलधरा, वणकेयइ-विहियउत्तंसा ॥ ७७६ ॥ कयनलिणिनालहारा, मुणालतंतू व रइयभुयवलय । दिट्ठा परिभमिरेहिं, तत्थागयरायपुरिसेहिं ॥ ७७७ ॥ अह गिण्हिऊण ते तं, गंतु अप्पंति निययनरवइणो । जं जं असामियं इह, तं तं सव्वं हवइ रन्नो ॥ ७७८ ॥ तेणावि असमरूवा, सा अंतेउरसिरोमणी विहिया । जं लक्खणवंताणं, लच्छीओ हुंति अतिहीओ ॥ ७७९ ॥ सो वानरो वि केहि वि, तत्थागयनइनरेहि गहिऊण । बहुविहभंगं नट्ठं, सिक्खविओ तेहि तणउ व ॥ ७८० ॥ अन्नदिणंमि नडा ते, पत्ता तस्सेव निवइणो पासे । तं नच्चयंति वानर-मवसरकरणुज्जया तत्थ ॥ ७८१ ॥ अट्ठासणम्मि रन्नो, आसीणं पिक्खिऊण तं कंतं । रोएइ वानरो सो, नक्कालं जायविरहु व ॥ ७८२ ॥ भणइ पिया जो वानर ?, कालो जह एइ तं तह गमेसु । मा वंजुलाउ पडणं, सुमरंतो रोयसु इयाणिं ॥ ७८३ ॥ ता नाह ? अम्ह भणियं, अगणंतो पत्तविसयसुहविमुहो । सो वानरु व तुममवि, तप्पंतो किंपि न लहेसि ॥ ७८४ ॥ जंपइ जंबूकुमरो, सच्चमिमं हे पडमसिरिकंतं । किंतु विसएसु तिसिओ, नाहं अंगारकारु व ॥ ७८५ ॥ जह पुव्वं अडवीए, पत्तो अंगारकारओ कोवि । अंगारकरणहेउं, गिम्हे गहिओदगो पाउं ॥ ७८६ ॥ एगागी अंगारे, कुव्वंतो वन्हितवियसव्वंगो । तह तवणतावतत्तो, जाओ अच्चंततिसिओ सो ॥ ७८७ ॥ तणुसेणेण वरागो, वारंवारं च वारिपाणेण । सो वणकरिव्व सव्वं, पासठियं निट्ठवइ सलिलं ॥ ७८८ ॥ सव्वेणावि जलेणं, पीएणंगार-

प्रकरणम्

॥१३१॥

कारिणो तस्स । तण्हा न मणागं पि हु, उवसमई अगितिल्लं व ॥ ७८९ ॥ तत्तो जलासयं पइ, सो चलिओ जाव सलिल-
 पाणकए । ताव वरागो पडिओ, तण्हंधो अज्झमग्गे वि ॥ ७९० ॥ सो निवडंतो कस्सवि, रुक्खस्स तलंमि दिव्वजोगेण । पडि-
 ओ सीयलछायाइ, अमयवावीसमाणाए ॥ ७९१ ॥ अह आसासिज्जंतो, तरुमूले तीइ सीयछायाए । सो पावेइ मणागं, सुह-
 वारितरंगिणिं निहं ॥ ७९२ ॥ सुमिणम्मि वाविसरवर-कूवाइए जलासए सव्वे । सोसेइ सो मंत-प्पउत्तअग्गेयबाणु व ॥
 ७९३ ॥ तहवि अविच्छिन्नाए, तण्हाए सो जलं गवेसंतो । पिकखेइ अंधकूवं, एगं पंकाउल्लजलिल्लं ॥ ७९४ ॥ तो दब्भमयं
 रज्जुं, काउं कुसपूलयं निबंघित्ता । पक्खिवइ तम्मि कूवे, बोलेइ य तज्जले गडुले ॥ ७९५ ॥ अह पूलयमाकड्ढिय, तग्गलिय-
 जलं लिहेइ जीहाए । तह वि न तिप्पइ एसो, कहंपि दाघज्जरत्तु व्व ॥ ७९६ ॥ ता भदे ? एस जिओ, सरिसो अंगारकार-
 यनरस्स । सयलजलपाणतुल्ला, भोगा सुरवंतराईणं ॥ ७९७ ॥ सुरसुक्खेहि न तितो, जो जीवो सो पिए ? कहमियाणिं ।
 तिप्पइ नरभोगेहिं, कुसग्गठियजललवसमेहिं ॥ ७९८ ॥ अह भणइ पउमसेणा, तइयपिया नाह ? इत्थ जीवाण । कम्मायत्तं
 सव्वं, ता विसए भुंजसु अविग्घं ॥ ७९९ ॥ संति बहुदिट्ठंता, पवत्तगा वारगा य इत्थत्थे । जह नेउरपंडीए, गोमाउस्स वि
 कहा भणिया ॥ ८०० ॥ रायणिहाभिहनयरे, आसि पुरा देवदत्तनामेण । रिद्धो सुवन्नगारो, तस्स सुओ देवदिन्नो य ॥
 ८०१ ॥ अह दुग्गिल त्ति भज्जा, संजाया तस्स देवदिन्नस्स । बहुबुद्धिबलोवेया, सोहग्गमहानिही दक्खा ॥ ८०२ ॥ सा जल-
 मज्जणहेउं, ससहीया अन्नया नइं पत्ता । तिक्खकडक्खसरैहिं, विंधंती तरुणजणहियए ॥ ८०३ ॥ परिहियनिम्मलवसणा, कण-
 याभरणेहि भूसियसरीरा । नइतडमलंकरेई, सा जलदेवि व्व पच्चक्खा ॥ ८०४ ॥ उन्नयपओहरजुगं, पव्वयदुग्गं व वम्मइनि-

वस्स । पयडंती सा सणियं, उत्तारइ कंचुयं तत्थ ॥ ८०५ ॥ कंचुयगमुत्तरीयं च, अप्पिउं सा सहीइ हत्थम्मि । हंसि व्व मंद-
मंदं, तीराओ नीरमाविसइ ॥ ८०६ ॥ दूराओ वि पसारिय-तरंगहत्था तरंगिणी अहयं । आलिंगइ सव्वंगं, चिउ मिळियं
वयस्सि व ॥ ८०७ ॥ सा पउमपत्तनयणा, कीलंती तज्जलंमि सिच्छाए । पाणीहि जलं दारइ, अरित्तदंडेहि बेडिव्व ॥
८०८ ॥ तं तह नइप्पवाहे, कीलंतिं जलनिहिंमि देविं व । पिक्खइ को वि दुसीलो, नागरतरुणो परिभमंतो ॥ ८०९ ॥
तं सलिलभिन्नसुहमे-गवत्थपच्छाइयंपि सव्वत्तो । सुपयडसव्वावयवं, दट्ठुं खोभाउ सा पढइ ॥ ८१० ॥ सुन्हायं ते पुच्छइ, एस
नईमत्तकरिवरकरोरु ? । एए नईइ रुक्खा, अहं पि पाएसु ते पडिओ ॥ ८११ ॥ सा पभणइ सुभगाओ, हुंतु नईओ दुमा य
वड्ढंतु । सुन्हायपुच्छगाणं, समोहियं पुण करिस्सामि ॥ ८१२ ॥ अह तीसे सो वयणं, अमयसमं नियमणोरहलयाए । सोउं
तहेव रहिओ, रन्नो आणाइ रुद्धु व्व ॥ ८१३ ॥ सो चित्तंतो का नणु, इम त्ति एगस्स साहिणो हिट्ठा । पिक्खइ उच्चमुहाइं,
बालाइं कलाभिकंखीणि ॥ ८१४ ॥ तो गंतूण स कामी, तरुसाहं पहणिऊण लेट्ठूहिं । पाडेइ बहुफलाइं, अप्पेइ य तेसि बा-
लाणं । ८१५ ॥ तप्फलसंपत्तीए, सो पुच्छइ हरिसियाइ बालाइं । मज्जइ नईइ केयं, महिला कत्थ व गिहमिमीए ॥ ८१६ ॥
अक्खंति बालया ते, सुवन्नकारस्स देवदत्तस्स । बहुया भन्नइ एसा, गिहं पि भो अत्थि अमुगत्य ॥ ८१७ ॥ अह दु
गिगला जुवाणं, तं सुमरंती नवीणपढियं व । मुत्तुं मज्जणकीलं, तहेव पत्ता नियगिहम्मि ॥ ८१८ ॥ कम्म दिणम्मि खणम्मि
य, रत्तीइ तिहीइ कत्थ ठाणे वा । पमिलिस्सामो अम्हे, इय ताइ सरंति रत्तिदिणं ॥ ८१९ ॥ विरहत्ताइं ताइं, परुप्परं संगमाभि-

लासीणि । चिद्वृत्ति चक्रवागा, त्रिव अणुरत्ताइ सुबहुं पि ॥ ८२० ॥ सो तरुणो पव्वाइय मेगं कुलदेवयं व असईणं (असणाई) ।
 जिमिणाईहिं आरा-हिऊण पत्थेइ अन्नदिणे ॥ ८२१ ॥ अणुरत्ताणन्ननुन्नं, मह बहुयाए य देवदत्तस्स । विहिदेवय व्व मुत्ता,
 घडसु तुमं संगमं अम्ह ॥ ८२२ ॥ दूई होऊण पुरा, सयमुत्ता सा नईइ मज्जंती । मह संगमं पवन्ना, चिद्वृत्ति ता तुह सुकरमि-
 ण्हि ॥ ८२३ ॥ एवं ति मन्निउं सा, सज्जो पव्वाइया परिभमंती । भिक्खाकवडेण गया, बुद्धिमई सुन्नयारगिहे ॥ ८२४ ॥
 थालीतलयक्खालण-वक्खित्तं देवदत्तवहुयं तं । पव्वाइया निरिक्खइ, तक्खणमेयं पयंपइ य ॥ ८२५ ॥ भहे ? तरुणो एगो,
 मुत्तो इव वम्महो मह मुहेण । पत्थेइ तुमं रंतुं, ता अक्खउ कत्थ सो एउ ॥ ८२६ ॥ रुवेणं बुद्धीए, वियड्ढिमाए कलाकलावेण ।
 अप्पसमंतं पाविय, जुव्वणतरुणो फलं गिण्हं ॥ ८२७ ॥ जइया नईइ दिट्ठा, मज्जंती तद्दिणाउ तुममेव । ज्ञायंतो सो न मुणइ,
 नामं पि हु अन्ननारीणं ॥ ८२८ ॥ अह दुग्गिला वि धुत्ता, गोवंती नियमणोगयं भावं । तं पव्वाइयमेवं, तज्जे कडुयवय-
 णेहिं ॥ ८२९ ॥ किं पावे ? पीयसुरा, तुममेवं जं ममं पयंपेसि । अकुलीणारिहमेयं, किं छज्जइ कुलपसूयाण ॥ ८३० ॥ आ
 दुट्ठे जासु बहिं, लोवं व तुमं अदंसणा होसु । तुह दंसणे वि पावं, का वत्ता भासणंमि पुणो ॥ ८३१ ॥ इय तज्जिऊण तीसे,
 पच्छावलियाइ दुग्गिला देइ । निम्मलभित्तीए इव, पुट्ठम्मि मसी मल्लिणहत्थं ॥ ८३२ ॥ तब्भावं अमुणंती, गंतु पव्वाइया विल-
 क्खमुहा । तं जंपइ दुस्सीलं, पुरिसं इय परुसभणणेण ॥ ८३३ ॥ आ दुट्ठ ? तुमं जुट्ठं, जंपसि एसाणुरागिणी मइ जं । तीइ
 सइत्तेणाहं, सुणीव निब्भत्थिया तत्थ ॥ ८३४ ॥ तीए कुलंगणाए, मम दूइत्तं मुहागयं मुद्ध ? । जं भित्तीए चित्तं, चउरो वि
 हु लिहइ चित्तयरो ॥ ८३५ ॥ गिहकम्मवावडाए, तीए कुवियाइ पिट्ठिदेसे हं । मसिमल्लिणेण करेणं, पहया पिक्खेसु मह पुट्ठं

धर्मविधि
॥१३३॥

॥ ८३६ ॥ चिंतेइ सो वि धुत्तो, संकेओ कसिणपंचमीइ धुवं । पंचंगुलिमसिहत्थ-प्पयाणओ तीइ मह दिन्नो ॥ ७३७ ॥
दक्खत्तं किंपि अहो, तीसे संकेयवासरो जीए । एवं कहाविओ मह, हरिसं उव्वहसु हेहियय ! ॥ ८३८ ॥ संकेयदिणं कहियं,
तीए ठाणं तु कत्थवि न मज्झ । ता अज्ज वि मन्निज्जइ, तस्संगमसुक्खसंदेहो ॥ ८३९ ॥ तो पुणरवि पवाइय-माह न जा-
णासि माय ? तब्भावं । अणुरत्तु च्चिय मइ सा, ता अज्ज वि एगया भणसु ॥ ८४० ॥ तीए भणियं पुत्तय ?, सा तुह ना-
मं पि न सहइ कुलीणा । सलिलारोवु व थले, ता दूइत्तं दुकरमेयं ॥ ८४१ ॥ तुह कज्जे संदेहो, मह पुण निब्भच्छणं असंदिद्धं ।
तह वि हु जाइस्से हं, अविलंबं नासिगारहिया ॥ ८४२ ॥ इय भणिऊणं पत्ता, तहंवा सा सुन्नयारभवणम्मि । अमयरससो-
यरेहिं, वयणेहिं तं वहुमाह ॥ ८४३ ॥ रूवेण अप्पतुल्लं, मुद्धे ? विलससु तुभं जुवाणं तं । विगयम्मि जुवणधणे, परितप्पसि
क्खिण इव पच्छा ॥ ८४४ ॥ अह दुग्गिला निब्भच्छण-पुवं गलए धरित्तु कुविय व्व । तं नीसारइ पच्छिम-दारेण असोग-
वणियाए ॥ ८४५ ॥ पवाइया वि लज्जा-वसओ गोवियमुहा तओ गंतुं । अक्खेइ खेयखिन्ना, एगंते कामिणो तस्स ॥
८४६ ॥ पुवं व वच्छ ? तीए, निब्भच्छिया ता धरित्तु गलयम्मि । पच्छिमअसोगवणिया-दारेणाकड्ढिया झत्ति ॥ ८४७ ॥
तं सोउं सो धुत्तो, चिंतइ नूणं असोगवणियाए । आगच्छिज्जसु तुममिय, संकेओ तीइ मह कहिओ ॥ ८४८ ॥ तो तं पभ-
णइ भगवइ ? अवमाणो एस मज्ज पसिऊण । खमियव्वो सा पावा, इत्तो तुमए न वत्तव्वा ॥ ८४९ ॥ तत्तो सो तरुणनरो,
रयणिमुहे कसिणपंचमिदिणम्मि । पच्छिमदारेण गओ, असोगवणियाइ मज्झम्मि ॥ ८५० ॥ दिट्ठो य पहालोयण-पराइ सो
तीइ तेण एसा वि । वीवाहे इव तेसि, अह तारामेलओ जाओ ॥ ८५१ ॥ अग्गे वि एगचित्ताइ, ताइ एगीभवंतदेहाइं । आ-

प्रकरणम्

॥१३३॥

लिंगंति तथा दिढ-मण्णवनइउ व्व अन्नुन्नं ॥८५२॥ वत्ताहिं पेमसंग-ब्भियाहि नवनवरएहि रमियाणं । तेसिं रइव्व निद्दा,
 पत्ता निसिपहरदुगसमए ॥ ८५३ ॥ इत्तो य देवदत्तो वि, कायचित्ताकए समुट्ठेउं । पत्तो असोगवणियं, पेक्खेई ताइं सुत्ताइं
 ॥ ८५४ ॥ तो चित्तइ नियहियए, धी पावा मह बहू इमा एवं । पुरपुंसा सह सुरए. परिसंता निब्भरं सुयइ ॥ ८५५ ॥ तो
 गंतुं वासगिहे, सुत्तं पुत्तं विलोइउं वलिओ । परपुरिस एव एसु, त्ति निच्छिउं चित्तइ पुणो वि ॥ ८५६ ॥ आगरिसामि
 इमाए, सुण्हाए पायनेउरं सणियं । जह मन्नइ मह तणुओ, कल्ले कहियं असइमेयं ॥ ८५७ ॥ इय चोरो इव सणियं, आगरि-
 सिय चरणनेउरं तीसे । भवणंमि देवदत्तो, पहेण तेणं चिय पविट्ठो ॥ ८५८ ॥ पडिबुद्धा सुत्ता वि हु, उत्तारिज्जंतनेउरा सहसा ।
 पाएण सभयसुत्ता, सुथोर्वनिद्दाभयाउ व्व ॥ ८५९ ॥ नाऊण सा वि समुरेण, गिण्हियं चरणनेउरं मज्झ । उट्ठविय उव्वइं तं,
 भंयभीया भासए एवं ॥ ८६० ॥ जासु तुमं सिग्घं चिय, दिट्ठाइं समुरेण दुट्ठेण । कहवि अणत्थे पत्ते, मह साहिज्जे जइज्ज
 तुमं ॥ ८६१ ॥ हवउ इमं ति भणित्ता, भयभीओ सो जु(उ)वागओ ठाणे । तो दुग्गिला वि गंतुं, सुत्ता नियभत्तुणो पासे ॥
 ८६२ ॥ गाढालिंगणपुव्वं, पडिबोहिय धीमई पइं भणइ । पिययम ? ममेह धम्मो, ता एहि असोगवणियाए ॥ ८६३ ॥ उट्ठि-
 य पई वि अज्जो, असोगवणियाइ तीइ सह पत्तो । सा तत्थेव पसुत्ता, पइमालिंगिय उव्वइं व ॥ ८६४ ॥ सो तक्खणेण त-
 त्थवि, सुत्तो सरलासओ पई तस्स । अह सा वि कवडनिद्दा, घंघलिया उट्ठवेइ पियं ॥ ८६५ ॥ तत्तो नडिब्व गोविय-
 आगारा सा पियं पर्यपेइ । कंत ! कुले तुह कोयं, आचारो सिट्ठज्जणबज्झो ॥ ८६६ ॥ आलिंगिऊण तुममिह, एवं सुत्ताइ पि-
 विस्व ताएण । मह चरणाउ इमाओ, आगरिसिय नेउरं गहियं ॥ ८६७ ॥ जुज्जइ न अन्नयावि हु, बहुया समुराण फरि-

सिउं नाह ? । किं पुण सुरयट्ठाणे, पइमालिगियपसुत्ताए ॥ ८६८ ॥ तो भणइ देवदिन्नो, पिए ! पभायम्मि पियरमहमेयं । तुज्झ निरिक्खंतीए, सोवालंभं भणिस्सामि ॥ ८६९ ॥ सा भणइ संपयं चिय, पिय ! जंपसु तायमुट्ठिऊण तुमं । अन्नह पर-
पुंसा सह, सुत्तं कल्ले ममं कहिही ॥ ८७० ॥ सो जंपइ सुवसु पिए ?, मह पिक्खंतस्स नेउरं गहियं । इय तायमक्खविस्से,
इत्थत्थे तुज्झ बीओ हं ॥ ८७१ ॥ अह जायंमि पभाए, स देवदिन्नो पयंपए पियरं । कह ताय ? तए बहुया-चरणाओ नेउरं
गहियं ॥ ८७२ ॥ थविरो पभणइ एसा, दुस्सीला वच्छ ? तुह वहु नूणं । परपुंसा सह दिट्ठा, असोगवणियाइ निसिसुत्ता ॥
८७३ ॥ दुस्सील चिय एस, त्ति तुज्झ पच्चयकए वच्छ ? । बहुयाचरणाउ सयं, नेउरमाकरसियं एयं ॥ ८७४ ॥ भणइ सुओ
सुत्तोहं, तइया भन्नो न को वि निल्लज्ज ? । ता नेउरं समप्पसु, मा विग्गुप्पसु जणे थेर ? ॥ ८७५ ॥ वुड्ढो जंपेइ जया, ने-
उरमाकरसियं इमाइ मया । तइया गिहे पसुत्तो, आगंतुं पिक्खिओ सि तुमं ॥ ८७६ ॥ अह दुग्गिलाइ भणियं, पिययम ?
न सहेमि दूसनं एयं । पत्तिज्जावेमि अहं, काउं दिव्वं पि किरियमहं ॥ ८७७ ॥ कुलजायाइ कलंको, सुसुरवयणंपि एरिसं मज्झ ।
मसिबिंदु व्व न सोहइ, सियम्मि पक्खालिए वत्थे ॥ ८७८ ॥ इह सोहणजक्खस्स वि, जंघामज्झेण नीसरिस्से हं । जंघंतरेण
तस्स हि, नासुद्धो ईसरो गंतुं ॥ ८७९ ॥ अह सविगप्पो सुसुरो, विगप्परहिओ पिओवि तं तीसे । साहसमहानिहीए, वयणं
पडिवज्जइ तहेव ॥ ८८० ॥ तो न्हाऊण वहु सा, सियवत्था पुप्फधूववलिहत्था । सयलजणप्पच्चक्खं, तं जक्खं पूइउं चलि-
या ॥ ८८१ ॥ तीसे जक्खस्स गिहे, गयाइ संकेइओ उववई सो । गहिलीहोउं लग्गो, कंठपएसे कवग्गु व्व ॥ ८८२ ॥ नि-
क्कासिउं जणेणं, गल्लए धरिऊण एस गहिलु त्ति : न्हाऊण पुणो जक्खं, पूइत्ता सा इमं भणइ । ८८३ ॥ नाह ? पइं मुत्तूणं,

पुरिसो न कयावि फरिसिओ अन्नो । गहिलो पुण मह कंठे, लग्गो इय तुज्झ पच्चक्खं ॥ ८८४ ॥ एयं पइं च मुत्तुं, अन्न-
 नरो नाह ? जइ मह न लग्गो । ता होसु सुद्धिहेउं, सईइ सच्चप्पिओ तं सि ॥ ८८५ ॥ चित्तेइ जाव जक्खो, धुत्ताए किं करे-
 मि एयाए । ता तज्जंघामज्जेण, निग्गया दुग्गिला झत्ति ॥ ८८६ ॥ तक्कालं चिय लोए, सुद्धा सुद्ध ति घोसणपरम्मि । गल-
 यम्मि पुप्फमालं, खिवंति तीसे निवनिउत्ता ॥ ८८७ ॥ हरिसियबंभुजणजुया, वज्जिरआउज्जबहिरियदिगंता । कयदेवदिन्न-
 तोसा, सा पत्ता समुरभवणम्मि ॥ ८८८ ॥ जं नेउरगहणाओ, जाओ उत्तारिओ नियकलंको । इय तप्पभिइं कोओ, तं नेउर-
 पंडियं भणइ ॥ ८८९ ॥ सुण्णामइपरिभूओ, तद्धिवसाओ वि देवदत्तो सो । वारीवधु व्व करी, जाओ चित्ताइ गयमिओ ॥
 ८९० ॥ तं जोगियं व निह्वा-रहियं नाऊण नरवई तत्थ । दाउं जहिच्छवित्ति, करेइ अंतेउरारक्खं ॥ ८९१ ॥ अह एगा
 निवभज्जा, पुणो पुणो उट्ठिऊण रयणीए । पिकखइ तं पाहरियं, सुवेइ नो वि ति विन्नाउं ॥ ८९२ ॥ सो चित्तेइ नियहियए,
 जाणिज्जइ नेव कारणं किंपि । जं उट्ठिऊण एसा, पुणो पुणो मं निरिक्खेइ ॥ ८९३ ॥ मह सुत्तस्स इमा किं, कुणिही इय
 जाणिउं स पाहरिओ । नाडेइ कवडनिहं, नीहरिया सा वि हु पुणो वि ॥ ८९४ ॥ तो निब्भरनिह्वाए, तं मुत्तं जाणिऊण
 हिट्ठमणा । नियडगवक्खाभिमुइं, वच्चइ चोरु व्व पच्छन्ना ॥ ८९५ ॥ तत्थ य गवक्खहिट्ठा, अगगलिओ रायवल्लहो हत्थी ।
 अत्थि समंत्थकरीसर-सिक्खाविक्खायमइविहवो ॥ ८९६ ॥ तस्स य करिणो मिंठे, रत्ता निच्चं पि सा गवक्खाओ । संचा-
 रिदारु फलयं, ऊसारिय नीसरेइ बहिं ॥ ८९७ ॥ तो सुंडाए मिण्हिय, तेण सया मिंठसिक्ख(विक्ख)यगएण । सा मुक्का भू-
 मीए, मिठो तं दट्ठुमहरुट्ठो ॥ ८९८ ॥ अइकालं काऊणं, किमज्ज पत्ता सि इय भणिय मिंठो । तं हत्थिसिखलाए, निवभज्जं

धर्मविधि
॥१३५॥

हणइ दासि व ॥ ८९९ ॥ सा भणइ मा पकुप्पसु, अंतेऊरजाभिओ नवो अज्ज । जाओ अइजागरुओ, सो न सुवइ तेण रुद्धा
हं ॥ ९०० ॥ निहाछिहं कहमपि, लहिउं से आगया चिरैणाहं । इय तीइ बोहिओ सो, मिठो तं रमइ निस्सकं ॥ ९०१ ॥
अह नित्तिपच्छिमभाए, मिठं रमिऊण साहसनिही सा । करिणा करमारोघिय, उक्खित्ता एइ नियठाणं ॥ ९०२ ॥ तं पि
क्खिऊण चिंतइ, सुवन्नयारो अहो जुवइचरियं । बुद्धिं विहिपरिणामं, आसकुहकं च को मुणइ ॥ ९०३ ॥ विविहपयारेहि अहो,
सुरक्खियाणं पि रायजुवईणं । इय होइ सीलभंगो, का वत्ता अन्ननारीणं ॥ ९०४ ॥ पाणीयाणयणाइसु, सया वि नयरंमि
संचरंतीणं । इयरगिहत्थपियागं, सीलत्ताणं हवइ कत्तो ॥ ९०५ ॥ इय सुण्हाइ दुसील-त्तणचित्तं चइय सुन्नयारो सो ।
दिन्नरिणो अधमओ, इव सुत्तो निब्भरं तत्थ ॥ ९०६ ॥ सो जाइ वि पभाए, सुवन्नयारो न जग्गए कह वि । तं तह सुत्तं
च तहिं, चेढीओ कहंति नरवइणो ॥ ९०७ ॥ निवई वि भणइ एवं, होयवं कारणेण केणावि । पढिबुज्झइ सो जइया, तइया
मह पासमाणेओ ॥ ९०८ ॥ इय भणियाउ गयाओ, चेढीओ सो सुवन्नयारो वि । निहासुहं चिराओ, अणुभवई सत्त दिव-
साहं ॥ ९०९ ॥ सत्तमदिणावसाणे, सयमेव समुट्ठिओ स चेढीहिं । नीओ निवस्स पुरओ, निवो वि तं पुच्छए एवं ॥ ९१० ॥
निहा तुह न कया वि हु, आयंती कामिणि व दुभगस्स । ता सत्तदिणे सुत्तो, को हेऊ कहसु ते अभयं ॥ ९११ ॥ सो तं
निसिबुत्तंतं, नरिंदभज्जाइ तह करिंदस्स । मिट्ठस्स वि जह दिट्ठं, साहइ सव्वं पि नियपुरओ ॥ ९१२ ॥ रत्ता पसाइऊणं,
विसज्जिओ सो गओ नियगिहम्मि । जाओ य जिण्णदुक्खो, जेण जणो धीरइ जणस्स ॥ ९१३ ॥ रत्ता वि नियपियाए,
तीए दुच्चारिणोइ मुणणत्थं । कारिय किलंजहत्थिं, भणियाओ सव्वभज्जाओ ॥ ९१४ ॥ जं अज्ज मए सुमिणो, दिट्ठो निसि

प्रकरणम्

॥१३५॥

ता इमो किलंजकरी । भवईहि त्रिवत्थाहि, आरुहियव्वो पुरो मज्झ ॥ ९१५ ॥ तह कुव्वंति पियाओ, ताओ पुरओ निवस्स
 एगंते । सा पुण पभगइ एगा, बीहेमि इमस्स हत्थिस्स ॥ ९१६ ॥ नोलुप्पलनालेणं, तं पिट्ठं हणइ नरवई कुविओ । काऊण
 कवडमुच्छं, भूमीए निवडिया सा वि ॥ ९१७ ॥ अह निच्छइ(या)यं रत्ता, बुद्धीए सा इमा दुरायारा । जा मिठे आसत्ता, नाया
 यविरेण रयणीए ॥ ९१८ ॥ पिवत्तइ य निवो तीसे, पिट्ठं संकलपहारसंवलयं । नहअच्छोडण पुव्वं, हसियं काऊण इय
 भणइ ॥ ९१९ ॥ खिल्लसि मत्तगणं, किलंजहत्थिस्स बीहसे पावे । सहसे संकलघायं, उप्पलघाएण मुच्छिहसि ॥ ९२० ॥
 अह जलिरकोवदहणो, राया वेभारपव्वए गंतुं । आधारणाधमं तं, आणावइ करिवरारूढं ॥ ९२१ ॥ तव्वोयं तं भज्जं, आरोवा-
 विय गयस्स पिट्ठमि । अह उगगसासणो सो, निवई इय मिठमाइसइ ॥ ९२२ ॥ विसमम्मि गिरिपएसे, चडियं काऊण करि-
 वरं एयं । पाडसु तंमि पडंते, तुम्हाणं निगहो होउ ॥ ९२३ ॥ आधोरणो गइंदं, तं आरोविय गिरिस्स सिंगम्मि । उक्खित्त
 एगपायं, धारइ चरणत्तिगेण धिरं ॥ ९२४ ॥ इत्तो य जंपइ जणो, हाहा आणाविहाइणो पसुणो । करिरयणस्स विणासा, न
 जुज्जए तुज्झ निवरयण ? ॥ ९२५ ॥ अवगन्निय जणवयणं, निवस्स पाडसु गयं ति भणिरस्स । सिक्खाविऊण मिठो, तं धा-
 रइ दोहि पाएहि ॥ ९२६ ॥ हाहा करी अवज्झो, इमु त्ति लोए पयंपिरे रत्तो । मोणट्टियस्स मिठो, धरइ गयं एगचरणेण
 ॥ ९२७ ॥ अह हाहाकारपरो, भणइ जणो नाह ? एरिसो हत्थी । संपज्जइ पुण्णेहिं, पयाहिणावत्तसंखु व्व ॥ ९२८ ॥ अ-
 पराधीणत्ताओ, जं रोयइ तं करेसि देव ? तुमं । नवरं अविवेगभवं, भमिही भुवणंमि तुह अजसो ॥ ९२९ ॥ कज्जाकज्जविया-
 रो, कायव्वो सामिणा सरं देव ? । ता अप्पणा वियारि(णि, य, रक्खसु पसिऊण करिरयणं ॥ ९३० ॥ भणइ निवो होउ इमं,

धर्मविधि
॥ १३६ ॥

तुम्हे सव्वे वि मज्झ वयणेण । करिरयणरक्खणकए, एयं आधोरणं भणह ॥ ९३१ ॥ लोया भणंति किं भो ?, तुममाधो-
रणधुरीण ? करिरयणं । इत्तियभूमिं पि गयं, सक्केसि नियत्तिउं कह वि ॥ ९३२ ॥ मिठो भणइ करीसर-मेयं उत्तारयामि
खेमेण । जइ अभयं देइ अहो, अम्हाणं नरवई सम्मं ॥ ९३३ ॥ राया वि हु लोएणं, विन्नत्तो देइ जीवियं तेसिं । मिठो वि
इत्थिणं तं, सणियं उत्तारइ नगाओ ॥ ९३४ ॥ मुंचंतु मज्झ देसंत, राइणा जंपियाइ अह ताइं । उत्तरिऊण गयाओ, गयाइ
एगं दिसिं घित्तुं ॥ ९३५ ॥ वच्चंताइं ताइं, गामं एगं गयाइ संझाए । सुन्नंमि देवभवणे, कत्थ वि सुत्ताइ जुत्ताइं ॥ ९३६ ॥
अह अद्धरत्तसमए, पत्तो गामाउ तक्करो एगो । आरक्खगाण नट्ठो, तम्मि पविट्ठो य देवउले ॥ ९३७ ॥ तं देवकुलं गामा-
रक्खगपुरिसेहि वेढियं तत्तो । चोरं पभायसमए, गिण्हस्सामु त्ति निण्णइउं ॥ ९३८ ॥ इत्थेहिं परिफुसंतो, तब्भूमिं तक्करो वि
सो सणियं । तत्थेव गओ जत्थ य, सुत्ताइं ताइ चिट्ठंति ॥ ९३९ ॥ चोरेण तत्थ मिठो, फरिसिज्जंतो वि जग्गए नेव । क-
ग्गेइ वज्जलेवु व्व, संतमुत्तस्स जं निहा ॥ ९४० ॥ ईसिंपि करप्फुसिया, चोरेण पिया निवस्स पडिबुद्धा । फरिसेण वि अणु-
रत्ता, तम्मि तओ भणइ कां सि तुमं ॥ ९४१ ॥ तीए सणियं भणिओ, सणियं चोरो वि तं इमं भणइ । आरक्खगाण नट्ठो,
इहागओ(पत्तो इह)जीवियत्थीहं ॥ ९४२ ॥ सा अणुरागवसेणं, असई चोरं पयंपए भह ? । रक्खामि तुमं नूणं, जइ मं वंछसि तुमं
सुभग ? ॥ ९४३ ॥ चोरो भणइ सुवन्नं, संपन्नं मह इमं तह सुगंधि । जं होसि मज्झ भज्जा, देसि तुमं जीवियन्वं च ॥
९४४ ॥ नवरं पुच्छामि तुमं. केण पयारेण देसि मह जीयं । इय अक्खिऊण भहे ?, आसाससु मं भयाउलियं ॥ ९४५ ॥
सा भणइ सुभग ? ना(गा)मा-रक्खगपुरिसेसु आगएसु तुमं । पभणिस्सामि पइमहं, एवं हवउ त्ति सो आह ॥ ९४६ ॥ सूरुदए

प्रकरणम्

॥ १३६ ॥

सुहृदेहि, तत्थ पविट्ठेहि सत्थपाणीहि । रे रे को सो चोरो, इय तिन्नि वि ताइ भणियाइ ॥ ९४७ ॥ अह ते गामेयनरे, मुत्ता
 माय व्व जंपए धुत्ता । उद्दिसिय चोरपुरिसं, जं एसो मह पिययमु त्ति ॥ ९४८ ॥ पुणरवि कयंजली सा, भणेइ भो बंधवा ?
 पओसम्मि । गामंतरजंताइं, अम्हे इत्थेव वसियाइं ॥ ९४९ ॥ तो गामीणा मिलिउं, अन्नुन्नं मंतिऊण जंपंति । चोरस्स
 गिहे एरिस-महिलापत्तं न संभवइ ॥ ९५० ॥ वत्थालंकारधरा, मुत्ता लच्छि व्व असममुत्तीए । जस्स गिहि गिहिणीयं, सो
 चोरत्तेण किं जियइ ॥ ९५१ ॥ एगागीए सु च्चिय, चोरो संभवइ इय वियारित्ता । तं गिण्हिऊण मिठं, खिवंति सूलाइ
 तक्कालं ॥ ९५२ ॥ सूलाधिरोविओ सो, जं जं जंतं पंहंमि पिक्खेइ । तं तं जंपइ दीणो, पाणीयं भाय ? पाययसु ॥ ९५३ ॥
 तं चोरं निवभयओ, पाणीयं नेव पायए कोवि । सव्वो वि कुणइ धम्मं, सहियं पुण अप्परक्खाण ॥ ९५४ ॥ तेण य जिण-
 दासाभिह-सड्ढो दिट्ठो पढम्मि वच्चंतो । नीरं पमग्गिओ तो, सो तं चोरं भणइ एवं ॥ ९५५ ॥ तुह तण्हमवणइस्से, नवरं
 तुममिह “नमोऽरिहंताणं” । इय मंतं उग्घोससु, जाव अहं आणयामि जलं ॥ ९५६ ॥ मिठो वि तमुग्घसिउं, नीरपिवासाइ त-
 क्खणं लग्गो । निवपुरिसाणुन्नाए, नीरं आणेइ सड्ढो वि ॥ ९५७ ॥ आणिज्जंतं सलिलं, दट्ठुं मिठो मणे समाससिउं । नवकारपयं
 पढमं, भणिरो पाणेहि मुक्को य ॥ ९५८ ॥ अह सो तह सीलेणं, रहिओ वि अकामनिज्जरावसओ । नवकारपभावाओ,
 संजाओ वंतरो देवो ॥ ९५९ ॥ सा पुंसली वि चलिया, तत्तो चोरेण तेण सह मग्गे । पावेइ नइं एगं, दुत्तारं वारिपूरेण ॥
 ९६० ॥ तो चोरो तं असइं, आह पिए ? एगया तुमं नेउं । न खमो नईइ परओ, बहुवत्थाभरणभारिल्लं ॥ ९६१ ॥ ता
 वत्थाभरणाणं, भारं पढमं सिरंमि मह देसु । तं मुत्तुं परतीरे, पच्छा लीलाइ नेमि तुमं ॥ ९६२ ॥ जावागच्छामि अहं, ताव

धर्मविधि
॥१३७॥

तुमं सरवणंमि चिट्ठिज्जा । एगागिणी भयं मा, करेसि अचिरा वल्लिस्सामि ॥ ९६३ ॥ आरोविज्जण पिट्ठे, तुमं तरंतो जलंमि पोउ व्व । उत्तारिस्सामि पिण् ? मा लज्जसु कुणसु मह वयणं ॥ ९६४ ॥ अह तन्वयणं काउं, रहिया सा सरवणंमि पविसित्ता । वत्थाभरणे गहिउं, तीरगओ चित्ठे चोरो ॥ ९६५ ॥ जीए मइ रत्ताए, सहसा मागविओ नियपई वि । खणरागिणी हलिहा, इव होही मज्झ वि दुहाय ॥ ९६६ ॥ इय चित्तिउं स चोरो, वत्थाभरणाइ गिण्हिउं तीसे । तं पच्छा पिकखंतो, झत्ति पणट्ठो कुरंगु व्व ॥ ९६७ ॥ करिणि व्व उज्झियकरा, सा जहजाय व्व विवसणा भणइ । तं गच्छंतं पिकिखय, कह मं मुत्तूण जासि तुमं ॥ ९६८ ॥ चोरो भणइ विवसणं, तुममेगं सरवणम्मि संलीणं । रक्खसिमिव दट्ठूणं, बीहेमि तए कयं मज्झ ॥ ९६९ ॥ इय अविखउं खगो इव, उड्डीणो सो अदंसणं पत्तो । सा दिन्नगल्लहत्था, रहिया तत्थेव उववि(व)सिउं ॥ ९७० ॥ अह सो वि मिठ-जीवो, देवत्तं पाविज्जण अवहीए । पुव्वभवं सुमरंतो, तं पिकिखइ तह ठियं दीणं ॥ ९७१ ॥ तो करुणाइ स देवो, तीसे पडि-बोहणत्थमागंतुं । मुहगहियमंसपिंडं, सियालमेगं विउव्वेइ ॥ ९७२ ॥ तत्तो तीइ नईए, तीरे नीराउ निग्गयं मीणं । भुत्तुं पहाविओ सो, मुहाउ मुत्तूण तं मंसं ॥ ९७३ ॥ तो तक्खणेण मीणो, झत्ति पविट्ठो नइप्पवाहम्मि । गहिया य तन्विउन्वि-सउणीए मंसपेसी वि ॥ ९७४ ॥ सा असई नइतीरे, निरिक्खिउं तं तहा सरवणत्था । जंपइ दुहदीणा वि हु, सकोउगा जंबुयं एवं ॥ ९७५ ॥ परिचइय मंसपेसिं, हे बुद्धिविहीण ! मीणमिच्छेसि । चुको दुण्हं पि तुमं, किं जंबुय ! पिकिखसि इयानिं ॥ ९७६ ॥ तो जंबुएण भणियं, निययपइं चइय परनरं रमसि । दुण्हं पि तुमं चुक्का, किं चित्तसि नग्गिए ? अहुणा ॥ ९७७ ॥ तं सोऊण भयाउल-हिययाए तीइ मिठदेवो सो । निययमहिट्ठियरूवं, दंसंतो इय पयंपेइ ॥ ९७८ ॥ जइ वि तए पावं चिय,

प्रकरणम्

॥ १३७ ॥

विहियं पावे तहावि जिणधम्मं । सम्मं तुमं पवज्जसु, पावमलक्खालणजलोहं ॥ ९७९ ॥ मुद्धे ! सो मिठो हं, जो किर मा-
 राविओ तहा(या) तुमए । जिणधम्मपभावाओ, देवो जाओ ममं पिकख ॥ ९८० ॥ इत्तो हं जिणधम्मं, पालिस्सामि त्ति विहिय-
 निब्बंथा । सा साहुणीसगासे, नेउं पवाविया तेण ॥ ९८१ ॥ ता पसिऊण तुमं प(पि)हु !, पवत्तगे वारगे य दिट्ठंते । अम्हारिसाण
 जुग्गे, मुत्तुं भुंजसु विसयसुखं ॥ ९८२ ॥ जंपइ जंबू नामो, कंते ? किं विज्जुमालिखयरु व । चिट्ठामि रागगहिलो, अहं पि
 निसुणेसु तच्चरियं ॥ ९८३ ॥ अत्थि इह भरहस्वित्ते, वेयड्ढो नाम पवओ तुंगो । भरहद्धेहिं दोहिं, पक्खेहि व परिगओ पक्खी
 ॥ ९८४ ॥ तत्थत्थि गयणवल्लह—पुरमुत्तरसेणिभूसणं परमं । जं वल्लहममराण वि, विविहेहिं कोउगसएहिं ॥ ९८५ ॥ तत्थ
 दुवे विज्जाहर—तणया तरुणा सहोयरा सरिसा । संजाया नामेहिं, मेघरहो विज्जुमाली य । ९८६ ॥ अन्ननुन्नमन्नया ते, भ-
 णंति विज्जं पसाहिउं जामो । भूगोयराण पासे, जं सा तत्थेव सिज्झेही ॥ ९८७ ॥ विज्जासिद्धिविही पुण, एसो अइनीय-
 कुलसमुब्भूयं । कन्नं विवाहिऊणं, रहिज्ज वंभेण जा वरिसं ॥ ९८८ ॥ अह ते अणुजाणाविय, पियरे सयणे य दोइ पीइपरा ।
 भरहस्स दाहिणध्धे, वसंतपुरपट्टणं पत्ता ॥ ९८९ ॥ चंडालारिहवेसं, काउं चंडालपाडए गंतुं । चंडालाणं सेवं, कुणंति ते दोवि
 धीधणिणो ॥ ९९० ॥ जंपंति सेविया ते, चंडाला भो कहेह नियकज्जं । संजाया बहुदिवसा, इह चिट्ठंताण तुम्हाणं ॥ ९९१ ॥
 अक्खंति तेवि तेसिं, पुरओ सवभावगोवणं काउं । अम्हे खिइप्पइट्ठिय—नयराओ आगया इत्थ ॥ ९९२ ॥ मायापिउहि अम्हे,
 दुवे वि निकासिया नियगिहाओ । तत्तो परिब्भमंता, इह संपत्ता इह ठिया य ॥ ९९३ ॥ मायंगेहिं भणियं, अम्हे आसज्ज

धर्मविधि
॥१३८॥

इत्थ चिट्ठेह । जइ अभिवंछह तुब्भे, ता नियकन्नादुगं देमो ॥ ९९४ ॥ नवरं वच्छा ! तुब्भे, जइ परिणिस्सह सुयाउ अम्हाणं । तो अम्ह जाइउचियं, कम्मं सव्वं पि कायव्वं ॥ ९९५ ॥ तेहि तहत्ति पवन्ने, अह मायंगेहि करिय वीवाहं । दिन्नाउ काण-
दंतुर-कन्नाओ दुन्नि दुण्हं पि ॥ ९९६ ॥ अह विज्जुमालिखयरो, मायंगसुयाइ तीइ अणुरत्तो । खंडियनियसीलवओ, नो विज्जासाहणं कुणइ ॥ ९९७ ॥ जाया कमेण गिहिणी, गब्भवई विज्जुमालिणो तस्स । जाओ य सिद्धविज्जा, मेघरहो व-
च्छरे पुण्णे ॥ ९९८ ॥ तो नेहेण रहम्मी, मेघरहो विज्जुमालिणं भणइ । जामो सुसिद्धविज्जा, अहुणा चइऊण चंडाले ॥ ९९९ ॥ विलसामो वेयडढे, मायंगीओ इमाउ मुंचामो । जं तत्थ खेयरीओ, सयंवराओ बहू अम्ह ॥ १००० ॥ लज्जावणमिय वयणो, मेघरहं भणइ विज्जुमाली वि । बंधव ! तं कयकिच्चो. विज्जुट्ठो ज्जड्ढो) जासु वेयड्ढं ॥ १००१ ॥ नीसत्तेण मया पुण, भग्गो नियनियमभूरुहो भाय । तत्ता मे तप्पभवं, विज्जासिद्धीफलं कत्तो ? ॥ १००२ ॥ चइउं इमा वरागी, गब्भवई नेव जुज्जए मज्झ । साहियविज्जेण तए, असिद्धविज्जो य लज्जेमि ॥ १००३ ॥ भाय ! पमत्तेण मए, नियओ सयमेव वंचिओ अप्पा । तो साहिस्सामि फुडं, इत्तो हं विज्जमुज्जुत्तो ॥ १००४ ॥ हियए ममं धरंतो, आगच्छिज्जसु पुणो वि वरिसंते । तइया साहियविज्जो, अहं पि इस्सामि सह तुमए (अहंपि तत्थेव इस्सामि) ॥ १००५ ॥ असमत्थो तं नेउं, चंडालीपेमपासपरिबध्धं । एगागी वि गओ सो, वेयड्ढगिरिमि मेघरहो ॥ १००६ ॥ कह एगागी पत्तो, कत्थ य ते बंधवु त्ति बंधूहिं । सो पुट्ठो तं अक्खइ, वुत्तंतं विज्जुमालिस्स ॥ १००७ ॥ तीए वि कुरूवाए, चंडालीए सुओ समुप्पन्नो । मुइओ य विज्जुमाली, तं विज्जासिद्धिमिव लहिउं ॥ १००८ ॥ मायंगीए र-
त्तो, विसेसओ सो सुयस्स पेमेण । दुसुमिणमिव वीसारइ, विज्जाहरसंपइं कुमई ॥ १००९ ॥ अह विज्जुमालिणा सह, वि-

प्रकरणम्

॥ १३८ ॥

लसंती सा पुणो धरइ (वहइ) गब्भं । इत्तो य वरिसमेगं, मेघरहो निग्गमइ एवं ॥ १०१० ॥ हा हं सुरंगणासम-वरविज्जाहरवहूहि
परियरिओ । सो काणदंतुराए, चंडालीए गिहे वसइ ॥ १०११ ॥ निवसामि सत्तभूमिय-पासाए हं विमाणरमणीए । सो
पुण मसाणकीकस-संकुलचंडालकुडिकोणे ॥ १०१२ ॥ नाणाविहविज्जाबल-पुज्जंतसमीहिओ अहं तत्थ । सो जिन्नवसण-
वेसो, कयन्नभोई य मह भाया ॥ १०१३ ॥ इय विज्जुमालिदुक्खं, निययसरीरेण अणुहवंतु व्व । मेघरहो कयविरहो, पुणो
वि पत्तो वसंतपुरं ॥ १०१४ ॥ जंपइ य विज्जुमालिं, गंतुं वेयड्ढपवए भाय ? । विज्जाहरसामित्तं, सुपवित्तं कह न पालेसि
॥ १०१५ ॥ काउं विलक्खहसियं, स विज्जुमाली वि जंपए एवं । एसा हि बालवच्छा, मह गिहिणी गुविणी य पुणो ॥
१०१६ ॥ भत्तं अनन्नसरणं, पुत्तवइं गुविणिं इमं गिहिणिं । कह परिचयामि बंधव ? , तुमं व न हि वज्जघडिओ हं ॥ १०१७ ॥
ता बंधव ? जासु तुमं, पुणो वि समयंतरे मह मिलिज्ज । इत्थेव समयमेयं, अहं गमिस्से न रुसियव्वं ॥ १०१८ ॥ तं बहु-
विहजुत्तीहिं, मेघरहो बोहिऊण निव्विण्णो । पुणरवि गओ सट्ठाणं, किं कुणइ हिओ अइजडस्स ॥ १०१९ ॥ अह तत्थ वि-
ज्जुमाली, संजाए नंदणंमि बीयम्मि । मन्नइ चंडालकुलं, सुरलोयाओ वि अब्भहियं ॥ १०२० ॥ भोयणवत्थाईणं, अणुदिण
दुत्थे वि न मुणइ दुहं सो । ते मिच्छीकुच्छिभवे, बाले लीलाइ पालंतो ॥ १०२१ ॥ वारं वारं तेहिं, उच्छंगत्थेहि परिवसंतेहिं ।
गंधोदयणहाणसमं, सो मन्नइ पुत्तण्हाणं पि ॥ १०२२ ॥ नाडंती सोहगं, पए पए तं च तज्जए मिच्छी । सो तह वि तयासत्तो,
जाओ चंडालकुलदासो ॥ १०२३ ॥ बंधवनेहाकिट्ठो, आगंतूणं पुणो वि मेघरहो । गग्गयगिराइ जंपइ, आलिगइ विज्जुमा-
लिं तं ॥ १०२४ ॥ बंधव ? चंडालकुलं, मुंचसु का तुज्झ कहसु इह आसा । हंसो माणसजाओ, किं खिल्लइ खाइयासलिल्ले

धर्मविधि
॥१३९॥

॥ १०२५ ॥ जत्थुप्पन्नो सि तुमं, तं विमलकुलं करेसु मा मलिणं । एएण कुकम्मेणं, दहणो धूमेण भवणं व ॥ १०२६ ॥
इय बंधुबोहिओ वि हु, सो मूढो तं न सकए चइउं । नागच्छिस्सामि पुणो, इय भणिओ जाइ मेघरहो ॥ १०२७ ॥ अह
सो पिउणा दिन्नं, रज्जं परिपालिऊण चिरकालं । अप्पइ सुयस्स समए, थवणोगहियं व सव्वं पि ॥ १०२८ ॥ तो सुत्थिय-
मुणिपासे, पव्वज्जं गिण्हिऊण मेघरहो । तविऊण तवं उगं, सो सुरसिरिभायणं जाओ ॥ १०२९ ॥ इय मेघरहो सुमई,
पत्तो सुक्खाइं इह परत्ता वि । जडबुद्धी पुण बीओ, भमिओ भवसायरमणंतं ॥ १०३० ॥ ता नेव पउमसेणे ?, रागंधे (धो) हं पि
विज्जुमालि व्व । चिट्ठामि उत्तरुत्तर-सुहाण अइलालसो भहे ? ॥ १०३१ ॥ अह भणइ कणयसेणा, चउत्थभज्जा मणाग-
महे वि । मन्नसु मा अइयारं, पिय वच्चसु संखधमगु व्व ॥ १०३२ ॥ जह सालिगामगामे, जाओ पुव्वं किसीबलो को वि ।
रक्खेइ निययखित्तं, वसिओ निच्चं पि रयणीए ॥ १०३३ ॥ सो खित्तसायरम्मी, सत्ते दढमंचपवहणारूढो । नासइ संखं पू-
रिय-दूराओ संचरंते वि ॥ १०३४ ॥ अह तक्खित्तासन्ने, चोरा वच्चंति गोधणं गहिउं । तो तस्स संखनायं, सोउं एवं वि-
चित्तंति ॥ १०३५ ॥ गोधणवालणहेउं, पुरिसा इह के वि अगओ फिरिया । जं सुम्मइ आसन्नो, सुन्ने वि हु एस संखरवो
॥ १०३६ ॥ इय भयभीया हियए, चोरा चइऊण गोधणं तत्थ । पत्ता दिसोदिसंते, तरुउंहुयपक्खिणु व्व पगे ॥ १०३७ ॥
लुहियं च गोधणं तं, सणियं सणियं चरंतमह तत्थ । अरुणोदयवेलाए, तक्खित्तासन्नमणुपत्तं । ॥ १०३८ ॥ जा गोधणस्स
समुहं, पहाविओ सो किसीबलो सहसा । ता रक्खवालरहियं, तं सव्वं दट्ठु चित्तेइ ॥ १०३९ ॥ मह संखसरं सोउं, गोध-
णमेयं परिच्चइय चोरा । नट्ठा अभिसंकाए, “सव्वत्थ वि संकिया पावा” ॥ १०४० ॥ तो गोधणं सगामे, गामेयाओ असंकिओ

प्रकरणम्

॥१३९॥

नेइ । भणइ य मह देवीए, दिन्नमिमं गिण्हिह जणा भो ॥ १०४१ ॥ गोधणदाणासत्तं, मुत्तं जक्खं व तं जणो सव्वो । स-
 म्माणइ भत्तीए, जो देइ स देवया जेण ॥ १०४२ ॥ तह चेव लद्धपसरो, वरिसे बीए वि संखधमगो सो । गंतुं खित्ते निच्चं,
 संखं वाएइ रत्तिं पि ॥ १०४३ ॥ अन्नदिणे ते चोरा, अन्नगामाउ गोधणं हरिउं । तक्खित्तस्स अदूरे, तहेव पत्ता निसीहम्मि
 ॥ १०४४ ॥ निमुणंति संखसहं, तत्थ चिय तस्स संखधमगस्स । तो सुट्ठु अवट्ठं, काउं जंपंति अन्नुन्नं ॥ १०४५ ॥ भो
 भा संखस्स रवो, पुरा वि निसुओ इहेव ठाणम्मि । सुम्मइ अहुणा वि इमो, ते य दरा मिंढया ते य ॥ १०४६ ॥ सत्ताण रक्खण
 कए, नियखित्ते खित्तरक्खगो को वि । नूणं वायइ संखं, धी अम्हे वंचिया पुव्वं ॥ १०४७ ॥ दीवयवडढिकरा इव, अह ते
 चोरा घसंति नियहत्ये । वच्छा इव धेणुधणे, उट्ठे पीडंति दसणेहिं ॥ १०४८ ॥ लउडे उप्पाडंता, सुंडादंडे अरन्नकरिणु व्व ।
 अंदोलंता सस्से, वसहा इव खित्तमज्झम्मि ॥ १०४९ ॥ ते चोरा सव्वत्तो, पहाविया संखसहमासज्ज । पिक्खंति य संख-
 धमं, खित्तंतो उच्चमंचठियं ॥ १०५० ॥ तो पाडंति महीए, मंचं अंदोलिऊण दारुणि । तम्मि पडंते सो वि हु, सहसा प-
 डिओ निराधारो ॥ १०५१ ॥ तो तेहि ताडिओ सो, गाढं कणमूढउ व्व लउडे हिं । भुंजाणु व्व खिवेई, अह पंचवि अंगुलीउ
 मुहे ॥ १०५२ ॥ गोधणवत्थाईयं, सव्वं उद्दालिऊण ते चोरा । कुव्वंति खित्तवालं, तं नगं खित्तवालं व ॥ १०५३ ॥
 तत्थेव संखधमगं, मुत्तुं चोरा वयंति नियठाणं (णे) । सो गोवेहि पभाए, पुट्ठो किमियं ति तो भणइ ॥ १०५४ ॥ संखं
 धमिज्ज नवरं, नाइधमिज्जा न सुंदरं जेण । जं धमणाओ लद्धं, अइधमणाओ गयं तं पि ॥ १०५५ ॥ ता सामिय ?

मर्मविधि
॥ १४० ॥

अइयारो, तुज्ज वि काउं न जुज्जइ इत्थ । अम्हे वि किंपि मन्नसु, भा अवगन्नसु उवलकढिण ॥ १०५६ ॥ तो जंपइ
जंबुपहू, तं पि पियं अंबुसीयलगिराए । सेलेयवानरो इव, न बंधणे हं पडिस्सामि ॥ १०५७ ॥ सुणसु पिए ? विंझगिरी,
अत्थि अवंझो सया वणसिरीए । वानरजूहाहिवई, तत्थेगो वानरो आसी ॥ १०५८ ॥ कुमरु व विंझगिरिणो, कीलइ वणकं-
दरेसु सिच्छाए । मारइ य जूहजाए, सो अवरे वानरे सव्वे ॥ १०५९ ॥ सह वानरीहि एगो, सुच्चिय विलसइ महाबलो नन्नो ।
वित्थारंतो तत्थ य, इत्थीरज्जस्स सुहलीलं ॥ १०६० ॥ अह को वि वानरजुवा, अन्नदिणे तत्थ आगओ एगो । सो वानरीण
विंदं, तं पिक्खिय जूहमणुलग्गो ॥ १०६१ ॥ कीसे वि वानरीए, चुंबइ चिरपरिचउ व्व सो वयणं । विल्लदलबीडियाओ,
की से विमुहम्मि पक्खिवइ ॥ १०६२ ॥ गुंजामयं च हारं, काउं कंठमि देइ कीसे वि । केयइरैणुहि सयं, कीसे वि मुहं च
पिंजरइ ॥ १०६३ ॥ एवं वानरनारीहि, ताहिं सह सो रमेइ निस्संकं । तासिं जूहाहिवई, अमुणंतो इव भुयबलेण ॥ १०६४ ॥
अह वानरीहि काहि वि, तं वियरिज्जंतसुहमरोमचयं । काहि वि वीइज्जंतं, कदलीदलतालियंटेहि ॥ १०६५ ॥ काहि वि नहंकु-
रैहिं, कंदूइज्जंतदीहलंगूलं । काहि वि कयावयंसं, कोमलनालेहि नलिणीए ॥ १०६६ ॥ तुंगगिरिसिंगचडिओ, स जूहना-
होऽह वानरजुवाणं । तं तह दट्ठुं सहसा, कोवंथो धाविओ ज्झत्ति ॥ १०६७ ॥ दूराउ वि तज्जंतो, चललंगूलेण तज्जणी-
इव्व । सो जूहवई निहणइ, तं मुट्ठीहिं च (व) लिट्ठुहिं ॥ १०६८ ॥ लिट्ठुप्पहओ सो वि हु, कविसिंहो उल्लित्तु सिंहु व्व ।
कयघोरघुरघुररवो, तस्स वि लग्गो गयस्सेव ॥ १०६९ ॥ जुज्झंति दो वि तत्तो, मल्ला इव चरणपाणिबंधेहिं । तह सत्तु-
णो वि मिलिया, चिराउ मित्तव्व अन्नन्नं ॥ १०७० ॥ कुव्वंति दो वि तत्थ य, खणेण बंधं खणेण मुखं च । जुज्झंता ते क-

प्रकरणम्

॥ १४०

विणो, कीलंता जूयगार व्व ॥ १०७१ ॥ सो चिर जूहाहिवई, भग्गट्ठी तस्स मुट्ठिवाएहिं । मद्दं मंदं दुक्कइ, तुरियं तुरियं च
 ओसरइ ॥ १०७२ ॥ तं तह अवसप्पंतं, सो निहणइ लिट्ठुणा कविजुवाणो । अह तेण तस्स सीसं, फुट्ठं पक्कं व दाडिमं ॥
 १०७३ ॥ सिरघायवेयणाए, अक्कंतो जूह नायगोसो वि । नासिय दूरं पत्तो, दढचावाकइहियमरु व्व ॥ १०७४ ॥ दुस्सहपहारपीडा-
 विहुरो तण्हाइओ परिभमंतो । कत्थं वि झरंत सेले, मिलाजउं सो निरिक्खेइ ॥ १०७५ ॥ अह सो जलबुद्धीए, निक्खिवइ सिलाजउ
 म्मि तम्मि मुहं । तं च चहुट्ठिय रहियं, तत्थेव निबद्धमिव गाढं ॥ १०७६ ॥ आकइहिससामि मुहं, इयं खित्ता तेण बाहुणो
 तत्थ । ते वि तहेव चहुट्ठा, पुन्नखए फलइ न उ वाओ ॥ १०७७ ॥ ता कुमई सो खिवइ, तत्थ पए ते वि तह(त्ति) चहुट्ठंति ।
 अह कीलियपंचंगो, पावइ सो वानरो मरणं ॥ १०७८ ॥ जइ सो मुहे चहुट्ठे, न खिवइ बाहू पए य दुब्बुद्धी । ता मुंचिज्ज
 कहं पि हु, इमो य सेलेयसलिलाओ ॥ १०७९ ॥ एवं रसणालुब्धो, नरो सिलाजउनिभासु नारीसु । पंचिदिएहि बद्धो, मरैइ
 न तहा अहं मुद्धो ॥ १०८० ॥ अह नहसेणा जंपइ, पंचमभज्जा कयंजली नाह ? । थविरेव लोभमहियं, मा कुणसु अणत्थ-
 संजणयं ॥ १०८१ ॥ पुवं कम्मि वि गामे, थेरीआ बुद्धिसिद्धिनामाओ । अच्चंतदुत्थियाओ, अन्ननुन्नं सहिसमाओ य ॥ १०८२ ॥
 तस्स य गामस्स बहिं, सच्चाहिट्ठायगो अइपसिद्धो । भोलगनामा जक्खो, अभिवंछियसिद्धिदो अत्थि ॥ १०८३ ॥ अह सा
 बुद्धी थविरा, दारिदुदुमाणवाडिया तत्थ । तं आराहइ जक्खं, सम्मं पइवासरं गंतुं ॥ १०८४ ॥ तब्भवणं भत्तीए, तिसंज्झ-
 मवि सा पमज्जए बुद्धी । ढोयइ य तस्स निच्चं, पूया पुवं च नेवज्जं ॥ १०८५ ॥ तुह देमि किं ति तुट्ठो, जक्खो जंपइ तम-
 न्नाया थेरी । “निच्चं सेविज्जंतो, कया वि तूसइ कवोओ वि” ॥ १०८६ ॥ अह सा बुद्धी जंपइ, जइ सच्चं मज्झ देव ! तुट्ठो सि ।

ता तह कुणसु जहा हं, सुहसंतोसेण वट्टामि ॥ १०८७ ॥ जंपइ जक्खो थविरे, इओ परं सुत्थिया तुमं होसु । जं मज्झ पाय-
मूले, दीणारं पइदिणं लहसि ॥ १०८८ ॥ पइदिवसं दीणारं, पावंती तद्धिणाउ सा थविरा । जाया समहियरिद्धी, सजणाओ
जणवयाओ वि ॥ १०८९ ॥ जा दिवालंकारं, थविरा सुमिणे वि नेव पिवखंती । सा तं निवदेवी इव, खणे खणे नवनवं
धरइ ॥ १०९० ॥ जीसे य कंजियस्स वि, सद्धा कइया वि नेव पुज्जंती । पीणत्थणाउ तीसे, धेणूओ सहस्ससो भवणे ॥
१०९१ ॥ जिण्णंमि तिणकुडीरे, आजम्माओ वि जा सया वसिया । सा पासायं कारइ, चित्तगवक्खाइरमणीयं ॥ १०९२ ॥
जा जीविया परगिहे, गोमयचायाइकम्मणा अह तं । दासीओ थंभट्ठिय-पंचालीउ व्व सेवंति ॥ १०९३ ॥ नियउयरपूरणे वि हु,
असमत्था जा सया वि संजाया । सा उद्धरे वि दीणे, लच्छीए जक्खदिन्नाए ॥ १०९४ ॥ तं बुद्धिगिहे लच्छि, दट्ठुं संजायमच्छरा
सिद्धी । चितइ कत्तो जाया, एयाए एरिसा रिद्धी ॥ १०९५ ॥ ता पुण्वसहित्तेणं, एयं विस्सासिऊण पुच्छामि । इयरिद्धिलाभम-
समं, काउं चाडुयसयाइं पि ॥ १०९६ ॥ तो सिद्धी संपत्ता, बुद्धिगिहे पियसहि ? त्ति जंपंता । काऊण चाडु एसा, तं पत्थावे भणइ
एवं ॥ १०९७ ॥ पियसहि ? इत्तियविहवो, तुमए कत्तो अर्चितिओ पत्तो । चिंतामणि व्व लद्धो, संभाविज्जइ तुह सिरीए ॥ १०९८ ॥
किं तुह रायपसाओ, जाओ तुट्ठा य देवया का वि । किं कोवि रसो सिद्धो, लद्धो कत्थ वि निही अहवा ॥ १०९९ ॥ तुमए
रिद्धिमईए, पियसहि ? जाया अहंपि रिद्धिमई । दारिद्दुहाण मया, दिन्नो य जलंजली अज्ज ॥ ११०० ॥ तुमए अहं मए
तं, भेओ पीईइ अम्ह नो देहे । अन्नुन्नं च अकत्थं, न किंपि ता कहसु कह रिद्धी ॥ ११०१ ॥ तव्भावं अमुणंती, बुद्धी
अक्खइ जहातहं तीसे । आराहिणं मह सहि ?, जक्खेण इमा सिरी दिन्ना ॥ ११०२ ॥ तं सोउं सा सिद्धी, थविरा चितइ

मणंमि साहु इमो । दव्वज्जणे उवाओ, निरवाओ जुज्जइ ममावि ॥ ११०३ ॥ एइए सविसेसं, अहं पि आराहयामि जक्ख-
मिमं । जह बुद्धिसमब्भहिया, संपज्जइ संपइ मज्झ ॥ ११०४ ॥ अह अत्थसिद्धिहेउं, सा सिद्धी बुद्धिदंसियदिसाए । उज्जुत्ता
तं जक्खं, अणुदिणमाराहए एवं ॥ ११०५ ॥ खडियाधाऊहि सयं, दुवारसोवाणभित्तिभूमीओ । मंडइ जक्खस्स गिहे, भत्तीइ
विचित्तभत्तीहिं ॥ ११०६ ॥ फुडसत्थियरेहाहिं, भूसइजक्खंगणं अणुदिणं पि । किच्चे भत्तिपयारे, सा गणयंती व तत्तुल्ले
॥ ११०७ ॥ आणिय पाणीयं सा, जक्खं ण्हावइ सयं सुईभूया । पूयइ य तिसंझं पि हु, दूराणीएहि कुसुमेहिं ॥ ११०८ ॥
उववासएगभत्ता-इत्तप्परा जक्खमंदिरे तम्मि । निवसइ रत्तिदिणं पि हु, जक्खस्सभिओगियसुरु व्व ॥ ११०९ ॥ एवं उज्जु-
त्ताए, जक्खो आराहिओ भणइ तं पि । तुट्ठोहं तुह भद्दे ?, पत्थेसु जहिच्छियं अत्थं ॥ १११० ॥ अह विन्नवेइ सिद्धी, जक्खं
अक्खीणसंपयं देव ? । जं बुद्धीए दिन्ने, तं दुगुणं मह तुमं देसु ॥ ११ ॥ दिन्नं ति भणिय भोलग-जक्खो जाओ स तक्ख-
णमलक्खो । बुद्धीसमहियरिद्धी, सिद्धी वि कमेण संजाया ॥ १२ ॥ सिद्धीइ दुगुणरिद्धी, दट्ठं बुद्धी पुणोवि तं जक्खं ।
तोसित्ता तीसे वि हु, दुगुणधणं पत्थिउं लेइ ॥ १३ ॥ तं जाणिऊण सिध्धी, जक्खं सेविय करेइ पच्चक्खं । वरदाणपरे तम्मि
य, दुट्ठा चितइ नियमणम्मि ॥ १४ ॥ जं किंपि पत्थइस्से, दव्वं जक्खाउ तं इमा बुद्धी । आराहिऊण जक्खं, दुगुणं गिण्हि-
स्सइ पुणो वि ॥ १५ ॥ ता तं पत्थेमि अहं, जं दुगुणं मणियं हवइ तीसे । दुत्थाणत्थाण कए, इय चित्तिय सा भणइ दुक्खं ॥ १६ ॥
जइ तुट्ठो ता सामिय ?, एगं नयणं करेसु मे काणं । विहियं ति जक्खभणिए, सा जाया तक्खणं काणा ॥ १७ ॥ जक्खेण-
किंपि अहियं, सिद्धीइ पसाइयं ति लोभेण । तं दुगुणं इच्छन्ती, बुद्धी सेवइ पुणो जक्खं ॥ १८ ॥ मग्गइ य तम्मि तुट्ठे, सा-

धर्मविधि
॥१४२॥

बुद्धी एरिसं असंतुट्ठा । जं सिद्धीए दिन्नं, तं दुगुणं कुणसु मह देव ? ॥ १९ ॥ एवं हवउ त्ति फुडं, भणिउं जक्खो अदंसणं पत्तो । बुद्धी वि हु लोभंघा, संजाया तक्खणं अंधा ॥११२०॥ एवं दुब्बुद्धीए, बुद्धीए अहियरिद्धिलुद्धाए । एवं चिय मुद्धाए, सयमेव विडंबिओ अप्पा ॥ २१ ॥ ता नाह ? मणुयरिद्धिं, लद्धूण वि अइसिरिं समीहंतो । अंधथविराइ तीए, पढिरूवो भन्नसि जणेण ॥ २२ ॥ जंबू जंपेइ पिए ?, केण वि निज्जामि उप्पहं न अहं । चिरदिट्ठमग्गामी, अस्सकिसोरु व तं सुणसु ॥ २३ ॥ जियसत्तु त्ति नरिंदो, वसंतपुरपट्टणंमि जियसत्तू । तस्स य जिणदासाभिह-सिद्धी वीसंभकुलभवणं ॥ २४ ॥ अन्न-दिणे नरवइणो, पयंसिया अस्सपालयनरेहिं । रेवंततणुभवा इव, अस्सकिसोरा सुलक्खणिणो ॥ २५ ॥ तो रत्ता आइट्ठा, तुरंगलक्खणवियारगा पुरिसा । के लक्खणसंपुण्णा, इमेसु तुरगा इय कहेह ॥ २६ ॥ एगं अस्सकिसोरं, जहुत्तलक्खणघरं नि-रुवित्ता । अक्खंति ते निवइणो, वियारिउं लक्खणे तस्स ॥ २७ ॥ एसो वट्ठुलखुरओ, जंघाखुरअंतरेसु दढसंधी । निम्मंस-जाणुजंघा-वयणो तह उन्नयक्खंथो ॥ २८ ॥ सुसिणिद्धरोमदंतो, पंकयपरिमलसमाणनीसासो । सुपिहुलपुट्ठिएसो, लहु-कन्नो गूढवंसो य ॥ २९ ॥ दुट्ठावत्तविरहिओ, पहाणआवत्तदसगपरिकलिओ । एसो आसकिसोरो, पोसइ नियसामिणो लच्छि ॥ ११३० ॥ राया वि सयं विन्नू, वियाणिउं तं सुलक्खणोवेयं । अइजच्चकुंकुमाविल-जलेण तं सिंचए सयलं ॥ ३१ ॥ अह पुप्फवत्थपूयं, काऊण तुरंगमस्स तस्स सयं । कारावइ नरनाहो, अह लवणुत्तारणाईयं ॥ ३२ ॥ चितइ य कोइमं नणु, तुरं-गमं रक्खिउं स्वमो इत्थ । जं रयणाइ महीए, पाएण अवायबहुलाइं ॥ ३३ ॥ जइ वा ममाणुरत्तो, सया वि वीसासभायणं

प्रकरणम्

॥१४२॥

परमं । जिणदासाभिहसिद्धी, सुगिहीयगिहिवओ अत्थि ॥ ३४ ॥ पहुभत्तो दृढचित्तो, पमायपरिवज्जिओ महाबुद्धी । सो चेव
 तुरगरयणं, एयं परिरिक्खिउं खमइ ॥ ३५ ॥ अह जिणदासं राया, आहविउं सप्पसायमाइसइ । मह जीवियं व तुमए, रक्खे-
 यव्वो इमो तुरगो ॥ ३६ ॥ सामिय ? तुह आएसो, मज्झ पमाणं ति भणिय जिणदासो । तं नेइ निययगेहे, तुरयं पाइक्कप-
 रियरियं ॥ ३७ ॥ तो तस्स कए सिद्धी, सव्वत्तो सुहमवालुयं खिविउं । गंगापुलिणसमाणं, सुहयं कारावए ठाणं ॥ ३८ ॥
 चारेइ तं च तुरयं, सो तीरठिओ सया वि हरियाइं । सरसाइ कोमलाइं, सव्वंगं पुट्टिजणगाइं ॥ ३९ ॥ कोमलभूमिपएसे, कंट-
 यलिट्ठहि वज्जिए सिद्धी । तं चिल्लावइ तुरयं, सुहेण रज्जुंमि धरिऊण ॥ ११४० ॥ ण्हावेइ तं सयं चिय, सुगंधसलिलेहि
 एगतत्तेहिं । पुत्तं व नियं सिद्धी, जया जया अप्पणा ण्हाइ ॥ ४१ ॥ सयमेव समारुहिउं, तं तुरयं सरवरंमि नेऊण । पाएइ
 जलं निच्चं, सिट्ठी बंधइ य ठाणम्मि ॥ ४२ ॥ सरवरगिहंतराले, जिणभुवणं आसि अंतरीयं व । भवजलनिहिणो मज्झे, अक्क-
 मियं तेण जं नेव । ४३ ॥ मा जिणगिहस्स वन्ना, हवउ त्ति मईइ तुरयचडिओ वि । तिपयाहिणीकरेई, तं सो जंतो चलंतो
 य ॥ ४४ ॥ तह तुरयारूढो वि हु, तत्तविऊ सो भिवंदिय देवे । मा एयस्स पमाओ, होउ त्ति न मुंचए तुरयं ॥ ४५ ॥
 एवं तं जिणदासो, तुरयं तह सिक्खवेइ जह नूणं । सरगिहजिणभवणाणं, विणा न अन्नत्थ सो जाइ ॥ ४६ ॥ जह जह
 जिणदासगिहे, सणियं सणियं स वद्धइ तुरंगो । तह तह नरिंदभवणे, सयमवि वद्धंति रिद्धीओ ॥ ४७ ॥ तस्स य तुरंगमस्स,
 प्पभावओ सो निवो पहुत्तेण । नीसेसनरवईणं, जाओ अचिरेण नमणिज्जो ॥ ४८ ॥ चिंतंति निवा सव्वे, हरियव्वो कह वि
 मारियव्वो वा । तुरगो इमस्स एसो, वयं जिया जप्पभावेण ॥ ४९ ॥ तस्स तुरंगस्स तहा, काउमसक्केसु तेसु निवईसु । एग-

स्स भूमिवइणो, सचिवो धीगव्विओ भणइ ॥ ११५० ॥ केणावि उवाएणं, अहं हरिस्सामि तं हयं अहयं । किं दुक्करमुवा-
याणं, न मिई जमुवायसत्तीए ॥ ५१ ॥ कुणसु त्ति सयं पहुणो, आइट्ठो धीबलाउ सो सचिवो । मायाइ सावगत्तं, गहिऊण-
गओ वसंतपुरे ॥ ५२ ॥ तत्थ जिणमंदिराइं, तह सुविहियसाहुणो य वंदित्ता । जिणदासगिहे पत्तो, सो तग्गिहवेइयं नमिउं
॥ ५३ ॥ अह जिणदामं दट्ठुं, सो सावयवंदणेण वंदित्ता । कवडप्पवंचचउरो, सुसावगत्तं पयासेइ ॥ ५४ ॥ अब्भुट्ठिऊण सहसा,
जिणदासो तस्स वंदणं दाउं । आसणमप्पिय पुच्छइ, कत्तो साहम्मिओ अतिही ? ॥ ५५ ॥ संवेगभविओ इव, स भणइ संसा-
रसुहविरत्तो हं । मुक्कसयणाणुरागो, तित्थेसु वएमि नियदविणं ॥ ५६ ॥ काऊण तित्थजत्तं, सव्वत्थ वि धम्मबंधव ? तओ
हं । सुगुरूण पायमूले, पडिवज्जिस्सामि पव्वज्जं ५७ ॥ जिणदासो वि पयंपइ, बंधव ? धन्नो सि सागयं तुज्झ । अम्हाण
धम्मबुद्धी, समसीलाणं हवउ अज्ज ॥ ५८ ॥ तत्तो जिणदासेणं, साहम्मियवच्छलेण तक्कालं । गोरविओ अब्भंगण-उव्व-
ट्ठण्णहावणाईयं ॥ ५९ ॥ कच्छूरियाइ केसे, तक्खणपक्खालिए वि मलिणेइ । तस्स सिरे धम्मिल्लं, बंइ अकयावराहं पि
॥ ११६० ॥ तं चंदणेण चच्चिय, परिहावइ धम्मबंधवं वत्थे । जिणगुरुवंदणकिरियं, विहिणा कारइ य जिणदासो ॥ ६१ ॥
तो तस्स कए कारिय, खणेण दिव्वं व रसवइं तत्थ । तं कूडमप्पणा सह, भुंजावइ विविहभुज्जेहिं ॥ ६२ ॥ अह कवडसा-
वएणं, तेणं भुत्तुट्ठिएण दुट्ठेण । सह जिणदासेण सयं, जिणधम्मकहा समारद्धा ॥ ६३ ॥ इत्तो य कोवि सयणो, सयमा
गंतूण भणइ जिणदासं । इज्जासु मज्झ भवणे, कल्ले कल्लाणकज्जम्मि ॥ ६४ ॥ तत्थ य तए अवस्सं, रहियव्वं सयलमवि
अहोरत्तं । अन्नत्थ जइ वि न वसमि, तहवि मए इत्तियं लब्भं ॥ ६५ ॥ पडिवज्जिय तव्वयणं, जिणदासो तं विसज्जिउं

सयणं । सरलासओ महप्पा, तं कवडोवासगं भणइ ॥ ६६ ॥ कल्ले मए अवस्सं, गंतव्वं भाय ? सयणभवणम्मि । ता मज्झ-
 गिहे कल्ले, ठायव्वं रक्खणकएण ॥ ६७ ॥ नियकज्जसाहणसहं, तं वयगं हरिसिओ स मन्नेइ । सिट्ठी वि तत्थ पत्तो, वीस-
 सिओ तम्मि दुट्ठमणे ॥ ६८ ॥ तम्मि दिणे पुरमज्झे, वट्ठइ कोमुइमहूसवो रम्मो । खिल्लंति पुरवहूओ, रासे तिगचच्चराइंसु ॥ ६९ ॥
 खिल्लंते नयरजणे, निस्संको कवडसावओ सो वि । तं गहिऊण तुरंगं, नीहरिओ सिट्ठिगेहाओ ॥ ११७० ॥ तुरओ वि जह
 ठिईए, जिणभवणं तिप्पयाहिणीकाउं । वारिज्जंतो वि गओ, सरोवरे तम्मि नन्नत्थ ॥ ७१ ॥ वलिउं सरोवराओ, पुणो वि
 पत्तो तमेव जिणभवणं । तत्तो वि गओ गेहे, सो तुरगो इय पुण पुणो वि ॥ ७२ ॥ सो कवडसावओ तं, कत्थ वि अन्नत्थ
 नेउमसमत्थो । जा चित्तेइ उवायं, ताव पभायं पि संजायं ॥ ७३ ॥ अह उगंते सूरै, तमु व्व नट्ठो सदुट्ठनिवमंती । जिणदासो
 वि नियत्तो, तइया नियगेहमासज्जः ॥ ७४ ॥ आगच्छंतो मग्गे, सिट्ठी जणवयणओ सुणइ एयं । अज्ज जिणदासतुरओ, सयलं
 पि हु वाहिओ रत्ति ॥ ७५ ॥ किमियं ति खुभियचित्तो, पत्तो गेहम्मि पिकखइ तुरंगं । परिसंतं फेणमुहं, न पुणो तं सावयं
 कूडं ॥ ७६ ॥ चिट्ठइ एस तुरंगो, हा धम्मछलाउ तेण छलिओ हं । इय हरिसविसाएहिं, समगं आलिं गिओ सिट्ठी ॥ ७७ ॥ अह
 रक्खइ जिणदासो, सविसेसं तद्धिणाउ तं तुरयं । उप्पहमेसो न गओत्ति वल्लहो सो बहूं जाओ ॥ ७८ ॥ तं अस्सं व पिए ?
 मं, को वि समत्थो न उप्पहं नेउं । ता तत्तदिट्ठिदिट्ठं, मगं न मुयामि मुक्खस्स ॥ ७९ ॥ अह कणयसिरी जंपइ, छट्ठपिया पे-
 मबंधुरं नाह ! । मा गामकूडसुय इव, जासु जडत्तेण उवहासं ॥ ११८० ॥ जह पुव्वं किर कत्थवि, गामे एगम्मि गामकूडसुओ ।
 एगो विवन्नजणगो, अइदुक्खियमाउगो आसि ॥ ८१ ॥ तं अन्नया रुयंती, जंपइ जणणी तुमं खु काउरिसो । परपर(रि)वायं

मुत्तुं, तुह अन्नं कम्म न कया वि ॥८२॥ तुज्झ पिया जीवंतो, ववसाएणं सया सववसाओ । पारद्धं ववसायं, निव्वाहतो य सयलं पि ॥ ८३ ॥ वच्छ ? तुमं ववसायं, कया वि न करेसि जुव्वणत्थो वि । पारंभियस्स तस्स य, निव्वाहे पुण न वत्ता वि ॥ ८४ ॥ तुज्झ य समाणवयसो, सव्वे जीवन्ति निययकम्मेण । रविसंडु(दु) व्व भमंतो, तं निकम्पो न लज्जेसि ॥८५॥ मह दारिहेण इमं, नियउयरं भरसि निब्भय तुमं पि । तह पुट्टमि य भरिण, भरियं मन्नेसि भंडारं ॥ ८६ ॥ पभणइ पुत्तो अंबे? न भविस्से हं निरग्गलो इत्तो । अत्थोवज्जणकम्मं, तुह भणियं पि हु करिस्सामि ॥ ८७ ॥ अत्थोवज्जणहेउं, ववसायं जं पि तं पि पारद्धं । जणउ व्व अनिव्विण्णो, अहं च इस्सामि नो कह वि ॥ ८८ ॥ अह तस्स अन्नदियहे, सुयं निसिण्णस्स गामपरि-साए । दामणबंधं तोडिय, एगो भामहखरो नट्ठो ॥ ८९ ॥ तं गाढमुल्ललंतं, रासहमणुभामहो पहावेइ । अह धारिउमसमत्थो, इय जंपइ उद्धवाहू सो ॥११९०॥ भो भो गामसभाए, आसीणा गामदारगा सव्वे । जो को वि तुम्ह मज्झे, बलिओ सो मह खरं धरउ ॥ ९१ ॥ तो गामकूढपुत्तो, तत्तो चित्तित्तु किं पि धणलाभं । धारित्तु खरं पुच्छे, तं बिटे फलमिव धरेइ ॥ ९२ ॥ वारिज्जंतो वि बहं, जणेण तं जाव न मुयइ खरं सो । ता तच्चरणप्पहार-प्पभग्गदंतो गओ भूमिं ॥ ९३ ॥ ता नाह ? निय-ग्गा(गे)हं, वारिज्जंतो वि न मुयसि तुमं पि । जाणामो नवि अम्हे, आसाइस्ससि फलं किं पि ॥९४॥ जंपइ जंबूसामी, किं ते नियकज्जसिद्धिवामूढो । सोलगपुरिसु व्व अहं, अविवेओ नेव चिट्ठामि ॥ ९५ ॥ एगम्मि सन्निवेसे, पुव्वं एगस्स भुत्तिवा-लस्स । पुत्ति व्व पोसणिज्जा, सलक्खणा घोडिया आसि ॥ ९६ ॥ तं सो परिपालावइ, चारीघयतिल्लअसणपभिईहिं । सो-लगनामं पुरिसं, आसहरत्ते समाइसिउं ॥ ९७ ॥ जं जं इट्ठम्मिट्ठ, भुज्जं पावेइ सोलगो तं तं । किंचि वि तीसे देई, सेसं पु

ण अप्पणा लेई ॥९८॥ तो तीइ वंचणाए, विहियाए आभिओगियं कम्मं । बंधइ सोलगो सो, वडवाजीवासमं तत्थ ॥ ९९ ॥
 अह पाविऊण मरणं, मूढो पसुवंचणेण सो तेण । भमिओ तिरियगईसु, मगगभट्ठु व्व रण्णंमि ॥ १२०० ॥ तत्तो
 खिइप्पइद्विय-नयरे विप्पस्स सोमदत्तस्स । सोमसिरिकुक्खिभूओ, सोलगजीवो सुओ जाओ ॥ १२०१ ॥ सा घोडिया वि
 मरिउं, भवं च परिभमिय तम्मि नयरम्मि । संजाया वरधूया, कामपडागाइ गणियाए ॥ १२०२ ॥ मायापियरेहि सयं, पालिज्जंतो
 स दारओ अहियं । कणभिक्खाइ पमत्तो, कमेण सो जुव्वणं पत्तो ॥ १२०३ ॥ हिययगठिया धरिया, सयावि धावीहि हार-
 जट्ठि व । सा गणियापुत्ती वि हु, संपत्ता जुव्वणं परमं ॥ १२०४ ॥ वररुवजुव्वणाणं, सरीरसोहाकराण अन्नन्नं । भूसिज्ज-
 माणभूसण-भावो तीसे समो जाओ ॥ १२०५ ॥ अहमहमिगाइ इंता, नयरजुवाणो महिड्ठिया सव्वे । तीइ चिय आसत्ता,
 भमरगणा मालईइ व्व ॥ १२०६ ॥ अच्चंतं अणुरत्तो, तीए सो सोमदत्तपुत्तो वि । नवरं अत्थविहीणो, सेवइ सुणउ व्व
 तद्दारं ॥ १२०७ ॥ निवमंतिसिद्धिपुत्ता-इएहि इड्ठेहि सह रमंती सा । तस्स मुहं पि न नियइ, सो तं दट्ठुं पि जीवेइ
 ॥ १२०८ ॥ तं निधणं वयणेण वि, सा न वि भासइ सइ व्व परपुरिसं । वेसाण सहावेणं, सधणे रागो न हि दरिहे ॥ १२०९ ॥
 अ हसो विप्पकुमारो, पुव्वज्जियकम्मपेरिओ तइया । तईसणसुहलोलो, भिच्चत्तं कुणइ तीइ गिहे ॥ १२१० ॥ किसिकम्मसा-
 रहित्तण--कणपीसणवारिकड्ठणाईयं । कारिज्जइ सो सव्वं, इकं मुत्तूण तब्भोगं ॥ ११ ॥ नोसारिज्जंतो वि हु, सो तब्भवणाउ
 नेव नीहरइ । सहइ य मुणि व्व सव्वं, लुहत्तण्हातज्जणाईयं ॥ १२ ॥ ता वडवातुल्लाणं, तुम्हाणं आभिओगियं कम्मं । स
 इव न बंधिस्से हं, पिए ? कयं सेसजुत्तीहि ॥ १३ ॥ इत्तो सत्तमभज्जा, कमलवई उल्लवेइ हे नाह ! । साहससऊणि व्व तुमं,

धर्मविधि
॥१४५॥

मा साहसिओ हवसु इत्थं ॥ १४ ॥ को वि नरो नियलोयं, चइउं दुब्भिक्खदुक्खिओ अहियं । महया सत्थेण समं, चलिओ देसंतरं गंतुं ॥ १५ ॥ एगाए अढवीए, सन्थे आवासियम्मि सो पुरिसो । इंधणतणाइहेउं, एगागी वि हु गओ दूरं ॥ १६ ॥ तत्थ य एगो पक्खी, तरुगहणे सुत्तवग्घवयणाओ । दंतंतरप्पविट्ठं, मंसं गिण्हिय चइइ रुक्खं ॥ १७ ॥ मा साहसंति पुण पुण, भणिउं मंसं तहेव गिण्हंतो । सो पक्खी तेणेवं, पुरिसेण सविम्हयं भणिओ ॥ १८ ॥ मा साहसं ति जंषसि, वग्घमुहाओ य आमिसं हरसि । तं मुद्धि सउणि दीससि, सवयणसरिसं न य करैसि ॥ १९ ॥ ता नाह ? लज्जसुक्खं चइऊण अदिट्ठसुक्खवंछाए । एवं वयाभिलासी, नज्जसि तं साहसखगु व्व ॥ २० ॥ जंबू भणेइ भदे !, अहं न मुज्झामि तुम्ह वयणेहिं । मुंचामि न नियकज्जं, जाणंतो मित्ततिगनायं ॥ २१ ॥ नयरम्मि खिइपइट्ठिय-नामे जियसत्तुणो नरिंदस्स । सव्वाहिगारकारी, पुरोहिओ सोमदत्तु त्ति ॥ २२ ॥ तस्स य एगो मित्तो, जाओ सहमित्तनामगो इट्ठो । खाइमपाणाईसुं, सो मिलिओ चरइ मव्वत्थ ॥ २३ ॥ बीओ य पव्वमित्तु, त्ति जो सया ऊसवेसु पत्तेसु । सम्माणिज्जइ बहुयं, तग्गेहे अन्नया न पुणो ॥ २४ ॥ तइओ पणाममित्तु, त्ति तस्स मित्तो सया वि हियजणगो । जह दंसणंमि सो पुण, संभासणमत्त उवयारो ॥ २५ ॥ अह अन्नदिणे कत्थ वि, तस्सेव पुरोहियस्स अवराहं । दट्ठुं सहसा कुविओ, निवई तं गहिउमिच्छेइ ॥ २६ ॥ रन्नो तदभिप्पायं, नाऊण पुरोहिओ निसिभरम्मि । सहमित्तमित्तभरणं, एगागी आगओ दीणो ॥ २७ ॥ मित्त ? मह अज्ज रुट्ठो, जमु व्व निवइ त्ति अक्खिउं तस्स । तं भणइ तुज्झ गेहे, गमामि असुहं दसं एयं ॥ २८ ॥ जाणिज्जइ मित्तत्तं, आवइकाले उवट्ठिए मित्त ! । ता मं नियगिहमज्झे, संगोविय कुणसु उवयारं ॥ २९ ॥ तं जंपइ सहमित्तो, मित्तीए मित्तनिग्गयं अहुणा । ताव च्चिय सा-

प्रकरणम्

॥१४५॥

अम्हं, जाव भयं नेव नरवइणो ॥ १२३० ॥ मज्झ वि आवयहेउं, इत्थ ठिओ रायदूसिओ तं सि । जं गट्टरिं जलंति, को वि
 हु न खिवेइ नियगेहे ॥ ३१ ॥ तुह एगस्स कए हं, सकुडंबं नेव मित्त ? अप्पाणं । पाडिस्सामि अणत्थे, ता मित्तत्तेण सह जा-
 सु ॥ ३२ ॥ एवं सहमित्तं, पुरोहिओ सो बहुं पराभूओ । ता पव्वमित्तभवणं, विच्छाओ झत्ति संपत्तो ॥ ३३ ॥ रन्नो रु-
 द्ढस्स कहं, साहेइ तहेव पव्वमित्तस्स । सो दीणुल्लावेहिं, मगंतो अप्पणो ठाणं ॥ ३४ ॥ तं सो वि पव्वमित्तं, निक्कयकरणाय
 पव्वमित्तीए । गरुयपडिवत्तिपुव्वं, सम्माणंतो इमं भणइ ॥ ३५ ॥ मित्त ! सिणेहपरेहिं, सम्माणार्हहि तेहि तेहि तया । बहुविह
 पव्वसएसुं, मह पाणा वि हु तए किणिया ॥ ३६ ॥ न करेमि मित्त ! जइ तुह, वसणावडियस्स अज्ज साहिज्जं । ता मज्झ
 कुलीणस्स वि, कोलिन्नकहा वि अत्थमिया ॥ ३७ ॥ तुह नेहमोहियमणो, अणत्थमवि अप्पणा सहेमि अहं । किं तु कुडुं
 बमणत्थं, जं पावइ तं तु मे दुसहं ॥ ३८ ॥ मह मित्त ? तुमं इट्ठो, सया वि एयं कुडुंब मवि इट्ठं । ता वग्यदुत्तडीणं, नाए पडिओ क-
 हं होमि ॥ ३९ ॥ डिंभसएहि इमेहिं, चिट्ठामि सकीडिओ पलासु व्व । ता तेसिं अणुकंपसु, वच्चसु अन्नत्थ पसिऊण ॥ ४० ॥
 सम्माणिओ पि बहुयं, पुरोहिओ तेण इय निराकरिओ । नीहरइ तग्गिहाओ, दइवे रुद्धंमि को सरणं ॥ ४१ ॥ अह आचच्च-
 रमणु—गच्छिऊण वलिऊण पव्वमित्तंमि । चिंतइ वसणनईए, पुरोहिओ रोहिओ तत्थ ॥ ४२ ॥ उवगरियं जेसि मए, संजाओ
 तेसि एस परिणामो । ता होमि कस्स दीणो, अहुणा नणुदिव्ववसगोहं ॥ ४३ ॥ किं जामि अहं अहुणा, पणाममित्तस्स त-
 स्स पासम्मि । तत्थ वि न अत्थि आसा, जं पीई तंसि वयणमई ॥ ४४ ॥ अहवा किमणेण वि-गप्पिएण जं सोवि मज्ज अ-
 त्थहिउ पिक्खामि तं पि को (सो) वि हु, उवयारी कस्सवि हवेइ ॥ ४५ ॥ इय चिंतिउं पुरोहा, पणाममित्तस्स मंदिरे पत्तो । सो

तंइतं दहुं, कयंजली उट्टिउ समुहो ॥ ४६ ॥ जंपइ य सायगं तुह किम वत्था मित्तू एरिसी अज्ज । किं कज्जं कह तुमए करे-
मि जेणाहमचिरेण ४७ तो तस्स सोमदत्तो तं बुत्तं तं कहित्तु जंपेइ मुंचिस्से निवसीमं साहिज्जं कुणसु महमित्त ॥ ४८ ॥ सो भणइ मि-
त्ताहं, महुरालावेहिं तुज्झ अधमण्णो । काऊग य साहिज्जं अहुणा अरिणो भविस्सामि ॥ ४९ ॥ मासवहावि भायसुं, मित्त तुमं एस पुट्ठर
क्खो हं।मइजीवंते कोविहु न, खमो रोमं पितुह गहिउं ॥ ५० ॥ अह आरोविय चावो पिट्ठे दढवद्ध भत्थओ अभओ । पुरओ पुरोहियं तं
पणाममित्तो कुणइ सहसा ॥ ५१ ॥ तत्तो पुरोहिओ सो, पत्तो सह तेण चित्तिं ठाणं । अणुभवइ य निस्संको, तत्थ जहिच्छं विस-
यसुक्खं ॥ ५२ ॥ इत्थ य भावत्थो यं, एस जिओ सोमदत्तसंकासो । सहमित्तमित्ततुल्लो, एसो देहो य देहीणं ॥ ५३ ॥ जमिमो
देहो दुक्कम्म-निवइ विहियम्मि मरणवसणम्मि । जीवेण पोसिओ वि हु, नागच्छइ सह मणागं पि ॥ ५४ ॥ सव्वे वि सयणवग्गा,
सारिच्छा पव्वमित्तमित्तस्स । ते वि हु मसाणचच्चर-मणुगच्छिता नियट्ठंति ॥ ५५ ॥ धम्मो पणाममित्तस्स, सन्निभो सयलसु-
क्खसंजणगो । जो जीवे गच्छन्ते, सहेव गच्छइ परत्तावि ॥ ५६ ॥ ता इहलोइय सुक्खा-कंखामूढे? मणस्सिणि? पिए? हं । पर-
लोयसुहं धम्मं, नोविविक्खस्से मणागं पि ॥ ५७ ॥ अह जयसिरी पयंपइ, अट्ठमभज्जा तुमं पि हे नाह । कूडकहाणेहि परं, ना-
गसिरी इव विमोहेसि ॥ ५८ ॥ रमणीयाभिहनयरे, कहापिओ नरवई पइदिणं सो । निहिसिय वारएहिं, कहं कहावइ पुर-
जणाओ ॥ ५९ ॥ तम्मि पुरे आसि तया, एगो दारिइजम्मभूविप्पो । भमिऊण दिणं सयलं, सो कणभिव्खाइ जीवेइ ॥
॥ १२६० ॥ अह अन्नदिणे तस्स वि, विप्पस्स निरक्खरस्स संजाओ । निवइस्स कहाकहणं-मि वारओ तो स चित्तेइ ॥ ६१ ॥
नियनामस्स वि कहणे, मह जीहा सन्निवायभरिय व्व । खलइ सया ता तीसे, का नाम कहा कहाकहणे ॥ ६२ ॥ जइ क-

हवि कंहं कहिउं, नाहं जाणामि इय भणिस्सामि । ता गुत्तिगिहे खिप्पि-स्सामि धुवं का गई मज्झ ॥ ६३ ॥ पुत्ती तस्स कु-
 मारी, सा तं चिंताउरं निरिक्खित्ता । पुच्छइ का तुह चिंता, सो तीसे कारणं कहइ ॥ ६४ ॥ पुत्ती भणइ तुमं मा, चिंतासं-
 तावभायणं होसु । तुह वारयंमि गंतुं, कंहं कहिस्सामि अहमेव ॥ ६५ ॥ अह तम्मि दिणे ण्हाउं, सियवत्थे परिहिउं च निव-
 पासे । गंतूण जयासीसं, दाउं निवमाह सुणसु कंहं ॥ ६६ ॥ निवई वि तत्थ तारिस-निक्खोदत्तेण विम्हिओ तीसे । टहरिय-
 कन्नो जाओ, मिगु व्व गीइं कंहं सोउं ॥ ६७ ॥ सा आरंभइ कहिउं, नयरे इत्थेव माहणो अत्थि । नामेण नागसम्मो, कण
 भिक्खाभवणवसज्जीवो ॥ ६८ ॥ तब्भज्जा सोमसिरी, तक्कुक्खिस्समुब्भवा अहं पुत्ती । नागसिरी नामेणं, पत्ता चिट्ठामि तरु-
 णत्तं ॥ ६९ ॥ मायापिऊहि इत्तो, दिन्ना चट्ठस्स विप्पपुत्तस्स । जं नियसंपइसरिसो, महिलाण वरो इह हवेइ ॥ १२७० ॥
 अह कम्मि वि वीवाहिग-पओयणे अन्नया मह पिऊणि । गामं पत्ताइ ममं, गिहंमि एगागिणिं मुत्तु ॥ ७१ ॥ गामंतरं गया-
 इं, पिऊणि मह जम्मि चेव दियहम्मि । तद्विसं चिय पत्तो, स विप्पचट्ठो वि गेहम्मि ॥ ७२ ॥ संपइ अणुसारेणं, विणा वि
 मायापिऊण तस्य तया । ण्हावणजिमावणाई-कओ मए उचियसम्माणो ॥ ७३ ॥ तो नियगिहसव्वस्सं, खट्ठापत्थरणयं तथा एगं ।
 सयणाय तस्स संज्ञा--समयम्मि समप्पियं च मए ॥ ७४ ॥ हिययम्मि चिंतियं तो, खट्ठा चट्ठस्स अप्पिया इण्हि । बहुयबिल-
 सप्पबहुले, भूमितले कह सइस्से हं ॥ ७५ ॥ भूसयणाओ भीया, सुत्ताहं तस्स चेव सयणिज्जे । न य को वि ममं नियई,
 निसाइनीरंध तमसाए ॥ ७६ ॥ इय चिंतिऊण सुत्ता, तत्थेव हि निव्विगारचित्तेण । सो पुण ममंगफरिसं, पाविय मयणा-
 उरो जाओ ॥ ७७ ॥ लज्जाए खोभेण य, विसयनिरोहाउ तस्स तक्कालं । उप्पन्नमुदरसूलं, मओ य सो तेण रोगेण ॥ ७८ ॥

तं ददूण विवन्नं, तो भयभीयाइ चितियं एयं । मरणं पत्तो एसो, हा मह पावाइ दोसेण ॥ ७९ ॥ साहेमि कस्स एयं, क उ-
 वाओ किं करेमि इण्हि च । एगागिणी कहं वा, एयं गेहाउ कइहेमि ॥ १२८० ॥ इयं चितिय कोहंडी-फलं व से खंडसो
 कयं देहं । तत्थेव खणिय खड्डं, तीए निहियं निहाणं व ॥ ८१ ॥ तं पूरिऊण खड्डं, समं च काऊण उवरि तब्भूमिं । तत्थ पम-
 ज्जिय लित्तं, न याणए तं जहा को वि ॥ ८२ ॥ तो पुप्फगंधधूवाइएहि, तं वासियं मए ठाणं । गामंतराउ संपइ, संपत्ताणि
 य मह पिऊणि ॥ ८३ ॥ रत्ता भणियं जमिमं, कुमारिकहियं तए नियचरित्तं । तं सव्वं किं सच्चं, तो तीए इयं पुणो कहियं
 ॥ ८४ ॥ पत्थिव ? अन्नकहाओ, जाओ सवाउ तं सुणसु निब्बं । ताओ जइ सच्चाओ, ता सव्वं सच्चमेयं पि ॥ ८५ ॥
 एवं नागसिरीए, राया विम्हाविओ जहा नाह ? । तह विप्पतारसि तुभं, अम्हे कह कप्पियकहाहिं ॥ ८६ ॥ अहं सिरि-
 जंबुकुमारो, जंपेइ पिए ? सुणेसु निबंथं । विसयसुहवासियमई, नाहं ललियंगयनरु व्व ॥ ८७ ॥ नयरम्मि वसंतपुरे, सयाउ-
 हो नाम नरवई आसि । रुवेण रई मुत्ता, ललियादेवि त्ति तस्स पिया ॥ ८८ ॥ सा देवी अन्नदिणे, सुहलीलाए विणोइउं-
 नयणे । उच्चगवक्खनिविट्ठी, पिकखेई पुरजणं दिट्ठा ॥ ८९ ॥ इत्थंतरम्मि एगं, तरुणं सिररइयफारधम्मिल्लं । पसरंतसुरहि
 परिमल-पिसुणियदूरद्धसंचारं ॥ १२९० ॥ तंबूलमंडियमुहं, सव्वंगाभरणभारियसरीरं । कुंकुमकयंगरागं, नवपरिहियवत्थ-
 विच्छिन्नं ॥ ९१ ॥ असमाणतणुसिरोए, सिरिदेवीदणं व तं अवरं । रायपहे वच्चंतं, ललियादेवी निरक्खेइ ॥ ९२ ॥ अहं
 से रुवालोयण-रसलालसलोयणा तदिक्खणा । थंभासइणी जाया, सा देवी सालभंजिव्व ॥ ९३ ॥ चितइ सा अन्ननुन्नं
 बाहुलयाबंधुरं धुवं एसो । जइ आलिगेइ ममं, ता न्नारीजम्म मे सफलं ॥ ९४ ॥ किंच मणोरममेयं, काऊण अहं सयं पि द-

इत्तं । सेवेमि गंतुमुड्डिय, नूणं जइ पक्खिणी होमि ॥ ९५ ॥ चिंतइ य चउरवेडी, पासठिया तीइ पडिसरीरं व । नूण रमेइ
 दिट्ठी, तरुणे एयम्मि देवीए ॥ ९६ ॥ जंपेइ य सा सामिणि ?, तरुणे एयम्मि तुह मणो रमइ । चुउजं न इमं नयणे, चंदो ना-
 णंदए कस्स ॥ ९७ ॥ ललिया जंपइ हसिउं, चउरे ? परचित्तचोरगा तं सि । जीवामि ता जइ इमं, मणोरमं कह वि सेवेमि
 ॥ ९८ ॥ को एस नभ(रु)त्ति ममं, जणाविय तो करेसि तह कहवि । जह मज्झ देहदाहं, उवसामसि मेलिऊण इमं ॥ ९९ ॥
 गंतूण य नाऊण य, सा चेडी झत्ति आगया वलिउं । विन्नवइ सामिणीए, पुरओ एगागिणीइ इमं ॥ १०० ॥ इत्थपुरे वत्थ
 व्वो, समुद्धपियसत्थवाहतणुजम्मा । देवि ! इमो ललियंगो, नामेण तह सरीरेण ॥ १ ॥ सोहग्गभग्गमयणो, तह बाहत्तरिक-
 लासु निउणमई । तरुणो कुलीणचरिओ, इअ सामिणि ! तुह मणोठाणे ॥ २ ॥ नारीसु तुमं एगा, गुणरूवमई इमो य पुरि-
 सेसु । ता दुण्हं पि हु सामिणि !, घडेमि जोगं समाइअसु ॥ ३ ॥ इय भणिऊणं देवी(हत्थी), तीसे हत्थंमि तस्स नियलेहं । पेमंकुराण
 जलहर-पयसेगनिभं समप्पेइ ॥ ४ ॥ चेडी वि तक्खणं सा दूईकम्मेसु पंडिया गंतुं । जंपइ तं ललियंगं, सुललियवयणं पयंपंती
 ॥ ५ ॥ देवीए सह रमिउं, चाडूहि पयड्ढिऊण ललियंगं । सा अप्पइ तं लेहं, तस्स मणप्पीणणनिमित्तं ॥ ६ ॥ तं दट्ठूण पु
 लइओ, कयंब इव पुप्फिओ स तक्कालं । पेमप्पयासपिसुणं, लेहं सो वायए एवं ॥ ७ ॥ जइया दिट्ठो सि तुमं, सुभग ? व-
 रागीइ मह तयाओ वि । सब्बं पि तुह मयं चिय, ता मं अणुगिण्ह मिलिऊण ॥ ८ ॥ इय वाइऊण लेहं, स भणइ भदे ! सु-
 णेसु मह वयणं । कत्थंतेउरवासा, सा देवी कत्थ वणिओ हं ॥ ९ ॥ न हि एयं सक्किज्जइ, हियए धरिउं धरिज्जए अहवा । ता
 न वइज्जइ वुत्तं, जं निवरमणिं रमिस्से हं ॥ १० ॥ जइ कह वि चंदलेहा, तक्किज्जइ फरिसिउं भुवि ठिएहिं । ता धुवम-

न्ननरेहिं, भुंजिज्जइ रायरमणी वि ॥ ११ ॥ दासी जंपइ सव्वं, पि दुक्करं नणु सहायरहियाण । तुह पुण अहं सहाया, ता
चितं सुभग । मा कुणसु ॥ १२ ॥ अंतेउरमज्जेणं, मह बुद्धीए अलक्खिओ सुभग ? । ठविउ व्व कुसुममज्जे, संचारिज्जसि
भएण अलं ॥ १३ ॥ समयम्मि आहविज्जसु, ममंति सा तेण जंपिया चेडी । तं अक्खइ गंतूणं, देवीइ तदिक्कहिययाए ॥ १४ ॥
तस्मंगमसुहचिंता--कलियाए तद्धिणाउ ललियाए । नयरंमि अन्नदियहे, जाओ कोमुइमहूसवो रम्मो ॥ १५ ॥ चंदकर
ज्जलसरवर--जलाइसस्सप्पस्सस्वित्ताए । बहिभूमीए राया, पत्तो पावद्धिलीलाए ॥ १६ ॥ तइया विजणीभूए, समंतओ रायभ-
वणमगंमि । तीए वि चेडियाए, ललिया ललियंगमाहवइ ॥ १७ ॥ अह अंतेउरमेसा, तं देवीए विणोयमुद्दिसिउं । अहिणव-
जक्खप्पडिमा--छलेण पुरिसं पवेसेइ ॥ १८ ॥ ललिया ललियंगो विय, ताइं चिरजायसंगमसुहाइं । आलिंगंति पक्खपर--महियं
वल्लीविडविणु व्व ॥ १९ ॥ अणुमाणाओ एयं, अंतेउरक्खगेहिं विन्नायं । जह परपुरिसपवेसो, जाओ अंतेउरे नूणं ॥
॥ १३२० ॥ पिक्खंता वि हु छलिया, वयं ति ते जाव चितयंति मणे । ता पावद्धि काउं, समागओ नरवई तत्थ ॥ २१ ॥
ते मग्गिऊण अ छल, नरवइणो विन्नवंति रहसि इमं । परनरपवेससंका, चिट्ठइ अंतेउरे देव ? ॥ २२ ॥ निस्संचारं चरणे,
संठावंतो महीवई तत्तो । अंतेउरस्स मज्जे, पविसइ चोरु व्व एगागी ॥ २३ ॥ अह दारनिहियदिट्ठी, चेडी दूराउ तं समायं
त । दट्ठूण महीनाहं, देविं जाणावए झत्ति ॥ २४ ॥ तो देवी दासी वि हु, तं नरमुप्पाडिउं विमग्गेण । गिहपुंजयं व बाहिं,
सिग्गं चिय पक्खिवंति तथा ॥ २५ ॥ अह सो वि भवणपच्छिम--भागठिए असुइक्खए पडिओ । रहिओ य निलीइत्ता, त-
त्थेव गुहाइ घूउ व्व ॥ २६ ॥ कूवम्मि तम्मि असुइ--ट्ठाणे दुग्गंध अणुभवाकिन्ने । पुव्वसुहं सुमरंतो, नरगावासे इव ठिओ सो ॥ २७ ॥

चितइ य जइ इमाओ, कहमवि कूवाउ नीहरिस्सामि । ता दिट्ठदुहफलेहिं, पज्जत्तं मज्झ भोगेहिं ॥ २८ ॥ तस्स
 य अणुकंपाए, देवी दासी य तम्मि कूवम्मि । निच्चं खिवंति फेलं, तीए सो जियइ सुणउ व्व ॥ २९ ॥ पाउसकाले
 जाए, पासायजलेहि उत्तरंतेहिं । भरिओ तथा स कूवो, पावेण व दुट्ठपरिणामो ॥ ३३३० ॥ मढयं व वाहिओ सो, निरंह-
 सा तेण जलपवाहेण । वप्पस्स चा(वा)रियाएपरिखित्तो खाइयामज्झे ॥ ३१ ॥ उल्लालिऊण तत्थ य, सो जलपूरेण फेणपिंड
 व्व । खित्तो खाइयतीरे, गओ य मुच्छं सलिलभिन्नो ॥ ३२ ॥ विहिवसओ पत्तीए, कुलदेवीइ व तस्स धावीए । सो तत्थ
 तहा दिट्ठो, गोविय नीओ य नियगेहं ॥ ३३ ॥ पालिज्जंतो तीए, अब्भंगसिणाणभोयणाईहिं । जाओ पुण्णवतणू, सो
 छिन्नपरुद्धरुक्खु व्व ॥ ३४ ॥ इत्थ य इमो उवणओ, ललियंगो कामभोगमुक्खेसु । जह निच्चमनिव्विन्नो, तह जीवो एस
 देहीणं ॥ ३५ ॥ जह देवीपरिभोगो, तह सुक्खं विसयसंभवं तस्स । आवायमत्तमहुरं, परिणामे दारुणसरुवं ॥ ३६ ॥ दुग्गंध-
 कूववासो, गब्भो जणणीइ चावियरसेहि । जं गब्भपोसणं पुण, तं फेलाहारसंकासं ॥ ३७ ॥ जो जलपूरियविट्ठा-कूवाओ चा(वा)-
 रियाइ निक्कासो । सो उवचियगब्भाओ, जोणीए निग्गमो इत्थ ॥ ३८ ॥ जं परिहाउच्छंगे, पायाराओ बहिट्ठिए पडणं ।
 तं गब्भवासओ पुण, पडणं नणु सूइयाभवणे ॥ ३९ ॥ जं मुच्छणं च तस्स य, जलपूरियखाइयातडठियस्स । सा बहिट्ठिय-
 स्स मुच्छा, जररुहिरमयाउ कोसाओ ॥ १३४० ॥ जा तस्स धाइया पुण, देहावट्ठंभकारिणी जाया । सा कम्मपरीणामस्स,
 संतई इह सुणेयन्वा ॥ ४१ ॥ जंबू भणइ पियाओ, तं ललियंगं पुणो वि जइ देवी । पविसावइ अंतपुरं, ता किं सो पविसए
 नो वा ॥ ४२ ॥ अह जंपंति पियाओ, सो कह पविसेइ मंदबुद्धी वि । तं सुमरंतो दुक्खं, विट्ठाकूवंमि पडणभवं ॥ ४३ ॥

धर्मविधि
॥१४९॥

जंबू पभणइ सो वि हु, अन्नाणवसेण पविसइ कहं पि । सन्नाणु त्ति अहं पुण, गब्भे न खिवेमि अप्पाणं ॥ ४४ ॥ इय अट्ठहि
भज्जाहिं, जंबूपहुणा वि तत्थ अन्ननुन्नं । विहिपडिसेहकहाओ, कहियाओ सोलस इमाओ ॥ ४५ ॥ करिसगहत्थिकलेवर-
वानरहंगालदाहयसियाले । विज्जाहरसंखधमे, सिलाजऊ दो य थेरीओ ॥ ४६ ॥ आसे गामउडसुए, वडवा मासाहसु त्ति
पक्खी य । तिन्निउ मित्ता माहण-सुया य ललितंगए चेव ॥ ४७ ॥ एवं च जंबूपहुणो, विन्नाउं सुदिढनिण्णयं ताओ । पडि-
बोहं पत्ताओ, पियाउ तं खामिउं बिंति ॥ ४८ ॥ जह नित्थरसि तुमं पहु !, तह नित्थारसु सहेव अग्गे वि । “तूसंति मह
प्पाणो, न हि नियकुक्खिंभरित्तेण” ॥ ४९ ॥ अह सिरिजंबूपहुणो, पियराइं ससुरबंधवाओ वि । जंपंति तस्स पुरओ, इत्तो
अमहं पि पव्वज्जा ॥ १३५० ॥ पभवो वि भणइ बंधव !, पियराणं साहिऊण सिग्घमहं । पव्वज्जाइ सहाओ, तुज्झ भविस्सामि
निब्भंतं ॥ ५१ ॥ तो पभवं पइ जंपइ, जंबुपहू इय करेसु निव्विग्घं । मा पडिबंधं बंधव ?, बंधुजणाणं करिज्जासु ॥ ५२ ॥
इत्तो य विभायाए, विभावरीए महासओ जंबू । संचरइ महिड्ढिर, निक्खमणमहं समासज्ज ॥ ५३ ॥ ण्हाउं कयंगरागो, स-
व्वंगीणे वि परिहए जंबू । रयणमयालंकारे, कप्पो एसु त्ति कप्पविऊ ॥ ५४ ॥ तत्तो अणाढिएणं, देवेणं विहियपाडिहेरवओ ।
नरसहस्रवाहिणीए, सो सिबिगाए समारुहिओ ॥ ५५ ॥ कासवगुत्तुप्पन्नो, सदेवमणुएहिं संथुणिज्जंतो । दाणं सयलजणाणं,
सो कप्पतरुव्व वियरंतो ॥ ५६ ॥ तं सिरिसुहम्मगणहर-पयपउमपवित्तिं वणुहेसं । पत्तो जंबू कुमरो, अमरो इव दिव्वरि-
द्धीए ॥ ५७ ॥ दट्ठुं सुहम्मसामिं, आभरणाई विहीइ दाऊण । उत्तरिओ सिबिगाओ, संसाराउ व्व नीरागो ॥ ५८ ॥ अह
सिरिसुहम्मपहुणो, पाए भवजलहितारणतरंडे । सो पंचंगं पणमिय, कयंजली विन्नवइ एवं ॥ ५९ ॥ सिवपहसत्थाह ! तुमं,

प्रकरणम्

॥१४९॥

भववणगहणम्मि पहपरिब्भट्टं । सयणसमेयं पि ममं, सिद्धिपहे ठवसु पसिऊग ॥ १३६० ॥ तत्तो सुहम्मसामी, जंबुकुमारस्स
 परियणजुयस्स । सकरेण देइ दिक्खं, तइया जिणभासियविहीए ॥ ६१ ॥ अन्नदिणे संपत्तो, पियरे संपुच्छिऊण पभवो वि ।
 अणुगच्छंतो जंबू--कुमरं गिण्हेइ पव्वज्जं ॥ ६२ ॥ तो पभवो संजाओ, जंबूगहुपायपंकयमरालो । पढमं चिय सो गुरुणा, ठ-
 विओ तस्सेव सीसत्ते ॥ ६३ ॥ सेवंतो पयपउमं, सुहम्मसामिस्स चंचरीउव्व । दुस्सहपरीसहनिवहं, अगणंतो विहरइ महीए ॥ ६४ ॥
 अन्नदिणे संपत्तो, सुहम्मसामी निवुव्व चंपाए । परिपरिओ सुहडेहिं, जंबूपहुपमुहसीसेहिं ॥ ६५ ॥ तो आसन्नुज्जाणे, नयरीइ
 समोसढो गणहरिंदो । पणयजणं पोणंतो, उगय इव धम्मकप्पतरू ॥ ६६ ॥ अह सिरिसुहम्मपहुपय-नमंसणत्थं पुरीजणो सव्वो ।
 अहमहमिगाइ चलिओ, उज्जाणीइ व्व पुर बाहिं ॥ ६७ ॥ के वि हु तुरयारूढा, महिइढिया तं नमंसिउं जंति । सियछत्तपुंडरायं,
 कुव्वंता गयणसरलच्छि ॥ ६८ ॥ काओ वि नायरीओ, नेउरझंकारवज्जिराउज्जा । चलव(थ)ट्टंतकरेहिं, नच्चंतीउ व्व वच्चंति ॥ ६९ ॥
 हिययधरिया वि हारा, तइया वच्चंतनायराणं पि । मुत्ताहलजंमत्तं व, पिक्खिउं खंडसो हुंति ॥ १३७० ॥ तीइपुरीए तइया, सिरि-
 कोणियनरवरो कुणइ रज्जं । सो तं जंतं लोयं, दट्ठुं पुच्छेइ पडिहारं ॥ ७१ ॥ किं का वि अज्ज जत्ता, इत्थ पुरासन्नदेवभवणम्मि ।
 कस्स वि महिइढिणो किं, उज्जमणमहूसवो को वि ॥ ७२ ॥ किं कोवि गणहरिंदो, समोसढो अज्ज बाहिरुज्जाणे । जं एवं सव्वो वि
 हु, वच्चइ नयरीजणो बाहिं ॥ ७३ ॥ तो पडिहारो गंतुं, परमत्थं जाणिऊण विन्नवइ । सामिय ! पत्तो चिट्ठइ, अज्जेइ सुहम्म-
 गणहारी ॥ ७४ ॥ तच्चरणकमलसेवा-लुद्धो भमरु व्व जाइ एस जणो । एगायवत्तजिणवर-धम्मं तुह विजयए रज्जं ॥ ७५ ॥
 अह हरिसिएण भणियं, रण्णा धन्नो पुरीजणो एसो । जो इय जाइ सवेगं, गणहरनमणे ससवेगं ॥ ७६ ॥ जगंतो वि हु जा-

ओ, सुत्तावत्थो अहो अहं अज्ज । जं सिरिसुहम्मसामिं, समोसढं पि हु न याणामि ॥ ७७ ॥ ना गंतूणं गणहर-पाए वंदामि
अहमवि सवेगं । इय आसणाउ उट्ठिय-परिहइ चंदुज्जले वत्थे ॥ ७८ ॥ उल्लसियहारकुंडल-पमुहालंकारपुण्णसव्वंगो । क-
प्पहुमव्व अवरो, आरुहिओ गयवरक्खंधे ॥ ७९ ॥ तत्तो सामंतार्हजणेहि तह तरलतुरयघट्टेहिं । सव्वत्तो परियरिओ, सो
संचलिओ महिड्ढीए ॥ १३८० ॥ अह सिरिसुहम्मगणहर-पयपउमाहिट्ठियं वणुहेसं । कोणियराया पत्तो, वज्जंताउज्जसंधाओ
॥ ८१ ॥ उत्तरिऊण गयाओ, मुत्तूण य चमरपाउया छत्ते । पणमिय सुहुम्मसामिं, विहिणा पुरओ स उवविट्ठो ॥ ८२ ॥ अह
सिरिसुहम्मसामी, तत्थ सयं सजलजलहरसरेण । जणसवणामयवुड्ढिं, धम्मकहं कहइ तप्पुरओ ॥ ८३ ॥ तस्संते नरनाहो, गण
हरसीसे निरिक्खिउं सव्वे । जंबुपहुं उट्ठिसिउं, पुच्छइ पहुणो सयासम्मि ॥ ८४ ॥ भयवं ? इमस्स रूवं, सोहगं तह सरीर-
तेओ वि । अच्चब्भुयरूवाइं, इय विमहावंति मह हिययं ॥ ८५ ॥ तिजयजणाहियरूवो, मन्ने मयणो इमस्स रूवेण । निज्जिणि-
ओ लज्जाए, नूणं पत्तो अणंगत्तं ॥ ८६ ॥ सोहगं पि उदगं, इमस्स नो वयणगोयरमुवेइ । जं दट्ठुं दिट्ठीओ, ठाणं न कुणं-
ति अन्नत्थ ॥ ८७ ॥ एवं पहु ! अधरिसियं, तह अभिगम्मं इमस्स तेओ वि । किं दिणयरचंदाणं, आगरिसिय पिंडियं इत्थ
॥ ८८ ॥ भयवं ? कह उवमिज्जइ, तेओरासी इमस्स महिरिसिणो । जस्स पयनहरूईगं, नज्जइ विज्जू वि दासिव्व ॥ ८९ ॥
अह अक्खइ गणनाहो, जंबूपहुपुव्वजम्मवुत्तंतं । जह सेणियस्स पुव्वं, कहियं सिरिवीरनाहेण ॥ १३९० ॥ इय अक्खिओ सुह-
म्मो, भणइ निवो पुव्वभवकयतवेण । रूवं तह सोहगं, तेओ वि हु एरिसिमिस्स ॥ ९१ ॥ एसो केवलनाणी, चरिमो अव-
सप्पिणीइ एयाए । नरनाह ! चरमदेहो, एयम्मि भवंमि सिज्झिहइ ॥ ९२ ॥ एयम्मि जंबुनामे, केवलमुपाडिउं सिवं पत्ते ।

नो मणपज्जवनार्ण, कस्स वि परमावही नो य ॥ ९३ ॥ नाहारगतणुलद्धी, केसिं पि हु नो पुलागलद्धी वि । कत्थ वि मो जिणकप्पो,
नारुहणं खवगसेदीए ॥ ९४ ॥ नो होही उवरितणं, संजमतियगं च कत्थ वि मुणीण । इय रिद्धी अन्ना वि हु, निव ? पच्छा हीणहीणतरा
॥ ९५ ॥ इय सिरिसुहम्मपहुणो, वयणं सोऊण कोणिओ निवई । तप्पपउमं नमिउं, पुणो वि चंपाइ संपत्तो ॥ ९६ ॥ तट्ठाणाउ सु-
हम्मो, जंबूपहु पमुहपरियरसमेओ । बोहंतो भवियजणं, पत्तो सिरिवीरजिणपासे ॥ ९७ ॥ गहिया सुहम्मगुरुणा, दिक्खा
पन्नासवरिसमाणेण । तो तीसं वरिसाई, विहिया सिरिवीरपयसेवा ॥ ९८ ॥ अह चरमतित्थनाहे, मुखगए : सिरिसुहम्म-
गणहारी । छउमत्थो तित्थमिमं, बारसवरिसाइ पालेइ ॥ ९९ ॥ अह बाणउई वरिसा--णंते संपत्तकेवलन्नाणे ? । वरिसाणि अ-
ट्ट विहरइ, बोहंतो भवियसत्तगणं ॥ १०० ॥ वरिससयाऊ ? जाओ, भयवं निव्वाणगमणसमयम्मि । ठावेइ गणहरपए,
सिरिजंबुपहुं नियट्ठाणे ॥ १ ॥ अह अहियजायमहिमो, समत्थमुणिसत्थथुणियपयपउमो । जिणपन्नत्तविहीए, विहुयरओ
विहरइ महीए ॥ २ ॥ तत्तो तिक्खतवाओ, निम्महिआसेमकम्मसंघाओ । पडिहयसंसयट्ठाणं, सो पावइ केवलन्नाणं ॥ ३ ॥
पयडियलोयाळोओ, संजणियासेसकोसि ापमोओ । तइया तिहुयणविइओ, अपुव्वसूख व्व सो उइओ ॥ ४ ॥ सोलस वासाइ
गिही, छउमत्थो वीस चरणरयणनिही । चउयालीसं जाओ, केवलनाणी सुविक्खाओ ॥ ५ ॥ पणमासपणदिणाई, सव्वाउं
तह असीइ वरिसाई । पालिय अंते पभवं, नियट्ठाणे ठवइ गुणपभवं ॥ ६ ॥ तत्तो सयमारुहिउं, वेभारनगंमि अणसणं विहिउं ।
मासियसंलेहणयं, काउं च गओ स परमपयं ॥ ७ ॥ ओसप्पिणीइ अवहो, इमाइ जाओ तओ य सिद्धिपहो । वुच्छिन्ना नी-
सेसा, भरहे एए चिय विसेसा ॥ ८ ॥ मणपरमोहिपुलाए, आहारगखवगउवसमे कप्पे । संजमतियकेवलिसि--ज्झणया जंबूमि

बुच्छिन्ना ॥ ९ ॥ पभवो वि दिणयरो इव, देसणकिरणेहि पयडए भुवणं । जिणधम्मसेलसिहरे, पावंतो अणुदिणं उदयं ॥
॥ १४१० ॥ ये सङ्कल्पितवस्तुसिद्धिजनकं स्वर्वासिसंसेवितं, शश्वद्भूतभवार्त्तिभेदनपटुं श्रीधर्मकल्पद्रुमं । श्रीजंबूप्रभुवत्तदेक-
हृदया भव्या भजन्ते भृशं, ते वाञ्छाविरहेऽप्यहो शिवफलं स्फीतं लभन्ते द्रुतम् ॥ १४११ ॥ सत्सूत्रकृच्छ्रीप्रभसूरिशस्ये,
प्रबोधशौर्योदयसिंहवृत्तौ । समर्थितं धर्मविधाविनीह, द्वा अ(र)ष्टमं धर्मफलाभिधानं ॥ १ ॥ इत्युक्तं द्वाराष्टक-मेतत्पूर्वोदितं
समासेन । अधुनातत्कथितार्थ--स्थानकमुपदर्शयन्नाह ॥ १ ॥

इय अट्ट(हि)दुवारेहिं, समयसमुद्दाउ अमयकलसु ठव ।

भवदुहसंतावहरो, उद्धरिउ एस धम्मविही ॥ ४५ ॥

व्याख्या—‘इति’अमुना प्रकारेण, ‘अष्ट(भिः)द्वारैरुक्तस्वरूपैः, समयसमुद्रात् सिद्धान्तोदधेः, ‘अमृतकलश इव’ सुधाकुम्भवत्,
‘भवदुःखसंतापहरः’ संसारासुखोपतापनिवारी । ‘एष धर्मविधिरुद्धृत’ आकृष्टः । अमृतकलशोऽपि संतापहारी भवति, लोको-
क्त्या च समुद्रादुद्धृत इति गार्थार्थः ॥ ४५ ॥ ननु किमर्थमयमुद्धृत इत्याह—

मउझत्थाणं आगम--रुईण संवेगभावियमईण ।

उवयारकए एसो, न उणो सकसायचित्ताणं ॥ ४६ ॥

व्याख्या--‘मध्यस्थानां’ समचित्तानाम्, तेऽपि कथञ्चित्स्वकल्पनया धर्ममाचरन्ति अतः, ‘आगमरुचीनां’ सिद्धान्ताभिलाषिणाम्,

तेऽपि कथञ्चिदसंविग्ना स्युः, अतः 'संवेगभावितमतीनां' भावनावासितबुद्धीनाम्, 'उपकारकृते' हितार्थम् 'एष' धर्मविधिरुद्धृत इति पूर्वोक्तेन योगः । 'न पुनः सकषायचित्तानां' क्रोधादिरुद्धान्तःकरणानामिति गार्थार्थः । ४६ ॥ अधुना धर्मविधेर्माहात्म्यमुप-
दर्शयन्नाह—

जह कुसलो वि हु विज्जो, वाहिं अवहरइ विइयउट्ठाणो ।

तह भवो वि जिअो इह; धम्मविहिन्नू खवइ कम्मं ॥ ४७ ॥

व्याख्या—'यथा कुशलोऽपि वैद्यो विदितोत्थानो' ज्ञातरोगकारणः 'व्याधिपहरति' दुरित (हुरिति) निश्चये 'तथा भव्योऽपि जीव इ-
हा' स्मिन् लोके, 'धर्मविधिज्ञो' विज्ञातधर्मतत्त्वः सन्, 'कर्म क्षिपति', अज्ञानिनो हि सुबहुकालेनाल्पकर्मक्षयकारित्वात् ॥
यदुक्तं—“ जं अन्नाणी कम्मं, खवेइ बहुयाहि वासकोडीहिं । तं नाणी तिहि गुत्तो, खवेइ ऊसासमित्तेण ॥ १ ॥ ” इति
गार्थार्थः ॥ ४७ ॥ इदानीं ग्रन्थकृद्भव्यसार्थमुद्दिश्य सदुपदेशरहस्यवैदुष्यमाह—

ता भो भव्वा तुब्भे वि, वीरजिणरायसासणाउ इमं ।

निहिमिव धम्मं लहिउं, दोगच्चं दलह अचिरेण ॥ ४८ ॥

व्याख्या—'तत्' तस्मात्पूर्वोक्तार्थश्रवणात्, 'भो' इत्यामन्त्रणे, 'भव्या' भवन्तोऽपि, 'वीरजिनराजशासनादिमं' धर्मं निधिमिव
लब्ध्वा दौर्गत्यं दुर्गतेर्भावम्, 'दलयत' क्षयं नयत । 'अचिरेण' स्तोककालेन, तथा चोक्तिलेशः, निधिरपि राजशासनाल्लभ्यते,

लब्धश्च दौर्गत्यं दारिद्र्यं दलयतीति गार्थः ॥ ४८ ॥ एतदेव स्वोक्तं विशेषतस्तात्पर्येणाह—

रयणं व मणुस्सत्तं, सुदुल्लहं एवमेव मा गमह ।

अवक्षंभिऊण दूसम—तुच्छबलत्ताइए दोसे ॥ ४९ ॥

व्याख्या—‘मनुष्यत्वं रत्नमिव सुदुर्लभं’दुष्प्रापम् ‘एवमेव’नैरर्थक्येन, माशब्दो निषेधे ‘गमयत’ त्यजत, किं कृत्वेत्याह ‘अवलम्ब्य’आश्रित्य, कान्‘दुःषमातुच्छबलत्वादीन्’, तत्र दुःषमा-जघन्यकालः, तुच्छबलं अल्पप्राणत्वम्, आदिशब्दात् हुण्डावसर्पिणीहुण्डसंस्थानदक्षिणभरतवासादीनां सङ्ग्रहः, अमीभिरालम्बनैः पूर्वोद्दिष्टार्थसार्थकरणे न प्रमादः समाचरणीयो भव्यैरिति भावा(गार्था)र्थः ॥ ४९ ॥ साम्प्रतं ग्रन्थकारो धर्मविधिविधायिनां शास्वतफलावाप्त्या ग्रन्थसमाप्तिं कुर्वन्नाह—

एयं सिरिधम्मविहिं, सिरिसिरिपहसूरिणा समाइट्ठं ।

जे आयरंति सम्मं, लहंति ते सासयसुहाइं ॥ ५० ॥

व्याख्या—‘एनं(तं श्रीधर्मविधिं’ ‘श्रीश्रीप्रभसूरि’नाम्ना आचार्येण ‘समुपदिष्टं ये’ भव्या ‘आचरन्ति सम्यक् । ते लभन्ते शाश्वतसुखानी’ति गार्थः ॥ ५० ॥

इति विवृतं धर्मविधेः, श्रीश्रीप्रभसूरिभिः कृतं सूत्रम् । अथ चास्य वृत्तिकारः, स्वगुरुक्रममाह सङ्क्षेपात् ॥ १ ॥

॥ अथ प्रशस्तिः ॥

श्रीचन्द्रगच्छकमला--कण्ठालंकारतारहारनिभः । श्रीसर्वदेवसूरि--भूरिगुणोऽभूद् भुवि ख्यातः ॥ १ ॥
तत्पट्टनभसि युगप--लब्धोदयतः परोपकृतिकुशलौ । नव्यौ रविचन्द्राविव, विदितौ शिष्यावजनिषाताम् ॥ २ ॥
तत्रैकोऽभिनवरविः, श्रीश्रीप्रभसूरिरहतगुरुतेजाः । कुवलयविबोधहेतुः, सदाऽप्यनस्तमितमहिमा च ॥ ३ ॥
विमलः सदा सुवृत्तो, द्योतितपक्षद्वयस्त्यक्तदोषः । श्रीसोमप्रभसूरि-नवीनसोमप्रभश्चान्यः ॥ ४ ॥
तत्र श्रीप्रभसूरिः, श्रुतोदधेरमृतमिव समुद्धृत्य । श्रीधर्मविधेः सूत्रं, सवृत्तिकं धृत्रयामास ॥ ५ ॥
तदनु स्फुटार्थवत्यपि, सुरक्षिताऽप्यस्य भूधनस्येव । वृत्तिर्जगाम शिखि ३ शर ५-भास्कर १२ मितवर्षजे भङ्गे ॥ ६ ॥
अथ तस्य श्रीप्रभसूरेः, शिष्याश्चतुर्दिशं विदिताः । समधिगतचतुर्विद्या, अमी बभूवुश्चतुःसङ्ख्याः ॥ ७ ॥
श्रीभुवनरत्नसूरिः, श्रीनेमिप्रभमुनीश्वरस्तदनु । श्रीमन्माणिक्यप्रभ-सूरिमहीचन्द्रसूर्यौ (री) च ॥ ८ ॥
दीक्षागुरुराद्यतमो, यस्याभून्मातुलो द्वितीयस्तु । शिक्षागुरुस्तृतीयः, पदप्रतिष्ठागुरुस्तुर्यः ॥ ९ ॥
स श्रीमाणिक्यप्रभ-गुरुसेवी स्वगुरुबन्धुसाम्त्यात् । आचार्य उदयसिंह-श्रक्रे श्रीधर्मविधिवृत्तिम् ॥ १० ॥

१. द्योतितपक्षद्वयोऽकलितदोषः इति तु पाठश्छन्दोऽदृष्टितः ॥

श्रीमत्पूज्यरविप्रभ-मुनिपतिपदकमलमण्डनमरालः । वृत्तिमशोधयदेनां, महाकविबिनयचन्द्रारूयः ॥ ११ ॥
 सद्वृत्तिकुमुदिनीयं, विचकासे विमलचन्द्रसाहाय्यात् । येन बलिष्ठोऽपि भुजः, कार्यं कुरुते करसहायः ॥ १२ ॥
 चन्द्रावतीनगर्यां, तनूद्भवा श्रेष्ठिसोमदेवस्य । प्रथमप्रातमप्रतिमा-मिह राजिमत्यलीलिखत् ॥ १३ ॥
 यत्सिद्धान्तविरुद्धं, भणितमशुद्धं च मुग्धबुद्धित्वात् । तच्छोधयन्तु विबुधा, अवधार्य व्याधिमिव वैद्यः ॥ १४ ॥
 तस्मै नमः स्वगुरवे, यद्योगान्निष्प्रभः प्रभाढयोऽहम् । काचोऽप्युपैति मणितां, यन्माणिम्यप्रभाश्लेषात् ॥ १५ ॥
 या शासनपुष्टिरा, जननीवद्भव्यसंततिं पाति । सा श्रीशासनदेवी, शिवतातिर्भवतु सङ्घस्य ॥ १६ ॥
 रस ६ मंगल ८ सूर्य १२मिते, वर्षे श्रीविक्रमादतिक्रान्ते । चक्रे चन्द्रावत्गं, वृत्तिरियं सङ्घसान्निध्यात् ॥ १७ ॥
 ग्रन्थप्रमाणमत्र, प्रत्यक्षरगणनया विनिश्चिक्ये । पञ्च सहस्राण्यस्यां, विशत्यधिका च पञ्चशती ॥ १८ ॥
 श्रीधर्मविधेः सूत्रं, विवृण्वताऽवापि यन्मया पुण्यम् । तेन जिनधर्मकरणे, सदोद्यतो भवतु भव्यजनः ॥ १९ ॥
 इति कुवलयबोधकरी, जनशस्या निर्मला विधुकलेव । धर्मविधेर्वृत्तिरियं, लभतां शास्वतिकमिन उदयम् ॥ २० ॥

॥ इति श्रीउदयसिंहाचार्यविरचिता उदयांकाष्टद्वारा

श्रीधर्मविधिवृत्तिः समाप्ता ॥

श्री हंसविजयजी जैन फ्री लायब्रेरीमां मळतां पुस्तको.

पुस्तकनुं नाम.	कींमत.	पुस्तकनुं नाम.	कींमत.
१ नीतिदर्पण	०—४—०	१४ श्री नेमिनाथनी पूजा	०—२—६
२, ४, ७ प्राणीपोकार	भेट	१८ हीरप्रश्न	१—०—०
३, ५ हंसविनोद	०—१२—०	१९ अष्टापद पूजा	भेट
६ स्नात्रपूजा	०—०—६	२० भुकराज क०	०—४—०
८ नवतस्वसंक्षिप्तसार	०—२—०	२१ धर्मविधि	भेट,
९ नर्मदासुंदरी कथा	भेट	२२ प्रश्नोत्तर पुष्पमाला	०—१४—०
१० शीलवती कथा	भेट	२३ हीरप्रश्नावली	०—४—०
११, १७ तिथि तप. प्राणिक्यमाला	०—१—०	२४ देशाटन	०—४—०
१२, १३ गहुंली संग्रह	०—३—०		

लुणसाडी मोडीपोळ—अमदावाद.

सर्वतन्त्रस्वतन्त्र श्रीउदयसिंहसूरिविनिर्मितविवृतिविभूषितं
चातुर्विद्यविशारद श्रीश्रीप्रभसूरिप्रणीतं

॥ श्रीधर्मविधिप्रकरणं
संपूर्णम् ॥